

శ్రీగురజేనమః

1100/

శ్రీ శివపూజే వాయుని సంహితాయాం పూర్వభాగః

సంఖ్య.

వివర సూచిక.

—(*) ప్రథమోధ్యాయః (*)—

అథ శాచిక సూతాగమనః

- ఋషి కృత ప్రశ్నః విద్యానతార కథనం.
- వ్యాసానతార అష్టాద శతాధ్యాయ నామాని
- పురాణ ద్వైత సహితా శ్లోక సంఖ్యా బ్రహ్మలోకం ప్రతిముని
- వాగ్మయం.

—(ద్వితీయాధ్యాయః)—

- బ్రహ్మలోక వర్ణనం.
- బ్రహ్మలోక వర్ణనం.
- మునికృత బ్రహ్మస్తుతిః
- బ్రహ్మదేవ మునీశ్వర సంవాదః
- బ్రహ్మకృత శివ స్తుతః
- శివస్వరూప వర్ణనం

మునీనాం బ్రహ్మనిర్దిష్ట నైమిశారణ్యం

—(తృతీయాధ్యాయః)—

శైమిశం ప్రతివాయా ముని ఋషి వాయుసంవాదః

—(చతుర్థోధ్యాయః)—

- 1 భాగవతవిషయక ముని వాయు సంవాదః
- 2 ప్రకృతి పురుష సంబంధస్య కర్మ భోగభోగ్య విషయస్యచ ముని వాయు సంవాదః
- 3 ప్రకృతీసంభూత సత్వాదిగుణ స్వరూప నిరూపణం
- 4 పురుష స్వరూప వర్ణనంచ
- 5 పురుషవిషయక ముని వాయు సంవాదః
- 6 పశుపాశపతి విషయక ముని వాయు సంవాదః
- 7 రుద్రాధిక్య వర్ణనం
- 8 సర్వశ్రుతీసమన్వయశ్చ కవకృత విశ్వనిర్మాణ వర్ణనం
- 9 రుద్రాధిక్య వర్ణనం
- 10 శైవతత్వజ్ఞాన మయోగ్యానున గాత్రవ్యతినిరూపణం

—(పంచమోధ్యాయః)—

- 1 కాలపథావ వర్ణనం

—(వప్తోధ్యాయః.)—

౨౦ దేవపితృమానుషపితృ మహాదీనాం.
కాలపరిమాణేనాయుః కథనం

—) సప్తమోధ్యాయః. (—

౨౧ జగత్సృష్టేః కర్తృసాపేక్షా కథనం
శివాధీనాదవ్యక్తసృష్టిరితి కథనం

—] అష్టమోధ్యాయః. [—

౨౩ ప్రకృతి తత్వాద్భుద్ధ్యాది తత్వోత్పత్తి వర్ణనం
౨౪ సత్వాదిగుణప్రాధాన్యేన జగత్సృష్టి కథనం
౨౫ ప్రకృత్యధీన లోకోత్పత్తి కథనం

—(నవమోధ్యాయః.)—

౨౬ బ్రహ్మైవనారాయణోభూత్వా జలేనిద్రామకరోదితి వర్ణనం
౨౭ వారాహకృత పృథివ్యుద్ధార వర్ణనం

—(దశమోధ్యాయః.)—

౨౮ ప్రకృతికృతసృష్టి వర్ణనం
౨౯ సంతాపతః ప్రాయోపవిష్టస్య చతుర్ముఖస్య కృతవ్రసాద వర్ణనం
౩౦ బ్రహ్మకృత శివస్తుతి వర్ణనం సృష్టి కథనంచ
౩౧ బ్రహ్మణ ఆద్యసృష్టికథన విశ్వరూప వర్ణనం

—(ఏకాదశోధ్యాయః.)—

౩౨ వాయోర్ముని కృతప్రశ్న సముచ్చయ వర్ణనం
౩౩ కల్పభేదేన బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాణామన్యోన్య జన్మకథనం
౩౪ క్షీరవారిధౌ బ్రహ్మవిష్ణోరనుగ్రహాయ శివకృతసాకార స్వరూపకథనం

—(ద్వాదశోధ్యాయః.)—

౩౫ శివస్వరూప వర్ణనం మానససృష్టి నిరోధకథనం

—(త్రయోదశోధ్యాయః.)—

౩౬ - ౩౭ శివకృతార్థ నారేశ్వర ప్రాదుర్భావ బ్రహ్మకృతస్తుతి కథనం

—(చతుర్దశోధ్యాయః.)—

౩౮ దేవీం ప్రతిసృష్టి రచనావిషయక బ్రహ్మకృత ప్రార్థన
౩౯ దేవీకృత స్త్రీసృష్టి మానవీయ్యా సృష్టికథనం

—(పంచదశోధ్యాయః.)—

౪౦ మానవీయ్యా సృష్టి కథనం
౪౧ బ్రహ్మణో మానవసృష్టి కథనం
౪౨ స్వాయంభు వాంశ వర్ణనం

—(షోడశోధ్యాయః.)—

౪౩ దక్షవృత్తాంత కథనం

- ౪౪ విమానారూఢ సతీవర్ణన విమానప్రయాణ వర్ణనంచ
 ౪౫ చతుర్వినింద్య ఉమాకృత హిమాలయ ప్రవేశవర్ణనం శివదత్త దక్షశాప
 వర్ణనం

—(సప్తదశోధ్యాయః.)—

- ౪౬ దక్షయ దధీచ్యుతదేశ వర్ణనం
 ౪౭ వీరభద్ర సౌందర్య వర్ణనం యజ్ఞహరణాధా మాజ్ఞాదానంచ
 ౪౮ దక్షయజ్ఞవాటం ప్రతివీరభద్రదాగమనం
 ౫౦ వీరభద్రస్య యజ్ఞవాట ప్రవేశతత్కృత సింహనాదవర్ణనంచ

—(అష్టదశోధ్యాయః.)—

- ౫౧ వీరభద్రకోప వర్ణనం
 ౫౨ దక్షయజ్ఞ ధ్వంసన కథనం

—(ఏకోనవింశోధ్యాయః.)—

- ౫౩ భద్రకాళి వీరభద్ర వర్ణనం వీరభద్రకృత దేవవానామంగభేదనం
 ౫౪ వీరభద్రకృత దక్షయజ్ఞ పురుషయోగ్విరశ్చేద కథనం
 ౫౫ విష్ణు వీరభద్ర యుద్ధ వర్ణనం
 ౫౬ వీరభద్రకృత విష్ణు బాహుస్తంభనం
 ౫౭ వీరభద్రకృత దేవపరాధన వర్ణనం
 ౫౮ సమరగతోత్పాత వర్ణనం

—) వింశోధ్యాయః. (—

- ౫౯ వీరభద్రదాయ దేవతాకృతాపరాధ తుమాపణం
 ౬౦ యుద్ధేపంచత్వప్రాప్తదేవానాంశివేణజ్జీవనందక్షస్యగాణాపత్యవరదానం

—(ఏకవింశోధ్యాయః.)—

- ౬౧ శివ పాగ్వతీ నివాసయోగ్యమందర సౌందర్య వర్ణనం
 ౬౨ శుంభనిశుంభ కథనం
 ౬౩ పార్వతీం గహనీ శివేన గాలీత్యుచ్చారణేన తపసే పార్వతీగమనం
 ౬౪ పార్వతీ తపఃకాలే వ్యాఘ్రాగమనం
 ౬౫ బ్రహ్మ పార్వత్యోః ప్రత్యేక వర్ణనం
 ౬౬ శుంభనిశుంభవధః

—) ద్వావింశోధ్యాయః. (—

- ౬౭ వ్యాఘ్రవిషయేవిధి సతీ సంవాదః విధికృత గిరిజాబల వర్ణనంచ

—(త్రియోవింశోధ్యాయః.)—

- ౬౮ శివకృత పార్వతీ సమాశ్వాసనం
 ౭౦ శివేన సందినేవరం దత్వాసోమనం దీప్తిసామాంతర కరణం

—(చతుర్వింశోధ్యాయః.)—

- ౭౧ అగ్నిహోమాత్మక జగద్వర్ణనం

—(పంచ వింశోధ్యాయః.)—

శ్లో ౧ మడధ్వతచ్ఛుద్ధి వణానం

శ్లో ౨ శివశక్యోర్వణానం

—(షడ్వింశో ధ్యాయః.)—

శ్లో ౩ ఋషికృత ప్రశ్నాఘ శివకృత జలంధరాసురవధ వణానం

శ్లో ౪ కుమాంలీలోప భోగవణానం

శ్లో ౫ ఋషికృతశ్రశ్నజాల కథనం

—(సప్తవింశోధ్యాయః.)—

శ్లో ౬ అనుగ్రాహ్యనుగ్రాహక వణానం

శ్లో ౭ నిష్కళ శివస్యామూత్యాత్మకత్వం శివనిష్టప్రభుత్వవివేక కథనం

శ్లో ౮ శివగతా మూత్యాత్మకత్వ వణానం

శ్లో ౯ అమూత్యాత్మక శివస్వభావక కథనం

శ్లో ౧౦ శివతత్వకథనం

—(అష్ట వింశోధ్యాయః.)—

శ్లో ౧౧ నామాష్టక నిరూపణ మహిమ

శ్లో ౧౨ శివతత్వ కథనం

శ్లో ౧౩ ప్రాణాయామప్రకార కథనం

—(ఏకోన త్రివింశోధ్యాయః.)—

శ్లో ౧౪ విగజాహోమభస్మోత్పత్తి కథనం

శ్లో ౧౫ శివలింగ పూజానిరూపణం

శ్లో ౧౬ ఆవరణ పూజాకథనం

శ్లో ౧౭ శివపూజా కథనం

శ్లో ౧౮ పాశుపత వ్రత లక్షణ కథనం

—(త్రివింశోధ్యాయః.)—

శ్లో ౧౯ ఉపమన్యము నేర్మాత్మకృత హితోపదేశః

శ్లో ౨౦ ఉపమన్యకపః పంచాక్షరీ ప్రభావశ్చ

శ్లో ౨౧ ఇంద్రవేషధృత శివాగమనం

శ్లో ౨౨ శివాదుపమన్యము నేర్వర ప్రదానం

శ్లో ౨౩ ప్రాచీన పుస్తకాంతగతశ్లోకాః

—(వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగః)—

—(ప్రథమోధ్యాయః.)—

శ్లో ౨౪ కూత ఋషి సంవాదః

—(ద్వితీయోధ్యాయః.)—

శ్లో ౨౫ శివాజ్ఞా మహత్వ వణానం

- శివజ్ఞానకాత తద్దేవతా కథావ్య వణానం
—(తృతీయోధ్యాయః.)—
- ౧౯ యక్ష వేషధృతశివస్వరూప కథనం
—(చతుర్థోధ్యాయః.)—
- ౨౦ పంచబ్రహ్మణి కథనం
- ౨౧ అష్టమూర్తి భిజ్జగద్వ్యాపక శివవణానం
—(పంచమోధ్యాయః.)—
- ౨౨ శివభక్తసమాన ధర్మ కథనం
- ౨౩ శక్తిమయ జగద్వణానం
- ౧౦ పార్వతీ పరమేశ్వరాత్మక స్త్రీపురుష స్వరూప నిరూపణం
- ౧౧ జగదంతగత శివసతీ విభూతి వణానం
- ౧౨ శివతత్వ కథనమహాత్మ్య వణానం
—(షష్ఠోధ్యాయః.)—
- ౧౩ జగద్వ్యాపక శివధృత నానారూప వణానం
- ౧౪ శివస్వరూప వైకల్య వణానం
—(సప్తమోధ్యాయః.)—
- ౧౫ శివప్రభావవణానం
- ౧౬ శివవ్యాప్తికథనం
—(అష్టమోధ్యాయః.)—
- ౧౭ మునికృత జగత్సృష్టికర్తృ విచారః.
- ౧౮ శివభక్తిమహిమా వణానం
- ౧౯ కర్మవ్రత తపస్యాది నిణాయ కథనం
—(నవమోధ్యాయః.)—
- ౨౦ బ్రహ్మసృష్టి వణానం
- ౨౧ అధానారీ నరస్వరూప వణానం
- ౨౨ తిరోహితకాస్త్ర ప్రతిష్ఠా కథనం
—(దశమోధ్యాయః.)—
- ౨౩ పాశుపతయోగాచార్య వణానం
—(ఏకాదశోధ్యాయః.)—
- ౨౪ ఈశ్వరవిషయశ్రద్ధామహత్వ కథనం
- ౨౫ జ్ఞానక్రియాచర్యాయోగ లక్షణ కథనం
- ౨౬ బాహ్యభ్యంతర కర్మభజన లక్షణ కథనం
- ౨౭ శివశివభక్తయోః ప్రేమాభావః
- ౨౮ శివభక్తలక్షణ కథనం
- ౨౯ గతభర్తృకావ్రతకథనం

౧౧౩

శివసన్నిధౌ బ్రహ్మ విష్ణోఃవిజ్ఞప్తి కథనం

”

శివాత్ బ్రహ్మ విష్ణోఃర్వరప్రాప్తిః

—(అష్టవింశోధ్యాయః.)—

౧౧౪

శివలింగప్రతిష్ఠాకథనం

—(ఏకోనత్రింశోధ్యాయః.)—

౧౧౫

సాంగయోగనిరూపణం

౧౧౬

శివయోగి మహిమా నిరూపణం

౧౧౭

శివభక్తప్రశంసా

—(త్రింశోధ్యాయః.)—

౧౩౦

దివ్యతేజసి మునీనాంలీ నతాకథనం

౧౩౧

మునిజనకృత బ్రహ్మ సభాప్రవేశకథనం

౧౩౨

సనత్కుమారస్య ఉప్వృత్త్యప్రాప్తి కథనం

౧౩౩

సనత్కుమారస్య ఉప్వృత్త్యప్రాప్తి తన్నివారణాది కథనం

౧౩౪

సనత్కుమారస్య సన్నిధౌ మునినామాగమన కథనం

౧౩౫

ధారణావాక్ లింగస్య పంచనూత్రఘటన కథనం

౧౩౬

లింగధారణా విధి కథనం

శ్రీశివాయనమః.

—0—

శ్రీశివపురాణం

వాయవీయ సంహితాయాం.

పూర్వ భాగే.

ప్రథమోధ్యాయః.

—ॐ—

నమశ్శివాయసోమాయ సగణాయససూనవే ప్రధానపురుషేశాయ
సర్గస్థిత్యంత హేతవే ॥ ౧ ॥ శక్తిరప్రతిమాయస్య విశ్వరూపాపినర్వ
గం । స్వామిత్వంచవిభుత్వంచ స్వభావంసంప్రచక్షతే ॥ ౨ ॥ తమజంవి
శ్వకర్మాణం శాశ్వతంశివమవ్యయం । మహాదేవంమహాత్మానం ప్ర
జామిశరణంశివం ॥ ౩ ॥ ధర్మక్షేత్రేమహాత్మిన్ గంగాకాళిందిసంగమే । ప్ర
యాగే నైమిశారణ్యే బ్రహ్మలోకస్యవత్స్మాని ॥ ౪ ॥ మునయశ్శంసితా
త్మాన స్సత్యవ్రతపరాయణాః । మహాజనోమహాభాగా మహాసత్రంవి
తేనిరే ॥ ౫ ॥ తత్రసత్రంసమాకణ్య తేషామగ్నిష్టకర్మణాం । సాక్షాత్స

—(నైమిశీయమునీక ప్రతిసూతాగమనం)—

త్యవతీసూనో ర్వేదవ్యాసస్యధీమతః ॥ ౬ ॥ శిష్యోమహాత్మామేధా వీత్రి
షులోకేషువిశ్రుతః । పంచావయవయుక్తస్య వాక్యస్యగుణదోష
విత్ ॥ ౭ ॥ ఉత్తరోత్తరవక్తాచ బృవతోపిబృహస్పతేః । మధురశ్రవణా
నాంచ మనోజ్ఞపదపర్వణాం ॥ ౮ ॥ కథానానిపునోవక్తాకాలవిన్నయవిత్క
విః । జగామసతుతందేశం సూతఃపౌరాణికోత్తమః ॥ ౯ ॥ తందృష్ట్వాసూ
తమాయాంతం మునయోహృష్టమానసాః । తస్మైసామచపూజాంచ య
థావత్ప్రత్యపాదయ ॥ ౧౦ ॥ ప్రతిగృహ్యసతాంపూజాం మునిభిఃప్రతిపా
దితాం । ఉద్దిష్టమాసనంభేజే నియుక్తంయుక్తమాత్మనః ॥ ౧౧ ॥ తతస్త
త్సంగమాదేవ మునీనాంభావితాత్మనాం । సోత్కంఠమథవచ్ఛిత్తం శ్రో

తుంపారాణికాకధాః ॥ ౧౨ ॥ తథాతమనుకూలాభి ర్వాగ్భిఃపూజ్యమ
హర్షయః । అతీవాభిముఖంకృత్వా వచనంచేదమబ్రవన్ ॥ ౧౩ ॥ ఋ

—(నూతం ప్రతిఋషిప్రశ్నః) —

షయః ॥ రోమహర్షణసర్వజ్ఞభవాన్వైభాగ్యగౌరవాత్ । పురాణవిద్యా
మఖిలాం వ్యాసాత్ప్రత్యక్షమియివాన్ ॥ ౧౪ ॥ తస్మాదాశ్చర్యభూతా
నాం కథానాంత్యంహిభాజనం । రత్నానామురుసారాణాం రత్నాకరజ
వార్తనః ॥ ౧౫ ॥ యచ్ఛభూతంచభవ్యంచ యచ్ఛాస్యద్వస్తువతతే ।
నతవావిదితంకించిత్రి ఘోకేషువిద్యతే ॥ ౧౬ ॥ త్వమదృష్టవశాద
స్మ ద్దశనార్థమిహగతః । అకుర్వన్కిమప్రిశేయో నన్మధాగంతుమ
హాసి ॥ ౧౭ ॥ తస్మాచ్ఛావ్యతమంపుణ్యం సత్కథాజ్ఞానసంహితం ।
అవస్థవద్దైకాంత మనాచారబహిష్కృతం ॥ ౧౮ ॥ జగతస్సృష్టిసం
హ్వరస్థితి కామప్రదశకం । వేదాంతసారసర్వస్యం పురాణంశ్రావయా
శునః ॥ ౧౯ ॥ ఏవమధ్యధికతస్మా తోమునిభిర్వేదవాదిభిః । శ్లక్ష్యాంచ
న్యాయసం యుక్తాం ప్రత్యువాచశుభాంగిరం ॥ ౨౦ ॥ పూజతోనుగృహీ
తశ్చ భవద్భిరితిచోదితః । తస్మాత్సమ్యగవిబ్రూయాం పురాణమృషిపూజ
తం ॥ ౨౧ ॥ అభివంద్యమహాదేవం పురాణమృషిపూజతం । అభివంద్య
మహాదేవ దేవీంస్కందంవినాయకం ॥ ౨౨ ॥ నందినంచతథాసాక్షా ద్వాన్య
సంసత్యవతీసుతం । వక్ష్యామివరమంపుణ్యం పురాణంవేదసమ్మితం ॥ ౨౩ ॥
శివజ్ఞానాణావంసాక్షా ద్భక్తిముక్తిఫలప్రదం । శబ్దార్థన్యాయసంయు
క్తై రాగమాధ్యక్షిభూషితం ॥ ౨౪ ॥ శ్వేతకల్పప్రసంగేన వాయునా

—(విద్యా వతార కథనం) —

కథితంపురా । విద్యాస్థానానిసర్వాణి పురాణానుక్రమంతథా ॥ ౨౫ ॥
పురాణస్యాస్యచోత్పత్తిం బ్రవతోమేనిబోధత । అంగానివేదాశ్చత్వారో
మీమాంసాన్యాయవిస్తరః ॥ ౨౬ ॥ పురాణంధర్మశాస్త్రంచ విద్యాహ్యే
త్యాశ్చతురదశ । ఆయుర్వేదోధనుర్వేదోగాంధర్వశ్చేత్యనుక్రమాత్ ॥ ౨౭ ॥
అథశాస్త్రంపరంతస్మా ద్విద్యాహ్యష్టాదశస్మృతాః । అష్టాదశానాంవి
ద్యానామే తాసాంభిన్నపతన్మనాం ॥ ౨౮ ॥ ఆదికర్తాశివస్సాక్షాత్ చుచ్ఛ
అపాణిరితిశ్రుతిః । సహిసర్వజగన్నాథ సిన్మృత్యురఖిలంజగత్ ॥ ౨౯ ॥

బ్రహ్మణ్యవిదధేనాత్మ త్పత్రమగ్రేననాతనం । తస్మైప్రథమపుత్రాయ బ్ర
హ్మణ్యవిశ్వయోనయ ॥ 30 ॥ విద్యామపిదదాపూర్వం విశ్వసృష్ట్యథా
మిశ్వరః । లబ్ధవిద్యేనతేనాపి ప్రజాసృష్టింవితన్వతా ॥ 31 ॥ ప్రథమంస
ర్వశాస్త్రాశి పురాణం బాహ్మణంస్మృతం । అనంతరంగతువక్త్రేభ్యో వే
దాస్తస్యవినిగతాః ॥ 32 ॥ ప్రవృత్తిస్సర్వశాస్త్రాణాంతన్ముఖాదభవత్త
తః । యదాసవిస్తరంశక్తా నాధిగతుంప్రజాభువి ॥ 33 ॥ తదావిద్యా
సమాసాధకం విశ్వేశ్వరనియోగతః । ద్వాపరాంతేచవిశ్వాత్మా విష్ణువి
శ్వజగన్మయః ॥ 34 ॥ వ్యాసనామ్నాచరత్యస్మిన్నవతీర్యమహితేతే ।
సపునర్ద్వాపరేచాస్మిన్ కృష్ణద్వైపాయనాఖ్యయా ॥ 35 ॥ అరణ్యామి
చహవ్యాని సత్యవత్యామజాయత । మతిమంధానమావిద్యం యేనవే
దమహానవాత్ ॥ 36 ॥ ప్రకాశోజనితోలోకే మహాభారతచంద్రమాః
సంక్షిప్తసపునర్వేదాగ శ్చక్షుధాకృతవాన్మునిః ॥ 37 ॥ వ్యసవేదత
యాలోకే వేదవ్యాసఃకృత్స్నుతః । పురాణమపిసంక్షిప్తం చతుర్లక్ష
ప్రమాణతః ॥ 38 ॥ అద్యాపిదేవలోకే తచ్ఛత్రోటిప్రవిస్తరం । యో
విద్యాచ్ఛుశురోవేదాన్ సాంగోపనిషదోద్విజః । సచేత్పురాణంసంవి
ద్యానైవస్యాత్సవిచక్షుః । ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదంసముపబృంహ
యేత్ ॥ 39 ॥ విభేత్యల్పశ్రుతాద్వేదో మామయంప్రతిరిష్యతి । సర్గశ్చ
ప్రతిసర్గశ్చ వంశోమన్వంతరాణిచ ॥ 40 ॥ వంశానుచరితంచైవ పురా
ణంపంచలక్షణం । దశేధాచాప్యధాచైత త్పురాణముపదిశ్యతే ॥ 41 ॥
బ్రాహ్మంపాద్మంవైష్ణవంచ శైవంభాగవతంతేధా । భవిష్యన్నారదీయం
చ మార్కండేయమతఃపరం ॥ 42 ॥ ఆంజనేయంబ్రహ్మకేవలకం తైంగ్యం
వారాహమేవచ । స్కందంచనామనంచైవ కార్మమాత్మ్యంచగారు
డం ॥ 43 ॥ బ్రహ్మాండంచతిపుణ్యాయం పురాణానామనుక్రమః । తత్ర
శైవంతురీయంయ చాగ్ధ్వంసర్వాధాసాధకం ॥ 44 ॥ గ్రంథంలక్షప్ర
మాణంత ద్వ్యస్తంద్వాదశసంహితం । నిర్మితంతచ్చివేనైవ తత్రధర్మప్ర
తిష్ఠితం ॥ 45 ॥ తనుక్తినైవధర్మేణ శైవాస్త్రైవణికానరాః । ఏకజ
న్మనిమువ్యంత ప్రసాదాత్పురమేస్థినః ॥ 46 ॥ తస్మాద్విముక్తిమన్విచ్ఛ
శివమేవసమాశ్రయేత్ । తమాశ్రిత్యేవదేవానా మపిముక్తీర్నచాన్య

ధా ॥ ౪౮ ॥ యదిదం శైవమాఖ్యాతం పురాణం వేదసమ్మితం । తస్యభే
దాంతసమాసేన బ్రువతోమేనిబోధత ॥ ౪౯ ॥ విద్యేశ్వరంతథాశాద్రం
వైనాయకమనుత్తమం । ఔమంమాతృపురాణంచ రుద్రైకాదశకంత
ధా ॥ ౫౦ ॥ కైలాసంశతరుద్రంచ కోటిరుద్రాఖ్యమేవచ । సహస్రకో
టిరుద్రాఖ్యం వాయవీయంతతఃపరం ॥ ౫౧ ॥ ధర్మసంజ్ఞంపురాణంచ త్యే
వంద్యాదశసంహితాః! విద్యేశందశసాహస్రముదితంగంధసంఖ్యయా ॥ ౫౨ ॥
శాద్రంవైనాయకచౌమం మాతృకాఖ్యంతతఃపరం । ప్రత్యేకమష్ట
సాహస్రం త్రయోదశసహస్రకం ॥ ౫౩ ॥ రుద్రైకాదశకాఖ్యం యత్యై
లాసంపత్సహస్రకం । శతరుద్రంత్రీసాహస్రంకోటిరుద్రంతతఃపరం ॥ ౫౪ ॥
సహస్రైర్నవభిర్యుక్తం సర్వార్థజ్ఞానసాధకం । సహస్రకోటిరుద్రాఖ్య
మేకాదశసహస్రకం ॥ ౫౫ ॥ చతుస్సహస్రసంఖ్యాకం వాయవీయాఖ్య
ముత్తమం । ధర్మసంజ్ఞంపురాణం యత్తద్వాదశసహస్రకం ॥ ౫౬ ॥ త
దేవంలక్షముద్దిష్టం శైవంశాఖావిభేదతః । చతుస్సహస్రకంయత్తు వాయు
నాసముదీరితం ॥ ౫౭ ॥ తదిదంవత్కయిష్యామి భాగద్వయసమన్వితం
నావేదవిదుషేవాచ్య మిదంశాస్త్రమనుత్తమం ॥ ౫౮ ॥ నచైవాశ్రద్ధ
ధానాయ నాపురాణవిదేతధా । పరిక్షితాయశిష్యాయ ధార్మికాయస
సూనవే ॥ ౫౯ ॥ ప్రదేయంశివభక్తాయ శివధర్మానురాగినే । పురాణ
సంహితాయస్య ప్రసాదాన్మయివతఃతే ॥ ౬౦ ॥ నమోభగవతేతస్మై
వ్యాసాయమితితేజసే । ఇతి శ్రీమచ్ఛైవపురాణే వాయవీయసంహితా
యాం పూర్వభాగే విద్యావతారకథనం నామప్రథమోధ్యాయః ॥ ౧ ॥

సూతః ॥ పురాకాలేనమహతా కల్పతీతపునఃపునః । అస్మిన్నవ
స్థితేకల్పే ప్రవృత్తేస్పృష్టికర్మణి ॥ ౧ ॥ ప్రతిష్ఠితాయాంవార్తా యాంప్ర
బుద్ధానుప్రజానుచ । మానినాంపట్కులేయానాం బ్రువతామితరేత
రం ॥ ౨ ॥ ఇదంపరమిదంనేతి వివాదస్సునుహానభూత్ పరస్యదుర్నిరూ
పత్వా న్నజాతస్తత్రనిశ్చయః ॥ ౩ ॥ తేభిజగ్మర్విధాతారం ద్రష్టుంబ్ర

—బ్రహ్మలోకంప్రతి మునీనాం గమనం—

హ్మణమవ్యయం । యత్రాస్తేభగవాన్బ్రహ్మ స్తూయమానస్సురాను
రైః ॥ ౪ ॥ మేఘశృంగేశుభేరమ్యే దేవదానవసంకులైః । సిద్ధచారణసం

బాధే యక్షగంధర్వసేవితే || ౫ || విహంగసంఘసంఘృష్టై మణివిద్రు
 మభూషితే | నికుంజకందరదరీ గుహనిర్జరశోభితే || ౬ || తత్రబ్రహ్మవ
 సగనామ నానామృగసమాకులం | దశయోజనవిస్తీర్ణం శతయోజన
 మాయతం || ౭ || సురసామలపానీయ పూర్ణారమ్యసరోవరం | మత్త
 భ్రమరసంఘన్న రమ్యపుష్పితపాదపం || ౮ || తరుణాదిత్యసంకాశం తత్ర
 చారుమహత్పురం | దుధన్వంబలదృప్తానాం దైత్యదానవరక్షసాం || ౯ ||
 తప్తజాంబూనదమయం ప్రాంశుప్రాకారతోరణం | నిర్వాహపలభీ
 కూప ప్రతోభిశతమండితం || ౧౦ || మహాహామణిచిత్రాభిరై లిహానమి
 వాంబరం | మహాభవనశోభితీభి రనేకాభిరలంకృతం || ౧౧ || తస్మిన్నినస
 త్రిబహ్మ సాధ్యేసార్థంప్రజాపతిః | తత్రగత్వామహాత్మానం సాత్త్విక్
 కపితామహం || ౧౨ || దదృశుశ్శునయోదేవం దేవప్రిగణసేవితం |
 చామికరాచలప్రభ్యం సర్వాభరణభూషితం || ౧౩ || ప్రసన్నవదనం
 సౌమ్యం పద్మప్రతాయతేక్షణం | దివ్యకాంతిసమాయుక్తం దివ్యగంధా
 నులేపనం || ౧౪ || దివ్యశుక్లాంబరధరం దివ్యమాలావిభూషితం | సురా
 సురేంద్రయోగేంద్ర వంద్యమానపదాంబుజం || ౧౫ || సర్వలక్షణయుక్తం
 గ్యాచలచ్ఛామరహస్తయాభ్రాజమానంసరస్వత్యాప్రభయేనదివాకరః ||
 తందృష్ట్వామునయస్సర్వే ప్రహృష్టవదనేక్షణాః | శిరస్యంజలిమాధాయ
 తుష్టుపుస్సరపుంగవం || ౧౬ || మునయః | సమప్త్రిమూర్తయేతుభ్యం
 సర్గస్థిత్యంతహేతవే | పురుషాయపురాణాయ బ్రహ్మణేపరమాత్మనే || ౧౭ ||
 సమప్రధానదేహాయ ప్రధానక్షోభకారిణే | త్రయోవింశతిభేదే నవికృ
 తాయావికారిణే || ౧౮ || సమోబ్రహ్మాండజాతాయ బ్రహ్మాండోదరవ
 తినే ! తత్రసంసిద్ధకార్యాయ సంసిద్ధకరణాయచ || ౨౦ || సమోస్తుస
 ర్వలోకాయ సర్వలోకవిధాయినే | సర్వాత్మదేహానయోగ వియోగ
 విధిహేతవే || ౨౧ || త్వయైవనిఖిలంసృష్టం సంహృతంపాలితంజగత్ |
 తథాపిమాయయా నాథనవిదృష్ట్వాంపితామహం || ౨౨ || సూతః | ఏతం
 బ్రహ్మమహాభాగై ర్మహాప్రిభిరభిష్టుతః | ప్రాహగంభీరయావాచా
 మునీన్ప్రహ్లాదయన్నివా || ౨౩ || బ్రహ్మోవాచ || ఋషయోహేమథా
 గా మహాసత్వామహాదనః | కిమర్థంసంహితాస్సర్వే యాయమత్ర

మాగతాః ॥ ౨౪ ॥ తమేవంవాదినందేవం బ్రహ్మాణం బ్రహ్మవిత్తమాః ।
వాగ్భిర్విసయయుక్తాభి స్స ర్వేప్రాంజలయోబ్రువన్ ॥ ౨౫ ॥ మునయః ॥
భగవన్నంధకారేణ మహతావయమావృతాః । ఖన్నావినదమానాశ్చ
న పశ్యామోత్రయత్పరం ॥ ౨౬ ॥ త్వంహిసర్వజగద్ధాతా సర్వకారణకా
రణం । త్వయాహ్యవిదితంనాథ నేహకించనవిద్యతే ॥ ౨౭ ॥ కఃపుమాన్
సర్వసత్వేభ్యః పురాణఃపరమఃపరః । విశుద్ధఃపరిపూర్ణఃశ్చ శాశ్వతఃపరమే
శ్వరః ॥ ౨౮ ॥ కేనైవచిత్రకృత్యేన ప్రథమంసృజ్యతేజగత్ । అంతకా
లేపునస్సర్వం కస్మిన్ప్రళయమేష్యతి ॥ ౨౯ ॥ కస్యభూతానివశ్యాని క
స్సర్వవినియోజకః । కథంసపురుషశ్శక్యో ద్రష్టుమస్మాభిరీశ్వరః ॥ ౩౦ ॥
ఏవంపుష్టస్తథాబ్రహ్మ విస్మయస్మేరపీటుణః । దేవానాందానవానాంచ
మునీనామపినన్నిధౌ ॥ ౩౧ ॥ ఉద్ధాయసుచిరంధ్యాత్వా రుద్రఇత్యుచ్చ

—(బ్రహ్మకృతశివప్రస్తావః.)—

రక్షారం । ఆనందక్లిన్నసర్వాంగః కృతాంజలిరభాషత ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మ ॥
యతోవాచోనివతే అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనందంయస్యనైవిద్వా
న్నవిభేతికుతశ్చన ॥ ౩౩ ॥ యస్మాత్సర్వమిదంబ్రహ్మ విష్ణురుద్రేంద్రపూ
ర్వకం । సహభూతేంద్రియైస్సర్వైః ప్రథమంసంప్రసూయతే ॥ ౩౪ ॥ కా
రణానాంచయోధాతాధ్యాతాపరమకారణం । నసంప్రసూయతేయస్మాత్కు
తశ్చనకదాచన ॥ ౩౫ ॥ సర్వైశ్వర్యేణసంపన్నో నామాసర్వేశ్వరిస్వ
యం । సర్వైర్ముముక్షుభిర్ధేయశ్శంభురాకాశమధ్యగః ॥ ౩౬ ॥ యో
గ్రేమాంవిదధేపుత్రంజ్ఞానంచప్రహీణోచ్చమే । యత్ప్రసాదాన్మయాలబ్ధం
ప్రాజాపత్యమిదంపదం ॥ ౩౭ ॥ ఈశోవృక్షఇవ స్తబ్ధోయ ఏకోవితిష్ఠతి ।
యేనేదమఖిలం పూర్ణంపురుషేణమహాత్మనా ॥ ౩౮ ॥ ఏకోబహూనాం
జంతూనాం నిష్క్రియాణాంచనిష్క్రియః । యఏకంబహుధాబీడం కరోతి
సమహేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ నీజైరేభిరిమాన్లోకాన్ పార్వతీశోయఈశతే ।
యఏకోభగవాన్సుద్రో నద్వితీయోస్తికశ్చన ॥ ౪౦ ॥ సదాజనానాంహృ
దయేసన్నివిష్టాపియఃపరై రలక్ష్మ్యోలక్ష్మయన్విశ్వమధితిష్ఠతీసర్వదా ॥ ౪౧ ॥
యస్తుకాలాత్మయుక్తాని కారణాన్యఖిలాన్యపి । అనంతశక్తిరేవేకో భ
గవానధితిష్ఠతి ॥ ౪౨ ॥ యదాతమస్తన్నదినాన రాత్రిర్న సదప్యసత్ ।

కేసలత్పివప్కోవైయస్మాత్ప్రజ్ఞావినిస్సృతా॥౪౩॥యస్యపుంసఃపరాశక్తిర్భా
 వగమ్యామహియసే । నిర్దుశాసగుణైరేవ నిగూఢానిష్కులాశేవా॥ ౪౪ ॥
 సతస్యక్వాఽపి కరణేన సమానోన చాధికః । స్వాభావికీ పరాశక్తి ర్ని
 త్యాజానక్రియాపిచ ॥ ౪౫ ॥ యచ్ఛేదంక్షరమవ్యక్తం యదవ్యమృతమ
 క్షరం । తావుభాచక్షరాత్మానావేకోదేవస్వయంహరః ॥ ౪౬ ॥ ఈశ
 తేతదభిధ్యానా ద్యోజనాత్తత్వభావతః । భూయోష్యస్యసశోరంతే నిశ్వ
 మాయానివతేతే ॥ ౪౭ ॥ సతత్రభాసతేవిద్యు న్మనుర్యోనచచంద్ర
 మాః । యస్యభాసావిభాతీన మిత్యేవాశాశ్చత్తీశుతిః ॥ ౪౮ ॥ ఏకోదే
 వ్రామహదేవో విజ్ఞేయస్తుమహేశ్వరః । సతస్యసరమంకించి త్తదంసమభి
 గమ్యతే ॥ ౪౯ ॥ అయమాదిరనాద్యంతః స్వభావాదేవనిర్మలః । స్వతం
 త్రఃసరిపూణాశ్చ స్వేచ్ఛానీనచరాచరః ॥ ౫౦ ॥ అప్రాకృతపపుశ్చీనూన్
 లక్ష్యలక్షణనజకతః । ఆముక్తీమోచకశ్చాయమకాలః కాలవోదకః ॥ ౫౧ ॥
 సర్వోపరికృతావాసః సర్వావాసశ్చసర్వవిత్ । పద్విధాన్వమయస్వా
 న్వసర్వస్యజగతఃపతిః ॥ ౫౨ ॥ ఉత్తరోత్తరభూతానా ముత్తరశ్చనిరుత రః
 ఆనందమహిమాభూ మిరసనచ్చిన్నవైభవః ॥ ౫౩ ॥ అశేషవిషయామో
 ఘ సుద్ధబుద్ధివిప్రృథణః । ఆత్మశక్త్యమృతాస్వాద ప్రమోదగస్కోయ
 వా ॥ ౫౪ ॥ అనంతానందసందోహ మకరందమధుప్రతః । అఖండజగ
 దండానాం పిండికరణపండితః ॥ ౫౫ ॥ బేదార్యవీర్యగాంధీర్య మాధుర్య
 మకరాలయః । సైవాస్యసదృశంవస్తు నాధికంచాపికించన ॥ ౫౬ ॥ అతు
 లస్సర్వభూతానాం రాజరాజశ్చతిష్ఠతి । అసేనచిత్రకృత్యేన ప్రథమంసృ
 జ్యతేజగత్ ॥ ౫౭ ॥ అంతకాలేపునశ్చేదం తస్మిన్ప్రళయమేవ్యతి । అ
 న్నభూతానివశ్యానిచాయంసర్వనియోజకః ॥ ౫౮ ॥ అయంతాపరయూభక్త్యా
 దృశ్యతేనాన్యధాక్వచిత్ । వృత్తానిసర్వదానాని తపాంసినియమాన
 థా ॥ ౫౯ ॥ కథితానిపురానద్భిశ్శివాధికం నాత్రసంశయః । హరిశ్చా
 హంచరుద్రశ్చ తథాన్వేచసురాసురాః ॥ ౬౦ ॥ తపోభిన్నగ్రిరద్యాపితస్య
 దశకనకాంక్షిణః । దృశ్యశ్చక్షు తేయాగ్నేధేదుః జక్ష్మ నిరపినుత్సి ॥ ౬౧ ॥
 భక్తైరంతర్బహిశ్చాపిపూజ్యపూజావ్యవచః । తదిదంత్రివిభంధాదం స్థూ
 లంనూత్మంతతమరం ॥ ౬౨ ॥ అన్నదాద్యమైదృశ్యం స్థూలంనూ

క్షుంతుయోగిభిః తతః పరంతుయన్ని త్యం జ్ఞానమానందమవ్యయం ॥ ౬౩
 తన్నితైస్తత్పరైర్భక్తైర్దృశ్యంతద్వితమాస్థితైః । బహునాత్రకిముక్తే
 న గుహ్యద్గుహ్యతరంపరం ॥ ౬౪ ॥ శివేభక్తిర్నసందేహ స్తయాయుక్తో
 విముచ్యతే । ప్రసాదాదేవసాభక్తిః ప్రసాదోభక్తిసంభవః ॥ ౬౫ ॥ య
 థైవాకుంఠతోబీజం బీజతోవాయధాంకురః । ప్రసాదపూర్వికాప్తన పశో
 స్సర్వాధానీధ్యయః ॥ ౬౬ ॥ సప్తవసాధనైరంతే నైర్వైరపిచసాధ్యతే ।
 ప్రసాదసాధనంధర్మ సుచ వేదేసదశితః ॥ ౬౭ ॥ తదభ్యాసవశోత్సాహ్యం
 పూర్వ యోః పుణ్యపాప యోః । సామ్యాత్ప్రసాదసంపర్కో ధర్మస్యా
 తిశయస్తతః ॥ ౬౮ ॥ ధర్మాతిశయమాసాద్య పశోఃపాపపరిక్షయః ।
 ఏవంప్రక్షీణపాపస్య బహుభిజన్మభిఃక్రమాత్ ॥ ౬౯ ॥ సాంబేసర్వేశ్వరే
 భక్తి జ్ఞానపూర్వాప్రజాయతే । భావానుగుణమీశస్యప్రసాదోవ్యతిరిచ్య
 తే ॥ ౭౦ ॥ ప్రసాదాత్కర్మసంత్యాగః ఫలతోనస్వరూపతః । తస్మాత్క
 ర్మఫలత్యాగా చ్చివధర్మస్వయంశుభః ॥ ౭౧ ॥ సచగుర్వనపేక్షశ్చ తదపే
 క్షాతిద్విధా । తత్రానపేక్షత్సాపేక్షో ముఖ్యశ్చతగుణాధికః ॥ ౭౨ ॥ శి
 వధర్మాన్వయస్యాస్య శివజ్ఞానసమన్వయః । జ్ఞానాన్వయవశాత్పుంస స్సం
 సారేదోషదశకం ॥ ౭౩ ॥ తతోవిషయవైరాగ్యం వైరాగ్యాద్భావశో
 ధనం । భావశుద్ధ్యపవన్నస్య భ్యానేనిష్ఠానకర్మణి ॥ ౭౪ ॥ జ్ఞానధ్యా
 నాభి యుక్తస్యపుంసో యోగఃప్రవర్తతే యోగేనతుపరాభక్తిః ప్రసా
 దస్తదనంతరం ॥ ౭౫ ॥ ప్రసాదాన్ముచ్యతేజంతు ర్ముక్తశ్శివసమోభవేత్
 అనుగ్రహ ప్రకారస్య క్రమోయమవివక్షితః ॥ ౭౬ ॥ యాదృశీయోగ్య
 తాపుంసస్తస్యతాదృగనుగ్రహః । గర్భస్థోముచ్యతేకశ్చిత్ జ్ఞాయమానస్త
 థావరః ॥ ౭౭ ॥ బాహోవాతరుణోవాధవృద్ధోవాముచ్యతేవరః । తిర్యగ్యో
 నిగతఃకశ్చిన్ముచ్యతే నారకీపరః ॥ ౭౮ ॥ అపరస్తువదంప్రాప్తోముచ్యతేస్వవదక్ష
 యాత్ । కశ్చిత్ క్షీణపదోభూత్వాపునరావృత్యముచ్యతే ౭౯ ॥ కశ్చి
 దూర్ధ్వంగ తస్త్రిన్స్థిత్యాస్థిత్యావిముచ్యతే । తస్మాన్వైకప్రకారేణనరా
 ణాంముక్తిరిష్యతే ॥ ౮౦ ॥ జ్ఞానభావానురూపేణ ప్రసాదేనైవనిర్వృతిః
 తస్మాదస్య ప్రసాదాధికంవాఙ్మనోదోష వజితాః ॥ ౮౧ ॥ భ్యాయంతశ్చి
 వక్షువైకం సదారతనయైద్యుతా తన్నిష్ఠాస్తత్పరాస్సర్వేతద్యుక్తాస్తదమపా

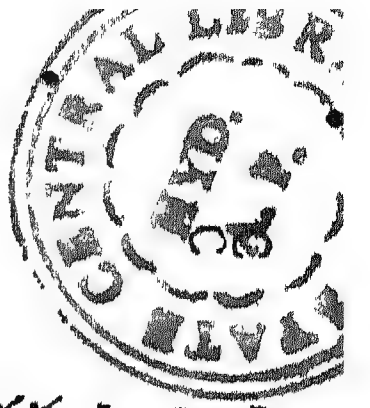
శ్రేయాః ॥ ౮౨ ॥ సర్వక్రియాః ప్రకుర్వాణాః తమేవమససాగతాః । దీ
 ఘ్నానత్రంసమాసాద్యదివ్యంవషణ్ సహస్రకం ॥ ౮౩ ॥ సత్రాంతేమన్నియో
 గేన వాయస్తత్రాగమిష్యతి । సపవభవతాంశ్రేయః సోపాయంకథంయి
 ష్యతి ॥ ౮౪ ॥ తతోవారాణశీపుణ్యా పురీషరమశోధనా । గంతవ్యాయ
 త్రవిశ్వేశో దేవ్యాసహపినాకధృత్ ॥ ౮౫ ॥ సదావిహరతీశ్రీమా నృకా
 నుగ్రహకారణాత్ । తత్రాశ్చర్యంమహద్భుష్టా మత్సమీపంగమిష్య
 ధ ౮౬ ॥ తతోవఃకథయిష్యామి మోక్షోపాయంద్విజోత్తమాః । ఏకే
 నజన్మనాముక్తిర్యష్కత్కర తలేస్థితా ॥ ౮౭ ॥ ఏతన్మనోమయంచక్రం
 మయూసృష్టంవిసృజ్య తేయత్రాస్యశీర్య తేనేమిస్సదేశస్తవసశ్శుభః ॥ ౮౮
 ఇత్యుక్త్వాసూర్యసంకాశం చక్రంసృష్టామనోమయం । ప్రణిపత్యమహా
 దేనంవిససజ్జపితామహః ॥ ౮౯ ॥ తేతిహృష్టతరావిప్రః ప్రణమ్యజగ
 తాంశ్రభం । ప్రయయుస్తస్యచక్రస్య యత్రనేమిరశీర్యత ॥ ౯౦ ॥ చక్రం
 తదపిసంక్షిప్తం శ్లక్ష్యంచారుశిలాతలే । విమలస్వామపానియ్యో నిపపాతవ
 నేక్వచిత్ ॥ ౯౧ ॥ తద్వనంతేనవిఖ్యాతం నైమిశంమునిపూజితం । అ
 నేకయక్షగంధర్వ విద్యాధరసమాకులం ॥ ౯౨ ॥ అష్టాదశసముద్రస్య
 ద్వీపానశ్చపురూరవాః । విలాసవశమూర్వశ్యా యతోద్దైప్రప్రచోది
 తః ॥ ౯౩ ॥ అక్రమేనాహరన్మోహ ద్యజ్ఞవాటంహిరణ్మయం । ముని
 భిర్యత్రసంకృద్భిః కుశవజ్జెన్నిపాతితః ॥ ౯౪ ॥ విశ్వంసిస్మత్కమాణావై
 యత్రవిశ్వసృజఃపురా । సత్రమా రేభిరేదివ్యం బ్రహ్మజ్ఞా గాహణపత్య
 గాః ॥ ౯౫ ॥ ఋషిభిర్యత్రవిద్య ద్భిశ్చబ్రాహ్మణ్యాయకోవిదైః । శక్తిప్ర
 జ్ఞాక్రియాయోగై ర్విధిరాసీదనుష్ఠితః ॥ ౯౬ ॥ యత్రవేదవిదోనిత్యం
 వేదవాదబహిష్కృతాన్ । వాదజల్పబలైఃకున్మంతి వాచోభిప్రతివాది
 నః ॥ ౯౭ ॥ స్ఫటికమయమహీధృత్పాదజాభ్యశ్శిలాభ్యః । ప్రసరద
 మృతకల్పస్వచ్ఛసానీయరమ్యం । అతిరసఫలవృక్షప్రాయ మవ్యాలసత్వం
 తపసఉదితమాసీన్నైమిశంతన్మనీనాం ॥ ఇతిశ్రీవాయవీయ సంహితా
 యాం పూర్వభాగ ద్వితీయాధ్యాయః ॥ ౨

సూతః । తస్మిన్దేశేమహాభాగా మునయశ్శంసితవ్రతాః । అర్చ
 యంతోమహాదేవం సత్రమారేభిరేతదా ॥ ౧ ॥ తచ్చసత్రంప్రవవృత

సర్వాశ్చర్యమహామీణాం । విశ్వంసిస్సృక్షమాణానాం పురావిశ్వస్స
జామివ ॥ ౨ ॥ అధికాలగ తేనత్ర సమాప్తేభూరిదక్షణే । పితామహాని
యోగేన వాయుస్తత్రాగమత్స్వయం ॥ ౩ ॥ శిష్యస్త్వయంభువోదేవ

—(నై మిశీయాన్ ప్రతిహయ్యాగమనం —

స్సర్వప్రత్యయదృగ్వాశీ । ఆజ్ఞాయామరుతోయ స్యసంస్థితాస్సప్తసప్త
కాః ॥ ౪ ॥ ప్రేరయంచ్చశ్వదంగాని ప్రాణాద్యాభిస్త్వస్మత్తిభిః । సర్వ
భూతశరీరాణాం కురుతేయశ్చధారణం ॥ ౫ ॥ అణిమాదిభిరష్టాభిరైశ్వ
రైశ్చసమన్వితః । తిర్యక్సారాదిభిర్ధౌర్జ్వలనానిబిభర్తిత్యయః ॥ ౬ ॥
ఆకాశయోనిద్విగ్గుణః స్పృశశబ్దసమన్వయాత్ । తేజసాంప్రకృతిశ్చే
తియం ప్రాహుస్తత్వచింతకాః ॥ ౭ ॥ తమాశ్రమగతంశృష్ట్యా మునయో
దీఘుఃసత్రిణః । పితామహవచస్సన్నిత్యాప్రహమమతులంయయుః ॥ ౮ ॥
అభ్యుద్ధాయతతస్సర్వే ప్రణమ్యాంబరసంభవం । చామీకరమయంతస్త్వై
విష్టరంసమకల్పయన్ ॥ ౯ ॥ సోపితత్రసమాసీనో మునిభిస్సమ్యగర్చితః ।
ప్రతినంద్యచతాన్సర్వాన్ప్రప్చ్ఛకుశలంతతః ॥ ౧౦ ॥ వాయుః ॥ అత్ర
వఃకుశలంవిప్రాః కచ్చిద్వృత్తైమహాకృతౌ । కచ్చిద్వజ్రహనోదైత్యా న
బాధేరన్సురద్విషః ॥ ౧౧ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంధురిష్టంవాన కచ్చిత్సమజా
యత । స్తోత్రంశస్త్రగ్రహౌ దేవాన్పితౄన్నిత్యైశ్చకర్మభిః ॥ ౧౨ ॥ క
చ్చిదభ్యర్చ్యయుష్మాభిర్విధిరాసీత్స్వనుష్ఠితః । నివృత్తేచమహానత్రే వ
శ్చాద్వఃకించికీషీతం ॥ ౧౩ ॥ ఇత్యుక్త్వామునయస్సర్వే వాయునాశి
వభావినా । ప్రహృష్టమనసఃపూతాః ప్రత్యూచుర్విసయాన్వితాః ॥ ౧౪ ॥
మునయః ॥ అద్యనఃకుశలంసర్వ మద్యసాధ్వభవత్తపః । అస్మచ్ఛేయో
వివృధ్యర్థంభవాస్త్రాగతోయతః ॥ ౧౫ ॥ శ్రుణుచేదంపురావృ
త్తం తమసాక్రాంతమానసైః । ఉపాసితఃపురాస్మాభిర్విజ్ఞానార్థంప్రజావ
తిః ॥ ౧౬ ॥ తస్మాదస్యప్రసాదాధాన్ నైమిశేమన్నియోగతః । యజ
ధ్వందీఘుఃసత్రేణ రుద్రంపరమకారణం ॥ ౧౭ ॥ తత్ప్రసాదేనస్త్రాంతే
వాయుస్త్రాగమిష్యతి । తన్ముఖాద్దానలాభోవస్త్రత్రేయోధవిష్య
తి ॥ ౧౮ ॥ ఇత్యాదిశ్యవయంసర్వే ప్రేషితాపరమేష్ఠినా । అస్మిన్దేశే
మహాభాగ త్వదాగమనకాంక్షిణః ॥ ౧౯ ॥ దీఘుఃసత్రంసమాసీనా దివ్య

పూర్వభాగ తృతీయోధ్యాయః

వషణసహస్రకం । అతస్తనాగమాదస్య త్పార్థనానాస్తికించన । ౨౦ ।
 ఇత్యాకర్ణ్యపురాశ్చ త మృషీణాందీసుకసత్రిణాం । వాయుఃప్రీతమనా
 భూత్వా తత్రాస్తేమునిసంన్మతః । తతస్తైర్మునిభిఃపృష్టస్తేషాం భావవివృ
 ధయే । సర్గాదిశార్వమైశ్వర్యం సమాసాదవదద్విభుః ॥ ఇతిశ్రీవాల్మీ
 కీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ తృతీయోధ్యాయః ॥ ౩

సూతః । తత్రపూర్వంమహాభాగా నైమిశారణ్యవాసినః । ప్రణి

—(నాయుక్యత తత్వబోధః)—

పత్యయధాన్యాయ్యం ప్రప్రచ్ఛఃపవనంప్రభుం ॥ ౧ ॥ నైమిశీయాః ॥ భవా
 న్కథమనుప్రాప్తో జ్ఞానమూర్ఖ్యరగోచరం । కథంచశిష్యభావస్థై బ్రహ్మ
 ణోన్యక్తజన్మనః । వాయుః । ఏకోనవింశతీకల్పో నిజ్జేయ శ్వేతకోహితః ।
 తస్మిన్కల్పేచతువక్త్రస్సృష్టౌకామోతపత్తపః ॥ ౩ ॥ తప్తసాతేనతీవేణ
 తుష్టస్తస్యపితాస్వయం । దివ్యకోమారమాన్ధాయ రూపంరూపవతాంప
 రః ॥ ౪ ॥ శ్వేతోనామమునిభూత్వా దివ్యాంవాచముదీరయన్ । ద
 ర్శనంప్రదత్తాతస్థై దేవదేస్రూమహేశ్వరః ॥ ౫ ॥ తందృష్ట్వాపితరంబ్ర
 హ్మ బ్రహ్మణోభసతింపతిం । ప్రణమ్యపరమంజ్ఞానం గాయత్ర్యానహాలబ్ధ
 వాన్ ॥ ౬ ॥ తతస్సలబ్ధవిజ్ఞానో విశ్వకర్మాచతుర్ముఖః । అస్పృశత్సర్వ
 భూతాని స్థానరాణిచరాణిచ ॥ ౭ ॥ యత్తుజ్ఞానామృతంలబ్ధం బ్రహ్మణాపర
 మేశ్వరాత్ । తతస్తద్వినాదేవ మయూలబ్ధంతపోబలాత్ ॥ ౮ ॥ మున
 యః ॥ కింతద్జ్ఞానంత్వయాంబు తత్త్వాత్తద్భతరంశుభం । యత్రకృత్వా
 పరాంనిష్ఠాం పురుషస్సుఖమృచ్ఛతి ॥ ౯ ॥ నాయుః । పశుపాశపతిజ్ఞానం
 యత్తులబ్ధంమయాపురా । తత్రనిష్ఠాపరాకార్యా పురుషేణసుఖాధిక
 నా ॥ ౧౦ ॥ అజ్ఞానప్రభవంసుఖం జ్ఞానేనైవనివృత్తే । జ్ఞానంనస్తుపరి
 చ్ఛేదో వస్తుచత్రివిధంస్సృతం ॥ ౧౧ ॥ అజడంచజడం చైవ నియంతృచత
 యోరపి । పశుఃపాశపతిఃశత్రో కథ్యతేతత్త్రయంక్రమాత్ ॥ ౧౨ ॥ అ
 క్షరంచక్షరంచైవ క్షరాక్షరపరంతథా । తదేతత్రితయంభూయః కథ్య
 తేతత్వవేదిభిః ॥ ౧౩ ॥ అక్షరంపశురిత్యుక్తః క్షరఃపాశపతిదాహృతః । క్ష
 రాక్షరపరంయత్ తృతిరిత్యభిధీయతే ॥ ౧౪ ॥ మునయః । కింతదక్షర
 మిత్యుక్తం కింవాక్షరముదాహృతం । తయోశ్చపరమంకింవా తదేతద్భూ

హిమామతః । ౧౫ ॥ వాయుః ॥ ప్రకృతిః క్షరమిత్యక్తం పురుషోక్షరము
 చ్యతే । తావిమాప్రేరయత్యన్య స్సపరఃపరమేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ మునయః ।
 కైషాప్రకృతిరుద్దిష్టా కవిషపురుషోమతః । అనయోః కేనసంబంధః కో
 యప్రేరక ఈశ్వరః ॥ ౧౭ ॥ వాయుః । మాయాప్రకృతిరుద్దిష్టా పురు
 షోమాయయావృతః । సంబంధోమలకర్మభ్యాం శివః ప్రేరక ఈశ్వరః ॥ ౧౮
 మునయః ॥ కేయంమాయాసమాఖ్యాతాకింఝాపోమాయయావృతః మ
 లంకీదృక్కుతోవా స్యాత్కింశివత్వంకుతేశ్శివః ॥ ౧౯ ॥ వాయుః ॥ మా
 యామాహేశ్వరీశక్తి శ్చిద్రూపోమాయయావృతః । మలశ్చిచ్ఛాదకో
 నైజో విశుద్ధశ్శివతాస్పదః ॥ ౨౦ ॥ మునయః । ఆవృణోతికథంమాయా
 వ్యాపినంకేనహేతునా । కిమధంవా వృతిఃపుంసః కేనవావినివతే
 తే ॥ ౨౧ ॥ వాయుః ॥ ఆవృతిర్వాన్యపినోపిస్యా ద్వాపీయస్మాత్కలాద్యపి
 హేతుక ర్జైవభోగార్థం నివతేతమలక్షయాత్ ॥ ౨౨ ॥ మునయః । క
 లాదికధ్యతేకింత త్కర్మవాకిముదాహృతం । తత్కిమాదికమంతంవా కిం
 ఫలంవాకిమాశ్రయం ॥ ౨౩ ॥ కస్తైభోగశ్చభోగ్యం కింకింవాతద్భోగసా
 ధనం । మలక్షయస్యకోహేతుఃకీ దృక్క్షీణమలఃపుమాన్ ॥ ౨౪ ॥ వా
 యుః ॥ కలావిద్యాచరాగశ్చ కాలోనియతిరేవచ । కలాదయస్సమా
 ఖ్యాతాః యోభోక్తాపురుషోభవేత్ ॥ ౨౫ ॥ పుణ్యపాపాత్మకంకర్మ సు
 ఖదుఃఖఫలంతుతత్ । అనాదిమలభోగాంతమజ్ఞానాత్మసమాశ్రయం ॥ ౨౬
 భోగఃకర్మవినాశాయ భోగ్యమవ్యక్తముచ్యతే । బాహ్యంతఃకరణద్వారం
 శరీరంభోగసాధనం ॥ ౨౭ ॥ భవాతిశయలభ్యేన ప్రసాదేనమలక్షయః । క్షీణే
 చాత్మమలేతస్మిన్నుమాన్ శివసమోభవేత్ ॥ ౨౮ ॥ మునయః । కలాదిపంచత
 త్వా నాంకింకర్మపృథగుచ్యతే । భోక్తేతిపురుషశ్చేతి యేనాత్మావ్యపది
 శ్యతే ॥ ౨౯ ॥ కిమాత్మకంతదవ్యక్తం కేనాకారేణభుజ్యతే । కింతస్య
 శరణంభుక్తౌ శరీరంచకిముచ్యతే ॥ ౩౦ ॥ వాయుః । దృక్కియావ్యంజ
 కేవిద్యా కలేరాగః ప్రవతేకః । కాలోవచ్ఛేద కస్తత్రనియతిస్తునియా
 మికా ॥ ౩౧ ॥ అవ్యక్తంకారణంయత్తత్రిగుణప్రభవాప్యయం । ప్ర
 ధానంప్రకృతిశ్చేతి యథాహుస్తత్త్వచింతకాః ॥ ౩౨ ॥ కలాతస్తదభి
 వ్యక్తమనభివ్యక్తలక్షణం । నుఖదుఃఖ విమోహాత్మా భుజ్యతే గుణతస్త్రి

ధా ! సత్త్వం రజస్తమ ఇతిగుణాః ప్రకృతీసంభవాః । ప్రకృతౌ సూక్ష్మయా
 పేణ తిలేతై లఘువస్థితాః ॥ ౩౪ ॥ సుఖంచసుఖహేతుశ్చ సమాసాత్సా
 త్వికంస్మృతం । రాజసంతద్వివర్యాసాత్ స్తంభమోహశాతుతామసా ॥ ౩౫
 సాత్విక్యూర్ధ్వగతిః ప్రోక్తా తామసాస్యావధోగతిః । మధ్యమాతుగతిర్యా
 సా రాజసీపరిపత్యతే ॥ ౩౬ ॥ తస్మాత్తాపంచకంచైవ భూతపంచకమేవ
 చ । జ్ఞానేంద్రియాణిపంచైవ పంచకర్మేంద్రియాణిచ ॥ ౩౭ ॥ ప్రధానబు
 ధ్యహంకార మనాంసిచచతుష్టయం । సమాసాదేవమవ్యక్తం సవికార
 ముదాహృతం ॥ ౩౮ ॥ తత్కారణదశాపన్న మవ్యక్తమితీకధ్యతే । వ్య
 క్తంకార్యదశాపన్నం శరీరాదిఘటాదిచ ॥ ౩౯ ॥ యథాఘటాదికంకార్యం
 మృదాదేర్మాదిభిద్యతే । శరీరాదితథావ్యక్త మవ్యక్తాన్నాదిభిద్యతే ॥ ౪౦
 తస్మాదవ్యక్తమేవై కంకారణంకారణానిచ । శరీరంచయదాధారంతద్భృ
 గ్యంచాపినేతరత్ ॥ ౪౧ ॥ మునయః ॥ బుద్ధీంద్రియశరీరేభ్యోవ్యతిరిక్తస్యకస్య
 చిత్ ఆత్మశబ్దాభిధేయస్య వస్తుతోపికుతస్థితే ॥ ౪౨ ॥ వాయుః ॥ బుద్ధీంద్రి
 యశరీరేభ్యోవ్యతిరిక్తోవిభుర్ద్ధువః । అస్త్యేవకశ్చిదాత్మేతి హేతుస్త్రసేషు
 గణమః ॥ ౪౩ ॥ మునయః ॥ బుద్ధీంద్రియశరీరాణాం నాత్మతాసద్భిరివ్యతే
 స్మృతైరనియతజ్ఞా నాద్యధావద్దేహవేదనాత్ ॥ ౪౪ ॥ అతస్సర్వైర్తానుభూ
 తానామశేష జ్ఞేయగోచరః । అంతర్యామితివేదేషు వేదాంతేషుచగీ
 యతే ॥ ౪౫ ॥ సర్వంతత్రససర్వత్ర వ్యాప్యతిష్ఠతిశాశ్వతః । తథాపిక్వా
 పికేనాపి వ్యక్తమేషసదృశ్యతే ॥ ౪౬ ॥ సవాయంచక్షుప్రాగ్రా హ్యో
 నాపతైరింద్రియైరపి । మనసైవప్రదీప్తేన మహానాత్మావసీయతే ॥ ౪౭ ॥
 సచస్త్రీనపుమానేష నైవచాపినపుంసకః । నైవోర్ధ్వంనాఽతిర్యక్ష్వ నా
 ధస్తాన్నకుతశ్చన ॥ ౪౮ ॥ అశరీరంశరీరేషు చలేషుస్థాణుమవ్యయం । స
 దావశ్యతీతంధీరో నరఃప్రత్యవమర్శనాత్ ॥ ౪౯ ॥ కిమత్రబహునోక్తే
 నపురుషోదేహతఃపృథక్ । అవృథగ్యేతువశ్యంతి అసమ్మక్తేషుదర్శనం ॥ ౫౦
 యచ్ఛరీరమిదంప్రోక్తం పురుషస్యతతఃపరం । అశుద్ధమవశందుఃఖ మద్రు
 వంచనవిద్యతే ॥ ౫౧ ॥ విపదాంబీజభూతే సపురుషస్సైవసంయుతః । సుఖ
 దుఃఖచమూఢశ్చ భవతిస్వేనకర్మణా ॥ ౫౨ ॥ అద్భిరాష్ట్రావితండ్రిత్రం
 జనయత్యంకురంయథా । అజ్ఞానస్థావితంకర్మ దేహంజనయతేతథా ॥ ౫౩

అత్యంతమనుభావాసాః రుక్మాశ్చైకాంతమృత్యుదాః । అనాగతాఅతీతా
 శ్చతనవోన్యసహస్రశః ॥ ౫౪ ॥ ఆగత్యాగత్యశీలేషు శరీరేషుశరీరిణః । అ
 త్యంతవసతిఃక్వాపి నకేనాపిచలభ్యతే ॥ ౫౫ ॥ ఛాదితశ్చనియుక్తశ్చ శ
 రీరైరేషులక్ష్మ్యతే । చంద్రబింబవదాకాశే తరళైరభ్రసంచయైః ॥ ౫౬ ॥
 అనేకదేహభేదేన భిన్నావృత్తిరిహత్మనః । అష్టాపదపరిక్షేపే వ్యక్తుము
 ద్రదేవలక్ష్మ్యతే ॥ ౫౭ ॥ నైవాన్యభవితాకశ్చిన్నాసాభవతికస్యచిత్ । పథి
 సంగమపవాయం దారైరన్యైశ్చబంధుభిః ॥ ౫౮ ॥ యథాకాష్టంచకాష్టం
 చ సమేయాతాంమహూదధౌ । సమేత్యచవ్యపేయాతాం తద్వద్భూత
 సమాగమః ॥ ౫౯ ॥ సపశ్యతిశరీరంతచ్ఛరీరంతంనపశ్యతి । తౌపశ్యతిపరః
 కశ్చిత్తావృభాతంనపశ్యతః ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మద్యాస్తావరాంతాశ్చ పశవఃప
 రికిరీతితాః । పశూనామేవసర్వేషాం ప్రోక్తమేతన్నిదశఃసం ॥ ౬౧ ॥
 యపవబధ్యతేపాశైస్సుఖదుఃఖాశనఃపశుః । శ్రీలాసాధనభూతోయమీ
 శ్వరస్యేతిసూరయః ॥ ౬౨ ॥ అజోజంతురనీశోయమాత్మనస్సుఖదుః
 ఖయోః । ఈశ్వరప్రేరితోగచ్ఛేత్స్వగ్గంవాశ్వభ్రమేవవా ॥ ౬౩ ॥
 మునయః ॥ యోయంపశురితిప్రాక్తో యశ్చపాశఉదాహృతః । ఆభ్యాం
 విలక్షణఃకశ్చిత్తో యమస్త్యనయోఃపతిః ॥ ౬౪ ॥ వాయుః ॥ అస్తికశ్చివ
 పర్యంత రమణీయగుణాశ్రయః । పతిర్విశ్వస్యనిర్మాతా పశుపాశవిల
 క్షణః ॥ ౬౫ ॥ అభావేతస్యవిశ్వస్య సృష్టిరేషాకథంభవేత్ । అచేతన
 త్వాదజ్జత్వా దనయోఃపశుపాశయోః ॥ ౬౬ ॥ ప్రధానపరమాణ్వాది
 యావత్కించిదచేతనం । నతత్కర్తృస్వయందృష్టం బుద్ధిమత్కార
 ãంవినా ॥ ౬౭ ॥ జగచ్ఛక్తృసాపేక్షం కార్యంసావయవంయతః । తస్మా
 త్కార్యస్య కర్తృత్వం పత్యుర్న పశుపాశయోః ౬౮
 పశోరపిచకర్తృత్వం పత్యుఃప్రేరణపూర్వకం । అయథాకారణజ్ఞాన మం
 ధస్యకరణంయథా ॥ ౬౯ ॥ ఆత్మానంచపృథక్జ్ఞాత్వా ప్రేరితారంతతఃపృ
 థక్ । అసౌజుష్టస్తతస్తేనహ్య మృతత్వాయకల్ప్యతే ॥ ౭౦ ॥ పశోఃపాశస్య
 పత్యుశ్చ తత్వతోస్తియదంతరం । బ్రహ్మవిత్తద్విదిత్వేన యోనిము
 క్తోభవిష్యతి ॥ ౭౧ ॥ సంయుక్తమేతద్వితయం క్షరమక్షరమేవచ । వ్యక్తౌ
 వ్యక్తంబిభర్తీశో విశ్వంవిశ్వవిమోచకః ॥ ౭౨ ॥ భోక్తాభోజ్యంప్రేరయి

తా మంత్రవ్యంత్రవిధంస్మృతం । నాతఃపరంవిజానన్భిశ్చేదితవ్యంహికించ
 న ॥ ౭౩ ॥ తతేషువాయధాతైలం దధ్నివాసర్పిరర్పితం । యధావసోస్సృ
 తిసిన్యాస్సృ యధారణ్యంపలుతాశనః ॥ ౭౪ ॥ ఏకమేవమహాత్మానమాత్మా
 నాన్మవిలక్షణం । సత్యేనతపసాచైవ నిత్యయుక్తోనుపశ్యతి ॥ ౭౫ ॥ యఏ
 శోజాలవానీశ ఈశసీభిస్త్వశక్తిభిః । సర్వాలోకానిమాంతస్సప్తౌష్టవేక
 ఏవసత్కశతే ॥ ౭౬ ॥ ఏకఏవతేధాయద్రో నద్వితీయోస్తికశ్చన । సంస్థ
 జ్యవిశ్వంభువనం గోప్తాంతేనంచకోచనః ॥ ౭౭ ॥ విశ్వతశ్చక్షురేనాయ
 ముతాయంవిశ్వతోముఖః ॥ తద్ధైవవిశ్వతోబాహు ర్విశ్వతఃపాదసంయు
 తః ॥ ౭౮ ॥ ద్యావాభూమీచ జనయన్ దేవఏకస్సనాతనః । యఏకస్సర్వ
 దేవానాం ప్రదనశ్చోద్ధృతస్త్విధా ॥ ౭౯ ॥ హిరణ్యగర్భగదేవానాం ప్రథ
 మంజనయేదయం । విశ్వస్సాదధిరోద్ద్రో మహాహిరతిహిస్సుతి ॥ ౮౦ ॥
 వేదాహమేతంపురుషం మహాంతమమృతంధృచం । ఆదిత్యవరాతమనః
 పరస్తాశ్చగన్ధిత్వప్రభు ॥ ౮౧ ॥ అస్మాన్నాస్తి పరంకించి దపరంపరమా
 త్మనః । నాణీయూస్తి నచజ్ఞాయ స్తేనపూణాంమిదంజగత్ ॥ ౮౨ ॥
 సదావృక్షదేవస్త్వభ్యుక్తేనచాదివిత్స్థితి . సంకల్పప్రథవంతస్య చరాచరమి
 దంజగత్ ॥ ౮౩ ॥ సర్వాననశిరోగ్రీన స్స్వభూతగుహాశయః । సర్వ
 వ్యాపీచభగవాన్ తస్మాత్సర్వగతశ్శినః ॥ ౮౪ ॥ సర్వతఃపాణిపాదోయం సర్వ
 శోక్షికోరోముఖః । సర్వతశ్శ్రుతిమాగన్తోకే సర్వమాప్యశ్యసిన్వతి ॥ ౮౫ ॥
 సర్వేంద్రియగుణాభాస స్సర్వేంద్రియవినాశకః । సర్వస్యప్రభురీశాన స
 ర్వస్యశరణంనుహృత్ ॥ ౮౬ ॥ అచతసరదియఃపశ్యత్య నిష్క్రియశ్చిహ్ని
 యః । సర్వంవేత్తినవేత్తాస్య తమాహుఃపురుషంపరం ॥ ౮౭ ॥ తస్మాదే
 యాన్మహతో మహీయానయమవ్యయః । గుహాయానిహితశ్చాసి జం
 తోశ్చాస్యమహేశ్వరః ॥ ౮౮ ॥ తమక్రతుంక్రతుప్రాయం మహిదమాతి
 శయాన్వితం । ధాతుప్రసాదాదీశానం వీతతోక్తప్రపశ్యతి ॥ ౮౯ ॥ వే
 దాహమేతమజనం పురాణంసర్వగంప్రభుం । నిరోధంజన్మనూయగన్తో న
 దంతిబ్రహ్మవాదిసః ॥ ౯౦ ॥ ఏకోపిత్రీనిమాన్స్తానాని బహుధానా క్షిణీనా
 గతః ॥ విదధాతివచేత్యంతే విశ్వమాజామహేశ్వరః ॥ ౯౧ ॥ విశ్వధాత్రి
 త్వజాఖ్యాచ శైవీదిత్పుకృతిస్స్మృతా । తామజాలోహితాలంబు శ్శుశ్శు

స్థామేకాంత్యజః ప్రజాః ॥ ౯౨ ॥ జనిత్రీమనుశేతేన్యోజుషమాణస్సరూపిణీం ।
 తామేవాజామజోన్యస్తు భుక్తభోగాంజహాతిచ ॥ ౯౩ ॥ ద్వానుపర్ణాచస
 యుజ్ఞో సమానన్యక్షమాస్థితౌ । ఏకోత్తిపిష్ఠలంస్వాదు పరోనశ్చస్రప
 శ్యతి ॥ ౯౪ ॥ వృక్షేస్మిన్సుగుహోమగోష్ఠీ ముహ్యమానశ్చశోచతి । జష్ట
 మన్యంయదాపశ్యే దీశంపరమకారణం । తదాన్యమహిమానంచ వీతశోక
 న్సుఖభవేత్ ॥ ౯౫ ॥ ఛందాంసియజ్ఞాః క్రతవ్రా యద్భూతంభవ్యమేవ
 చ । మాయావిశ్వంసృజత్యస్మిన్నివిష్టోమాయయాఘనః ॥ ౯౬ ॥ మా
 యాంతుప్రకృతింవింద్యా న్మాయినంతుమహేశ్వరం । తస్యావయవభూతై
 స్తు వ్యాప్తంసర్వమిదంజగత్ ॥ ౯౭ ॥ సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమీశానం కల
 లస్యాపిమధ్యతః । స్రష్టారమపివిశ్వస్య చేష్టితారంచతస్యతు । శివమేవే
 శ్వరంజ్ఞాత్వా శాంతిమత్యంతమృచ్ఛతి ॥ ౯౮ ॥ సప్తవకాలోగోప్తాచ వి
 శ్వస్యాధిపతిః ప్రభుః । తంవిశ్వాధిపతింజ్ఞాత్వా మృత్యుశాశాన్త్రముచ్య
 తే ॥ ౯౯ ॥ ఘృతాత్పరంమండమివ సూక్ష్మంజ్ఞాత్వాధిపంశివం । సర్వభూ
 తేషుగూఢంచ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౧౦౦ ॥ ఏషప్రపంచో
 దేవ్రా విశ్వకర్మామహేశ్వరః హృదయేనన్నివిష్టంతంజ్ఞాత్వైవామృతమ
 శ్నుతే ॥ ౧౦౧ ॥ యదాతమస్తన్నదివాన రాత్రిర్నసదప్యసత్ । కేవలశ్చి
 వస్త్వేకో యతః ప్రజ్ఞాపురాతనీ ॥ ౧౦౨ ॥ నై సమూర్ధ్వంసతిర్యంచ నమ
 ధ్యేపరిజగ్రభత్ । నతస్యప్రతిమాచాస్తియస్యనామమహద్యశః ॥ ౧౦౩ ॥
 అజాతమిమమ్మేవైకం మత్వాజన్మనిభీరవః । రుద్రస్యాస్యప్రపద్యంతే రక్షా
 ధం దక్షిణంముఖం ॥ ౧౦౪ ॥ ద్వైలక్షరైరబ్రహ్మపరైర్వ నంతేసము
 దాహృతే । విద్యావిద్యేసమాఖ్యాతే నిహితేయత్రగూఢవత్ ॥ ౧౦౫ ॥
 త్వరంత్యవిన్యాహ్యమృతంవిద్యేతిపరిగీయజే । తెడభేక్షశతేయస్తు సో
 న్యఖిలుమహేశ్వరః ॥ ౧౦౬ ॥ ఏతైకంబహుధాజాలంవికుర్వన్నేకవచ్ఛయః
 సర్వాదివత్యంకురుతేసృష్ట్యా సర్వాస్రప్తతాపవాన్ ॥ ౧౦౭ ॥ దిశ్శార్ధ్వ
 మధస్తిర్యగ్భాసయన్బ్రాహ్మజతేస్వయం । యోనిస్వభావాదప్యేకోవరే
 ణ్యస్త్వధితిష్ఠతి ॥ ౧౦౮ ॥ స్వభావంవాచకాంత్య ర్వాన్వాచ్యాంశ్చపరి
 ణామయన్ । గణాంశ్చభోగ్యభోక్తృ త్వే తద్విశ్వమధితిష్ఠతి ॥ ౧౦౯ ॥
 తద్గుహ్యోపనివద్గూఢం తచ్ఛ్రబహ్మపరాత్పరం । బ్రహ్మయోనింబ్ర

తుర్వం విమదేవామహమయః ॥౧౧౧॥ భావగ్రాహ్యమసిద్ధాఖ్యం
 భావాభావకరంశివం కలానగకరందేవం యేవిదుస్తజహస్తనుం॥౧౧౨॥
 స్వభావమేకేమన్యంతే కాలమన్యేవిమోహితాః । దేవస్యమహిమా
 హ్యేష యేనేదంభ్రామ్యతేజగత్ ॥౧౧౩॥ యేనేదమావృతంనిత్యంకాల
 కాలాత్మనాయతః । తేనేరితమిదంకర్మ భూతైస్సహనివతతే ॥ ౧౧౪
 యత్కర్మభూయశఃకృత్వా వినివర్త్యచభూయశః తత్త్వస్యసహసత్వేన
 యూగంచాపిసమేత్యవే ॥ ౧౧౫ ॥ అష్టాభిశ్చత్రిభిశ్చైవ ద్వాభ్యాంచై
 కేనవాపునః కాలేనాత్మగుణైశ్చాపి కృత్స్నమేనజగత్స్వయం ॥ ౧౧౬ ॥
 గుణైరారభ్యకర్మాణి స్వభావాన్వినిమోజయేత్ । తేషామభావేనాశ
 ప్యాత్కృతస్యాపిచకర్మణః ॥ ౧౧౭ ॥ కర్మక్షయేపునశ్చాన్యత్తోయాతి
 సతత్త్వతః । సప్తవాదిస్వయంయోగనిగమిత్తంభోక్తృభోగయోః॥౧౧౮॥
 పరస్మికాలాదకలస్స ఏవపరమేశ్వరఃతంవిశ్వయాప్రప్రభవం భవమీడ్వ్యం
 ప్రజానతిం ॥౧౧౯॥ దేవదేవంజగత్సృజ్యంస్వచిత్తస్థముపాస్మహే । కా
 లాదిభిఃసరోయస్మాత్ప్రసంచఃపరివతతే॥౧౨౦॥ ధర్మావహంపాపనుదంభ
 గేశంవిశ్వధామ చ । తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం ।
 తందేవతానాం పరమంచదైవతం ॥ ౧౨౧ ॥ పతింపతీనాంపరమంపరస్తా
 ద్విదామదేవంభువనేశ్వరేశ్వరం । నతస్యవిద్యతేకార్యం కారణంచనవి
 ద్యతే ॥ ౧౨౨ ॥ సతస్సమౌధికశ్చాపి క్వచిజ్జగతిదృశ్యతే । పరాస్యవి
 విధాశక్తిః శ్రుతోస్వభావకీశ్రుతా ॥ ౧౨౩ ॥ జ్ఞానంబలంక్రియాచైవ
 యాభ్యోవిశ్వమిదంకృత్ ॥ నతస్యాస్తిపతిఃకశ్చిన్నైవలింగంసచేశితా
 ॥ ౧౨౪ ॥ కారణంకారానాంచ సతేషామధిపాధిపః । సచాస్యజనితాకశ్చి
 న్నచజన్మకుతశ్చన ॥ ౧౨౫ ॥ సజన్మపేతవస్తద్వన్మలమాయాదిసంస్థా
 కాః । సపకస్సర్వభూతేషు గూఢోవ్యాప్తశ్చసర్వశః ॥ ౧౨౬ ॥ సర్వ
 భూతాంతరాత్మాచ ధర్మాశ్చక్షుస్సకధ్యతే । సర్వభూతాధివాసశ్చసాక్షీ
 చేతాశ్చనిగుణః ॥ ౧౨౭ ॥ ఏకోవస్థీనిస్త్రియాణాం బహూనాంవివశాత్మ
 నాం । ఏకస్తుబహుధాబీజం కరోతీసమయోచితం ॥ ౧౨౮ ॥ తమేవా
 త్మనితిష్ఠతం యేపశ్యంతిముముక్షువః । తేషామేవసుఖంనిత్యం సతతేషా
 మివతన్మనాం ॥ ౧౨౯ ॥ నిత్యానామప్యసానిత్య శ్చేతనానాంచచేతనః

ఏకోబహూనాంచాకామః కామానీశఃప్రయచ్ఛతి || ౧౩౦ || సాంఖ్యయో
 గాధిగమ్యంత త్కారణంజగతఃపతిం | జ్ఞాత్వాదేవంపశుఃస్థా శై స్సర్వైరే
 వవిముచ్యతే || ౧౩౧ || విశ్వకృద్విశ్వవిత్సత్త్వా యోనిజ్ఞఃకాలృద్గు
 ణీ ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిగుణేశఃపాశమోచకః || ౧౩౨ || బ్రహ్మణంవిదధేపూ
 ర్వం వేదాంశ్చోపదిశత్స్వయం | యోదేవస్తమహంబుధ్వా స్వాత్మబుద్ధి
 ప్రసాదతః || ౧౩౩ || ముముక్షు రస్మాత్సంసారా త్రపద్యేశరణంశివం |
 నిష్కళం నిష్క్రియంశాంతం నిరవద్యంనిరంజనం || ౧౩౪ || అమృత
 స్యపరంసేతుం దగ్ధేంధనమివానలం | యదాచర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యం
 తిమానవాః || ౧౩౫ || తదాశివమవిజాయ దుఃఖస్యాంతోభవిష్యతి
 తపఃప్రభావాద్దేవస్య ప్రసాదాచ్ఛమహాపదయః || ౧౩౬ || అత్యాశ్ర
 మోచితంజ్ఞానం పవిత్రంపాపనాశనం వేదాంతేపరమంగుహ్యంపురాకల్ప
 ప్రచోదితం || ౧౩౭ || బ్రహ్మణో వదనాల్లబ్ధం మయేదం భాగ్యకార
 వాత్ నాప్రశాంతాయదాతవ్యమేతద్జ్ఞానమనుత్తమం || ౧౩౮ || నాపు
 త్రాయానువృత్తాయ నాశిష్యాయచసర్వధా | యస్యదేవేపరాభక్తిర్య
 థాదేవేతథాగురౌ || ౧౩౯ || తస్యైతేకధితాహ్యధాః ప్రకాశంతేమ
 హాత్మనః || ౧౪౦ || వృత్తం | అతశ్చసంక్షేపమిదంశ్రుణుధ్వం శివఃప
 రస్తాత్ప్రకృతేశ్చపుంసః | ససగకాలేచకరోతిసర్వం సంహారకాలేపునరా
 దదాతి || ౧౪౧ || ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితా
 యాం పూర్వభాగే శైవతత్వకథనంనామ చతుర్థోధ్యాయః || ౪ ||

మునయః || కాలాదుత్పన్నతేసర్వం కాలాదేవవిపద్యతే | నకా
 లనిరపేక్షంహి క్వచిత్కించనవిద్యతే || ౧ || యదాస్యాంతగతంవిశ్వం
 శశ్వత్సంసారమంజలం | సగ-సంహృతిముద్రా భ్యాంచక్రవత్పరివతే
 తే || ౨ || బ్రహ్మహరిశ్చరుద్రశ్చ తథాస్యేచసురాసురాః | యత్కృ
 తాంనియతిం ప్రాప్యప్రభవౌనాతివతితుం || ౩ || భూతభవ్యభవిష్యా
 ద్యైర్విభజ్యజరయన్ప్రజాః | అతిప్రభురితిస్త్వరం వతేతేతిధయంక
 రః || ౪ || కవీషభగవాన్కాలః కస్యవావశవత్వయం | కవీవాన్యవశే
 సస్యాత్కథయైతద్విచక్షణం || ౫ || వాయుః || కలాకాష్టానిమేషాది క
 లాకలితవిగ్రహం | కాలాశ్మేతినమాఖ్యాతం జేజోమహేశ్వరంపరం || ౬ ||

యదలగ్ఘ్యమశేషస్య స్థావరస్యచరస్యచ । నియోగరూపమీశస్య బ
 లంవిశ్వనియామకం ॥ ౭ ॥ తస్మాంశాంశమయీశక్తిః కాలాత్మనిమహ
 త్మని । తతోనిష్క్రమ్యసంక్రాంతావిస్మయోగ్నేరివాయసి । ౮ ॥ త
 స్మాత్కాలనశేవిశ్వం నసవిశ్వనశేస్థితః । శివస్యతునశేకాలోనకాలస్య
 పశేశినః ॥ ౯ ॥ యతోప్రతిహతంశార్వం తేజఃకాతేప్రతిస్థితం । మహ
 తస్యకాలస్య మర్యాదాహిదురత్యయా ॥ ౧౦ ॥ కాలంప్రజ్ఞావిశేషేణ
 కోతివతితమహతి । కాలేనతుకృతంకర్మ నకశ్చిదతివతతే ॥ ౧౧
 నీకచత్రాంమహింకృతాన్నం యఃపరాక్రమ్యశాసతి । సోస్మినైవాతిన
 తే తకాలంవేలామివోదధిః ॥ ౧౨ ॥ యోనిగృహ్యోందియ గ్రామంజ
 యంతిసకలంజగత్ । నజయంత్యపి తకాలం కాలోజయతితానపి ॥ ౧౩
 ఆయుర్వేదవిదోవైవ్యా స్త్వనుష్ఠితరసాయనాః । నమృత్యుమతినతాం
 త కాలోహిదురతిక్రమః ॥ ౧౪ ॥ శ్రియారూపేణశీ లేనబలేనచకులేన
 చ । అన్యచ్ఛింతయతేజంతః కాలోన్యత్కురుతేబలాత్ ॥ ౧౫ ॥ అస్మి
 యైశ్చప్రియైశ్చైవ అచింతితగమాగమైః సంయోజయతిభూతానివియో
 జయతిచేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ యదై నదుఃఖతఃకశ్చి త్తదైవనుఖతఃపరః । దు
 ర్విజ్ఞేయస్వభావస్య కాలస్యాహోవిచిత్రతా ॥ ౧౭ ॥ యోయునాసభవే
 ద్వృద్ధో యోబలీయాం తృణుర్బలః । యశ్శ్రీమాంశోస్మిని శ్రీకశ్చిత్రః
 కాలవిపర్యయః ॥ ౧౮ ॥ నాభిజాత్యంనవైశీలం నబలంనచనైపుణం । భ
 వేత్కార్యాయన ర్యాత్తంకాలశ్చేత్త్రతిబంధకః ॥ ౧౯ ॥ యేచనిష్పరు
 షైస్తూర్యే గీతవాద్యైరుపస్థితాః । యేచానాధాపరాన్నాదాః కాలస్తే
 షుసమక్రియాః ॥ ౨౦ ॥ ఫలంత్యకాలేనరసాయనాని సమ్యక్ప్రయుక్తాన్యపి
 చాపధాని । తాన్యేనకాలేనసమాహృతాని సిద్ధింప్రయాంత్యాశుసుఖం
 దిశంతి ॥ ౨౧ ॥ నాకాలతోయగ్నియతేజాయతేవా నాకాలతఃప్రప్స్విమ
 గ్ర్యాముపైతి । నాకాలతస్సుఖతంమఃఖతంవా నాకాలికంనస్సతదస్తికిం
 చిత్ ॥ ౨౨ ॥ కాలేనశీతఃప్రతివాతివాతః కాలేనవృష్టిజలదానుపైతి ।
 కాలేనసస్యానిభవంతితస్మాత్కాలేనసంజీవతిజీవలోకః ॥ ౨౩ ॥ ఇద్ధం
 కాలాత్మనస్తత్త్వం యోవిజానాతితత్త్వతః । కాలాత్మానమతిక్రమ్య కాలా
 తీతంనపశ్యతి ॥ ౨౪ ॥ నయస్యకాలోనచబంధముక్తి నయఃపుమాన్

నక్రకృతిర్న విశ్వం । విచిత్రరూపాయశ్చ వాయతస్త్వై సమఃపర స్త్వై పరమేశ్వ
రాయ ॥ ఇతి శ్రీశైవ మహాపురాణ వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వ
భాగే కాలమాహాత్మ్య కథనం నామ పంచమోధ్యాయః । ౫ ।

ఋషయః ॥ కేనమా నేనకా లేస్మి న్నాయుస్సంఖ్యాప్రకల్ప్యతే ।
సంఖ్యారూపస్యకాల స్యకఃపునఃపరమోనధిః ॥ ౧ ॥ వాయుః ॥ ఆయుషో
త్రనిమేషాఖ్య మాద్యమానంప్రచక్షతే । సంఖ్యాయుస్యకాల స్యశాం
త్యతీతకలావధిః ॥ ౨ ॥ అక్షిపక్షుపరిక్షేపో నిమేషఃపరిక్షేతికీతః । తాన్మ
శానానిమేషాణాం కాష్ఠాదశచపంచచ । ౩ ॥ కాష్ఠాస్త్రింశత్కలానా
మ కలాస్త్రింశన్మహూతకం । ముహూతానామస్త్రింశ దహూ
రాత్రంప్రచక్షతే । ౪ ॥ త్రింశత్సంఖ్యైరహూరాత్రై ర్మాసఃపక్షద్వ
యాత్మకః । జ్యేష్ఠఃపితృమహూరాత్రం మాసఃకృష్ణాసితాత్మకః ॥ ౫ ॥
మాసైస్తైరయనంషడ్భిర్వర్షం పంచైవచాయనేమతే । తాకికేనైవమాసే
న అబ్దోయోమానుషస్మృతః ॥ ౬ ॥ ఏతద్దివ్యమహూరాత్ర మితిశా
స్త్రుస్యనిశ్చయః । దక్షిణంచాయనంరాత్రి స్తథోదగయనందినం ॥ ౭ ॥
మాస స్త్రింశదహూరాత్రై ర్దివ్యోమానుషవత్స్మృతః । సంవత్స
రోపిదేవానాం మాసైర్ద్వాదభిస్తథా ॥ ౮ ॥ త్రీణివషణ్శతాన్యేవ ష
ష్ఠివషణ్యుతాన్యపి దివ్యోసంవత్సరోజ్జ్యేయో మానుషేణప్రకీర్తితః ॥ ౯ ॥
దివ్యైనైవప్రమాణేన యుగసంఖ్యాప్రవతతే । చత్వారిభార తేనషణ్
యుగానికవయోవిదుః । ౧౦ ॥ పూర్వంకృతయుగంనామ తతస్త్రితావి
ధీయతే । ద్వాపరశ్చకలిశ్చైవ యుగాన్యేతానికృత్సృజః ॥ ౧౧ ॥ చత్వారి
తుసహస్రాణి వషణ్శాంతత్కృతంయుగం । తస్యతానచ్ఛతీసంధ్యా
సంధ్యాంశశ్చతథావిధః ॥ ౧౨ ॥ ఇతరేషుససంధ్యేషు ససంధ్యాంశేషుచ
త్రిషు । ఏకాపాయేనవతతంతే సహస్రాణిశతానిచ ॥ ౧౩ ॥ ఏతద్ద్వాద
శసాహస్రం సాధికంచచతుర్యుయుగం । చతుర్యుగ సహస్రంయత్సక
ల్పితికథ్యతే ॥ ౧౪ ॥ చతుర్యుగైకసప్తత్యా మనోరంతరముచ్యతే ।
కల్పేచతుదశైకాస్మి న్మనూనాంపరివృత్తయః ॥ ౧౫ ॥ యేతేనక్రమ
యోగేన కల్పమన్వంతరాణిచ । సప్రజానివ్యతీతాని శతశోధసహస్ర
శః ॥ ౧౬ ॥ అజ్ఞేయత్వాచ్చసర్వేషామసంఖ్యేయతయ్యపునః । శక్యో

నైవానుపూర్వ్యాద్యై తేషాంవక్తుంసవిస్తరః ॥ ౧౭ ॥ కల్పోనామదివా
 ప్రోక్తో బ్రహ్మణోవ్యక్తజన్మనః । కల్పానాంవైసహస్రంచ బ్రాహ్మణం
 వషణ్మిహూచ్యతే ॥ ౧౮ ॥ వర్షాణామష్టసాహస్రం యచ్ఛతద్బ్ర
 హ్మణోయుగం । సవనంయుగసాహస్రం బ్రహ్మణఃపద్మజన్మనః ॥ ౧౯
 సవనానాంసహస్రంచ త్రిగుణంతివృతంతథా । కల్ప్యతేసకలఃకాలో
 బ్రహ్మణఃపరమేష్ఠినః ॥ ౨౦ ॥ తస్యవైదివసేయాంతి చతుర్దశపురంద
 రాః । శతానిమాసేచత్వారి వింశత్యాసహితానిచ ॥ ౨౧ ॥ అద్వైపంచ
 సహస్రాణి చత్వారింశద్యుతానిచ । చత్వారింశత్సహస్రాణి పంచలక్షా
 నిచాయుషి ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మవిష్ణోర్దిశేచైకో విష్ణూరుద్రదిశేతథా ।
 ఈశ్వరస్యదిశేరుద్రా సదాఖ్యస్యతథేశ్వరః ॥ ౨౩ ॥ సాక్షాచ్ఛివస్యత
 త్సంఖ్య స్తథాసోఽసదాశివః । చత్వారింశత్సహస్రాణిపంచలక్షాణిచా
 యుషి ॥ ౨౪ ॥ తస్మాత్సాక్షాచ్ఛివేనైషః కాలాత్మాసంప్రవర్తతే ।
 యత్తత్సృష్టేస్సమాఖ్యాతం కాలాంతరమహద్విజాః ॥ ౨౫ ॥ ఏతత్కా
 లాంతరంజ్ఞేయ మహర్వైపారమేశ్వరం । రాత్రిశ్చతావతీజ్ఞేయా పరమే
 శస్యకృత్స్నశః ॥ ౨౬ ॥ అహస్తస్యతుయాస్యష్టి రాత్రిశ్చప్రళయస్సృ
 తః । అవార్షవిద్యతేతస్య సరాత్రిరతిధారయేత్ ॥ ౨౭ ॥ ఏదోపచారః
 క్రియతే లోకానాంహితకామ్యయా । ప్రజాఃప్రజానాంపతయో మూ
 త్తయశ్చసురాసురాః ॥ ౨౮ ॥ ఇంద్రియాణీంద్రియాధాశ్చ మహాభూ
 తానిపంచచ । తన్నాత్రాణ్యధభూతాది ర్బుద్ధిశ్చసహ దైవతైః ॥ ౨౯ ॥
 అహ్నితిష్ఠంతిసర్వాణి పరమేశస్యధీమతః । అహరంతేప్రళీయంతే రా
 త్ర్యంతేవిశ్వసంభవః ॥ ౩౦ ॥ యోవిశ్వాత్మాకర్మకాలస్స్వభావాద్యధే
 శక్తిర్వస్యనూలంఘనియ్యా । యస్యైవాజ్ఞాధీన మేతత్సమస్తం । సమ
 స్తస్మిన్మహాతేశంకరాయ । ఇతిశ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయ సం
 హితాయాం పూర్వభాగే బ్రహ్మద్యాయుర్మాన కథనం నామ ష
 ష్ఠాధ్యాయః ॥౬

మునయః ॥ కథంజగదిదంకృత్సన్ని విధాయచనిధాయచ । ఆజ్ఞ
 యాపరమాంక్రీడాం కరోతిపరమేశ్వరః ॥ ౧ ॥ కింతత్ప్రథమసంభూతం
 కేసేదమఖిలంతతం । కేనవాపునకేవేదం గ్రస్యతేపృథుకుక్షినా ॥ ౨ ॥

వాయుః । శక్తిఃప్రథమసంభూతా శాంత్యతీతపదో తరా । తతోమా
యాతతో వ్యక్తం శివాచ్చక్తిమతఃప్రభోః ॥ ౩ ॥ శాంత్యతీతపదంశక్తే
స్తతశ్శాంతిపదంక్రమాత్ । తతోవిద్యాపదంతస్మాత్ప్రతిష్ఠాపదసంభ
వః ॥ ౪ ॥ నిష్ప్రతిపదముత్పన్నం ప్రతిష్ఠాపదతఃక్రమాత్ । ఏనముక్తా
సమాసేన సృష్టిరీశ్వరఞ్చాదితా ॥ ౫ ॥ ఆనులోమ్యాత్తద్ధేతేషాం ప్రాతి
లోమ్యేనసంహృతిః । అస్మాత్పంచపదోద్దిష్టా న్నసృష్ట్యం తరమిష్య
తే ॥ ౬ ॥ కలాభిఃపంచభిర్వాప్యప్తం యస్మాద్విశ్వమిదంజగత్ । అన్య
క్తంకారణం యత్తదాత్మనాసమధిష్ఠితం ॥ ౭ ॥ మహదాదివిశిష్టాంతం సృ
జతీత్యపిసమ్మతం । కింతుతత్రాపికర్తృత్వం నాన్యక్తస్యనచాత్మనః ॥ ౮ ॥
అచేతనత్వాత్ప్రకృతేరజ్ఞత్వాత్పురుషస్యచ । ప్రధానపరమాణ్వాదియా
వత్కించిదచేతనం ॥ ౯ ॥ స త త కర్తృ స్వ యం దృష్టంబుద్ధిను
త్కారణంవినా । జగచ్చక్తృసాపేక్షం కార్యంసావయవంయతః ॥ ౧౦ ॥
తస్మాచ్చక్తఃస్వతంత్రోయః సర్వశక్తిశ్చసర్వవిత్ । అనాదినిధిసశ్చా
యం మహద్దైశ్వర్యసంయుతః ॥ ౧౧ ॥ సఏవజగతఃకర్తా మహాదేవో
మహేశ్వరః । పరిణామఃప్రధానస్య ప్రవృత్తిఃపురుషస్యచ ॥ ౧౨ ॥ స
ర్వంసత్యవ్రతస్యైవ శాసనేసంప్రవర్తతే । ఇతీయంశాశ్వతీనిష్ఠాసతాంమ
నసివర్తతే ॥ ౧౩ ॥ నచైనంపక్షమాశ్రిత్య వర్తతేస్వల్పచేతనః । యా
వదాదిసమారంభోయానచ్చప్రలయోమహాన్ ॥ ౧౪ ॥ తావదత్యేతిసకలం
బ్రహ్మ ణఃశరదాంశతం । పరమి త్యాయుషోనామ । బ్రహ్మణో
వ్యక్తజన్మనః ॥ ౧౫ ॥ యత్పరాఖ్యంతదధంచ పరాధామభిధీయతే సరా
ధాద్వయకాలానై ప్రలయేసముష్ణతే ॥ ౧౬ ॥ అన్యక్తమాత్మనఃకా
ర్య మాదాయాత్మనితిష్ఠతి । ఆత్మన్యవస్థితేవ్యక్తే వికారేప్రతిసంహృ
తే ॥ ౧౭ ॥ సాధర్మ్యేణాధితిషేతే ప్రధానపురుషాపుభౌ తమస్సత్వగుణా
వేతౌ సమత్వేనవ్యవస్థితౌ ॥ ౧౮ ॥ అనుద్రిక్తావనూనౌతా వోతప్రో
తౌపరస్పరం । గుణసామ్యే తదాతస్మిన్నవిభాగేతమోదయే ॥ ౧౯ ॥
శాన్తవాతైకనీరేచ నప్రజ్ఞాయతకించన । అప్రజ్ఞాతేజగత్యస్మిన్నేకపవ
మహేశ్వరః ॥ ౨౦ ॥ ఉపాస్యరజనీంకృత్సాన్తం పరోమాహేశ్వరీంత
తః । ప్రభాతాయాన్తుశర్వ ర్యాంప్రధానపురుషాపుభౌ ॥ ౨౧ ॥ ప్రవి

శ్వత్రోభయామాస మాయాయోగాన్మహేశ్వరః, తతఃపునరశేషాణాం
భూతానాం ప్రభవాప్యయాత్ ॥ ౨౨ ॥ అన్యకౌదభవత్సృష్టి రా
జ్ఞయాసరమేషినః ॥ వృత్తం ॥ విశ్వోత్తరోత్తర విచిత్ర మనోర
ధస్యయస్యైక శక్తిశకలేనకలఃసమాప్తః । ఆత్మాసమధ్వపతి మధ్వవి
దోనదన్తి తస్మై నమః సకలలోకవిలక్షణాయ ॥ ౨౩ ॥ ఇతి శ్రీ శైవేమహా
పురాణే వాయవీయసంహితాయాం పూర్వభాగ సప్తయోధ్యాయః ॥ ౨౪ ॥

వాయురువాచ । పురుషాధిస్థితాత్పూర్వ మన్యకౌదీశ్వరాజ్ఞ
యా । బుధ్యాదయోవిశేషాంతా వికారాశ్చాభవన్స్కమాత్ ॥ ౧ ॥
తతస్తేభ్యోవికారేభ్యో రుద్రోవిష్ణుఃపితామహః । జగతఃకారణత్వేన త్ర
యోదేనావిజ్ఞాతే ॥ ౨ ॥ సర్వలోభవనవ్యాప్తి శక్తిమవ్యాహతాం
కవచీకే । జ్ఞానమప్రతినురశ్వ మైశ్వర్యంచాణిమాదికం ॥ ౩ ॥ సృష్టి
స్థితిలయాభ్యేషు కర్మసుత్రేషు హేతుతాం । ప్రభుత్వేనసహైతేషాం ప్ర
సేవతిమహేశ్వరః ॥ ౪ ॥ కల్పాంతోపునస్తేషామ స్పృహాబుద్ధిమోహి
నాం । సగఃరక్షాలయాచారం ప్రత్యేకంప్రదదాచసః ॥ ౫ ॥ ఏతేషర
స్సరోత్పన్నాధారయన్తిపరస్పరం । పరస్పరేణనధాన్తే పరస్పరమను
వ్రతాః ॥ ౬ ॥ క్వచిద్భూహ్మక్వచిద్విష్ణుః క్వచిద్గుడఃప్రశస్యతే । నానోనతే
షామాధక్య మైశ్వర్యంచాతిరిచ్యతే ॥ ౭ ॥ అయంపరస్వయంసేతి సం
రమ్భాభినివేగినః । యాతుధానాభవన్తేష పితౄణాశ్చసంశయాః ॥ ౮ ॥
దేవోగుణత్రయాతీత శ్చగుర్వాహమామహేశ్వరః సకలస్సకలాధారః
శక్తీరుత్సత్తికారణం ॥ ౯ ॥ సోయమాత్మత్రయస్యాస్య ప్రకృతేఃపురుష
స్యచ । లీలాకృతజగత్సృష్టి గీశ్వరశ్వేష్యవస్థితః ॥ ౧౦ ॥ యస్సర్వస్యా
త్పగో నిత్యోనిష్కలఃపరమేశ్వరః । సప్తవతీత్తదాధార స్తదాత్మతవ
ధీశ్చితః ॥ ౧౧ ॥ తస్మాన్మహేశ్వరశ్చైవ ప్రకృతిఃపురుష స్పృహా సదాశి
వాభవోవిష్ణుః ప్రహ్లాదర్వంశివాత్మకం ॥ ౧౨ ॥ సకలానాత్మభవంజ్ఞాన
బుద్ధిఃఖ్యాతర్కతిర్కహాన్ । మహాత్మత్వస్యసంతోభావహంకారశ్రు
ధాధవత్ ॥ ౧౩ ॥ అహంకారాచ్ఛభూతాని తన్నాత్మానోద్రియూణిచ ।
వైకారికాదహంకారా త్సత్వోద్రిక్తాత్మసాత్వికః ॥ ౧౪ ॥ వైకారికస్సస
గఃశుద్ధ యుగళత్వమ్మనలేనైవ । బుద్ధీర్వియాచిహంత్వేన పంచకర్మకర్త

యాణిచ ॥ ౧౧ ॥ ఏకాదశంమనస్తత స్వగుణేనోభయాత్మకం । తమో
యుక్తాదహంకారా ద్భూతతన్మాత్రసమ్భవః ॥ ౧౨ ॥ భూతానామాది
భూతత్వా ద్భూతాదికధ్యతేతుసః । భూతాదేశబ్దమాత్రం స్యాత్తత
ఆకాశసమ్భవః ॥ ౧౩ ॥ ఆకాశాత్స్పృశణ్డత్పన్నః స్పృశాద్వాయుసము
ద్భవః । వాయోరూపంతతస్తేజస్తేజసోరససమ్భవః ॥ ౧౪ ॥ రసాదా
పస్సముత్పన్నాస్తాభ్యోగంధసముద్భవః । గంధాచ్ఛృణ్వధీవీజ్ఞాతా భూతే
భ్యో న్యచ్ఛరాచరం ॥ ౧౫ ॥ పురుషాధిష్ఠితత్వాచ్చ అవ్యక్తానుగ్రహే
ణచ । మహదాదివిశేషాంతా హ్యండ్వముత్పాదయంతి తే ॥ ౧౬ ॥ తత్ర
కార్యంచకరణంసంసిద్ధం బ్రహ్మణోయదా ! తదాణ్డేస్మిన్సృష్టద్ధో భూ
తేత్రజ్ఞో బ్రహ్మసంజ్ఞితః ॥ ౧౭ ॥ సవై శరీరీప్రథమః సవై పురుషఉచ్య
తే । ఆదికతాసభూతానాం బ్రహ్మగ్రేసమవతత ॥ ౧౮ ॥ తస్యేశ్వ
రస్యాప్రతిమా భానవైరాగ్యలక్షణా । ధమైశ్వర్యకరాబుద్ధి బాహ్య
హ్నిజజ్ఞేభిమానినః ॥ ౧౯ ॥ అవ్యక్తాజ్ఞాయతేతస్య మససాయద్యదీప్సి
తం । వశీకృతత్వాత్తైగుణ్యా త్సాపేక్షత్వాత్స్వభావతః ॥ ౨౦ ॥ త్రిధావిభ
జ్యచాత్మానం త్రైలోక్యేసమ్ప్రవతతే । సృజతేగ్రసతేచైవ వీక్షతే
చత్రి భిఃస్వయం ॥ ౨౧ ॥ చతుర్ముఖస్తుబ్రహ్మత్వే కాలత్వేచాంతకఃస్మృ
తః । సహస్రమూర్ధాపురుషస్త్రి ప్రావస్థాస్స్వయంభువః ॥ ౨౨ ॥ స
త్వంరజశ్చబ్రహ్మత్వే కాలత్వేచతమోరజః । విష్ణుత్వేకేవలంసత్త్వం గు
ణనృద్ధిస్త్రీధాప్రభోః ॥ ౨౩ ॥ బ్రహ్మత్వేసృజతేలోకా కాలత్వేసం
క్షిపత్యపి । పురుషత్వేప్యదాసీనః కర్మవత్రివిధంవిభోః ॥ ౨౪ ॥ ఏవం
త్రిధావిభిన్నత్వా ద్బ్రహ్మత్రిగుణఉచ్యతే । చతుర్ధాప్రవిభక్తత్వాచ్చ
తు పూర్వాహఃప్రకీర్తితః ॥ ౨౫ ॥ ఆదిత్వాదాదిదేవో సావజాతత్వా
దజస్స్మృతః । పాతియస్మా త్ప్రజాస్సర్వాః ప్రజాపతిరితిస్మృతః ॥ ౨౬ ॥
హిరణ్మయస్తుయోమేరు స్తస్యోల్బంసుమహాత్మనః । గర్భోదకంసము
ద్రాశ్చ జరాయుశ్చాపిపర్వతాః ॥ ౨౭ ॥ తస్మిన్నణ్డేత్విమేలోకా అంత
ర్విశ్వమిదంజగత్ । చంద్రాదిత్యోసనక్షత్రౌ సగ్రహశాసహవాయునా ॥
౨౮ ॥ అద్భిదశగుణాభిస్తు బాహ్యతోణ్డం సమావృతం । ఆపోదశగు
ణేనైవ తేజసాబహిరావృతాః ॥ ౨౯ ॥ తేజోదశగుణేనైవ వాయునా

వహ్నిరావృతః | ఆకాశేనావృతోవాయుః ఖంచభూతాదినావృతం || ౩౪
 భూతాదిర్మహతాతద్వదవ్యక్తేనావృతోమహాన్ | ఏతైరావరణైరణ్డంస
 ప్తభిఃప్రాకృతైర్వృతం || ౩౫ || ఏతదావృత్యచాన్యోన్య మష్టప్రకృ
 తయఃస్థితాః | ఏవంపరస్పరోత్పన్నా ధారయంతిపరస్పరం || ౩౬ || ఆ
 ధారాధేయభావేన వికారాస్తువికారిషు | కూర్మోంగానియథాపూర్వం
 ప్రసార్యవినియచ్ఛతి || ౩౭ || వికారాంశ్చతథావ్యక్తం సృష్ట్యాభూయో
 నియచ్ఛతి | అవ్యక్తప్రథంసర్వ మానులోమ్యేనజాయతే || ౩౮ || ప్రా
 ప్తైప్రళయకాలేతు ప్రాతిలోమ్యేనలీయతే | గుణాఃకాలవశాదేవభవంతి
 విషమాస్సమాః || ౩౯ || గుణసామ్యేలయోజ్యేయోవైషమ్యేసృష్టిరు
 చ్యతే | తదిదంబ్రహ్మణోయోనిరేతదణ్డంఘనంమహత్ | బ్రహ్మణః
 తేత్రముద్దిష్టం బ్రహ్మతేత్రజ్ఞఉచ్యతే || ౪౦ || ఇతీదృశానామణ్డానాం
 ణోట్యోజ్యేయాస్సహస్రశః | సర్వగత్వాత్ప్రధానస్య తిర్యగూర్ధ్వమధఃస్థి
 తాః || ౪౧ || తత్రతత్రచతుర్వక్తా బ్రహ్మణోహరయోభవాః | సృ
 ష్ట్యాప్రధానేనతదాల భ్యాశంభోస్తుసన్నిధిం || ౪౨ || మహేశ్వరఃపరో
 వ్యక్తా దణ్డమమృత్యుసంభవం | అణ్డాజ్జజ్ఞేవిభుబ్రహ్మ లోకాస్తేనకృ
 తాస్త్విమే || ౪౩ || వృత్తం | అబుద్ధిపూర్వఃకథితోమయైషఃప్రధానస
 గఃప్రథమప్రవృత్తః | ఆత్మనికశ్చప్రలయోస్తకాలే లీలాకృత్తికేవ
 లమీశ్వరస్య || ౪౪ || యత్తత్స్మృతంకారణమప్రమేయం బ్రహ్మప్ర
 ధానంప్రకృతేఃప్రసూతిః | అనాదిమధ్యాంత మనంతవీర్యం శుక్లంసుర
 క్తంపురుషేణయుక్తం || ౪౫ || ఉత్పాదకత్వా ద్రజసోతిరేకాల్లోకస్య
 సంతాన వివృద్ధిషేతుమ్ | అష్టావికారానపిచాదికాలెసృష్ట్యా సమశ్నా
 తితథాన్తకాలే || ౪౬ || ప్రకృత్యవస్థాపితకారణానాం యావత్స్థితిర్యా
 చ పునఃప్రవృత్తిః | తత్సర్వమప్రాకృతవైభవస్య సంకల్పమాశ్రేణ మ
 హేశ్వరస్య || ౪౭ || ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితా
 తాయాం పూర్వభాగ లోకోత్పత్తివనకానం నామాష్టమోధ్యాయః || ౫౦ ||
 మునయడోచుః || మన్వంతరాణిసర్వాణి కల్పభేదాంశ్చసర్వశః
 తేష్వవాన్తరసగఃప్రతిసగఃప్రసాద || ౧ || వాయురువాచ |
 కాలసంఖ్యావి వృత్తస్య పరాధోకబ్రహ్మణస్మృతః | తావాన్తేష్వా

స్యకాలోన్యస్తస్యాంతేప్రతిస్పృజ్యతే ॥ ౨ ॥ దివసేదివసేతస్య బ్ర
 హ్మణఃపూర్వజన్మనః । చతుర్దశమహాభాగా మనూనాంపరివృత్తయః ॥ ౩
 అనాదిత్వాదనన్తత్వా దజ్ఞేయత్వాచ్చకృత్సృశః । మన్వంతరాణికల్పా
 శ్చ సశక్యవచనాఃపృథక్ ॥ ౪ ॥ ఉక్తేష్వపిచసర్వేషు శ్రుణ్వతాంవో
 ధవామమ । కిమిహస్తిఫలంతస్మాన్నపృథగ్విక్తుముత్సహే ॥ ౫ ॥ య
 ఏవఖిలుకల్పేషు కల్పఃసమృత్తివత్కతే । తత్రసంక్షిప్యవత్కన్తే సృష్ట
 యఃప్రతిస్పృష్టయః ॥ ౬ ॥ యస్త్వయంవత్కతేకల్పో వారాహీనా
 మనామతః అస్మిన్నపిద్విజ్రజేష్టా మనవస్తుచతుదశ ॥ ౭ ॥ స్వామం
 భువాదయస్సప్త సప్తసావణీకాదయః । తేషువైవస్వతోనామ సప్త
 మోవత్కతేమనుః ॥ ౮ ॥ మన్వంతరేషుసర్వేషు సగంసంహారవృత్తయః
 ప్రాయస్సమాభవన్తితి తకఃకార్యోవిజానతా ॥ ౯ ॥ పూర్వకల్పేపరా
 వృత్తే ప్రవృత్తేకాలమూరుతే । సమున్మూలితమూలేషు వృక్షేషుచవ
 నేషుచ ॥ ౧౦ ॥ జగన్తిత్పణనత్త్రిణి దేవేదహతిపావకే ! సృష్ట్యాభువినిషి
 క్తాయాం వివేలేష్వణకవేషుచ ॥ ౧౧ ॥ దిక్షుసర్వాసుమగ్నాసు వా
 రిపూరేమహీయసి । తరద్భిశ్చటులాక్షేపై స్తరంగభుజమండలై ॥ ౧౨ ॥
 ప్రారబ్ధచణ్డాన్యత్యేషు తతఃప్రలయవారిషు । బ్రహ్మనారాయణోభూత్వా
 సుష్వాపసలిలేసుఖం ॥ ౧౩ ॥ ఇమంతోదాహరన్మత్రం శ్లోకంనారాయ
 ణంప్రతి । ఆపోనారాయణిప్రోక్తా ఆపోవైవరసూనవః ॥ ౧౪ ॥ అయసం
 తస్యతాయ స్మాతే సనారాయణస్సృతః । శివయోగమయీంసిద్రాంకు
 ర్వంతంత్రిదశేశ్వరం ॥ ౧౫ ॥ బద్ధాంజలిపుటాః సిద్ధాజనలోకనివాసినః ।
 స్తోత్రైఃప్రబోధయామానుః ప్రభాతసమయెసురాః ॥ ౧౬ ॥ తతఃప్రబు
 ధఉద్ధాయ శయనాత్తోయమధ్యగాత్ । ఉదైక్షతదిశఃసర్వా యోగ
 నిద్రాలసేక్షణః ॥ ౧౭ ॥ నాపశ్యత్సతదాకించి త్వాత్మనోవ్యతిరేకి
 యత్ । సవిస్మయఇవాసీనః పరాంచిన్తాముపాగమత్ ॥ ౧౮ ॥ క్వసా
 భగవతీయాతు మనోజ్ఞామహతీమహీ । నానావిధమహశైల నదీనగర
 కాననా ॥ ౧౯ ॥ ఏవంసంచిన్తయన్ప్రహ్మ బుబుధే నైవభూస్థితిం । త
 దాసస్మారపితరం భగవంతంత్రితోచనం ॥ ౨౦ ॥ స్మరణాద్దేవదేవస్య భ
 వస్యామితతేజసః । జ్ఞాతవాంతస్సలిలేమగ్నాం ధరణీంధరణీపతిః ॥ ౨౧ ॥

తతో భూమేః సముద్ధారం కతుః కామః ప్రజాపతిః । జలక్రీడో చి తందివ్యం
 వారాహాయాపమస్మరత్ ॥ ౨౨ ॥ మహాపర్వతవర్షాణం మహాజల
 దనిస్వనం । నీలమేఘప్రతీకాశం దీప్తశబ్దభయానకం ॥ ౨౩ ॥ పీన
 వృత్తఘనస్కన్ధం పీనోన్నతకటీతటం । హ్రస్వవృత్తోరుజంభూగ్రం సుతీక్ష్ణ
 ఖురమండలం ॥ ౨౪ ॥ సద్మరాగమణిప్రఖ్య వృత్తభీతికరేక్షణం ।
 వృత్తదీఘమహాగ్రతం స్తబ్ధకణకస్థోజ్వలం ॥ ౨౫ ॥ ఉదీచోఽఛ్వాస
 నిశ్వాస ఘూః శీతప్రలయాణావం । విస్ఫురత్సునటాచ్ఛన్న కపోల
 స్కన్ధబంధురం ॥ ౨౬ ॥ మణిభిర్భూషణైశ్చైర్మహారత్నైః పరి
 మ్మృతైః । విరాజమానం విద్యుద్భి మేఘసంఘమిహోన్నతం ॥ ౨౭ ॥
 ఆస్థాయ విపులం రూపం వారాహమమితం విధిః । పృథివ్యుద్ధరణాధాన్య
 ప్రవివేశరసాతలం ॥ ౨౮ ॥ సతదా శుశుభే తీవ సూకరో గిరిసన్నిభః । లిం
 గాకృతేర్మహేశస్య పాదమూలాగతో యథా ॥ ౨౯ ॥ తతస్స సలిలే మ
 గ్నాం పృథివీం పృథివీధరః । ఉద్భృత్యా లింగ్యదంస్త్రాభ్యా మున్మముజ్వరసాత
 లాత్ ॥ ౩౦ ॥ తం దృష్ట్వా మునయ స్సిద్ధాజనలోకి నివాసినః । ముముదు
 సన్మృతు ర్మూర్ఖితస్య పుష్పైరవాకిరన్ ॥ ౩౧ ॥ వపుర్మహావరాహ
 స్య శుశుభే పుష్పసంవృతం । పతద్భిరివఖిద్యోతైః ప్రాంశురంజనపర్వ
 తః ॥ ౩౨ ॥ తతస్సంస్థానమాసీయ పరాహుమామహాతీం మహీం । స్వ
 మేవరూపమాస్థాయ స్థాపయామాస నైవ్రభుః ॥ ౩౩ ॥ పృథివీంచనమీ
 కృత్య పృథివ్యాం స్థాపయన్ దీక్షన్ । భూరాద్యాం శ్చక్షురోలోకాకల్పయా
 మాస పూర్వవత్ ॥ ౩౪ ॥ వృత్తం । ఇతి సనుమహాతీం మహీం మహీ
 ధైః ప్రలయమహాజలధేరథః స్థమధ్యాత్ । ఉపరిచవినివేశ్య విశ్వకర్మాచ
 ర్మచరంచ జగత్సజజ్ఞభూయః ॥ ౩౫ ॥ ఇతి శ్రీశైవ మహాపురాణే
 వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ నవమోఢ్యాయః ॥ ౯ ॥

వాయురువాచ ॥ సగఽంచితయత స్తస్య తద్దావైబుద్ధిపూర్వ
 కం । ప్రధ్యానకాలే మోహం ప్రాదుభూత స్తమోమయః ॥ ౧ ॥ త
 మోమోహామహామోహ స్తామి స శ్చాన్తసంజ్ఞితః । అవిద్యాసంబంధ
 మీచైషా ప్రాదుర్భూతా మహాత్మనః ॥ ౨ ॥ పంచధానస్థితస్స గోఽధ్యా
 యత స్త్వభిమానినః । నర్వత స్తమసాతీవ బీజం కుంభవదాన్మతః ॥ ౩ ॥

బహిరన్తశ్చప్రకాశః స్తబ్ధోనిస్సంజ్ఞవచ । తస్మాత్తేషాంవృతా బుద్ధి
 ర్ముఖానికరణానిచ ॥ ౪ ॥ తస్మాత్తేసంవృతాత్మానో సగాముఖ్యాఃప్ర
 కీర్తితాః । తందృష్ట్వాసాధకంబ్రహ్మ ప్రథమంసర్గమీదృశం ॥ ౫ ॥
 అప్రసన్నమనాభూత్వా ద్వితీయంసోభ్యమన్యత । తస్యాభిధ్యాయత
 సర్గం తిర్యక్ప్రోతోభ్యవతత ॥ ౬ ॥ అన్తఃప్రకాశాస్తిర్యంచ ఆ
 వృతాశ్చబహిఃపునః । పశ్వాత్మానస్తతోజాతా ఉత్పథగ్రాహిణశ్చై ॥ ౭ ॥
 తమప్యసాధకంజ్ఞాత్వా సర్గమన్యమమన్యత । తతోధ్వక్ప్రోతసోవృ
 త్తో దేవసర్గస్తుసాత్వికః ॥ ౮ ॥ తేనుఘప్రీతిబహులా బహిరంతశ్చనా
 వృతాః । ప్రకాశాబహిరన్తశ్చ స్వభావాద్దేవసంజ్ఞితాః ॥ ౯ ॥ తతో
 భిధ్యాయతోవృక్తా దవాప్రోత స్తుసాధకః । మనుష్యనామాసం
 జాతః సర్గోదుఃఖసముత్కటః ॥ ౧౦ ॥ ప్రకాశాబహిరన్తస్తే తమో
 ద్రిక్తారజోధికాః । పంచమోనుగ్రహస్సర్గశ్చతుర్థాసంవ్యవస్థితః ॥ ౧౧ ॥
 విపర్యయేణశక్త్యాచ తుష్ట్యాసిద్ధ్యాతదేవచ । తేపరిగ్రాహిణఃసర్వే సం
 విభాగరతాఃపునః ॥ ౧౨ ॥ ఖాదనాశ్చాప్యశీలాశ్చ భూతాద్యాఃపరికీ
 ర్తితాః । ప్రథమోమహతస్సర్గో బ్రహ్మణఃపరమేష్ఠినః ॥ ౧౩ ॥ త
 న్నాత్రాణాంద్వితీయస్తు భూతసర్గస్సఉచ్యతే । వైకారికస్తృతీయస్తు
 సర్గవిద్వియకఃస్మృతః ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యేషప్రకృతేఃసర్గః సమ్భూతోబు
 ద్ధిపూర్వకః । ముఖ్యసర్గశ్చతుర్థస్త్ముఖ్యావైస్థావరాఃస్మృతాః ॥ ౧౫ ॥
 తిర్యక్ప్రోతస్తుయఃప్రోక్త స్తిర్యగ్యోనిఃసపంచమః । తథోధ్వక్ప్రోతస
 వృత్తోదేవసర్గస్తుసంస్మృతః ॥ ౧౬ ॥ తతోర్వాక్ప్రోతసాం సర్గఃసప్త
 మస్సతుమానుషః । అష్టమోనుగ్రహస్సర్గః కౌమారోనవమస్మృ
 తః ॥ ౧౭ ॥ ప్రాకృతాశ్చత్రయఃపూర్వే సర్గాస్తేబుద్ధిపూర్వకాః । బు
 ద్ధిపూర్వంప్రవతన్తై ముఖ్యాద్యాఃపంచవైకృతాః ॥ ౧౮ ॥ అగ్రేసస
 జ్జవైబ్రహ్మమానసానాత్మనఃసమాన్ । సనన్దంసనకంచైవ విద్వాంసం
 చననాతనం ॥ ౧౯ ॥ ఋభుంసనత్కుమారంచ పూర్వమేవప్రజాపతిః ।
 సర్వేతేయోగినోజ్ఞేయావీతరాగావిమత్సరాః ॥ ౨౦ ॥ ఈశ్వరానక్తమన
 సోన చక్రుస్సృష్టయేమతిం । తేషుస్సృష్టనపేక్షేషు గతేషుసనకాది
 షు ॥ ౨౧ ॥ సృష్టకామఃపునర్భహ్మ తతాపపరమంతపః । తస్యైవం

తస్యమానస్య నకించిత్సమవతతః ॥ ౨౨ ॥ తతోదీక్షేణకాలేనదుఃఖా
 త్రోధోవ్యజాయత । క్రోధావిప్లవస్యనేత్రాభ్యాం ప్రాపతన్నశుబింద్ర
 వః ॥ ౨౩ ॥ తతస్తేభ్యోశుబిన్దుభ్యో భూతాఃప్రేతాస్తదాభవన్ । సర్వాం
 స్తానశుజాద్విప్లవో బ్రహ్మత్మానమనిద్రతః ॥ ౨౪ ॥ తస్యతీవ్రాభవన్మూర్ఛా
 క్రోధామషణసముద్భవా । మూర్ఛితస్తుజహాప్రాణాన్రోధావిప్లవః
 ప్రజాపతిః ॥ ౨౫ ॥ తతఃప్రాణేశ్వరోరుద్రో భగవాన్సీలలోహితః । ప్ర
 సాదమతులంకతుణంప్రాదురాసీత్ప్రభోర్ముఖాత్ ॥ ౨౬ ॥ దశధాచైకధా
 చక్రే స్వాత్మానంప్రభురీశ్వరః । తేతేనోక్తామహాత్మానో దశధాచైకధా
 కృతాః ॥ ౨౭ ॥ యూయంసృష్టామయానత్సా లోకానుగ్రహకార
 ణాత్ । తస్మాత్సర్వస్యలోకస్య స్థాపనాయహితాయచ ॥ ౨౮ ॥ ప్రజా
 సంతానహేతోశ్చ ప్రయతద్వనుతంద్రితాః । ఏవముక్తాశ్చరురు దుదుక
 దుస్పృశసమన్తతః ॥ ౨౯ ॥ రోషనాద్రావణాన్చైవ తేరుద్రానామతః
 స్మృతాః । యేరుద్రాస్తేఖిలుప్రాణా యేప్రాణాస్తేమహాత్మకాః ॥ ౩౦ ॥
 తతోమృతస్యదేవస్య బ్రహ్మణఃపరమేష్ఠినః । ఘృణీదదాపునఃప్రాణా
 న్బ్రహ్మపుత్రోమహేశ్వరః ॥ ౩౧ ॥ ప్రహృష్టవదనోరుద్రః ప్రాణప్రత్యా
 గమాద్విభోః । అభ్యభాషతపిశ్వేశో బ్రహ్మణంపరమంవచః ॥ ౩౨ ॥
 మాభైర్నాభైర్మహాభాగ విరించజగతాంగురో । మయాతేప్రాణితాః
 ప్రాణాఃస్సుఖముత్తిష్ఠసునత ॥ ౩౩ ॥ స్వప్నానుభూతమివతే ధ్రుత్వా
 వాక్యం మనోహరం । హరంనిరీక్ష్య శన్తేనేత్రైః ఘృల్లాంమ్బుజప్ర
 భైః ॥ ౩౪ ॥ తథాప్రత్యాగతప్రాణః స్నిగ్ధగంభీరయాగిరా । ఉవాచవ
 చనంబ్రహ్మ తముద్దిశ్యకృతాంజలిః ॥ ౩౫ ॥ భోభోవదమహాభాగ ఆనంద
 యసిమిమసః । కోభవాన్విశ్వమూర్తిన్ స్త్వంస్థితపికాదశాత్మకః ॥ ౩౬ ॥
 తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా వ్యాజహరమహేశ్వరః । స్పృశన్కరాభ్యాం
 బ్రహ్మణం సుముఖాభ్యాంసురేశ్వరః ॥ ౩౭ ॥ మాంవిద్ధిపరమాత్మానం
 తవపుత్రత్వమాగతం । ఏతేచైకాదశారుద్రా స్త్వాంసురక్షితుమాగ
 తాః ॥ ౩౮ ॥ తస్మాత్తీవ్రామిమాంమూర్ఛాం విధూయమదనుగ్రహాత్
 ప్రబుద్ధస్యధాపూర్వం ప్రజానైస్సమ్మమహాసి ॥ ౩౯ ॥ ఏవంధగవ
 తాప్రోక్తో బ్రహ్మప్రీతమనాహ్యాభూత్ । నామాప్యతేనవిశ్వాత్మా తు

స్థావరపరమేశ్వరం ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మహ్మవాచ ॥ నమస్తేభగవన్రుద్ర భా
 స్కరామితతేజసే । నమోభవాయదేవాయ రసాయామ్బుమయాత్మ
 నే ॥ ౪౧ ॥ శర్వాయక్షితిరూపాయ సదాసురభిణేనమః । ఈశాయవాయ
 వెతుభ్యం నమఃస్పృశమయాత్మనే ॥ ౪౨ ॥ పశూనాంపతయేచైన పా
 వకాయాతితేజసే । భీమాయ వ్యోమరూపాయ శబ్దమాత్రాయ తేన
 మః ॥ ౪౩ ॥ ఉగ్రాయోగ్రస్వరూపాయ యజమానాత్మనేనమః । మ
 హాదేవాయసోమాయ నమోస్త్వమృతమూతయై ॥ ౪౪ ॥ ఏనంస్తు
 త్వామహాదేవం బ్రహ్మలోకపితామహః । ప్రాధయమాసవిశ్వేశం
 గిరాప్రణతిపూర్వయా ॥ ౪౫ ॥ భగవన్భూతభవ్యేశమ మపుత్రమహేశ్వ
 ర । సృష్టిహేతో స్త్వముత్పన్నో మమాంగేనంగనాశన ॥ ౪౬ ॥ తస్మా
 న్మహాతికార్యస్మి వ్యావృతస్యమమప్రభో । సాహాయ్యంకురుసర్వ త్ర
 స్రష్టుమహాసిసుప్రజాః ॥ ౪౭ ॥ తేనైవంయాచితోదేవో రుద్రస్త్రిపు
 రమదానః । బాధమిత్యేనతాంవాణీం ప్రతిజగ్రాహశంకరః ॥ ౪౮ ॥ త
 తస్సభగవాన్బ్రహ్మ హృష్టస్తమభివంద్యచ । స్రష్టుంతేనాధ్యనుజ్ఞాత స్త
 ధాన్యాశ్చాస్సజత్ప్రజాః ॥ ౪౯ ॥ మరీచిభృగ్వంగిరసః పులస్త్యంపులహం
 క్రతుం । దక్షమత్రింవశిష్ఠంచ సోమజన్మన్మనసచ ॥ ౫౦ ॥ పురస్తాదస్య
 జత్బ్రహ్మ ధర్మంసంకల్పమేవచ । ఇత్యేతేబ్రహ్మణఃపుత్రా ద్వాదశాదౌ
 ప్రకీర్తితాః ॥ ౫౧ ॥ సహరుద్రేణసమ్భూతాః పురాణాగృహమేధినః ।
 తేషాంద్వాదశవంశాః స్యుర్దివాదేవగణాచితాః ॥ ౫౨ ॥ ప్రజావస్తాః
 క్రియావస్తా మహాపితృభిరలంకృతాః । అథదేవాసురక్షితృ మనుష్యాంశ్చ
 చతుస్థయం ॥ ౫౩ ॥ సహరుద్రేణసిస్పృక్షు రమ్భస్యేతాన్నివైవిధిః । సృ
 ష్యధన్వైసమాదాయ బ్రహ్మత్మానమయూయుజత్ ॥ ౫౪ ॥ ముఖా
 దజనయద్దేహా నిత్యాంశ్చైవ్రాపపక్షతః । జఘనాదసురాన్సర్వా స్సృజ
 నాదపిమానుషా ॥ ౫౫ ॥ అవస్కరేక్షుధావిష్టా రాక్షసాస్తస్యజ్జిరే ।
 పుత్రాస్తమోరజఃప్రాయా బలినస్తేనిశాచరాః ॥ ౫౬ ॥ సర్పాయతౌస్తధా
 భూతా గంధర్వాఃసంప్రజ్జిరే । వయాంసిపక్షతఃసృష్ట్యాః పక్షిణోవక్షసా
 సృజత్ ॥ ౫౭ ॥ ముఖతోజాస్తధాపాశ్వా దురగాంశ్చవినిమమేష
 ద్భ్యంచాశ్వాన్సమాతంగాంచ్చరభాన్గవయాన్మృగాన్ ॥ ౫౮ ॥ ఉష్మానశ్వ

తరాం శ్చైవ న్యంకూనన్యాంశ్చజాతయః । ఓషధ్యఃఫలమూలానిరోమ
భ్యస్తస్యజజ్జరే ॥ ౫౯ ॥ గాయత్రీశ్చఋచ్చైవ త్రిన్పత్సోమంరథన్త
రం । అగ్నిష్టోమంచయజ్ఞానాం నిర్మమేప్రథమాన్ముఖాత్ ॥ ౬౦ ॥ య
జ్ఞాంషి త్రైష్ట్యభంచన్దః స్తోమంపంచదశంతథా । బృహత్సామతదోక్థంచ
దక్షిణాఃస్పృజన్ముఖాత్ ॥ ౬౧ ॥ సామానిజగతీచన్దః స్తోమంసస్తనశంత
థా । వైరూపమతిరాత్రంచ పశ్చిమాదస్పృజన్ముఖాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఏకవిం
శమధర్వాణామాప్తోర్యామాణమేవచ । అనుష్టుభంసవైరాజ ముత్తరా
దస్పృజన్ముఖాత్ ॥ ౬౩ ॥ ఉచ్చానచానిభూతాని గాత్రేభ్యస్తస్యజజ్జరే ।
యక్షాఃపిశాచాగంధర్వా స్తద్ధైవాస్సరసాంగణాః ॥ ౬౪ ॥ నరకిన్నరరక్షాం
సిన యఃపశుమృగోరగాః । అవ్యయంచైవయది దంజగత్థానరజుగ
మం ॥ ౬౫ ॥ తేషాంవైయానికర్మాణిప్రాకన్పిష్ట్యాంప్రదిపేదిరే । తాన్యేవతే
ప్రపద్యంతేస్పృజ్యమానాపునఃపునః ॥ ౬౬ ॥ హింసాహింసేమృదుక్రూ
రే ధర్మాధర్మాన్తాన్పతే । తద్భావితాఃప్రపద్యంతే తస్మాత్తత్స్యరోచ
తే ॥ ౬౭ ॥ మహాభూతేషునానాత్వ మింద్రియాగ్ధేషుముక్తిషు । వి
సియోగంచభూతానాం ధాతౌవవిదధత్స్వయం ॥ ౬౮ ॥ నామయాపేవ
భూతానాం ప్రాకృతానాంప్రపంచనం । వేదశబ్దేభ్యఏవాగా నిర్మమేసాపి
తామహః ॥ ౬౯ ॥ ఆపాఃశ్చైవైనామాని యాశ్చవేదేషుస్పృష్టయః
శర్వర్సంతేప్రసూతానాం తాన్యైవైభ్యోదదావజః ॥ ౭౦ ॥ యథతుక
ఋతులింగాని నానారూపాణిపర్యయే । దృశ్యంతేతానితాన్యేన తథాభా
వాయుగాదిషు ॥ ౭౧ ॥ ఇత్యేషకరణోద్భూతో లోకసగళాఃస్వయంభు
వః । మహదాద్యోవిశేషాన్తో వికారఃప్రకృతేఃస్వయం ॥ ౭౨ ॥ చంద్రసూ
ర్యప్రభాజుష్టో గ్రహనక్షత్రమణ్డితః । నదీభిశ్చసముద్రైశ్చ పర్వతైశ్చ
సమండితః ॥ ౭౩ ॥ పురైశ్చవిభిధైరమ్యై స్సీన్హితైజననదైస్తథా । త
స్మిన్బ్రహ్మవసేవ్యక్తో బ్రహ్మచరతిసర్వవిత్ ॥ ౭౪ ॥ అన్యక్తవీజప్రథవ
ఈశ్వరానుగ్రహేస్థితః । బుద్ధిస్కన్ధమహాశాఖ ఇద్రియాం తరళోట
రః ॥ ౭౫ ॥ మహాభూతప్రమాణశ్చ ఏశేషామలశల్లవః । ధర్మాధర్మసు
ప్రేక్షాంధ్యః సుఖదుఃఖఫలోదయః ॥ ౭౬ ॥ ఆజీవ్యఃసర్వభూతానాం బ్ర
హ్మవృక్షస్సనాతనః ॥ ౭౭ ॥ వృత్తం । ద్యామూర్ధానంతస్య విప్రవాదంతి

ఖంవై నాభిం చంద్రసూర్యాచనేత్రే । విశఃశ్రోతచరణౌచక్రితించ సోదిం
త్యాత్మాసర్వభూతప్రణేతా ॥ 25 ॥ వక్త్రాత్తస్యబ్రహ్మణాస్సంప్ర
సూతా స్తద్వక్షసఃక్షత్రియాఃపూర్వభాగాత్ । వైశ్యాఃకుభ్యాంతస్య
పద్భ్యంచ శూద్రాఃసర్వేనణాగాత్రతస్సంప్రసూతాః ॥ 26 ॥ ఇతి శ్రీ
శైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగే సృష్టిని
రూపణంనామ దశమోధ్యాయః ॥ ౧౦ ॥

సృష్టి
ఋషయఃక్షుచః । భవతాకథితాసృష్టిర్భవస్యపరమాత్మనః । చ
తుర్ముఖముఖాత్తత్ర సంశయోనఃప్రజాయతే ॥ ౧ ॥ దేవశ్రేష్ఠోవిరూపా
క్షో దీప్తశూలధరోహరః । కాలాత్మాభగవాన్రుద్రః కపదీనీలలో
హితః ॥ ౨ ॥ సబ్రహ్మకమిమంలోకం సవిష్ణుంచసపావకం । యస్సంహ
రతీసంకృద్ధో యుగాంతేసముపస్థితే ॥ ౩ ॥ యస్యబ్రహ్మచవిష్ణుశ్చ ప్ర
ణామంకురుతోభయాత్ । లోకసంకోచకస్యాస్య యస్యతౌవశవతి
నా ॥ ౪ ॥ యోయందేవస్యకాదంగాద్భహ్మవిష్ణూపురాస్సృజత్ । స
ప్రపితయోర్నిత్యం యోగక్షేమకరఃప్రభుః ॥ ౫ ॥ సకథంభగవాన్రు
ద్ర ఆదిదేవఃపురాతనః । పుత్రత్వమగమభంభుర్భహ్మణోఽవ్యక్తజన్మనః ॥ ౬ ॥
ప్రజాపతిశ్చవిష్ణుశ్చ రుద్రస్యైతౌపరస్పరం । సృష్టౌపరాత్పరస్యాంగాది
త్రిప్రాగపిశుశ్రుమః ॥ ౭ ॥ కథంపునరశేషాణాం భూతానాం హేతుభూత
యోః । గుణప్రధానభావేన ప్రాదుర్భావఃపరస్పరాత్ ॥ ౮ ॥ నాపృ
ష్ఠంభవతాకించి న్నాశ్రుతంచకథంచన । భగవద్భిష్యభూతేన భవ
తాసకలంశ్రుతం ॥ ౯ ॥ యథాహాభగవాన్సృజన్మ వదత్వమపినస్తథా ।
సర్వమేతద్యథావృత్తంవక్తు మహాసిమారుత ॥ ౧౦ ॥ సూతఉవాచ ॥
ఏవంపృష్టస్సభగవాన్వాయురాకాశసంభవః । పూర్వమేతత్సమాసేన
మునీనామవదద్విభుః ॥ ౧౧ ॥ వాయురువాచ ॥ స్థానపృష్టమిదంవిప్రా
భవద్భిఃప్రశ్నకోవిదైః । ఇదమేవపురా పృష్టోను మప్రాహాపితామ
హః ॥ ౧౨ ॥ తదహంసంప్రవక్ష్యామియథాద్రుద్రసముద్భవః । యథా
చపునరుత్పత్తిర్భహ్మవిష్ణోఽపరస్పరం ॥ ౧౩ ॥ త్రయస్తైకారణాత్మా
నూజాతాస్సాత్మన్మహేశ్వరాత్ । చరాచరస్యవిశ్వస్య సగన్ధిత్యంతహే
తవః ॥ ౧౪ ॥ పరమేశ్వర్యసంయుక్తాః పరమేశ్వరభావతాః । తచ్చక్రై

ధిష్ఠితానిత్యం తత్కార్యకరణక్షమాః ॥ ౧౫ ॥ పిత్రానియామితాః పూర్వం త్రయోపితిషుకర్మసు । బ్రహ్మసగృహరిస్తాణే రుద్రః సంహరణపునః ॥ ౧౬ ॥ యథాప్యన్యోన్యమాత్సయాన్ దన్యోన్యాతిశయాశినః । తపసాతోషయిత్వాన్వం పితరంపరమేర్వరం ॥ ౧౭ ॥ లబ్ధాసర్వాత్సతాతస్య ప్రసాదాత్పరమేష్ఠినః । బ్రహ్మనారాయణోపూర్వం రుద్రః కల్పాంతరేస్సృజత్ ॥ ౧౮ ॥ కల్పాంతరేపునబ్రహ్మ రుద్రవిష్ణూజగన్మయః । విష్ణుశ్చభగవాన్రుద్రం బ్రహ్మణమస్సృజత్పునః ॥ ౧౯ ॥ నారాయణంపునబ్రహ్మ బ్రహ్మణంచపునర్భవః । ఏవంకల్పేషుకల్పేషు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ॥ ౨౦ ॥ పరస్పరేణజాయంతే పరస్పరజన్మైషిణః । తత్తత్కల్పాంతవృత్తాన్తమధిక్యత్యమహాషిఃభిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రభావః కథ్యతేతేషాం పరస్పరసముద్భవాత్ । శ్రుణుతేమాంకథాంచిత్రాంపుణ్యాంపాపప్రమోచినీం ॥ ౨౨ ॥ కల్పేతత్పురుషేవృత్తాం బ్రహ్మణఃపరమేష్ఠినః । పురానారాయణోనామ కల్పేజైమేషువావానె ॥ ౨౩ ॥ దివ్యంనష్కసహస్రంతు మేఘాభూత్వావహద్ధరాం । తస్యభావంసమాలత్య విష్ణోర్వశ్యజగద్గురుః ॥ ౨౪ ॥ శర్వఃసర్వాత్సభావేన ప్రదక్షాశక్తిమన్యయాం । శక్తింలబ్ధ్వాతుసర్వాత్మాశివాత్సర్వేశ్వరేశ్వరాత్ ॥ ౨౫ ॥ ససజ్జ్వాభగవాన్విష్ణు విశ్వంవిశ్వస్సృజాసహ । విష్ణుస్సద్విభవందృష్ట్వాస్సృష్టస్తేనపితామహః ॥ ౨౬ ॥ ఈష్యకాయాపరయాగ్రస్తః సహసన్నిదమబ్రవీత్ । గచ్ఛవిష్ణోమయాజ్ఞాతం లేవసగృహ్యకారణం ॥ ౨౭ ॥ ఆవయూరధికశ్చాస్తిసరుద్రోనాస్తిసంశయః । తస్యదేవాదిదేవస్యప్రసాదాత్పరమేష్ఠినః ॥ ౨౮ ॥ స్రష్టాత్వంభగవానాద్యః పాలకఃపరమాధికతః । అహంచతపసారాధ్య రుద్రంత్రిదశనాయకం ॥ ౨౯ ॥ త్వయాసహజగత్సర్వం స్రక్ష్యామ్యత్రనసంశయః । ఏవంవిష్ణుముపాలధ్యభగవాన్సజ్జసంభవః ॥ ౩౦ ॥ ఏవంవిజ్ఞానయామాస తపసాస్రావ్యశంకరం । భగవద్దేవదేవేశ విశ్వేశ్వరమహేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ తనవామాంగజోవిష్ణు దక్షాణాంగభవ్రాహ్మహం । మయాసహజగత్సర్వం తథాప్యస్సృజదమ్యతః ॥ ౩౨ ॥ సమత్సరాదుపాలభ్యస్త దాశ్రయబలాన్మయా । మద్భావాదధికస్తస్యభావస్త్వయిమహేశ్వర ॥ ౩౩ ॥ త్వత్ప్రపసముత్పత్తిరా

వయోస్సదృశీయతః । తస్యభక్త్యా యథాపూర్వం ప్రసాదంకృతవాన
 సి ॥ 3౪ ॥ తథామమాపితత్సర్వం దాతుమహాసిశంకర । ఇతివిజ్ఞాపి
 తస్తేన భగవాన్భగనేత్రహః ॥ 3౫ ॥ స్మయేనవైదదాసర్వం తస్యాపి
 సమృణానిధిః । లభ్యేవమీశ్వరాదేవ బ్రహ్మసర్వాత్మతాంక్షణాత్ ॥ 3౬
 త్వరమాణోధసంగమ్య దవశఃపురుషోత్తమం । క్షీరాణావాలయేశు
 బ్రభే విమానెసూర్యసన్నిభే ॥ 3౭ ॥ హేమరత్నాన్వితేదివ్యే మనసాతేన
 నిర్మితే । అనంతభోగశయ్యాయాం శయానంపంకజేక్షణం ॥ 3౮ ॥ చతు
 ర్భుజముదారాజ్ఞంసర్వాభరణభూషితం శంఖచక్రధరంసామ్యం చంద్రబిం
 బసమాననం ॥ ౩౯ ॥ శ్రీవత్సవక్షుసందేవం ప్రసన్నమధురస్మితం । ధరా
 మృదుకరాంభోజ స్పృశఃరక్తపదాంబుజం ॥ ౪౦ ॥ క్షీరాణావేమృతము
 వశయానంయోగనిద్రయా । తమసాకాలరుద్రాఖ్యం రజసాకనకాణ్డా
 జం ॥ ౪౧ ॥ సత్త్వేనసర్వగంవిష్ణుం నిర్గుణత్వేనపేశ్వరం । తందృష్ట్వా
 పురుషంబ్రహ్మ ప్రగల్భ్యమిదమబ్రవీత్ ॥ ౪౨ ॥ గ్రసామత్వామహంవిష్ణో
 త్వమాత్మానంయథాపురా । తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా ప్రతిబుధ్యసితామ
 హం ॥ ౪౩ ॥ ఉదైక్షుతమహాబాహుః స్థితమీషచ్ఛకారచ । తస్మిన్నవ
 రేవిష్ణు గ్రస్తస్తేనమహాత్మనా ॥ ౪౪ ॥ సృష్టశ్చబ్రహ్మణాసద్యో భు
 వోర్మధ్యాదయత్నతః । తస్మిన్నవసరేసాక్షాద్భగవానిందుభూషణః ॥ ౪౫
 శక్తింతయోరపిద్రష్టుమ రూపోరూపమాస్థితః । ప్రసాదమతులంకర్తుం
 పురాదత్తవరస్తయోః ॥ ౪౬ ॥ ఆగచ్ఛత్తత్రయత్రేమా బ్రహ్మనారాయ
 ణాస్థితౌ । అథతుష్టవతుదేవం ప్రీతౌభీతౌచకౌతుకాత్ ॥ ౪౭ ॥ ప్ర
 ణేమతుశ్చబహుశోబ హుమానేనదూరతః । భవోపిభగవానేతా వను
 గృహ్యసినాకధృత్ । సాదరంపస్యతోరేవ తయోరంతరధీయత ॥ ౪౮
 ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ
 శేషశాయి నారాయణవణానం నామైకాదశోధ్యాయః ॥ ౧౧.

వాయురవాచ ॥ ప్రతికల్పంప్రవక్ష్యామి రుద్రావిర్భావకారణం
 యతోవిచ్ఛిన్నసంతానా బ్రహ్మసృష్టిఃప్రవతతే ॥ ౧ ॥ కల్పకల్పప్ర
 జాంసృష్ట్వా బ్రహ్మబ్రహ్మణ్ణసమ్భవః । అవృద్ధిహేతోభూతానాం ము
 మోహభృశదుఃఖతః ॥ ౨ ॥ తస్యదుఃఖప్రశాంత్యర్థం ప్రజానాంచవి

వృద్ధయే । తత్తత్కల్పేషుకాలాత్మా రుద్రోరుద్రగణాధిపః ॥ 3 ॥ ని
 దిన్యఃపరమేశే నమహోనీలలోహితః । పుత్రోభూత్వానుగృహ్యోతి
 బ్రహ్మణంబ్రహ్మణోనుజః ॥ ౪ ॥ ససనభగవానీశ స్తేజోరాశిరనామయః
 అనాదినిఃనోధాతా భూతసంకోచకోవిభుః ॥ ౫ ॥ పరమైశ్వర్యసంయు
 క్తః పరమేశ్వరభావితః । తచ్ఛక్త్యాభిష్ఠితః శశ్వత్తచ్ఛిష్ణోవిదిహ్నితః ॥ ౬ ॥
 తన్నామనామాతద్రూప స్తత్కార్యకరణతుమః । తత్తుల్యవ్యవహా
 రశ్చ తదాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౭ ॥ సహస్రాదిత్యసంకాశ శ్చంద్రానయనభూ
 షణః । భుజంగహరకేయూర పలయోముంజమేఖలః ॥ ౮ ॥ జలంధర
 విరించీంద్ర కపాలశకలోజ్జ్వలః । గంగాతుంగతరంగాద్రణ పింగలానన
 మూర్ధజః ॥ ౯ ॥ భగ్నదంష్ట్రాంకురాక్రాంత ప్రాంతకాంతధరాధరః ।
 సన్యశ్రవణదేశాంత మణ్డలికృతికుండలః ॥ ౧౦ ॥ మహాన్యసభిసిర్యానో
 మహాజలదనిస్వనః । మహానలసమప్రభోయ మహాబలహరాక్షమః ॥ ౧౧ ॥
 ఏవంధీరమహారూపో బ్రహ్మపుత్రోమహేశ్వరః । విజ్ఞానంబ్రహ్మణోద
 త్వా సగేనహకరోతిచ ॥ ౧౨ ॥ తస్మాదుద్రవసాదేన ప్రతికల్పం
 ప్రజాపతేః । ప్రవాహచూషణోనిత్యా ప్రజాసృష్టిప్రవతీతే ॥ ౧౩ ॥
 కదాచిత్రాధిపః సష్టం బ్రహ్మణానీలలోహితః । స్వాత్మనానదృశాం
 త్సర్వాంతసజ్జ మనసావిభుః ॥ ౧౪ ॥ కషద్దినోనిరాతంకా స్నీలగ్రీవాం
 స్త్రిలోచనాన్ । జరామరణనిర్ముక్తా దీప్తిశూలవరాయుధాన్ ॥ ౧౫ ॥
 తైస్తుసంఛాదితంసర్వం చతుషశ్శవిధంబగత్ । తాద్వస్త్యావిపథాను
 ద్రా నుద్రమాహవితామహాః ॥ ౧౬ ॥ నమ స్తదేవదేవేత మాప్రాప్తీదృ
 షేఃప్రజాః । అన్యఃసృజసుభద్రంతే ప్రజామృత్యుసమన్వితాః ॥ ౧౭ ॥
 ఇత్యుక్తఃప్రహసన్నాహ బ్రహ్మణంపరమేశ్వరః । నాస్తిమతాదృశఃసర్వః
 సృజత్వమశుభాఃప్రజాః ॥ ౧౮ ॥ యేష్యమేమనసాసృష్టా మహాత్మానో
 మహాబలాః । చరిష్యంతిమయాసార్థకం సర్వవహియాభిజ్ఞా ॥ ౧౯ ॥
 ఇత్యుక్త్యావిశ్వకర్మాణం విశ్వభూతేశ్వరోవారః । సహాయస్త్రిప్రజాస
 గాన్ నివృత్తాత్మావ్యతిష్ఠతి ॥ ౨౦ ॥ తతఃప్రభృతిదేవోని సప్రణమా
 తే శుభాప్రజాః । ఊర్ధ్వకరేతాస్థితఃస్థాణు యానదాభూతసంస్కృతం ॥
 ౨౧ ॥ ఇతి శ్రీశైవ మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూ

ర్వభాగే రుద్రోత్పత్తినామ ద్వాదశోధ్యాయః ॥ ౧౨ ॥

వాయురువాచ ॥ యదాపునః ప్రజాఃసృష్టా నవ్యవధన్త వేధ
నః । తదామైధునజాంసృష్టిం బ్రహ్మకర్తుమమన్యత ॥ ౧ ॥ ననిగ్ణ
తంపురాయస్మా న్నారీణాం కులమీశ్వరాత్ । తేనైమైధునజాంసృష్టిం
నశశాకపితామహాః ॥ ౨ ॥ తతస్సవిదధేబుద్ధి మధనిశ్చయగామినీం ।
ప్రజానామేవ వృధ్యధన్ ప్రప్తవ్యఃపరమేశ్వరః ॥ ౩ ॥ ప్రసాదేన వినా
తస్య నవధేరన్నిమాఃప్రజాః । ఏవంసంచింత్యవిశ్వాత్మా తఃకర్తుం
ప్రచక్రమే ॥ ౪ ॥ తదాద్యాపరమాశక్తి రనంతాలోకభావినీ । ఆద్యా
నూత్నత రాశుద్ధా భావగమ్యా మనూహరా ॥ ౫ ॥ నిగుణానిష్ప్ర
పంచాచ నిష్కలానిరుపప్లవా । నిరంతరతరానిత్యా నిత్యమీశ్వరపా
శ్వగా ॥ ౬ ॥ తయాపరమయాశక్త్యా భగవంతం త్రియమ్భకం । స
చ్చిన్త్యహృదయే బ్రహ్మ తతాపపరమంతపః ॥ ౭ ॥ తీవ్రేణతపసాతస్య
యుక్తస్యపరమేష్ఠినః । అచిరేణైవకాలేన పితాసంప్రతుతోషహః ॥
౮ ॥ తతః కేనచిదంశేన మూర్తిమావిశ్యకామపి । అధనారీశ్వరో
భూత్వాయయాదేవ స్వయంహరః ॥ ౯ ॥ తందృష్ట్వాపరమందేవం
తమసః పరమవ్యయం । అద్వితీయమనిదేశ్య మద్భుత్యమకృతాత్మభిః ।
౧౦ ॥ సర్వలోకవిధాతారం సర్వలోకేశ్వరేశ్వరం । సర్వలోకవిధాయ
న్యా శక్త్యాపరమయాయుతం ॥ ౧౧ ॥ అప్రతర్క్యమనాభాస మమేయ
మజరంధ్రువం । అచలంనిగుణంశాంత మనన్తమహిమాస్పదం ॥ ౧౨ ॥
సర్వదంసర్వగంసర్వం సదసద్వ్యక్తివజితం । సర్వోపమాననిర్ముక్తంశ
రణ్యం శాశ్వతంశివం ॥ ౧౩ ॥ ప్రణమ్యదణ్డనద్రృహ్మ సముద్ధాయకృ
తాంజలిః । శ్రద్ధావినయసంపన్నైః శ్రావ్యైస్సంస్కార సంయుతైః ॥
౧౪ ॥ యథాధ్యాయక్త సర్వాధై ర్వేదాధిపరివర్ధితైః । తుష్టావదే
వీందేవంచ సూక్తైఃసూక్ష్మాధిగోచరైః ॥ ౧౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ॥ జయదేవమహాదేవ జయేశ్వరమహేశ్వర । జ
యసర్వగుణశ్రేష్ఠ జయసర్వసురాధిప ॥ ౧౬ ॥ జయప్రకృతికల్యాణి
జయప్రకృతినాయకే । జయప్రకృతిదూరాంగి జయప్రకృతిసుందరి ॥ ౧౭ ॥
జయామోఘమహామాయ జయామోఘమనారధ । జయామోఘ

మహాలీల జయామోఘమహాబల ॥ ౧౮ ॥ జయవిశ్వజగన్మాత జయ
 విశ్వజగన్మయి । జయవిశ్వజగద్భాత్రీ జయవిశ్వజగత్సఖ ॥ ౧౯ ॥ జయ
 శాశ్వతి కైశ్వర్య జయశాశ్వతికాలయ । జయశాశ్వతికాకార జయశా
 శ్వతికానుగ ॥ ౨౦ ॥ జయాత్మత్రయనిర్మాత్రీ జయాత్మత్రయపాలిని ।
 జయాత్మత్రయసంహృతి జయాత్మత్రయనాయికే ॥ ౨౧ ॥ జయావలోక
 నాయత్త జగత్కారణబృంహణ । జయోపేతాకటాక్షోత్థ హుతధుగ్భు
 క్తమాక్తిక ॥ ౨౨ ॥ జయదేవాద్యవిజ్ఞేయ స్వాత్మసూక్ష్మవృశోజ్వలే ।
 జయస్థూలాత్మశక్త్యం శవ్యాస్తవిశ్వచరాచరే ॥ ౨౩ ॥ జయన్నానైక
 విన్యస్త విశ్వతత్వసముచ్ఛయ । జయాసురశిరోస్థస్థ శ్రేష్ఠానుగకదంబ
 క ॥ ౨౪ ॥ జయోపాశ్రితసంరక్షా సంవిధానపటియసి । జయోన్ములి
 తసంసార విషవృక్షాంరురోద్ధమే ॥ ౨౫ ॥ జయప్రసాదేశ్వికైశ్వర్య వీ
 ర్యశౌర్యవిజృంభణే । జయపిశ్వబహిభూత నిరస్తపరస్థభవ ॥ ౨౬ ॥
 జయప్రణీతపంచాధా ప్రయోగపరమామృత । జయపంచాధావిజ్ఞాన
 సుఖప్రోతఃస్వరూపిణి ॥ ౩౨ ॥ జయాతిఘోరసంసార మహారోగభిషగ్వ
 రే । జయానాదిమలాజ్ఞాన తమఃపటలచద్వికే ॥ ౨౮ ॥ జయత్రిపురకా
 లాగ్నే జయత్రిపురర్థైరవి । జయత్రిగుణనిర్మూక్తే జయత్రిగుణమది
 ని ॥ ౨౯ ॥ జయప్రమథసర్వజ్ఞ జయసర్వప్రబోధక । జయప్రచురది
 వ్యాంగ జయప్రాధికతదాయిని ॥ ౩౦ ॥ క్వదేవతేషరంధామ క్వవయం
 క్వచనోవచః । తథాపిభగవశ్శక్త్యైస్థల పంతంతుమన్వమాం ॥ ౩౧ ॥
 విజ్ఞాప్యైవంవిధేస్సూక్ష్మైశ్వర్యకర్మాచతుర్ముఖః । సమశ్చకారరుద్రా
 య రుద్రాణ్యైచముహూర్ముహూః ॥ ౩౨ ॥ ఇదంస్తోత్రవరంపుణ్యం బ్ర
 హ్మణాసముదీరితం । అధానారీశ్వరంనామ శివయోహాపానధి
 నం ॥ ౩౩ ॥ యఇదంకీర్తయేచ్ఛక్త్యైవస్యకస్యాపిలిప్సయా । సతత్యై
 మవాప్నోతివయోః ప్రీతికారణాత్ ॥ ౩౪ ॥ సకలభువనభూతభావనా
 భ్యాం । జననవినాశకహీనవిగ్రహాభ్యాం । సరవరయునతినపుధా
 భ్యాం । సతతసహ ప్రణయోస్మిశంకరాభ్యాం ॥ ౩౫ ॥ ఇతి శ్రీశ్రీశ్రీ
 మహాపురాణే వాయునియ సంహితాయాం పూర్వభాగే రుద్రబ్రహ్మ
 సంవాదే త్రయోదశోధ్యాయః ॥ ౧౩ ॥

వాయురువాచ ॥ అధదేవోమహాదేవో మహాజలదనాదయా ।
 వాచామధురగంభీరవిశదశక్లవణాయా ॥ ౧ ॥ అధఃసంపన్నపదయా
 రాజలక్షణయుక్తయా । అశేషవిషయారంభ రక్షావిలయదక్షయా ॥ ౨
 మనోహరతరోదార మధురస్మితపూర్వయా । సంబభాషెనుసంప్రీతో
 విశ్వకర్మాణమీశ్వరః ॥ ౩ ॥ ఈశ్వరఉవాచ ॥ వత్సవత్సమహాభాగ
 మమపుత్రపితామహ । జ్ఞాతమేవమయాసర్వం తవవాక్యస్యశౌరవం ॥ ౪
 ప్రజానామేవవృద్ధ్యధః తపస్తప్తంత్యయాధునా । తపసావేనతుష్టోస్మి
 దదామిచతవేఫ్సితం ॥ ౫ ॥ ఇత్యుక్త్వాపరమోదారస్వా భావమధురంవ
 చః । ససజ్జ్వలపుష్పాభాగా ద్వేవీందేవవరోహరః ॥ ౬ ॥ యామాహు
 బ్రహ్మవిద్వాంసో దేవీందివ్యగుణాన్వితాం । పరస్యపరమాంశక్తిం భ
 వస్యపరమాత్మనః ॥ ౭ ॥ యస్యానఖిలువిద్యంతే జన్మమృత్యుజరాదయః ।
 యాభవానీభవస్యాంగా త్సమావిరభవత్కిల ॥ ౮ ॥ యస్యావాచోని
 వతంతే మనసాచేంద్రియైస్సహ । సాభతుర్వపుష్పాభాగా జ్ఞాతేవన
 మదృశ్యత ॥ ౯ ॥ యాసాజగదిదంకృత్సం మహిమా వ్యాప్యతిస్తతి
 శరీరిణీవసాదేవీ విచిత్రతాసమలక్షితా ॥ ౧౦ ॥ సర్వంజగదిదంయైషా సం
 మోహయతిమాయయా । ఈశ్వరాత్సైవజాతా భూదజాతాపరమార్థ
 తః ॥ ౧౧ ॥ నయస్యాఃపరమోభావః సురాణామపిగోచరః । విశ్వామ
 రేశ్వరాచైవ విభక్తాభ తురంగతః ॥ ౧౨ ॥ తాందృష్ట్యాపరమేశానీం
 సర్వలోకమహేశ్వరీం । సర్వజ్ఞాంసర్వగాంసూక్ష్మాం సరసద్వ్యక్తివజ్జీ
 తాం ॥ ౧౩ ॥ పరయానిఖిలంభాసాభా సయంతీమిదంజగత్ । ప్రణిపత్య
 మహాదేవీం ప్రార్థాయామాసవైవిరాట్ ॥ ౧౪ ॥ బ్రహ్మహవాచ ॥
 దేవీందేవేనసృష్టోహ మాదాసర్వజగన్మయీం । ప్రజాసగేసియుక్తశ్చ
 సృజామిసకలంజగత్ ॥ ౧౫ ॥ మనసానిమితాస్సర్వే దేవీదేవాదయో
 మయా । నవృద్ధిముషగచ్ఛంతిసృజ్యమానాపునఃపునః ॥ ౧౬ ॥ మిధున
 ప్రభవామేవ కృత్వాసృష్టిమతఃపరం । సంవర్ధయితుమిచ్ఛామి సర్వా
 ఫవమమప్రజాః ॥ ౧౭ ॥ ననిర్గతంపురాత్యత్తో నారీణాంకులమవ్యయం ।
 తేననారీకులంస్రష్టుం శక్తిర్మమనవిద్యతే ॥ ౧౮ ॥ సర్వాసామేవశక్తి
 నాం త్వత్తఃఖిలుసముద్భవః । తస్మాత్సర్వత్రసర్వేషాం సర్వశక్తిప్రదా

యిని ॥ ౧౯ ॥ త్వమేవవరదామద్య ప్రాధాన్యమినురేశ్వరీం । చ
రాచరవివృద్ధ్యధామం శేనైకేనసర్వ గే ॥ ౨౦ ॥ దక్షస్యమమపుత్రస్య
పుత్రీధవభవాధిని । ఏవంసాయాచితాదేవీ బ్రహ్మణాబ్రహ్మయోని
నా ॥ ౨౧ ॥ శక్తిమేకాంభుపూర్వధ్యా త్ససజాత్మసమప్రభాం ।
తామాహప్రహసన్స్తేష్య దేవదేవవరోహరః ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మణంతప
సారాధ్య కురుతస్యయధేభి తం । తామాజ్ఞాంపరమేశస్య శిరసాప్రతిగృ
హ్యసా ॥ ౨౩ ॥ బ్రహ్మణోవచనాద్దేవీ దక్షస్యదుహితాభవత్ । ద
త్వైవమతులాంశక్తిం బ్రహ్మణేబ్రహ్మరూపిణీ ॥ ౨౪ ॥ వివేశదేహంచేవ
స్య దేవశాంతరథీయత । తదాప్రభృతిలోకేస్మిం ప్రీయాభోగఃప్రతిస్థి
తః ॥ ౨౫ ॥ ప్రజాసృష్టిశ్చనిప్రేంద్రా మైధునేనప్రవతతే । ఏతద్వస్సు
ర్వమాఖ్యాతం దేవ్యాశక్తిసముద్భవం ॥ ౨౬ ॥ పుణ్యసృష్టికరంత్రావ్యం
భూతసర్గానుషంగతః । య ఇదంకీర్తయేన్నిత్యం దేవ్యాశ్చక్తిసముద్భ
వం । పుణ్యంసర్వమవాప్నోతి పుత్రాంశ్చలభతేశుభాన్ ॥ ౨౭ ॥ ఇతి
శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ సృ
ష్టినిరూపణంనామ చతుర్దశోధ్యాయః ॥ ౧౮ ॥
వాయురువాచ । ఏవంలభ్యాపరాంశక్తి మీశ్వరాదేవశాశ్వతీం । మై
ధునప్రభవాంసృష్టిం కతుకామఃప్రజాపతిః ॥ ౧ ॥ స్వయమప్యర్థతో
నారీ చార్ధేనపురుషోధవత్ । యార్ధేననారీసాతస్మాచ్ఛతరూపావ్యజా
యత ॥ ౨ ॥ విరాడమసృజద్భహ్మ సోర్ధేనపురుషోవిరాట్ । నవైస్వా
యంభువఃపూర్వం పురుషోమనురుచ్యతే । సాదేవీశతరూపాతు తపఃకృ
త్వానుదుశ్చరం । భతాకరందీప్తయశసం మనుమేవాభ్యపద్యత ॥ ౩ ॥
తస్మాత్తుశతరూపాసా పుత్రద్వయమనూయత । ప్రియవ్రతోత్తానపా
దౌ పుత్రౌపుత్రవతాంవరా ॥ ౪ ॥ కన్యేద్వేచమహాభాగయా భ్యాంబా
తా స్త్విమాఃప్రజాః । ఆకూతిరేకావిజ్ఞేయా ప్రసూతిరపరాస్సృతా ॥ ౫ ॥
స్వాయంభువఃప్రసూతింతు దదౌదత్తాయతాంప్రభుః । రుచేప్రజాపతే
శ్చైవ ఆకూతింప్రత్యపాదయత్ ॥ ౬ ॥ ఆకూత్యాంమిధునంజ్ఞజై మా
నసస్యరుచేఘృభం । యజ్ఞశ్చదక్షిణాచైవ యాభ్యాంసం వధికతంజ
గత్ ॥ ౭ ॥ స్వాయంభువసుతాయాంతు ప్రసూత్యాంలోకమాతరః ।

చతస్రోవింశతిఃకన్యా దక్షస్వజనయత్ప్రభుః । ౯ । శ్రద్ధాలక్ష్మిర్భూ
 తిఃపుష్టిస్తుష్టిమేధాక్రియాతథా బుద్ధిర్జ్ఞానపుఃశాంతిఃసిద్ధిఃకీర్తిఃప్రయో
 దశీ । ౧౦ । పత్న్యర్థంప్రతిజగ్రాహ ధర్మోదాతాయణీఃప్రభుః । తా
 భ్యఃశిష్టాయవీయస్య ఏకాదశసులోచనాః । ౧౧ ॥ ఖ్యాతిస్సత్యధసంభూ
 తిః స్మృతిఃప్రీతిఃక్షమాతథా । సన్నతిశ్చానుసూయాచ ఊర్జాస్వాహా
 న్యధాతథా । ౧౨ ॥ భృగుశ్శర్వోమరీచిశ్చ అంగిరాఃపులహాఃకతుః ।
 పులస్త్యత్త్రిర్వసిష్ఠశ్చ పావకాపితరస్తథా । ౧౩ ॥ ఖ్యాత్యాద్యాజగృ
 హః కన్యామునయోమునిసత్తమాః । కామాద్యాస్తుయశోన్తాయే తే
 త్రయోదశసూనవః । ౧౪ ॥ ధర్మస్యజ్జిరేతాను శ్రద్ధాద్యానుసు
 ఖోత్తరాః । దుఃఖోత్తరాశ్చహింసాయా మధర్మస్యచసంతతే ॥ ౧౫ ॥
 నికృత్యాదయఉత్పన్నాఃపుత్రాశ్చాధర్మలక్షణాః । నైషాంభార్యాశ్చ
 పుత్రాశ్చ సర్వేహ్యనియమాఃస్మృతాః ॥ ౧౬ ॥ సపషతామసస్సగోజ
 జ్ఞేధర్మనియామకాః । యాసాదక్షస్యదుహితారుద్రస్యదయితాసతీ । ౧౭
 భత్సానిందాప్రసంగేన త్యక్త్వాదాతాయణీంతనుం । దక్షంచదక్షభా
 ర్యాంచ వినింద్యసహబంధుభిః । ౧౮ ॥ సామేనాయామోవిర భూత్పు
 త్రీహిమవతొగిరేః । రుద్రస్తుతాంసతీందృష్ట్వా రుద్రాంతస్వాత్మసమప్ర
 భాన్ ॥ ౧౯ ॥ యథాస్వజదసంఖ్యాతాం స్తథాకథితమేవచ । భృగోః
 ఖ్యాత్యాంసముత్పన్నా లక్ష్మీనాకారాయణప్రియా ॥ ౨౦ ॥ దేవోధా
 తృవిధాతాకా మన్వంతరవిచారిణౌ । తయోనైపుత్రపౌత్రాద్యాః
 శతశోధసహస్రశః ॥ ౨౧ ॥ స్వాయంభువేంతరేతీతాః సర్వేతేభాగ
 వామతాః । మరీచేరపిసంభూతిః పౌర్ణమాసమసూయత ॥ ౨౨ ॥ క
 న్యాచతుష్టయంచైవ మహీయాంసస్తదన్వయాః । యేషాంవంశేసము
 త్పన్నో బహుపుత్రస్సకాశ్యపః ॥ ౨౩ ॥ స్మృతిశ్చాంగిరసఃపత్నీ జనయా
 మాసవైసుతౌ । ఆగ్నీధ్రంశరభంచ్చైవతథాకన్యాచతుష్టయం ॥ ౨౪ ॥
 తదీయాఃపుత్రపౌత్రాశ్చ యేవీతాస్తేసహస్రశః ॥ ప్రీత్యాంపులస్త్యభా
 ర్యాయాం దంతోగ్నిరభవత్సుతః ॥ ౨౫ ॥ పూర్వజస్మనియోగేన స్మృత
 తస్వాయంభువేంతరే । తత్సంతతీ యాబహవః పౌలస్త్య ఇతివిశ్రు
 తాః ॥ ౨౬ ॥ క్షమాతుసుషువే పుత్రాన్పులహస్యప్రజాపతేః । కదా

మశ్చాసురీయశ్చ సహిష్ణుశ్చేతితేత్రయః ॥ ౨౭ ॥ త్రేతాగ్నిపచాసస్సర్వ
 ఏషాంవంశః ప్రతిష్ఠితః । క్రతోః క్రతుసమాన్పుత్రాన్ సన్నతిస్సుషువేను
 తాన్ ॥ ౨౮ ॥ నైషాంభార్యాశ్చపుత్రాశ్చ సర్వేతేహ్యర్థ్యార్థకేత
 సః । షష్ఠిస్తానిసవస్రాణి వాలఖిల్యాగ్నితస్మృతాః ॥ ౨౯ ॥ అనూరుణా
 గ్రహోయాన్తి పరివార్యదివాకరం । అత్రేభాఃర్యానసూయాచ పంచా
 త్రేయానసూయత ॥ ౩౦ ॥ కన్యకాంచశ్రుతిర్నామ మాతాశంఖపదన్య
 యా । సత్యేనేతశ్చహవ్యశ్చ ఆపోమూతిశ్శనైశ్చరః ॥ ౩౧ ॥ సోమ
 శ్చసంచమస్త్యేతే పంచాత్రేయాఃప్రకీర్తితాః । తేషాంపుత్రాశ్చపౌత్రా
 శ్చ ఆత్రేయాశాంమహత్మనాం ॥ ౩౨ ॥ స్వాయంభువేంతరేతీతాః శత
 శోధసహస్రశః । ఊర్జాయాంతువసిష్ఠస్య పుత్రానైవప్రజ్జజ్ఞరే ॥ ౩౩ ॥
 జ్యాయసీచన్వసాతేషాం పుష్కరీకాసుమధ్యమా । రజోగాత్రోధ్వజా
 హూచసవనశ్చాసయశ్చయః ॥ ౩౪ ॥ సుతపాశుక్రగ్నిత్యేతేనప్తనప్తప
 యఃస్మృతాః । గోత్రాణినామభిప్తేషాం వాశిష్ఠానాంమహత్మనాం ॥ ౩౫ ॥
 స్వాయంభువేంతరేతీతేన్య బుధానిశతానిచ । ఇత్యేషముషిసగన్తు
 నానుబంధఃప్రకీర్తితః ॥ ౩౬ ॥ సమాసాద్విస్తరాద్వక్తుమశక్యోయమి
 తిద్విజాః । యోసౌరుద్రా త్మకోవహ్ని బ్రహ్మగ్నోహూనసఃస్మృ
 తః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహతస్యప్రియాలేభే పుత్రాన్స్త్రీనమితౌజసః । పావ
 కఃపవమానశ్చశుచిరిత్యేనతేత్రయః ॥ ౩౮ ॥ నిర్మథ్యఃపవమానస్సాన్యైవై
 ద్యుతఃపావకఃస్మృతః । సూర్యేతపతియశ్చాసా శుచిస్సారడదాహృ
 తః ॥ ౩౯ ॥ హవ్యవాహాఃకవ్యవాహా స్సహారక్షాగ్నిత్రయః । త్రయా
 గాంక్రమశఃపుత్రా దైవపితౄత్యాసురాశ్చతే ॥ ౪౦ ॥ ఏతేషాంపుత్రపౌ
 త్రాశ్చ చత్వారింశన్నవేనతే । కామ్యనైమిత్తికాజ్ఞస కర్మనుత్రిషుసం
 స్థితాః ॥ ౪౧ ॥ సర్వేతపస్విమోజ్ఞేయా సర్వేవ్రతధృతస్తథా । సర్వే
 రుద్రాశ్చకాశ్చైవ సర్వే ద్రవరాచానా ॥ ౪౨ ॥ తస్మాదగ్నిముఖేయ
 తద్దత్తంనాన్యద్యేకేనచిత్ । తత్సర్వంరుద్రముద్దిశ్య దత్తంస్యాన్నా
 త్రసంశయః ॥ ౪౩ ॥ ఇత్యేనంనిశ్చయోగ్నీనా మనుక్రాంతాయధాతధం
 నాతివిస్తరతోక్తాః పితౄన్యత్యాయుతపరం ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మణఃపితౄన
 మ్మూత్యా త్సృజతోజ్ఞ రేతిదా । మధ్వాదయష్వః మతనః స్వాన్తి

త్యాన్పరిచక్షతే ॥ ౪౫ ॥ యస్మాత్ పశ్యంతుతనస్తేషాంస్థానంస్థానాభిమా
 నినాం । ఋతవఃపితరస్తస్మాదిత్యేషావైకీశుతిః ॥ ౪౬ ॥ యస్మాద్భుతు
 షుసర్వే హిజాయంతేస్థాణుజంగమాః । తస్మాదేతేపిపితర ఆతకవాఇతి
 చశ్రుతం ॥ ౪౭ ॥ ఏవంపితృణామేతేషామృతుకాలాభిమానినాం । ఋ
 తుత్వమాతకవత్వంచ పితృత్వంచప్రకీర్తితం ॥ ౪౮ ॥ మన్వంతరేషుస
 ర్వేషు పితరస్తేభిమానినః । ఆప్తైశ్వర్యామహత్మాన స్త్రింత్రహాధిసం
 గమాత్ ॥ ౪౯ ॥ అగ్నిష్వాత్తాబహిష్షవః పితరోద్వవిధాస్మృతాః । అ
 యజ్వానశ్చయజ్వా నఃక్రమా తైగృహ మేధిసః ॥ ౫౦ ॥ స్వధాసూతపి
 తృభ్యశ్చ ద్వేకన్యలోకవిశ్రుతే । మేనాంచధరణీంచైవ యాభ్యాంవిశ్వ
 మిదంధృతం ॥ ౫౧ ॥ అగ్నిష్వాత్తసుతామేనా ధరణీబహిష్షశ్శుతా ।
 మేనాహిమవతఃపత్నీ మైనాకంక్రౌంచమేవచ ॥ ౫౨ ॥ గౌరీంగంగాంచ
 సుషు వెభవాంగాశ్లేషపావనీం । మేరోస్తుధరణీపత్నీ దివ్యాపధిసమన్వి
 తం ॥ ౫౩ ॥ మందరంసుషువేపుత్రం చిత్రసుందరకందరం । సవనమం
 దరఃశ్రీమా న్నేరుపుత్రస్తపోబలాత్ ॥ ౫౪ ॥ సాక్షాచ్ఛీకంఠనాథ
 స్య శివస్యావాసతాంగతః । సాసూతధరణీభూయ స్త్రిసంకన్యాశ్చనిశ్రు
 తాః ॥ ౫౫ ॥ మోంచనియతీంచైవ తృతీయామపిచాయతీం । ఆయతిన్ని
 యతిశ్చైవ పత్న్యేద్వేభృగుపుత్రయోః ॥ ౫౬ ॥ స్వాయంభువేంతరే
 పూర్వం కథితస్తుతదన్వయః । శుషువేసాగరాద్వేలా కన్యామేకామనిం
 దితాం ॥ ౫౭ ॥ సవణాంనామసాముద్రీంపత్నీంప్రాచీనబహిష్షవః । సా
 ముద్రీసుషువేపుత్రాన్దశప్రాచీనబహిష్షవః ॥ ౫౮ ॥ సర్వేప్రాచేతసానామ
 ధనుర్వేదస్యపారగాః । ఏషాంస్వాయంభువేనక్షః ఛత్రత్వమగమత్పు
 రా ॥ ౫౯ ॥ త్రేయంబకస్యశాపేన చాక్షుషస్యాంతరేమనోః । ఇత్యేతే
 బ్రహ్మపుత్రాణాం ధర్మాదీనాంమహాత్మనాం ॥ ౬౦ ॥ నాతిసంక్షేపతోవి
 ప్రా నాతివిస్తరతఃక్రమాత్ । వణితావై మయావంశ దివ్యదేవగణాన్వి
 తాః ॥ ౬౧ ॥ క్రియావంతఃప్రజావంతో మహాద్ధిభిరలంకృతాః । ప్రజా
 నాంసన్నివేశోయం ప్రజాపతిసముద్భవః ॥ ౬౨ ॥ నహిశక్యఃప్రసంఖ్యా
 తుం వషణ్కోటిశతైరపి । రాజ్ఞామపిచ యోవంశో ద్విధాసోపి కవతే
 తే ॥ ౬౩ ॥ సూర్యవంశస్సోమవంశఇతిపుణ్యతమక్షితౌ । ఇత్వాకురంబ

శీషశ్చ యయాతిశాహుమాదయః ॥ ౬౪ ॥ పుణ్యశ్లోకాః శుతాయేత
తేపితవ్యంశ సంభవాః । అన్యేచరాజఋషయో నానావీర్య పరాక్ర
మాః ॥ ౬౫ ॥ క్షిత్తైఃఫలమనుక్రాంతైరుక్తపూర్వైఃపురాతనైః । కిం
చేత్వరకధాన్యతాయత్రతతాన్యకీతకనం ॥ ౬౬ ॥ ససద్భిఃసమ్మతంమ
త్వా నూన్సహేబహుభాషితుం । ప్రసంగాదీశ్వరస్త్వైవ ప్రభావద్యో
తనాదపి । సగానయూపికధ్యంత ఇత్యలంతత్ప్రవిస్తరైః ॥ ౬౭ ॥ ఇ
తిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయువీయ సంహితాయాం పూర్వభాగే
స్వాయంభువ సశవణకనం నామపంచదశోధ్యాయః ॥ ౧౫ ॥

ఋషయఃకైమః ॥ దేవీదత్తస్యతనయాత్యక్తాదాతాయణీంత
ను ॥ కథంహిమనతఃపుత్రీ మేనాయా మధవత్పురా ॥ ౧ ॥ కథంచ
నిందితోరుక్రగోదక్షోచమహాత్మనా । నిమిత్తమపికింతతయేనస్యాన్నిద్వి
తోభవః ॥ ౨ ॥ ఉత్పన్నశ్చకథందక్షోపిశాపాద్భవస్యతు । చాక్షుష
స్యాంతరేపూర్వం మనోఃప్రబ్రూహిమారుత ॥ ౩ ॥ వాయురువాచ ।
శ్రుణ్వంశుకథయిష్యామి దత్తస్యలఘుచేతసః । వృత్తంపాపాత్ప్రమాదా
చ్చ విశ్వానురవిదూషణం ॥ ౪ ॥ పురాసురాసురాస్సవ్వైక సిద్ధాశ్చపర
మషకాయః । కదాచిద్వస్తుమిశానం హిమవచ్ఛిఖిరంయయుః ॥ ౫ ॥ త
దాదేశశ్చదేవీచదివ్యాససగతాపుభా । దశకనందదతుస్తేమాదేవాదీనాం
ద్విబోధ్యమాః ॥ ౬ ॥ తదానీమేవ గత్తోపి గతస్తతసహమ్నరైః । జా
మాతరంపారంద్రస్తుంద్రస్తుంచాస్త్వనుతాంసతీం ॥ ౭ ॥ తదాత్మగౌరవా
దేవ దేవ్యాదక్షేసమాగతే । దేవాదిభ్యోవిశేషేణ సకాచివభవత్స్మృ
తిః ॥ ౮ ॥ తస్యతస్యావరంభాన మజ్ఞాతుశ్చాపి కేవలం । చుత్రీత్యేవవి
మూళస్య తస్యానైమజాయత ॥ ౯ ॥ తతస్తేనైవవైరేణ విధనాచ
ప్రచోదితః । నాజుగవధనందక్షోదీక్షితస్తానుపిద్విషక ॥ ౧౦ ॥ అన్యాన్
జామాతృకౌత్సవానాహూయసయథా కమం । శతశఃపుష్కలామ
చాకం చకారచప్రశక్తపుభా ॥ ౧౧ ॥ తథాతాకసంగతాన్శృత్వా
నారదస్యముఖాత్తదా । యమానుద్రాయనుక్రాంతే విజ్ఞాన్యభవనంపి
తుః ॥ ౧౨ ॥ అథసన్నిహితందివ్యంవిమానంవిశ్వతోముఖం । లక్షణా
భ్యంసుఖాతోహమభిమాత్రమనూహరం ॥ ౧౩ ॥ తత్తజాంబూనదప్ర

ఖ్యంచిత్రరత్నపరిష్కృతం । ముక్తామయవితానాగ్ర్యంస్రద్ధామసమల
 కృతం ॥ ౧౪ ॥ తప్తకాంచననివ్యూహం రత్నస్తంభశతావృతం । వజ్ర
 కల్పితసోపానం విద్రుమస్తంభతోరణం ॥ ౧౫ ॥ పుష్పకట్టపరిస్తీణకం
 చిత్రరత్నమహాసనం । వజ్రజాలకిరచ్ఛిన్ర మచ్ఛిన్దమణికుట్టినుం ॥ ౧౬
 ముశిదండనునోజ్ఞేన మహావృషభలక్ష్మణా । అలంకృతపురోభాగ మభ
 శుభ్రేణకేతునా ॥ ౧౭ ॥ రత్నకంచుకగుప్తాంగై శ్చిత్రవేత్తైకపాణిభిః ।
 అధిష్ఠితమహద్వార మప్రధృష్యైర్గణేశ్వరైః ॥ ౧౮ ॥ స్పృదంగతాల
 గీతాది వేణువీణావిశారదైః । విదగ్ధవేషభాషైశ్చ బహుభిఃస్త్రీజనైవృ
 తం ॥ ౧౯ ॥ ఆరురోహమహాదేవీ సహస్రియసఖిజనైః । చామరన్యజ
 నేతస్యా నజ్రదణ్డేమనోహరే ॥ ౨౦ ॥ గృహిత్యాగుద్రకస్యే ద్వేషవీజతు
 రుభేశుభే । తదాచామరయోమధ్యే దేవ్యానదినమాంభా ॥ ౨౧ ॥ అ
 న్మోన్మన్యన్మన్యధ్యోమధ్యే హంసయోరివపంకజం । ఛత్రంశశినిభంత
 స్యాశ్చుఛోపరిసుమాలినీ ॥ ౨౨ ॥ ధృతముక్తాపరిక్షిప్తంబభారప్రేమని
 ర్భరా । తచ్ఛిత్రముజ్జ్వలందేవ్యా రురు చేవదనోపరి ॥ ౨౩ ॥ ఉప
 యమృతభాండస్య మండలంశశినోయథా । అధచాగ్రేసమాసీనా
 నుస్మితాస్యాశుభావతీ ॥ ౨౪ ॥ అక్షద్యూతఃసోదేన రమయామాసపా
 ర్వతీం । సుయశాపాదుకేదేవ్యాః శుభేరత్నపరిష్కృతే ॥ ౨౫ ॥ స్తన
 యోరంతరేకృత్వా తదాదేవీనుసేవత । అన్యకాంచనచార్వంగీ దీప్తం
 జగ్రాహదర్పణం ॥ ౨౬ ॥ అపరాతాలవృత్తంచ పరాతాంబూలపేటి
 కాం । కాచిత్క్రిడాశుకంచారుకరేనీతాచభామినీ ॥ ౨౭ ॥ కాచిత్తును
 మనోజ్ఞాని పుష్పాణిసురభీణిచ । కాచిదాభరణాధారం బభారకమలేక్ష
 ణా ॥ ౨౮ ॥ కాచిచ్ఛుప్తనరాలేపం సప్రసూనంసభాజనం । అన్యశ్చ
 నుదృశస్తాస్తా యథాసముచితక్రియా ॥ ౨౯ ॥ ఆవృత్యాంతర్మహా
 దేవీమనేనంతసమంతతః । అతీవశుశుభేతాసా మంతరేపరమేశ్వరీ ॥ ౩౦
 తారాపరివదోమధ్యే చంద్రలేఖేవశారదీ । తతఃశంఖసమృత్థస్య నాద
 స్యసమనంతరం ॥ ౩౧ ॥ ప్రాస్తానికోమహానాదః పటహస్సమతాద్యత ।
 తతోమధురవాద్యాని సహతాలోద్యతైస్త్వనైః ॥ ౩౨ ॥ అనాహతాని
 సన్నే దుఃకాహలానాంశతానిచ । సాయుధానాంగణేశానాం మహేశ

సమతేజసాం || ౩౩ || సహస్రాణిశతాన్యస్తే తదానీంపురతోయయుః |
 తేషాంమధ్యేవృషారూఢో గజారూఢోయధాగుహః || ౩౪ || జగమ
 గణపఃశ్రీమా నోమనందీసురాచితః | దేవదుందుభయోనేదు దిశ
 విదివ్యసుఖస్వనాః || ౩౫ || సన్మతుమునయస్సర్వే ముముదుస్సిద్ధయో
 గినః | సన్మజఃపుష్పనృప్తించ విమానోపరివారిదాః || ౩౬ || తదాదేవ
 గుణైశ్చాన్యైః పథిసర్వత్రసంగతా | క్షణాదివపితుగేహం ప్రావివేశ
 మహేశ్వరీ || ౩౭ || తాందృష్ట్వాకుపితోదక్ష శ్చాత్మనఃక్షయకారణాత్
 తస్యాయవీయసీభ్యోపి చక్రేపూజామ్మనస్కృతాం || ౩౮ || తదాశశిము
 ఖదేవీ పితరంసదసిస్థితం | అంబికాయుక్తమవ్యగ్ర మువాచకృపణంవ
 చః || ౩౯ || దేవ్యువాచ | బ్రహ్మదయఃపిశాచాంతా యస్యాజ్ఞావశవ
 త్తినః | సదేవస్సాన్మృతంతా తవిధినానాచితఃకిల || ౪౦ || తదాస్తాం
 మమజ్యాయస్యాః పుత్ర్యాఃపూజాంకిమీదృశాం | అసత్కృతామవజ్ఞాయ
 కృతవానసిగహితాం || ౪౧ || ఏవముక్తోబ్రవీదేనాం దక్షఃకోధాదమ
 పితః | త్వత్తఃశ్రేష్ఠావరిష్ఠాశ్చ పూజ్యాబాలాస్సుతామమ || ౪౨ || తా
 సాంతుయేచభతార స్తేమేబహుమతాముదా | గుణైశ్చాన్యధికాన్స
 ర్వే భతుఃస్తేత్రయంబకాదపి || ౪౩ || స్తద్భాత్మాతామసస్సర్వ స్త్వ
 మిమంసముపాశ్రితా | తేనత్వామవమన్యేహం ప్రతికూలోహిమేభ
 నః || ౪౪ || తథోక్తాపితరందక్షం క్రుద్ధాదేవీదమబ్రవీత్ | శ్రుణ్వతా
 మేవసర్వేషాం యేయజ్ఞసదసిస్థితాః || ౪౫ || అకస్మాన్మమభర్తారమ జా
 తాశేషదూషణం | వాచాదూష యసేదక్ష సాక్షాల్లోకమహేశ్వ
 రం || ౪౬ || విద్యా చేరుగురుద్రోహీ దేవేశ్వరవిదూషకః | తపతేబ
 హుపాప్నానః సద్యోదండ్యాఇతిశ్రుతిః || ౪౭ || తస్మాదత్యుత్కటస్యా
 స్య పాపస్యసదృశోభృశం | సహసాదారుణోదండ స్తవదేవాదృవివ్య
 తి || ౪౮ || త్వయానపూజితోయస్మా ద్దేవదేవస్త్రియంబకః | తస్మాత్త
 వకులంగుప్తం నష్టమిత్యవధారయ || ౪౯ || ఇత్యుక్త్వాపితరందుష్టా
 సతీసంత్యజ్యసావ్యయా | తదీయాంచతనుంత్యక్త్వా హిమవంతంయయా
 గిరం || ౫౦ || సపర్వతవరఃశ్రీమాన్ లబ్ధపుణ్యఫలోదయః | తదర్థ
 మేవకృతవాన్సు చిరందుశ్శరంతపః || ౫౧ || తస్మాత్తమనుగృహ్యతి

భూధరేశ్వరమీశ్వరీ । శ్వేచ్ఛయాపితరంచక్రే స్వాత్మనోయోగమాయ
యా ॥ ౫౨ ॥ యదాగతాసతీదక్షం వినింద్యభయవిహ్వలా । తదాతి
రోహితామం త్రావిహతశ్చతతోద్ధరః ॥ ౫౩ ॥ తదుప్రశుత్యగమనం
దేవ్యాప్రిపు రమర్దనః । దక్షాయచ ఋషిభ్యశ్చ చుకోపచ శశాప
తాన్ ॥ ౫౪ ॥ యస్మాదవమతాదక్ష మత్కృతేనాగసాసతీ । పూజితాశ్చే
తరాస్సర్వా స్వసుతాభతృభిస్సహ ॥ ౫౫ ॥ వై వస్వతేంతరేయస్మా
త్తవజామాతరస్తవమీ । ఉత్పత్యంతేసమంసర్వే బ్రాహ్మయజ్ఞేష్వ
యోనిజాః ॥ ౫౬ ॥ భవితామానుషోరాజా చాక్షుషస్యత్వమన్వయే ।
ప్రాచీనబహిష్కృతాః పుత్రాశ్చాప్రిప్రచేతనః ॥ ౫౭ ॥ అహంఽత్రాపి
తేవిఘ్న మాచరిష్యామిదుర్మతే । ధర్మాధికామయుక్తేషు కర్మస్వపి
పునఃపునః ॥ ౫౮ ॥ తేనైవంవ్యాహృతోదక్షో రుద్రేణామితతేజసా ।
స్వాయంభువీంతనుంత్వక్త్వా పపాతభువిదుఃఖతః ॥ ౫౯ ॥ తతఃప్రాచేత
సోదక్షో జ్ఞజ్ఞేనైచాక్షుషేంతరే । ప్రాచీనబహిష్కృతాః పుత్రైశ్చై
వప్రచేతనః ॥ ౬౦ ॥ భృగ్వాదయో పితేజాతా మనోర్వైవస్వతస్య
తు । అంతరేబ్రహ్మణోయజ్ఞై వారుణీంబిభ్రతస్తనుం ॥ ౬౧ ॥ తదాద
క్షస్యధర్మాధికం ప్రవృత్తస్యదురాత్మనః । మహేశఃకృతవాన్విఘ్నం
మనోవైవస్వతేసతి ॥ ౬౨ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపూరాణే వాయవీ
య సంహితాయాం పూర్వభాగే షోడశోధ్యాయః ॥ ౧౬ ॥

ఋషయఃకౌచుః ॥ కథందక్షస్యధర్మాధికం ప్రవృత్తస్యదురా
త్మనః । మహేశఃకృతవాన్విఘ్న మేతదిచ్ఛామహేవయం ॥ ౧ ॥ వా
యురువాచ ॥ విశ్వస్యజగతోమాతు రపిదేవ్యాస్తపోబలాత్ । పితృభా
వముపాగమ్య ముదితేహిమవద్గిరౌ ॥ ౨ ॥ దేవేపిచకృతోద్వాహోహి
మవచ్ఛిఖరాలయే । క్రీడమానతయాసాధికం కాలేబహుతరేగతే ॥ ౩
॥ వై వస్వతేంతరేప్రాప్తే దక్షఃప్రాచేతనస్స్వయం । అశ్వమేధేనయజ్ఞేన
యత్యమాణోన్వపద్యత ॥ ౪ ॥ తతోహిమవతఃపృష్ఠే దక్షోనైయజ్ఞ
మాహరత్ ॥ గంగాద్వారేశుభేదేశే ఋషిసిద్ధనిషేవితే ॥ ౫ ॥ తస్యత
స్మిన్మథేదేవాః సర్వేశక్రపురోగమాః । గమనాయసమాగమ్య బుద్ధిమా
పేదిరేతదా ॥ ౬ ॥ ఆదిత్యానససౌరుద్రాః సాధ్యాస్సహమరుద్ధైః ।

సోమపాశ్చైవ ఆజ్యపాథూమపాస్తథా ॥ ౭ ॥ అశ్వినౌపితరశ్చైవ
తథాచాన్యేమహాషణ్యః । విష్ణునాసహితాస్సవే హ్యగతాయజ్ఞభా
గినః ॥ ౮ ॥ దృష్ట్వాదేనకులంసర్వమీశ్వరేణవినాగతం । దధీచిర్మన్యు
నావిష్టో దక్షమేవమభాషత ॥ ౯ ॥ దధీచిరువాచ । అపూజ్యపూజన్తేచైవ
పూజ్యానాంచాప్యపూజనై । నరఃపాపమవాప్నోతి మహాద్వైనాత్రసంశ
యః ॥ ౧౦ ॥ అసతాంసమ్మతిర్యత్ర సతామవమతిస్తథా । దద్ధోదైవకృ
తస్తత్ర సద్యఃపతతిదారుణః ॥ ౧౧ ॥ ఏవముక్త్వాతువిప్రషిః పునదక్ష
క్షమభాషత । పూజ్యంతు పశు భతాకరం కస్మాన్నాచక్య సప్ర
భుం ॥ ౧౨ ॥ దక్షఉవాచ । సన్తిమేబహవోరుద్రా శ్శూలమాస్తాఃకప
దినః । ఏకాదశానస్థితాయేనా న్యంవెద్ధిమహేశ్వరం ॥ ౧౩ ॥ దధీచి
రువాచ ॥ కిమేభిరమరైర్నైః పూజితైర్ధ్వరేఫలం । రాజాచేదధ్వర
స్యాస్య సరుద్రఃపూజ్యతేత్వయా ॥ ౧౪ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాం స
ష్టాయఃప్రభురవ్యయః । బ్రహ్మదయఃపిశాచాంతా యస్యకేంకర్యవా
దినః ॥ ౧౫ ॥ ప్రకృతీనాంపరశ్చైవ పురుషస్యచయఃపరః । చింత్యతే
యోగపేద్వద్భిః ఋషిభిస్తత్వదశిభిః ॥ ౧౬ ॥ అక్షరంపరమంబ్రహ్మ
అసచ్ఛసదసచ్ఛయత్ । అనాదిమధ్యనిధన మప్రతర్క్యంసనాతనం ॥ ౧౭
యస్సష్టాచైవసంహతా భతాచైవమహేశ్వరః । తస్మాదన్యంసప
శ్యామి శంకరాత్మానమశ్వామే ॥ ౧౮ ॥ దక్షఉవాచ ॥ ఏతన్మఖేశస్యనువ
ణపాత్రేహవిన్నమస్తవిధిమంత్రపూతం । విష్ణోనకాయామ్యప్రతిమస్య
భాగం ప్రభోవిభజ్యాహవసీయమద్య ॥ ౧౯ ॥ దధీచిరువాచ ॥ య
స్మాన్నారాధితోరుద్ర సర్వదేవేశ్వరేశ్వరః । తస్మాద్దక్షతవాశేషో
యశ్శోయంసభవిష్యతి ॥ ౨౦ ॥ ఇత్యుక్త్వావచనంక్రుద్ధో దధీవోమునిస
త్తమః । నిగమ్యచతతోదేశా జ్ఞగామస్వకమాశ్రమం ॥ ౨౧ ॥ నిగ
తేపిమునౌతస్మి నేవాదక్షంసతత్యజః । అవశ్యమనుభావ్యత్వా దనధా
న్యతుభావినః ॥ ౨౨ ॥ ఏతస్మిన్నేవకాలేతు జ్ఞాత్వేతత్సర్వమీశ్వరాత్
దద్ధుందక్షాధ్వరంవిప్రా దేవీదేవమవోదయత్ ॥ ౨౩ ॥ దేవ్యానంవోది
తోదేవో దక్షాధ్వరఃకథూంసయా । ససజ్జనహవోవీరం వీరభద్రంగ
నేశ్వరం ॥ ౨౪ ॥ సహస్రపదనందేవం సహస్రకమలేక్షణం । సహస్ర

ముద్గరధరం సహస్రశరపాణికం || ౨౫ || శూలటంకగదాహస్తం దీప్త
 కార్ముకధారిణం | చక్రవజ్రధరం ఘోరం చంద్రాధాకృతశేఖరం || ౨౬ ||
 కులిశోద్యోతితకరం తటిజ్వలితమూర్ధజం | దంష్ట్రాకరాశంబి భ్రాణం
 మహావక్త్రం మహాదరం || ౨౭ || విద్యుజ్జిహ్వాంప్రలం బోస్థం మేఘసా
 గరనిస్వనం | వసానంచర్మవైయాఘ్రం మహామధిరనిస్రవం || ౨౮ ||
 గండద్వితయసంసృష్ట మండలీకృతకుండలం | వరామరశిరోమాలా వ
 లీకలితశేఖరం || ౨౯ || రణన్నాపురకేయూరమహాకనకభూషితం | ర
 త్నసంచయసందీప్తం తారహారవృతోరసం || ౩౦ || మహాశరభశాదూర్ణ
 ల సింహైస్సదృశవిక్రమం | ప్రశస్తమత్తమాతంగ సమానగమనాల
 సం || ౩౧ || శంఖచారమకుందేందు మృణాలసదృశప్రభం | సతుషార
 మివాద్రీంద్రం సాక్షాజ్జంగమతాంగతం || ౩౨ || జ్వాలామాలాపరిక్షిప్తం
 దీప్తమాక్తికభూషణం | తేజసాచైవ దీప్యంతం యుగాంత ఇవపావ
 కం || ౩౩ || సజానుభ్యాం మహీగత్వా ప్రణతః ప్రాంజలిస్తతః | పాశ్వర్ణ
 తోదేవదేవస్య పర్యతిష్ఠద్గణేశ్వరః || ౩౪ || మన్యునాచాసృజద్భద్రాం
 భద్రకాలీం మహేశ్వరీం | ఆత్మనఃకర్మసాక్షిత్వే తేన గతుం సహైవతు
 ౩౫ || తందృష్ట్వా వస్థితం వీరభద్రం కాలాగ్నిసన్నిభం | భద్రయాసహి
 తం ప్రాహ భద్రమస్త్వితిశంకరః || ౩౬ || సచవిజ్ఞాపయామాస సహదే
 వ్యామహేశ్వరం | ఆజ్ఞాపయమహాదేవకిం కార్యం కరవాణ్యహం || ౩౭ ||
 తతస్త్రిపురహాప్రాహ హైమవత్ప్యాప్రియేశయా | వీరభద్రం మహాబా
 హుం వాచావిపులనాదయా || ౩౮ || దేవదేవ ఉవాచ || ప్రాచేతసస్య దక్ష
 స్య యజ్ఞం సద్యో వినాశయ భద్రకాల్యాసహాసిత్య మేతత్కృత్యంగణేశ్వ
 ర || ౩౯ || అహమప్యనయాసార్థం రమ్యాశ్రమసమీపతః | స్థిత్యాపి
 త్యైగణేశాన విక్రమంతవదుస్సహం || ౪౦ || వృక్షాః కనఖతయేతు
 గంగాద్వారసమీపగాః | సువర్ణశృంగస్య గిరే మేరుమందరసన్ని
 భాః || ౪౧ || తస్మిన్నదేశే దక్షస్య యజ్ఞస్సంప్రతివత్తే | సహసాత
 స్య యజ్ఞవ్య విఘాతం కురుమాచిరం || ౪౨ || ఇత్యుక్తేన తిదేవేన దేవీహి
 మగిరీంద్రజా | భద్రం భద్రాంచ సంప్రేక్ష్య వత్సధేనురివారసం || ౪౩ ||
 ఆలింగ్య చ సమాఘాయ మూర్ధ్ని షడ్వదనం యథా | సస్మితావచనం

ప్రాహ మధురంమధురస్వనం ॥ ౪౪ ॥ దేవ్యువాచ ॥ వత్సభద్రమహా
భాగ మహాబలపరాక్రమ ॥ మత్ప్రియార్థంత్యముత్పన్నో మమమ
న్యంప్రమాజ్ఞయ ॥ ౪౫ ॥ యజ్ఞేశ్వరమనాహూయ యజ్ఞకర్మరతో
భవత్ ॥ దక్షిణైరేణతంతస్మాద్భింధియజ్ఞంగణేశ్వరైః ॥ ౪౬ ॥ యజ్ఞ
లక్ష్మీంత్వలక్ష్మీంత్వం భద్రకృత్వామమాజ్ఞయా ॥ యజమానంచతంహ
త్వా వత్సహింసయభద్రయా ॥ ౪౭ ॥ అశేషామివతామాజ్ఞాం శివయో
శ్చిత్రకృత్యయోః ॥ మూర్ధ్నికృత్వానమస్కృత్య భద్రోగంతుంప్ర
చక్రమే ॥ ౪౮ ॥ అధైషభిగవాన్కృద్ధః ప్రేతావాసకృతాలయః ॥ వీ
రిభద్రోమహాదేవో దేవ్యామన్యప్రమాజ్ఞకః ॥ ౪౯ ॥ ససజ్జరోమ
కూపేభ్యో రోమజాభ్యాన్గణేశ్వరాన్ ॥ దక్షిణాద్భుజదేశాత్తు శతకో
టిగణేశ్వరాన్ ॥ ౫౦ ॥ సదారాన్సర్వతోభద్రాన్ సాక్షాద్వామా
చ్చవై భుజాత్ ॥ రుద్రానుభావాన్ రాద్రాంశ్చ రుద్రవీర్యపరాక్ర
మాన్ ॥ ౫౧ ॥ పాదాత్తథోరుదేశాచ్చపృష్ఠాత్పాశ్వాన్ముఖాద్భలాత్
గుహ్యాద్గుల్ఫాచ్చిరోమధ్యా త్కంఠాదాస్యాత్తథోదరాత్ ॥ ౫౨ ॥ త
దాగణేశ్వరైర్భద్రైర్భద్రతుల్యపరాక్రమైః ॥ సంఛాదితమభూత్సర్వం
సాకాశవివరంజగత్ ॥ ౫౩ ॥ సర్వేసహస్రహస్తాస్తే సహస్రాయుధసా
ణయః ॥ రుద్రస్యానుచరాస్సర్వేసర్వేరుద్రసమప్రభాః ॥ ౫౪ ॥ శూలశ
క్తిగదాహస్తాష్టంకోపలశిలాధరాః ॥ కాలాగ్నిరుద్రసదృశా స్త్రినేత్రాశ్చ
జటాధరాః ॥ ౫౫ ॥ నిపేతుభృశమాకాశే శతశస్సింహవాహననాః
వినేదుశ్చమహానాదం జలదాళివభద్రజాః ॥ ౫౬ ॥ ధైర్యద్రోభగవాన్
భద్ర స్తథాపరివృతోబభౌ ॥ కాలాసలశ త్రైయ్యక్తో యథాంతేకాలభై
రవః ॥ ౫౭ ॥ తేషాంమధ్యేనమారుహ్య వృషేంద్రంవృషభధ్వజః ॥ జ
గామభగవాన్భద్ర శ్శుభమభ్రంయథాభవః ॥ ౫౮ ॥ తమేవంవృష
భారూఢే భద్రేతుభసితప్రభః ॥ బభారమాక్తికచ్చత్రం గృహీతసితచా
మరః ॥ ౫౯ ॥ సతదాశుశుభేపాశ్వే భద్రస్యభసితప్రభః ॥ భగవాని
వశైలేంద్రః పాశ్వేవిశ్వజగద్గురోః ॥ ౬౦ ॥ సోపితేనబభౌభద్ర శ్వేత
చామరపాణినా ॥ సోమవణేనసోమ్యేన యథాశూలవరాయుధః ॥ ౬౧
దధ్మాశంఖంసితంభద్రం భద్రస్యపురతశ్శుభం ॥ భానుకంపామహ తేజా

హైమర త్నైరలంకృతం || ౬౨ || దేనదుందుభయోనెదుః దివిసంకుల
 నిస్వనాః | వవృషుశ్శతశోమూర్ధ్నిః పుష్పవర్షంబలాహకాః || ౬౩ || పు
 ల్లానాంమధుగభాణాం పుష్పాణాంగంధబంధవః | మాగానకూలసం
 వాహః వవృశ్చపధిమారుతాః || ౬౪ || తతోగణేశ్వరాస్సర్వే మత్తాయు
 ధ్ధబలోద్ధతాః | నన్మతుముః ముదునెః దుజ్జహసుజ్జగదుజ్జగుః || ౬౫ ||
 తదాభద్రగణాంతస్థో బభౌభద్రస్సభద్రయా | యధారుద్రగణాంతస్థ
 స్త్ర్యయంబకోబ్బికయాసహ || ౬౬ || తత్తతాదేవదక్షస్య యజ్ఞవాటం
 హిరణ్మయం | ప్రవివేశమహాబాహు వీరభద్రోద్రిజానుగః || ౬౭ || త
 తస్తుదక్షప్రతిపాదితస్య క్రతుప్రధానస్యగణప్రధానః | ప్రయోగభూ
 మింప్రవివేశభద్రోరుద్రోయధాంతేభువనందిధక్షుః || ౬౮ || ఇతి శ్రీ
 శైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగేదక్షయజ్ఞ
 మధనంనామ సప్తదశోధ్యాయః || ౧౭ ||

వాయురువాచ | తతోవిష్ణుప్రధానానాం సురాణామమితౌజ
 సాం | దదశఃచమహత్సత్రం చిత్రధ్వజపరిచ్ఛదం || ౧ || సుదభఃమృ
 జసంస్తీణం సుసమిద్ధహుతాశనం | కాంచనైర్యజ్ఞభాంజ్ఞైశ్చ బ్రాజిష్ణ
 భిరలంకృతం || ౨ || ఋషిభియః జ్ఞపటుభిర్యథావత్కర్మకర్తుకృభిః |
 విధినావేదదృష్టేన స్వనుష్టితబహుక్రమం || ౩ || దేవాంగనాసహస్రా
 ధ్య మప్సరోగణసేవితం | వేణువీణారవైజ్ఞప్తం వేదఘోషైశ్చబృంహి
 తం || ౪ || దృష్ట్వాదక్షాధ్వరంవీరో వీరభద్రఃప్రతాపవాన్ | సింహ
 నాదంతదాచక్రగంభీరోనినదోయథా || ౫ || తతఃకిలకిలాశబ్ద ఆకాశం
 పూరయన్నివ | గణేశ్వరైశ్చతోయజ్ఞే మహాకలితసాగరః || ౬ || తే
 నశబ్దేనమహతాత్ర స్తాస్సవేదివౌకసః | దుదువుఃపరితోభి తాస్సస్త్వ
 వస్త్రవిభూషణాః || ౭ || కింస్విద్భిన్నోమహామేరుః కింస్విత్సందీయతే
 మహీ | కిమిదంకిమిదంచేతి జజల్పుస్త్రిదశాభృశం || ౮ || మృగేంద్రా
 ణాయథానాదం గజేంద్రాగహనెవనె | శ్రుత్వాతథావిధంకేచి త్తత్య
 జాజీవితంభయాత్ || పర్వతాశ్చవ్యశీర్వంత చకంపేచవసుంధరా | మ
 రుతశ్చవ్యఘూణంత చక్షుభేమకరాలయః || ౧౦ || అగ్నయోనైవ
 దీప్యంతే నచదీప్యతిభాస్కరః || గ్రహాశ్చనప్రకాశంతేన క్షత్రాణిచతా

రీతాః ॥ ౧౧ ॥ ఏతస్మిన్నేవకాలేతు యజ్ఞవాటంతదుజ్వలం । సప్రమ్నా
పభగవాన్భద్రో భద్రైశ్చసహభద్రయా ॥ ౧౨ ॥ తందృష్ట్వాభీతభీతో
వీ దక్షోదృఢభవస్థితః । క్రుద్ధవద్వచనంప్రాహ కోభవాన్కిమిహేతు
నః ॥ ౧౩ ॥ తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా దక్షస్యచదురాత్మనః । వీరభద్రో
మహాతేజా మేఘగంభీరనిస్వనః ॥ ౧౪ ॥ స్మయన్ని వతమాలోక్య దక్షం
దేవారశ్చబుద్ధిజః ॥ అథగర్భమసంభ్రాంత మప్రోచదుచితంపచః ॥ ౧౫
వీరభద్రుడవాసః ॥ వయంహ్యనుచరాస్సర్వే శర్వస్యామితతేజసః । భాగా
భిలిఢ్యయాప్రాప్తా భాగోనస్సంప్రదీయతాం ॥ ౧౬ ॥ అథచేదధ్వరెస్మా
కం సభాగఃపరికల్పితః । కధ్యతాంకారణంతత్ర యుధ్యతాంనామయా
మృతైః ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుక్తా నేగణేంద్రేణ దేవాదక్షపురోగమాః । ఊ
చుర్మంత్రాఃప్రమాణంనో నవయంప్రభవస్త్వీతి ॥ ౧౮ ॥ మంత్రాః
చుస్సురాయూయం తమోపహతచేతసః । యేనప్రథమభాగాహం న
యదధ్వంమహేశ్వరం ॥ ౧౯ ॥ తథోక్తాబ్జితైర్మంత్రై దేవాససంమూ
ఢచేతసః । భద్రాయనదనుత్భాగం తత్ప్రహరమభీష్పవః ॥ ౨౦ ॥ యదా
తధ్యంచవధ్యంచ స్వనాశ్యంతద్వృధాభవత్ । తదాతతోయయుర్మం
త్రా బ్రహ్మలోకంననాతనం ॥ ౨౧ ॥ అథోవాచగణాధ్యక్షో దేవా
న్విష్ణుపురోగమాన్ । మంత్రాఃప్రమాణంనకృతా యుష్మాభిబలాగర్వి
తైః ॥ ౨౨ ॥ యస్మాదస్మిన్మథేదేవై రిత్థంవయమసత్కృతాః । తస్మా
ద్వోజీవితైస్సాధక మపనేష్యామిగవికతం ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవా
న్కృద్ధో వ్యదమాన్నేత్రవహ్నినా । యజ్ఞవాటంమహాకూటం యథాత
ప్రసఃపురోహరః ॥ ౨౪ ॥ తతోగణేశ్వరాస్సర్వే పర్వతోదగ్రవిగ్రహాః ।
యూపానుత్పత్య హూత్యాణాం కణ్ఠేష్వాబధ్యరజ్జభిః ॥ ౨౫ ॥ యజ్ఞ
హోత్రాణిచిత్రాణి భిత్వానంచూఢ్యాకవారిణి । గృహిత్యాచేవయజ్ఞా
గం గంగాప్రాతసిచిక్షీపుః ॥ ౨౬ ॥ తత్రదివ్యాన్నపానానాం రాశయః
పర్వతోపమాః । క్షీరనద్యోమృతప్రావా స్సుస్నిగ్ధదధికదళమాః ॥ ౨౭
ఉచ్చావచాని మాంసాని భక్ష్యాణి సురభిణిచ । రసవంతిచ పానానితే
హ్యహోహ్యాణి తానివై ॥ ౨౮ ॥ వీరాస్తద్భంజతేవక్రేవికలుంపంతి క్షీ
రవంతిచ । వజ్రైశ్చక్రైర్మహాశూతై శ్చక్తిభిఃప్రాసవట్టసః ॥ ౨౯ ॥ ము

న తైరసిభిష్టం కై ర్భిందివా లైపరశ్వధైః । ఉద్ధతాంస్త్రిదశాంత్యర్వాన్
 లోకపాలపురస్సరాన్ ॥ ౩౦ ॥ విభిదుర్భులినోపీరా వీరభద్రాంగనంభవాః ।
 చింధిభింధిక్షిపక్షిప్రం మాయాతాందార్యతామితి ॥ ౩౧ ॥ హరస్వప్ర
 హరస్వేతి పాటయోత్పాటయేతిచ । సంరంభప్రభవాఃక్రూరాశ్శబ్దా
 శ్రవణశంకవః ॥ ౩౨ ॥ తత్రతత్రగణేశానాం జఙ్ఘరేసమరోచితాః । వివృ
 త్తనయనాఃకేచి ద్దష్టదంష్ట్రోష్ఠతాలవః ॥ ౩౩ ॥ ఆశ్రమస్థాన్సమాకృప్య
 మారయంతితపోధనాన్ । స్రువానపహరంతశ్చ క్షిపంతోగ్నింజలేషు
 చ ॥ ౩౪ ॥ కలశానపిభిందంత శ్చిందంతోమణివేదికాః । గాయంతశ్చ
 నదంతశ్చ హసంతశ్చముహూర్ముహూః ॥ ౩౫ ॥ రక్తాననంపిబంతశ్చ న
 నృతుగణానృంగవాః । నిర్మధ్యసేంద్రానమరాన్దణేంద్రా నృషేంద్రనా
 గేంద్రమృగేంద్రసారాః ॥ ౩౬ ॥ చక్రంబహూనప్రతిమప్రభావాన్స
 హపరోమాణివిచేష్టితాని । నదంతికేచిత్ప్రహరంతికేచి ద్భవంతికేచి
 త్ప్రలపంతికేచిత్ ॥ ౩౭ ॥ నృత్యంతికేచిద్విహసంతికేచి ద్వల్లంతికేచిత్ప్రమ
 ధామదేన । కేచిజ్ఞఘృతంతిఘనాన్సహాయా న్కేచిద్గ్రహీతుంరక్షము
 త్పతంతి ॥ ౩౮ ॥ కేచిత్ప్రసతుంపవనేనసాధక మిచ్ఛంతిభీమాఃప్రమ
 ధావియత్సాః । ఆక్షిప్యకేచిచ్ఛపరాయుధాని మహాభుజంగానివ వైన
 తేయాః ॥ ౩౯ ॥ భ్రమంతిదేవానపివిద్రవంతస్స్వ మండలేపర్వతకూటక
 ల్పాః । ఉత్పాట్యచోత్పాట్యగృహాణి కేచిత్సజాలవాతాయనవేదికా
 ని ॥ ౪౦ ॥ ప్రక్షిప్యవిక్షిప్యజలస్యమధ్యే కాలాంబుదాభాఃప్రమథానినే
 దుః । ఉద్వతేతద్వారకవాటకుడ్యం విక్వస్తశాలావలభీగవాక్షం ॥ ౪౧ ॥
 అహోబతా భజ్యతయజ్ఞవాట మనాప్తవద్వాక్యమివా యదాధకం ।
 హానాధతాతేతిపితస్సు తేతిభ్రాత ర్మమాంబేతిచమా తులెతి ॥ ౪౨ ॥ ఉత్పా
 ట్యమానఘృగృహేషునాయో హానాఃశబ్దాబహుశఃప్రచక్రః ॥ ౪౩ ॥
 ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ
 దక్షయజ్ఞ మధనంనామాష్టదశోధ్యాయః ॥ ౧౮ ॥

వాయురువాచ ॥ తత్రస్త్రిదశముఖ్యాస్తే విష్ణుశక్రపురోగమాః ।
 సర్వైభయవరితస్తా దుద్రపుర్భయవిహ్వలాః ॥ ౧ ॥ నిజైరదూషితైరేం
 దై దృష్ట్వాదేవానుపద్రుతాన్ । దండ్యానదండితాన్మ త్వాచకోపగ

ణ పు ౦ గ వః ॥ ౨ ॥ త త ప్రీ శూ ల మా దా య స ర వ్య శక్తి
 నిబహణం । ఉద్వేగదృష్టిర్మహాబాహు ముఖాబ్జ్వాలాంసముత్సృ
 జన్ ॥ ౩ ॥ అమరానభిమద్రావ ద్విరదానివకేసరీ । తానభిద్రువతస్త
 స్య గమనంసుమనోహరం ॥ ౪ ॥ వారణస్యేవమత్తస్య జగామప్రేక్షణీ
 యతాం । తతస్తస్మిన్ భయామాస । మహాత్పురవలంబలీ ॥ ౫ ॥ మ
 హాసగోవరంయద్వ స్మత్తో వారణయూధపః । వికువకన్యహుధావర్ణా
 న్నిలపాండురలోహితాన్ ॥ ౬ ॥ బిభ్రద్వాప్రభూజనంవా సోపేమప్ర
 వరతారకం । భిందన్ భిదన్ రుజన్ క్రందన్ దారయన్ప్రమధన్నపి ॥ ౭ ॥ వ్య
 చరద్దేవసంఘేషు భద్రోగ్నిరివకక్షగః । తత్రతత్రమహావేగా చ్చరంతం
 శూలధారిణం ॥ ౮ ॥ తమేకంత్రిదశాన్పర్వే సహస్రమివమేనిరే । భద్ర
 కాలీచసంకృద్ధా యుద్ధవృద్ధిమదోద్ధతా ॥ ౯ ॥ ముక్తబ్జాలేన శూలేన
 నివిభేదరణేనురాన్ । సతయూరురుచేభద్రో రుద్రకోపసముద్భవః ॥
 ౧౦ ॥ ప్రభయేవయుగాంతాన్ని । శ్చలయాధూమ ధూమయా । భ
 ద్రకాలీతదాయుధే । విద్రుతత్రిదశాబభౌ ॥ ౧౧ ॥ కల్పశేమానలబ్జా
 లాదగ్ధవిశ్వజగద్యధా । తదాసవాజనంనూర్యం । రుద్రా రుద్ర
 గణగ్రణీః ॥ ౧౨ ॥ భద్రోమూర్ధ్నిక జఘానాశు వామపాదేనలీలయా
 అసిభిఃపావకంభద్రః । పట్టిశై స్తుయమంయమీ ॥ ౧౩ ॥ రుద్రాన్ దృ
 ఢేనశూలేన । ముద్గరై వకరుణందృఢైః । పరిహ్నేనికఋతింవాయుం ।
 టంతై స్త్వం కథరఃస్వయం ॥ ౧౪ ॥ నిర్విభేదరణేవీరో లీలయైవగణేశ్వరః
 తతోదేవఃసరస్వత్యా నాసికాగ్రం శుశోభనం ॥ ౧౫ ॥ చిచ్ఛేదకరజా
 గ్రేణదేవమాతుస్తధై వచ । చిచ్ఛేదచకుతారేణ । బాహుదండంవిభావ
 హః ॥ ౧౬ ॥ అగ్రతోద్వ్యంగులాంజహ్వా । మాత్తహవ్యాంబులావచ
 స్వాహాదేవ్యాస్తథాదేవ్రా । దక్షిణంనాసికాపుటం ॥ ౧౭ ॥ చకరకర
 జాగ్రేణ వామంచ స్తనచూచకం । భగస్యవిపులేనేతే । శతపత్రసమప్ర
 భే ॥ ౧౮ ॥ ప్రసహ్యాత్పటయామాస । భద్రఃపరమవేగవాన్ ।
 పూర్ణదశనరేఖాంచ దీప్తాంముక్తావలీమివ ॥ ౧౯ ॥ జఘానధనుషఃకో
 ట్యా సతేనాన్పృథ్వాగభూత్ । తతశ్చంద్రమనందేవః । పాదాంగుష్ఠే
 నలీలయా ॥ ౨౦ ॥ క్షణాత్పుమివదాకమ్య । ఘోషయామాసభూతి

లే । శిరశ్చిచ్ఛేదదక్షస్య । భద్రఃపరమశోభనం ॥ ౨౧ ॥ క్రోశంత్యామే
 వ వైరిణ్యాం । భద్రకాత్యైదదాచతత్ । తత్ప్రహృష్టాసమాదాయ శి
 రస్తాల ఫలోపమం ॥ ౨౨ ॥ సాదేవీకందుకక్రీడాం చకారసమరాంగణే
 తతోదక్షస్యయావత్త్ని । కుశీలాభర్తు భిర్యథా ॥ ౨౩ ॥ పాదాభ్యాంచై
 వ హస్తాభ్యాం । హస్యతేస్మగణేశ్వరైః । అరిష్టనేమి
 సంసోమం । ధర్మంచైవప్రజాపతిం ॥ ౨౪ ॥ బహుపుత్రంచాంగిరసం భృ
 శాశ్వంకాశ్వసంతథా । గలేప్రగృహ్యబలినా । గణపాఃసిహవిక్ర
 మాః ॥ ౨౫ ॥ భత్సయంతోభృశంవాగ్భిః । సంజఘ్నుమూఢ్ని
 ముష్టిభిః । ఘుషికతాభూతభేతాల్లదాఃరాసుతపరిగ్రహః ॥ ౨౬ ॥ య
 థాకలియుగేజూరై బలలేనకులయూషితః । తచ్ఛవిధ్వస్తకలశంభగ్న
 యూషంగతోత్సవం ॥ ౨౭ ॥ ప్రదీపితమహాశాలం ప్రభిన్నద్వారతోర
 ణం । ఉత్పాటితసురానీకం । హన్యమానతపోధనం ॥ ౨౮ ॥ ప్రశాంత
 బ్రహ్మనిఘోషం । ప్రక్షీణజనసంచయం । క్రందమానాతురస్త్రీకం ।
 హతాశేషపరిచ్ఛదం ॥ ౨౯ ॥ శూన్యారణ్యనిభంజజ్ఞే । యజ్ఞవాటంతదా
 దికతం । శూలవేగప్రరుగ్దాశ్చ । భిన్నబాహూరువత్సః ॥ ౩౦ ॥ విని
 కృతోత్తమాంగాశ్చ । పేతురుర్వ్యాంసురోత్తమాః హతేషుతేషుదేవే
 షు । పతితేషుసహస్రశః ॥ ౩౧ ॥ ప్రవివేశగణేశానః క్షణాదాహవనీ
 యకం । ప్రవిష్టమథతందృష్ట్వా । భద్రంకాలాగ్నిసన్నిభం ॥ ౩౨ ॥ దు
 ద్రావమరణాద్భీతో యజ్ఞోమృగవపుధరః । సవిస్సార్థమహచ్ఛాపం
 దృఢజ్యౌఘోషభీషణం ॥ ౩౩ ॥ భద్రస్తమభిదుద్రావ విక్షిపన్నేవసాయ
 కాన్ । ఆకణఃపూణఃసూక్ష్మం । ధనురంబుద సన్నిభం ॥ ౩౪ ॥
 నాదయామాసతజ్జ్యంచ । ఖంచభూమించసర్వశః । తముపశ్యుత్యసం
 నాదం । హతోస్మిత్యేవవిహ్వలం ॥ ౩౫ ॥ శరేణాధేందువక్త్రేణసవీరో
 ధగరపూరుషం । మృగరూపేణధానంతం । విశిరస్కంతదాకరోత్ ॥ ౩౬ ॥
 తదీదృశమవజ్ఞాతం । దృష్ట్వాతం సూర్యసంభవం । విష్ణుఃపరమసంకృ
 థో యద్ధాయా భవదుద్యతః ॥ ౩౭ ॥ తమువాహమహావేగః । స్కంధే
 నతసంధినా । సర్వేషాంపయసాంరాజా । గరుడఃపన్నగాశనః ॥ ౩౮ ॥
 తేనాశ్చేహతశిష్టాయే దేవరాజపురోగమాః ॥ ప్రచక్రుస్తస్యసాహాయ్యం

ప్రాణాన్త్యక్తుమిహోద్యతాః । ౩౯ ॥ విష్ణునాసహితాన్దేవా । స్వప్రకే
ణక్రోష్టుకానివ । దృష్ట్వాజహాసభూతేంద్రో । మృగేశశ్చవవివ్యధః॥
౪౦ ॥ తస్మిన్నవసరేవోమ్ని సమావిరభవద్రధః । సహస్రసూర్యసంకా
శ శ్చారువీర వృషధ్వజః । ౪౧ ॥ అశ్వరత్నస్వయోదారః స్వరచక్ర
చతుష్టయః । సంచితానేకదివ్యాస్త్రై । శ్వరరత్నపరిష్కృతః । ౪౨ ॥
తస్యాపిరథవర్యస్య స్యాత్సప సహసారధిః । యఏవతైస్సరేయుద్ధే పూ
ర్వంశాత్వరః ధేస్తితః । ౪౩ ॥ సతంరథవరంబ్రహ్మ శాసనాదేనశూలినః
హరేఃసమీపమానీయ కృతాంజలిరభావత । ౪౪ ॥ భగవన్భద్రధ
ద్రాంగ భగవానిందుభూపణ । ఆజ్ఞాపయతిధీరంత్యాం రథమారోఢు
మవ్యయః ॥ ౪౫ ॥ రమ్యాశ్రమసమీపస్థ । స్త్ర్యయంబకోద్భిక్తయా
సహా । పశ్యత్యేవమహాబాహూ దుస్సహం తేవరాక్రమం ॥ ౪౬ ॥ త
స్యశద్వచనంశ్రుత్వా । సవీరోరణకుంజరః । ఆరురోహరథందివ్య మను
గృహ్యపితామహం । ౪౭ ॥ తదారథవరేతస్మి ధ్నితేబ్రహ్మణిసారథౌ ।
భద్రస్యవమృధేలక్ష్మీ రుద్రస్యేవపురద్విషః॥ ౪౮ ॥ తతశ్శంఖవరందీప్తం
చం ద్రకుందస మప్రథం । ప్రదధ్మౌవదనేకృత్వా భానుకంపామహాబ
లః ॥ ౪౯ ॥ తస్యశంఖస్యసంనాదం భిన్నసాగరసన్నిభం । శ్రుత్వాభ
యేసదేవానాం । జజ్జ్వలజఠరానలః ॥ ౫౦ ॥ యక్షవిద్యాధరాహిందైః
సిద్ధైర్ముక్తద్ధదిదృక్షుభిః । క్షణేననిబిడిభూతాః సాకాశవివరాదిశః ॥ ౫౧
తతశ్శాఙ్గేకంద్రచాపాంకః । సనారాయణనీరదః॥ మహతాబాణవషే
ణ తుతోదగణగోవృషం ॥ ౫౨ ॥ తందృష్ట్వావిష్ణుమాయాంతం శత
థా బాణవషేణం । సచాదదేధనుజేతుం భద్రోబాణసహస్రముక్ ॥
౫౩ ॥ సమాదాయచతద్దివ్యం । ధనుస్సమరభైరనం । శనైవికస్ఫార
మాయాస మేరుంధనురివేశ్వరః ॥ ౫౪ ॥ తస్యవిస్ఫార్యమాణస్య ధ
నుషోభాన్మహాస్వనః । తేనస్వనేనమహతా పృథివీసమకంపిత ॥ ౫౫
తతశ్శ్వరవరంఘోరం దీప్తమాశీవిషోపమం । జగ్రాహగణః శ్రీమాం
త్స్వయముగ్రపరాక్రమః ॥ ౫౬ ॥ బాణోద్ధారేభుజోయస్య తూణీపద
ససంగతః । ప్రత్యదృశ్యత వల్మీకం వివిక్షురినపన్నగః ॥ ౫౭ ॥ సముద్భు
తఃకరేతస్యతత్త్వణం గురుచేశరః । మహాభుజుగనందస్త్వో । యథాబాల

భుజంగమః । ౫౮ ॥ శరేణునతీవేణ భద్రోరుద్ర పరాక్రమః । వి
 వ్యాధకుపితోబాధం లలాటేవిష్ణుమవ్యధ । ౫౯ ॥ లలాటేభిహతోవి
 ష్ణుః పూర్వమేవావమానితః । చుకోపగణపేంద్రాయ మృగేంద్రా
 యే వగోవృషః । ౬౦ ॥ తతస్త్వశనికల్పేన క్రూరాస్యేనమహేషుణా ।
 వివ్యాధగణరాజస్య భుజేభుజగనన్నిభే । ౬౧ ॥ సోపితస్యభుజేమా
 యస్సూర్యాయుతసమప్రభం । విససజశరంవేగా ద్వీరభద్రోమహాబ
 లః । ౬౨ ॥ సచవిష్ణుఃపునభక్త్రం భద్రోవిష్ణుః తథాపునః । సచతం
 సచతంవిప్రాశ్శరైస్తావనుజఘ్నుతుః । ౬౩ ॥ తథాపరస్పరంవేగా చ్చ
 రానాశువిముంచతోః । తయోస్సమభవద్యుద్ధం తుములంరోమహా
 షణం । ౬౪ ॥ తద్దృష్ట్వాతుములంయుద్ధం తయోర్వైవిజగీషతోః
 హాహాకారోమహానాసీ దాకాశేభేచరేరితః । ౬౫ ॥ తతస్త్వనలకుండే
 న శరేణాదిత్యవచసా । వివ్యాధసుదృఢంభద్రో విష్ణోర్మహాతివక్షసి ॥
 ౬౬ ॥ సతుతీవప్రపాతేన శరేణదృఢజీవితః । మహతీరుజమాసాద్య
 నిపపాతవిమోహితః ॥ ౬౭ ॥ పునఃక్షణాది వోత్థాయ లబ్ధసంజ్ఞస్తదాహ
 రిః । సర్వాణ్యపిచదివ్యాస్త్రాణ్యధై నంప్రత్యవాసృజత్ । ౬౮ ॥ సచ
 విష్ణుధృనుముక్తా స్సర్వాంభర్వచమూపతిః । సహసావారయామాస
 ఘోరైః ప్రతిశరైఃశరాన్ ॥ ౬౯ ॥ తతోవిష్ణుః స్వనామాంక బాణ
 మవ్యాహతంక్వచిత్ । ససజశ్రోధరక్తాక్ష స్తముద్దిశ్య గణేశ్వరం ॥
 ౭౦ ॥ తంబాణంబాణ వర్యేణ । భద్రోభద్రాహ్వయేణతు । అప్రా
 ప్తమేవభగవాంశ్చిచ్ఛేద శతధాపథి ॥ ౭౧ ॥ అధై కేనేషుణాశాజం
 ద్వాభ్యాంపక్షౌగరుత్మతః । నిమేషాదివచిచ్ఛేద తదద్భుతమివాభవత్ ॥
 ౭౨ ॥ తతోయోగబలాద్విష్ణుః దేహాద్దేవాన్సుదారుణాన్ । శంఖ
 చక్రగదాహస్తా । న్విససజశహస్రశః ॥ ౭౩ ॥ సవాంస్తన్నా మా
 త్రేణ త్రిపురానివశంకరః । నిదాదాహమహాబాహు । నేత్రస్పృష్టేన
 వహ్నినా । ౭౪ ॥ తతఃక్రుద్ధతరోవిష్ణు శ్చక్రముద్యమ్యసత్వరః । తస్మి
 న్విరేస ముత్సృష్టుం । తదాసీముద్యతోభవత్ ॥ ౭౫ ॥ తందృష్ట్వాచ
 క్రముద్యమ్యపురతఃసముపస్థితం । స్మయన్నివగణేశానో వ్యష్టంభయ
 దయత్నతః ॥ ౭౬ ॥ స్తంభితాంగస్తుతచ్ఛక్రం । వీరమప్రతిమంక్వచిత్ ।

ఉచ్ఛన్నపితముత్ర మ్మంనవిష్ణురభవత్తు మః : ౭౭ || క్రోశన్నివై కముద్ధృ
 త్య బాహుంచక్రసమన్వితం | అతిష్ఠదలసోవిష్ణుః పాషాణభవ నిశ్చలః |
 ౭౮ || విశరీరోయధాజీవో విశ్రుంగోవా యధావృషః | విదంష్ట్రశ్చయ
 ధాసింహస్తధావిష్ణురవస్థితః || ౭౯ || తందృష్ట్వాదుదృశాపన్నం విష్ణు
 ముండ్రదాదయస్సరాః | సుసన్నద్ధాగణేంద్రేణ మృగేంద్రేణేవగోవృషాః ||
 ౮౦ || ప్రకృహీతాయుధాయోధుం కృద్ధానముపతస్థిరే | తాన్దృష్ట్వా
 సమరేభద్రః తుద్రానివహరిర్మృగాన్ || ౮౧ || అట్టహాసేనఘోరేణవ్య
 స్థంభయదనిందితః | తథాశతమఖస్యాపి సవజ్రోదక్షిణఃకరః || ౮౨ ||
 సిస్మత్సురేవతద్వజ్రం చిత్రీకృతఇవాభవత్ | అన్యేషామపిసర్వేషా ము
 ద్యుక్తాఅసిబాహవః || ౮౩ || అలసానామివారంభా స్తాదశాంనాతియాం
 త్యుత | ఏవంభగవతాతేన వ్యాహతాశేషవైభవాః || ౮౪ || అమరా
 స్సమరేతస్య పురతఃస్థాతుమక్షమాః | స్తద్భై రవయవైరేవదుద్రువుర్భ
 యవిహ్వలాః || ౮౫ || విద్రుతాంస్త్రిదశాన్వీరా న్వీరభద్రోమహాభు
 జః | వివ్యాధనిశితై బాణై ర్మేఘావక్షేరివాచలాన్ || ౮౬ || బ
 హవస్తస్యవీరస్య బాహవఃపరిఘోపమాః | శస్త్రైశ్చకాశిరేదీప్తైస్సాగ్ని
 జ్వాలాఘోరగాః || ౮౭ || అస్త్రశస్త్రాణ్యనేకాని సవీరోవిసృజన్పభౌ |
 విసృజన్సర్వభూతాని యథాదౌవిశ్వసంభవః || ౮౮ || యథారశ్మిభిరా
 దిత్యః ప్రచ్ఛాదయతిమేదిసీం | తథావీరఃక్షణాదేవ శరైఃప్రచ్ఛాదయద్ది
 శః || ౮౯ || స్వమండలే గణేంద్రస్యశరాఃకనకభూషితాః | ఉత్పతన్త
 స్తటిద్రూపై రుపమానపదంయయుః || ౯౦ || మహాన్తస్తేసురాంస్తాం
 శ్చ మండూకానివడుండుభాః | ప్రాణైర్వియోజయామానుః పవుశ్చరు
 ధిరాసవం || ౯౧ || నికృత్తబాహవఃకేచి త్కేచిల్లూనవరాసనాః | పా
 శ్వేవిదారితాః కేచిన్ని పేతురమరాభువి || ౯౨ || విశిఖోన్మథితై గా
 త్రైబాహుభిశ్చిన్నసంధిభిః | వివృత్తనయనాఃకేచిన్ని పేతుభూత లేమృ
 తాః || ౯౩ || గాంప్రవేష్టుమివేచ్ఛంతస్త్వంగంతుమివలిప్సవః | అలభ్యా
 త్మతిరోధానా వ్యలీయంతపరస్పరం || ౯౪ || భూమాకేచిత్ప్రవివిశుః ప
 ర్వతానాంగుహఃపరే | అపరేషగ్మరాకాశం పరేచవివిశుజలం || ౯౫ ||
 తథాసంభిన్నసర్వాంకై స్సవీరస్త్రిదశై బాభౌ | పరిగ్రస్తప్రజావగోక

భగవానివభై రవః । ౯౬ । ఏవందేవబలంసవకందీనంబీభత్సదశకనం ।
 గణేశ్వరసముత్పన్నం కృపణంవపురాదదే ॥ ౯౭ ॥ తదాత్రివిశవీరాణా
 మస్యకృణిలవాహినీ । ప్రావతత నదీఘోరా ప్రాణినాంధయశంసినీ ॥
 ౯౮ ॥ రుధిరేణపరిక్లిన్నా యజ్ఞభూమిస్తదాబభౌ । రక్తాద్రజసనాశ్వా
 మాహతశుంభేపకాశికీ ॥ ౯౯ ॥ తస్మిన్మహానిర్వృత్తేనమరేభృశ దారు
 ణే । భయే నే వ ప రితస్తాప్రచచాలనస్సుధరాగం ॥ మహాహింసక
 లిలావతశ్శుశుభేచమహాదధిః । పేతుశ్శోకాస్సహాత్పాతై
 శ్శాఖాశ్చముముచుద్రుమాః ॥ ౧౦౦ ॥ అప్రసన్నాదిశస్సర్వాపవనశ్చా
 శివ్రోవవౌ । అహూవిధివిపర్యాసస్త్వశ్వమేధోయమఃస్వరః ॥ ౧౦౧ ॥ యజ
 మానస్వయండక్షో బ్రహ్మపుత్రప్రజాపతిః । ధర్మాదయస్సదస్యాశ్చరక్షి
 తాగరుడభ్యజః ॥ ౧౦౨ ॥ భాగాంశ్చప్రతిగృహ్లాతిసాక్షాదింద్రావయస్సురాఃత
 థాపియజమానస్వయజ్ఞస్యచసహత్విజః ॥ ౧౦౩ ॥ సద్యఏవశిరశ్చేదస్సాధు
 సంపద్యతేఫలం । తస్మాన్నావేదనిదిక్షం నచేశ్వరబహిష్కృతం ॥ ౧౦౪ ॥
 నాసత్పరిగృహీతంచ కర్మకుర్యాత్కదాచన । కృత్వాపిసుమహాత్పుణ్య
 మిష్ట్యాయజ్ఞశతై రపి ॥ ౧౦౫ ॥ నతత్ఫలమవాప్నోతి భక్తిహీనామహే
 శ్వరే । కృత్వాపిసుమహాత్పాపం భక్త్యాయజతియశ్శివం ॥ ౧౦౬ ॥ ము
 చ్యతేపాతకైఃస్త్వేనాత్రకార్యావిచారణా । బహునాత్రకిముక్తేన
 వృథాదానంవృత్తః ॥ ౧౦౭ ॥ వృథాయజ్ఞోవృథాహోమ శ్శివనిందాకరస్య
 తు ॥ ౧౦౮ ॥ వృత్తం ॥ తతఃసనారాయణకా స్సరుద్రాసలోకపాలా
 స్సమరేసురాఘాః । గణేంగచాపచ్యుతబాణ విద్యాఃప్రదుద్రువు గాఢ
 రుజాభిభూతాః ॥ ౧౦౯ ॥ చేలుఃక్వచిత్కేచనశీణకేశా స్సెదుఃక్వచి
 త్కేచనదీఘకాతాః । పేతుఃక్వచిత్కేచనభిన్న వక్త్రానేఃక్వచిత్కే
 చనదేవవీరాః ॥ ౧౧౦ ॥ కేచిచ్ఛత్రత్రతిదశావిపన్నా విసస్త్వస్త్రాభర
 ణాస్త్రుశస్త్రాః । నిపేతురుద్భావితదీనముద్రా మదంచదర్పంచబలంచహి
 త్వా ॥ ౧౧౧ ॥ తముత్పథప్రాస్థితమప్రధృష్యో విక్షిప్యదత్తాధ్వరమక్ష
 తాస్త్రః । బభౌగణేశస్సగణేశ్వరాణాం మధ్యేస్థితస్సింహావపశభాణాం
 ౧౧౨ ॥ ఇతి శ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూ
 ర్వభాగే దక్షశివ గణయద్దవణకనం నామైకో నవంశోధ్యాయః ॥ ౧౧౩ ॥

వా యురువాచ । ఇతిసచ్చిన్నభిన్నాంగాదే వావిష్ణుపురోగమాః
 క్షణాత్కష్టాంశశామేత్య త్రైసుస్తోకావశేషితాః । ౧ ॥ తస్తాంస్తాన్స
 మరేవీరా వీరభద్రప్రచోదితాః । ప్రగృహ్యచయధాదోషం నిగడైరాజ
 సైద్యుః ॥ ౨ ॥ బబంధుఃపాణిపాదేషు కంధరేషూదరేషుచ । త
 స్మిన్నవసరేబ్రహ్మ భద్రమద్రోదజాయగం ॥ ౩ ॥ సారధ్యాల్లబ్ధవాత్స
 ల్యః ప్రాధక్యన్వణశోబవీత్ । అలంక్రోధేనభగవ న్నష్టాశ్చేతేది
 వాకసః । ౪ ॥ ప్రసీదక్షమృతాంసర్వం రోమజైస్సహసువ్రత । ఏవం
 విజ్ఞాపితస్తేన బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా ॥ ౫ ॥ శమంజగామసంప్రీతో గణ
 పస్తస్యగౌరవాత్ । దేవాశ్చలబ్ధావసరా దేవదేవస్యమంత్రిణః । ౬ ॥
 ధారయంతోంజలింమూర్ధ్ని తుష్టుప్రవివిధైస్తవైః । దేవాణామః
 నమశ్శివాయశాంతాయ యజ్ఞహంత్రేత్రిశూలినే ॥ ౭ ॥ రుద్రభద్రదాయ
 రుద్రాణాం పతయేగ్గుదమూర్తయే । కాలాగ్నిరుద్రరూపాయ కాల
 కామాంగహరిణే ॥ ౮ ॥ దేవతానాంశిరోహంత్రే దక్షస్యచదురాత్మనః ।
 సంసర్గాదస్యపాపస్య దక్షస్యాక్లిష్టకర్మణః ॥ ౯ ॥ శాసితాస్సమరేవీర
 త్వయావయమనిందితాః । దగ్ధాశ్చామీవయంసర్వే త్వత్తోభీతాశ్చభో
 ప్రభో ॥ ౧౦ ॥ త్వమేవగతిరస్మాకం త్రాహినశ్శరణాగతాన్ । తుష్టత్సే
 వంస్తుతోదేవా నివసృజ్యనిగడాత్రుషుః ॥ ౧౧ ॥ అసృద్దేవదేవస్య స
 మీపమమరానిహ । దేవ్రాపితత్రభగవా నంతరిక్షేస్థితాప్రభుః ॥ ౧౨ ॥
 సగణస్సర్వగశ్శర్వః సర్వలోకమహేశ్వరః । తందృష్ట్వాపరమేశానందేవా
 విష్ణుపురోగమాః ॥ ౧౩ ॥ ప్రీతాఅపిచభీతాశ్చ నమశ్చ కుమహేశ్వరం । దృ
 ష్ట్వాతానమరాన్భీతా న్నృణాన్ప్రణతాతిహాః ॥ ౧౪ ॥ ఇదమాహమ
 హాదేవః ప్రహసన్ప్రేక్ష్యపార్వతీం । మాభైష్టత్రిదశాయూయం త్వాం
 తోస్మాభివ్యతికమః ॥ ౧౫ ॥ కృద్ధేష్వస్మానుయుష్మాకం నస్థితినచ
 జీవితం । ఇత్యుక్తాస్త్రిదశాస్సర్వే శవణామితతేజసా ॥ ౧౬ ॥ సద్యోవిగ
 తసం త్రాసానన్మతువివశాముదా । ఆధాస్మిన్నంతరేబ్రహ్మ ప్రణిపత్య
 కృతాంజలిః । ఏవంహ్యవసరంప్రాప్య పృథ్వాపయతశూలినే ॥ ౧౭ ॥ బ్ర
 హ్మోవాచ ॥ జయదేవమహాదేవ ప్రణతాతిప్రభంజన । ఈదృశేష్వ
 పరాధేషు కోన్యస్త్యత్ప్రసీదతి ॥ ౧౮ ॥ లబ్ధాత్మానూభవిష్యంతి యే

సురానిహతామృధే । ప్రత్యాపత్తిన్కన్యస్యా త్ప్రసన్నే పరమేశ్వరే ॥
 ౧౯ ॥ యదిదందేవదేవానాం కృతమంగేషుదూషణం । తదిదంభూష
 ణంమన్యే తవాంగీకారగౌరవాత్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతివిజ్ఞాప్యమానస్తు బ్రహ్మ
 ణాపరమేష్ఠినా । విలోక్యవదనందేవ్యాదేవదేవస్సమయన్నివ ॥ ౨౧ ॥ పు
 త్రభూతస్యవాత్సల్యా ద్బ్రహ్మణఃపద్మజన్మనః । ప్రనష్టానాంపున సేషాం
 ప్రదదౌపూర్వవత్తనుం ॥ ౨౨ ॥ తతఃకుణేనతేదేవా శ్శతక్రతుపురోగ
 మాః । ప్రత్యాపన్నశరీరాంగాః ప్రణేముఃపరమేశ్వరం ॥ ౨౩ ॥ వాగీ
 శాద్యాశ్చయాదేవ్యై దణ్డితాదేవమాతరః । తాసామపియథాపూర్వం
 తాన్యంగానిదదౌభవః ॥ ౨౪ ॥ దక్షస్యభగవానేవ స్వయంబ్రహ్మపితా
 మహాః । తత్పాపానుగుణంచక్రే జరచ్ఛాగముఖంముఖం ॥ ౨౫ ॥ సోపి
 సంజ్ఞాంతతోలబ్ధ్యా సముత్థాయకృతాంజలిః । ప్రలపన్బహుధాభీతస్తు
 స్త్వావపరమేశ్వరం ॥ ౨౬ ॥ తంతథావ్యాకులంభీతం ప్రలపన్తంకృతాగ
 నం । స్మయన్నివావదత్ప్రేక్ష్యమాభై రితిఘృణానిధిః ॥ ౨౭ ॥ తథోక్త్వా
 బ్రహ్మణస్తస్య పితుఃప్రియచికిషయా । గాణపత్యందదౌతస్త్వై దక్షో
 యాక్షయమిశ్వరః ॥ ౨౮ ॥ తతోబ్రహ్మమహాదేవ మభివంద్యకృతాం
 జలిః । తుష్టావశుభయావాచా దేవీంచగిరిజాముమాం ॥ ౨౯ ॥ తతో
 విష్ణుస్తతోదేవా స్తతస్సర్వేమహాషయాః । తుష్టువుదేవదేవేశం దే
 వీంచాపిపుధక్పృథక్ ॥ ౩౦ ॥ తదాపాశ్వస్థితంప్రేక్ష్య భద్రమద్రీంద్ర
 జాన్వయం । కృతాత్మప్రేషణంపుత్రం గృహిత్యాతంకృతాంజలిం ॥ ౩౧
 ఆకృప్యభద్రయాసాధన్ మంకెసముపవేశ్యచ । సస్వజెగుహవద్దాధం
 సమాజ్ఞుచ్ఛమూర్ధని ॥ ౩౨ ॥ తతఃప్రీతతరాదేవీ వీరభద్రాయశూ
 లినే । ప్రదదౌవివిధానిష్టాన్వ రాంశ్చైవసహస్రధా ॥ ౩౩ ॥ వృత్తం ॥
 అధతదాహరిశక్రపితామహ ప్రభృతయస్సురలోకమహేశ్వరాః । సక
 లలోకమహేశ్వరమిశ్వరం శరణమేత్యకృతాం జలయోస్తువన్ ॥ ౩౪
 సచపునస్త్రిదశా భృరణాగతాన్ పరమకారుణికః పరమేశ్వరః । అనుగ
 తస్మి తలక్షణయాగి రాశమితసర్వభయ స్సమభాషత ॥ ౩౫ ॥ యదిద
 మాగ ఇహచరితం సురైర్విధినియోగ వశాదివయంతితైః । శరణమే
 త్యన తానఫలోక్య వస్తదఖిలంకిల విస్మృతమేవనః ॥ ౩౬ ॥ తదిహయా

యనుప్రిప్రకృతః మనస్యవిగణయ్యవిమదః మపత్రపాః । హరివిరించిసు
రేంద్రముఖా స్సుఖం వజ్రదేవ పురం ప్రతిసంప్రతి ॥ ౩౭ ॥ ఇతి సురాన
భిధాయ సురేశ్వరోనికృత దక్షకృతకతురక్రతుః । సగిరిజానుచర స్సప
రిచ్ఛదఃస్థిత ఇవాంబరతో తరధీయత ॥ ౩౮ ॥ అథ సురాఅపితేవిగతవ్య
ధాః కిధితభద్రసుభద్రపరాక్రమాః । సపథిభేవసుభేనయధాసుఖం య
యురనేకసుఖం గుఘవన్ముఖాః ॥ ౩౯ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే
వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగే వింశోధ్యాయః ॥ ౨౦.

ఋషయః ॥ అంతర్ధానంగతో దేవ్యా సహసానుచరోహరః ।
క్వయాతఃకుత్రవావాసః కింకృత్వాచరరామచ ॥ ౧ ॥ వాయురువాచ ॥
మహీధిరవరశ్రీమా స్మందరశ్చిత్రకందరః । దయితోదేవదేవస్య ని
వాసస్తపసోభవత్ ॥ ౨ ॥ తపోమహత్కృతంతేన వోధుంస్వశిరసాశి
వౌ । చిరేణలబ్ధంతత్పాద పంకజస్పృశజంసుఖం ॥ ౩ ॥ తస్య శైలస్య
సౌందర్యం సహస్రవద్నైరపి । నశక్యం విస్తరాద్వక్తుం పక్షాకోటిశ్చైతర
పి ॥ ౪ ॥ శక్యమవ్యస్య సౌందర్యం నవణయితుముత్సహే । పర్వతాం
తరసౌందర్య సాధారణ్యానధారణాత్ ॥ ౫ ॥ ఇదంతుశక్యతేవక్తు మే
షపర్వతసుందరః । ఋద్ధ్యాకయాపసౌందర్య మీశ్వరావాసయోగ్య
తాం ॥ ౬ ॥ అతఏవహిదేవేన దేవ్యాఃప్రియచిక్షిషాయా । అతీవరమణీ
యాయం గిరిరంతఃపురీకృతః ॥ ౭ ॥ మేఖలాభూమయస్తస్య విపులోపల
పాదపాః । శివయోర్నిత్యసాన్నిధ్యా న్నృకుర్వంత్యఖిలంజగత్ ॥ ౮ ॥
పితృభ్యాంజగతోనిత్యం స్థానసానూపయోగతః । అవాప్తపుణ్యసంస్కా
రః ప్రసరద్భిరితస్తతః ॥ ౯ ॥ లఘుశీతలసంస్పృశైర చ్ఛాచ్ఛేనిజా
రాంబుభిః । అధిరాజ్య ఇవాద్రీణా మద్రిరేషోభిషిచ్యతే ॥ ౧౦ ॥ నిశా
నుశిఖరప్రాంత వతినాసశిలోశ్చయః । చంద్రేణాచలసామ్రాజ్య ఛత్రే
ణేవవిరాజతే ॥ ౧౧ ॥ స్తశైలశ్చంచలీభూతై ర్వాతైశ్చమరయోషితాం
సర్వపర్వతసామ్రాజ్య చామరైరివవీజ్యతే ॥ ౧౨ ॥ ప్రాతరభ్యుదితేభానా
భూధరోర్నభూషితః । దర్పణేదేహసాభాగ్యం ద్రష్టుకామత్యవస్థితః ॥ ౧౩ ॥
కూజద్విహంగవాచాతై ర్వాతోద్ధూతలతాభుజైః । విముక్తపుష్పైస్తప
తం వ్యాలంబిమృగుపల్లవైః ॥ ౧౪ ॥ లతాప్రతానజటిలై స్తరుభిస్తాపనై

రివ । జయాశిషాసహభ్యచ్యు నిషేవ్యతతివాద్రాట్ । ౧౬ । ఆధో
 ముఖైరూర్ధ్వముఖై శృంగైస్తిర్యజ్జుఖైరపి । ప్రపతన్ని వపాతా లేభూ
 పృష్ఠాదుత్పతన్నివ ॥ ౧౭ ॥ పరీత్యసర్వశోదిక్షుభమన్ని వవిహాయసి । ప
 శ్యన్నివజగత్సర్వం సృత్యన్నివనిరంతరం ॥ ౧౮ ॥ గుహాముఖైఃప్రతిదినం వ్యా
 త్తాస్యైర్విపులోద్ధరైః । అజీణాలావణ్యతయా జృంభామివసదాచరిన్ ॥
 ౧౯ ॥ గ్రసన్నివజగత్సర్వం పిబన్నివపయోనిధిం । వమన్నివతమోతః
 స్థమదన్నివ ఖమంబుదైః ॥ ౨౦ ॥ నివాసభూమయస్తాస్తా దపణ
 ప్రతిమోదరాః । తిరస్కృతాతపాస్నిగ్ధా శ్రమచ్ఛాయామహీరుహాః ।
 ౨౧ ॥ సరిత్సరస్త్వటాకాది సమ్పకః శిశిరానిలాః । చిత్రతత్రనిషణ్ణాభ్యాం
 శివాభ్యాంసఫలీకృతాః ॥ ౨౨ ॥ తమిమంపర్వతశ్రేష్ఠం స్మృత్వాసా
 మ్భస్త్రియమ్భకః । రైభ్యాశ్రమసమీపస్థ శ్చాన్తధానంగతోయ
 యా ॥ ౨౩ ॥ తతోద్యానమనుప్రాప్య దేవ్యాసహమహేశ్వరః । ర
 రామరమణీయాను దివ్యాన్తఃపురభూమిషు ॥ ౨౪ ॥ తథాగతేషుకాలే
 షు వివృద్ధాసుప్రజాసుచ । దైత్యశుంధని శుంభాఖ్యా భ్రాతృకాసం
 బభూవతుః ॥ ౨౫ ॥ తాభ్యాంతపోబలాద్దత్తం బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా
 ఆవధ్యత్త్వంజగత్యస్మి న్పురుషైరఖిలైరపి ॥ ౨౬ ॥ అయోనిజాతుయా
 కన్యా అమ్బికాంశసమృద్ధివా । అజాతపుంస్పృశరతి రవిలంఘ్యపరా
 క్రమా ॥ ౨౭ ॥ తయాస్తునావధస్సంఖ్యేతస్యాం కామాభిభూతయోః
 ఇతిచాభ్యధిత్ ॥ బహ్మతాభ్యాంప్రాదా త్తథాస్త్వితీ ॥ ౨౮ ॥ తతఃప్రభృతి
 శక్తాదీ నివిజిత్యసమరేసురాన్ । నిసాన్వధ్యాయవషట్కారం జగచ్ఛక్ర
 తురక్రమాత్ ॥ ౨౯ ॥ తయోర్వధాయదేవేశంబ్రహ్మభ్యర్థితవాన్పు
 సః । వినింద్యాపిరహస్యమ్బాంకోధయిత్వాయథాతథా ॥ ౩౦ ॥ త్వద్వ
 ణాకోశజాంశక్తి మకామాంకన్యకాత్మికామ్ । నిశుమ్భశుమ్భయోర్హం
 త్రీం సురేభ్యోదాతుమహాసి ॥ ౩౧ ॥ ఏవమభ్యధిత్తోధాత్రా భగ
 వాన్సీలలోహితః । కాలీత్యాహరహస్యంమ్బాం నిర్దయన్నివసస్మితః ॥ ౩౨ ॥
 తతఃక్రుద్ధతరాదేవీ సువణావణాకారణాత్ । స్మయన్తీచాహభర్తా
 ర మసమాధేయయాగిరా ॥ ౩౩ ॥ దేవ్యవాచ ॥ ఈదృశోమమవణేక
 స్మిన్నురతిర్భవతోస్తిచేత్ । ఏతావన్తంచిరంకాలం కథమేషానియమ్య

తే ॥ ౩౩ ॥ అరుచ్యాంవతః మా నూపి కథంచరమనేమయా । నహ్యశ
 క్యంజగత్యస్మి న్నిశ్వరస్యతవప్రభో ॥ ౩౪ ॥ స్వాత్మారామస్యభవతో
 రతిర్న సుఖసాధనం । ఇతిహే శోస్మ్యరోయస్మా త్రసభంభస్మసాత్కృ
 తం ॥ ౩౫ ॥ యాచనాభిరతా ధతుః రపిసర్వాంగసువరీ । సావృధైవ
 హిజాయేత సర్వైరపిగుణాన్తరైః ॥ ౩౬ ॥ భతుః రోభ్యై క శేషోహి సర్వ
 ఏవైషయోపితాం । తథాసత్యస్యధాభూతా నారీకృత్రోపయుజ్యతే ॥
 ౩౭ ॥ తస్మాద్వణః మిమంత్యక్వా త్వయారహసినిద్వితమ్ । వణాన్తరంభ
 జిప్యేవా సభవిష్యామివాస్వయం ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాత్థాయశయనా ద్దే
 వీరోపాత్సగద్గవం । యయాచేచుమతిభతుః స్తపసేకృతనిశ్చయా ॥
 ౩౯ ॥ తథాప్రణయభంగేన భీతోభూత పతిస్స్వయం । పాదయోఃప్రణ
 మన్నేవ భవాసీం ప్రత్యభావత ॥ ౪౦ ॥ ఈశ్వరఉవాచ ॥ అజానతీవక్రీ
 ణోక్తిం ప్రియేకింకుపితాసిమే । రతిఃకృతోవాజాయేత త్వత్తత్త్వేదరతి
 ర్మమ ॥ ౪౧ ॥ మాతాత్వమస్యజగతః పితాహమధిపస్తథా కథంతమ
 పపద్యేత త్వత్తోనాభిరతిర్మమ ॥ ౪౨ ॥ ఆనయోరతికామోపి కిమసా
 కామకారితః । యతఃకామసమిత్పత్తే ప్రాగేవజగదుద్భవః ॥ ౪౩ ॥ పృథ
 గ్జనానాంరతయేకా మాత్మాకల్పికోమయా । తతఃకథముపాలబ్ధః కామ
 దాశోదహంత్యయా ॥ ౪౪ ॥ మమత్రిదశసామాన్యం మన్యమానోమ
 నోభవః । మనాక్పరిభవంకుర్వ స్మయావైభస్మసాత్కృతః ॥ ౪౫ ॥ వి
 హరోప్యానయోరస్య జగతస్త్రాణకారణాత్ । తతస్తదభకంత్యయ్యద్య
 క్రీడోక్తింకృతవాసహం ॥ ౪౬ ॥ సచాయమచిరాదర్థ స్తవైవావిష్కరి
 ప్యతే । శ్రోధేనాలంముదానే నత్వన్నిష్ఠంకింసవేత్సిమాం ॥ ౪౭ ॥ ఇత్యే
 వమనుసీతాపి భత్రాఃగిరివరాత్మజా । కాలీతివిప్రియంవాక్యం హృదికృ
 త్వేదమబ్రవీత్ ॥ ౪౮ ॥ దేవ్యవాచ ॥ శ్రుతపూర్వాహిభగవం స్తవ
 చాటూక్తయోమయా । యాభిరేవమధీరాహ మితఃప్రాగపినంచితా ॥
 ౪౯ ॥ ప్రాణానస్యప్రియాభతుః ర్నారీయానపరీత్యజేత్ । కులాంగనా
 సుసానద్భిః కుత్స్నితేనహిగణ్యతే ॥ ౫౦ ॥ భూయసీచతవాప్రీతి రగార
 మితిమేవపుః । క్రీడోక్తిరపికాలీ తిఘటతేకథమన్యధా ॥ ౫౧ ॥ సద్భిర్వి
 గహితంతస్మా త్స్త్రిమకాష్ట్యమనత్కృతం । అనుత్సృజ్యతపోయో

గాత్ స్థాతుమేవేహనోత్సహే ॥౫౨॥ దేవఉవాచ ॥ యద్యేనంవ్యససా
 యస్తైతపసాకింప్రయోజనం । మమేచ్ఛయాస్వేచ్ఛయావా వణాంతర
 వతీభవ ॥ ౫౩ ॥ దేవ్యువాచ ॥ నేచ్ఛామిభవతోపణాం స్వయంవాక
 తుమన్యథా । బ్రహ్మణంతపసారాధ్య తతోగౌరీభవామ్యహం ॥ ౫౪
 ఈశ్వరఉవాచ ॥ మత్ప్రసాదాత్పురాబ్రహ్మ బ్రహ్మత్వంప్రాప్తవాస్వి
 రం । తమాహూయమహాదేవి తపసాకింకరిష్యసి ॥ ౫౫ ॥ దేవ్యువాచ ॥
 త్వత్తోలభ్యపదాపవ సర్వేబ్రహ్మదయస్సురాః । తథాప్యారాధ్యతపసాబ్ర
 హ్మణంతస్వన్నియోగతః ॥ ౫౬ ॥ పురాకిలసతీనామ్నా దక్షస్యదుహితా
 భవం । జగతాంపతిమేవత్వాం పతింప్రాప్తవతీతథా ॥ ౫౭ ॥ ఏవమద్యా
 పితపసా తోషయిత్వాపితామహం । గౌరీభవితుమిచ్ఛామి కోదోషః
 కధ్యతామిహ ॥ ౫౮ ॥ ఏవముక్తోమహాదేవ్యా మహాదేవస్సన్మయన్నివ
 నతాంనీబాంధయామా స దేవకార్యచిక్రీషణయా ॥ ౫౯ ॥
 తతః ప్రదక్షిణీత్యపతిమంబాపతిప్రవతా । నియ
 మ్యచవియోగాతికంజగామహివద్గిరిం ॥ ౬౦ ॥ తస్యకృతవతీపూర్వందేశే
 యస్మిన్సఖజనైః । తమేవదేశంవృణుయాత్తపసేప్రణయాత్పునః । ౬౧
 తతఃస్వపితరందృష్ట్వా మాతరంచతయోర్ద్వహే । ప్రణమ్యవృత్తంవిజ్ఞాప్య
 తాభ్యాంచానుమతాసతి ॥ ౬౨ ॥ పునస్తపోవనంగత్వా భూషణానివిస్మ
 జ్యచ । స్నాత్వాతపస్వనీవేషం కృత్వాపరమపావనం ॥ ౬౩ ॥ సంకల్ప్య
 చమహత్ప్రీతం తస్యపరమదుశ్చరం । సదామనసిసంధ్యాభతుక
 శ్చరణపంకజం ॥ ౬౪ ॥ తమేవక్షణికేలింగే ధ్యాత్వాబాహ్య విధానతః
 త్రినంధ్యమభ్యచయంతీవ వైశ్యఃపుష్పైఃఫలాదిభిః ॥ ౬౫ ॥ సవవబ్రహ్మ
 ణోమూర్తి మాస్థాయతపసఃఫలం । ప్రదాస్యతిమమేత్యేవం నిత్యం
 మత్వాకరోత్తపః ॥ ౬౬ ॥ తథాతపశ్చరన్తి తాంకాలేబహుతి ధేగతే
 దృష్ట్వా కశ్చిన్మహావ్యాఘ్రో దుష్టభావాదుపాగమత్ ॥ ౬౭ ॥ తద్ధేవో
 పగతస్యాపి తస్యాతీవమరాత్మనః । గాత్రంచిత్రాపిత మివస్తబ్ధ
 తస్యాస్సకాశతః ॥ ౬౮ ॥ తందృష్ట్వా పితథావ్యాఘ్రం దుష్టభా
 వాదుపాగతం । నృపధగ్జనవద్దేవి స్వప్రభావేణవివృధే ॥ ౬౯ ॥ సతువిష్ట
 భ్ధనర్వాంగో బుభుక్షౌపరిపీడితః । మమామిషమితోనాన్య దితిమత్వాని

రంతరం ॥ ౨౦ ॥ నిరీత్యమాణస్సతతం దేవీమేవతదానిశం | అతిష్ఠదగ్రత
 స్తన్యాఉపాసనమివాచరన్ ॥ ౨౧ ॥ దేవ్యాశ్చహృదయేనిత్యం మమైవా
 యముపాసకః | త్రాతాచదుష్టసత్వేభ్య ఇతిప్రవవృతేకృపా ॥ ౨౨ ॥ త
 తఏవకృపాయోగా త్సద్యోనష్టమలత్రయః | బభూవసమహావ్యాఘ్రే
 దేవీంచబుబుధేతదా ॥ ౨౩ ॥ న్యవతతబుభుక్షాచ తస్యాంగస్తమ్భనంత
 ధా | దౌరాత్మ్యంజన్మసిద్ధంచ తృప్తిశ్చసమజాయత ॥ ౨౪ ॥ తదాపరమ
 భావేన జ్ఞాత్వాకాతార్థ్యమాత్మనః | సత్యోపాసక ఏవైషసిషేవేపర
 మేశ్వరీం ॥ ౨౫ ॥ దుష్టానామపిసత్త్వానాం తథాన్యేషాంకురాత్మనాం
 సఏవద్రావకోభూత్వా విచచారతపోవనే ॥ ౨౬ ॥ తపశ్చవవృధేదేవ్యా
 స్తీవ్రంతీవ్రత రాత్మకం | దేవాశ్చైత్యనిర్బంధా ద్బ్రహ్మణంశరణం
 యయుః ॥ ౨౭ ॥ సోపిదైత్యవధాసక్తః కృత్వాహేత్వాశ్రయాంకధాం
 సామరస్వరితో బ్రహ్మయయా దేవ్యాస్త పోవనం ॥ ౨౮ ॥
 దదర్శచసురశ్రేష్ఠ శ్రేష్ఠేతపసినిష్ఠితాం |
 ప్రతిష్ఠామివవిశ్వస్య భవానీంపరమేశ్వరీం ॥ ౨౯ ॥ ననామచాన్యజగతో
 మాతరంస్వస్యచాత్మనః | రుద్రస్యచపితుభాఽయాఽ మార్యామద్రీశ్వ
 రాత్మజాం ॥ ౩౦ ॥ బ్రహ్మణమాగతందృష్ట్వా దేవీదేవగణైస్సహ | అ
 ఘ్నంతదహంతత్వా స్మైస్వాగతాద్యైరుపాచరత్ ॥ ౩౧ ॥ తాంచ
 ప్రత్యుపచారోక్తిం పురస్కృత్యాభినన్ద్యచ | పప్రచ్ఛతపసోహేతు మ
 జానన్నివపద్మజః ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తీవ్రేణతపసానేన దేవ్యాకి
 మిహసాధ్యతే | తపఃఫలానాంసవేషాం త్వదధీనా హిసిద్ధయః ॥ ౩౩ ॥
 యశ్చైవజగతాంభతా తమేవపరమేశ్వరం | భతాఽరమాత్మనాప్రా
 ప్య ప్రాప్తంచతపసఃఫలం ॥ ౩౪ ॥ అథవాసవేషేవై తత్క్రిడావిలసితం
 తవ | ఇనన్తుచిత్రం దేవస్య విరహాంసహసేకధం ॥ ౩౫ ॥ దేవ్యువాచ |
 సగాఽదౌభవతోదేవా దుత్పత్తిశ్శూన్యతేయదా | తదాప్రజానాం
 ప్రథమస్త్వంమేప్రథమజస్సుతః ॥ ౩౬ ॥ యదాపునఃప్రజావృద్ధౌ లలా
 టాద్భవతోభవః | ఉత్పన్నాభూత్తదాత్వమ్మే గురుశ్శ్వశురభావతః ॥
 ౩౭ ॥ యదాచాయంగిర్ద్ధిస్తే పుత్రోమమపితాస్వయం | తదాపితామ
 హస్త్వమ్మే జాతోలోకపితామహ ॥ ౩౮ ॥ తదీదృశస్యభవతో లోక

యాత్రావిధాయినః । వృత్తమన్తఃప్వరేభత్రా కథయిష్యేకథంపునః
 ౮౯ । కిమత్రబహునాదేహే యశ్చాయంమమకాలిమా । త్వక్వేమం
 త్వద్విధానేన గారీభవితుముత్సహే ॥ ౯౦ ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఏతావతా
 కిమధేన తీవ్రందేవితపఃకృతం । స్వచ్ఛైవకిమపర్యాప్తా క్షీడేయంహితవే
 ద్యశీ ॥ ౯౧ ॥ క్షీడాపిచజగన్మాత స్తవలోకహితాయవై । అతోమమే
 స్తమనయా ఫలంకిమపిసాధ్యతాం । ౯౨ ॥ నిశుమ్భశుమ్భనామానౌదే
 త్యౌదత్తవరామయా । దృష్టాదేవాన్సబాధేతే త్వత్తోలబ్ధస్తయోర్వః
 ౯౩ ॥ అలంవిలమ్బనేనాత్ర త్వచ్ఛతేనస్థితాతవ । శక్తిర్విసృజ్యమానా
 ద్య తయోమృత్యుభావిష్యతి । ౯౪ ॥ బ్రహ్మణాభ్యధిత్వాచైవం
 దేవీగిరివరాత్మజా త్వకోశంసహసోత్సృజ్య గారీసాసమజాయత ॥ ౯౫
 సాత్వకోశాత్సనోత్సృష్టా కాశికీనామనామతః । కాలీకాలామ్బుదప్ర
 ఖ్యా కన్యకాసమపద్యత । ౯౬ ॥ సాతుమాయాత్మికాశక్తి ర్మోగనిద్రా
 చవైష్ణవీ । శంఖచక్రత్రిశూలాది సాయుధాష్టమహాభజా । ౯౭ ॥ సా
 మ్యాఘోరాచమిశ్రాచ త్రిణేత్రాచన్ద్రశేఖరా । అజాతపు స్పశరతి ర
 ధృష్యాచాతిసున్దరీ । ౯౮ ॥ దత్తాచబ్రహ్మణేదేవ్యా శక్తి రేషాసనాతనీ
 శుమ్భస్యచనిశుమ్భస్య నిహస్త్రిదే త్యసింహయోః ॥ ౯౯ ॥ బ్రహ్మణా
 విప్రహృష్టేన తస్యైవరమశక్తయే । ప్రబలఃకేసరీదత్తోవాహనత్వేనమా
 గతః ॥ ౧౦౦ ॥ విధ్యేచవసంతింతస్యాః పూజాచాసపూర్వకైః । మాం
 సైర్మత్స్యైరపూషైశ్చ నిర్వత్యా సాసమాదిశత్ ॥ ౧౦౧ ॥ సాచై
 వంసమ్మతాశక్తిబ్రహ్మణావిశ్వకర్మణా । ప్రణమ్యమాతరంగారీం బ్రహ్మ
 ణం చానుపూర్వశః । ౧౦౨ ॥ శక్తిభిస్సాస్వత్మతుల్యాభి సాస్వత్మజాభిరనే
 కశః । పరీతాప్రయయావిధ్యం దైత్యేనౌహన్తుముద్యతా ॥ ౧౦౩
 నిహతౌచతథాతత్రసమరేదై త్యపుంగవౌ । తద్బాణైఃకామబాణైశ్చచ్ఛి
 న్నభిన్నాంగమానసౌ ॥ ౧౦౪ ॥ ఇతిఋషైః వేమహాపురాణే వాయవీయ
 సంహితాయాం పూర్వభాగే ఏకవింశోధ్యాయః ॥ ౨౦ ॥

వాయురువాచ । ఉత్పాద్యకాశికీంగారి బ్రహ్మణేప్రతిపాద్యచ ।
 తస్యప్రత్యుపకారాయ పితామహమధాబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ దేవ్యవాచ ।
 దృష్టాకిమేషభవతా శాదులోమదుపాశ్రయః । అనేనదుష్టసత్వేభ్యో

రక్షితేతమేతపోవనం । ౨ । మయ్యర్పితమనాపష భజతేమామనస్యధీః
 అస్య సంరక్షణాదస్య త్రియంమమనవిద్యతే । ౩ । భవితవ్యమనేనాతో
 మమాంతఃపురచారిణా । గణేశ్వరపదంచాస్తై ప్రీతోదాస్యతిశంకరః ॥౪॥
 ఏనమగ్రేసరంకృత్వా సఖభిగంతుముత్సహే । ప్రదీయతామనుజ్ఞామే
 ప్రజానాంపతినాత్వయా ॥ ౫ ॥ ఇత్యుక్తప్రహసన్బ్రహ్మ దేవీంముగ్ధా
 మివస్మయన్ । తస్య తీవ్రైఃపురావృత్తై దౌరాత్మ్యంసమవణాయత్ ।
 ౬ ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ క్వాసోదేవిమృగఃకూరః క్వచతేనుగ్రహశ్శుభః ।
 ఆశీవిషముఖేసాక్షౌ దమృతంకింనిషిచ్యతే ॥౭॥ వ్యాఘ్రమాత్రంనఖత్వేష
 దుష్టఃకోపినిశాచరః! అనేనభక్షితాగావో బ్రాహ్మణాశ్చతపోధనాః । ౮ ।
 అపర్యంతాయధాకామః కామరూపీచరత్యసా । అవశ్యంఖలుభోక్తవ్యం
 ఫలంపాపస్యకమణః ॥ ౯ ॥ అతఃకింకృవయాకృత్య మీదృశేషుదు
 రాత్మను! అనేనదేవ్యాః కింకృత్యంప్రకృత్యాకలుషాత్మనా । ౧౦ ॥ దే
 వ్యుపాచ ॥ యదుక్తంభవతాసవణం । తథ్యమస్త్యయమీదృశః తథా
 పిమాంప్రపన్నోభూన్నత్యక్తోమాముపాశ్రితః । ౧౧ ॥ బ్రహ్మోవా
 చ । యస్యభక్తిమవిజ్ఞాయప్రాగ్వృత్తంతేనివేదితం । భక్తిశ్చేదస్యకింపా
 మైనతేభక్తఃప్రణశ్యతి ॥ ౧౨ ॥ పుణ్యకమాపికింకుర్యాత్త్వదీయాజ్ఞాన
 పేక్షయా । ఆజ్ఞాప్రజ్ఞాపురాణీచ త్వమేవపరమేశ్వరీ ॥ ౧౩ ॥ త్వదధీనా
 హిసవేషాం బద్ధమోక్షవ్యవస్థితః । త్వామృతేపరమాంశక్తిం సంసిద్ధిః
 కస్యకర్మణః ॥ ౧౪ ॥ త్వమేనవివిధాశక్తిర్భావానామభవాస్వయం ।
 అశక్తిఃకర్మకరణంకతావాకింకరిష్యతి । ౧౫ ॥ విష్ణోశ్చమమచాన్యేషాం
 దేవదానవరక్షసాం । తత్తదైశ్వర్యసంస్కృప్తా తవైవాజ్ఞాహికారణం॥
 ౧౬ ॥ అతీతాఃఖల్వసంఖ్యాతా బ్రహ్మణోహరయోధవాః! అనాగతాస్త్య
 సంఖ్యాతా స్త్వదాజ్ఞాను విధాయినః ॥ ౧౭ ॥ త్వామనారాధ్యదేవేశి పు
 రుషాధాచతుష్టయం । లబ్ధుంనశక్యమస్మాభి రపినరై స్సుగోత్తమైః ।
 ౧౮ ॥ వ్యత్యాసోపిభవేత్సవ్యో బ్రహ్మత్వస్థావరత్వయోః । సుకృతేను
 ప్కృతేచాపి త్వద్వ్యవస్థాపనంయతః ॥ ౧౯ ॥ త్వంహిసర్వజగద్భతుః
 శ్శివస్యపరమాత్మనః । అనాదిమధ్యనిధనా శక్తిరాద్యాసనాతనీ ॥ ౨౦
 సమస్తలోకయాత్రాధికం మూర్తిమావిశ్యకామసి । క్రితసేవివిధైర్భా

వైఃకస్తాన్విజానాతి తత్వతః । ౨౧ ॥ అతోదుష్కృతకర్మాపి వ్యాఘ్రే
యంత్యదనుగ్రహాత్ । ప్రాప్నోతుపరమాంసిద్ధి మత్రకఃప్రతిబద్ధకః ॥ ౨౨
ఇత్యాత్మనః పరంభావం స్మరయిత్వానరూపతః । బ్రహ్మణాభ్యధికతా
గారీ । తపసోపిన్యవతత ॥ ౨౩ ॥ తతోదేవీమనుజ్ఞాప్య బ్రహ్మణ్యంత
హితేనతి । దేవీచమాతరందృష్ట్వా మేనాంహిమవతాసహ । ప్రణ
మ్యాశ్వాస్యబహుధా పితరౌపిరహసహా ॥ ౨౪ ॥ తతఃప్రణయినోదే
వీ తపోవనమహీరుహన్ । విప్రయోగశుచేవాగ్రేపుష్పబాష్పంవిముం
చతః ॥ ౨౫ ॥ తత్తచ్ఛాఖాసమారూఢ విహగోదీరితైరుతైః । వ్యాకు
లంబహుధాదీనం విలాపమివకుర్వతః ॥ ౨౬ ॥ సఖిభ్యఃకథయన్త్యేవ స
త్వరాభతృదశనే । పురస్కృత్యచతుర్వాఘ్రం స్నేహాత్పుత్రమివౌ
రసం ॥ ౨౭ ॥ దేహస్యప్రభయాచైవ దీపయన్తిదిశోదశ । ప్రయయా
మన్దరంగారీ యత్రభతామహేశ్వరః ॥ ౨౮ ॥ ఇతిశ్రీశైవేమహాపురా
ణేవాయవీయసంహితాయాం పూర్వభాగే దేవీబ్రహ్మసంవాదే ద్వావిం
శోధ్యాయః ౨౨. * * * * *

ఋషయఃఉచుః ॥ కృత్వాగౌరంవపుడివ్యం దేవీగిరివరాత్మజా
కథందదశభతారం । ప్రవిష్టామన్దరంసతీ ॥ ౧ ॥ ప్రవేశసమయేత
స్యా భవనద్వారగోచరైః । గణేశైఃకింకృతందేవ స్తాందృష్ట్వాకింతదాక
రోత్ ॥ ౨ ॥ వాయురువాచ ॥ ప్రవక్తుమంజసాశక్య స్తాదృశః పరమౌర
సః । యేనప్రణయగభేణ భావౌభావ వతాంహృతః ॥ ౩ ॥ ద్వాధిసై
స్ససమ్భృమైరేవ దేవోదేవ్యాగమోత్సుకః । శంకమానఃప్రవిష్టాంతాం
తంచసాసమవశ్యత ॥ ౪ ॥ తైస్తైఃప్రణయభావైశ్చ భవనాంతరవతిభిః ।
గణేంద్రైర్గృద్దితావాచాప్రణనామత్రియమ్భకం ॥ ౫ ॥ ప్రణమ్యనూర్ధి
తాయావత్తావత్తాంపరమేశ్వరః । ప్రగృహ్యదోర్భ్యామాశ్లిష్యపరితః పర
యాముదా ॥ ౬ ॥ స్వాంకేధతుప్రవృత్తోపి సావర్యంకేన్యపీదత । ప
ర్యంకతోబలాద్దేవీం స్వాంకమారోప్యనుస్మితాం ॥ ౭ ॥ సస్మితోవివృతై
శ్చేతైస్తద్వక్త్రం ప్రసిబన్నివ । తయాసంభాషణాయేశః పూర్వభా
షితమబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥ దేవఉవాచ ॥ సాదశాచవ్య తీతాకింతవసర్వాంగ
సుందరీ । యస్యామనునయోసాయః కోపికోపాన్నలభ్యతే । ౯ ॥ శ్వే

చ్చయాపిచ కాలీతి నాన్యవణావతీతిచ । త్వత్స్వభావాహృతంచిత్రంసు
 భ్రుచింతానహృమయ ॥ ౧౦ ॥ విస్మృతఃపరమోభావః కథంస్వేచ్ఛాంగ
 యోగతః । ననమ్భవంన్తియేతత్ర చిత్రకాలుష్యహేతవః ॥ ౧౧ ॥ పృ
 థగ్జనవదన్యోన్యం విప్రియస్యాపికారణం । అవయోరప్రియద్యస్తి నా
 స్త్యేవైతచ్ఛరాచరం ॥ ౧౨ ॥ అహమగ్నిశిరోనిష్ స్వంసోమశిరసిస్థితా
 అగ్నిహోమాత్మికంవిశ్వ మావాభ్యాంసమధిష్ఠితం ॥ ౧౩ ॥ జగద్ధితాయచ
 రతో స్వేచ్ఛాభృతశరీరయోః । ఆవయోర్విప్రయోగేహిస్యాన్నిరాలమ్భ
 సంజగత్ ॥ ౧౪ ॥ అస్తి హేత్వత్పరంచాత్రశాస్త్రయుక్తి వినిశ్చితం । వాగర్థమ
 యమేవైత జగత్త్వానరజంగమం ॥ ౧౫ ॥ త్వంహివాగమృతంసాక్షాద
 హమధామృతంపరం । ద్వయమప్యమృతంకస్మాద్వియుక్తముప
 పద్యతే ॥ ౧౬ ॥ విద్యాప్రత్యాయికాత్వమ్మే వేద్యోహం ప్రత్యయాత్త
 వ । వాద్యావేద్యాత్మనోరేవ విశ్లేషఃకథమావయోః ॥ ౧౭ ॥ సకర్మ
 ణాస్పృశామీదం జగత్ప్రతిస్పృశామిచ । సర్వస్యాజ్ఞైకలభ్యత్వా దా
 జ్ఞాత్వంహిగరియసీ ॥ ౧౮ ॥ ఆజ్ఞైకసారమైశ్వర్యం యస్మాత్స్వాతంత్ర్య
 లక్షణం । ఆజ్ఞయావిప్రియుక్తస్యైశ్వర్యం మమకీదృశం ॥ ౧౯ ॥ సకదా
 చిదవస్థాన మావయోవిప్రయుక్తయోః । తథాపివిరహానృత్తైశ్చత్య
 తోన్యత్కిమమ్భుతం ॥ ౨౦ ॥ సపరానుగ్రహోదన్యత్ప్రయోజన మిహ
 త్మనః । ప్రవృత్తిలక్షణంతస్మాద్గ్రిలాపినవృధావయోః ॥ ౨౧ ॥ దేవా
 నాంకాయముద్దిశ్య లీలోక్తంకృతవానహం । త్వయాప్యవిదితంనాస్తి
 కథంకుపితవత్యసి ॥ ౨౨ ॥ తతస్త్రిలోకరక్షాధికం కోపోమయ్యసితేకృ
 తః । యదసథాకాయభూతానాం నతదస్తిఖలుత్వయి ॥ ౨౩ ॥ ఇతిప్రి
 యంవదేసాక్షాదీశ్వరేపరమేశ్వరీ । శృంగారభావసారాణాం జగ్గుభూ
 మిరకృత్రిమా ॥ ౨౪ ॥ స్వభక్తౌలలితంతథ్య ముక్తంమత్వాస్మిలోక్తరం
 లజ్జయాసకిమప్యూచే కౌశికీవణానాత్పరం ॥ ౨౫ ॥ దేవ్యువాచ ॥ కిం
 దేవేననసాదృష్టా యాస్పష్టాకౌశికీమయా । తాదృశీకన్యకాలోకసభూ
 తానభవిష్యతి ॥ ౨౬ ॥ తస్యావీర్యంబలంవిన్ధ్యో నిలయంవిజయంతథా
 శుంభస్య చనిశుమ్భస్య మారణంచరణేతయోః ॥ ౨౭ ॥ ప్రత్యక్షఫలదా
 నాంచ లోకాయధజతేసదా । దేవానాంరక్షణేశశ్వద్భువన్మవిజ్ఞావయి

మృతి ॥ ౨౮ ॥ ఇతిసంభాషమాణాయాదేవ్యాపవాజ్జయాతథా । వ్యా
 ఘ్రుస్సఖ్యాసమానీయపురోవస్థాపితస్తథా ॥ ౨౯ ॥ తంప్రేక్ష్యాహపు
 నదేవీ నేవానీతముపాయసం । వ్యాఘ్రంపశ్యనచానేనసదృశోమమపా
 సకః ॥ ౩౦ ॥ అనేనమప్తసత్వేభ్యో రక్షితంమత్తపోవసం । అతీవమమధ
 క్తశ్చ విస్రద్ధశ్చ స్వరక్షణాత్ ॥ ౩౧ ॥ స్వదేశంచపరిత్యజ్యప్రసాదార్థం
 సమాగతః । యదిప్రీతిరభూన్మత్తో యదిప్రీతింకరోషిమే ॥ ౩౨ ॥ సిత్య
 మంతఃపురద్వారి నియోగాన్నద్దినస్వయం । రక్షిభిస్సహతచ్చిహ్నైర్వ
 తతామయమీశ్వర ॥ ౩౩ ॥ మధురంప్రణయోదకంశృత్వాదేవ్యా
 శుభంవచః । ప్రీతోస్మిత్యాహతందేవ స్సచాదృశ్యతతత్తణాత్ ॥ ౩౪ ॥
 బిభ్రద్వేత్రలతాంహైమింరత్నచిత్రంచకంచుకం । ఛురికామురగప్ర
 ఖ్యాంగణేశో రక్షవేషధృక్ ॥ ౩౫ ॥ యస్మాతో మో
 మహాదేవో న దీచానేననందితః । సోమనంది
 తివిఖ్యాతస్తస్మాదేషసమాఖ్యయా ॥ ౩౬ ॥ ఇత్థందేవ్యాః ప్రియంకృ
 త్వా దేవశ్చాధేన్దుభూషణః । భూషయామాసతాందివ్యై ర్భూషణై
 రత్నభూషితైః ॥ ౩౭ ॥ వృత్తం । తతస్సగారీగిరిశో గిరింధరాం సగార
 వం । సర్వమనోహరాంహరః । స్వమంకమారోఽన్యనరాంగభూషణై ర్వి
 భూషయామాస శశాంకభూషణైః ॥ ౩౮ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపురా
 ణే నాయవీయసంహితాయాంపూర్వభాగే త్రయోవింశోధ్యాయః ॥ ౨౩ ॥

ఋషయః ॥ దేవీంసమాదధానేనదేవేనేదంకిమీరితం । అ
 గ్నిషోమాత్మకంవిశ్వం వాగధాత్మకమిత్యపి ॥ ౧ ॥ అక్షైకసారమై
 శ్వర్యమాజ్ఞాత్వమితివోదితం । తదిదంశ్రోతుమిచ్ఛామో యథావదను
 పూవశః ॥ ౨ ॥ వాయురువాచ ॥ అగ్నిరిత్యుచ్యతేరాదీ ఘోరా
 యాతేజసీతనుః । సోమశ్చాక్రోమృతమయశ్శక్తే శ్శాన్తికరీతనుః ॥ ౩ ॥
 అమృతంయత్ప్రతిష్ఠాసా తేజోవిద్యా కలాస్వయం । భూతసూక్ష్మేషున
 ర్వేషు తేషవరసతేజసీ ॥ ౪ ॥ వివిధాతేజసోవృత్తి స్సూర్యాత్మాచాన
 బాత్మికా । తద్దైవరసవృత్తిశ్చ సోమాత్మాచ జలాత్మికా ॥ ౫ ॥ వై
 మ్యతాదిమయంతేజోమధురాదిమయూరసః । తేజోరసవిభేదైస్తు భృ
 తమేతచ్ఛరాచరం ॥ ౬ ॥ అగ్నేరమృత నిష్పత్తిరమృతైరగ్నిరేధతే । అ

తపవహవిఃక్లుప్తమగ్నిహోమంజగద్ధితం ॥ ౭ ॥ హవిశ్చేషస్యసమ్మత్తివప్తి
స్సస్యాభివృద్ధయే । వృష్టిపచహవిస్తస్మాదగ్నిహోమధృతంజగత్ ॥ ౮ ॥
అగ్నిరూర్ధ్వంజ్వలత్యేషయావత్సమ్యపరామృతం । యావదగ్న్యాస్తదం
సౌమ్యమమృతంచ సవత్యధః ॥ ౯ ॥ అతపవహికాలాగ్ని రథస్తాచ్చక్తి
రూర్ధ్వతః తావతాదహనంచోర్ధ్వం మథశ్చాస్తావనంభవేత్ ॥ ౧౦ ॥
ఆధారశక్త్యేవధృతః క్కాలాగ్నిరయమూర్ధ్వగః । తథైవనిమ్నగస్సామ
శ్శివశక్తిపదాస్తదః ॥ ౧౧ ॥ శివశోచ్ఛర్ద్వం మథశ్శక్తి రూర్ధ్వం శక్తిరథశ్శివః
తదిత్థం శివశక్తిభ్యాం నావ్యాప్తమిహకించన ॥ ౧౨ ॥ అసకృచ్ఛాగ్ని నాదగ్ధంజ
గద్యద్భస్మసాత్కృతం । అగ్నేవీర్యమిదంప్రాహుస్తద్వీర్యంభస్మయత్త
తః ॥ ౧౩ ॥ యశ్చేథంభస్మసాద్భావం జ్ఞాత్వాస్మాతిచభస్మనా । అగ్నిరిత్యా
దిభిరుత్తై బద్ధః పాశాద్విముచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ అగ్నేవీర్యంతుతద్భ
స్మ సామేనాస్తావితంపునః । అయోగయుక్త్యాప్రకృతే రథికారాయకల్ప
తే ॥ ౧౫ ॥ యోగయుక్త్యాతుతద్భస్మ స్తావ్యమానంసమంతతః । శక్తే
నామృతవషేణ చాధికారాన్నివర్తయేత్ ॥ ౧౬ ॥ అహోమృత్యుజ
యా యేదమమృతస్తావనంసతాం । శివశక్త్యమృతస్పశే లబ్ధిపపకు
తోమృతిః ॥ ౧౭ ॥ యోవేదదహనంగుహ్యాం స్తావనంచయథోదితం ।
అగ్నిహోమపుటంహిత్యా ససభూయోభిజాయతే ॥ ౧౮ ॥ శివాగ్ని నాత
నుండగ్ధా శక్తిసామ్యామృతేనయః । స్తావయేద్యోగమాగేణ సామృత
త్వాయకల్పతే ॥ ౧౯ ॥ ఇమమథంహృదికృత్య దేవేనసముదాహృ
తం । అగ్నిహోమాత్మకంవిశ్వం జగదిత్యనురూపతః ॥ ౨౦ ॥ ఇతి శ్రీశైవే
మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగ చతుర్వింశో
ధ్యాయః ॥ ౨౪.

* * * *

వాయురువాచ ॥ అథవాయోమిజగతోవాగధాత్మకతాయ
ధా । పడర్ధవేదనంసమ్యక్ సమాసాన్నతువిస్తరాత్ ॥ ౧ ॥ నాస్తిక
శ్చివశబ్దార్థో నాపిశబ్దోనిరర్థకః । జ్ఞాతేహిసమయేశబ్ద స్సర్వస్సర్వార్థ
బోధకః ॥ ౨ ॥ ప్రకృతేఃపరిణామోయం ద్విధాశబ్దార్థభావితః । తామా
ప్రకృతిభూతిం శివయోఃస్వరమాత్మనోః ॥ ౩ ॥ శబ్దాత్మికావిభూ
తిర్యాసాత్రిధాకథ్యతేఽబ్దుధైః స్థూలాసూక్ష్మపరాచేతి స్థూలాయాశ్రుతి

గోచరా || ౪ || సూక్ష్మాచింతామయీప్రోక్తా చింతయాంహితాపరా |
 యాపరాసాక్రియాశక్తి శ్శివతత్వసమాశ్రయా || ౫ || జ్ఞానశక్తిసమం
 యోగా దిచ్ఛోప్రోద్వలితాతథా | సర్వశక్తిసమప్త్వాత్మాశక్తితత్వస
 మాఖ్యయా || ౬ || సమస్తకార్యజాతస్య మూలప్రకృతతాంగతా |
 సైవకుణ్డలీనీమాయా శుద్ధాధ్వపరమాసతీ || ౭ || సావిభాగస్వయాసైవ
 పడధ్వాత్మావిజృమ్భతే | తత్రశాబ్దస్త్రయోధ్వాన స్త్రయశ్చధాన్
 స్సమీరితాః || ౮ || సర్వేషామపితేపుంసాం నైజశుభ్యసమూహతః | ల
 యభోగాధికారాయ పర్యాప్తాభినిశ్చయః || ౯ || మన్తాధ్వాచపదా
 ధ్వాచ వణాధ్వాచేతిశబ్దతః | భువనాధ్వాచతత్త్వాధ్వా కాలాధ్వా
 చాక్షతఃక్రమాత్ || ౧౦ || తత్రాన్యోన్యంచసర్వేషాం వ్యాప్యవ్యాప
 కతోచ్యతే | మన్తాస్సర్వేషదైవ్యాస్తా వాక్యభావాత్పదానిచ || ౧౧
 వక్షోవక్షణసమూహంహి పదమాహువికవిశ్చితః | వణాత్సుభువ
 నైవ్యాస్తా స్తేషాంతేషూపలమ్భనాత్ || ౧౨ || భువనాన్యపితత్వోఽఘై
 రండస్యాంతిబాహిఃక్రమాత్ | వ్యాప్తానికారణైస్తత్వై రారబ్ధత్వాదనే
 కశః || ౧౩ || అన్తరండ్వస్థితానీహ భువనానితుకానిచిత్ | పౌరాణికా
 నిచాన్యా నివిజ్ఞేయానిశివాగమే || ౧౪ || సాంఖ్యయోగప్రసిద్ధాని త
 త్వాన్యపిచకానిచిత్ | శివశాస్త్రప్రసిద్ధాని తతోన్యోన్యపికృత్సృశః ||
 ౧౫ || కలాభిస్తానితత్త్వాని వ్యాప్తాన్యేవయథాతథం | పరస్యాప్రకృతే
 రాదౌ పంచధాపరిణామతః || ౧౬ || కలాశ్చతానివృత్త్యా ద్యావ్యా
 ప్తాఃపంచయథోత్తరం | వ్యాపికాంతఃపరాశక్తి రవిభక్తాపడధ్వనాం ||
 ౧౭ || పరప్రకృతిభావస్య తత్సత్త్వాచ్చినతత్వతః | శక్త్యాదిచపుధివ్యం
 న్తం శివతత్వసముద్భవం || ౧౮ || వ్యాప్తమేకేనతేనైవ మృదాకుంభా
 దికంయథా | శైవంతత్పరమంధామ యత్ప్రాప్యంపడభిరధ్వభిః || ౧౯ ||
 ప్రాపికావ్యాపికాశక్తిః పంచతత్వవిశోధనాత్ | నివృత్త్యానుద్రవర్యంనాం
 స్థితిరణ్డస్యశోధ్యతే || ౨౦ || ప్రతిష్ఠయాతదూర్ధ్వంతు యావదవ్యక్తగో
 చరం | తదూర్ధ్వంవిద్యయామధ్యే యావద్విద్యేశ్వరావధి || ౨౧ || శా
 న్త్యాతదూర్ధ్వమధ్వాన్తే విశుద్ధిశ్చాన్త్యతీతయా | యామాహుఃపర
 మన్యోమ పరప్రకృతియోగతః || ౨౨ || ఏతానిపంచతత్త్వాని యైవ్యాన్

ప్రమఖలంజగత్ । తత్రైవసర్వమేవే దండ్రస్త్వవ్యంఖలుసాధ్మకైః॥ ౨౩ ॥
 అధ్వవ్యాప్తిమనిజ్ఞాయ శుద్ధింయఃకతుఃమిచ్ఛతి సవిప్రలమ్భకశ్శుద్ధేనా
 లంప్రాపయితుంఫలం ॥ ౨౪ ॥ వృధాపరిశ్రమస్తస్య నిరయాయైవకేవ
 లం । శక్తిపాతసమాయోగా దృతేతత్వానితత్వతః ॥ ౨౫ ॥ తద్వ్యా
 ప్తిస్తద్విశుద్ధిశ్చ జ్ఞాతుమేవనశక్యతే । శక్తిరాజ్ఞాపరాశైవీ చిద్రూ
 పాపరమేశ్వరీ ॥ ౨౬ ॥ శివోధితిష్ఠత్యఖిలం యయాకారణభూతయా ।
 నాత్మనోనేవమాయైషా సవికారోవిచారతః ॥ ౨౭ ॥ నబన్ధోనాపిముక్తి
 శ్చ బన్ధముక్తివిధాయినీసర్వైశ్వర్యపరాకాష్ఠాశివస్యావ్యభిచారిణీ॥ ౨౮ ॥
 సమానధర్మిణీతస్య తైస్తైర్భావైర్విశేషతః । సతయైవగృహీసాషి తేనై
 వగృహీణీసదా ॥ ౨౯ ॥ తయోరపత్యంయత్కార్యం పరప్రకృతిజంజ
 గత్ । సకతాకరణంసేతి తయోభేదోవ్యవస్థితః ॥ ౩౦ ॥ ఏకఏవ
 శివస్సాయా ద్విధాసాసమవస్థితః । స్త్రీపుంసభావేనతయో భేదఇత్యపి
 కేచన ॥ ౩౧ ॥ అపరేతుపరాశక్తిశ్శివస్యసమవాయినీ । ప్రభేవభానోశ్చి
 ద్రూపా భిన్నైవేతివ్యవస్థితః ॥ ౩౨ ॥ తస్మాద్భివఃపరోహేతు స్తస్యా
 జ్ఞాపరమేశ్వరీ । తయైవంప్రేరితాశైవీ మూలప్రకృతిరవ్యయా ॥ ౩౩ ॥
 మహామాయాచమాయా చప్రకృతిస్త్రీగుణేతిచ । త్రివిధాకార్యభేదేన
 సాప్రసూతేషడధ్వనః ॥ ౩౪ ॥ సవాగధమయశ్చాఘోష పద్విధోనిఖ
 లంజగత్ ॥ అస్యైవవిస్తరంప్రాహ శాస్త్రజాతమశేషతః ॥ ౩౫ ॥ ఇతిఽష్ట
 శైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం పూర్వభాగే షడధ్వక
 థనంనామ పంచవింశోధ్యాయః ॥ ౨౫ * * * *

ఋషయఃకామః ॥ చరిత్రాణివిచిత్రాణి గుహ్యనిగహనానిచ
 దుష్కజ్ఞేయానిదేవస్య మోహాయంతిమనాంసినః ॥ ౧ ॥ శివయోస్తత్త్వ
 సంబోధే నదోషఉపలభ్యతే । చరిత్రైఃప్రాకృతోభావ స్తయోరపివిభా
 వ్యతే ॥ ౨ ॥ బ్రహ్మదయోపిలోకానాంసృష్టిస్థిత్యంతహేతవః । నిగ్ర
 హానుగ్రహాప్రాప్య శివస్యవశవతఃసః ॥ ౩ ॥ శివఃపుననకస్యాపినిగ్రహ
 నుగ్రహస్పదం । అతోనతిశయైశ్వర్యం తస్యైవేతివినిశ్చితం ॥ ౪ ॥
 యచ్చేదమీదృగైశ్వర్యం తత్తుస్యా తంత్యలక్షణం । స్వ
 భావసిద్ధంచైతన్యమూర్తిమత్తాప్తదంధవేత్ ॥ ౫ ॥ సమూర్తిశ్చస్య

తంత్రస్య ఘటతేమూలహేతునా । మూతేరసిచకాయతాత్వత్తిద్ధిః
 స్యాదహేతుకి॥౬॥ సర్వత్రపరమోభావోభావోనాన్యశ్చకథ్యతే పరమా
 పరమాభావాకథమేకత్రసంగతౌ ॥౭॥ నిష్కలోహిస్వభావోన్యపరమఃప
 రమాత్మనః । సప్తవసకలఃకస్మాత్స్వభావోహ్యవిపర్యయః॥౮॥ స్వభావోఽవి
 పర్యస్యే త్వత్తంత్రస్యేచ్ఛయా యది । నకరోతికిమిశానానిత్యానిత్యవిప
 ర్యయం॥౯॥ మూర్త్యాత్మానకలఃకశ్చిత్సహ్యన్యోనిస్తథాచ్ఛివాత్ శివేనా
 ధిష్ఠితశ్చేతి సర్వత్రఖలుకథ్యతే ॥ ౧౦ ॥ మూతాత్వేనైవ నితదామూ
 తిక శ్చివస్యాస్వభవేదితి । తస్యాంమూతామూతిః మతః । పారతంత్ర్యం
 హినిశ్చితం ॥ ౧౧ ॥ అన్యథానిరపేక్షేణమూతిఃస్వీ కియతేకథం । మూ
 తిఃస్వీకరణం తస్మాత్స్మృత్తిస్సాధ్యాఫలేష్వయా ॥౧౨॥ సహిస్వేచ్ఛా
 శరీరత్వం స్వాతంత్ర్యాద్యోపపద్యతే ॥ స్వేచ్ఛేవతాదృశీపునఃసాయ
 స్మాత్కర్మానుసారినీ ॥ ౧౩ ॥ స్వీకతుంస్వేచ్ఛయాదేహం హతుంచ
 ప్రభవంతుత । బ్రహ్మదయఃపిశాచాంతాః కింతేకర్మాతినతిః ॥ ౧౪
 శ్చిచ్ఛయాదేహనిమాణ మింద్రజాలోపమంపిదుః । అణిమాదిగుణైశ్చ
 యా వశీకారానతిక్రమాత్ ॥ ౧౫ ॥ విశ్వయాపందధద్విష్ణు ర్ద్ధిచేనమ
 హాషిణా । యుధ్యతాసముపాలబ్ధస్తద్రూపందధతాస్వయం ॥ ౧౬॥
 సర్వస్మాదధికస్యాపి శివస్వపరమాత్మనః । శరీరసత్త్వయాన్యాత్మసాధ
 ర్మ్యంప్రతిభాతినః ॥ ౧౭ ॥ సర్వానుగ్రహకంప్రాహుః శివంపరమకార
 ణం । సనిగృహ్యతి నేవాదీన్నర్వానుగ్రహకఃకథం ॥౧౮॥ చిచ్ఛేదబహు
 శోదేవో బ్రహ్మణఃపంచమంశిరః । షష్ఠోఽపిసృసింహ్వాస్య రభసాశరభా
 కృతిః ॥ ౧౯ ॥ విభేదపద్భ్యామాక్రమ్య హృదయంన ఖరైఃకరైః ॥
 దేవస్త్రిషుచవేదేషు దక్షస్యాధ్వరకారణాత్ ॥ ౨౦ ॥ వీరభద్రేణవీరే
 ణనహికశ్చిదదండితః । పురత్రయంచసస్త్రిక్తం సదైత్యంసహబాలకైః ।
 ౨౧ ॥ కుశేనై కేనదేవేన నేత్రాగ్నేరిన్ధంకృతం । ప్రజానాంరతిహేతు
 శ్చ కామోరతిపతిఃస్వయం ॥ ౨౨ ॥ క్రోశతామేవదేవానాం హుతో
 నేత్రహుతాశనే । గావశ్చకాశ్చిద్దుగ్ధాఘం ప్రసన్నోమూర్ధ్నిభేచరాః ।
 ౨౩ ॥ సరుషాప్రేక్ష్యదేవేన తత్త గాద్భస్మసాత్కృతాః । జలంధరాసురో
 దీణాశ్చక్రేకృత్యజలంపదా ॥ ౨౪ ॥ బద్ధానంతేనద్యోవిష్ణుం చిక్షేపశ

తయోజనం । తమేవజలసంధాయ శూలేనై వజఘానసః । ౨౫ ॥ తచ్చ
 క్రంతపసాలభ్యా లబ్ధవీర్యోహఃస్సదా । జఘాంసతేనురారీణాం కులంని
 ఘృణణచేతసా ॥ ౨౬ ॥ త్రిశూలేనాంధకస్యోరశ్చి ఖనేపూపతాపితం
 కంతాత్కలాంగనాంసృష్ట్యా దాగురోపినిపాతితః । ౨౭ ॥ కాశికీంజనయి
 త్యామృగార్యాస్త్వకోశ గౌరవాత్ । శుమ్భస్సహనిశుమ్భేన ప్రాపితో
 మరణఁరణే । ౨౮ ॥ శ్రుతంచమహదాఖ్యానం స్కాందేస్కందసమా
 శ్రయం । వధాధేతారకాఖ్యస్య దైత్యేంద్రస్యేంద్రవిద్వజః । ౨౯ ॥
 బ్రహ్మణాభ్యధితోదేవా మన్దరాంతఃపురంగతః । విహృత్యనుచిరం
 దేవ్యా విహారాతిప్రసంగతః । ౩౦ ॥ ధరాంరసాతలంసీతా మివకృత్వా
 భిఘాతతః । దేవించవచయంస్తస్యాం స్వవీర్యమతిదుర్వహం । ౩౧ ॥
 అపిసృజ్యచిసృజ్యాగ్నాహవిఃపూతమివామృతం । గంగాదిష్వపి నిక్షిప్య ।
 వహ్నిద్వారాతదంశతః ॥ ౩౨ ॥ తత్సమాహృత్య శనకైఃస్తోకంస్తోక మిత
 స్తతః । స్వాహాయాకృత్తికారూపా త్వద్భతారమమాణయా ।
 ౩౩ ॥ సునణంభూతయాన్యస్తం మేరాశరవణేక్వచిత్ । సద్దీపయిత్వా
 కాలేన । తస్యభాసాదిశోదశ ॥ ౩౪ ॥ రంజయిత్వాగిరీంత్సర్వాన్ కాంచనీ
 కృత్యమేరుణా । తతశ్చిరేణకాలేన సంజాతేతత్రతేజసీ ॥ ౩౫ ॥ కుమా
 రేసుకుమారాంగే కుమారాణాంనిదశణనే । తచ్చైశవంస్వయాపంచ త
 స్యద్భష్ట్యానునోహరం ॥ ౩౬ ॥ సహదేవానురైలోకై విస్మితేచవి
 మోహితేదేవ్రాపిస్వయమాయాతః పుత్రదర్శనలాలసః ॥ ౩౭ ॥ సహ
 దేవ్యంకమారోప్య తత్తస్యాస్మీరమాననం । పీత్వామృతమివన్నహవివ
 శేనాంతరాశ్మనా । ౩౮ ॥ దేవేష్వపిచపశ్యత్సువీతరాగైస్తపస్విభిః । స్వ
 స్యనక్షత్రలేఖంగే నభయిత్వాకుమారకం । ౩౯ ॥ అనుభూయచత
 త్క్రిడాం సమ్భాష్యచపరిస్పరం । స్తన్యమజ్ఞాపయేద్దేవ్యాః పాయయి
 త్వామృతోపమం । ౪౦ ॥ తవావతారోజగతాం హితాయేత్య నుశా
 స్యచ । స్వయందేవశ్చదేవీచ నతృప్తిమధజగ్ముతః । ౪౧ ॥ తతశ్శక్రేణ
 సంధాయ బిభ్యతా తారకాసురాన్ । కారయిత్వాభిషేకంచ సైనాప
 త్యేదివాకసాం । ౪౨ ॥ పుత్రమస్తరతఃకృత్వా దేవేనత్రిపురద్విషా ।
 స్వయమాప్నోతేనైవ స్కందమిన్ద్రాగ్నిరక్షితం । ౪౩ ॥ తచ్చక్రైకాంచ

శివస్యైవమూర్తికరి త్యుపచర్యతే । ౧౦ ॥ సహ్యసానిష్కలస్సాత్మా
 చ్ఛివఃపరమకారణం । స్వాకారేణాను భావ్యేనకేనాప్యనుపలక్షితః ॥ ౧౧
 ప్రమాణగమ్యతామాత్రం । తత్స్వభావప్రాపపాదకం । సతావతాత్రా
 పేక్షాధీరుపలక్షణమంతరా ॥ ౧౨ ॥ ఆత్మోపలక్షణంసాత్మా న్యూర్తిక
 రేవహికాచన । శివస్యమూర్తికర్మాత్యాత్మా యతస్తస్యోపలక్షణం ॥
 ౧౩ ॥ యథాకాష్టాద్యనారూఢో సవహ్నిరుపలభ్యతే । ఏవంశివోపిమూ
 ర్త్యాత్మస్యసారూఢత్యిస్థితిః ॥ ౧౪ ॥ యథాగ్నిమానయేత్యుక్తే జ్వల
 త్కాష్టాదృతేస్వయం । నాగ్నిరానీయతేతద్వత్పూజ్యోమూర్త్యాత్మనా
 శివః ॥ ౧౫ ॥ అతఏవహిపూజాదా మూర్త్యాత్మపరికల్పనం । మూర్త్యా
 త్మనికృతంసాత్మా చ్ఛివఏవ కృతంయతః ॥ ౧౬ ॥ లింగాదావపిత
 త్పుత్యమాచార్యేపివిశేషతః । తత్తన్మాత్యాత్మభావేన శివోస్మాభి
 రుపాస్యతే ॥ ౧౭ ॥ యథానుగృహ్యతేసోపి మూర్త్యాత్మాపరమేష్ఠినా
 తథామూర్త్యాత్మనిష్ఠేన శివేనపశవోవయం ॥ ౧౮ ॥ లోకానుగ్రహ
 ణాయైవ శివేనపరమేష్ఠినా । సదాశివాదయస్సర్వేమూర్త్యాత్మానోప్య
 ధిష్ఠితాః ॥ ౧౯ ॥ తేహిమూర్త్యాత్మభావేన లభ్యాస్వయమనుగ్రహం
 అన్యాత్మనోనుగృహ్యంతిశివేన సమధిష్ఠితాః ॥ ౨౦ ॥ ఆత్మనామేవభోగా
 యమోక్షాయచవిశేషతః తత్త్వాతత్వస్వరూపేషు మూర్త్యాత్మసుశివా
 స్వయః । ౨౧ ॥ భోగఃకర్మవిపాకాత్మానుఖముఃఖాత్మకోయతః । సచక
 ర్మశివేస్తీతితస్యభోగఃకిమాత్మకః ॥ ౨౨ ॥ సవకంశివోనుగృహ్యంతి సనిగృ
 హ్యంతికించన । నిగృహ్యతాన్తుయేదోషాః శివేతేషామసమ్భవాత్ ॥ ౨౩
 యేషుసనిగ్రహః కేచిద్భ్రష్మాద్విషునిదశితాః । తేహిలోకహితాయైవ
 కృతాఃశ్రీకంఠమూర్తినా ॥ ౨౪ ॥ అండస్యాప్యధిపత్యంహి శ్రీకంఠస్యన
 సంశయః । శ్రీకంఠాఖ్యాం శివోమూర్తికంక్రీడన్తీనుధితిష్ఠతి । ౨౫ ॥
 సదోషాపవదేవాద్యా నిగృహీతాయథోచితం । తతస్తేపివిపాప్నోనః ప్ర
 జాశ్చవిగతజ్వరాః ॥ ౨౬ ॥ నిగ్రహాపిస్వరూపేణ విమమాంత్యోగుప్సి
 తః । అతఏవహిదండ్యేషుదండోరాజ్ఞాంప్రశస్యతే ॥ ౨౭ ॥ యత్సిద్ధిరీశ్వర
 శ్వేన కార్యవగ్నస్యకృత్సృశ । సనచేదీశతాంకుర్యాజ్జగతాకథమీ
 శ్వరః ॥ ౨౮ ॥ ఈశతాచవిధాత్మత్వం విధిరాజ్ఞాపరంపరం । ఆజ్ఞాచేదీ

మిదంకుర్యాన్నకుర్యాదితీశాసనం ॥ ౨౯ ॥ తచ్ఛాసనానువర్తిత్యం సా
 ధుభావస్యలక్షణం । వివరీతమసాధుస్యాన్న సవంసాధుదృశ్యతే ॥ ౩౦ ॥
 సాధుసంరక్షణీయం చేద్వినివర్త్యమసాధుయత్ । నివర్తనేచసామా
 జేరంతేదండోహిసాధనం ॥ ౩౧ ॥ హితాధలక్షణంచేదం దండంతమ
 నుశాసనం । అతోన్యద్విపరీతంతదహితం సంప్రచక్షతే ॥ ౩౨ ॥ హితేసదా
 నిషణ్ణానా మ్నిశ్చరఃస్యాన్నిదశశాసనం । సకథాదూష్యతేసద్భిరసతామేవ
 నిగ్రహాత్ ॥ ౩౩ ॥ అయుక్తకారణోలోకేగ్రహణీయావివేకినా । య
 దుద్వేజయతేలోకం తదయుక్తంప్రచక్షతే ॥ ౩౪ ॥ సర్వోపనిగ్రహా
 లోకే నచవిద్వేషపూర్వకః । సహిద్వేష్టేపితాపుత్రం యోనిగృహ్యపిశి
 త్తుయేత్ ॥ ౩౫ ॥ మాధ్యస్థేనాపినిగ్రాహ్య న్యోనిగృహ్యతిమాగతః
 తస్యాప్యవశ్యంయత్కించినైపుణ్యమనువర్తతే ॥ ౩౬ ॥ అన్యథా
 నహిసస్త్వేవ సదోమాసప్యసాపరాన్ । హిసస్త్రిచాయమన్యజ్ఞాన్తరం
 మాధ్యస్థమాచరన్ ॥ ౩౭ ॥ తస్మాదుఃఖాత్మికాంహింసాం కుర్వాణోయ
 స్సనిఘ్నణః । ఇతినిబన్ధయన్త్యేకేని యమోనేతిచాపరే ॥ ౩౮ ॥ ని
 దానజ్ఞస్యభిషజో రుద్ధేహింసాంప్రయుంజతః । నకించిదపినైపుణ్యం
 ఘృణైవాత్రప్రయోజికా ॥ ౩౯ ॥ ఘృణాపినగుణాయైవ హింసేషుప్ర
 తియోగిషు । తాదృశేషుఘృణేభాన్త్యా ఘృణాన్తరితనిఘ్నణః ॥
 ౪౦ ॥ ఉపేక్షాపిహిదోషాయరక్ష్యేషుప్రతియోగిషు । శక్త్యాంసత్యాము
 పేక్షాతో రక్ష్యస్సద్యోవిపద్యతే ॥ ౪౧ ॥ సర్వస్యాస్యగతంపశ్య స్వ
 స్తురక్ష్యముపేక్ష్యతే । దోషాభాసాంతృముత్పేక్ష్యఫలతస్సోపనిఘ్నణః
 ౪౨ ॥ తస్మాద్ఘృణాగుణాయైవ సర్వత్రేతినసంమతం । సంమతంప్రా
 ప్తకారిత్యం సర్వత్రాన్యదసంమతం ॥ ౪౩ ॥ మూత్యాత్మస్వపిరాగాద్యా
 దోషాస్సన్త్యేవవస్తుతః । తథాపితేషామేవైతేన శివస్యతుసవకథా
 ౪౪ ॥ అగ్నావపిసమావిష్టంతామంఖలుసకాలికం । ఇతినాగ్నిరసాదు
 ష్యే త్తామసంసగకారణాత్ ॥ ౪౫ ॥ నాగ్నేరశుచిసంసగా దశుచి
 త్వముపేయతే । అశుచిష్వగ్నిసంయోగా చ్చుచిత్వమపిజాయతే ॥ ౪౬
 ॥ ఏవంశోధ్యాత్మసంసగాన్నహ్యశుద్ధశ్శివోభవేత్ । శివసంసగతస్త్వే
 ప శోధ్యాత్మేనహిశుద్ధతి ॥ ౪౭ ॥ అయస్యగ్నా సమావిష్టే దాహో

గ్నే రేవనాయసః । మూత్యాత్మస్యేవమైశ్వర్య మీశ్వరస్యేవనాత్మ
 నాం ॥ ౪౮ ॥ సహికావ్యంజ్వలత్యూర్ధ్వ మగ్ని రేవజ్వలత్యసా । కావ్య
 స్యాంగారతానాగ్నే రేవమత్రాపియోజ్యతాం ॥ ౪౯ ॥ అతఏవజగత్యస్మి
 త్కావ్యపాషాణమృత్స్వపి । శివావేశవశాదేవ శివత్వముపచర్యతే ॥ ౫౦ ॥
 మైత్ర్యాదయోగుణాగౌణాయస్మా త్తేచిత్తవృత్తయః, తైగుణైఃపరక్తా
 నాం దోషాయచగుణాయచ ॥ ౫౧ ॥ యత్తుగౌణమగౌణంచ తత్సర్వ
 మనుగృహ్యతః । సగుణాయసదోషాయ శివస్యగుణవృత్తయః ॥ ౫౨ ॥
 సచానుగ్రహశబ్దార్థం గౌణమాహువికపశ్చితః । సంసారమోచనంకి
 న్తు శైవమాజ్ఞామయంహితం ॥ ౫౩ ॥ హితంతదాజ్ఞాకరణంయద్ధితంతద
 నుగ్రహః । సర్వంహితేనియుంజానస్సర్వానుగ్రహాకశ్చివః ॥ ౫౪ ॥ య
 స్తూపకారశబ్దార్థస్త మప్యాహురనుగ్రహం । తస్యాపిహితరూపత్వా
 చ్చివస్సర్వోపకారకః ॥ ౫౫ ॥ హితేనదానియుక్తన్తు సర్వంచదచిదా
 త్మకం । స్వభావప్రతిబద్ధంత త్సమంసలభతేహితం ॥ ౫౬ ॥ యథావికా
 సంయా స్త్యేవ రవేషద్మానిభానుభిః సమంసవికస స్త్యేవస్వ స్వభావాను
 రోధతః ॥ ౫౭ ॥ స్వభావ్రాపిహిభావానాం భావినోధస్యకారణం ।
 సహిస్వభావతోస్త మర్థక తైవ సాధయేత్ ॥ ౫౮ ॥ సువణామేవ
 నాంగారం ద్రావయత్యగ్నిసంగమః । ఏవంపక్వమలానేవ మోచయేన్న
 శివఃపరాన్ ॥ ౫౯ ॥ యద్యథాభావితుంయోగ్యం తత్తథానభవేత్స్వయం
 వినాభావనయాకతా స్వతంత్రఃసంతతోభవేత్ ॥ ౬౦ ॥ స్వభావవిమ
 లోయద్య త్సర్వానుగ్రహాకశ్చివః । స్వభావమలినాస్తద్వ దాత్మానోజీవ
 సంజ్ఞితాః ॥ ౬౧ ॥ అన్యథాసంసర స్త్యేతే నియమాన్న శివఃకథం । క
 ర్మమాయానుబద్ధోస్య సంసారఃకథ్యతేబుధైః ॥ ౬౨ ॥ అనుబద్ధోయమ
 స్త్యేవ సశివస్యేతిహేతుమాన్ । సహేతురాత్మనామే వనిజోనాగన్తు
 కోమలః ॥ ౬౩ ॥ ఆగన్తుకత్వేతస్యా వ్యంకేనాపిహేతునా । యో
 యంహేతురసావేకః కల్పతేనేకశక్తికః ॥ ౬౪ ॥ కార్యభేదోపితచ్చక్తి
 భేదోనాత్రోపపద్యతే కర్మమాయానుబద్ధోయ స్సవిచిత్రస్వభావతః ॥
 ౬౫ ॥ ఆత్మతాయాస్సమత్వేపి బద్ధాముక్తాపరేయరః । బద్ధేపేవపు
 నఃకేచిల్లయభోగాధికారరః ॥ ౬౬ ॥ జ్ఞానశ్వర్యాదివైషమ్యం భజన్తే

సోత్తరాధరాః । కేచిన్మూత్యాత్మతాంయాంతి కేచిదాసన్నగోచరాః ॥
 ౬౭ ॥ మూత్యాత్మసుశివాః కేచి దధ్వనాంమూఢాసుస్థితాః । మధ్యే
 మహేశ్వరారుద్రా స్త్వర్వాచీనపదేస్థితాః ॥ ౬౮ ॥ ఆసన్నేపిసమావేశో
 పరస్తాత్కారణత్రయం । తత్రాప్యత్మాస్థితోధస్తా దస్తరాత్మాతుమధ్య
 తః ॥ ౬౯ ॥ పరస్తాత్పరమాత్మేతి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః । వతః తే
 పశవః కేచి త్పరమాత్మపదాశ్రయాః ॥ ౭౦ ॥ అస్తరాత్మపదేకేచి త్కేచి
 దాత్మపదేతథా । శాంత్యతీతపదేశైవాః శాంతౌమాహేశ్వరామతాః ॥
 ౭౧ ॥ విద్యాయాంతుతథారౌద్రాః ప్రతిష్ఠాయాంతు వైష్ణవాః । నిన్య
 తైచతథాత్మానౌబ్రహ్మబ్రహ్మంగయోనయః ॥ ౭౨ ॥ దేవయో
 న్యష్టకంముఖ్యం మానుష్యమధమధ్యమం । పశ్వాదయోధమాపంచ
 యోనయస్తాశ్చతుదశ ॥ ౭౩ ॥ ఉత్తరాధరభావోపి నైజస్సంసారిణో
 మలః । యథామభావౌమ క్తస్య పూర్వంపశ్చాత్తుపక్వతా ॥ ౭౪ ॥ మ
 త్లోప్యామశ్చపక్వశ్చ భవేత్స సారకారణం । ఆమేత్యధరతాపుంసాం ప
 క్వేతూత్తరతాక్రమాత్ ॥ ౭౫ ॥ పశ్వాత్తానస్త్రిధాభిన్నా ఏకద్విత్రిమ
 లాఃక్రమాత్ । తతోత్తరాహ్యేకమలా ద్విమలామధ్యమామతాః ॥
 ౭౬ ॥ త్రిమలా స్త్వధమాజ్ఞేయా యథోత్తరమధిష్ఠితాః । త్రిమలానధితి
 ప్తంతి ద్విమలైకమలాఃక్రమాత్ ॥ ౭౭ ॥ ఏకద్విత్రిమలాన్సహాంచ్చివ
 ఏకోధితిష్ఠతి । అశివాత్మకమప్యేత చ్చివేనాధిష్ఠితంతథా ॥ ౭౮ ॥ అరు
 ద్రాత్మకమప్యేవం రుద్రైర్జగదధిష్ఠితం । అజ్ఞాస్తాహిమహాభూమి శ్చ
 తరుద్రాద్యధిష్ఠితా ॥ ౭౯ ॥ మాయాస్తమస్తరిక్షున్తు అమరేశాదిభిఃక్ర
 మాత్ । అంగుష్ఠమాత్రపర్యంతైః సమన్తాత్సతతంతతం ॥ ౮౦ ॥ మహా
 మాయావసానాద్యా ర్వామాద్యైర్భువనాధిపైః । అనాశ్రితాంతైర
 ధ్వాన్త ర్వర్తిభిఃసమధిష్ఠితా ॥ ౮౧ ॥ తేహిసాక్షాద్దివిషదస్త్వ స్తంరి
 త్పదస్తథా । పృథివీషదత్యేవం దేవాదేవప్రతైస్తుతాః ॥ ౮౨ ॥
 ఏవంతిభిమతైరామైః పక్షైరేవపృథక్కృథక్ నిదానభూతైస్సం
 సార రోగఃపుంసాంప్రవతేతే ॥ ౮౩ ॥ అన్యరోగస్యభైషజ్యం జ్ఞానమా
 జ్ఞౌవధోద్భవం । భిషగాజ్ఞాపకఃశమ్భుః శివఃపరమకారణం ॥ ౮౪ ॥ త
 దుఃఖేనాపిశక్తశ్చే త్పశూన్మోచయితుంశివః । కథందుఃఖంకరోతీతి నా

త్రకార్యావిచారణా । ౮౫ । దుఃఖమేవహిసర్వోపి సంసారతీనిశ్చితం
కథందుఃఖమదుఃఖంస్యాత్స్వ భావోహ్యవిపయాయః ॥ ౮౬ ॥ నహిరో
గోహ్యరోగస్యా ద్భిష్కైర్భిష్కజ్యకారణాత్ । రోగాతఃతుభిషగ్రోగా
దైర్భిష్కైర్భిష్కజ్యకారణాత్ ॥ ౮౭ ॥ ఏవంస్వభావమలినా న్స్వభావాద్దుః
ఖఃపశూన్ । స్వాజ్ఞాపదవిధానేనదుఃఖాన్మోచయతేశివః ॥ ౮౮ ॥ న
భిషక్కారణంరోగే శివస్సంసారకారణం । ఇత్యేతదపివైషమ్యం నదో
షాయాన్యకల్పతే ॥ ౮౯ ॥ దుఃఖస్వభావసంసిద్ధేః కథంతత్తారణంశివః ।
స్వాభావికోమలఃపుంసాం సహిసంసారయత్యమూన్ ॥ ౯౦ ॥ సంసారకా
రణంయత్తు మలంమాయాద్యచేతనం । తత్స్వయంనమ్నవగ్నేత శివ
స్సాన్నిధ్యమన్తరా ॥ ౯౧ ॥ యథామఃశిరయస్కాంతః సాన్నిధ్యాదుపకా
రకః । అయసశ్చలతస్తద్వ చ్చిప్రాప్యస్యేతిసూరయః ॥ ౯౨ ॥ ననివ
తఃయితంశక్యం సాన్నిధ్యంసహకారణం । అధిష్ఠాతాతతోనిత్య మజ్ఞా
తోజగతశ్శివః ॥ ౯౩ ॥ నశివేనవినాకించి త్ప్రవృత్తమిహవిద్యతే । త
త్ప్రేరితమిదంసర్వం తథాపిననదుష్యతి ॥ ౯౪ ॥ శక్తిరాజ్ఞాత్మికాతన్య
నియన్త్రీవిశ్వతోముఖ తథాతతమిదంశశ్వ త్తథాపిననదుష్యతి ॥ ౯౫ ॥
అనిదం ప్రపథమంసర్వ మితితవ్యం స శుశ్వ
రః । ఈ శనాచ్చ తదీయాజ్ఞా తథాపిననదుష్యతి ॥
౯౬ ॥ యోన్యధామన్యతేమోహ త్సవిసశ్యతిదుర్మతిః । తచ్ఛక్తివైధ
వాదేవతథాపిననదుష్యతి ॥ ౯౭ ॥ ఏతస్మిన్నన్తరేవోమిషక్రౌతివాగ శ
రీరిణీ । సత్యమోమమృతంసత్య మిత్యావిరభవత్స్ఫుటం ॥ ౯౮ ॥ తతో
హృష్టతర్సాసవే విసప్తాశేషసుశయాః । మునయోవిస్మయావిష్టాః
ప్రణేముఃపవనంప్రభుం ॥ ౯౯ ॥ తథావిగతసద్దేహః స్కృత్వాపిపవనోము
సీన్ । నైతేప్రతిష్ఠితజ్ఞానా ఇతిమత్వేవమబ్రవీత్ ॥ ౧౦౦ ॥ వాయురు
వాచ ॥ పరోక్షమపరోక్షంచ ద్వివిధంజ్ఞానమిష్యతే । పరోక్షమస్థిరంప్రా
హు రపరోక్షమస్తుసుస్థిరం ॥ ౧౦౧ ॥ హేతూపదేశగమ్యం యత్తత్పరోక్షం
ప్రచక్షతే । అపరోక్షంపునశ్చేష్టా దనుష్టానాద్భవిష్యతి ॥ ౧౦౨ ॥ నాప
రోక్షాదృతేమాక్ష ఇతికృత్వావినిశ్చయం । శ్రేష్టానుష్టానసిద్ధ్యధికం
ప్రయతధ్యమతద్విధాః ॥ ౧౦౩ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవి

య సంహితాయాం పూర్వభాగే శివతత్వకథనం నామ సప్త వింశోధ్యాయః । ౨౭. * * * *

ఋషయః డామః ॥ కింత్రచ్చేష్ఠమనుష్ఠానం మోక్షోయేనాపరో
క్షితః । తత్తస్యసాధనశ్చాద్య వక్తుమహాసిమారుత ॥ ౧ ॥ వాయురు
వాచ ॥ శైవ్రాహిపరమోధర్మః శ్రేష్ఠానుష్ఠానశబ్దితః । యత్రాపరో
క్షంలక్ష్యేత సాక్షాన్మోక్షప్రదశ్శివః ॥ ౨ ॥ సతుపంచవిధాజ్ఞేయః పంచ
భిఃపర్వభిఃక్రమాత్ । క్రియాతపోజపధ్యాన జ్ఞానాశ్మభిరనుత్తరైః ॥ ౩ ॥
తై రేవసాత్తురైస్సిద్ధో ధర్మస్తుపరమోమతః । పరోక్షమపరోక్షంచ జ్ఞా
నంయత్రచమోక్షదం ॥ ౪ ॥ పరమోపరమశ్చోభా ధర్మాహిశ్రుతిచో
దితౌ । ధర్మశబ్దాభిధేయధేః ప్రమాణశ్రుతిరేవనః ॥ ౫ ॥ పరమో
యోగపయఃకతోధ ర్మశ్శ్రుతిశిరోగతః । ధర్మస్త్వపరమస్త్వ దధ
శ్రుతిముఖేస్థితః ॥ ౬ ॥ అపశ్వాత్మాధికారస్వా ద్యోధర్మపరమోమతో
సాధారణస్తతోన్యస్తు సర్వేషామధికారతః ॥ ౭ ॥ సచాయమపరోధర్మో
పరధర్మస్యసాధనం । ధర్మశాస్త్రాదిభిస్సమ్యక్సాజ్ఞప్రపాపబృంహితః ॥ ౮
తత్రాధ్యేయఃపరోధర్మః శ్రేష్ఠానుష్ఠానశబ్దితః । ఇతిహాసపురాణాభ్యాం
కథంచిదుపబృంహితః ॥ ౯ ॥ శైవాగమైస్తుసపున సహజ్యోపాంగవిస్తరిః ।
ససంస్కారాధికారశ్చ సమ్యగేవోపబృంహితః ॥ ౧౦ ॥ శైవాగమోషిద్వి
విధ శ్చైతోశ్చైతశ్చసస్మృతః శ్రుతిసారమయఃశ్చైత స్వతంత్రిత
రోమతః ॥ ౧౧ ॥ స్వతంత్రోదశధాపూర్వం తథాష్టాదశధాపునః । కామ
కాదిసమాఖ్యాభి సిద్ధసిద్ధాంతసంజ్ఞితః ॥ ౧౨ ॥ శ్రుతిసారమయోయ
స్తు శతకోటిప్రవిస్తరః । పరంపాశుపతంయత్ర వ్రతంజ్ఞానంచకథ్యతే ॥
౧౩ ॥ యుగావర్తేషుశిష్యేషు యోగాచార్యస్వరూపిణా । తత్రతత్రావ
తీణే సశివేనైవప్రవతేతే ॥ ౧౪ ॥ సంక్షిప్తాన్యప్రవక్తార శ్చైత్వా
రఃపరమపక్షయః । రురుదధీచోగస్త్యశ్చ ఉపమన్యుమహామయశాః ।
౧౫ ॥ తేచపాశుపతాజ్ఞేయా సంహితానాంప్రవతేతాః । తత్సంతతి
యాగురవ శ్చతశోధసహస్రశః ॥ ౧౬ ॥ తత్రోక్తఃపరమోధర్మ శ్చ
యాద్యాత్మాచతుర్విధః । తేషుపాశుపతోయోగ శ్చివంప్రత్యక్షయేదృ
థం ॥ ౧౭ ॥ తస్మాచ్చేష్ఠమనుష్ఠానం యోగఃపాశుపతోమతః । తత్రా

పృథ్వీయఃకోపృథ్వీ బ్రహ్మణాసతుకధ్యతే ॥ ౧౮ ॥ నామాష్టకమ
 మోయోగ శ్చివేనపరికల్పితః । తేనయోగేనసహసా శైవీప్రజ్ఞాప్రజా
 యతే ॥ ౧౯ ॥ ప్రజ్ఞయాపరమంజ్ఞాన మచిరాల్లభ తేస్థిరం । ప్రసీదతిశ్చ
 విస్తస్య యస్యజ్ఞానంప్రతిష్ఠితం ॥ ౨౦ ॥ ప్రసాదాత్పరమోయోగో య
 శ్చివేజ్ఞాపరోక్షయేత్ । శివాపరోక్షాత్సంసార కారణేనవియుజ్యతే ॥ ౨౧
 తతస్సాన్మక్తంసంసారో ముక్తశ్చివసమోధవేత్ । శివైవమహేశ్వరశ్చై
 వ రుద్రోవిష్ణుఃసితామహః ॥ ౨౨ ॥ సంసారవైద్యస్సర్వజ్ఞః పరమాత్మే
 తిముఖ్యతః । నామాష్టకమిదంనిత్యం శివస్యప్రతిపాదకం ॥ ౨౩ ॥ ఆ
 ద్యన్తుపచ్చకంతత్ర శాంత్యతీతాద్యనుక్రమాత్ । సంజ్ఞాసదాశివాదినాం
 పంచోపాధిపరిగ్రహాత్ ॥ ౨౪ ॥ ఉపాధివినివృత్తౌతు యథాస్వంవినివ
 తతే । పదమేవహితన్నిత్యమనిత్యాః పదినస్సృప్తతాః ॥ ౨౫ ॥ పదానాంపరి
 వృత్తౌతు ముచ్యంతేపదినోయతః । పరివృత్త్యంతరేభూయః పదప్రాప్తి
 రుపాధినా ॥ ౨౬ ॥ ఆత్మాంతరాధిధానంస్యా ద్యదాద్యంనామపంచ
 కం । అన్యత్ప్రతితయంనామ్నా ముపాదానాదియోగతః ॥ ౨౭ ॥ త్రివి
 ధోపాధిపచనా చ్ఛివప్రవానువతీతే । అనాదిమలసంశ్లేష ప్రాగభావా
 త్స్వభావతః ॥ ౨౮ ॥ అత్యంతపరిశుద్ధాత్మే త్యతోయంశివఉచ్యతే । అ
 ధవాశేషకళ్యాణ గుణైకఘనఈశ్వరః ॥ ౨౯ ॥ శివఇత్యుచ్యతేసద్భిశ్చ
 వ తత్వార్థవేదిభిః । త్రయోవింశతితత్వేభ్యః పరాప్రకృతిరుచ్యతే ॥ ౩౦
 ప్రకృతేస్తువరంప్రాహుః పురుషంపంచవింశకం । యంవేదాదా స్వరం
 ప్రాహుః స్వాచ్యవాచకభావతః ॥ ౩౧ ॥ వేదైకవేద్యయాధాత్మ్యాద్వే
 దాన్తేచప్రతిష్ఠితః । సపవప్రకృతాలీనో భోక్తాయఃప్రకృతేర్మతః ॥
 ౩౨ ॥ తస్యప్రకృతిలీనస్యయఃపర స్సమహేశ్వరః । తదధీనప్రవృత్తిత్వా
 త్ప్రకృతేఃపురుషస్యచ ॥ ౩౩ ॥ అధవాత్రిగుణంతత్వం మాయేయమిద
 మవ్యయం । మాయాన్తుప్రకృతింవిద్యా న్మాయినస్తుమహేశ్వరం ॥ ౩౪
 మాయావిత్కోభకోనన్తో మహేశ్వరసమన్వయాత్ । రుద్ధుఃఖిందుఃఖ
 హేతుర్వా తద్ద్రావయతినఃప్రభుః ॥ ౩౫ ॥ రుద్రఇత్యుచ్యతేసద్భిఃశివః ప
 రమకారణం । శివతత్వాదిభూమ్యన్తం శరీరాదిఘటాదిచ ॥ ౩౬ ॥ వ్యా
 ప్యాధితివృత్తిశివస్తతోరుద్రాఇతస్తతః । జగతఃపితృభూతానాం శివో

మూర్త్యాత్మనామపి । ౩౨ ॥ పితృభావేనసర్వేషాం పితామహ ఉదీరితః
 నిదానజ్ఞోయథావై ద్యో రోగస్యవినివృత్తకః । ౩౩ ॥ ఉపాయైర్భేషజై
 స్తద్వల్లయభోగాధికారతః । సంసారస్యేశ్వరోనిత్యం సమూలస్యనివ
 ర్తకః । ౩౪ ॥ సంసారవై ద్యుత్తత్యక్త స్సర్వతత్వార్థకేదిభిః । దశార్థ
 జ్ఞానసిద్ధ్యర్థ మిద్రియేష్వేషునత్స్వపి । ౪౦ ॥ త్రికాలభావినోభావా
 స్థూలాసుక్ష్మానశేషతః । జన్తవోనై వజానాన్తి మాయాణవమలావృ
 తాః । ౪౧ ॥ అసత్స్వపిచసర్వేషు సర్వార్థజ్ఞానహేతుషు । యద్యథావ
 స్థితంవస్తు తత్తద్దేవసదాశివః । ౪౨ ॥ అయత్నేనై వజానాతి తస్మాత్స
 ర్వజ్ఞ ఉచ్యతే । సర్వాత్మాపరమైరేభి గుణై నిత్యసమన్వయాత్ ॥
 ౪౩ ॥ స్వస్మాత్సరాత్మవిరహ త్వరమాత్మాశివస్త్వయం । నామాప్తకమిదం
 చైవ లబ్ధ్వాచార్య ప్రసాదతః । ౪౪ ॥ నివృత్త్యాదికలాగ్రస్థిచ్ఛివాద్యైః
 పంచనామభిః । యథాస్వంకమశః స్మృత్వాశోధయిత్వా యథాగుణం ॥
 ౪౫ ॥ గుణితైరేవసాక్షాత్తై ర్నిరుద్ధా తైరిధాపినా । హృత్కణ్ఠతాలుభూ
 మధ్య బ్రహ్మరథస్థసమన్వితాన్ ॥ ౪౬ ॥ భిత్వాపుర్యష్టకాకారం స్వాత్మా
 నంచనుషున్నయా । ద్వాదశాస్తస్థితస్యేంద్రో ర్ని త్వోపరిశివాజసి । ౪౭ ॥
 సంహృత్యవానవాపశ్చా ద్యథాస్వంకారణేలయాత్ । శాక్తేనామృతవర్
 షేణ సంసిక్తాయాంతనౌపునః ॥ ౪౮ ॥ అవతార్యస్వమాత్మాన మమృ
 తాత్మాకృతింహృది । ద్వాదశాస్తస్థితస్యేంద్రోః పరస్తాచ్ఛ్చేతపంకజే ॥ ౪౯ ॥
 అర్ధనారీశ్వరందేవం నిర్మలంమధురాకృతిం । శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ప్రస
 న్నంశీతలద్యుతిం ॥ ౫౦ ॥ ధ్యాత్వానామాప్తకేనైవ భావపుష్పైస్సమర్చ
 యేత్ । అభ్యర్చనాస్తేతుపునః ప్రాణానాయమ్యమానవః । ౫౧ ॥ స
 మ్యక్చిత్తంసమాధాయ సాధేనామాప్తకంజపేత్ । నాభౌచాష్టాహుతీ
 హుత్వా పూణాంహుత్వాసమస్తతః । ౫౨ ॥ అష్టపుష్పప్రదానేన
 కృత్వాభ్యర్చనమన్తిమం । నివేదయేత్స్వమాత్మానం చులుకోదకవత్క
 నా । ౫౩ ॥ ఏవంకృత్వాపిరాదేవ జ్ఞానంపాశుపతంశుభం । లభేతతత్ప్ర
 తిష్ఠాంచ వ్రతంచానుత్తమంతథా ॥ ౫౪ ॥ యోగంచపరమంలబ్ధ్వా ముచ్య
 తేనాత్రసంశయః । ౫౫ ॥ ఇతిశ్రిష్టైశేవేమహాపురాణే వాయవీయ సం
 హితాయాం పూర్వభాగేష్టావింశోధ్యాయః ౨౮. * * *

ఋషయః ఋషిః॥ భగవంచ్చోతుమిచ్ఛామో వ్రతం పాశుపతం పరం ।
 బ్రహ్మసయోపియత్కృత్వా సర్వేపాశు పతాస్సృతాః ॥ ౧ ॥ వాయు
 రువాచ । రహస్యం వః ప్రవత్స్యామి సర్వపాశనికృంతనం । వ్రతం పాశుప
 తం శౌత మధర్వశిరసి శ్రుతం ॥ ౨ ॥ కాలః శ్చిత్రాపాణః మా నీదేశశ్చి
 వపరిగ్రహః । క్షేత్రారామాదిన్యోవా ప్రశస్తశ్శుభలక్షణః ॥ ౩ ॥ త
 త్రపూర్వం త్రయోదశ్యాం సున్నాతస్సుకృతాహ్నికః । అనుజ్ఞాప్యస్వమా
 చార్యం సా పూజ్యప్రణవత్యచ ॥ ౪ ॥ పూజాం వైశేషికింకృత్వా శుక్లాం
 బరధరస్వయం । శుక్లయజ్ఞోపవీతీచ శుక్లమాల్యానులేపనః ॥ ౫ ॥ ద
 ర్భాసనే సమాసీనోదర్భముష్టిం ప్రగృహ్య చ ప్రాణాయామత్రయంకృత్వా
 ప్రాజ్ఞాఖం వాప్యదమ్బుకః ॥ ౬ ॥ ధ్యాత్వా దేవంచ దేవీంచ తద్విజ్ఞాపనవ
 త్కానా । వ్రతమేతత్కరోమితి భవేత్సజ్జల్ప్యదీక్షితః ॥ ౭ ॥ యావ
 చ్ఛరీరపాతం వా ద్వాదశాబ్దమథాపి వా । తదధం వా తదధం వా మాస
 ద్వాదశకన్తువా ॥ ౮ ॥ తదర్థం వా తదర్థం వా మాసమేకమథాపి వా । దిన
 ద్వాదశకం వాథ దినమట్కమథాపి వా ॥ ౯ ॥ తదర్థం దినమేకం వా వ్ర
 తసంకల్పనావధి । అగ్నిమాధాయ విధివ ద్విరజా హూమకారణాత్ ॥
 ౧౦ ॥ హుత్వా జ్యేనసమిద్భిశ్చ చరుణాచయధాక్రమం । పూర్ణాద్యాః
 పురతోభూయ స్తత్వానాం శుద్ధిముద్దిశన్ ॥ ౧౧ ॥ జహుయాన్మూలమ
 న్త్రేణ తైరేన సమిదాదిభిః । తత్వాన్యేతాని మద్దేహే శుద్ధ్యంతామిత్యను
 స్మరన్ ॥ ౧౨ ॥ పంచభూతాని తస్మాత్తాః పంచకర్మేద్వియాణిచ । జ్ఞా
 నకర్మవిభేదేన పంచపంచవిభాగశః ॥ ౧౩ ॥ త్వగాదిధాతవస్సప్త పంచ
 ప్రాణాదివాయవః । మనోబుద్ధిరహంఖ్యాతి ర్గుణాః ప్రకృతిపూరుషా ॥
 ౧౪ ॥ రాగోవిద్యాకలాచైవ నియతిః క్కాలపీవచ మాయాచశుద్ధవిద్యా
 చ మహేశ్వరసదాశివా ॥ ౧౫ ॥ శక్తిశ్చ శివతత్త్వంచ తత్వానిక్రమశో
 విదుః । మన్తైస్తువిరజైర్హుత్వా హూతాసోవిరజోభవేత్ ॥ ౧౬
 అథగోమయమాదాయ షిష్ఠీకృత్యాభిమన్త్యచ । న్యస్యాన్న తచ్ఛనం ర
 త్యుదినే తస్మిన్ విష్యభుక్ ॥ ౧౭ ॥ వ్రభాతేతుచతుదశ్యాం కృత్వా
 నర్వంపురోదితం । దినే తస్మిన్నిరాహరః కాలశేషం సమాపయేత్ ॥ ౧౮
 ప్రాతః పర్వణిచాప్యేవం కృత్వా హూమావసానతః । ఉపసంహృత్యగు

ద్రాగ్నిం గృహ్ణీయాద్భస్మయత్నతః ॥ ౧౯ ॥ తతస్తుజటలోముణ్డః శిఖౌ
 కజటవవవా । భూత్వాస్నాత్వాపునర్వీత లజ్జశ్చేత్స్యాద్విగమ్భరః ॥ ౨౦ ॥
 అన్యఃకాషాయవసనశ్చ ర్మచీరామ్బరోధవా । ఏకామ్బరోవల్కలీవా భ
 వేద్దణ్డచమేఖలీ ॥ ౨౧ ॥ ప్రత్యౌశ్యచంఢౌపశ్చాద్విరాచమ్యాత్మనస్తయం
 సంకలీకృత్యతద్భస్మ విరజానలసమ్భవం ॥ ౨౨ ॥ అగ్నిరిత్యాదిభిర్మనై
 ష్షద్భిరాధర్వణైఃక్రమాత్ । విమృజ్యాజ్ఞానిమూర్ధా దిచరణాస్తంచ
 సంస్పృశేత్ ॥ ౨౩ ॥ తతస్తేనక్రమేణైవ సముద్భృత్యచభస్మరా । సర్వా
 జ్ఞోద్ధాశనంకురూః త్రృణవేనశివేనవా ॥ ౨౪ ॥ తతస్త్రిపుణ్డగ్గిరచ
 యే త్త్రియాయుషసమాహ్వయం । శివభావంపమాగమ్య శినయోగం
 సమాచరేత్ ॥ ౨౫ ॥ కురూఃత్త్రిసన్ధ్యమప్సేన మేతత్పాశుః తన్త్రతం
 భుక్తి ముక్తిప్రపదంచైతత్పశుత్వం వినివర్తయేత్ । తత్ప
 శుత్వం పరిత్యజ్య కృత్వా పాశుపతప్రతం ।
 పూజనీయోమహాదేవో లింగమూర్తిఃస్సనాతనః ॥ ౨౬ ॥ పద్మమష్టన
 శంహైమం నవరత్నైరలంకృతం । కనికాకేసరోపేత మాసనంపరిక
 ల్పయేత్ ॥ ౨౭ ॥ విభవేతదభావేతు రక్తంసితమధాపివా । పద్మంతస్యా
 ప్యభావేతు కేవలంభావనామయం ॥ ౨౮ ॥ తత్పద్మకణిఃకామధ్యే కృ
 త్వాలింగంకనీయసం । స్ఫాటికంపీఠికోపేతం పూజయేద్విధివత్క్రమాత్ ॥
 ౨౯ ॥ ప్రతిష్ఠాప్యవేధానేన తల్లింగంకృతశోధనం । పరికల్ప్యసనంమూ
 ర్తింపంచవక్రప్రకారతః ॥ ౩౦ ॥ పంచగవ్యాదిభిఃపుణ్యై ర్యధావిభవ
 విస్తరైః । స్నానపయేత్కలశైఃపూణ్యైః సహస్రాదిషుసంభవైః ॥ ౩౧ ॥
 గన్ధద్రవ్యైస్సకపూరై శ్చన్దనాద్యైస్సకుంకుమైః । సవేదికంసమాలి
 ప్య లింగంభూషణభూషితం ॥ ౩౨ ॥ బిల్వపత్రైశ్చపద్మైశ్చ రక్తశ్వే
 తైస్తథోత్పలైః । నీలోత్పలైస్తథాన్యైశ్చ పుష్పైస్తైస్తైస్సుగంధిభిః ॥
 ౩౩ ॥ పుణ్యైఃప్రశస్తైఃపత్రైశ్చచిత్రైర్దూర్వాక్షతాదిభిః । సమభ్య
 చ్యయథాలాభం మహాపూజావిధానతః ॥ ౩౪ ॥ ధూపందీపంతథా
 చాఘ్రియంనైవేద్యంచసమాదిశేత్ । నివేదయిత్వావిభవే కల్యాణంచస
 మాచరేత్ ॥ ౩౫ ॥ ఇష్టానిచవిశిష్టాని న్యాయేనోపాచితానిచ । స
 వద్రవ్యాణిదేయాని వ్రతేతస్మిన్విశేషతః ॥ ౩౬ ॥ శ్రీప్రత్యోత్పలప

ద్దానాం సంఖ్యాసాహస్ర కీమతా । ప్రత్యేకమషరాసంఖ్యా శతమష్టో
త్తరంద్విజాః ॥ ౩౭ ॥ తత్రాపిచవిశేషేణ నత్య జేద్భిల్వపత్రకం । హైమ
మేకంపరంప్రాహుః పద్మాపక్మసహస్రకాత్ ॥ ౩౮ ॥ నీలోత్పలాదిష్వ
ప్యేత త్సమానంబిల్వపత్రకైః । పుష్పాన్తరాణ్యనియమా ద్యధాలాభం
నివేదయేత్ ॥ ౩౯ ॥ అష్టాంగమఘ్నముత్కృష్టం ధూపాలేపా విశే
షతః । కృష్ణాగరు మఘోరాభ్యే వక్త్రేనద్యేమనశ్శిలాం ॥ ౪౦ ॥ చంద్ర
నంవానుదేహాభ్యేహరితాలంచపారుషే । ఈశానేభసితంకేచి దాలేపన
మితీదృశం ॥ ౪౧ ॥ నధూపశ్శతి మన్యస్తేధూపాంతరవిధానతః । సితా
గురు మఘోరాభ్యే ముఖే కృష్ణా గురుంపునః ॥ ౪౨ ॥ పా
రుషే గుగ్గులుంస ద్యేసామ్యే సాగంధికంముఖే
ఈశాన్యేపిండశీరాది దద్యాద్ధూపంవిశేషతః ॥ ౪౩ ॥ శకరామధుకపూర్ణ
రకపిలాఘృతసంయుతం । చందనాగరుకాష్ఠాన్యం సామాన్యంసంప్ర
చక్షుతే ॥ ౪౪ ॥ కపూర్ణరపతికరాజ్యాధ్యా దేయాదీపావళీతతః । అ
ఘ్నముఃచమనందేయం ప్రతివక్త్రముతఃపరం ॥ ౪౫ ॥ ప్రథమావర
ణేపూజ్యే క్రమాద్ధేరమ్బషణ్ముఖా । బ్రహ్మాంగానితతశ్చైవం ప్రథ
మావరణేఽచిత్తే ॥ ౪౬ ॥ ద్వితీయావరణేపూజ్యా విద్యేశాశ్చక్రవర్తి
నః । తృతీయావరణేపూజ్యా భవాద్యాశ్చష్టమూతకయః ॥ ౪౭ ॥ మ
హాదేవాదయస్తత్ర తద్ధైకాదశమూతకయః । చతుర్థావరణేపూజ్యా
స్సర్వపవగణేశ్వరాః ॥ ౪౮ ॥ బహిరేవతుపద్మస్య పంచమావరణేక్రమాత్
దశదిక్పతయఃపూజ్యాస్సస్త్రాస్సానుచరాస్తథా ॥ ౪౯ ॥ బ్రహ్మలోమానసాః
పుత్రాసర్వేషిజ్యోతిషాంగణాః । సర్వేదేవాశ్చదేవ్యశ్చసర్వాస్సర్వేషిభే
చరాః ॥ ౫౦ ॥ పాతాళవాసినశ్చాన్యేసర్వేమునిగణాఅపియోగినోముఖ్య
తస్సర్వేపంచమేమాతరస్తథా ॥ ౫౧ ॥ తేత్రపాలశ్చసగణ స్సర్వంచై
తచ్చరాచరం । అథావరణపూజాస్తే సమ్పాజ్యపరమేశ్వరం ॥ సాజ్యం
సవ్యంజనంహృద్యం హవిర్భక్త్యానివేదయేత్ ॥ ౫౨ ॥ ముఖవాసాది
కందత్వాతాంబూలం సోపదంశకం ॥ ౫౩ ॥ అలంకృత్యచభూయోపి నా
నానాపుష్పవిభూషణైః । నీరాజనాస్తేవిస్తీర్ణకం పూజాశేషం సమాప
యేత్ ॥ ౫౪ ॥ చక్షుకంసోపహారంచ శయనంచసమర్పయేత్ । ఆశ్మ

నృపోచితంహృద్యం తత్సర్వమనురూపతః । ౫౫ । కృత్వాచకారయి
 త్వాచహుత్వాచప్రతిపూజనం । స్తోత్రంవ్యపోహనంజప్త్వా విద్యాంశం
 చాక్షరీంజపేత్ ॥ ౫౬ ॥ ప్రదక్షిణంప్రణామంచ కృత్వాత్మానంసమచక్ష
 యేత్ । తతఃపురస్తాద్దేవస్య గురువిద్యేచపూజయేత్ । ౫౭ । ఉత్వా
 ఘృతమష్టే పుష్పాణిదేవముద్వాస్యలింగతః । అగ్నేశ్చాగ్నింసుసంరక్ష్య
 ఉద్వాస్యచ తమప్యత । ౫౮ ॥ ప్రత్యహంజనత్యేనం కుర్యాత్సర్వం
 పురోదితం । తతస్తత్సాంబుజంలింగం సర్వోపకరణాన్వితం । ౫౯ ।
 సమపక్షయేత్స్వగురవే స్థాపయేద్వాశివాలయే సమ్భుజ్యచగురూనన్యా
 న్స్వతినశ్చ విశేషతః ॥ ౬౦ ॥ భక్తాద్విజాంశ్చశక్తశ్చే దీనానాథాంశ్చ
 తోషయేత్ । స్వయజ్ఞాన శనప్రాయః ఫలమూలాశనోధవా । ౬౧
 పయోవ్రతోవాభిక్షా శీధవేదేకాశసస్తథా । నక్తంయుక్తాశనోనిత్యం
 భూశయ్యానిరతశ్శుచిః ॥ ౬౨ ॥ భస్మశాయిత్పణేశాయిచీరాజిన శయో
 ధవా । బ్రహ్మచర్యరతోనిత్యం వ్రతమేతత్సమాచరేత్ ॥ ౬౩ ॥
 అక్షవాచేతథాద్రాక్షాయాం పంచదశ్యాంచపక్షయోః । అష్టమ్యాంచ
 చతుర్దశ్యాంశక్తస్తూపవసేదపి । ౬౪ ॥ సాపండోపతితోదక్యాసూ
 తికాన్త్యజపూర్వకాన్ । వర్జయేత్సర్వయత్నేన మనసాకర్మణాగిరా ।
 ౬౫ ॥ క్షమాదానదయాసత్యా హింసాశీలస్సదాభవేత్ ॥ సన్తుష్టశ్చ
 ప్రశాంతశ్చ తపోధ్యానరత్నసదా । ౬౬ ॥ కుర్యాత్త్రిషవణస్నానం భ
 స్మస్నానమథాపివా । పూజాంవై శేషకించైవమనసా కర్మణాగిరా ॥ ౬౭
 బహునాత్రకిముక్తేన నాచరేదశివంవ్రతీ । ప్రమాదాత్తుతథాచారే ని
 రూప్యగురులాఘవం ॥ ౬౮ ॥ ఉచితాంసిష్కృతింకుర్యాత్పుజాహేహ
 మజసాదిభిః । ఆసమాప్తేవ్రతస్యైవ మాచరేన్నప్రమాదతః । ౬౯ ॥
 గోదానంచవృషోత్సగ్ం కుర్యాత్పుజాంజపంసదా । సామాన్యమేతత్తథా
 తం । వ్రతస్యాశ్యసమాసతః ॥ ౭౦ ॥ వ్రతిమాసంవిశేషంచ ప్రవత్స్యా
 మియథాక్రమం । వైశాఖేవజ్రలింగంతు జ్యేష్ఠేమారకతంశుభం । ౭౧ ॥
 ఆషాఢేమోక్తికంవిద్యా చ్ఛావణేనీలనిర్మితం । మాసేభాద్రపదేచైవ
 పద్మరాగమయంపరం । ౭౨ ॥ ఆశ్వయుజ్యాంచవిధివ ద్ధోమేధికమయం
 శుభం । కార్తిక్యాం వైద్రుమంలింగం వైదూర్యం మాగ్ శీషకే ॥

౭౩ || పుష్పరాగమయంపాషేమాఘేన్యుమణిజంతథా | ఫాల్గున్యాంచ
స్త్రికాన్తో ధచ్చైత్రేతద్వ్యత్యయోధవా | ౭౪ || సర్వమాసేషురత్నా
నా మలాభేహైశుమేవవా | హైమాభావేరాజతంవాతామంత్రై లజమే
వవా | ౭౫ || మృణ్మయంవాయధాలాభం క్షణికంచాన్యదేవవా | స
న్గంధమయంవాధ లింగంకుర్యా ద్యధారుచి ౭౬ || వ్రతావసానసమ
యే సమాచరితత్యత్యకః | కృత్వావై శేషికింపుజాం పుత్రావై వ
యధాపురా || ౭౭ || సమ్పూజ్యచ సదాచార్యం వ్రతినశ్చవిశేషతః | దై
శి కేనాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రాజ్ఞుభోవాప్యదజ్ఞుభః || ౭౮ || దభాన్ నోదర్భ
పాణిః ప్రాణాపానానియమ్యచ | జపిత్యాశక్తితోమూలం ధ్యాత్వా సా
వ్యంత్రి యమ్యకం | ౭౯ || అనుజ్ఞాప్యయధాపూర్వం | నమస్కృత్య
కృతాంజలిః | సముత్సృజామిభగవన్స్వ తమేతత్త్వదాజ్ఞయా || ౮౦ ||
ఇన్యుక్త్వాలింగమూలంతు దభాన్ నుత్తరతస్త్వ జేత్ | తతోదణ్డజటాచీర
మే ఖ లా ద్య పి చో త్సృ జే త్ | ౮౧ || పు న రా చ మ్య
వి ధి వ త్సృ చా త్సృ ర ము దీ ర మే త్ | యః కృ త్యాత్మన్తి
కిందీక్షా మాదేహాన్తమనామలః | ౮౨ || వ్రతమేతత్ప్రకుర్వీతసత్తువై
నైష్ఠికస్మృతః | సోత్వాశ్రమీచవిజ్ఞేయో మహాపాశుపతస్త్వధా || ౮౩ ||
సప్తవతపతాంశ్రేష్ఠ స్సప్తవచమహావ్రతీ | సతేనసదృశఃకశ్చి త్కృతకృ
త్యో ముముక్షుషు || ౮౪ || యతిర్యోనైష్ఠికోజాతస్తమాహు నైష్ఠి
కోత్తమం | యోనశ్చన్ ద్వాదశాహంవా వ్రతమేతత్సమాచరేత్ || ౮౫ ||
సాపి నైష్ఠిక తుల్య స్సాన్తివ్ర వ్రతసమస్వయాత్ | ఘృతార్తోయశ్చ
రేదేత ద్రవ్యతంవ్రతపరాయణః | ౮౬ || ద్విత్తై కదివసంవాపి సచకశ్చ
న నైష్ఠికః | కృత్యమిత్యేవనిష్కామో యశ్చరేద్వ్రతముత్తమం || ౮౭ ||
శివాపితాత్మాసతతం సతేనసదృశఃక్వచిత్ | భస్మచ్ఛున్నోద్విజ్ఞోవిద్వా
స్మహాపాతక సమ్భవైః || ౮౮ || పాపైర్విముచ్యతేనద్యో ముచ్యతేనాత్ర
పంశయః | రుద్రాగ్నేర్యత్పరంవీర్యం | తద్భస్మపరికీర్తితం || ౮౯ || త
స్మాత్సర్వేషు కాలేషు వీర్యవాన్భస్మ సంయుతః | భస్మనిష్ఠస్య దవ్య
స్తేదోషాభస్మాగ్నిసజ్జమాత్ || ౯౦ || భస్మస్నానవిశుద్ధాత్మాభస్మనిష్ఠ
ఇతిస్మృతః | భస్మనాదగ్ధసర్వాజ్ఞో భస్మదీప్తిపుండ్రకః || ౯౧ || భ

స్మశాయీచపురుషోభస్మకల్మషభక్షణాత్ | సర్వేభూతః శివాశ్చగో
గాశ్చాతీవ | దుస్సహః | భస్మనిష్ఠస్య సాన్నిధ్యాద్విద్రవః తినః సంయం
భాసనాద్భసితం | ప్రోక్తంక్షరణాత్క్షారఉచ్యతే భూతిర్భూతికరీపుంసార
క్షారక్షాకరీపరం || ౯౨ || కిమన్యదహవక్తవ్యం భస్మమాహత్యకార
ణం | వ్రతీచభస్మనాన్నాతః స్వయందేవ్రామహేశ్వరః | ౯౩ || పర
మాశ్రమచక్రైవానాం భస్మైతత్పారమేశ్వరం | ధౌమ్యాగ్రజస్యతపసి
హ్యపదోయన్నివారతాః | ౯౪ || తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కృత్వాపాశు
పతంవ్రతం | ధనవద్భస్మసంగృహ్య భస్మన్నాసరతోభక్తే || ౯౫ || ఇ
తిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయసంహితాయాం పూర్వభాగే పూ
జావిధినిరూపణం నామైకోనత్రింశోధ్యాయః | ౨౯. * *

ఋక్షయ ఊచుః || ధౌమ్యాగ్రజేన శిశునాక్షీరార్థం హితపః
కృతం | యస్మాక్షీరాణావోదత్త స్తస్మైదేవేనశూలినా || ౧ || సకధంశిశు
కోలేభే శివశాస్త్రప్రవక్తృతాం | కథంవాశినసద్భానం జ్ఞాత్వాతపసి
నిష్ఠితః || ౨ || కథజ్జులబ్ధంవిజ్ఞానం తపశ్చరణపర్వణి | రుద్రాగ్నేయ
త్పరంహేయం లేభేభస్మస్వరక్షకం || ౩ || వాయురువాచ | సహ్యపశి
శుకఃకశ్చిత్రాకృతః కృతవాంస్తపః | మునివర్యస్యతనయో వ్యాఘ్ర
పాదస్య ధీమతః || ౪ || జన్మాంతరేణసంసిద్ధః కేనాపిఖలుహేతునా |
స్వపదప్రచ్యుతోదిప్త్యా ప్రాప్తోమునికుమారతాం || ౫ || మహాదేవప్ర
సాదస్య భాగ్యాయత్తస్యభావినః | దుగ్ధాభిలాషప్రభవం ద్వారతామగ
మత్తపః || ౬ || అతపవగణేశత్వం కుమారత్వంచశాశ్వతం || సహదుగ్ధా
భినాతస్మై ప్రదదాశంకరస్వయం || ౭ || తస్మాద్జానా గమోష్యస్య ప్ర
సాదాదేవశాంకరాత్ | కామారంహిపరంసాక్షోద్జానంశక్తిమయంవిరుః
౮ || శివశాస్త్రప్రవక్తృత్వ మపితస్యహితత్కృతం | కుమారముఖతో
లబ్ధజ్ఞానాభేరివనన్దినః || ౯ || దృష్టంతుకారణస్తస్య శివజ్ఞానసమన్వయే
స్వమాతృవచనంసాక్షాచ్ఛోకజంక్షీరకారణాత్ || ౧౦ || సావదత్కిలశో
చస్తీసహసాదుస్సహంవచః | క్వదుగ్ధంసాధునూపత్సక్వవయంవనవాసినః ||

మాతోవాచ |

౧౧ | కృష్యభావేనదారిద్యాగ్నిన్మయా తేభాగ్యహీనయా | మిథ్యాదుగ్ధ

మిదందత్తం పిప్లమాలోధ్యవారిణా ॥౧౨॥ త్వంమాతులగృహేస్వల్పం
 పీత్యామగ్ధంవియశ్శతం జ్ఞాతాస్వాదస్తవసర్వాప్తస్తజ్జాతీయమనుస్మరన్
 ౧౩ । దత్తంనపయఇత్యుక్త్వా రుదకదుఃఖాకరోషిమాం । ప్రసాదేనవి
 నశిమోః పయస్తవనవిద్యతే ॥ ౧౪ ॥ పాదపంకజయోస్తస్య సామ్య
 స్యసగణస్యచ । భక్త్యాసమపి తంయత్తత్కారణంసర్వసంపదాం ॥ ౧౫
 ధనాద్యద్విశ్వనాస్మాభి రితప్రాగ దికతశ్శివః । అతోదరిద్రాస్సంజాతావ
 యంతస్మాన్నితత్ప్రయః ॥ ౧౬ ॥ వాయురువాచ ॥ ఇతిమాతృవచశ్శు
 త్యా తథ్యంశోకాది సూచకం । బాలోప్యనుతపన్నంతః ప్రగల్భ మిదమ
 బ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ ఉపమన్యురువాచ । శోకేనాలమితోమాత స్సామో
 యద్యస్తిశంకరః తత్ప్రసాదేన దుగ్ధాభిం సాధయిష్యామిశాశ్వతం ॥ ౧౮
 మాతోవాచ । యద్యస్తి తిననక్తవ్యం పుత్రసన్నిగ్ధకంవచః । సర్వస్మాదధి
 కోస్త్యేవ శివఃపరమకారణం ॥ ౧౯ ॥ తత్కృతంహిజగత్సర్వం బ్రహ్మ
 ద్యాస్తస్యకింకరాః । తత్ప్రసాదకృతైశ్వర్యా దాసాస్తస్యవయంప్రభోః
 ౨౦ ॥ అన్యోన్యేవాన్పురిత్యజ్య కర్మణామనసాగిరా । తమేవసామ్యంనగు
 ణంభజే భావపురస్సరం ॥ ౨౧ ॥ తస్యదేవాధిదేవస్య శినస్యశివదాయ
 నః । సాక్షాన్నమశ్శివాయేతి మన్తోయంవాచకఃస్మృతః ॥ ౨౨ ॥ సప్త
 కోటిమహామన్తా స్సర్వేనప్రణవాసరే । తస్మిన్నేవవిలీయస్తేపునస్తస్మా
 ద్వినిగతాః ॥ ౨౩ ॥ సప్రసాదాశ్చతేమన్తా స్సాధికారవ్యపేక్షయా
 సర్వాధికారస్త్యేకోయం మన్త్రేషవేశ్వరాజ్ఞయా ॥ ౨౪ ॥ యథానికృ
 ప్తానుత్కృప్తా స్సర్వానప్యాత్మనశ్శివః । క్షమతేరక్షితుంతద్వన్మన్తోయ
 మపిసర్వదా ॥ ౨౫ ॥ ప్రబలశ్చితధాచాయం మన్త్రోనున్తాంతరాదపి ।
 సర్వరక్షారోహ్యేషనాపరః కశ్చిదిష్యతే ॥ ౨౬ ॥ తస్మాన్మత్రాన్తరం
 త్యక్త్వాసజ్జక్షురపరోభవ । తస్మిజ్జిహ్వస్తరగతే నకిచ్చిద్దులభంమతం
 ౨౭ ॥ అఘోరాస్త్రజ్ఞశ్చైవానాం రక్షాహేతురనుతమం । తచ్చ
 తత్ప్రభవంమత్వా తత్పరోభవనాన్యథా ॥ ౨౮ ॥ భస్మేదన్తమయూలబ్ధం
 పితురేవతప్రాత్తమం విరజానలసంసిద్ధంమహాపాసనివారణం ॥ ౨౯ ॥ మ
 స్త్రీంచతేమయాదత్తం గృహాణమదనుజ్ఞయా అనేనైవాస్త్రబ్రహ్మసరక్షా
 తవకవిష్యతి ॥ ౩౦ ॥ వాయురువాచ ॥ ఏవంమాత్రానమాదిశ్యశివంతే

స్వీత్యుదీర్యచ । విమృష్టస్తద్వచోమూర్ధ్ని కుర్వన్నేవనదామః ॥
 ౩౧ ॥ తాంప్రణమ్యేవముక్త్యాచతపఃకతుకంప్రచక్రమే । తమాహచ
 త దా మా తా శుభం కుర్వన్తు తే సురా ॥ ౩౨ ॥
 అనుజ్ఞాతస్తతతయా తపస్తేపేసుదుశ్చరం । హిమవత్సర్వతంప్రాప్య వా
 యుభక్షస్సమాహితః ॥ ౩౩ ॥ అష్టేష్టకాభిఃప్రాసాదం కృత్వాలింగం
 చమృణ్మయం । తత్రావాహ్యామహాదేవం సామృంసగణమవ్యయం ॥ ౩౪
 భక్త్యాపంచాక్షరేణైవ పత్తైఃపుష్పైర్వనోద్భవైః । సమధ్యచ్ఛాచి
 రంకాలం చచారపరమంతపః ॥ ౩౫ ॥ తథాతపశ్చరంతంతం బాలమేకా
 కినంకృశం । పురామరీచినాశస్త్రాకే చిన్మునిపిశాచకాః ॥ ౩౬ ॥ సంత్రా
 స్యరాక్షసైర్భావైస్తపసోవిఘ్నమాచరన్ । సచ్ఛతైఃపీడ్యమానోపి త
 పఃకుర్వన్కథంచన ॥ ౩౭ ॥ సదానమశ్శివాయేతి క్రోశతిస్మాతకగౌరవత్ ।
 తన్నాదశ్రవణాదేవ తపసోవిఘ్నకారిణః ॥ ౩౮ ॥ తత్తద్భావంసముత్సృ
 జ్య మునయస్తముపాచరన్ । తపసాతస్యవిప్రస్య ప్రదీపితమభూజ్ఞగత్ ॥
 ౩౯ ॥ ప్రణమ్యాహుశ్చతత్సర్వం హరయేదేవసత్తమాః । శ్రుత్వాతే
 మాంతదావాక్యం భగవాన్స్పరుషోత్తమః ॥ ౪౦ ॥ కిమిదన్వితినంచింత్య
 జ్ఞాత్వాతత్కారణంచనః । జగమమన్దరంతూణాం మహేశ్వరదిదృక్ష
 యా ॥ ౪౧ ॥ దృష్ట్వాదేవంప్రణమ్యేవం ప్రోవాచచక్రతాంజలిః । హ
 రిరువాచ । భగవన్బ్రాహ్మణఃకశ్చిదుపమన్యూరితిశ్రుతః ॥ ౪౨ ॥ క్షీరార్ధ
 మదహత్సర్వం తపసాతంనివారయ ॥ ౪౩ ॥ వాయురువాచ । ఏతస్మిన్నస్తరేదే
 వః పినాకీపరమేశ్వరః । శక్రస్వరూపమాస్థాయ గన్తుంచక్రేమతీంతదా ॥
 ౪౪ ॥ వృత్తం ॥ అథజగమమునేన్దుతపోవనం గజవరేణసితేనతదాశివః ।
 సహసురాసురసిద్ధమహూర్జగైర మరరాజతనుంస్వయమాస్థితః ॥ ౪౫
 సహ్రావచాబుప్రభచామరేణ వివీజ్యవాలవ్యజనేనదివ్యం । దధారశఛ్యా
 సహితంసురేం ద్రంకరేణవామేనసితాతపత్రం ॥ ౪౬ ॥ రరాజథగవాన్సో
 మ శ్శక్రరూపీతదాశివః । తేనాతపత్రేణయథా చన్ద్రబిమ్బేనమన్దరః ॥
 ౪౭ ॥ ఆస్థాయైవంహిశక్రస్య స్వరూపంపరమేశ్వరః । జగమానుగ్ర
 హంకతు ముపమనోస్తమాశ్రమం ॥ ౪౮ ॥ తందృష్ట్వాపరమేశానం
 శక్రరూపధరంశివం । ప్రణమ్యశిరసాప్రాహ మునిమునివరస్స్వయం ।

౪౯ ॥ ఉపన్యసోవాచ ॥ పావిత్రశ్చాశ్రమసోయం మమదేవేశ్వరస్స్వ
 యం । ప్రాప్తశ్శక్తోజగన్నాథో భగవాన్భానుసప్రభః ॥ ౫౦ ॥ వాయు
 రువాచ ॥ ఏవముక్త్యాస్థితంప్రేక్ష్య కృతాంజలిపుటంద్విజం । ప్రాహగం
 భీరయావాచా శక్రరూపధరోహరః ॥ ౫౧ ॥ శక్రఉవాచ ॥ తుష్టోస్మి
 తేవరంబ్రూహి తపసానేనసుత్రత । దదామిచేప్సితాంతస్సర్వాన్ధామ్యాగ
 జమహామునే ॥ ౫౨ ॥ వాయురువాచ ॥ ఏవముక్తస్తదాతేన శక్రకేణ
 మునిసత్తమః । వరయామిశివేభక్తి మిథ్యుక్త్యాతపతేపునః ॥ ౫౩ ॥ త
 స్యతీవ్రంతపోజ్ఞాత్వా శక్రరూపధరోహరః । ఆగత్యసగుణాభాసైః స్వ
 మాత్మానమనిన్దత ॥ ౫౪ ॥ మునిస్తుతమపిజ్ఞాయ శక్రరూపధరంహరం ।
 శివనిన్దాశుతేత్యేవ మతుఃకంవ్యవసితస్స్వయం ॥ ౫౫ ॥ క్షీరేవాంధామపి
 త్యక్త్యా నిహన్తుంశక్రముద్యతః । భస్మాదాయతదాఘోరమఘోరాస్త్రా
 భిమన్త్రితం ॥ ౫౬ ॥ విసృజ్యశక్రముద్దిశ్య స్వదేహందగ్ధముద్యతః । ఆ
 గ్నేయీంధారణాంబిభ్ర దుపమన్యరవస్థితః ॥ ౫౭ ॥ తాంతస్యధార
 ణాందేవ్రానిరీక్ష్వావారయత్స్వయం । తద్విసృజ్యమఘోరాస్త్రం సద్వి
 శ్వరనియోగతః ॥ ౫౮ ॥ జగ్రహేమధ్యతఃక్షీప్రం నదీశంకరవల్లభః ।
 దదృశేధమహాదేవ్రా దేవ్యాసాధకంవృషోపరి ॥ ౫౯ ॥ గణేశ్వరైస్త్రి
 శూలాద్యైర్దివాస్త్రిరపిసంవృతః । దేవదున్దుభయోనేదుః పుష్పశృ
 ప్టిఃపపాతచ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మేంద్రవిష్ణుప్రముఖైర్దేవైశ్చన్నాదిశోద
 శః । ఆధోపమన్యరానన్ద సముద్రోమిభిరాహతః ॥ ౬౧ ॥ పపాతదణ్డ
 వద్యామా భక్తినిఘ్నోనచేతసా । ఏహ్యేహీతితమాహూయ శివశ్శ్చ
 తాంశుభూషణః ॥ ౬౨ ॥ మూర్ధ్నాఽఘ్రూయసుతస్తేయ మితిదేవ్యై
 స్యవేదయత్ । దేవీచగుహవత్ప్రీత్యా మూర్ధ్నైతస్యకరామ్బుజం ॥
 ౬౩ ॥ విన్యస్యప్రదదాతస్తే కుమారపదమవ్యయం । క్షీరాబ్ధిరధసాకా
 రః క్షీరంస్వాదుకరేదధత్ ॥ ౬౪ ॥ ఉపస్థాయదదాతస్తే పిండీభూతమన
 శ్వరం । సమృద్ధింధనదస్తద్వద్దదావాప్రలయస్థితాం ॥ ౬౫ ॥ తతస్స
 మృద్ధమభవద్ధనైఃకాన్యైస్తపోవనం । వ్రతంపాశుపతంజ్ఞానంవ్రతయో
 గంచతత్వతః ॥ ౬౬ ॥ దత్వాతస్తైప్రవక్తృత్వంపాదుకేచచిరంవరం । సర్వజ్ఞత్వ
 పదందత్వాదేవశ్చాన్తరగీయత ॥ ౬౭ ॥ ఇతిశ్రీవైవేహిహాపురాణే వాయు

వీయసంహితాయాం పూర్వభాగే త్రింశోధ్యాయః ॥ ౩౦.

సమాప్త్యం పూర్వభాగః.

కుత్రచిద్ధస్తలిఖిత వుస్త కేశివరహస్యస్య సప్తమాంశేదేవీస్తవనప

ద్యావళీషు పఠితే శివగౌరీసంవాదే చతుర్దశా ధ్యాయే.

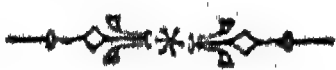
గతరత్న కిరీటాశ్చ విష్ణుముఖ్యాస్సు రాస్తదాప్రహృష్టవదనాందేవీంతు
ష్టువువివిధైస్తవైః ॥ దేవాణామః ॥ నమోదేవ్యై నమోదేవ్యై నమోదే
వ్యై నమోనమః । నమోనమోజగద్ధాత్యై జగద్ధాత్యై నమోనమః ॥ ౨ ॥
నమోనమస్తే కల్యాణ్యై మంగళాయై నమోనమః । నమోనమస్తే శర్వాణ్యై
సుఖదాయై నమోనమః ॥ ౩ ॥ నమోనమస్తే భద్రాయై శోభనాయై న
మో న మః । నమోన మస్తే భద్రాయై శాంభవ్యై తే నమోనమః ॥ ౪ ॥
నమోనమోనమోమాత నమోమాతనమోనమః । నమస్తే పరమే
శ్వర్యై పరమాయై నమోనమః ॥ ౫ ॥ నమస్తే ముక్తిదాయిన్యై ముక్తి
దాయై నమోనమః । నమస్తే విశ్వరూపిణ్యై విశ్వమాతే నమోనమః ॥ ౬ ॥ న
మస్తే లింగధారిణ్యై భూతిదాయై నమోనమః । నమస్సంతుష్ట చిత్తాయై సు
ప్తిదాయై నమోనమః ॥ ఓమి * ఓమి * ఓమి *

గురూణాం గురుమారాధ్యమతోద్ధారం మహాకవిం । ఉద్భ

టారాధ్యనంశ్యేంద్రం వీరభద్రగురుంభజే ॥

వీరశైవగుహారాజ్యం సనాథంయేనభూతలే । వీర

భద్రగురుంనందే శైవాచారప్రదర్శకం ॥

శ్రీ గణాధిపతయే నమః.

శ్రీశివపురాణే వాయవీయ సంహితాయాం,

ఉత్తరభాగ, ప్రారంభః.

నమశ్శివాయ సోమాయ సగుణాయససూనవే । ప్రధానపురు
షేశాయ సర్గస్థిత్యంత హేతవే ॥ ౧ ॥ శక్తిరప్రతిఘాయస్య ఐశ్వర్యం
చాపిసర్వగం । స్వామిత్వంచవిభుత్వంచ స్వభావంసంప్రచక్షతే ॥ ౨ ॥
తమజంపిశ్వకర్మాణం శాశ్వతంశివమద్వయం । మహాదేవంమహాత్మానం
ప్రజామిశరణంశివం ।

నమస్సమస్తసంసార చక్రభ్రమణహేతవే । గౌరీకుచతటిద్వం
ద్వ చూచుకాంకితవక్షసే ॥ ౧ ॥ సూతఉవాచ ॥ ఉక్త్వాభగవతోలబ్ధ ప్ర
సాదముపమన్యునా । నియమ్యవాచంవై వాయు ర్మథ్యంప్రాప్తైదివా
కరే । ౨ ॥ ఋషయశ్చాపి తేసర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । అధాయమ
ర్థఃప్రప్తవ్య ఇతికృత్వావినిశ్చయం ॥ ౩ ॥ కృత్వా యథాస్వకంకృత్యం
ప్రత్యాగత్యయథాపురా । భగవంతముపాగత్య ప్రవీక్ష్యసముపాది
శన్ ॥ ౪ ॥ యథాసానియమస్యాంతే భగవానభికోద్భవః । మధ్యే
మునిసమాజస్య భేజెక్లప్తంవరాసనం । ౫ ॥ సుఖాసనోపవిష్టశ్చ వా
యులోకనమస్కృతః । క్రమాద్విభూతిమీశస్య హృదికృత్వేదమబ్ర
వీత్ ॥ ౬ ॥ తంప్రపద్యేమహాదేవం సర్వజ్ఞమవరాజితం । విభూతిశకలం
యస్య చరాచరమిదంజగత్ । ౭ ॥ ఇత్యాకణాశుభాంవాణీ మృషయః
క్షీణకల్మషాః । విభూతివిస్తరంశ్రోతు మూచస్తేపరమంవచః । ౮ ॥
ఋషయఃకామః । ఉక్తంభగవతావృత్తముపమన్యోర్మహాత్మనః । క్షీరా
ర్థేనాపితిపసా యత్ప్రాప్తంపరమేశ్వరాత్ । ౯ ॥ దృష్ట్వాసావాసుదేవేన

—[సూతఋషిసంవాదః]—

కృష్ణేనాగ్నిప్రకర్మణా । ధౌమ్యాగ్రజస్తతస్తేపే కృత్వాపాశుపతంవ్రతం ।

౧౦॥ ప్రాప్తంచపరమంజ్ఞానమితీప్రాగవశుశ్రుమః । కథంసంబ్రహ్మసంస్కృష్టా
జ్ఞానంపాశుపతంపరం ॥ ౧౧ ॥ స్వేచ్ఛయాహ్యవతీతోఽపి వాసుదేవస్స
నాతనః । నిందయన్నివమానుష్యం దేహశుద్ధించకారసః ॥ ౧౨ ॥ పు
త్రార్థంహితపస్తపుం గతస్తస్యమహామునేః । ఆశ్రమంమునిభిజ్జాప్తం
దృష్టవాంస్తత్రవైమునిం ॥ ౧౩ ॥ భస్మావదాతసర్వాంగం త్రిపుండ్రం
కితమస్తకం । రుద్రాక్షమాలాభరణం జటామండలమండితం ॥ ౧౪ ॥
తచ్ఛిష్యభూతైర్మునిభి శ్శాస్త్రైర్వేదమివావృతం । శివధ్యానరతంశాం
త ముపమన్యుంమహాద్యుతిం ॥ ౧౫ ॥ నమశ్చకారతందృష్ట్వా హృష్టస
ర్వతనూరుహః । బహుమానేనకృతవాన్ త్రిఃకృత్యాతుప్రదక్షణం ॥ ౧౬
తస్యావలోకనాదేవ మునేఃకృష్టస్యధీమతః । నష్టమాసీస్మలంసర్వం మా
యేయంకార్మమేవచ ॥ ౧౭ ॥ తతఃక్షీణమలంకృష్ట ముపమన్యుర్యథావిధిః
భస్మనోద్ధూశ్యతంమంత్రై రగ్నిరిత్యాదిభిఃక్రమాత్ ॥ ౧౮ ॥ అఃపా
శుపతంసాక్షాద్వ్రతంద్వాదశమాసికం । కారయిత్యామునిస్తస్మై దదౌ
జ్ఞానమనుత్తమం ॥ ౧౯ ॥ తథాప్రభృతితంకృష్టం మునయశ్శంసితప్ర
తాః । దివ్యాఃపాశుపతాస్సర్వే పరివృత్తోపతస్థిరైః ॥ ౨౦ ॥ తతోగురువి
యోగాద్వై కృష్టఃపరమశక్తిమాన్ । తపశ్చకారపుత్రార్థం సాంబము
ద్దిశ్యశంకరం ॥ ౨౧ ॥ తపసాతేనవషాంతే దృష్ట్వాదేవంమహేశ్వరం
సాంబంసగణమవ్యగ్రో లబ్ధవాన్పుత్రమాత్మనః ॥ ౨౨ ॥ యస్మాత్సంబో
మహాదేవః ప్రదదౌపుత్రమాత్మనః । తస్మాజ్జాంబవతీసూనుం సాంబంచ
క్రేసనాతనః ॥ ౨౩ ॥ ఏతద్వఃకథితంసర్వం కృష్టస్యాగ్నిష్టకర్మణః । మహా
షేఽజ్ఞానలాభశ్చ పుత్రలాభశ్చశంకరాత్ ॥ ౨౪ ॥ యజ్ఞదంకీతయే
న్నిత్యంశృణుయాచ్ఛాపయేత్తథాసవిష్ణోర్జ్ఞానమాసాద్య తేనైవసహము
చ్యతే ॥ ౨౫ ॥ ఇతి శ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా
ముపరిభాగే ప్రథమోధ్యాయః ॥ ౧. * * *

ముషయడఃమః ॥ కింతత్పాశుపతంజ్ఞానం కథంపశుపతిశ్శివః !
కథంధామ్యాగ్రజఃపుష్టః కృష్టేనాద్భుతకర్మణా ॥ ౧ ॥ వాయురువాచః
పురాసాక్షాన్మహేశేన శ్రీకంఠావ్యేనమందరే । దేవ్యేదేవేనకథితం జ్ఞా
నంపాశుపతంపరం ॥ ౨ ॥ తదేవపుష్టంకృష్టేన విష్ణునావిశ్వయోనినా

వశుత్వంచసురాదీనాం పతిత్వంచశివస్యచ || 31 || యథోపదిష్టంకృష్టాయ
మునినాప్యసమన్యనా | తథాసమాసతోపక్ష్యే తచ్చృణధ్వమతంద్రి
తాః | ౪ || పురోపమన్యమాసీనం విష్ణుఃకృష్టవపుధరః | ప్రణివత్య
యథాన్యాయ మిదంవచనమబ్రవీత్ | ౫ || శ్రీకృష్ణఉవాచ | భగవం
| ధోతుమిచ్ఛామి దేవ్యేదేవేనభాషితం | దివ్యంపశుపతంజ్ఞానం విభూ
తించాస్యకృత్స్నశః | ౬ || కథంపశుపతిదేవః పశవఃకేప్రకీర్తితాః |
కైఃపాశైస్తేనిబధ్యంతే విముచ్యంతేచతేకథం || ౭ || ఇతిసంచోదితశ్శ్రీ
మాను పమన్యర్మహామనాః | ప్రణమ్యదేవందేవీంచ ప్రాహదుష్టోయదా

—[శివాజ్ఞామహాత్మ వర్ణనం,]—

తథా || ౮ || ఉపమన్యురువాచ || బ్రహ్మద్వాస్తావరాంతాశ్చ నేవదేవ
స్యశూలినః | పశవఃపరికీర్త్యంతే సంసారవశవర్తిनః | ౯ || తేమాంపతి
త్వాద్దేవేశ శ్శివఃపశుపతిస్స్మృతః | మలమాయాదిభిఃపాశై స్సంబధ్నాతి
పశూన్పతిః || ౧౦ || సప్తవమోచకస్తేషాం భక్తానాంసముపాసితః | చ
తుర్వింశతితత్వాని మాయాకర్మగుణాలమీ | ౧౧ || విషయాఇతి కథ్యం
తేపాశాజీవనిబంధనాః | బ్రహ్మదిస్తంబపర్యం తాన్పశూన్పథ్యామహే
శ్వరః || ౧౨ || పాశై ర్తేఃపతిదేవః కార్యంకారయతిస్వకం |
తస్మాజ్జయా మహేశస్య ప్రకృతిః పురుషోచితామ్ || ౧౩ ||
బుద్ధిప్రసూతేనా బుద్ధిరహంకారమహంకృతిః | యింద్రియాణిదశై కం
చ తన్నాత్రాపంచకంతథా || ౧౪ || శాసనాద్దేవదేవస్య శివస్యశివదా
యినః | తన్నాత్రాణ్యపి తస్యైవ శాసనేనమహీయసా || ౧౫ || మహా
భూతాన్యశేషాణి భావయన్త్యనువూర్వశః | బ్రహ్మాదీనాంతృణాంతానాం
దేహీనాంచేహసంగతిమ్ || ౧౬ || మహాభూతాన్యశేషాణి జనయంతిశి
వాజయా | అధ్యవస్యతివై బుద్ధి రహంకారోఽభిమన్యతే || ౧౭ || చిత్తం
చేతయతేచాపి మనస్సంకల్పయత్యపి | శ్రోత్రాదీనిచగృహ్లాంతి శబ్దాదీ
—[శివాజ్ఞాన శాస్త్రతత్త్వద్వైవతా కర్తవ్యవర్ణనం,]—

న్విషయాన్పుధక్ || ౧౮ || స్వానేవనాన్యాంచేవ స్యదివ్యేనాజ్ఞాబలేనైవ
వాగాదీన్యపియాన్యాసం స్థానిక ర్మేంద్రియాణిచ || ౧౯ || యథాస్వంకర్మ
కుర్వంతి నాన్యత్కించద్భివాజ్ఞయా | శబ్దాదయోపిగృహ్లాంతే క్రియం

తేవచనాదయః ॥ ౨౦ ॥ అవిలంఘ్యహి సర్వేషామాజ్ఞాశంభోగైరియ్య
 నీ । అవకాశమశేషాణాం భూతానాం సంప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౧ ॥ ఆకాశః
 పరమేశస్య శాసనాదేవసర్వగః । ప్రాణాద్యైశ్చ తథానామ భేదై రంత
 ర్భూహిజగత్ ॥ ౨౨ ॥ విభక్తిః సర్వం శర్వస్య శాసనే న ప్రభంజనః । హ
 వ్యం వహతి దేవానాం కవ్యం కవ్యాశినామపి ॥ ౨౩ ॥ పాకాద్యం చ కరో
 త్యగ్నిః పరమేశ్వరశాసనాత్ । సంజీవనాద్యం సర్వస్య కుర్వంత్యాపస్తనా
 జ్ఞయా ॥ ౨౪ ॥ విశ్వం భరాజగన్నిత్యం ధత్తే విశ్వే శ్వరాజ్ఞయా । దే
 వానాన్వత్య సురాన్తంతి త్రిలోకమభిరక్షతి ॥ ౨౫ ॥ ఆజ్ఞాయాతస్య దేవేం
 ద్రస్సర్వేదేవై రలంఘ్యయాజీవానాం వ్యాధిభిః పీడాం మృతానాం చైన
 యాతనాం ॥ ౨౬ ॥ అధార్మికాణాం ధర్మేశః కరోతి శివశాసనాత్ । ని
 ఋతిర్విధిహీనానాం ఫలం హరతి కర్మణాం ॥ ౨౭ ॥ నిశాచరాధిపత్యం చ కు
 రుతే శంకరాజ్ఞయా । ఆధిపత్యమపాన్నిత్యం కురుతే వరుణోమునే ॥ ౨౮ ॥
 పాపైర్భద్రాతివధ్యాంశ్చ పరమేశ్వరశాసనాత్ । దదాతి నిత్యం యక్షేం
 ద్రో ద్రవిణం ద్రవిణేశ్వరః ॥ ౨౯ ॥ పుణ్యానురూపం భూతేభ్యః పురు
 షస్యానుశాసనాత్ । కరోతి సంపదశ్శశ్వద్జ్ఞానంచై వసుమేధసాం ॥ ౩౦ ॥
 నిగ్రహంచాప్యసాధూనా మిశానశ్శివశాసనాత్ । ధత్తే తుధరణీం మూ
 ఢ్నాశేషశ్శివ నియోగతః ॥ ౩౧ ॥ యానూహుస్తామసీం రాద్రీం మూ
 తిమంతకరీం హరేః । సృజత్యశేషమిశస్య శాసనాచ్ఛతు రాననః ॥
 ౩౨ ॥ తిసృభిర్మూతిభిస్సాస్వాభిః పాతిచాంతేనిహంతిచ । విష్ణుః పాలయ
 తే విశ్వం విశ్వేశ్వరనియోగతః ॥ ౩౩ ॥ సృజతే గ్రసతే చాపి స్పృశాభిస్తను
 భిస్తథా । హరత్యస్తే జగత్సర్వం హరస్తస్త్వైవ శాసనాత్ ॥ ౩౪ ॥ సృజ
 త్యపిచ విశ్వాత్మా త్రిధాభిన్నస్తురక్షతి । కాలః కరోతి సకలం కాల స్సం
 హరతి ప్రజాః ॥ ౩౫ ॥ కాలః పాలయతే విశ్వం కాలకాలస్య శాసనాత్
 త్రిభిరంతైర్జగద్భిరతే జోభివృష్టిమాదిశన్ ॥ ౩౬ ॥ దివి వషత్సా
 భాను దేవదేవస్య శాసనాత్ । పుష్ట్యా త్యోషధిజాతాని భూతాని హ్లాద
 యత్యపి ॥ ౩౭ ॥ దేవైశ్చ పీయతే చంద్రశ్చంద్ర భూషణశాసనాత్ । ఆ
 దిత్యాపి సమౌరుద్రా ఆశ్వినౌ మరుతస్తథా ॥ ౩౮ ॥ భేచరాఋషయ స్సిద్ధా
 భోగి నౌ మనుజామృగాః । పశవః పక్షిణశ్చైవ కీటాన్వ్యా స్థావరాణిచ ॥

౩౯ । సద్యస్సముద్రాగిరయః కాననానిసరాంసిచ । వేదాస్సాంగాశ్చ శాస్త్రాశినున్తాస్సోనుమఖాదయః ॥ ౪౦ ॥ కాలాగ్న్యాదిశివాంతాని భువనానిసహధిపైః । బ్రహ్మాండాన్యప్యసంఖ్యాని తేషామావరణానిచ ॥ ౪౧ ॥ వత్సమానాన్యతీతాని భవిష్యంత్యపి కృత్స్నశః । దిశశ్చవిదిశశ్చైవ కాలభేదాః కలాదయః ॥ ౪౨ ॥ యచ్ఛక్తిం చిజ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శూన్యతేఽపి వా తత్సర్వం శంకరస్యాజ్ఞా బలేన సమధిష్ఠితం ॥ ౪౩ ॥ వృత్తజ్ఞాబలాత్తస్య ధరాస్థితే హధిరాధరావారిధరాస్సముద్రాః । జ్యోతిర్గణాశ్శక్రముఖాశ్చ దేవాస్థిరం చరం వాచిదచిద్యదస్తి ॥ ౪౪ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే పాశుపతజ్ఞాన నిరూపణత్వామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨ ॥ * * * *

ఉపమన్యసువాచ ॥ అత్యాశ్చర్యమిదం కృష్ణ । శమ్భో రమితకర్మణః ఆజ్ఞాకృతం శృణుష్వైత చ్ఛృతం శృతిముఖేమయా ॥ ౧ ॥ పురాకిల సురాస్సేంద్రావివదంతః సుస్పరం । అసురాన్సమరేజిత్వా జేతాహమహమిత్యత

[యక్ష వేణధృత శివస్వరూప కథనం.]

౨ ॥ తదామహేశ్వరస్తేషాం మధ్యతోఽవరవేషధృక్ । స్వలక్షణైర్విహీనాంగ స్వయం యక్ష ఇవాభవత్ ॥ ౩ ॥ సతానాహసురానేకం తృణమాదాయ ధూతలే । యప్తద్వికృతం కర్తుం యమేతసతుదైత్యజిత్ ॥ ౪ ॥ యక్షస్య వచనం శ్రుత్వా వజ్రపాణిశ్చ చీపతిః । కించిత్కృద్ధో విహస్యేనం తృణమాదాతుముద్యతః ॥ ౫ ॥ సతత్తృణముపాదాతుం మనసాపిచ శక్యతే । యథాతథాపితచ్ఛేత్తుం వజ్రం వజ్రధరోఽసృజత్ ॥ ౬ ॥ తద్వజ్రం నిజవజ్రేణ సంసృష్టమివ సర్వతః । తృణేనాభిహతంతేన తిర్యగగ్రం పశాతహ ॥ ౭ ॥ తత్తథాన్యే సుసంరద్ధా లోకపాలా మహాబలాః । సంసృజస్తృణముద్దిశ్య స్వాయుధాని సహస్రశః ॥ ౮ ॥ ప్రజజ్వాలమహావహ్నిః ప్రచండపవనో వహౌ । ప్రబుద్ధోపాంపతిర్యద్వత్ప్రలయేన ముపస్థితే ॥ ౯ ॥ ఏవం జేతే సుమారద్ధౌ తృణముద్దిశ్యయత్నతః । వ్యధమాసీదహణాకృష్ణ యక్షస్యాజ్ఞాబలేనైవ ॥ ౧౦ ॥ తదాహయక్షం జేవేంద్రః కోభవానిత్యమసికతిః । తథస్సపశ్యతామేవ తేషామంతరధీయత ॥ ౧౧ ॥ తదంతరేక్షానువవ్రీదే వీదివ్యవిభూషణా । ఆదిరాసీన్నభోరంగే శోభమానాశు చిస్మితా

౧౨ । తాంద్యష్టావిస్మయావిష్టా దేవాశ్చ కపురోగమాః । ప్రణమ్య
యకుంఘ్రపచ్చః కోసాయక్షోవిలణః ॥ ౧౪ ॥ సాబ్రవీత్సస్మితంచేవీ
సయుష్మాకమగోచరః । తేనేదంభ్రామ్యతేచక్రం సంసారాఖ్యంచరాచ
రం ॥ ౧౪ ॥ తేనాదౌక్రియతేవిశ్వం తేనసంహీయతేపునః । నతస్యనియ
మోకశ్చి తే నసర్వంనియమ్యతే ॥ ౧౫ ॥ ఇత్యుక్త్వాసామహదేవి తతై
వాంతరధీయత । దేవాశ్చవిస్మితాస్సర్వే తాంప్రణమ్యదివంయయుః ॥
౧౬ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితా ముపరిభాగే
తృతీయాఽధ్యాయః ॥ ౩. * * * *

ఉపమన్యురువాచ ॥ శృణుకృష్ణమహేశస్య శివస్యపరమాత్మనః ।
మూత్యాత్మభిస్తతం కృత్స్నంజగదేతచ్ఛరాచరం ॥ ౧ ॥ సశివస్సర్వమే
వేదం స్వకీయాభిశ్చమూర్తిభిః । అధితిష్ఠత్యమేయాత్మా యత్తత్సర్వం

—*(పంచబ్రహ్మోద్ధి కథనం)*(—

తతఃస్మృతః ॥ ౨ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుస్తథారుద్రో మహేశానస్సదాశివః ।
మూతయస్తస్యవిజ్ఞేయా యాభిర్విశ్వమిదంతతం ॥ ౩ ॥ అథాన్యాశ్చాపిత
నవః పంచబ్రహ్మసమాహ్వయాః । తనుభిస్తాభిరవ్యాప్త మిహాకించిన్నవి
ద్యతే ॥ ౪ ॥ యీశానఃపురుషోఘోరో వామస్సద్యస్తధైవచ । బ్రహ్మ
ణ్యేతానిదేవస్య మూతయఃపంచవిశ్రుతాః ॥ ౫ ॥ ఈశానాఖ్యాతుయా
తస్య మూర్తిరాద్యాగరీయసీ । భోక్తారంప్రకృతేస్సాక్షాత్ క్షేత్రజ్ఞమ
ధితిష్ఠతి ॥ ౬ ॥ స్థాణోస్తత్పురుషాఖ్యాయా మూర్తిర్మూర్తిమతఃప్రభోః
గుణాశ్రయాత్మకంభోగ్య మవ్యక్తమధితిష్ఠతి ॥ ౭ ॥ ధర్మావ్యప్తాంగసం
యుక్తంబుద్ధితత్త్వంపినాకినః । అధితిష్ఠత్యఘోరాఖ్యా మూర్తిరత్యంత
పూజితా ॥ ౮ ॥ వామదేవాహ్వయామూర్తి ర్మహదేవస్యవేదనః ।
అహంకృతేరధిష్ఠాత్రీ మాహురాగమవేదినః ॥ ౯ ॥ సద్యోజాతాహ్వా
యామూర్తిః శ్శంభోరమితవర్చసః । మనసస్సమధిష్ఠాత్రీం మతిమంతఃప్ర
చక్షతే ॥ ౧౦ ॥ శ్రోత్రస్యవాచశ్శబ్దస్య విభోప్యోమస్తధైవచ । ఈశ్వ
రీమీశ్వరస్యైవ తామీశాఖ్యాంవిదుబుధాః ॥ ౧౧ ॥ త్వక్వాణిపుర్వ
వాయూనా మీశ్వరీంమూర్తి మైశ్వరీం । పురుషాఖ్యాంవిదుస్సర్వే పు
రాణార్ధవిశారదాః ॥ ౧౨ ॥ చక్షుషశ్చరణస్యాపి రూపస్యాగ్నేస్తధై

వచ । అహోరాత్ర్యామధిష్ఠాత్రీం మూర్తిమాహుర్మనీషిణః ॥ ౧౩ ॥
 రసనాయాశ్చసాయాశ్చ రసస్యాసాంతధైవచ । ఈశ్వరీంవామదేవా
 ఖ్యాం మూర్తికాంతన్నిరతావిదుః ॥ ౧౪ ॥ ఘ్రాణస్యచైవైపస్థస్య గం
 ధస్యచభువస్తథా । సద్యోజాతాహ్వయాంమూర్తికా మిశ్వరీంసంప్రచ
 త్తే ॥ ౧౫ ॥ మూర్తకాయఃపంచదేవస్య వందనీయాఃప్రయత్నతః । శ్రే
 యోర్ధిభిర్నరైర్నిత్యం శ్రేయసామేవహేతవః ॥ ౧౬ ॥ తస్యదేవాధి

అష్టమూర్తి భిర్జగద్వాపక శివవర్ణనం

దేవస్య మూర్త్యకమయంజగత్ । తస్మిన్వ్యాప్యస్థితంవిశ్వం నూత్రే
 మణిగణాభవ ॥ ౧౭ ॥ శర్వోభవస్తథారుద్ర ఉగ్రోభీమఃపశోఃపతిః ।
 ఈశానశ్చమహాదేవో మూర్తకాయశ్చాష్టవిశ్రుతాః ॥ ౧౮ ॥ భూమ్యం
 భోగ్నిర్మరుద్వ్యోమ త్కేతజ్జార్కనిశాకరాః । అధిష్ఠితామహేశస్య శ
 ర్వాద్యైరష్టమూర్తికాభిః ॥ ౧౯ ॥ చరాచరాత్మకంవిశ్వం ధత్తేవిశ్వంధరా
 త్మికా । శార్వశర్వాహ్వయామూర్తికా రితిశాస్త్రస్యనిశ్చయః ॥ ౨౦ ॥
 సజ్జీవనంసమస్తస్య జగతస్సలిలాత్మకం । భవఇత్యుచ్యతేమూర్తికా ర్భ
 వస్యపరమాత్మనః ॥ ౨౧ ॥ బహిరంతర్జగద్విశ్వం వ్యాప్యతేజోమయీ
 శుభా । కాదీరుద్రాహ్వయామూర్తికా రాస్థితాఘోరరూపిణీ ॥ ౨౨ ॥
 స్పందయన్ప్రవహో విశ్వం భిభత్సన్పంచదేవస్యయం ।
 ఉగ్రఇత్యుచ్యతేసద్భిర్మూర్తికాయగ్రస్యవేధసః ॥ ౨౩ ॥
 సర్వావకాశదాసర్వవ్యాపికాగగనాత్మికా । మూర్తిర్భూమ్యభీమాఖ్యా
 భూతబృందస్యభేదికా ॥ ౨౪ ॥ సర్వాత్మనామధిష్ఠాత్రీ సర్వక్షేత్రనివాసి
 నాం । మూర్తికాఃపశుపతేజ్జేయా పశుపాశనికృంతనీ ॥ ౨౫ ॥ దీపయంతీ
 జగత్సర్వందివాకరసమాహ్వయా । ఈశానాఖ్యామహేశస్య మూర్తికార్ది
 వివిసర్పతి ॥ ౨౬ ॥ ఆప్యాయయతియోవిశ్వ మమృతాంశుర్నిశాకరః ।
 మహాదేవస్ససామూర్తికార్మహాదేవ సమాహ్వయా ॥ ౨౭ ॥ ఆత్మనశ్చా
 ప్తమిమూర్తికాశ్శివస్యపరమాత్మనః । వ్యాపికేతరమూర్తికానాంవిశ్వం
 తస్మాచ్ఛివాత్మకం ॥ ౨౮ ॥ వృక్షమూలస్యసేకేన శాఖాఃపుష్పంతివై
 యథా । శివస్యపూజయాతద్వ త్పుష్పత్యస్యవపుజగత్ ॥ ౨౯ ॥
 పర్వాభయప్రదానంచ సర్వానుగ్రహణంతథా సర్వోపకారకరణం శివ

స్వారాధనంవిదుః ॥ ౩౦ ॥ యథేహపుత్రపోతాదేః ప్రీత్యాప్రీతోభవే
త్పితాతథా సర్వస్యసంప్రీత్యా ప్రీతోభవతిశంకరః ॥ ౩౧ ॥ దేహీనా
యస్యకస్యాపి క్రియతేయదిగ్గః . ॥ అనిష్టమష్టమూతేఽస్తత్కృ
తమేవనసంశయః ॥ ౩౨ ॥ అష్టమూర్త్యాత్మనావిశ్వ మధిష్ఠాయస్థితంశి
వం ॥ భజస్వసర్వ భావేన రుద్రంపరమకారణం ॥ ౩౩ ॥ ఇతి శ్రీశై
వేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే చతుర్థోఽం
ధ్యాయః ॥౪

*

*

*

*

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ భగవన్పరమేశస్య శర్వస్యామితతేజసః ॥ మూ
తిభిర్విశ్వమేవేదం యథావ్యాప్తంతథాశ్రుతం ॥ ౧ ॥ అద్వైతద్వాతమిచ్ఛా
మి యాథాత్మ్యంపరమేశయోః ॥ స్త్రీపుంభావాత్మకంచేదంతాభ్యాంకథ
యో శివభక్తసమాన ధర్మకథనం ॥

మధిష్ఠితం ॥ ౨ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ శ్రీమద్విభూతింశివయో ర్వాధాత్మ్యంచ
సమాసతః ॥ వక్ష్యేతద్విస్తరాద్వక్తుం భవేనాపినశక్యతే ॥ ౩ ॥ శక్తిస్సాక్షా
న్మహాదేవీ మహాదేవస్సశక్తిమాన్ ॥ తయోవిభూతి లేశోవై సర్వమే
తచ్ఛరాచరం ॥ ౪ ॥ నస్తుకించిదచిద్రూపం కించిద్వస్తుచిదాద్భుతం ॥
ద్వయం శుద్ధమశుద్ధంచాపరంచపరమేవచ
॥ ౫ ॥ యత్సంసరతిచిచ్ఛక్రమచిచ్ఛక్ర సమన్వితం ॥ తదేవశుద్ధ
మపరమితరత్తత్పరంశుభం ॥ ౬ ॥ అపరంచపరంచై నద్వయం చిదచి
దాత్మకం ॥ శివస్యచశివాయాశ్చ స్వాత్మ్యంచైతత్స్వభావతః ॥ ౭ ॥ శివ
యోవై వశంవిశ్వం నవిశ్వస్యవశేశివో ॥ ఈశితస్యమిదంయస్మాత్తస్మా
ద్విశ్వేశ్వరాశివో ॥ ౮ ॥ యథాశివస్తథాదేవీ యథాదేవీతథాశివః ॥ నా
నయోరంతరంవింద్యా చ్ఛందచంద్రికయోరివ ॥ ౯ ॥ చంద్రోనఖలుభా
త్యేష యథాచంద్రికయావినా ॥ సభాతివిద్యనూనోపి తథాశక్త్యావి
నాశివః ॥ ౧౦ ॥ ప్రభయాహివినాయద్వద్భానురేపనవిద్యతే ॥ ప్ర
భాచభానునాతేన సుతరాంతదపాశ్రయా ॥ ౧౧ ॥ ఏవంపరస్పరాపేక్షా
శక్తిశక్తిమతోస్థితిః ॥ నశివేనవినాశక్తిర్నశక్త్యాచవినాశివః ॥ ౧౨ ॥ శ
క్తోయయాశిప్రానిత్యం భుక్తౌముక్తౌచదేహీనాం ॥ అద్యాసాకాపరాశక్తి
శ్చిన్మయాశివసంశ్రయా ॥ ౧౩ ॥ యామామూరఖలేశస్యతైస్సైరనుగు

శైగుః శైః । సమానధర్మిణీమేన శివస్యపరమాత్మనః ॥ ౧౪ ॥ సైకా
పరాచచిద్రూపా శక్తిఃప్రసవధర్మిణీ । విభజ్యబహుధావిశ్వం విదధాతిశి
వేచ్ఛయా ॥ ౧౫ ॥ సామూలప్రకృతిర్మాయా త్రిగుణాత్రివిధాస్మృతా
...(శక్తిమయ జగద్వర్ణనం)...

శివయాచవిపర్యస్తం యయాతతమిదంజగత్ ॥ ౧౬ ॥ ఏకధాచద్విధా
చైవ తథాశతసహస్రధా । శక్తయఃఖలుభిద్యంతే బహుధావ్యవహర
తః ॥ ౧౭ ॥ శివేచ్ఛయాపరాశక్తి శ్శివతత్వైకతాంగతా । తతఃపరిస్ఫుర
త్యాదౌ సగేఃతైలంతిలాదివ ॥ ౧౮ ॥ తతఃక్రియాఖ్యయాశక్త్యాశక్తౌ
శక్తినుదుద్భయా తస్మాంవిత్తోభ్యమాణాయా మాదౌనాదస్సముద్భభౌ
౧౯ ॥ నాదాద్వినిస్సృతోబిందు బిందోదేవస్సదాశివః । తస్మాన్మ
హేశ్వరోజాత శ్శుద్ధావిద్యామహేశ్వరాత్ ॥ ౨౦ ॥ సావాచామీశ్వరీ
శక్తిర్వాగీశాఖ్యాహిశూలినః । యాసావణఃస్వరూపేణమాతృకేతివిజృం
భతే ॥ ౨౧ ॥ అథానంతసమావేశా న్నాయాకాలమవాస్పజత్ । నియ
తించ్చకలంవిద్యాం కలాతోరాగపూరుషా ॥ ౨౨ ॥ మాయాతఃపునరే
వాఘా దవ్యక్తంత్రిగుణాత్మకం । త్రిగుణాశ్చతతోవ్యక్తాద్విభక్తాస్య
స్త్రయోగుణాః ॥ ౨౩ ॥ సత్త్వంరజస్తమశ్చేతి యైర్వాప్తమఖిలంజగత్ ।
గుణేభ్యఃత్తోభ్యమాణేభ్యో గుణేశాఖ్యాస్త్రిమూతకయః ॥ ౨౪ ॥ అథ
వన్మహదాదీ నితత్వానిచయధాక్రమం ! తేభ్యస్యరండుపిండాని త్వసం
ఖ్యానిశివాజ్ఞయా ॥ ౨౫ ॥ అధిష్ఠితాన్యనంతాద్వై ర్విద్యేశైశ్చక్ర
వతిభిః । శరీరాంతరభేదేన శక్తేభేదాఃప్రకీర్తితాః ॥ ౨౬ ॥ నానా
రూపాస్తువిజ్ఞేయా స్థూలసూక్ష్మవిభేదతః । రుద్రస్యరౌదిసాశక్తి ర్విష్ణో
ర్వైవైష్ణవీమతా ॥ ౨౭ ॥ బ్రహ్మణీబ్రహ్మణఃప్రోక్తా ఇంద్రస్యేంద్రీతిక
థ్యతే । కినుత్రబహునోక్తేన యద్విశ్వమితికీర్తితం ॥ ౨౮ ॥ శక్త్యాత్మ
నైవతద్వాప్తంయథాదేహూతరాత్మనా తస్మాచ్ఛక్తిమయంసర్వం
జగత్త్వావరజంగమం ॥ ౨౯ ॥ కలయాపరమాశక్తిః కథితాపరమాత్మనః ।
ఏవమేషాపరాశక్తి రీశ్వరేచ్ఛానుయాయని ॥ ౩౦ ॥ స్థిరంచరంచయద్వి
శ్వం సృజ్యతీతివినిశ్చయః । జ్ఞానక్రియాచికిషాభిస్తి సృభిసాన్వితృశక్తి
భిః ॥ ౩౧ ॥ శక్తిమానీశ్వరశ్శశ్వద్విశ్వంవ్యాప్యాధితిష్ఠతి । ఇదమిద్ధమిదం

నేధం భవేదిత్యేవమాత్మికా ॥ ౩౨ ॥ ఇచ్ఛాశక్తిర్మహేశస్య నిత్యాకా
 ర్యసియామికా । జ్ఞానశక్తిస్తుతత్కార్యం కారణంకరణంతిథా ॥ ౩౩ ॥
 ప్రయోజనంచతత్వేన బుద్ధిరూపాధ్యవస్యతి । యధేష్పితంక్రియాశక్తి
 ర్యథాధ్యవసితంజగత్ ॥ ౩౪ ॥ కల్పయత్యఖిలంకార్యం క్షణాత్సంకల్ప
 రూపిణి । యథాశక్తిత్రయోస్థానం శక్తిఃప్రసవధర్మిణీ ॥ ౩౫ ॥ శక్త్యా
 పరమయానున్నాప్రసూతేసకలంజగత్ । ఏవంశక్తిసమాయోగా చ్ఛక్తి
 మానుచ్యతేశివః ॥ ౩౬ ॥ శక్తిశక్తిమధ్యద్ధంతు శాక్త్యైవమిదంజగత్ ।
 యథానజాయతేపుత్రః పితరంమాతరంవినా ॥ ౩౭ ॥ తథాభవంభవా
 నీంచ విన్నానైతచ్ఛరాచరం । స్త్రీపుంసప్రభవంవిశ్వం స్త్రీపుంసాత్మకమే
 —(* పార్వతీపరమేశ్వరాత్మక స్త్రీపురుష స్వరూపనిరూపణం. *)—
 వచ ॥ ౩౮ ॥ స్త్రీపుంసయోర్విభూతిశ్చ స్త్రీపుంసాభ్యామధిష్ఠితా । ప
 రమాత్మాశివఃప్రోక్త శ్శివాసాచప్రకీర్తితా ॥ ౩౯ ॥ శివస్సదాశివః
 ప్రోక్త శ్శివాసాచమనోన్మనీ । శివ్రామహేశ్వరోజ్ఞేయ శ్శివామాయేతి
 కథ్యతే ॥ ౪౦ ॥ పురుషఃపరమేశానః ప్రకృతిపరమేశ్వరీ । రుద్రోమహే
 శ్వరస్సాక్షా ద్రుద్రాణీరుద్రవల్లభా ॥ ౪౧ ॥ విష్ణుర్విశ్వేశ్వరోదేవో ల
 క్ష్మీర్విశ్వేశ్వరప్రియా । బ్రహ్మబ్రహ్మశిరోహర్తా బ్రహ్మణీబ్రహ్మణఃప్రి
 యా ॥ ౪౨ ॥ భాస్కరోభగవాచ్ఛంభః ప్రభాభగవతీశివా । మహే
 న్ద్రోమన్మథారాతిశ్చ చీశైలేంద్రకన్యకా ॥ ౪౩ ॥ జాతవేదామహాదేవ
 స్సాహశ్రార్వార్థదేహినీ । యమస్త్రీయంబకోదేవ స్తత్ప్రియాగిరికన్య
 కా ॥ ౪౪ ॥ నిఋతిశ్చగవానీశో నిఋతిర్నగనందినీ । వరుణోధగవాన్రు
 ద్రో గౌరీగిరివరాత్మజా ॥ ౪౫ ॥ బాలేందుశేఖరోవాయు శ్శివాశివమ
 నోహరా । యక్షోయజ్ఞశిరోహర్తా ఋద్ధిహిమగిరిప్రజా ॥ ౪౬ ॥
 చంద్రార్థ శేఖరశ్చంద్రో రోహిణీరుద్రవల్లభా । ఈశానఃపరమేశాన
 స్తదార్యాపరమేశ్వరీ ॥ ౪౭ ॥ అనంతవలయోనంతో హ్యనంతానంతవల్ల
 భా । కాలాగ్నిరుద్రఃకాలారిః కాలీకాలాంతకప్రియా ॥ ౪౮ ॥ పురు
 షాఖ్యోమనుష్యంభు శ్శతరూపాశివప్రియా । దక్షస్సాక్షాన్మహాదేవః ప్ర
 సూతిఃపరమేశ్వరీ ॥ ౪౯ ॥ రుచిర్భవోభవానీచబుధై రాకూతిరుచ్యతే ।
 భృగుర్భగవత్సహదేవః ఖ్యోతిస్త్రీయనప్రియా ॥ ౫౦ ॥ మరీచిర్భగవా

నుద్ర స్సూభూతిశ్చర్వవల్లభా । గంగాధరోంగిరాజ్ఞేయ స్సృతిస్సా
తౌనుమాస్మృతా ॥ ౫౧ ॥ పులస్త్యశ్చశభృన్మౌళిః ప్రీతిఃకాంతాపినాకి
నః । పులహస్త్రిపురధ్వంసీ తత్ప్రియాతుశివప్రియా ॥ ౫౨ ॥ క్రతుధ్వం
సీక్రతుఃప్రోక్తా సన్నతిర్దయితావిభోః । త్రీనేత్రోత్తిరుమాసాతౌ దన
సూయాస్మృతాబుధై ॥ ౫౩ ॥ కస్యపఃకాలఃదేవీ దేవమాతామహే
శ్వరీ । వసిష్ఠోమన్మథారాతి దేవీసాతౌదరుంఃతీ । ౫౪ ॥ శంకరఃపురు
షాస్సర్వే స్త్రియస్సర్వామహేశ్వరీ । సర్వేస్త్రిపురుషాస్తస్మా త్తయో
రేవపభూతయః ॥ ౫౫ ॥ విషయీభగవానీశో విషయఃపరమేశ్వరీ ।

—శ్రీ జగదంతర్గత శివసతీ విభూతి వణానం. శ్రీ—

శ్రావ్యంసర్వముమారూపం శ్రోతాశూలవరాయుధః । ౫౬ ॥ స్రుష్ట
వ్యంవస్తుజాతం తు సత్తేశంకరవల్లభా । స్రుష్టాసవవిశ్వాత్మా బాలచం
ద్రావతంసకః । ౫౭ ॥ ద్రష్టవ్యంవస్తురూపంతు విభతిభవవల్లభా । ద్ర
ష్టావిశ్వేశ్వరోదేవ శ్శశిఖండశిఖామణిః । ౫౮ ॥ రసజాతంమహాదేవీ
దేవ్యారసయితాశివః । ప్రియజాతంచగిరిశాప్రీ తశ్చైవగరాశనః ॥ ౫౯
మంత్రవ్యవస్తుతాంధ తే మహాదేవీమహేశ్వరీ । మంతాసవవిశ్వాత్మా
మహాదేవోమహేశ్వరః । ౬౦ ॥ ప్రాథవ్యంవస్తురూపంతు విభతిభవ
వల్లభా । దేవస్సపవభగవాన్వో ధాముద్ధేందుశేఖరః ॥ ౬౧ ॥ ప్రాణః
పినాకీసర్వేషాం ప్రాణినాంభగవాన్స్వభుః । ప్రాణస్థితిస్తుసర్వేషా మంబి
కాచాంబురూపిణీ । ౬౨ ॥ విభతిక్షేత్రతాందేవీ త్రిపురాంతకవల్లభా ।
క్షేత్రజత్వంతదాధతే భగవానంతకాంతకః । ౬౩ ॥ అహశ్శూలాయు
ధోదేవ శ్శూలపాణిప్రియానిశా । ఆకాశశృంగరోదేవః పృథివీశంకరప్రి
యా । ౬౪ ॥ సముద్రోభగవానీశో వేల్పాశైలేంద్రకన్యకా । వృక్షో
వృషఃశ్వజోదేవ్రా లతావిశ్వేశ్వరప్రియా ॥ ౬౫ ॥ పుంలింగమఖిలంధ తే
భగవాన్పురశాసనః । స్త్రిలింగంచాఖిలంధతే దేవీదేవమనూరమా ॥
౬౬ ॥ శబ్దజాలమశేషంతు ధ తేశర్వస్యవల్లభా । అథస్యరూపమఖిలం
ధతే ముద్ధేందుశేఖరః । ౬౭ ॥ యస్యయస్యపదాధస్య యామాశక్తి
రుదావృతా । సాసావిశ్వేశ్వరీదేవీ ససశర్వోమహేశ్వరః ॥ ౬౮ ॥ య
త్పరంయత్పవిత్రంచ యత్పుణ్యంయచ్ఛనుంగళం తత్తదాహుర్మహాభాగ

స్తయోస్తేజోవిజృంభితం ॥ ౧౯ ॥ యథాదీపస్యదీప్తస్య శిఖాదీపయతే
గృహం । తథాతేజస్తయోరేత ద్వాప్యదీపయతేజః ॥ ౨౦ ॥ తృణా
దిశిషమూత్యంతం విశ్వస్యాతిశయక్రమః । సన్నికషక్రమవశాత్త
యోరితిపరాశ్రుతిః ॥ ౨౧ ॥ సర్వాకారాత్మకావేత్ సర్వశేయోవిధా
యినో । పూజనీయానమస్కార్యా చింతనీయాచసర్వదా ॥ ౨౨ ॥ య

—♦ శివతత్వకథన మహాత్మ్య వణానం. ♦—

ధాప్రజ్ఞమిదంకృష్ణ యాధాత్మ్యంపరమేశయోః । కథితంహిమయాతే
ద్య నతుతావదియత్తయా ॥ ౨౩ ॥ తత్కథంశక్యతేవక్తుంయాధాత్మ్యం
పరమేశయోః । మహతామపినర్వేషాం మనసోపిబహిరంతం ॥ ౨౪ ॥
అంతఃకథమనన్యానా మిశ్వరాద్పితచేతసాం । అన్యేషాంబుధ్యనారూ
ఢ మారూఢంవాతధైవతత్ ॥ ౨౫ ॥ యేయముక్తావిభూతిర్వై ప్రాకృ
తీసాపరామతా । అప్రాకృతీంపరామన్యాం గుహ్యంగుహ్యవిదోవిదుః ।
౨౬ ॥ యతోవాచోనివతంతే మనసాచేంద్రియైస్సహా । అప్రాకృతీప
రాసేషా విభూతిఃపారమేశ్వరీ ॥ ౨౭ ॥ సైవేహపరమంధామ సైవే
హపరమాగతిః । సైవేహపరమాకాష్ఠా విభూతిఃపరమేష్ఠినః ॥ ౨౮ ॥ తాం
ప్రాప్తౌప్రప్రయతంతేత్ర జితశ్వాసాజితేంద్రియాః । గర్భకారాగృహద్వారం
నిశ్చిద్రంఘటితంయథా ॥ ౨౯ ॥ సంసారాశీవిమాలీఢ మృతసంజీవనౌష
ధం । విభూతింశివయోర్విద్వా న్నవిభేతికుతశ్చన ॥ ౩౦ ॥ యఃపరామ
పరాంచైవ విభూతింవేత్తితత్వతః । సోఽపరాంభూతిముల్లంఘ్య పరాం
భూతింసమశ్నుతే ॥ ౩౧ ॥ ఏతత్తేకథితంకృష్ణ యాధాత్మ్యంపరమాత్మ
నోః । రహస్యమపియోగ్యోఽసి భవభక్తోభవానితి ॥ ౩౨ ॥ నాశిష్యేభ్య
శ్శరేభ్యోవా నాభక్తేభ్యఃకదాచన । వ్యాహరేదీదృశానథా నితివేదా
నుశాసనం ॥ ౩౩ ॥ తస్మాత్త్వమపికల్యాణ పరేభ్యఃకథయేద్యది । త్వా
దృశేభ్యోఽనురూపేభ్యః కథయైతన్నచావ్యథా ॥ ౩౪ ॥ విభూతిమేతాంశి
వయో యోగ్యేభ్యోయఃప్రదాపయేత్ । సంసారసాగరాన్ముక్త శ్శివసా
యుజ్యమాఘయాత్ ॥ ౩౫ ॥ కీతనాదస్యవశ్యంతి మహాంతఃపాతకో
త్తమాః । త్రిశ్చతుర్వారమభ్యస్తే వినశ్యంతితతోధికాః ॥ ౩౬ ॥ న
శ్యంత్యరిష్టరిషవో నథకంతేనుహృదస్తథా । విద్యాచవథతే శైవీ మతి

స్సత్యేప్రవతతే ॥ ౮౭ ॥ భక్తిఃపరాశివేసాంబే సానుగేనపరిచ్ఛదే । య
ద్యదిష్టతమంచాన్య తత్తదాప్నోత్యసంశయం ॥ ౮౮ ॥ అతశ్శుచిశ్చివేభ
క్తో విస్రబ్ధఃకీతయేద్యది । ప్రబలైఃకర్మభిఃపూర్వైః ఫలంచేత్ప్రతిబధ్యతే
౮౯ ॥ పునఃపునస్సమభ్యసే తస్యనాస్తీహదులభం ॥ ౯౦ ॥ ఇతిశ్రీ
శైవేమహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే శివతత్వకథ
నంనామ షంచమోధ్యాయః । ౫. * * * *

ఉమన్యురువాచ ॥ విగ్రహందేవదేవస్య విశ్వమేతచ్ఛరాచరం ।

...[జగద్వ్యాపక శివదృత నానారూప వర్ణనం.]...

తదేనవిజానంతి పశవఃపాశశ్శారవాత్ ॥ ౧ ॥ తమేకమేవబహుధా వ
దంతియదునందన । అజానంతఃపరంభావ మవికల్పంమహావశ్యం ॥ ౨
అపరంబ్రహ్మరూపంచపరబ్రహ్మత్వకంతథా । కేచిదాహుర్మహాదేవ మనా
దినిధనంపరం ॥ ౩ ॥ భూతేంద్రియాంతఃకరణ ప్రధానవిషయాత్మకం ।
అపరంబ్రహ్మనిర్దిష్టం పరంబ్రహ్మచిదాత్మకం ॥ ౪ ॥ బృహత్వాద్బృం
హణత్వాచ్చ పరమిత్యభిధీయతే । ఉభేతేబ్రహ్మణోరూపే బ్రహ్మణోధి
పతేప్రభోః ॥ ౫ ॥ విద్యావిద్యాస్వరూపీతి కైశ్చిదీశోనిగద్యతే । విద్యే
తిచేతనాంప్రాహు స్తథావిద్యామచేతనాం ॥ ౬ ॥ విద్యావిద్యాత్మకం
చైవ విశ్వంవిశ్వగురోర్విభోః । రూపమేవనసందేహో విశ్వంతస్యవ
శేయతః ॥ ౭ ॥ భ్రాంతిర్విద్యాపరంచేతి శార్వంరూపంపరేవిదుః । అయ
థాబుద్ధిరథేషు బహుధాభ్రాంతిరుచ్యతే ॥ ౮ ॥ యథార్థాకారసం
విత్తి ర్విద్యేతిపరికీర్యతే । వికల్పరహితంతత్వం పరమిత్యభిధీయతే ॥ ౯
తత్రయంశాంకరంరూపం తదాజ్ఞాధిష్ఠితంయతః । సదసద్రూపత్యాహు
స్సదాసత్పతిరిత్యపి ॥ ౧౦ ॥ సత్యేసాధాచసచ్ఛబ్ద సద్భిరేవప్రయుజ్యతే ।
విపరీతేత్వసచ్ఛబ్దః కథ్యతేవేదవాదిభిః ॥ ౧౧ ॥ సచ్ఛాసచ్ఛజగద్విశ్వం
శరీరంపరమేష్ఠియః । యదిదంసదితిప్రోక్తం యచ్ఛాసదితికథ్యతే ॥ ౧౨
తయోఃపతిత్వాత్తుశివ సదసస్పతిరుచ్యతే । కురాకురాత్మకంప్రాహుఃకురా
కురపరంపరే ॥ ౧౩ ॥ కురస్సర్వాణిభూతాని కూటస్థోఽకురఉచ్యతే ।
ఉభేతేషురమేశస్య రూపేతస్యవశేయతః ॥ ౧౪ ॥ తయోఃపరశ్చివశ్శాంతః
కురాకురపరస్మృతః । సమష్టివ్యష్టిరూపంచ సమష్టివ్యష్టికారణం ॥ ౧౫

వదంతిమునయః కేచి చ్చివంపరమకారణం । సమష్టిమాహురవ్యక్తం వ్యక్తి
ష్టివ్యక్తంతదైవచ ॥ ౧౬ ॥ తేరూపేపరమేశస్య తదిచ్ఛానునువతా
నాత్ ॥ తయోఃకారణభావేన శివంపరమకారణం ॥ ౧౭ ॥ కారణాధక
విదఃప్రాహు సమష్టివ్యష్టికారణం । జాతివ్యక్తిస్వరూపీతి కథ్యతే కైశ్చి
దీశ్వరః ॥ ౧౮ ॥ యత్పిండేష్వనువతేత సాజాతరితికథ్యతే । వ్యక్తి
ర్వాస్తవృత్తరూపంత త్పిండజాతేసమాశ్రితం ॥ ౧౯ ॥ జాతయోవ్యక్త
యశ్చైవ తదాజ్ఞాపరిపాలితాః । యతస్తతోమహాదేవో జాతివ్యక్తిన
పుస్సృతః ॥ ౨౦ ॥ ప్రధానపురుషవ్యక్త కాలాత్మాకథ్యతేశివః । ప్రధా
నంప్రకృతింప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞంపురుషంతథా ॥ ౨౧ ॥ త్రయోవిశతిత

—(*. శివస్వరూప వైకల్యవణకానం. *)—

త్వాని వ్యక్తమాహుర్మనీషిణః । కాలఃకార్యప్రపంచస్య పరిణామైకకా
రణం ॥ ౨౨ ॥ ఏషామిశోధిపోధాతా ప్రవతకనివతకః । ఆవిర్భా
వతిరోభావ హేతురేకస్వరాడజః ॥ ౨౩ ॥ తస్మాత్ప్రధానపురుష వ్యక్త
కాలస్వరూపవాన్ । హేతుర్నేతాధిపస్తేషాం ధాతాచోక్తోమహేశ్వరః
౨౪ ॥ విరాడ్ధిరణ్యగర్భాత్పా కైశ్చిదీశోనిగద్యతే । హిరణ్యగర్భోక్తో
కానాం హేతుర్విశ్వాత్మకోవిరాట్ ॥ ౨౫ ॥ అంతర్యామిపరశ్చేతి క
థ్యతేకవిభిశ్శివః । ప్రాజ్ఞతేజసవిశ్వాత్మే త్యపరేసంప్రచక్షతే ॥ ౨౬ ॥
మాతామానంచ మేయంచా మితించాహురధాపరే । కర్తాకియా
చకార్యంచ కరణంకారణంపరే ॥ ౨౭ ॥ జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాత్మే త్య
పరేసంప్రచక్షతే । తుతీయమపరేప్రాహు స్తుర్యాతీతమితీతరే ॥ ౨౮ ॥ త
మాహుర్విగుణంకేచి ద్గుణవంతంపరేవిదుః । కేచిత్సంసారిణంప్రాహు స్త
మసంసారిణంపరే ॥ ౨౯ ॥ స్వతంత్రమపరేప్రాహు రస్వతంత్రంపరేవి
దుః । ఘోరమిత్యపరేప్రాహు స్సౌమ్యమేవపరేవిదుః ॥ ౩౦ ॥ రాగవంతం
పరేప్రాహు ర్వీతరాగంతథాపరే । నిష్క్రియంత్యపరేప్రాహు స్సక్రి
యంచేతరేజనాః ॥ ౩౧ ॥ నిరీంద్రియంపరేప్రాహు స్సేంద్రియంచతథాప
రే । ధ్రివమిత్యపరేప్రాహు స్తమధ్రివమితీతరే ॥ ౩౨ ॥ అరూపంకే
చి దా హు ర్వై రూ ప వం తంపరేవిదుః ॥ అదృశ్యమపరేప్రాహు
దృశ్యమిత్యపరేవిదుః ॥ ౩౩ ॥ వాచ్యమిత్యపరేప్రాహు

రవాచ్యమితిచాపరే । శబ్దాత్మకంపరేప్రాహు శబ్దాతీతమథాపరే ॥
 ౩౪ । కేచిద్ద్వితీయాయాప్రాహు శబ్దంతయారహితంపరే । జ్ఞానాత్మకం
 పరేప్రాహు ద్విజ్ఞానమితిచాపరే ॥ ౩౫ ॥ కేచిద్దేయమితిప్రాహు రజ్జే
 యమితిచాపరే । ఏకేతమేకమేవాహు రనేకంచతథాపరే ॥ ౩౬ ॥ ఏవం
 వికల్పమానంత ద్యాధాత్మ్యంపరమేష్టితః । నాధ్యవస్యంతిమునయో
 నానాప్రత్యయకారణాత్ ॥ ౩౭ ॥ యేషునస్సర్వభావేన ప్రపన్నాఃపర
 మేశ్వరం । తేహిజానంత్యయత్నేన శివంపరమకారణం ॥ ౩౮ ॥ వృ ॥
 యావత్పశురైవపశ్యత్యసీశం । కవింపురాణంభువస్యేశితారం । తావ
 దుఃఖేవతత్తేబద్ధసాశస్సం । సారేస్మిన్చక్రనేమిభ్రమేణ ॥ ౩౯ ॥ వృ ॥ య
 దాపశ్యేత్పశ్యంతంరుక్మనణం । కర్తారమీశంపురుషంబ్రహ్మయోనిం ।
 తదావిద్వాన్పుణ్యపాపేవిధూయ । నిరంజనఃపరమముపైతిసామ్యం ॥ ౪౦ ॥
 ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే ష
 ష్టోధ్యాయః ॥ ౬ ॥ * * * * *

ఉపమన్యురువాచ ॥ నశివస్యాణమ్రాబంధః కార్మమా యేయప్రవనా
 ప్రాకృతోవాశ్చైద్ధోవా హ్యహంకారాత్మకస్తథా ॥ ౧ ॥ నైవాస్యమాన
 — శివప్రభావవర్ణనం —

సోబంధో నచైత్తోనేంద్రియాత్మకః । నచతన్మాత్రబంధోపి భూతబం
 ధోనకశ్చన ॥ ౨ ॥ నచకాలఃకలాచైవ నావిద్యానియతిస్తథా । నరా
 గోనచవిజ్వేష శృంభోరమితతేజసః ॥ ౩ ॥ నచాప్యభినివేశోఽస్య కుశలా
 కుశలాన్యపి । కర్మాణితద్విపాకశ్చ సుఖదుఃఖేచతత్ఫలే ॥ ౪ ॥ ఆశయై
 రానస్య సంబంధస్సంస్కారైఃకర్మణామపి । భోగైశ్చభోగసం
 స్కారైః కాలత్రితయగోచరైః ॥ ౫ ॥ నతస్యకారణంకతా నాదిగం
 తప్తధాంతరం । వకర్మకరణంవాపి నకార్యంకార్యమేవచ ॥ ౬ ॥ నాస్య
 బంధుర్నచారిర్వా నియంతాప్రేరకోపివా । నపతిర్నగురుర్భ్రాతా నా
 ధికోనసమస్తథా ॥ ౭ ॥ నజన్మమరణేతస్య నకాంక్షితమకాంక్షితం ।
 నవిధర్ననిషేధశ్చ నముక్తిర్నచబంధనం ॥ ౮ ॥ నాస్తియద్యదకల్యా
 ణం తత్తదస్యకదాచన । కల్యాణంసకలంచాస్తి సరమాత్మాశివోయతః
 ౯ ॥ సశివస్సర్వమేవేవ మధిష్ఠాయస్వశక్తిభిః । అప్రచ్యుతస్వతోభావస్థి

తస్మాన్మరతస్సృతః ॥ ౧౦ ॥ శివేనాధిష్ఠితంయస్మా జ్జగత్థానపరజంగమం ।
సర్వయాపస్మృతశ్శర్వస్తథాజ్ఞాత్వా నముహ్యతి ॥ ౧౧ ॥ శర్వోరుద్రోన
మస్తస్మైపురుషస్సన్మరోమహాన్ । హిరణ్యబాహుర్భగవాన్హిరణ్యపతిరీ
శ్వరః ॥ ౧౨ ॥ అంబికాపతిరీశానః పినాకీవృషవాహనః । ఏకోరుద్రః
పరంబ్రహ్మపురుషఃకృష్ణపింగళః ॥ ౧౩ ॥ వాలాగ్రమాత్రోహృస్మధ్యే వి
చిత్రోద్దహరాంతరే । హిరణ్యకేశఃపద్మాక్షో హ్యరుణస్తామ్రవచః ॥
౧౪ ॥ యోఽవసర్పత్యసాదేవో నీలగ్రీవో హిరణ్మయః । సామ్యోఘోర
స్తథామిశ్రశ్చక్షురశ్చామృతోఽవ్యయః ॥ ౧౫ ॥ సపుంవిశేషఃపరమో
భగవానంతకాంతకః । చేతనాచేతనోన్ముక్తః ప్రపంచాచ్ఛపరాత్పరః ॥
౧౬ ॥ లోకేశాతిశయత్వేన జ్ఞానైశ్వర్యేవిలోకితే । శివేఽనాతిశయత్వేన
స్థితేపాహుర్మనీషిణః ॥ ౧౭ ॥ ప్రతిసర్గంప్రసూతానాం బ్రహ్మణాంశా
స్త్రవిస్తరం । ఉపదేష్టాసప్తవాచా కాలావచ్ఛేద వర్జితానాం ॥ ౧౮ ॥ కా
లావచ్ఛేదయుక్తానాం గురూణామప్యసాగురుః । సర్వేషామేవసర్వేశఃకా
లావచ్ఛేదవర్జితః ॥ ౧౯ ॥ సిద్ధిస్వాభావికీతస్య శక్తిస్సర్వాతిశాయినీ । జ్ఞానమ
ప్రతిమంనిత్యం వపురత్యంతనిర్మలం ॥ ౨౦ ॥ ఐశ్వర్యమప్రతిద్వంద్వం సుఖ
మాత్యంతికంబలం । తేజఃప్రభాప్రోవీర్యంచ క్షమాకారుణ్యమేవచ ॥

—(*) శివవ్యాప్తికథనం (*)—

౨౧ ॥ పరిపూణఃస్యసగాఢైర్నాత్మనోస్త్రిప్రయోజనం । పరామ
గగ్రహంవాస్య ఫలం సర్వస్యకర్మణః ॥ ౨౨ ॥
ప్రణవోవాచకస్తస్య శివస్యపరమాత్మనః । శివరుద్రాదిశబ్దానాం
ప్రణప్రోహిపరస్మృతః ॥ ౨౩ ॥ శంభోప్రణవవాచ్యస్య భావనాత్తజ్జపాద
పి । యాసిద్ధిస్సాపరాప్రాప్యా భవత్యేవనసంశయః ॥ ౨౪ ॥ తస్మాదేకాక్ష
రందేవ మాహురాగమపారగాః । వాచ్యవాచకయోరైక్యం మన్య
మానామనస్వినః ॥ ౨౫ ॥ అస్యమాత్రాస్సమాఖ్యాతా శ్చతస్రోవేద
మూర్ధనీ । అకారాశ్చాప్యుకారశ్చ మకారోనాదఇత్యపి ॥ ౨౬ ॥ అకా
రంబహ్వోచంప్రహురుకారోయజురుచ్యతే । మకారస్సానునాదోస్య
శ్రుతిరాధర్వణీస్మృతా ॥ ౨౭ ॥ అకారశ్చమహాబీజం రజస్సృష్టాచతు
ర్ముఖః । ఉకారఃప్రకృతిర్యోని స్సత్త్వంపాలయితాహరిః ॥ ౨౮ ॥ మకా

రఃపురుషోబీజం తమస్సంహారకోహరః । నాదఃపరఃపుమానీశో నిగుణో
నిష్క్రియశ్శివః ॥ ౨౯ ॥ ఏనంతిస్పృభిరేవేత్యః మాత్రాభిర్నిఖిలంతిధా
అభిధాయశివాత్మానం బోధయత్యథమాత్రయా ॥ ౩౦ ॥ వృ ॥ య
స్మాత్పరంనాపరమ స్తికించి । దృష్మాన్నాణీయోనచజ్యాయోఽస్తికశ్చిత్
సృత ఇవస్తబ్ధోదివిత్తిష్ఠ త్యేకస్తే । నేదంపూణంపురుషేణసర్వం ॥ ౩౧ ॥
ఇతిశ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే స
ప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౭. * * * *

ఉపమన్యురువాచ ॥ శక్తిస్సాస్వభావికీతస్య విద్యావిశ్వవిలక్షణా
ఏకానేకస్వరూపేణ భాతిభానూరివప్రభా ॥ ౧ ॥ అనంతాశ్చక్తయస్త
స్యా ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాదయః । మాయాద్యాశ్చాభవన్వహ్నే ర్విస్ఫులిం
గాయధాతధా ॥ ౨ ॥ సదాశివేశ్వరాద్యాశ్చనానావిద్యేశ్వరాదయః ।
అభవన్పురుషాశ్చాస్యాః ప్రకృతిశ్చపరాత్పరా ॥ ౩ ॥ మహదాదివిశే
షాంతా అజాద్యాశ్చాపిమూతయః । యచ్ఛాన్యదపితత్సర్వం తస్యాః
కార్యంనసంశయః ॥ ౪ ॥ సాశక్తిస్సర్వగానూత్మా ప్రబోధానందరూపి
ణీ । శక్తిమానుచ్యతేదేవ శ్శివశ్శీతాంశుధూమణః ॥ ౫ ॥ వేద్యశ్శివశ్శి
వావిద్యా ప్రజ్ఞాచైవశ్రుతిస్మృతిః । ధృతిరేషాస్థితిర్నిష్ఠా జ్ఞానేచ్ఛాకర్మ
శక్తియః ॥ ౬ ॥ ఆజ్ఞాచైవపరంబ్రహ్మ ద్వేవిద్యేచపరాపరే । శుద్ధవిద్యా
శుద్ధకళాసర్వంశక్తికృతంయతః ॥ ౭ ॥ మాయాచప్రకృతిజ్జీవో వికా
రోవికృతిస్తధా । అసచ్ఛసచ్ఛయత్కించిత్తయాసర్వమిదంతతం ॥ ౮ ॥ సా
దేవీమాయయాసర్వంబ్రహ్మాండంసచరాచరం । మోహయత్యప్రయత్నేన
మోచయత్యపిలీలయా ॥ ౯ ॥ అసయాసహసర్వేశ సప్తవింశత్రృకా
...[మునిశృతజగత్సృష్టికర్తృవిచారః]...

రయా । విశ్వంవ్యాప్యస్థితస్తస్మా న్ముక్తిరత్రప్రవతతే ॥ ౧౦ ॥ ముము
క్షుషఃపూరాకేచి న్మునయోబ్రహ్మవాదినః । సంశయావిష్టమనసోవి మృ
శంతియధాతధం ॥ ౧౧ ॥ కింకారణంకుతోజాతా జీవామఃకేనవాన
యం ॥ ౧౨ ॥ కేనవర్తామహేశశ్చ త్సుఖేష్వనేషుచానిశం । అనిర్లం
ఘ్యాచవిశ్వేష్యన్యనస్థాకేనవాక్యతా ॥ ౧౩ ॥ కాలస్స్వభాప్రొనియతి ర్య
దృచ్ఛానాత్రయద్యతే । భూతానియోనిఃపురుషోయోగశ్చైషాంసర్వోఽ

ధవా ॥ ౧౮ ॥ అచేతనత్వాత్కాలాదే శ్చేతనత్వేఽపిచాత్మనః! నుఖదుఃఖా
భిభూతత్వా దనీశత్వంవిచార్యచ ॥ ౧౯ ॥ తేభ్యానయోగానుగతాః ప్రా
పశ్యధ క్తిమైశ్వరీం । పాశవిచ్ఛేదికాంసాక్షాత్ నిగూఢాంస్వగుణైర్భృ
శం ॥ ౧౯ ॥ తయావిచ్ఛిన్నపాశాస్తే సర్వకారణకారణం । శక్తిమంతం
మహాదేవ మపశ్యద్వివ్యచక్షుషా ॥ ౧౯ ॥ యః కారణాన్యశేషాణి కాలాత్మ
సహితానిచ! అప్రమేయోఽనయాశక్త్యా సాకమేకోఽధితిష్ఠితి ॥ ౧౯ ॥
తతఃప్రసాదయోగేన యోగేనపరమేణచ ! దృఢేనభక్తియోగేన చ

—[శివభక్తి మహిమావర్ణనం.]—

వ్యాంగతిమవాప్నువన్ ॥ ౧౯ ॥ తస్మాత్సహితయాశక్త్యా హృదిపశ్యంతి
యేశివం । తేషాంశాశ్వతికీశాంతి ర్శేతరేషామితిశ్రుతిః ॥ ౨౦ ॥ సహి
శక్తిమతశ్శక్త్యా విప్రయోగోఽస్తిజాతుచిత్తతస్మాచ్ఛక్తిశ్శక్తిమతః ప్ర
సాదాన్నిర్వృతిర్ద్వయోః ॥ ౨౧ ॥ క్రమోఽవివిక్షితోనూనం విముక్తాజ్ఞా
నకర్మణోః । ప్రసాదేసతినాముక్తి ర్యస్మాత్కరతలేస్థితా ॥ ౨౨ ॥ దేవో
వాదానవోవాపి పశుర్వావిహగోపివా! కీటోఽధవాకృమిర్వాపి ముచ్యతే
తత్ప్రసాదతః ॥ ౨౩ ॥ గర్భస్థోజాయమానో వాబాలోవాతరుణోఽపివా!
వృద్ధోవామ్రుయమాణోవా స్వర్గస్థోవాధనారకీ ॥ ౨౪ ॥ పతితోవాపిధ
ర్మాత్మా పండితోమూఢఏవవా । ప్రసాదేతత్తేజాదేవ ముచ్యతేనాత్ర
సంశయః ॥ ౨౫ ॥ అయోగ్యానాంచకారుణ్యా ద్భక్తానాంపరమేశ్వరః!
ప్రసీదతినశంభోవానా నిగృహ్యావివిధాన్మలాన్ ॥ ౨౬ ॥ ప్రసాదాదేవసా
భక్తిః ప్రసాదోభక్తిసంభవః । అవస్థాభేదముత్పేక్ష్య విద్వాంస్తత్రన
ముహ్యతి ॥ ౨౭ ॥ ప్రసాదపూర్వికాయేయం భక్తిగ్గుక్తివిధాయినీ!
నైవసాశక్యతేప్రాప్తుం నరైరేకేనజన్మనా ॥ ౨౮ ॥ అనేకజన్మసిద్ధానాం
శ్రౌతస్మార్తానువతీనాం । విరక్తానాంప్రబుద్ధానాం ప్రసీదతిమహేశ్వ
ర్యః ॥ ౨౯ ॥ ప్రసన్నేసతిదేవేశే పశోస్తస్మిన్ప్రవతేతే । అస్తివాధో
—]*[కర్మవ్రతతపస్యాది నిర్ణయ కథనం.]*[—

మమేత్యల్ప భక్తిగ్గుద్ధిపురస్సరా ॥ ౩౦ ॥ తప్తసావివశశ్చైవై ధర్మ
రైస్సంయుజ్యతేనరః । తత్ప్రయోగేతదభ్యాస స్తోభక్తిఃపరాధ
వేత్ ॥ ౩౧ ॥ పరయాచతయాధక్త్యా ప్రసాదోలభ్యతేపరః । ప్రసా

దాత్సర్వపాశేభ్యో ముక్తిభుక్తిసునిర్వృతిః ॥ ౩౨ ॥ అల్పభావోఽపియో
మత్యక్ సోఽపిజన్మత్రయాత్పరం నయోనియం తస్మాదాంవే లభతేనా
త్రసంశయః ॥ ౩౩ ॥ సాంగానంగాచయాసేవా సాభక్తిరితికథ్యతే ।
సాపునర్భిద్యతేతేధా మనూవాక్కాయసాధనైః ॥ ౩౪ ॥ శివయాపాది
చింతాయా సాసేవామానసీస్మృతా । జపాదిర్వాచికీసేవా కర్మపూజా
దికాయికీ ॥ ౩౫ ॥ సేయంత్రీసాధనాసేవా శివిధర్మశ్చకథ్యతే । సతుషం
చవిధఃప్రోక్త శ్శివేనపరమాత్మనా ॥ ౩౬ ॥ తపఃకర్మజపాధ్యానం జ్ఞా
నంచేతీసమాసతః । కర్మలింగార్చనాద్యంచ తపశ్చాంద్రదాయణాదికం ॥
౩౭ ॥ జపస్త్రిధాశివాభ్యాస శ్చింతాధ్యానంశివస్యతు । శివాగమోక్తం
యజ్ఞానం తదత్రజ్ఞానముద్యతే ॥ ౩౮ ॥ శ్రీకంఠేనశివేనోక్త శ్శివామై
చశివాగమః । శివాశ్రితానాంకాయణ్యా చ్చేయసామేకసాధనం ॥ ౩౯ ॥
తస్మాద్వివధఃయేద్భక్తిం శివేపరమకారణే । త్యజేచ్ఛవిషయాసంగంశ్రే
యోఽర్థీమతిమాన్సరః ॥ ౪౦ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ
సంహితాయా ముత్తరభాగే ఽష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮.

శ్రీకృష్ణఉవాచ । భగవన్సోఽతుమిచ్ఛామి శివేనపరిభాషితం ।
వేదసారంశివజ్ఞానం స్వాశ్రితానాంవిముక్తయే ॥ ౧ ॥ అభక్తానా
మబుద్ధానమయుక్తానామగోచరం । అధైర్దశాధైస్సంయుక్తం గూఢ
మప్రాజ్ఞసిందితం ॥ ౨ ॥ వర్తాశమకృతైర్ధమైర్విపరీతంక్వచిత్సమం ॥
వేదాత్పక్షంగానుద్భృత్య సాంఖ్యయోగాచ్చకృత్స్నశః ॥ ౩ ॥ తత్కోటి
ప్రమాణేన విస్తీర్ణఃప్రగంధసంఖ్యయా । కథితంపరమేశేన తత్రపూజాక
థంప్రభో ॥ ౪ ॥ కస్యాధికారః పూజాదౌ జ్ఞానయోగాదయఃకథం ।
తత్సర్వంఽస్తరాదేవ వక్తుమహాసిసువ్రత ॥ ౫ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥
శైవంసంక్షిప్యవేదోక్తం శివేనపరిభాషితం । స్తుతినిందావిరహితం । స
ద్యప్రత్యయకారకం ॥ ౬ ॥ గురుప్రసాదజందివ్య మనాయాసేనముక్తి
దం । కథయిష్యేసమాసేన తస్యశక్తోస్సవిస్తరః ॥ ౭ ॥ సిస్మత్తుయా
పురాఽవ్యక్తా చ్చివస్థాణుర్మహేశ్వరః । సత్కార్యకారణోపేతః స్వయ

—౧౧౧] బ్రహ్మసృష్టి వణానం [౧౧౧—
మావిరభూత్ప్రసూః ॥ ౮ ॥ జనయామాసచతదా ఋషిర్విశ్వాధికఃప్ర

భుః । దేవానాం ప్రథమందేవం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణః పతిః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మ పి పి త రం దే వం జాయ మానోఽన్వవేక్షత । తంజాయమానంజనకో దేవః ప్రాపశ్యదాజ్ఞయా ॥ ౧౦ ॥ ప్రప్టోరుదేణ దేవోఽసావసృజద్విశ్వమీశ్వరః । వర్షాశ్రమవ్యవస్థాంచ చకారసప్తధక్పృథక్ ॥ ౧౧ ॥ సోమంసనర్జయజ్ఞాధో పోమాద్యైస్సమజాయతా । ధరాచవహ్నిస్సూర్యశ్చ యజ్ఞోవిష్ణుశ్చ చీపతిః ॥ ౧౨ ॥ తేచాన్యేచసురారుదంరుద్రాధ్యాయేనతుష్టువుః । ప్రసన్నవదనస్తస్థాదేవానామగ్రతఃప్రభుః ॥ ౧౩ ॥ అపహృత్యస్వలీలార్థం తేషాంజ్ఞానంమహేశ్వరః । తమప్రచ్ఛంస్తతోదేవాః । కోభవానితిమోహితాః ॥ ౧౪ ॥ సోఽబ్రవీద్భగవాన్రుద్రోహ్యహమేకఃపురాతనః । ఆసంప్రథమమేవాహం ఎర్తామిచసురోత్తమాః । ౧౫ ॥ భవిష్యామిచమత్తోఽన్యో వ్యతిరిక్తోనకశ్చన । అహమేవజగత్సర్వం తర్పయామిస్సత్వేజసా ॥ ౧౬ ॥ మత్తోఽధికస్సమోనాస్తి మాంయోవేద సముచ్యతే । ఇత్యుక్త్వా భగవాన్రుద్రస్తతైవాంతరథీయత ॥ ౧౭ ॥ నాపశ్యంశ్చతతోదేవం దేవావిష్ణుపురోగమాః । అధర్వశిరసారుద్ర మస్తువంశోర్ధ్వబాహవః ॥ ౧౮ ॥ త్వరితాప్యేనరుదేణ రుద్రేణబ్రహ్మభిస్తథా । స్తోత్రైశ్చవివిధైర్నైస్సూక్తైశ్చైవైశ్చనామభిః ॥ ౧౯ ॥ వ్రతంపాశుపతంకృత్వా హ్యధర్వశిరసిస్థితం । భస్మసంచ్చన్నస

—[అర్ధనారీనరస్వరూప వర్ణనం]—

ర్వాంగా బభూవురమరాస్తదా ॥ ౨౦ ॥ అథతేషాంప్రసాదార్థం పశూనాం పతిరీశ్వరః । సగణశ్చాంబయాసార్థం సాన్నిధ్య మకరోత్ప్రీయః ॥ ౨౧ ॥ యంవినిద్రా జితశ్వాసా యోగినో దగ్ధకిల్బిషాః । హృదిపశ్యంతితందేవం దదృశుర్దేవభంగవాః ॥ ౨౨ ॥ యామాహుఃపరమాంశక్తి మీశ్వరేచ్ఛానువతిఃసీం । తామపశ్యన్మహేశస్య వామాంగేవామలోచనాం ॥ ౨౩ ॥ యేవినిర్ధూతసంసారాః ప్రాప్తాశ్చైవంపరంపదం । నిత్యసిద్ధాశ్చయేచాన్యే తేచదృష్టాగణేశ్వరాః ॥ ౨౪ ॥ అథతంతుష్టువుర్దేవం దేవ్యాసహమహేశ్వరం । స్తోత్రైర్మాహేశ్వరైర్దివ్యైస్తోత్రైఃపారాణి కై రపి ॥ ౨౫ ॥ దేవోఽపిదేవానాలోక్య కృపయాపుషభధ్వజః । తుష్టోఽస్మిత్యాహసంప్రీత స్వభావమనురాంగిరం ॥ ౨౬ ॥ అథతంప్రీతమననం

ప్రణవత్యవృషధ్వజం । అధకమర్థ్యతమందేవాః ప్రప్రచ్ఛురిమమాదరాత్
—[1] తిరోహితశాస్త్ర ప్రతిష్ఠాకథనం. [1]—

౨౭ ॥ దేవాః ఊచుః ॥ భగవన్ కేనమాగ్నేణ పూజనియోఽసిభూతతే । క
స్యాధికారః పూజాయాం । వక్తుమహాసితత్వతః । ౨౮ ॥ తతస్సస్మిత
మాలోక్య దేవీందేవవరోహరః । స్వరూపందశయామాస ఘోరం
సూర్యాత్మకంపరిం ॥ ౨౯ ॥ సర్వాశ్చర్యగుణోపేతం సర్వతేజోమయంప
రిం శక్తిభిర్మాతాభిస్సాస్వభిగ్గృహైర్దేవైశ్చసంవృతం ॥ ౩౦ ॥ అప్తబా
హుంచతుర్వక్త్ర మధనారీక మద్భుతం । దృష్టైవమద్భుతాకా
రందేవా విష్ణుపురోగమాః ॥ ౩౧ ॥ బుధ్వాదివాకరందేవం దేవీంచై
వ నిశాకరం । పంచభూతాన్యశేషాణి తన్మయంచచరాచరం ॥ ౩౨ ॥
ఏవముక్త్వానమశ్చక్ర స్తస్మైచాఖ్యుం ప్రదాయవై ॥ ౩౩ ॥ వృ ॥
సింధూరవర్ణాయ సుమండలాయ సువర్ణవజ్రాభరణాయతుభ్యం । ప
ద్మాభినేత్రాయసపంకజాయ బ్రహ్మేంద్రనారాయణకారణాయ । ౩౪
సురత్నపూర్ణంసనువణతోయం సుకుంకుమాధ్యం సకుశంసపుష్పం ।
ప్రదత్తమాదాయ సహేమపాత్రం ప్రశస్తమఖ్యుంభగవన్ప్రసీద ॥
౩౫ ॥ ననుశ్శివాయసాంబాయ సగణాయాది హేతవే రుద్రాయవిష్ణవే
తుభ్యం బ్రహ్మణేసూర్యమూర్తయే ॥ ౩౬ ॥ యశ్శివమండలేసారే
సంపూజ్యైవం సమాహితః । ప్రాతర్మధ్యాహ్నసాయాహ్నే ప్రదద్వా
దఖ్యముత్తముం ॥ ౩౭ ॥ ప్రణమేద్వాపతేదేత త్థోత్రంస్తుతిశ త్తోత్త
మం । నతస్యదుర్లభంకించి ద్భక్తశ్చేస్తుచ్యతేదృఢం ॥ ౩౮ ॥ తస్మాద్భ
క్త్యార్చయేన్నిత్యం శివమాదిత్యరూపిణా । ధర్మకామాధముక్త్యర్థం
మనసాకర్మణాగిరా ॥ ౩౯ ॥ అథదేవాః సమాలోక్య మండలస్థోమహే
శ్వరః సర్వాగమోత్తరందత్వా శాస్త్రమంతరధీయత ॥ ౪౦ ॥ తత్రపూ
జాధికారాద్యం బ్రహ్మక్షత్రవిశామితి ॥ జ్ఞాత్వాప్రణమ్యదేవేశం దేవా
జగ్గుర్యధాగతం ॥ ౪౧ ॥ అథకాలేనమహాతాతస్మిన్చాస్త్రేతి రోహితే
భర్తారంపరిప్రచ్ఛతదంకన్ధా మహేశ్వరీ ॥ ౪౨ ॥ తయాసంచోదితోద్యో
దేవ్యాచంద్రార్థభూషణః అవదత్సారముధృత్య శాస్త్రంసర్వాగ మో
త్తరం ॥ ౪౩ ॥ ప్రవతీతంచతల్లోకే నియోగాత్పరమేష్ఠినః । మయా

గస్త్యేనగురుణా దధీచేన మహాషిణాః ॥ ౪౪ ॥ స్వయమప్యవతీర్యోర్వాం
యుగా వతేషుశూలధృక్ । స్వాశ్రితానాంవిముక్త్యధః ॥ కురుతేజాన
సంతతిం ॥ ౪౫ ॥ ఋభుస్సత్యోభాగవత్చ అంగిరాసవితాద్విజాః । మృ
త్యుశ్శతక్ర తుర్ధర్మో వశిష్ఠో మునిపుంగవః । ౪౬ ॥ సారస్వతస్త్రిధా
మాచా త్రివృతోమునిపుంగవః । శతతేజాస్స్వయంధర్మో నారాయ
ణ ఇతిశ్రుతః ॥ ౪౭ ॥ స్వరక్షశ్చానుణీర్థీమాం స్తధాచైవ కృతంజయః
మామతేయోభరద్వాజో గాతమఃకవిసత్తమః ॥ ౪౮ ॥ వావశ్రవాము
నిస్సాక్షా త్తధాసూక్ష్మాయణిశ్శుచిః । తృణబిందుమునిఃకృష్ణ శ్శక్తిశ్చా
క్తేయ ఉత్తరః ॥ ౪౯ ॥ జాతూకణోఽయ హరిస్సాక్షాత్కృష్ణద్వైపాయ
నోమునిః । వ్యాసాస్తేతేతేవశృణ్వంతు కల్పయోగేశ్వరాన్ క్రమాత్ ॥ ౫౦ ॥
తైఃకేవ్యాసావతారాణి ద్వాపారాంతేషుసువ్రత । యోగాచార్యావ
తారాణి తథాతిష్ఠేతుశూలినః ॥ ౫౧ ॥ తత్రతత్రవిభోశిష్యా శ్చత్వార
హస్సర్మహాజనః । శిష్యాస్తేషాం ప్రశిష్యాశ్చ శతశోఽధసహస్రశః
౫౨ ॥ తేషాంసంభాషణాల్లోకే సేవాజ్ఞాకరణాదిభిః । భాగ్యవంతోవిము
చ్యం తేభ క్త్యాచాత్యంతభావితాః ॥ ౫౩ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణేవా
యవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే నవమోఽధ్యాయః ॥

అథదశమోధ్యాయః

...[] పాశుపతయోగాచార్య వర్ణనం []...

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ యుగానర్తేషుసర్వేషు యోగాచార్యచ్ఛతేన
తు । అవతారాణిశర్వస్య శిష్యాంశ్చ భగవన్వద ॥ ౧ ॥ ఉపమన్యురు
వాచ ॥ శ్వేతస్సుతారోమదనస్సుహృత్కాతః కంకషవచ । తాగాక్షిశ్చ
మహామాయో జైగిషప్యస్తధైవచ । ౨ ॥ ధధివాహశ్చఋషభో ము
నిరుగ్రోఽత్రిరేవచ । సుబాలకోగాతమశ్చ తథావేదశిరామునిః ॥ ౩ ॥
గోకణశ్చగుహవాసీ శిఖిండి చాపరస్వృతః । జటామాలీచాట్టహాసో
దారుకోలాంగలీతథా । ౪ ॥ మహాకాలశ్చశూలీచ చండిముండి నవవచ ।
సహిష్ణుస్సోమశర్మాచ నకులీశ్వరపవచ ॥ ౫ ॥ ఏతేవారాహకల్పేఽస్మిన్
సప్తమస్యాం తరేమనోః । అష్టావింశతీసంఖ్యాతా యోగాచార్యా
యుగక్రమాత్ ॥ ౬ ॥ శిష్యాఃప్రత్యేకమేతేషాం చత్వారశ్శాంత చేత

సః । శ్వేతాదయశ్చ ఋష్యాంత స్తాన్బ్రవీ మియధాక్రమం ॥ ౭ ॥ శ్వే
తశ్వేతశిఖశ్చైవ శ్వేతాశ్వశ్వేతలోహితః । దుందుభిశ్చతరూపశ్చఋచీ
కః కేతుమాన్స్తథా ॥ ౮ ॥ వికోశశ్చవికేశశ్చ విపాశఃపాశనాశనః । సు
ముఖదుగ్ముఖశ్చైవ దుర్దమీదురతిక్రమః ॥ ౯ ॥ సనత్కుమారస్సనకస్స నం
దశ్చ సనాతనః । సుధామావిరజశ్చైవ శంఖపాదై ర్విరజస్తథా ॥ ౧౦ ॥
సారస్వతశ్చ మేఘశ్చ మేఘవాహస్సువాహకః । కపిలశ్చాసురిఃపంచశిఖో
బాహులవవచ ॥ ౧౧ ॥ పరాశరశ్చగర్గశ్చ భార్గవశ్చాంగిరాస్తథా ।
బలబంధూర్నిరామిత్రః కేతుశ్శృంగస్తపోధనః ॥ ౧౨ ॥ లంబోదరశ్చలం
బశ్చ లంబాక్షోలంబకేశకః । సర్వజ్ఞస్సమబుద్ధిశ్చ సాధ్యాబుద్ధిస్తథైవచ ॥
౧౩ ॥ సుధామాకాశ్యపశ్చైవ వశిష్టోవిరజాస్తథా । అత్రిదుగ్రోగురుశ్చే
ష్ఠః శ్రవణోఽధశ్రవిష్ఠకః ॥ ౧౪ ॥ కుశిశ్చకుశిబాహుశ్చ కుశరీరఃకునేత్రకః
కశ్యపోఽఘ్నిశ్చాన్తైవ చ్యవనశ్చబృహస్పతిః ॥ ౧౫ ॥ ఉత్త్యోవాహదే
వశ్చ మహాకాలోమహానిలః । వాచశ్రవాస్సువీరశ్చ శ్యావాశ్వశ్చయ
తీశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ హిరణ్యనాభఃకాశలో లోకాక్షిఃకుధుమిస్తథా । సు
మంతుజ్జేమిన్తైవ కబంధఃకుశకంధరః ॥ ౧౭ ॥ ప్లక్షోదార్భాయణి శ్చై
వ కేతుమాన్గౌతమస్తథా । భల్లవీమధుపింగశ్చ శ్వేతకేతుస్తథైవచ ॥
౧౮ ॥ ఉశిజోఽబృహదశ్వశ్చ దేవలఃకవిరేవచ । శాలిహూతస్సువే
షశ్చ యుననాశ్వశ్శరద్వసుః ॥ ౧౯ ॥ ఛదలఃకుండకర్ణశ్చ కుంభశ్చై
వప్రబావ్రకః । ఉలూకోవిద్యుతశ్చైవ శంబుకశ్చాశ్వలాయనః ॥ ౨౦ ॥
అక్షుషాదుకణాదశ్చ ఉలూకోవత్సవచ । కుశికశ్చైవగగశ్చ మిత్రకో
తువ్యవచ ॥ ౨౧ ॥ ఏతేశిష్యామహేశస్య యోగాచార్యస్వరూపిణః ।
సంఖ్యాచశతమేతేషాం సహద్వాదశసంఖ్యయా ॥ ౨౨ ॥ సర్వేశాశుప
తాస్సిద్ధా భస్మోద్ధూశితవిగ్రహాః । సర్వేశాస్తార్థతత్వజ్ఞా వేదవేదాంగ
పారగాః ॥ ౨౩ ॥ శివాశ్రమరతాస్సర్వే శివజ్ఞానపరాయణాః । సర్వసంగ
విమర్శక్తా శ్శివైకాసక్తచేతసః ॥ ౨౪ ॥ సర్వద్వందసకాధీరాః సర్వభూ
తహితేరతాః । ఋజువ్రామృదవస్వస్థా జితక్రోధాఃకేంద్రియాః ॥ ౨౫ ॥
రుద్రాక్షమాలాభరణా స్త్రిపుండ్రాంకితమస్తకాః । శిఖాజటాసర్వజటా
అజటాముండశీషకాః ॥ ౨౬ ॥ ఫలమూలాశఃప్రాయాః ప్రాణాయా

మహారాయణాః । శివాభిమానసంపన్నా శ్శివధ్యానైకతత్పరాః ॥ ౨౭ ॥ స
మున్మథితసంసార విషవృక్షౌంకురోద్ధమాః । ప్రయాతుమేవసన్నధాః
పరంశివపురంప్రతి ॥ ౨౮ ॥ స్వదేశికానిమాన్మత్వా నిత్యంయశ్శివమర్చ
యేత్ । సయాతిశివసాయుజ్యం నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౨౯ ॥ ఇతి
శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే దశ
మోఽధ్యాయః ॥ ౧౦. * * * * *

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ భగవన్సర్వయోగీంద్రా గణేశ్వరమునీశ్వరా
షడాననసమప్రఖ్య సర్వజ్ఞాననిధేగురో ॥ ౧ ॥ ప్రాయస్త్యనువతీర్యో
ర్వాం పాశవిచ్ఛిత్తయేన్యణాం । మహాషివపురాస్థాయ స్థితోఽసిపర
మేశ్వరః ॥ ౨ ॥ అన్యధాహిజగత్కస్మిన్ దేవోవాదానప్రాఽపివా । త్వ
త్తోఽన్యఃపరమంభావం కోజానీయాచ్ఛివాత్మకం ॥ ౩ ॥ తస్మాత్త వము
ఖోద్గీర్ణాం సాక్షాదీవపినాకినః । శివజ్ఞానామృతంపీత్వా నమేత్మప్తమభూ
న్మనః ॥ ౪ ॥ సాక్షాత్సర్వజగత్కతుః ర్భతుఃరంకంసమాశ్రితా । భగ
వన్కిన్నుప్రప్చ్ఛ భర్తారంపరమేశ్వరీ ॥ ౫ ॥ ఉపమయ్యరువాచ ॥ స్థా
నేపృష్ఠంత్వయాకృష్ణ తద్వత్ప్రాయమియథాతథం । భవభక్తస్యయుక్తస్య
తవకల్యాణచేతసః ॥ ౬ ॥ మహీశ్వరవరేదివ్యే మందరేచారుకందరే ।
దేవ్యాసహమహాదేవ్యా దిప్యోద్యానగతోఽభవత్ ॥ ౭ ॥ తదాదే
వ్యాఃప్రియసఖి సుస్మితాస్యాశుభావతీ । పుల్లాన్యతిమనోజ్ఞానిపుష్పాణిస
ముపాహరత్ ॥ ౮ ॥ తతస్త్వమంకమారోప్య దేవీందేవవరోహరః । అ
లంకృత్యచతైఃపుష్పై రాస్తేహృష్టతరస్వయం ॥ ౯ ॥ అధాంతఃపురచా
రిణ్యో దేవ్యోదివ్యవిభూషణాః । అంతరంగాగణేంద్రాశ్చ దేవందేవీంసి
షేవిరే ॥ ౧౦ ॥ తతఃప్రియాఃకథావృత్తా వినోదాయమహేశయోః ।
త్రాణాయచన్యణాంలోకే యేశివంశరణంగతాః ॥ ౧౧ ॥ తదావసరమా
లోక్య సర్వలోకమహేశ్వరీ । భర్తారంపరిప్రచ్ఛ సర్వలోకమహేర్వం
౧౨ ॥ దేవ్యువాచ ॥ కేనవశ్యోమహాదేవ్యా మర్త్యానామందచేతసాం ।

— ఈశ్వరవిషయశ్రద్ధామహత్వకథనం).....

అల్పసత్వాల్పశక్తీనా మల్పానామకృతాత్మనాం ॥ ౧౩ ॥ ఈశ్వరఉవాచ ।
నకర్మణానతపసా నజ్జపైర్న సమాధిభిః । నజ్ఞానేనచాన్యేన వశ్యోఽహం

శ్రద్ధయావినా ॥ ౧౪ ॥ శ్రద్ధామయ్యస్తిచేత్పుంసాంయేనకేనాపిహేతునా
 వశ్యస్సృశ్యశ్చనృశ్యశ్చ పూజ్యస్సంభాష్యపవచ ॥ ౧౫ ॥ సాధ్యాతే
 స్సాన్మయిశ్రద్ధా మాంవశీకతుమిచ్ఛతా । శ్రద్ధాహేతుస్స్విధర్మస్యర
 త్నాణంవణి నామిహ ॥ ౧౬ ॥ స్వవవర్ణాశ్రమధర్మాభ్యాంవతేతేయస్తుమా
 నవః । తస్యైవభవతిశ్రద్ధా యినాన్యస్యకస్యచిత్ ॥ ౧౭ ॥ ఆమ్నాయసి
 ధమఖిలం ధర్మమాశ్రమిణామిహ । బ్రహ్మణాకల్పితంపూర్వం మమైవా
 జ్ఞాపురస్సరిం ॥ ౧౮ ॥ సతుపైతామహోధర్మో బహువిత్తక్రియాన్వితః
 నాత్యంతఫలభూయిష్టః క్లేశాయాససమన్వితః ॥ ౧౯ ॥ తేనధర్మేణమహా
 తాశ్రద్ధాంచాప్యసుదులభాం । వణి నోయేప్రపద్యంతే మామనన్య
 సమాశ్రయాః ॥ ౨౦ ॥ తేషాంసుఖేనమార్గేణ ధర్మకామార్థముక్తయే
 వణాశ్రమసమాచారో మయాభూయఃప్రకల్పితః ॥ ౨౧ ॥ తస్మిన్భక్తి
 మతామేవ మదీయానాంతువణి నాం । అధికారోనచాన్యేషా మిత్యా
 జ్ఞానైష్ఠికీనుమ ॥ ౨౨ ॥ మదాజ్ఞప్తేనమార్గేణ వణి నోమదుపాశ్ర
 యాః । మలమాయాదిపాశేభ్యో విముక్తామత్ప్రసాదతః ॥ ౨౩ ॥ పురం
 మదీయమాసాద్య పునరావృత్తిదుర్లభం । పరమంమమసాధర్మ్యం చాప్య
 నిర్వృతిమాప్నుయుః ॥ ౨౪ ॥ తస్మాల్లభ్యాప్యలభ్యా వావణాధర్మంమ
 మేరితం । ఆశిత్యమమభక్తశ్చై త్వాత్మనాత్మానముద్ధరేత్ ॥ ౨౫ ॥
 అలభ్యాల్లభ్యవైషా కోటికోటిగుణాధికః । తస్మాన్మన్ముఖతోలభ్యా వర్ణ
 ధర్మంసమాచరేత్ ॥ ౨౬ ॥ మమావతారాణిశుభే యోగాచార్యచ్ఛ
 తేనతు । సర్వాంతరేషుసంన్తార్యే సంతతిశ్చసహస్రశః ॥ ౨౭ ॥ అయు
 క్తానామబుద్ధానా మధక్తానాంసురేశ్వరీ । దులభంసంతతిజ్ఞానం త
 తోయత్సత్సమాశ్రయేత్ ॥ ౨౮ ॥ సాహనిస్తన్మహచ్ఛిద్రం సమోహ
 స్సాంధమూకతా । యదన్యత్రశ్రమంకుర్యా న్మోక్షమాగబహిష్య

... (జ్ఞానక్రియా చర్యాయోగ లక్షణకథనం) ...

తః ॥ ౨౯ ॥ జ్ఞానంక్రియాచర్యచ యోగశ్చైతిసురేశ్వరి । చతుష్పాద
 స్సమాఖ్యాతో మమధర్మస్సనాతనః ॥ ౩౦ ॥ పశుపాశపతిజ్ఞానం జ్ఞాన
 మిత్యభిధీయతే । పడధ్వశుద్ధిర్విధినా గుర్వధీనాక్రియోచ్యతే ॥ ౩౧ ॥
 వణాశ్రమప్రయుక్తస్య మమైవవిహితస్యచ । మమాచరణాదిధర్మస్య

చర్యాచర్యేతికథ్యతే । ౩౨ ॥ మదు క్షేనేవమాగేణ మయ్యవస్థితచేతసః
 వృత్యంతరనిరోధోయో యోగఃత్యభిధీయతే ॥ ౩౩ ॥ అశ్వమేధశతా
 చ్చేష్ఠం దేవిచిత్తప్రసాదనం । ముక్తిదంచతథాప్యే తదసాధ్యంవిషయైషి
 ణాం ॥ ౩౪ ॥ విజితేంద్రియవగ్గస్య యమేననియమేనచ । సర్వపాప
 సారోయోగో విరక్తస్యైవకథ్యతే । ౩౫ ॥ వైరాగ్యాజ్ఞాయతేజ్ఞానం
 జ్ఞానాద్యోగఃప్రవతేతే । యోగజ్ఞఃపతితోవాపి ముచ్యతేనాత్రసంశయః
 ౩౬ ॥ దయాకార్యాధసతత మహింసాజ్ఞానసంగ్రహం । సత్యమస్తేయ
 మాస్తిక్యం శ్రద్ధాచేంద్రియనిగ్రహః ॥ ౩౭ ॥ అధ్యాపనంచాధ్యయనం
 యజనంయూజనంతథా । ధ్యానమీశ్వరభావశ్చ సతతజ్ఞానశీలతా ॥
 ౩౮ ॥ యపవంవతేతేవిప్రో జ్ఞానయోగస్యసిద్ధయే । అచిరాదేవవిజ్ఞానం
 లబ్ధ్వా యోగంచవిందతి ॥ ౩౯ ॥ దగ్ధ్వాదేహమిమజ్ఞాని క్షణాద్ధానాగ్ని
 నాప్రియే । ప్రసాదాన్మమయోగజ్ఞః కర్మబంధంప్రహస్యతి ॥ ౪౦ ॥ పు
 ణ్యాపుణ్యాత్మకంకర్మ ముక్తేస్తత్ప్రతిబంధకం । తస్మాన్ని యోగతోయో
 గీ పుణ్యాపుణ్యంవివజ్జయేత్ ॥ ౪౧ ॥ ఫలకామనయాకర్మ కారణాత్ప్రతిబ
 ధ్యతే । సకర్మమాత్రాకరణా త్తస్మాత్కర్మఫలంత్యజేత్ ॥ ౪౨ ॥ ప్రధ
 మంకర్మయజ్ఞేన బహిస్సంపూజ్యమాంప్రియే । జ్ఞానయజ్ఞరతోభూత్వా
 పశ్చాద్యోగంసమధ్యసేత్ ॥ ౪౩ ॥ విదితేమమయాధాన్యే కర్మయజ్ఞేన
 దేహినః । నయజంతిహిమాంయుక్తాస్స మలోష్టాశ్మకాంచనాః ॥ ౪౪ ॥
 నిత్యయుక్తోమునిశ్రేష్ఠో మద్భక్తశ్చసమాహితః । జ్ఞానయోగరతోయోగి
 మమసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౪౫ ॥ అథావిరక్తచిత్తాయే వణిణోను
 దుపాశ్రయాః । జ్ఞానచర్యాక్రియాస్వేన తేఽధికుర్యుస్తదహాకాః ॥ ౪౬

—(బాహ్యభ్యంతరకర్మ భజనలక్షణ కథనం)—

బాహ్యమాధ్యంతరం చైవ బాహ్యభ్యంతర మేవచ । వాఙ్మనఃకా
 యభేదాచ్చ త్రిధామద్భజనంపిదుః ॥ ౪౭ ॥ జపఃకర్మతపోధ్యానంజ్ఞానం
 చేత్యనుపూర్వశఃపంచధాకథ్యతేనద్భిస్త దేవభజనంపునః ॥ ౪౮ ॥ అన్యాత్మ
 విదితంబాంహ్య మస్మదభ్యచానాదికం । తదేవతుస్వసంవేద్యమాధ్యం
 తరముదాహృతం ॥ ౪౯ ॥ మనోమత్ప్రవణంచిత్తం నమనోమాత్రము
 చ్యతే । మన్నామనిరతావాణీ వాఙ్మతామమనేతరా ॥ ౫౦ ॥ లింగై

ర్మచ్ఛా సనాదితైత్రిపుండ్రాది భిరంకితః । మమోపచార నిరతః కా
యః క్కాయోనచేతరః । ౫౧ ॥ మదర్చాకర్మవిజ్ఞేయం బాహ్యాయా
గాదినోచ్యతే । మదర్థేదేహసంశోష స్తపఃకృచ్ఛాది నోమతం । ౫౨ ॥
జపఃపంచాక్షరాభ్యాసః ప్రణవాభ్యాసఏవచ । రుద్రాభ్యాయాదికాభ్యా
సో నవేదాధ్యయనాదికం । ౫౩ ॥ ధ్యానంమద్రూపచింతాద్యం నా
త్మాద్యర్థసమాధయః । మమాగమాధఃవిజ్ఞానం జ్ఞానంనాన్యార్థవేదనం ॥
౫౪ ॥ బాంహ్యేవాభ్యంతరేవాధ యత్రస్యాన్మనసోరతిః । ప్రాగ్వాస
నావశాద్దేవి తత్రనిష్ఠాంసమాచరేత్ । ౫౫ ॥ బాహ్యేవాభ్యంతరంశ్రే
ష్ఠం భవేచ్ఛతగుణాధికం । అసంకటత్వాద్దోషాణాంద్వష్టానామప్యసంభ
వాత్ ॥ ౫౬ ॥ శౌచమాభ్యంతరంవింద్యా న్న బాహ్యంశౌచముచ్యతే
అంతశ్శౌచవియుక్తాత్మా శుచిరప్యశుచిర్యతః । ౫౭ ॥ బాంహ్యమాభ్యం
తరంచైవ భజనంభావపూర్వకం । సభావరహితందేవీ విప్రలంభైకకార
ణం ॥ ౫౮ ॥ కృతకృత్యస్యత్వప్తస్యమమకింక్రియతేనరైః । బహిర్వాభ్యం

...[శివశివభక్తయోఃప్రేమభావః]...

తరేవాధ మయాభావోహిగృహ్యతే । ౫౯ ॥ భావైకాత్మాక్రియాదే
వీ మమధర్మస్సనాతనః । మనసాకర్మణావాచాఽప్యనపేక్ష్యఫలంక్ష్వ
చిత్ ॥ ౬౦ ॥ ఫలోద్దేశేనదేవేశి లఘుర్మమమసమాశ్రయః । ఫలాధీత
దభావేమాం పరిత్యక్తుంక్షమీయతః ॥ ౬౧ ॥ ఫలాధిః నోఽపియస్యైవ
మయిచిత్తంప్రతిష్ఠితం । భావానురూపఫలద స్తస్యాప్యహమనిందితే ॥
౬౨ ॥ ఫలానపేక్షయా యేషాం మనోమత్స్రవణంభవేత్ । ప్రాధ్యయే
యుఃఫలంపశ్యా ద్భక్తాస్తేఽపిమమప్రియాః ॥ ౬౩ ॥ ప్రాక్త్వంస్కారవశాదే
వయేఽవిచింత్యఫలాఫలే । వివశామాంప్రపద్యంతే మమప్రియతమామ
తాః ॥ ౬౪ ॥ మల్లాభాన్నాపరోలాభ నైషామస్త్రియధాతథం । మమా
పిలాభ స్తల్లాభా న్నపరఃపరమేశ్వరీ ॥ ౬౫ ॥ మదనుగ్రహతస్తేషాం
భావోమయిసమర్పితః । ఫలంపరమనిర్వాణం ప్రయచ్ఛతిబలాదివ ॥ ౬౬
మహాత్మనామసన్యానాం మయివిన్యస్తచేతసాం । అష్టధాలక్షణంప్రా
హు ర్మమధర్మాధికారిణాం ॥ ౬౭ ॥ మద్భక్తజనవాత్సల్యం పూజాయాం
చానుమోదనం । స్వయమభ్యర్చనంచైవ మదర్థేచాంగచేష్టితం ॥ ౬౮

మత్కథాశ్రవణేభక్తిః స్వరసేతాంగవిక్రియాః । మమానుస్మరణంసిత్యం
 యశ్చమాముపజీవతి ॥ ౨౦ ॥ ఏవమష్టవిధంచిహ్నం యస్మిన్మే
 చ్చేపివతకతే ! సవిప్రేంద్రోమునిశ్శ్రీమాం సయతిస్సచపండితః ॥ ౨౧ ॥
 నమేప్రియశ్చతుర్వేదీ మద్భక్తశ్శవచోపియః తస్మైదేయంతతోగ్రా
 హ్యం నచపూజ్యోయథాహ్యహం ॥ ౨౨ ॥ పత్రంపుష్పంఫలంతాయం
 యోమేభక్త్యాప్రయచ్ఛతి । తస్యాహంనప్రణశ్యామి సచమేనప్రణశ్యతి ।
 ...[శివభక్తలక్షణకథనం]....

౨౩ ॥ అథవక్ష్యామిజేవేశి భక్తానామధికారిణాం । విదుషాంద్విజముఖ్యా
 నాం పణధర్మంసమాసతః ॥ ౨౩ ॥ త్రిస్సానంచాగ్నికార్యంచ లింగా
 ర్చనముచుత్తమం । దానమీశ్వరభావశ్చ దయాసర్వత్రసర్వదా ॥ ౨౪ ॥
 సత్యంసంతోషఃస్తిక్య మహింసాసర్వజంతుషు । హ్రీశ్రద్ధాధ్యాసం
 యోగ స్సదాధ్యయనమేవచ ॥ ౨౫ ॥ వ్యాఖ్యానంబ్రహ్మచర్యంచ శ్రవ
 ãంచతపఃక్షమా । శౌచంశిఖోపవీతంచ ఉష్ణీసంచోత్తరీయకం ॥ ౨౬ ॥
 నిషిద్ధాసేవనంచైవ భస్మరుద్రాక్షధారణం । పర్వణ్యభ్యర్చనంజేవి చతు
 ర్దశ్యాంవిశేషతః ॥ ౨౭ ॥ పానంచబ్రహ్మకూర్చస్య మాసిమాసియథా
 విధి । అభ్యర్చనంవిశేషేణ తేనైవసాన్నిధ్యమాంప్రియే ॥ ౨౮ ॥ సర్వక్రి
 యాన్నసంత్యాగః శ్రాద్ధాన్నస్యచవజ్జనం । తథాఽర్యుషితాన్నస్య
 యావకస్యవిశేషితః ॥ ౨౯ ॥ మద్యస్యమద్యగంధస్యనైవేద్యస్యచవజ్జనం ।
 సామాన్యంసర్వనణానాం బ్రాహ్మణానాంవిశేషతః ॥ ౩౦ ॥ క్షమా
 శాంతిశ్చసంతోషః సత్యమస్తేయమేవచ । బ్రహ్మచర్యంమమజ్ఞానం వై
 రాగ్యంభస్మసేవనం ॥ ౩౧ ॥ సర్వసంగనివృత్తిశ్చ దక్షైతానివిశేషతః । లిం
 గానియోగివాంభూయో దివాభిక్షాశసంతథా ॥ ౩౨ ॥ వానప్రస్థాశ్రమ
 ఘ్నానాం సమాసమిడమిష్యతే । రాత్రౌనభోజనంకార్యం సర్వేషాంబ్ర
 హ్మచారిణాం ॥ ౩౩ ॥ అధ్యాసనయాజనంచ క్షత్రియస్యప్రతిగ్ర
 హః । వైశ్యస్యచవిశేషేణ మయానాతవిధీయతే ॥ ౩౪ ॥ రక్షణంస
 ర్వవర్ణానాం యద్దేశత్రువధస్తథా । దుష్టపక్షిణ్యుగాణాంచ దుష్టానాం
 శాతనంనృణాం ॥ ౩౫ ॥ అవిశ్వాసశ్చసర్వత్ర విశ్వాసోమమయోగిషు
 శ్రీసంసర్గశ్చకాలేషు చమూరక్షణమేవచ ॥ ౩౬ ॥ సదాసంచారిత్వే

శ్చార్చై లోకవృత్తాంతవేదనం । సదాస్త్రధారణంచై వభస్మకంచుక
ధారణం । ౮౭ ॥ రాజ్ఞాంమమాశ్రమస్థానా మేషధర్మస్యసంగ్రహః ।
గోరక్షణంచవాణిజ్యం కృషిరై శ్యస్యకథ్యతే । ౮౮ ॥ శుశ్రూషేతర
వజ్రానాం ధర్మశ్శూద్రస్యకథ్యతే । ఉద్యానకరణంచై వ మమక్షేత్ర స
మాశ్రయః । ౮౯ ॥ ధర్మపత్న్యస్తుగమనంగృహస్థస్యవిధియ్యతే । బ్ర
హ్మచర్యంవనస్థానాం యతీనాంబ్రహ్మచారిణాం ॥ ౯౦ ॥ స్త్రీణాంతుభ
ర్తృశుశ్రూషా ధర్మోనాన్యస్స నాతనః । మమార్చనంచకల్యాణినియో
గోభర్తురస్తిచేత్ । ౯౧ ॥ యానారీభర్తృశుశ్రూషాం విహాయవ్రత
తత్పరా సానారీసరకంయాతి నాత్రకార్యావిచారణా । ౯౨ ॥ అధభర్తృ

గతభర్తృకా వ్రతకథనం.

విహీనాయా వక్ష్యేధర్మంసనాతనం । వ్రతందానంతపశ్యేచం భూశ
య్యానక్తభోజనం । ౯౩ ॥ బ్రహ్మచర్యంసదాస్నానం భస్మనాసలిలేనవా
శాంతిర్మానంక్షమానిత్యం సంవిభాగోయథావిధి ॥ ౯౪ ॥ అష్టమ్యాం
చ చతుర్దశ్యాం పౌణ్యమాస్యాంవిశేషతః । ఏకాదశ్యాంచవిధివచు పవా
సోమమాచనం । ౯౫ ॥ ఇతిసంక్షేపతఃప్రోక్తంమయాశ్రమనిషేషణం
బ్రహ్మక్షత్ర విశాందేవి యతీనాంబ్రహ్మచారిణాం ॥ ౯౬ ॥ తద్దై వవాస
ప్రస్థానాంగృహస్థానాంచసుందరి । శూద్రాణామధనారీణాం ధర్మపక్షస్స
నాతనః ॥ ౯౭ ॥ ధ్యేయస్తయాహందేవే శిసదాజాప్య ప్షడక్షరః । వే
దోక్తమఖిలంధర్మమితిధర్మార్ధసంగ్రహః । ౯౮ ॥ అధయేమాసవాణో

శివనిష్ఠశివభక్తమహిమా వణకనం

కే స్వేచ్ఛయాధృతవిగ్రహః । భావాతిశయసంపన్నాః పూర్వసంస్కార
సంయుతాః ॥ ౯౯ ॥ విరక్తాశ్చానురక్తావా స్త్రీయాదివిషయేష్వపి ।
పాపైర్న తేవిలిప్యంతేపద్మపత్రమివాంభసా ॥ ౧౦౦ ॥ తేషాంమమాత్మ విజ్ఞాన
విశుద్ధానాంవివేకినాం । మత్ప్రసాదాద్విశుద్ధానాం దుఃఖమాశ్రమరక్ష
ణం ॥ ౧౦౧ ॥ నాస్తికృత్యమకృత్యంచ సమాధిర్వాపరాయణం । నవిధి
ర్ననిషేధశ్చ తేషాంమమయథాతథా ॥ ౧౦౨ ॥ యధేహపరిపూర్ణస్య సా
ధ్యంమమనవిద్యతే । తద్దై వకృతకృత్యానాం తేషామపినసంశయః ॥ ౧౦౩ ॥
మద్భక్తానాం హితార్థాయ మానుషంభావమాశ్రితాః । రుద్రలోకాత్ప

రిభష్టా నైరుద్రానాత్రసంశయః ॥ ౧౦౮ ॥ మమానుశాసనం యద్వ ద్భృం
హ్మదీనాం ప్రవతకం । తథానరాణామన్యేషాం తన్నియోగః ప్రవతక
కః ॥ ౧౦౯ ॥ మమాజ్ఞాధార భావేన మద్భావతి శయేనచ । తదాలోక
నమాత్రేణ సర్వపాపక్షయోభవేత్ ॥ ౧౧౦ ॥ ప్రత్యయాశ్చప్రవ
తకంతే ప్రశస్తఫలసూచకాః । మయిభావవతాంపుంసాం ప్రాగదృష్టార్థ
గోచరాః ॥ ౧౧౧ ॥ కంపస్వేదోఽశ్రుపాతశ్చ కంఠేచస్వరవిక్రియాః । ఆనందా
ద్యుపలబ్ధిశ్చభవేదాకస్మిక్కిముహూః ॥ ౧౧౨ ॥ ఏతైర్వ్యస్తైస్సమస్తిర్వాల్లింగై
రవ్యభిచారిభిః । సుందమధ్యోతమైర్భావై ర్విజ్ఞేయాస్తేన రోతమాః ॥
౧౧౩ ॥ యథాయోఽగ్నిసమావేశా న్నాయోభవతీకేవలం । తద్దైవమ
మసాన్నిధ్యా న్నతేకేవలమానుషాః ॥ ౧౧౪ ॥ హస్తపాదాదిసాధర్యా
ద్రుద్రాన్మర్త్యవపుర్ధరాన్ । ప్రాకృతానివమన్వానౌ నావజానీతపండి
తః ॥ ౧౧౫ ॥ అవజ్ఞానంకృతం తేషుజనై ర్వా మూఢచేతనైః । ఆయు
శ్శ్రియంకులంశీలం హత్వానిరయమావహేత్ ॥ ౧౧౬ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుసు
రేశానా మపితూలయతేపదం । మత్తోఽన్యదనపేతౌణామద్భుతానాంమ
హత్మనాం ॥ ౧౧౭ ॥ అశుద్ధంబాద్ధమైశ్వర్యం ప్రాకృతంపౌరుషంతథా
గుణేశానామతస్త్వాజ్యం గుణాతీతపదై పిణాం ॥ ౧౧౮ ॥ అధకింబహునో
క్తేనశ్రేయఃప్రాప్త్యైకసాధనం । మయిచిత్తసమాసంగో యేనకేనాపి హే

శివభక్తిమహిమా వర్ణనం.

తునా ॥ ౧౧౯ ॥ ఉపమన్యుసువాచ ॥ ఇద్ధం శ్రీకంఠనాథేనశివేనపరమాత్మనా
హితాయజగతాముక్తో జ్ఞానసార్థసంగ్రహః ॥ ౧౨౦ ॥ విజ్ఞానసంగ్రహ
శ్చాయంవేదశాస్త్రాణి కృత్స్నశః । సేతిహాసపురాణానివిద్యావ్యాఖ్యాన
విస్తరః ॥ ౧౨౧ ॥ జ్ఞానంజ్ఞేయమనుష్టేయ మధికారోధసాధనం । సాధ్యం
చేతిషడర్థానాం సంగ్రహస్తేషుసంగ్రహః ॥ ౧౨౨ ॥ గురోరధికృతిః జ్ఞానం
జ్ఞేయఃసాశో పశుఃపతిః । లింగార్చనాద్యనుష్టేయం భక్తస్త్యధి
కృతోద్విజః ॥ ౧౨౩ ॥ సాధసంశివమంత్రాద్యాసాధ్యంశివసమానతా ।
షడర్థసంగ్రహస్యాస్యజ్ఞానాత్స్వజ్ఞతోచ్యతే ॥ ౧౨౪ ॥ ప్రథమం కర్మ
యజ్ఞాదైర్భక్త్యా విత్తానుసారతః । బాహ్యేభ్యర్చ్యశివంపశ్చా దంత
ర్యాగరతోభవేత్ ॥ ౧౨౫ ॥ రతిరభ్యంతరేయస్యనబాహ్యే పుణ్యగా

రవాత్ । కర్మకరణీయ్యంహి బహిస్తస్యమ హత్మనః ॥ ౧౨౨ ॥ జ్ఞా
నామృతేనతృప్తస్య భక్త్యాచై వశివాత్మనః నాంతర్నచబహిఃకృష్ణకృత్య
మస్తికదాచన ॥ ౧౨౩ ॥ తస్మాత్కమేణసంత్యజ్యబాహ్యమాభ్యంతరంతభా
జ్ఞానేనజ్ఞేయమాలోక్యజ్ఞానంచాపిపరిత్యజేత్ ॥ ౧౨౪ ॥ నై కాగ్రంచెచ్చివేచి
త్తం తిగ్మతేనాపికర్మణా ఏకాగ్రమేవచేచ్చిత్తమకృతేనాపికర్మణా ॥ ౧౨౫ ॥
తస్మాత్కర్మాణ్యకృత్వావా కృత్వావాంతర్భహిఃక్రమాత్ । యేనకే
నాప్యసాయేనశివేచిత్తంనివేశయేత్ ॥ ౧౨౬ ॥ శివేనివిష్టచిత్తానాంప్రతిష్ఠిత
ధియాం సతాం । పరత్రేహచసర్వత్ర నిస్పత్తిఃపరమాభవేత్ ।
॥ ౧౨౭ ॥ ఇహహిన్నమశ్నివామేతి మంత్రేణానేనసిద్ధయః సతస్మాదధిగం
తవ్యః పరావరపిభూతయే ॥ ౧౨౮ ॥ ఇతిశ్రీశైవేమహాపురాణేవాయవీయ
సంహితా ముత్తరభాగే శైవధర్మకథసంనామ ఏకాదశోధ్యాయః ॥ ౧౧ ॥

శ్రీకృష్ణఉవాచ॥మహర్షివరసర్వజ్ఞసర్వజ్ఞానమహిమాదధే పంచా
క్షరస్యమహాత్వ్యం శ్రోతుమిచ్ఛామితత్వతః ॥ ౧ ॥ ఉపమన్యురువాచ॥
శివపంచాక్షరమహామంత్ర మహిమాననానం.

పంచాక్షరస్యమాహాత్వ్యం వషకోటిశతైరపి । అశక్యంవిస్తరాద్వక్తుం
తస్మాత్సంతే సతశ్శృణు ॥ ౨ ॥ వేదేశివాగమేచాయ ముభయత్రపడక్షరః
మంత్రస్థితస్సదాముఖ్యోలోకేపంచాక్షరస్మృతః ॥ ౩ ॥ సర్వమంత్రాధికశ్చా
యమోంకారాద్యష్టడక్షరః । సర్వేషాంశివభక్తానామశేషార్థప్రసాదకః ॥
౪ ॥ తదల్పాక్షరమర్థాధ్యం వేదసారంవిముక్తిదం । ఆజ్ఞాసిద్ధమనందిగ్ధం
వాక్యమేతద్భివాత్మకం ॥ ౫ ॥ నానాసిద్ధియుతందివ్యం లోకచిత్తానురంజకం ।
సునిశ్చితార్థగంభీరంవాక్యంతత్సారమేశ్వరం ॥ ౬ ॥ మంత్రంసుఖముఖో
చ్ఛార్య మశేషార్థప్రసిద్ధయే । ప్రాహ్లాన్నమశ్నివామేతి సర్వజ్ఞస్స
ర్వదేహినాం ॥ ౭ ॥ తద్భీజంసర్వవిద్యానాం మంత్రమాద్యంపక్షరం ।
అతిసూక్ష్మంమహాధంబ జ్ఞేయంతద్వటబీజవత్ ॥ ౮ ॥ దేవోగుణత్ర
యాతీత స్సర్వజ్ఞసర్వకృత్ప్రభుః । ఓమిత్యేకాక్షరేమంత్రే స్థితస్సర్వగత
శ్శివః ॥ ౯ ॥ ఈశానాద్యానిసూక్ష్మాణి బ్రహ్మణ్యేకాక్షరాణితు । మర
త్రేనమశ్నివామేతి సంస్థితానియథాక్రమం ॥ ౧౦ ॥ మంత్రేషడక్షరే
సూక్ష్మేషంచబ్రహ్మ తనుశ్శివః । వాచ్యవాచకభావేన స్థితస్సాక్షాత్స్వభా

వతః ॥ ౧౧ ॥ వాచ్యశ్శివప్రమేయత్వా న్మంత్రస్తద్వాచకస్మృతః । వా
చ్యవాచకభావోఽయమనాదిస్సంస్థితస్తయోః ॥ ౧౨ ॥ యథానాదిప్ర
వృత్తోఽయం ఘోరసంసారసాగరః । శివోఽపిహితథానాదిస్సంసారాన్మో
చకస్థితః ॥ ౧౩ ॥ వ్యాధీనాంభేషజంయద్వప్రతిపక్షస్వభావతః । తద్వ
త్సంసారదోషాణాం ప్రతిపక్షశ్శివస్మృతః ॥ ౧౪ ॥ అసత్యస్మిన్జగన్నాథే
తమోభూతమిదంభవేత్ । ఆదిత్యేనయథాహీనం నిరాలోకమిదంజగ
త్ ॥ ౧౫ ॥ అభావాదీశ్వరశ్యేయం జగత్సృష్టికథంభవేత్ । అచేత
నత్వాత్ప్రకృతే రజ్జత్వాత్పురుషస్యచ ॥ ౧౬ ॥ ప్రధానపరమాత్మాది
యావత్కించిదచేతనం । నతత్కర్తృస్వయందృష్టం బుద్ధిమత్కారణంవి
నా ॥ ౧౭ ॥ ధర్మాధర్మోపదేశశ్చ బంధమోక్షవిచారణా । నసర్వజ్ఞం
వినాపుంసా మాదిసర్గేప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౧౮ ॥ వైద్యంవినానిరాసందాః క్షీ
శ్యంతేరోగిణోయథా । శివంవినానిరానందం క్షీశ్యంతేహిజగత్తథా ॥ ౧౯
తస్మాదనాదిస్సర్వజ్ఞఃపరిపూర్ణఃస్సదాశివః । అస్మినాధఃపరితాతా పుం
సాంసంసారసాగరాత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆదిమధ్యాంతనిర్ముక్త స్వభావవిమలః
ప్రభుః । సర్వజ్ఞఃపరిపూర్ణశ్చ శివోజ్ఞేయశ్శివాగమే ॥ ౨౧ ॥ తస్యాభి
ధానమంత్రోఽయమభిధేయశ్చసస్మృతః । అభిధానాభిధేయత్వా న్మం

శివషడక్షరమహిమావర్ణనం.

త్రస్సిద్ధపరశ్శివః ॥ ౨౨ ॥ ఏతావత్తు శివజ్ఞానమేతావత్పురమంపదం । య
దోన్నమశ్శివామేతి శివవాక్యంషడక్షరం ॥ ౨౩ ॥ విధివాక్యమిదం శై
వం నాథఃవాదంశివాత్మకం । యస్సర్వజ్ఞస్ససంపూర్ణః స్వభావవిమల
శ్శివః ॥ ౨౪ ॥ లోకాన్ముగహకతాచ సమృష్ఠార్థంకథంవదేత్ । య
ద్యథావస్థితంవస్తు గుణదోషై స్వభావతః ॥ ౨౫ ॥ యావత్ఫలంచయత్పు
ణ్యం సర్వజ్ఞస్తుతథావదేత్ । రాగాజ్ఞానాది భిరోమైగ్రస్తత్వాదస్మృ
తంవదేత్ ॥ ౨౬ ॥ తేచేశ్వరేనవిద్యంతేబ్రూయాత్సకథమన్యథా । అ
జాతాదోషదోషేణ సర్వజ్ఞేనశివేనయత్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రణీతమమలంవాక్యం
తత్ప్రమాణం నసంశయః । తస్మాదీశ్వరవాక్యాణి శ్రద్ధేయానివిపశ్చితా ॥
౨౮ ॥ యాధార్థ్యంపుణ్యపాపేషు తదశ్రద్ధోప్రజత్యధః । స్వర్గాపవగఃసి
ద్ధ్యధః భాషితంయత్సుశోభనం ॥ ౨౯ ॥ వాక్యంమునివైశ్వాం

తైత్తిర్యజ్ఞేయంసుభాషితం । రాగద్వేషానృతకోథ కామతృష్ణానుసా
శివషడక్షరమంత్ర మహిమావణానం

రియత్ ॥ 30 ॥ వాక్యంనిరయ హేతుత్వా తద్దుర్భాషితముచ్యతే । స
త్కృతేనాపికింతేనమృదునాలలితేనవా ॥ 31 ॥ అవిద్యారాగవాక్యేణ
సంసారక్లేశ హేతునా । యచ్ఛృత్వాజాయతేశ్రేయో రాగాదీనాంచ
సంక్షయః ॥ 32 ॥ విరూపమసితద్వాక్యం విజ్ఞేయమతిశోభనం । బహు
త్వేపిహిషంత్రాణాంసర్వజ్ఞేనశివేనయత్ ॥ 33 ॥ ప్రణీతమమలంమం
త్రంనతేనసదృశంక్వచిత్ । సాంగానివేదశాస్త్రాణి సంస్థితాని షడక్ష
రే ॥ 34 ॥ సతేనసదృశస్తస్మా న్మంత్రోఽన్యోస్తిపరఃక్వచిత్ । సప్తకోటి
మహిమంత్రైరుపమంత్రైరనేకథా ॥ 35 ॥ మంత్రష్టక్షక్షరోభిన్న స్సూ
త్రంవృత్వాశ్మనాయథా । శివజ్ఞానానియావంతి విద్యాస్థానానియానిచ
36 ॥ షడక్షరస్యసూత్రస్య తానిభాష్యంసమాసతః । కింతస్యబహు
భిర్మంత్రైశ్చాస్తైర్వాబహువిస్తరైః ॥ 37 ॥ యస్యోన్నమశ్నివాయే
తి మంత్రోయంహృదిసంస్థితః । తేనాధీతంశ్రుతం తేనకృతంసర్వమనుష్ఠి
తం ॥ 38 ॥ యేనోన్నమనశ్నివాయేతి మంత్రాభ్యాసస్థిరీకృతః ! సమ
స్కారాదిసంయుక్తం శివాయేత్యక్షరత్రయం ॥ 39 ॥ జహ్వగ్రేవతః
తేయస్య సఫలంతస్యజీవితం । అంత్యజోవాధమోవాసి మూఘోవా
పండితోపివా ॥ 40 ॥ పంచాక్షరజపోనిష్ఠో ముచ్యతేపాపపంజరాత్ ।
ఇత్యుక్తంపరమేశేన దేవ్యావృష్టేనశూలినా ॥ 41 ॥ హితాయసర్వమ
ర్త్యానాం తిష్యజానాంవిశేషతః । దేవ్యువాచ ॥ కతాకలుషితేకాలే దుర్జ
యేదురతిక్రమే ॥ 42 ॥ అప్రణ్యతమసాచ్చన్నే లోకేధర్మపరాజ్ముఖే ।
క్షీణేవణాసమాచారే సంగరేసముపస్థితే ॥ 43 ॥ సర్వాధికారేసంధిగ్ధే
నిశ్చితేవావిషర్యయే । తదోపదేశేవిహతే గురుశిష్యక్రమేగతే ॥ 44 ॥
కేనోపాయేసముచ్యంతే భక్తాస్తవమహేశ్వర । మహేశ్వరఉవాచ ॥ ఆ
శ్రిత్యపరమాంవిద్యాం హృద్యాంపంచాక్షరీంమమ ॥ 45 ॥ భక్త్యాచభా
వితాత్మానా ముచ్యంతేకలిజానరాః । మనూవాక్కాయజైదోమై
ర్వక్తుంస్మతుఃమగోచరైః ॥ 46 ॥ దూషితానాంకృతఘ్నానాం నిదా
యానాంఖలాత్మనాం । లుబ్ధానాంవక్రమనసా మపిచుత్ప్రవణాత్మనాం ॥

౫౭ | మమపంచాక్షరీవిద్యా సంసారభయతారిణీ | మయైవమసకృద్దేహి
ప్రతిజ్ఞాతంధరాతలే | ౫౮ | పతితోపివిముచ్యేత మద్భక్తోవిద్యయాన
యా || దేవ్యువాచ || కర్మామోగ్యోభవేన్మర్త్యః పతితోయదిసర్వథా
౫౯ | కర్మామోగ్యేనయత్కర్మ కృతంచనరకాయహి | తతఃకథంవి

శివపంచాక్షర మంత్రమహిమావర్ణనం

ముచ్యేత పతితోవిద్యయానయా || ౫౦ || ఈశ్వరఉవాచ | తథ్యమేత
త్వయాప్రోక్తం తథాహిశ్రుణునుందరీ | రహస్యమితిమత్స్యే తద్గోప్యతం
యస్మయాపురా || ౫౧ || సమంత్రకంమాంపతితః పూజయేద్యదిమో
హితః | నారకీస్యాన్నసందేహా మమపంచాక్షరంవినా || ౫౨ || అ
భ్యక్షోవాయుభక్షోశ్చయేచాన్యేవ్రతకళితాః | తేషామేతైర్వ్యతై
ర్నాస్తి మమలోకసమాగమః || ౫౩ || భక్త్యాపంచాక్షరేణైవయో
హిమాంసకృదచయేత్ | సోపిగచ్ఛేన్నమస్థానం మంత్రస్యాన్యైవగౌర
వాత్ || ౫౪ || తస్మాత్తపాంసియజ్ఞాశ్చ వ్రతానినియమాస్తథా | పం
చాక్షరాచనన్యైతే కోట్యంశేనాపినోసమాః || ౫౫ || బద్ధోవాప్య
ధవాముక్తః పాశాత్పంచాక్షరేణయః | పూజయేన్నాంసముచ్యేత నా
త్రకార్యావిచారణా || ౫౬ || అరుద్రోవాసరుద్రోవా సకృత్పంచాక్షరే
ణయః | పూజయేత్పతితోవాపి మూఢోవాముచ్యతేనరః || ౫౭ || పడక్షు
రేణవాదేవి తథాపంచాక్షరేణవా | సబ్రహ్మాంగేనమాంభక్త్యా పూజ
యేద్యదిముచ్యతే | ౫౮ || పతితోపిపతితోవాపి మంత్రేణనేనపూజ
యేత్ | మమభక్తోజితక్రోధో హ్యలబ్ధోలబ్ధవవవా || ౫౯ || అలబ్ధా
లబ్ధవేహ కోటికోటిగుణాధికః | తస్మాలబ్ధైవమాండేవీ మంత్రేణనేన
పూజయేత్ || ౬౦ || లబ్ధాసంపూజయేద్యస్తు మైత్రాదిగుణసంయుతః |
బ్రహ్మచర్యరతోభక్త్యా మత్సాదృశ్యమవాప్నుయాత్ || ౬౧ || కిమత్ర
బహునోక్తేన భక్త్యాసర్వేధికారిణః | మమపంచాక్షరేమంత్రే తస్మా
ప్రచ్ఛేన్నతరోహిసః || ౬౨ || పంచాక్షరప్రభావేణ లోకావేదామహాపణ
యః | తిష్ఠంతిశాశ్వతాధర్మా దేవాస్సర్వమిదంజగత్ || ౬౩ || ప్రలయేస
మనుప్రాప్తే సప్తేస్థాసరజంగమే | సర్వంప్రకృతిమాపన్నం తత్రసంతి
యమేష్యతీ || ౬౪ || ఏకోహంనంస్థితోదేవీ నద్వితీయోస్తికుత్రచిత్ |

తదావేదాశ్చశాస్త్రాణీసర్వేపంచాక్షరేస్థితాః ॥ ౧౫ ॥ తేనాశం నైవసం
ప్రాప్తా మచ్ఛ్యక్త్యాహ్యనుపాలితాః । గుణమూర్త్యాత్మనాచైన తతో ౨
వాంతరసంహృతిః ॥ ౧౬ ॥ తతస్సృష్టిరభూన్మత్తః ప్రకృత్యాత్మప్రభేద
తః । తదానారాయణశ్చేతేదేవోమాయామయీంతనుం ॥ ౧౭ ॥ ఆస్థాయ
భోగిపర్యంక శయనేతోయమధ్యగః । తన్నాభిపంకజాజ్ఞాతః పంచవక్త్రఃపి
తామహః ॥ ౧౮ ॥ సిస్మక్షమాణోలోకాంస్త్రీనశక్తోహ్యసహాయవా
మునీంద్రశససర్జదా మానసానమితౌజనః ॥ ౧౯ ॥ తేషాంసిద్ధివిప్లద్వర్ధం
మాంప్రోవాచపితామహః । మత్పుత్రాణాంమహాదేవ శక్తిందేహీమ
హేశ్వర ॥ ౨౦ ॥ ఇత్యేవంప్రాధికతస్తేన పంచవక్త్రధరోహ్యహం । పం
చాక్షరాణీకమశః ప్రోక్తవాన్పద్మయోనయే ॥ ౨౧ ॥ సపంచవదనై
స్తాని గృహ్ణాన్లోకపితామహః । వాచ్యవాచకభావేన జ్ఞాతవాన్సామ
హేశ్వరం ॥ ౨౨ ॥ జ్ఞాత్వాప్రయోగంవిధి వత్సిద్ధమంత్రఃప్రజాపతిః । పు
త్రేభ్యఃప్రదదామంత్రం మంత్రార్థంచయథాతథం ॥ ౨౩ ॥ తేచలబ్ధ్వా
మంత్రరత్నం సాక్షాల్లోకపితామహాత్ । తదాజ్ఞప్తేనగూర్ధేణ మచారా
ధనకాక్షిణః ॥ ౨౪ ॥ మేరోస్తుశిఖరేరమ్యే ముంజవాన్నామపర్వతః ।
మత్ప్రియస్సతతంశ్రీమా న్మద్భూతైరపిరక్షితః ॥ ౨౫ ॥ తస్యాభ్యాశే
తపస్తీవం లోకస్సృష్టేనముత్సుకాః । దివ్యంవషణ్సహస్రంతు వా
యుభయోసమాచరన్ ॥ ౨౬ ॥ తేషాంభక్తిమహాదృష్ట్వా సద్యఃప్రత్య
క్షతామయాం । ఋషింఛందశ్చక్రీలంచ బీజంశక్తించ దైవతం ॥ ౨౭ ॥
న్యాసంపడంగదిగ్బంధం వినియోగమశేషతః । ప్రోక్తవానహమార్యా
ణాం జగత్సృష్టివిప్లద్ధయే ॥ ౨౮ ॥ తతస్తేమంత్రమాహత్యై ద్దృషయ
స్తప్తసృధితాః । సృష్టింవితస్వ తేనమ్య క్షదేవాసురమానుషాం ॥ ౨౯ ॥ అ
స్యాఃపరమవిద్యాయాస్వరూపమధునూచ్యతే । ఆదానమఃప్రయోక్తవ్యం
శివాయేతితతఃపరం ॥ ౩౦ ॥ సైషోపంచాక్షరీవిద్యా సర్వశృతిశిరోగ
తా । శబ్దజాతస్యసర్వస్య బీజభూతమాస్సతః ॥ ౩౧ ॥ ప్రథమంమన్మథో
ద్గీణా సామమైవాస్తివాచికా । తప్తచామీ కరప్రఖ్యా పీనోన్నతప
యోధరా ॥ ౩౨ ॥ చతుర్భుజాత్రినయనా బాలేందుకృతశేఖరా । ప
ద్మోత్పలకరీసామ్యా నరదాభయపాణికా ॥ ౩౩ ॥ సర్వలక్షణసంపన్నా

సర్వాభరణభూషితాః । శితపద్మాసనాశీనా నీలకుంచితమూర్ధజాః ॥ ౮౪ ॥
 అస్యాఃపంచవిధావణాః ప్రస్ఫురదశ్మిమండలాః + పీతఃకృష్ణస్తధాధూ
 మ్ర స్వణాభోరక్తపవచ ॥ ౮౫ ॥ పృథక్ప్రయోజ్యాయద్యేతే బిందు
 నాదవిభూషితాః । అర్ధచంద్రాకృతిర్బిందు ర్నాదోదీపశిఖాకృతిః ॥ ౮౬
 బీజంద్వితీయంబీజేషు మంత్రస్యాస్యవరాననే । దీఘపూర్వంతురీయ
 స్యపంచమంశక్తిమాదిశేత్ ॥ ౮౭ ॥ వామదేవోనామఋషిః పంక్తిశ్చం
 దఉదాహృతం । దేవతాశిషవవాహం మంత్రస్యాస్యవరాననే దీఘపూ
 ర్వంతురీయస్యపంచమంశక్తిమాదిశేత్ ॥ ౮౮ ॥ వామదేవైనామఋ
 షిః పంక్తిశ్చందఉదాహృతం । దేవతాశిషవవాహం మంత్రస్యాస్యవరా
 ననే ॥ ౮౯ ॥ గౌతమోఽత్రిర్వరారోహ విశ్వామిత్రస్తధాంగిరాః । భ
 రద్వాజశ్చవణానాం క్రమశోఋషయస్మృతాః ॥ ౯౦ ॥ గాయత్ర్యను
 ష్టుప్త్రిష్టుప్చం దాంసిబృహతీవిరాట్ । ఇంద్రోరుద్రో హరిర్బ్రహ్మ
 స్కందస్తేషాంచదేవతాః ॥ ౯౧ ॥ మమపంచముఖాన్యాహు స్థానంతే
 షాంవరాననే ॥ పూర్వాదిమూర్ధ్వపర్యంతం సకారాదియథాక్రమం ॥
 ౯౨ ॥ ఉదాత్తఃపరమోవణః శ్చతుర్థశ్చ ద్వితీయకః । పంచమస్వరి
 తశ్చైవ తృతీయోనిహతస్మృతః ॥ ౯౩ ॥ మూలవిద్యాశివంశైవం సూ
 త్రంపంచాక్షరస్తధా । సామాన్యస్యవిజానీయా చ్చైవంమేహృదయం
 మహత్ ॥ ౯౪ ॥ సకారశ్చిరఉచ్యేతమకారస్తుశిఖోచ్యతే । శికారఃక
 వచంతద్వ ద్వకారోనేత్రముచ్యతే ॥ ౯౫ ॥ యకారోస్త్రంసమస్వా
 హః వషట్ హుంవౌషడిత్యపి । ఫడిత్యపిచవర్ణానామంత్రేంఽగత్వంయ
 దాతదా ॥ ౯౬ ॥ తవాపిమూలమంత్రోయం కించినేదసమస్వయాత్ ।
 తత్రాపిపంచమోవణోఽద్వాదశస్వరభూషితః ॥ ౯౭ ॥ తస్మాదనేనమం
 త్రేణ మనోవాక్కాయభేదతః । ఆవయోరర్చనంకుర్యా జ్జపహోమా
 దికంతథా ॥ ౯౮ ॥ యథాప్రజ్ఞంయథాశద్ధం యథాకాలంయథామతి ।
 యథాశక్తియథాసంపద్యథాయోగంయథామతి ॥ ౯౯ ॥ యదాకదాపి
 వాభక్త్యా యత్రకుత్రాపివాక్యతా । యేనకేనాపివాదేవీ పూజాము
 క్తింనయిష్యతి ॥ ౧౦౦ ॥ మయ్యాసక్తేనమనసా చేత్కృతంమమసుంద
 రి । మత్ప్రియంచశివంనైవ క్రమేణాప్యక్రమేణవా ॥ ౧౦౧ ॥

తథాపిమమభక్తాయేనా త్యంతవివశాఃపునః । తేషామధేతుశాస్త్రేషు
 మయైషనియమఃకృతః ॥ ౧౦౧ ॥ తత్రాదానంప్రవక్ష్యామి మంత్రసంగ్ర
 హణశుభం । యద్విదానిష్కలంజాప్యం యేనవాసఫలంభవేత్ ॥ ౧౦౨
 ఆజ్ఞాహీనంక్రియాహీనం శ్రద్ధాహీనంవరాననే । ఆజ్ఞాధాన్దక్షిణాహీ
 నం సదాజప్తంచనిష్కలం ॥ ౧౦౩ ॥ అజ్ఞాసిద్ధంక్రియాసిద్ధం శ్రద్ధాసిద్ధం
 మదాత్మకం । ఏవంచేద్దక్షిణాయుక్తం మంత్రంసిద్ధంమహాత్మలం ॥ ౧౦౪
 ఉపగమ్యగురుంవిప్ర మాచార్యంతత్వవేదినం । జాపినంసద్గుణోపేతం ధ్యా
 నయోగపరామిత్యం ॥ ౧౦౫ ॥ తోషయేత్తంప్రయత్నేన భావశుద్ధిసమ
 న్వితః । వాచాచమనసాచైవ కాయేనద్రవిణేనచ ॥ ౧౦౬ ॥ ఆచార్యం
 పూజయేచ్ఛిష్యస్సర్వదాహిప్రయత్నతః । హస్త్యశ్వరథరత్నానిక్షేత్రా
 ణిచ గృహాణిచ ॥ ౧౦౭ ॥ భూషణానిచవాసాంసి ధాన్యానిచ ధనానిచ
 ఏతానిగురవేదద్యా ద్భక్త్యాచవిభవేసతి ॥ ౧౦౮ ॥ విత్తశాత్యంసకుర్వీత
 యదిచ్ఛేత్సిద్ధిమాత్మనః । పశ్యాన్నివేదయేద్దేవీ స్వాత్మానంసపరిచ్ఛదం ॥
 ౧౦౯ ॥ ఏవంసంపూజ్యవిధివ ద్యధాశక్తిత్వవంచయత్ । ఆదదీతగురోర్మం
 త్రంజ్ఞానంచైవ క్రమేణతు ॥ ౧౧౦ ॥ ఏవంతుష్టోగురుశ్శిష్యం పూజకంవ
 త్సరోషితం । శుశ్రూషుమనహంకారం స్నాతంశుచిముపాషితం ॥ ౧౧౧
 స్నాపయిత్వావిశుద్ధ్యర్థం పూజకంభువేనవై । జలేనమంత్రశుద్ధేన
 పుణ్యద్రవ్యయైతేనచ ॥ ౧౧౨ ॥ అలంకృత్యసువేషంచ గంధస్సగ్వస్త్రభూ
 షణైః । పుణ్యాహంవాచయిత్వాచ బ్రాహ్మణానభిపూజ్యచ ॥ ౧౧౩ ॥
 సముద్రతీరేనద్యాంచ గోష్ఠేదేవాలయేఽపివా । శుచౌదేశేగృహేవాపి
 కాతేసిద్ధికరేతిథా ॥ ౧౧౪ ॥ నక్షత్రేశుభయోగేచ సర్వదోషవివజ్జీ
 తే । అనుగృహ్యతతోదద్యా జ్ఞానంమమయథావిధి ॥ ౧౧౫ ॥ స్వరేణోచ్ఛా
 రయేత్సమ్యగేకాంతేఽతిప్రసన్నధీః । ఉచ్ఛార్యోచారయిత్వాత మా
 వయోర్మంత్రముత్తమం ॥ ౧౧౬ ॥ శివంచాస్తుశుభంచాస్తు శోభనోఽ
 స్తుప్రియోఽస్త్వితి । ఏవందద్యాద్గురుర్మంత్ర మాజ్ఞాంచైవతతఃపరం ॥
 ౧౧౭ ॥ ఏవంలబ్ధ్యాగురోర్మంత్ర మాజ్ఞాంచైవసమాహితః । సంకల్ప్వ
 చ జపేన్నిత్యం పురశ్చరణ పూర్వకం ॥ ౧౧౮ ॥ యావజ్జీవం జపేన్ని
 త్యమష్టోత్తరసహస్రకం । అనన్యస్తత్పురోభూత్వా సయాతిపరమాంగ

తిం॥౧౧౯॥ జపేదక్షరలక్షంవై చతుగుణితమాదరాత్ | నక్తాశీసంయ
 మియస్సపారశ్చ రణికస్స్మృతః॥౧౨౦॥ యఃపురశ్చరణంకృత్వా నిత్యజా
 పీభవేత్పునః | తస్యనాస్తి సమోలోకే ససిద్ధస్సిద్ధిదోభవేత్ | ౧౨౧ | సా
 నంకృత్వాశుచాదేశే బద్ధ్వారుచిరమాననం | త్వయామాంహృదినంచ
 త్య సంచిత్యస్వగురుంతతః | ౧౨౨ || ఉదజ్ముఖఃప్రాజ్ముఖోవా మహా
 నీచై కాగ్రమానసః | విశోధ్యపంచతత్వాని దహనస్థావనాదిభిః || ౧౨౩
 మంత్రన్యాసాదికంకృత్వా సకలీకృతవిగ్రహః | ఆవయోర్విగ్రహంధ్యా
 య న్ప్రాణాపానానియమ్యచ | ౧౨౪ | విద్యాస్థానంస్వకంరూప
 మృషింభందోఽధిదైవతం | బీజంశక్తింతథావాక్యం స్మృత్వాసంచాక్ష
 రీంజపేత్ || ౧౨౫ || ఉత్తమంమానసంజాప్య ముపాంశుమధ్యమంవిదుః
 అధమంవాచికంప్రాహు రాగమాధవిశారదాః | ౧౨౬ || ఉత్తమంరు
 ద్రదైవత్యం మధ్యమంవిష్ణుదైవతం | అధమంబ్రహ్మదైవత్య మిత్యా
 హురనుపూర్వశః || ౧౨౭ || యదుచ్చనీచస్వరితై శ్చబై స్సప్తపదా
 తురైః | మంత్రముచ్చారయేద్వాచా వాచికోఽయంజపస్స్మృతః ||
 ౧౨౮ | జహ్వమాత్రపరిస్పందా దీపదుచ్చారితోఽపివా | అపరై రశ్రు
 తఃకించి చ్చుతోవ్రాపాంశురుచ్యతే | ౧౨౯ || ధియా యదక్షరశ్రేణ్యా
 వణాద్వణం పదాత్పదం | శబ్దాధాచింతనంభూయః కథ్యతేమాన
 సోజపః || ౧౩౦ || వాచికస్త్రైకపవస్యా దుపాంశుశ్శతముచ్యతే | సాహ
 స్రోమానసఃప్రోక్తస్సగభాస్తుశతాధికః || ౧౩౧ || ప్రాణాయామసమా
 యుక్త స్సగభోజపఉచ్యతే | ఆద్యాంతయూరగభోఽపి ప్రాణ
 యామఃప్రశస్యతే | ౧౩౨ || చత్వారింశత్సమావృత్తి ప్రాణనాయమ్య
 సంస్మరేత్ | మంత్రమంత్రార్థవిద్ధీమా సశక్తశ్చక్తితోజపేత్ || ౧౩౩ ||
 పంచకంత్రికమేకంవా ప్రాణాయామంసమాచరేత్ | అగర్భంవాసగ
 ర్భంవా సగర్భస్తతశస్యతే | ౧౩౪ || సగర్భాదపిసాహస్ర స్సధ్యానో
 జపఉచ్యతే | ఏషుపంచవిధేష్వేకః కతఃశ్చశ్చక్తితోజపః || ౧౩౫ || అం
 గుళ్యాజపసంఖ్యాన మేకమేకముదాహృతం | రేఖయాష్టగుణంవిద్యాత్పు
 త్రజేవై దేశాధికం || ౧౩౬ || శతంస్యాచ్ఛంఖమణిభిః ప్రవాళైస్తుసహ
 స్రకం | స్ఫటికైదశసాహస్రం మాక్లికైలక్షముచ్యతే || ౧౩౭ ||

పద్మాక్షైదశలక్షంతు సౌవణైఃకోటిరుచ్యతే । కుశగ్రంథ్యాచరుద్రా
 త్నై రనంతగుణితంభవేత్ ॥ ౧౩౮ ॥ త్రింశదక్షైఃకృతామాలా ధనదాజ
 పకర్మణీ । సప్తవింశతినంఖ్యాతై రక్షైఃపుష్టిప్రదాభవేత్ ॥ ౧౩౯ ॥ పం
 చవింశతి నంఖ్యాతైః కృతాముక్తింప్రయచ్ఛతి । అక్షైస్తుపంచదశభిర
 భిచారఫలప్రదా ॥ ౧౪౦ ॥ అంగుష్ఠంమోక్షదంవిద్యా త్తజన్వితృ
 నాశినీ । మధ్యమాధనదాశాంతిం కరోత్యేషాలినామికా ॥ ౧౪౧ ॥
 కనిష్ఠాక్షరణీప్రోక్తా జపకర్మణిశోభనా । అంగుష్ఠేతంజపేజ్ఞాప్యమన్యై
 రంగుళిభిస్సహ ॥ ౧౪౨ ॥ అంగుష్ఠేనవినాజాప్యం కృతంతదఫలంయతః ।
 గృహేజపంసమంవిద్యాద్గోష్ఠే శతగుణంవిదుః ॥ ౧౪౩ ॥ పుణ్యారణ్యేతథా
 రామ సహస్రగుణముచ్యతే । అయతంపర్వతేపుణ్యేన ద్వాంలక్షము
 దాహృతం ॥ ౧౪౪ ॥ కోటిందేవాలయేప్రాహు రనంతంమమసన్నిధౌ ।
 సూర్యస్యాగ్నేగురోరిందో ద్విపస్యచ జలస్యచ ॥ ౧౪౫ ॥ విప్రా
 ణాంచగవాంచై వసన్నిధౌ శస్యతేతపః । తత్పూర్వాభిముఖంవశ్యం దక్షి
 ణంచాభిచారికం ॥ ౧౪౬ ॥ పశ్చిమంధనదంవిద్యా దాత్తరంశాంతిదం
 భవేత్ । సూర్యాగ్నివిప్రదేవానాం గురూణామపిసన్నిధౌ ॥ ౧౪౭ ॥ అ
 న్యేషాంచప్రశస్తానాం మంత్రంనవిముఖోజపేత్ । ఉష్ణీషీకంచుకీనగ్నోము
 క కేళోబలాహృతః ॥ ౧౪౮ ॥ అపవిత్రకరోఽశుద్ధోవిలపన్నజపేత్కృచిత
 క్రోధంమదంతుతంత్రేణిష్ఠీవసవిజృంభణే ॥ ౧౪౯ ॥ దశనంచశ్వసీచా
 నాం వజ్రయేజ్ఞపకర్మణి ॥ ఆచామేత్సంభవేతేషాం స్మరేద్వామాంత్వ
 యాసహ ॥ ౧౫౦ ॥ జ్యోతీంషిచప్రపశ్యేద్వా గుర్యాద్వాప్రాణసంయమాం
 అనాసనశ్చయానౌవా గచ్ఛన్నుద్ధితపవవా ॥ ౧౫౧ ॥ రథాయామశి
 వేస్థానేనజపేత్తిమిరాంతరే । ప్రసార్యనజపేత్పాదా కుక్కుటాసనపవ
 వా ॥ ౧౫౨ ॥ యానశయ్యాధిరూఢోవా చింతావ్యాకులితోఽధవా ।
 శక్తశ్చేత్సర్వమేవైత దశక్తశ్చక్తితోజపేత్ ॥ ౧౫౩ ॥ కిమత్రబహునో
 క్తేన సమాసేనపశ్యన్ ॥ సదాచారోజపంచ్చుద్ధం ధ్యాయన్నద్రంసమ
 శ్నుతే ॥ ౧౫౪ ॥ ఆచారఃపరమోధర్మ ఆచారఃపరమంధనం । ఆచారఃపర
 మావిద్యా ఆచారఃపరమాగతిః ॥ ౧౫౫ ॥ ఆచారహీనఃపురుషో లోకే
 భవతినిందితః । పరత్రచ సుఖినస్యాత్త స్మాదాచార వాన్భవేత్ ॥

౧౫౬॥ యస్య యద్విహితం కర్మ వేదేనాస్త్రే చ వేదికైః తస్య తేన సమాచార
 సదాచారో న చేతరః ॥ ౧౫౭ ॥ సద్భిరాచరితత్వాచ్చ సదాచారస్స
 ఉచ్యతే । సదాచారస్య తస్మాహ రాస్తి క్యం మూలకారణం ॥ ౧౫౮ ॥
 ఆస్తికశ్చేత్సమాదాద్యై స్సదాచారాదపిచ్యుతః । నదుష్యతినరోనిత్యం
 తస్మాదాస్తికతాం వ్రజేత్ ॥ ౧౫౯ ॥ యథేహాస్తిసుఖం దుఃఖం సుకృతై
 రుకృత్కృతైరపి తథాపరత్రచాస్తితిమతిరాస్తిక్యముచ్యతే ॥ ౧౬౦ ॥
 రహస్యమన్యద్వత్క్యామి గోపనీయమిదంప్రియే । నవాచ్యం యస్య కస్యా
 పి నాస్తికస్యాథవాపశోః ॥ ౧౬౧ ॥ సదాచారవిహీనస్య పతితస్యాంత్య
 జన్యచ । పంచాక్షరాత్పరం నాస్తి పరిత్రాణం కలాయుగే ॥ ౧౬౨ ॥
 గచ్ఛతస్తిష్ఠతోవాపి స్వేచ్ఛయా కర్మకుర్వతః । అశుచేర్వాశుచేర్వాపి
 మంత్రోఽయం నచ నిష్ఫలః ॥ ౧౬౩ ॥ అనాచారవతాం పుంసా మవిశు
 ధపడద్వనాం । అనాదిష్టోఽపి గురుణా మంత్రోఽయం నచ నిష్ఫలః ॥ ౧౬౪ ॥
 అంత్యజస్యాపి మూఖాన్య మూఢస్య పతితస్యచ । నిర్మర్యాదస్య నీచస్య
 మంత్రోఽయం నచ నిష్ఫలః ॥ ౧౬౫ ॥ సర్వావస్థాంగతస్యాపి మయిధ క్తి
 మతఃపరం । సిద్ధ్యత్యేవ న సందేహా నాపరస్య తు కస్యచిత్ ॥ ౧౬౬ ॥ న
 లగ్నతిధి నక్షత్ర వారయోగాదయఃప్రియే । అస్యాత్యంతమవేత్క్యాస్సు
 నైకమనుప్తస్సదోదితః ॥ ౧౬౭ ॥ నకదాచిన్న కస్యాపి రిశురేషమహా
 మనుః । సుసిద్ధోవాపి సిద్ధోవా సాద్యోవాపి భవిష్యతి ॥ ౧౬౮ ॥ సిద్ధేన
 గురుణాధిష్ఠః సుసిద్ధయితకధ్యతే । అసిద్ధేనాపి వాదత్తస్సిద్ధస్సాధ్యస్తుకేవ
 లః ॥ ౧౬౯ ॥ అసాధితస్సాధితోవాసి ధ్యత్యేవ న సంశయః । శ్రద్ధాతి
 శయయుక్తస్య నుయిమంత్రే తథాగురౌ ॥ ౧౭౦ ॥ తస్మాన్మంత్రాంతరాం
 స్త్యక్త్వా సోపాయానధికారతః ఆశ్రయేత్పరమాం విద్యాం హృద్యాం పంచా
 క్షరీంబుధః ॥ ౧౭౧ ॥ మంత్రాంతరేషు సిద్ధేషు మంత్రవృషన సిద్ధతే । సి
 ద్ధేత్వస్మిన్మహామంత్రే తేచ సిద్ధాభవం త్యుత ॥ ౧౭౨ ॥ యథాజేవేష్వలభ్యోఽ
 స్మిలభ్యేష్వపి మహేశ్వరి నుయిలభ్యేతుతేలభ్యా మంత్రేష్వేష సమోవిధిః ॥
 ౧౭౩ ॥ యేదోషాస్సర్వమంత్రాణాం నతేఽస్మిన్సంభవత్యపి । అన్య
 మంత్రస్య జాత్యాది ననపేక్ష్యప్రవతనాత్ ॥ ౧౭౪ ॥ తథాపి నైవక్షు
 ద్రదేషు ఫలేషు ప్రతియోగిషు । సహసాపినియుంజీత యస్మాదేషమహాఫ

లః ॥ ౧౭౫ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ ఏవంసాక్షాన్మహాదేవ్యై మహాదేవేన
శూలినా । హితాయజగతాముక్తః పంచాక్షరవిధిర్యథా ॥ ౧౭౬ ॥
యథదంకీతయేద్భక్త్యా శృణుయాద్వాసమాహితః । సర్వపాపవినుర్ము
క్తఃప్రయాతిపరమాంగతిం ॥ ౧౭౭ ॥ ఇతి శ్రీశైవ మహాపురాణే వా
యవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే పంచాక్షరమంత్రతత్వనియాపణం
నామ ద్వాదశోధ్యాయః ॥ ౧౮. * * * *

—॥*॥ గురుశిష్యపరితా. ॥*॥—

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ భగవన్మంత్రమాహత్మ్యం । భవతాకథితం
ప్రభో । తత్ప్రయోగవిధానంచ సాక్షాచ్ఛృణోమిహ ॥ ౧ ॥ ఇదాం
సంశోతుమిచ్ఛామి శివసంస్కారముత్తమం । మంత్రసంగ్రహణేకించి
త్సూచితంనతువిస్తృతం ॥ ౨ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ హంతతేకథయిష్యా
మి సర్వపాపవిశోధనం । సంస్కారంపరమంపుణ్యం శివేనపరిభాషితం ।
౩ ॥ సమ్యక్ప్రతాధికారస్సా త్పూజాదిషునరోయతః । సంస్కారఃక
థ్యతేతేవషడధ్వపరిశోధనం ॥ ౪ ॥ దీయతేయేనవిజ్ఞానం క్షీయతేపాశ
బంధనం । తస్మాత్సంస్కారఏవాయం దీక్షేత్యపిచకథ్యతే ॥ ౫ ॥ శాం
భవీచైవశాక్తిచమాంత్రిచైవశివాగమే । దీక్షోపదిశ్యతేతేథా శివేనప
రమాత్మనా ॥ ౬ ॥ గురోరాలోకమాత్రేణస్పృశాత్సంభాషణాదపి ।
సద్యస్సంజ్ఞాభవేజ్జంతోః పాశోపక్షయకారిణీ ॥ ౭ ॥ సాదీక్షాశాంభవీ
ప్రోక్తా సామృద్భిద్యతేద్విధా । తీవ్రాతీవ్రతరాచేతి పాశోపక్షయభేదతః ॥
౮ ॥ యద్యస్యనిష్ప్రతిస్సద్యస్తేవతీవ్రతరామతా తీవ్రాతుజీవతోత్పం
తం పుంసఃపాపవిశోధికా ॥ ౯ ॥ శాక్తిజ్ఞానవతీదీక్షా శిష్యదేహాంప్రవిశ్యశు ।
గురుణాయోగమాగేణ క్రియతేజ్ఞానచక్షుషా ॥ ౧౦ ॥ మాంత్రిక్రియా
వతీదీక్షా కుండమండలపూజికా । మందమందతరోద్దేశా త్కర్తవ్యాగురు
ణాబహిః ॥ ౧౧ ॥ శక్తిపాతానుసారేణ శిష్యోఽనుగ్రహమర్హతి । శైవధ
ర్మానుసారస్యతన్ములత్వాత్సమాసతః ॥ ౧౨ ॥ యత్రశక్తిర్నపతితా త
త్తీకుర్ధిర్నజాయతే । నవిద్యానశివాచారో నముక్తిర్నచసిద్ధయః ॥ ౧౩ ॥
తస్మాల్లింగానిసంవీక్ష్య శక్తిపాతస్యభూయసః । జ్ఞానేననక్రియావాధగు
రుభిష్యంవిశోధయేత్ ॥ ౧౪ ॥ యోగ్యాధాకురుతేమోహత్సవినశ్యతిచ

లః ॥ ౧౭౫ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ ఏవంసాహృన్మహాదేవ్యేమహాదేవేన
శూలినా । హితాయజగతాముక్తః పంచాక్షరవిధిర్యథా ॥ ౧౭౬ ॥
యథదంకీతయేద్భక్త్యా శృణుయాద్వాసమాహితః । సర్వపాపవినుర్ము
క్తఃప్రయాతిపరమాంగతిం ॥ ౧౭౭ ॥ ఇతి శ్రీశైవేమహాపురాణే వా
యవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే పంచాక్షరమంత్రతత్త్వనియాపణం
నామ ద్వాదశోధ్యాయః ॥ ౧౮. * * *

—* * గురుశిష్యపరితా. * *—

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ భగవన్మంత్రమాహత్వం । భవతాకథితం
ప్రభో । తత్ప్రయోగవిధానంచ సాహచృతీసమయధా ॥ ౧ ॥ ఇదాం
సీంశోతుమిచ్ఛామి శివసంస్కారముత్తమం । మంత్రసంగ్రహణేకించి
త్సాచితంనతువిస్తృతం ॥ ౨ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ హంతతేకథయిష్యా
మి సర్వపాపవిశోధనం । సంస్కారంపరమంపుణ్యం శివేనపరిభాషితం ।
౩ ॥ సమ్యక్ప్రతాధికారస్సా త్పూజాదిషునరోయతః । సంస్కారఃక
థ్యతేతేవషడధ్వపరిశోధనం ॥ ౪ ॥ దీయతేయేనవిజ్ఞానం క్షీయతేపాశ
బంధనం । తస్మాత్సంస్కారఏవాయం దీక్షేత్యపిచకథ్యతే ॥ ౫ ॥ శాం
భవీచైవశాక్తిచమాంత్రిచైవశివాగమే । దీక్షోపదిశ్యతేతేథా శివేనప
రమాత్మనా ॥ ౬ ॥ గురోరాలోకమాత్రేణస్పృశాత్సంభాషణాదపి ।
సద్యస్సంజ్ఞాభవేజ్ఞంతోః పాశోపక్షయకారిణీ ॥ ౭ ॥ సాదీక్షాశాంభవీ
ప్రోక్తా సాపుంర్భిద్యతేద్విధా । తీవ్రాతీవ్రతరాచేతి పాశోపక్షయభేదతః ॥
౮ ॥ యద్యస్యనిష్ప్రతిస్సద్యస్తేవతీవ్రతరామతా తీవ్రాతుజీవతోత్త్యం
తం పుంసఃపాపవిశోధికా ॥ ౯ ॥ శాక్తిజ్ఞానవతీదీక్షా శిష్యదేహంప్రవిశ్యశు ।
గురుణాయోగమాగేణ క్రియతేజ్ఞానచక్షుషా ॥ ౧౦ ॥ మాంత్రిక్రియా
వతీదీక్షా కుండమండలపూర్వికా । మందమందతరోద్దేశా త్కర్తవ్యాగురు
ణాబహిః ॥ ౧౧ ॥ శక్తిపాతానుసారేణ శిష్యోఽనుగ్రహమర్హతి । శైవధ
ర్మానుసారస్యతన్మూలత్వాత్సమాసతః ॥ ౧౨ ॥ యత్రశక్తిర్నపతితా త
త్రశుద్ధిర్నజాయతే । నవిద్యానశివాచారో నముక్తిర్నచసిద్ధయః ॥ ౧౩ ॥
తస్మాల్లింగానిసంవీక్ష్య శక్తిపాతస్యభూయసః । జ్ఞానేననక్రియావాధగు
రుశ్శిష్యంవిశోధయేత్ ॥ ౧౪ ॥ యోగ్యధాకురుతేమోహత్సవినశ్యతిచ

ర్మశిః । తస్మాత్సర్వప్రకారేణ గురుశ్శిష్యంపరిక్షయేత్ ॥ ౧౫ ॥ లక్ష
ణంశక్తిపాతస్య ప్రభోధానందసంభవాః । సాయస్మాత్పరమాశక్తిఃప్రభో
ధానందరూపిణీః ॥ ౧౬ ॥ ఆనందభోధయోలింగ మంత్రస్మరణవిత్క్రియా
యయాస్యాత్కంపరోమాంచ స్వరనేత్రాదివిక్రియాః ౧౭ ॥ శిష్యోఽపి
లక్షణైరేభిః కుర్యాద్గురుపరీక్షణం । తత్సంపర్కేశివాచాదౌ స్వగతై
ర్వాధతద్గతైః ॥ ౧౮ ॥ శిష్యస్యశిక్షణీయత్వా ద్దురోర్గాంవకారణాత్ ।
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన గురోగౌరవమాచరేత్ ॥ ౧౯ ॥ యోగురుస్స
శిష్యఃప్రోక్తో యశ్శివస్సగురుస్సృతః । గురుర్వాశివపవాద విద్యాకారేణ
పఠ్యతః ॥ ౨౦ ॥ యథాశివస్తథావిద్యా యథావిద్యాతథాగురుః । శి
వవిద్యాగురుణాంచ పూజయానదృశంఫలం ॥ ౨౧ ॥ సర్వదేవాన్మౌన
శ్చాసౌ సర్వమంత్రమయోగురుః । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన తస్యాజ్ఞాశిర
సావహేత్ ॥ ౨౨ ॥ శ్రేయోఽధీయదిగుర్వా జ్ఞానమనసాధనలంఘ
యేత్ । గుర్వాజ్ఞాపాలకోయస్మా జ్ఞానసంపత్తిమశ్నుతే ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛం
స్తివృత్స్వపన్బంధ స్సన్యత్కర్మసమాచరత్ । సమక్షంయఃకుర్వీత స
ర్వంచానుజయాగురోః ॥ ౨౪ ॥ గురోగౌరవేనమక్షంవాన యధేష్టాన

—[గి గురుశుశ్రూషా లక్షణం. ౧]—

నోభవేత్ । గురుదేవోయతస్సాత్మా న్నగృహంధేవముదిరం ॥ ౨౫ ॥
పాపినాంచయథానంగా త్రత్పాతృతితోభవేత్ । తద్వదాచార్యసంగే
తద్ధర్మఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౨౬ ॥ యదేహవహ్నిసంప రాగ్నలంత్య
జతికాంచనం । తదైవగురుసంపర్కా త్పాపంత్యజతిమానవః ॥ ౨౭ ॥
యథావహ్నిసమీపస్థో ఘృతకుంభోపలీయతే । తథాపాపంవిలీయేత ఆ
చార్యస్ససమీపతః ॥ ౨౮ ॥ యథాప్రజ్వలితోవహ్ని శ్శుష్కకాన్ఠం
చనిదపేత్ । తథాయమపినంతుస్థో గురుః పాపంక్షణార్థ హేత్ ॥
౨౯ ॥ మనసాకర్మణావాచ గురోః క్రోధం న కారయేత్ ।
తస్యక్రోధేనదహ్యాంతే హ్యయశ్రీజ్ఞానసత్క్రియాః ॥ ౩౦ ॥ తత్కోధ
కారిణోయస్య స్తేషాంయజ్ఞాశ్చనిష్పలాః । యమాశ్చనియమాశ్చైవ
నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౩౧ ॥ గురోర్విరుద్ధంయద్వాక్యం నవదేజ్జాతు
చిన్నరీః । వదేద్యదిమృహమోహః ద్రౌరపంసరకంప్రజేత్ ॥ ౩౨ ॥ మన

సాకర్మణావాచా గురుముద్దిశ్యయత్నతః ! శ్రేయోఽర్థీ చెన్నరోధిమా
 న్నమిధ్యాచారమాచరేత్ ॥ ౩౩ ॥ నైగుణ్యేఖ్యాపితేతస్య నైగుణ్య
 శతవాన్భవేత్ ॥ గుణేఽపిఖ్యాపితేతస్య సర్వంపుణ్యపలంబభేత్ ॥ ౩౪
 గురోర్హితంప్రియంకుర్యా దాదిష్టోవానవాసదా ॥ అసమక్షంసమక్షంవా
 ... (గురుసేవాలక్షణం.) ...

తస్మాత్సంసమాచరేత్ ॥ ౩౫ ॥ ఇద్ధమాచారవాన్భవేత్ నిత్యముద్యుక్త
 ఋణసః ॥ గురుప్రియకరశ్శిష్య శ్శైవధర్మాంస్తత్త్వతి ॥ ౩౬ ॥ గురు
 శ్చేద్గుణవాన్ప్రాజ్ఞః పరమానందభాసకః ॥ తత్త్వవిచ్ఛివసంసక్తో ముక్తిన్తో
 నాతిచాపరః ॥ ౩౭ ॥ సంవిత్తిజననంతత్వం పరమానందసంభవం ॥ తత్త్వ
 త్వంవిదితంయేన సప్రవానందదర్శకః ॥ ౩౮ ॥ అన్యోన్యంతారయేతాం
 తౌ కింశిలాతారయేచ్ఛిలాం ॥ సపుర్ణామమాత్రేణ సంవిత్తిరహితస్తు
 యః ॥ ౩౯ ॥ తేమాతన్నామమాత్రేణ ముక్తిరైవామమాత్రికాయైః
 పునర్విదితంతత్వం తేముక్తామోచయంత్యపి ॥ ౪౦ ॥ తత్త్వహీనేకుతో
 బోధః కుతోహ్యాశ్శుపరిగ్రహః ॥ పరిగ్రహాద్వినిర్ముక్తః పశురిత్యవిధీయ
 తే ॥ ౪౧ ॥ పశుభిఃప్రేరితస్యాపి పశుత్వంనాతివత్తే ॥ తస్మాత్తత్త్వవి
 దేవేహ ముక్తోమోచకత్త్యతే ॥ ౪౨ ॥ సర్వలక్షణసంయుక్త స్సర్వశా
 స్త్రవిదవ్యయం ॥ సర్వోపాయవిధిజ్ఞోపి తత్త్వహీనస్తునిష్ఫలః ॥ ౪౩ ॥
 యస్యానుభావపర్యంత బుద్ధిస్తతప్రవతతే ॥ తస్మాత్సర్వకనాద్యైశ్చ
 పరానందోభిజాయతే ॥ ౪౪ ॥ తస్మాత్సర్వస్యైవసంపరా త్ప్రబోధానంద
 సంభవః ॥ గురుంతమేవనృణుయా న్నాపరంమతిమాన్నరః ॥ ౪౫ ॥
 సచ్ఛిష్యైర్విసయాచార చతురైరుచితోగురుః ॥ యావద్విజ్ఞాయతేతా
 వ త్సేవనీయోముముక్షుభిః ॥ ౪౬ ॥ జ్ఞాతేతస్మిన్నిరాభక్తి ర్మదిస్యాత్తంస
 మాశ్రయేత్ ॥ నతుతాసంత్యజేజ్ఞాతు నౌపేక్షేతకఃకంచన ॥ ౪౭ ॥ య
 త్రానందఃప్రబోధోవానాల్పమప్యపలభ్యతే ॥ వత్సరాదపిశిష్యేణసోఽ
 న్యంగురుముపాశ్రయేత్ ॥ ౪౮ ॥ గురుమన్యప్రపన్నోఽపినావమన్యేతపౌ
 ర్వికం ॥ గురోభావశ్చాంస్తథాపుత్రా న్బోధకాన్ప్రేరకానపి ॥ ౪౯ ॥ త
 త్రాదాపుససంగమ్య బ్రాహ్మణంవేదపారగం ॥ గురుమారాధయేత్తా
 జ్ఞం సుభగంప్రియదర్శనం ॥ ౫౦ ॥ సర్వాభయప్రదాతారం కరుణాకాం

—* సచ్చిష్యలక్షణం. *.....

తమానసం । తోషయేత్తంప్రయత్నేన మనసాకర్మణాగిరా ॥ ౫౧ ॥
 తావదారాధయేచ్ఛిష్యః ప్రసన్నోఽసౌభవేద్యథా । తస్మిన్ప్రసన్నే
 శిష్యస్య సర్వపాపక్షయోభవేత్ ॥ ౫౨ ॥ తస్మాద్ధనానిరత్నాని క్షేత్రా
 నిచగ్రహణేచ । భూషణానిచవాసాంసి యానశయ్యాసనానిచ ॥ ౫౩ ॥
 పతానిగురవేదద్యా ద్భక్త్యావితానుసారతః । విత్తశాత్యంసకుర్వీత యది
 చ్చేత్పరమాంగతిం ॥ ౫౪ ॥ సప్తవజనకోమాతా భ్రాతాబంధుర్ధనంసు
 ఖం । సఖామిత్రంచయద్యస్మా త్సర్వంతస్త్వనివేదయేత్ ॥ ౫౫ ॥ నివేష్య
 పశ్చాత్స్వాత్మానం సాన్వయం సపరిచ్ఛదం । సమర్ప్య
 సోదకంతస్త్వనిత్యంతద్వశగోభవేత్ ॥ ౫౬ ॥
 యదాశివాయస్వాత్మానం దత్తవాన్దేశికాత్మనే । తదాశైవ్రాధవేదే
 హీ సతతోస్తిపునర్భవః ॥ ౫౭ ॥ దేశికాకృతిమాన్ధాయ పశోపాపాన
 శేషతః । ఛిత్వాపరంపదందేవో నయత్యేషమితిశ్శృతిః ॥ ౫౮ ॥ గురు
 స్తుస్వాశ్రితంశిష్యం పషణమేకంపరీక్షయేత్ । బ్రాహ్మణంక్షత్రియంవై
 శ్యం ద్వివషణంచ త్రివషణకం ॥ ౫౯ ॥ ప్రాణద్రవ్యప్రదానాద్వైరాదే
 శైశ్చసమాసమైః । ఉత్తమాంశ్చాధమేకృత్వా నీచానుత్తమకర్మణీ ॥
 ౬౦ ॥ ఆకృష్టాస్తాడితావాపి యేవిషాదంనయాంత్యపి । తేయోగ్యాస్సం
 యతాశ్శుద్ధాశ్శివసంస్కారకర్మణీ ॥ ౬౧ ॥ అహింసకాదయావంతో నిత్య
 ముద్యుక్తచేతనః । అమానినోబుద్ధిమంతస్స్య క్తస్పధాః ప్రియంప
 దాః ॥ ౬౨ ॥ ఋజుశ్రామృదవస్వస్థావినీతాఃస్థిరచేతనః శౌచాచారసమా
 యుక్తాశ్శివభక్తాద్విజాతయః ॥ ౬౩ ॥ ఏవంవృత్తసమోపేతావాఙ్మనఃకాయ
 కర్మభిః । శోధ్యాభోద్యాయధాన్యాయ మితిశాస్త్రేషునిశ్చయః ॥ ౬౪ ॥
 నాధికారస్వోనార్యా శ్శివసంస్కారకర్మణీ । నియోగాధ్యర్తురస్త్వైవభ
 క్తీయుక్తాయదీశ్వరే ॥ ౬౫ ॥ తద్దేభతక్మహీనాయాః పుత్రాదేరభ్యుజ్జ
 యా । అధికారోభవత్యేవ కన్యాయాః పితృరాజ్ఞయా ॥ ౬౬ ॥ శూ
 ద్రాణామంతఃకాతీనాం పతితానాంవిశేషతః । తథాసంకరజాతీనాంనాధ్వ
 శుద్ధిర్విధీయతే ॥ ౬౭ ॥ తేఽప్యకృత్రిమభావాశ్చేచ్ఛిచ్ఛివేపరమకారణే । పా
 దోదకప్రదానాద్వైః కుర్యుఃపాశవిశోధనం ॥ ౬౮ ॥ అత్రానులోమజ్ఞా

తాయే యక్తాపవద్విజాతిషు । తేషామధ్వవిశుధ్యాది కుర్యాన్మాత్మకు

—) స్త్రీధర్మకథనం. (—

లోచితం । ౧౯ ॥ యాతుకన్యాస్వపిత్రాద్యై శ్శివధర్మేనియోజితా ।
సాధక్తాయప్రదాతవ్యా నాపరాయవిరోధినే ॥ ౨౦ ॥ దత్తాచేత్పతికూలా
యప్రమాదాద్బోధయేత్పతిం । అశక్తౌతంపతింత్యజ్య మనసాధర్మమా
చరేత్ ॥ ౨౧ ॥ యథామునివరంత్యక్త్వా పతిమత్రంపతివ్రతా । కృత
కృత్యౌభవత్సూర్వం తపసారాధ్యశంకరం ॥ ౨౨ ॥ యథానాశాయ
నీదేవం తపసారాధ్యపాండవాన్ । పతీన్లబ్ధవతీధర్మే గురుభిర్ననియోజ
తా । ౨౩ ॥ అస్వాతంత్యకృతోదోషో నేహస్తిపరమాధత్తః । శివధ
ర్మేనియుక్తాయా శ్శివశాసనగౌరవాత్ ॥ ౨౪ ॥ బహునాత్రవిముక్తేన
యోఽపికోఽపిశివాశ్రయః । సంస్కారోగువత్థీన శ్చేత్సంస్కీయాతు
ప్రభిద్యతే ॥ ౨౫ ॥ గురోరాలోకనాదేవ స్పృశాత్సంభాషణాదపి । య
స్యసంజాయతేహ్యజ్ఞా తస్యనాస్తిపరాక్రియా ॥ ౨౬ ॥ మనసాయస్తుసం
స్కారః క్రియతేయోగవత్కమానా । సనేహకధ్వతేగుహ్యా గురువ
త్కైకగోచరః ॥ ౨౭ ॥ క్రియావాన్యస్తుసంస్కారః కుండమండపపూర్వకః
సవత్సృతేసమాసేన తస్యశక్యోనవిస్తరః ॥ ౨౮ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపు
రాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే శైవమంత్ర దీక్షావిధి
ర్నామ త్రయోదశోధ్యాయః ॥ ౧౩. * * *

—గమండపక్రమ కథనం. గ—

ఉపమన్యురువాచ । పుణ్యేహనిశుచాదేశే బహుదోషవివర్జితే ।
దేశికఃప్రథమంకుర్యా త్సంస్థారంసమయాహ్వానం ॥ ౧ ॥ పరీక్ష్య
భూమింవిధివ ద్గంధవణరసాధిభిః । శిల్పశాస్త్రోక్తమార్గేణ మండపంత
త్రకల్పయేత్ ॥ ౨ ॥ కృత్వావేదించతన్మధ్యే కుండనిపరికల్పయేత్ ।
అష్టదిక్పథవాదిక్షు తత్రైశాన్యాంపునఃక్రమః ॥ ౩ ॥ ప్రధానకుండం
కుర్వీత యద్వాపశ్చిమభాగతః । ప్రధానమేకమేవాథ కృత్వాశోభాంప్ర
కల్పయేత్ ॥ ౪ ॥ వితానధ్వజమాలాభి ర్వివిధాభిరనేకశః । వేదిమధ్యే
తతఃకుర్యా న్మండలంశుభలక్షణం ॥ ౫ ॥ రత్న హేమాదిభిర్నూర్జై రీశ్వ
రావాహనోచితం । సిందూరశాలినీవాత చూర్ణైరేవాధనిర్ధనః ॥ ౬ ॥

ఏకహస్తంద్విహస్తంవా సితంవారక్తమేవవా । ఏకహస్తస్యపద్మస్య క
 ణికాప్టాంగులామతా ॥ ౭ ॥ కేసరాణితదర్ధాని శేషచాప్తదలాన్మృకం
 ద్విహస్తస్యతుపద్మస్య ద్విగుణంకణికాదికం ॥ ౮ ॥ కృత్వాశోభోప
 శోభాభ్య మైశాన్యాంతస్యకల్పయేత్ । ఏకహస్తంతదధింవా పునర్వే
 ద్యాంతుమండలం ॥ ౯ ॥ వ్రీహితండులసిద్ధాధిక తిలపుష్పకుశాస్తృతే ।
 తత్రలక్షణసంయుక్తం శివకుంభంప్రసాదయేత్ ॥ ౧౦ ॥ సౌవణికంరాజ
 తంవాపి తామ్రజంమృణ్మయంతువా । గంధపుష్పాక్షతాకీర్ణాంకురదూ
 ర్వాంకురాచితం ॥ ౧౧ ॥ సితసూత్రావృతంకంఠే నవవస్త్రయుగావృ
 తం । శుద్ధాంబుపూర్ణాముత్కూర్చం సద్రవ్యంసపిధానకం ॥ ౧౨ ॥
 భృంగారంవధానీంచాపి శంఖచక్రకమేవవా । వినాసూత్రాదికంసర్వం
 పద్మప్రతమధాపివా ॥ ౧౩ ॥ తస్యాసవారవిందస్య కల్పయేదుత్తరేదశే ।
 అగ్రతశ్చందనాంభో భిరస్త్రురాజస్యవధానీం ॥ ౧౪ ॥ మండలస్యతతః
 ప్రాచ్యాం మంత్రకుంభంచపూర్వవత్ । కృత్వావిధివదీశస్య మహాపూ
 జామధాచరేత్ ॥ ౧౫ ॥ అధార్ణవస్యతీరేవాస ద్యాంగోష్ఠేఽపివాగి
 రా । దేవాగారేగృహేవాపి దేశేఽన్యస్మిన్మనూహరే ॥ ౧౬ ॥ కృ
 త్వాపూర్వోదితంసర్వం వినావామండపాదికం । మండలంపూర్వవత్కృ
 త్వా స్థండిలంచవిభావసోః ॥ ౧౭ ॥ ప్రవిశ్యపూజాభవనం ప్రహృష్టవ
 దనోగురుః । సర్వమంగళసంయుక్త స్సమాచరిత నైత్యకః ॥ ౧౮ ॥ మ
 హాపూజాంమహేశస్య కృత్వామండలమధ్యతః । శివకుంభేతథాధూయ
 శ్శివమావాహ్యపూజయేత్ ॥ ౧౯ ॥ పశ్చిమాభిముఖంధ్యాత్వా య
 జ్ఞరక్షకమీశ్వరం । అర్చయేదస్త్రవధాన్యా వస్త్రమీశస్యదక్షిణే ॥
 ౨౦ ॥ మంత్రకుంభేచవిన్యస్య మంత్రంమంత్రవిశారదః । కృత్వామృ
 త్రాదికంసర్వం మంత్రయాగంసమాచరేత్ ॥ ౨౧ ॥ తతశ్శివనతే
 హూమం కుర్యాద్దేశికసత్తమః । ప్రధానకుండేపరితో జహ్నుయశ్చా
 పరేద్విజాః ॥ ౨౨ ॥ ఆచార్యాత్పదమధింవా హూమస్తేహంవిధి
 యతే । ప్రధానకుండపవాధ జహ్నుయాద్దేశికోత్తమః ॥ ౨౩ ॥ స్వా
 ద్యాయమపరేకుర్యు స్తోత్రంమంగళవాచనం । జపంచవిధివచ్చాన్యే శివ
 భక్తిపరాయణాః ॥ ౨౪ ॥ సృత్యగీతంచవాద్యంచ మంగళాన్యవరాణిచ

—[ఉపదేశక్రమ వర్ణనం.]—

పూజనంచసదస్యానాం కృత్వాసమ్యగ్విధానతః ॥ ౨౫ ॥ పుణ్యాహంకారయత్వాథ పునస్సంపూజ్యశంకరం । ప్రాధయేద్దేశికోదేవం శిష్యానుగ్రహకామ్యయా ॥ ౨౬ ॥ ప్రసీదదేవదేవేశ దేహమావిశ్యమామకం । విమోచయైసంవిశ్వే శఘ్నుణయాచఘ్నుణానిధే ॥ ౨౭ ॥ అథచైవంకరోమీతి లబ్ధానుజ్ఞస్తుదేశికః । ఆసీయోపోషితంశిష్యం హవిష్యాశినమేవచ ॥ ౨౮ ॥ ఏకాశనంవానిరతం స్నాతంప్రాతఃకృతక్రియం । జపంతం ప్రణవందేవం ధ్యాయంతంకృతమంగళం ॥ ౨౯ ॥ ద్వారస్యపశ్చిమస్యాగ్రే మండలేదక్షిణస్యవా । దర్భాసనేసమాసీనం విధాయోదఙ్ముఖం శిశుం ॥ ౩౦ ॥ స్వయంప్రాగ్ద్వదనస్తిష్ఠ నూర్ధ్వకాయంకృతాంజలిం । సంప్రోక్ష్యప్రోక్షణీతోయై ర్మూర్ధన్యస్త్రేణముద్రయా ॥ ౩౧ ॥ పుష్పక్షేపేణసంతాడ్య బద్ధియాల్లోచనంగురుః । దుకూలార్ధేన వస్త్రేణముత్రితేనసపేనచ ॥ ౩౨ ॥ తతఃప్రవేశయేచ్ఛిష్యం గురుర్ద్వారేణమండలం । సోఽపి తేనేరితశ్శంభో రాచరేత్రిప్రదక్షుణం ॥ ౩౩ ॥ తతస్సవర్ణసమ్మిశ్రం దత్వాపుష్పాంజలింప్రభోః । ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోవాపిప్రణమేద్దండవత్త్రితా ॥ ౩౪ ॥ తతస్సంప్రోక్ష్యమూలేన శిరశ్శస్త్రేణపూర్వవత్ సంతాడ్యదేశికస్తస్య మోచయేన్నేత్రబంధనం ॥ ౩౫ ॥ సదృష్ట్వామండలంభూయః ప్రణమేద్దండవచ్ఛివం । అథాసీనంశివాచార్యో మండలస్య తుదక్షిణే ॥ ౩౬ ॥ ఉపవేశ్యాత్మనస్సవ్యే శిష్యందర్భాసనేగురుః । ఆరాధ్యచమహాదేవం శివహస్తప్రవిన్యసేత్ ॥ ౩౭ ॥ శివతేజోమయంపాణిం శివమంత్రముదీరయన్ । శివాభిమాననంఘ్రో న్యసేచ్ఛిష్యస్యమస్తకే ౩౮ ॥ సర్వాంగాలంభనంచైవ కుర్యాత్తేనైవదేశికః । శిష్యోఽపిప్రణమేద్భూమా దేశికాకృతిమీశ్వరం ॥ ౩౯ ॥ తతశ్శివానలేదేవం సమభ్యచయథావిధి । హుత్వాహుతిత్రయంశిష్య ముపవేశ్యయథాపురా ॥ ౪౦ ॥ దర్భాగ్రేనంస్పృశంతంతం విధాయాత్మాన మాత్మవిత్ ॥ నమస్కృత్యమహాదేవం నాడిసంధానమాచరేత్ ॥ ౪౧ ॥ శివశాస్త్రోక్తమాగ్రేణ కృత్వాప్రాణస్యనిగమం । శిష్యదేహప్రవేశంచ స్మృత్వామంత్రాన్స్తుతర్పయేత్ ॥ ౪౨ ॥ సంతర్పణాయమూలస్య తేనైవాహుతయో

దశ | దేయాస్మిన్ స్తథాంగానా మంగై రేవయథాక్రమం || ౪౩ || తతః
 పూణాః హుతిందత్వాప్రాయశ్చిత్తంచదేశికః | పునదః శాహుతింకుర్యా
 న్మా ల మం త్రేణ మం త్రవిత్ || ౪౪ || పునస్సంపూజ్యదేవేశం
 ప్రణమ్యాచమ్యదేశికః | దత్వాచైవయథాన్యాయం | స్వజాత్యావైశ్య
 ముద్ధరేత్ || ౪౫ || తస్యైవంజనయేత్తాత్ర ముద్ధారంచతఃపునః | కృ
 త్వాతదైవవిప్రత్వం జనయేదస్యదేశికః || ౪౬ || రాజన్యంచైవముధృశ్య
 కృత్వావిప్రంపునస్తయోః | రుద్రత్వంజనయేద్విప్రే రుద్రనామైవసాధయే
 త్ || ౪౭ || ప్రోక్షణంతాడనంకృత్వా శిశోస్వాత్మానమాత్మని | శివా
 ...ః దీక్షావిధిక్రమ నిరూపణం. ||...

త్మకమనుస్మృత్య స్ఫురంతంవిస్ఫులింగవత్ || ౪౮ || నాడ్యాయథోక్త
 యావాయుం రేచయన్మంత్రతోగురుః | నిగమ్యప్రవిశేన్నాడ్యా శిష్య
 స్యహృదయంతథా || ౪౯ || ప్రవిశ్యతస్యచైతస్యం నీలబిందునిభంస్మ
 రన్ | స్వతేజసాపాస్తమలం జ్వలంతమనుచింతయేత్ || ౫౦ || తమాదా
 యతయానాడ్యా మంత్రీసంహారముద్రయా | పూరకేణనివేశ్యైవ మేకీ
 భావార్థమాత్మనీ || ౫౧ || కుంభకేనతయానాడ్యా రేచకేనయథాపురా
 తస్మాదాదాయ శిష్యస్య హృదయేతునివేశయేత్ || ౫౨ || తమాలభ్య
 శివాల్లబ్ధంతస్మదత్వోపవీతకం | హుత్వాహుతిత్రయంపశ్చా ద్దద్యా
 త్పుర్ణాహుతింతతః || ౫౩ || దేవస్యదక్షిణేశిష్య ముపవేశ్యవరాసనే
 కుశపుష్పపరిస్తీర్ణే బద్ధాంజలిముదజ్ముఖం || ౫౪ || స్వస్తికాసనమారూ
 ఢం విధాయప్రాజ్ముఖిస్త్వయం | వరాసనస్థితోమంత్రైర్మహామంగళని
 స్స్వనైః || ౫౫ || సమాదాయఘటంపూణాం పూర్వమేవప్రసాధితం |
 ధ్యాయమానశ్శివంశిష్య మభిషిం చేతదేశికః || ౫౬ || అథాపనుద్యన్న
 నాంబుపరిధాయసితాంబరం | ఆచాంతోఽలంకృతశ్శిష్యః ప్రాంజలిర్మూ
 డపంప్రదేత్ || ౫౭ || ఉపవేశ్యయథాపూర్వం తంగురుదధావిష్టరే
 సంపూజ్యమంజలేదేవం కరన్యాసంసమాచరేత్ || ౫౮ || తతస్తుభస్మనా
 దేవం ధ్యాయమానస్వదేశికః | సమాలభేతపాణిభ్యాం శిశుంశివముదీగ
 యేత్ || ౫౯ || అథతస్యశివాచార్యో దహనస్థావనాదికం | సకలీకర
 ణంకృత్వా మాతృకన్యాసవర్తనా || ౬౦ || తతశ్శివాసనంధ్యాత్వా శి

పృథ్వీమూర్ధనిదేశికః । తత్రావాహ్యాయథాన్యాయమర్చయేన్ననసాశివం ।
 ౬౧ ॥ ప్రార్థయేత్ప్రాంజలిదేవం నిత్యమత్రస్థితోభవ । ఇతివిజ్ఞాప్యతం
 శంభుం తేజసాభాస్వరంస్మరేత్ ॥ ౬౨ ॥ సంపూజ్యాధశివం శైవీ మాజ్ఞాం
 ప్రాప్యశివాత్మికాం కర్ణేశిష్యస్య శనకైశ్శివమంత్రముదీరయేత్ ॥ ౬౩
 సతుబద్ధాంజలిశుత్వా మంత్రంతద్గతమానసః । శనైస్తంవాహరేచ్ఛి
 ప్యశ్శివాచార్యస్యశాసనాత్ ॥ ౬౪ ॥ తతశ్శాక్తంచసందిశ్య మంత్రంమం
 త్రవిచక్షణః । ఉచ్చారయిత్వాచసుఖం తస్మై మంగళమాదిశేత్ ॥ ౬౫
 తతస్సమాసాన్మంత్రార్థం వాచ్యవాచకయోగతః । సమాదిశ్యైశ్వరం
 రూపం యోగమాసనమాదిశేత్ ॥ ౬౬ ॥ అగ్నిగుర్వాజ్ఞయాశిష్యశ్శివా
 గ్నిగురుసన్నిధౌ । భక్త్యైవమభిసంధాయ దీక్షావాక్యముదీరయేత్ ॥ ౬౭
 వరంప్రాణపరిత్యాగశ్చేదనంశిరసోపిఽవా । సత్వాసభ్యర్చ్యభుంజీయాం
 భగవంతంత్రితోచనం ॥ ౬౮ ॥ సఏవముక్త్యానియతో యావన్మోహవి
 పర్యయః । తావదారాధయేద్దేవం తన్నిష్ఠస్తత్ప్రరాయణః ॥ ౬౯ ॥ తత
 స్ససమయోనామ భవిష్యతిశివాశ్రమే । లబ్ధాధికారోగుర్వాజ్ఞా పాలకస్త
 ద్వశోభవేత్ ॥ ౭౦ ॥ అతఃపరంన్యస్తకరో భస్మాదాయస్వహస్తతః । ద
 ద్యాచ్ఛిష్యామూలేన రుద్రాక్షంచాభిమంత్రితం ॥ ౭౧ ॥ ప్రతిమాం
 వాపిదేవస్య గూఢదేహమధాపివా । పూజాహూమజపధ్యాన సాధనా
 నిచసంధవే ॥ ౭౨ ॥ సోఽపిశిష్యశ్శివాచార్యా ల్లబ్ధానిబహుమానతః ।
 ఆదదీతాజ్ఞయాతస్య దేశికస్యనచాన్యథా ॥ ౭౩ ॥ ఆచార్యాదాప్తమఖ
 లం శిరస్యాధాయభక్తితః । రక్షయేత్పూజయేచ్ఛంభుం మరేవాగృహవవ
 వా ॥ ౭౪ ॥ అతఃపరంశివాచార మాదిశేదస్యదేశికః । భక్తిశ్రద్ధానుసా
 రేణ ప్రజ్ఞాయాశ్చానుసారతః ॥ ౭౫ ॥ యదుక్తంయత్సమాజ్ఞాతం య
 చ్చవాన్యత్ప్రకీర్తితం ! శివాచార్యేణసమయే తత్సర్వంశిరసాపహేత్ ॥
 ౭౬ ॥ శివాగమస్యగ్రహణం వాచనంశ్రవణంతథా । దేశికాదేశతఃకు
 ర్యాన్నస్వేచ్ఛా తోనచాన్యతః ॥ ౭౭ ॥ ఇతిసంక్షేపతఃప్రోక్త స్సంస్కా
 రస్సమయాహ్వయః । యోచ్ఛివపురప్రాప్తౌ నృణాంపరమసాధనం ॥ ౭౮ ॥
 ఇతిశ్రీవైవే మహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే దీ
 టావిధి విధానం నామ చతుర్దశోధ్యాయః । ౧౪ ॥ * *

...[పడభ్యశుద్ధికథనం]...

ఉపమయ్యురువాచ ॥ అతఃపరంసమాలక్య గురుశ్శిష్యస్యయోగ్య
తాంపడభ్యశుద్ధింకుర్వీత సర్వబంధవిముక్తయే ॥ ౧ ॥ కలాతత్వంచభువ
నం వణకంపదమతఃపరం । మంత్రశ్చేతినమాసేన పడభ్యాపరిపత్యతే ।
౨ ॥ నివృత్త్యాద్యాఃకలాఃపంచ కలాభ్యాకధ్యతేబుధైః । వ్యాస్తా కలా
భిరితరే త్వద్భానఃపంచపంచభిః ॥ ౩ ॥ శివతత్వాదిభూమ్యంతం తత్వాభ్యా
సముదాహృతః । పద్వింశసంఖ్యయోపేత శ్శుద్ధాశుద్ధోఽభయాత్మకః ॥ ౪ ॥
ఆధారాద్యన్మనాంతశ్చ భువనాభ్యాప్రకీర్తితః । వినాభేదోపభేదా
భ్యాం పప్తిసంఖ్యాసమన్వితః ॥ ౫ ॥ పంచాశద్రుద్రరూపాస్తు వణకాన
ణాభ్యసంజ్ఞితాః । అనేక భేదసంపన్నః పదాభ్యాసముదాహృతః ॥ ౬ ॥
మహామంత్రోపమంత్రాణాం వతః తేఽవయవాత్మనా । ప్రధానావయ
వత్వేతుసోఽభ్యాపంచపదాత్మకః ॥ ౭ ॥ సప్తకోటిమహామంత్రామంత్రాభ్యా
సముదాహృతః । సర్వోఽపిమంత్రైర్మంత్రా భ్యావ్యాప్తఃపరమవిద్య
యా ॥ ౮ ॥ యథాశిష్యానతత్వేషు గణ్యాతేతత్వనాయకః । మంత్రాభ్య
సినగణ్యేత తథాసామంత్రనాయకః ॥ ౯ ॥ కలాభ్యనావ్యాపకత్వం వ్యా
ప్యత్వంచేతరాభ్యనాం । సవేత్తితత్వతోయస్స నై వాహత్యభ్యశోధనం
౧౦ ॥ పద్విధస్యాభ్యనోరూపం సయేనవిదితంభవేత్ । వ్యాప్యవ్యాపకతా
తేనజ్ఞాతుమేవనశక్యతే ॥ ౧౧ ॥ తస్మాదభ్యస్వరూపంచవ్యాప్యవ్యాపకతాం
తథా । యథావదవగమ్యైవ కుర్యాదభ్యవిశోధనం ॥ ౧౨ ॥ కుండమండ
లపర్యంతం తత్రకృత్వా యథాపురా । ద్విహస్తమానంకుర్వీత ప్రాచ్యం
—[పంచకలశస్థాపనకథనం]—

కలశమండలం । ౧౩ ॥ తతఃస్నాతశ్శివాచార్య స్సశిష్యఃకృతస్తే త్యకః ।
ప్రవిశ్యమండలంశంభోః పూజాంపూర్వవదాచరేత్ ॥ ౧౪ ॥ తత్రతాథ కా
వరైస్సిద్ధంతండులైః పాయసంప్రభోః । అర్ధంనివేద్యహూమార్ధం శే
షంసముపకల్పయేత్ ॥ ౧౫ ॥ పురతఃకల్పితేనాథ మండలేవణకమండి
తే । స్థాపయేత్పంచకలశా నిక్షుమధ్యేచదేశికః ॥ ౧౬ ॥ తేషుబ్రహ్మణి
మూలాణైర్చిందునాదసమన్వితైః । సమాద్యైశ్చయకారాంతైః క
ల్పయేత్కల్పవిత్తమః ॥ ౧౭ ॥ ఈశానంమధ్యమేకుంభేపురుషంపురతస్థితే

అఘోరందక్షిణేనామే వామంసద్యంచపశ్చిమే । ౧౮ ॥ రక్షాంవిధాయ
ముద్రాంచ బద్ధాకుంభాభిమంత్రణం । కృత్వాశివానలేహణం ప్రార
భేతయథాపురా ॥ ౧౯ ॥ యదర్థంపాయసంపూర్వం హూమార్థముప
శల్పితం । హూత్వాశిష్యస్యతచ్ఛేషం భోక్తుంసముపకల్పయేత్ ॥ ౨౦ ॥ త
ర్పణాంతంచమంత్రాణాం కృత్వాకర్మయథాపురా । హూత్వాపూర్ణాహు
తింతేషాం తతఃకుర్యాత్ప్రదీపనం ॥ ౨౧ ॥ ఓంకారాదనుహుంకారంతతో
మూ లం ఫ డం త కం । సా వ్య శోం తం దీ ప నే ప్రాహు రం
గా ని చ య థా క్ర మం ॥ ౨౨ ॥ తేషా మాహుతయస్త్రిసోదే
యాదీపనకర్మణీ । మంత్రైరేకైక శస్తైస్తుపునస్సంపూజ్యశంకరం । ౨౩

—(శిష్యశిఖాసూత్రబంధనం)—

ఉచ్చాత్యైకైకశస్తేతు విచిత్ర్యాదీప్తమూతయః । ౨౪ ॥ త్రిగుణా
త్రిగుణీకృత్య ద్విజకన్యాకృతంసితం । సూత్రంసూత్రేణసంమంత్ర్య
శిఖాగ్రే బంధయేద్భిశోః ॥ ౨౫ ॥ చరణాంగుష్ఠపర్యంత మూర్ధ్వకాయ
స్యతిష్ఠతః । లంబయిత్వాతుతత్సూత్రం సుషుమ్నాతత్ర యోజయేత్ ॥
౨౬ ॥ శాంతయాముద్రయాదాయ మూలమంత్రేణమంత్రవిత్ । హు
త్వాహుతితయంతస్యాః సాన్నిధ్యముపకల్పయేత్ ॥ ౨౭ ॥ హృదిసం
తాడ్యశిష్యస్య పుష్పక్షేపేణపూర్వవత్ । చైతన్యంసముపాదాయ ద్వా
దశాంతే నివేశ్యచ ॥ ౨౮ ॥ సూత్రంసూత్రేణసంయోజ్యసంరక్ష్యాస్త్రేణవ
ర్మణా । అవకుంత్యాధతత్సూత్రం శిష్యదేహాంవిచింతయేత్ ॥ ౨౯ ॥ మ
లతయమలంభోగ భోగ్యభోక్తృత్వలక్షణం । విషయేంద్రియదేహాది జన

...*(దీప్తాద్విక్రియాకథనం,)*...

కంతస్యభావయేత్ । ౩౦ ॥ ప్రామాదిభూతరూపిణ్యః శాంత్యతీతా
దయఃకళాః । సూత్రేస్వనామభిర్యోజ్యాః పూజ్యాశ్చైవనమోయుతైః ॥
౩౧ ॥ అథవాభూతబీజైస్తత్కృత్వా పూర్వోద్దితక్రమాత్ తతోమలా
దేస్తత్వా దావ్యాప్తింసమవలోకయేత్ ॥ ౩౨ ॥ కళావ్యాప్తింమలాదా
చ హూత్వాసందీపయేత్కళాః । శిష్యశిరసినంతాడ్య తత్రదేహేయ
ధాక్రమం ॥ ౩౩ ॥ శాంత్యతీతపదేసూత్రంలాంఛయేన్నంత్రముచ్చరన్
ఏవంకృత్వానివృత్యంతం శాంత్యతీతాద్యనుక్రమాత్ ॥ ౩౪ ॥ హూత్వా

ముత్తిత్రయంపశ్చ న్మండలేచశివంయజేత్ । దేవస్యదక్షిణేశిష్య ముప
 వేశ్యోత్తరాముఖం ॥ ౩౫ ॥ సదర్భేమండలేదద్యా ద్ధోమశిష్టంచరుం
 గురుః । శిష్యస్తద్గురుణాదత్తం సత్కృత్యశివపూర్వకం ॥ ౩౬ ॥ భుక్త్వా
 పశ్చాద్ద్విరాచమ్య శివమంత్రముదీరయేత్ । అపరేమండలేదద్యా త్పం
 చగవ్యంతథాగురుః ॥ ౩౭ ॥ సోఽపితచ్చక్రితఃపీత్వా ద్విరాచమ్యశివంస్మ
 రేత్ । తృతియేమండలేశిష్య ముపవేశ్యయథాపురా ॥ ౩౮ ॥ ప్రదద్యా
 ద్దంతపవనం యథాశాస్త్రోక్తలక్షణం । అగ్రేణతస్యమృదూనా ప్రాజ్ఞు
 భోవాప్యదన్ముఖః ॥ ౩౯ ॥ వాచంనియమ్యచాసీసశ్శిష్యోదంతాన్విశోధయే
 త్ । ప్రత్యౌశ్యదంతపవనం త్యక్త్వాచమ్యశివంస్మరేత్ । ౪౦ ॥ ప్రవిశేద్దేశి
 కాదిప్తః ప్రాంజలిశ్శివమండలం । త్యక్తంతద్దంతపవనం దృశ్య తేగురుణా
 యది ॥ ౪౧ ॥ ప్రాగుదక్పశ్చమేచాగ్రం శివమన్యచ్ఛివేతరత్ । అశస్తా
 శాముఖేతస్మిన్ గురుస్తద్దోషశాంతయే ॥ ౪౨ ॥ శతమధఃతదధః
 వా జుహూయాన్మూలమంత్రతః । తతశ్శిష్యంసమాలభ్య జపిత్వాకర్ణ
 యోశ్శివం ॥ ౪౩ ॥ దేవస్యదక్షిణేభాగే తంశిష్యమధివాసయేత్
 అహతాస్తరణాస్తీర్ణేసదర్భశయనేశుచిః ॥ ౪౪ ॥ మంత్రితేఽతశ్శివంధ్యాయ
 యన్ప్రాక్చిరస్కోనిశిస్వపేత్ । శిఖాయాంబధసూత్రస్య శిఖయాత
 చ్చిఖాంగురుః ॥ ౪౫ ॥ ఆవేష్ట్యాహతవస్త్రేణతమాచ్ఛాద్యచవర్మణా । రే
 ఖాత్రయంచపరితో భస్మనాతిలసపఃపైః ॥ ౪౬ ॥ కృత్వాస్త్రజస్తైస్త
 ద్బాహ్యేదిగీశానాం బలిహారేత్ । శిష్యోఽపిపరతోఽనశ్నన్ కృత్వైష
 మధివాసనం ॥ ౪౭ ॥ ప్రబుద్ధోద్ధాయగుర వేస్వప్నందృష్టంనివేదయేత్
 తతస్నాదికంసర్వం సమాప్యచార్యచోదితః ॥ ౪౮ ॥ గచ్ఛేద్బద్ధాం
 జలింధ్యాయం చ్చివమండలపాశ్వతః । అధపూజాంవినాసర్వం కృత్వా
 పూర్వదినేయథా ॥ ౪౯ ॥ నేత్రబంధనపర్యంతం దర్శయేన్మండలంగు
 రుః । బద్ధనేత్రేణశిష్యేణ పుష్పావకిరణేకృతే ॥ ౫౦ ॥ యత్రాపతం
 తిపుష్పాణి తస్యనామాస్యసందిశేత్ । తతోఽపనీయనిర్మాల్యంమండలే
 ఽస్మిన్యథాపురా ॥ ౫౧ ॥ పూజయేద్దేవమీశానం జహూచ్చశివానలే
 శిష్యేణయదిమన్వపోద్ధృష్టస్తద్దోషశాంతయే ॥ ౫౨ ॥ శతమర్థం
 తదర్థంవా జుహూయాన్మూలవిద్యయా । తతస్మాత్రంశిఖాబద్ధం లంబ

యిత్యాదు ధాపురా ॥ ౫౩ ॥ ఆధారపూజాప్రభృతి యన్నివృత్తికళా
శియం । వాగీశ్వరీపూజనాంతం కుర్యాద్ధోమపురస్సరం ॥ ౫౪ ॥ అ
థ ప్రణమ్యవాగీశాం నివృత్తే ర్వాపికాంసతీం । మండలేదేవమభ్యర్చ్య

—[పడధ్వశుద్ధికమకథనం.]—

హుత్వాచై వాహుతిత్రయం ॥ ౫౫ ॥ ప్రార్థయేచ్ఛశిశోఃప్రాప్తిం యుగ
పత్సర్వయోనిషు । సూత్రదేహేఽథశిష్యస్యతాడనప్రాక్షణాదికం ॥ ౫౬ ॥
కృత్వాత్మానంసమాదాయ ద్వాదశాంతేనివేద్యచ । తతోఽప్యాదాయ
మూలేన ముద్రయాశాస్త్రదృష్టయా ॥ ౫౭ ॥ యోజయేన్ననసాచార్యో
యుగపత్సర్వయోనిషు । దేవాంజాతయశ్చాష్టై తిరశ్చాంపంచజాతయః
॥ ౫౮ ॥ జాత్యైకయామానుషయా యోనయశ్చచతుర్దశ । తాసుసర్వా
సుయుగపత్ప్రవేశాయశిశోర్ధియా ॥ ౫౯ ॥ వాగీశాన్యాంయథాన్యా
యంశిష్యాత్మానంనివేశయేత్ । గభఃనిష్పత్తయేదేవం సంపూజ్యప్ర
ణిపత్యచ ॥ ౬౦ ॥ హుత్వాచై వయథాన్యాయం నిష్పన్నంతదనుస్మరేత్
నిష్పన్నస్యైవముత్పత్తి మనువృత్తించకర్మణః ॥ ౬౧ ॥ ఆజఃవంభోగని
ష్పత్తిం కుర్యాత్ప్రీతిం పరాంతథా । నిష్కృత్యర్థంచజాత్యాయు ర్భోగ
సంస్కారసిద్ధయే ॥ ౬౨ ॥ హుత్వాహుతిత్రయందేవం ప్రార్థయేద్దేశికో
త్తమః । భోక్తృత్వవిషయాసంగ మలంతత్కార్యశోధనం ॥ ౬౩ ॥ కృ
త్యైవమేవశిష్యస్య చింద్యాత్పాశత్రయంతతః । నివృత్త్యాపరిబద్ధస్య పా
శస్యాత్యంతభేదనం ॥ ౬౪ ॥ కృత్వాశిష్యస్యచేతస్యం స్వచ్ఛంమన్యేతకేవ
లం । హుత్వాపూజాహుతింవన్తా బ్రహ్మణంపూజయేత్తతః ॥ ౬౫ ॥
హుత్వాహుతిత్రయంతస్త్వై శివాజ్ఞామనుసందిశేత్ । పితామహత్వయా
నాన్యయాతుశ్చైవంపరంపదం ॥ ౬౬ ॥ ప్రతిబంధోవిధాతవ్యః శైవా
జ్ఞైషాగరీయసీ । ఇత్యాదిశ్యతమభ్యర్చ్యవిసృజ్యచ విధానతః ॥ ౬౭ ॥ స
మభ్యర్చ్యమహాదేవం జుహూయాదాహుతిత్రయం । నివృత్త్యాశుద్ధము
ద్భృత్య శిష్యాత్మానంయథాపురా ॥ ౬౮ ॥ నివేశ్యాత్మససూత్రేచ వాగీ
శాంపూజయేత్తతః హుత్వాహుతిత్రయంతస్త్వై ప్రణమ్యచవిసృజ్యతాం ॥
౬౯ ॥ కుర్యాన్నివృత్తేస్సంధానం ప్రతిష్ఠాకళయాసహ । సంధానేయుగ
పత్పూజాం కృత్వాహుత్వా హుతిత్రయం ॥ ౭౦ ॥ శిష్యాత్మనఃప్రతిష్ఠా

యాం ప్రవేశంత్యధభావయేత్ । తతఃప్రతిష్ఠామావాహ్యా కృత్వాశేషం
 పురోదితం ॥ ౨౦ ॥ తద్వాప్తింవ్యాపికాంతస్య వాగీశానీంచభావయేత్
 పూణేందునుండలప్రఖ్యాం కృత్వాశేషంచపూర్వవత్ ॥ ౨౧ ॥ విష్ణు
 వేసందిశేదాజ్ఞాం శివస్యపరమాత్మనః । విష్ణోర్విసజ్జనాద్యంచ కృత్వాశే
 షంచవిద్యయా ॥ ౨౨ ॥ ప్రతిష్ఠామనుసంధాయ తస్యాంచాపియథాపు
 రా । కృత్వానుచింత్యతద్వాప్తిం వాగీశాశ్చయథాక్రమం ॥ ౨౩ ॥ దీ
 ప్తాగ్నీ పూణాహూమాంతం కృత్వాశేషంచపూర్వవత్ । నీలరు
 ద్రముపస్థాయతస్త్వేపూజాదికంతథా ॥ ౨౪ ॥ కృత్వాకర్మశివాజ్ఞాంచ ద
 ద్యాత్పురోక్తవత్కనా । తతస్తమపిచోద్వాస్యకృత్వాతస్యాధశాంత
 యే ॥ ౨౫ ॥ విద్యాకలాంసమాధాయ తద్వాప్తించాపలోకయేత్ ।
 స్వాత్మనోవ్యాప్తికాంతద్వ ద్వాగీశాంచయథాపురా ॥ ౨౬ ॥ బాలార్కన
 దృశాకారాం భాసయంతీందిశోదశ । తతశ్శేషంచయథాపూర్వం కృత్వా
 దేవంమహేశ్వరం ॥ ౨౭ ॥ ఆవాహ్యరాధ్యహుత్వాస్తై శివాజ్ఞామననా
 దిశేత్ । మహేశ్వరంతతోత్సృజ్య కృత్వాషంచ కలామిమాం ॥ ౨౮ ॥ శాం
 త్యతీతాంకలాన్ని త్వాతద్వాప్తిమపలోకయేత్ । స్వాత్మనోవ్యాపికాం
 తద్వ ద్వాగీశాంచవిచింతయేత్ ॥ ౨౯ ॥ నభోమండలసంకాశాంపూర్ణాంతం
 చాపిపూర్వవత్ కృత్వాశేషవిధానేన సమభ్యర్చ్య సదాశివం । తస్మై స
 మాదిశేదాజ్ఞాం శంభోరమితకర్మణః । తత్రాపిచయథాపూర్వం శివంశిర
 సిపూర్వవత్ ॥ ౩౦ ॥ సమభ్యర్చ్యచవాగీశాం ప్రణమ్యచవిసజ్జయేత్ ।
 తతశ్శివేనసంప్రోక్ష్య శిష్యంశిరసిపూర్వవత్ ॥ ౩౧ ॥ విలయంశాంత్యతీ
 తాయాశ్శక్తితత్వేఽధచింతయేత్ । షడ్ధ్వజఃపరేపారే సర్వాధ్వవ్యా
 పినింపరాం ॥ ౩౨ ॥ కోటిసూర్యప్రతీకాశాం శైవీంశక్తించచింతయేత్
 తద్రగేష్యమానీయ శుద్ధస్ఫటికనిర్మలం ॥ ౩౩ ॥ ప్రక్షాళ్యకతకరింప
 శ్చ చ్ఛిన్నశాస్త్రోక్తమౌగితః । కుర్యాత్తస్యశిఖాచ్ఛేదం సహసూత్రే
 ణదేశికః ॥ ౩౪ ॥ తతస్తంగోమయేన్యస్య శివాగ్నాజుహుయాచ్ఛిఖాం
 వౌషడంతేనమూలేన పునఃప్రక్షాళ్యకతకరిం ॥ ౩౫ ॥ హస్తాచశిష్య
 చైతన్యంతద్దేహేవినివేశయేత్ । తతస్నాతంసమాచాంతం కృతస్వస్త్వయ
 నంశిశుం ॥ ౩౬ ॥ ప్రవేశ్యమండలాభ్యాశం ప్రణిపత్యచదండవత్ । పూ

జాంక్యత్వాయధాన్యాయం క్రియావై కల్యశుద్ధయే || ౮౮ || ఉపాంశూ
 చ్చారయోగేన జుహుయాదా హుతిత్రయం | పునస్సంపూజ్యదేవేశం
 మ త్రవై కల్యశుద్ధయే || ౮౯ || మానసోచ్చారయోగేన జుహుయా
 దాహుతి త్రయం | తతశ్శివంసమారాధ్యమండలస్థంసహింబయా || ౯౦ ||
 హుత్వాహుతి త్రయంపశ్చ త్పార్థయేత్పాంజలిగురూః | భగవంస్త్వ
 త్రప్రసాదేన శుద్ధిరస్యపడధ్వనః || ౯౧ || కృతాతస్మాత్పరంధామ గమ
 యై నంతవావ్యయం | ఇతివిజ్ఞాప్యదేవాయ నాడిసంధానపూర్వకం || ౯౨ ||
 పూర్ణాంతంపూర్వవత్కృత్వా తతోభూతానిశోధయేత్ | స్థిరాస్థిరేతత
 శ్శుద్ధ్యై శీతోష్ణేచతతఃపరం || ౯౩ || ధ్యాయేద్ధ్యాయైకతాకారే భూ
 తశోధనకర్మిణి | భూతానాంక్రంధివిచ్ఛేదం కృత్వాత్యక్త్వాసహాధిపైః ||
 ౯౪ || భూతానిస్థితయోగేన యోజయేత్పరమేశివే | విశోధ్యాస్యతనుం
 దద్ధ్వాస్తావయిత్వాసుధాకణైః || ౯౫ || స్నాత్యాత్మానంతతఃకుర్యా ద్వి
 శుద్ధాధ్వమయంవపుః | తత్రాదాశాంత్యతీతాంతు వ్యాపికాంసాధ్వనః
 కలాం || ౯౬ || శుద్ధామేవశిశోర్ముగ్ధిన్ శ్యసేచ్ఛాంతిముఖేతథా |
 విద్యాంగలాదినాభ్యంతం ప్రతిష్ఠాంతదధఃక్రమాత్ || ౯౭ || జాన్వంతంతద
 ధోన్యస్యేన్నివృత్తించానుచింతయేత్ | స్వబీజైస్సూత్రమంత్రంచ న్య
 స్యాంగైస్తంశివాత్మకం || ౯౮ || బుద్ధ్వాతంహృదయాంభోజే | దేవమా
 వాహ్య పూజయేత్ | ఆశాన్యనిత్యసాన్నిధ్యం శివస్వాత్మ్యంశిశౌగురుః
 ౯౯ || శివతేజోమయస్యాన్య శిశోరాపాదయ్గ్దుణాక్ | అణిమాదీన్ప్ర
 సీదేతి ప్రదద్యాదాహుతిత్రయం || ౧౦౦ || తద్దైవతుగుణానేవ పునరస్యో
 పపాదయేత్ | సర్వజ్ఞతాంతథాత్మప్తిం బోధంచాద్యంతవజ్జితం || ౧౦౧ ||
 అలప్తశక్తింస్వాతంత్ర్య మనంతాంశక్తి మేవచ | తతోదేవమనుజ్ఞాప్య ప
 ద్యా దికలశైస్తుతం || ౧౦౨ || అభిషించేతదేవేశం ధ్యాయమానోయథా
 క్రమం ఆధోపవేశ్యతంశిష్యం శివమభ్యచక్ష్యపూర్వనత్ || ౧౦౩ || బ
 భ్రానుజ్ఞశ్శివాచ్చేదీం విద్యానుష్టేనమాదిశేత్ | ఓంకారపూర్వికాం
 తేన సంపుటాంతు సమ్మోఽతగాం || ౧౦౪ || శివశక్తియుతాంచైవశక్తి
 విద్యాంచతాదృశీం | ఋషిభందశ్చదైవంచ శివతాంశివ యోస్తథా
 ౧౦౫ || పూజాంసావరణాంశంభో రాసనానిచనందిశేత్ | పునస్సంపూ

జ్యోదేవేశం యన్మయాసమనుష్ఠితం ॥ ౧౦౬ ॥ సుకృతంకురుతత్సర్వ మితి
విజ్ఞాపయేచ్ఛివం । సహశిష్యోగురుదేవం దండవత్ క్షీతిమండలే ॥ ౧౦౭
ప్రణమ్యోద్వాసయేత్తస్మాన్మండలా త్పాపకాదపి । తతస్సదసికాస్స
ర్వేపూజ్యాఃపూజానాకాఃక్రమాత్ ॥ ౧౦౮ ॥ నేవ్యావిత్రానుసారేణ సద
స్యాశ్చసహర్త్విజః । విత్తశాఢ్యంనకుర్వీత యదిచ్ఛేచ్ఛివమాత్మనః ॥
౧౦౯ ॥ ఇతిశ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తర
భాగే షడధ్వశుభ్యాది కథనంనామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౫ ॥ ...

—* మంత్రసాధనక్రమకథనం *—

ఉపమన్యురువాచ ॥ అతఃపరంప్రవక్ష్యామి సాధకంవామనామతః
సంస్కారంమంత్రమాహత్మ్య కథనేనూచితంమయా ॥ ౧ ॥ సంపూజ్య
మండలేదేవం స్థాప్యకుంభంచపూర్వవత్ । హుత్వాశిష్యమనుష్ఠీషం
ప్రాపయేద్భూమిమండలం ॥ ౨ ॥ పూర్ణాంతంపూర్వవత్కృత్వా హు
త్వాహుతిశతతథా । సంతర్ప్యమూలమంగాని దశాంతైర్దేశికోత్తమః ॥ ౩
సందీప్యచయథాపూర్వం కృత్వాపూర్వోదితంక్రమాత్ । అభిషిచ్యయ
థాపూర్వం ప్రదవ్యాన్మంత్రముత్తమం ॥ ౪ ॥ తత్రవిద్యోపదేశాంతంకృ
త్వావిస్తరశఃక్రమాత్ । పుష్పాంబునాశిశోఃపాణౌ విద్యాంతైఃపింసమర్ప
యేత్ ॥ ౫ ॥ తవైహికాముష్మికయో స్సర్వసిద్ధిఫలప్రదః । భవత్వే
షమహామంత్రః ప్రసాదాత్పరమేష్ఠినః ॥ ౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాదేవమభ్యర్చ్య
లబ్ధానుజ్ఞశ్శివాద్గురుః । సాధనంవినియోగంచ సాధకాయసమాదిశేత్ ॥
౭ ॥ తచ్చుత్వాగురుసందేశం క్రమశోమంత్రసాధకః । పురతోవినియోగస్య
మంత్రసాధనమాచరేత్ ॥ ౮ ॥ సాధనంమూలమంత్రస్య పురశ్చరణము
చ్యతే । పురతశ్చరణీయత్వా ద్వినియోగాఖ్యకర్మణః ॥ ౯ ॥ నాత్యంతక
రణీయంతుముముక్షో ర్మంత్రసాధనం । కృతంతుతదిహాస్యత్ర తస్మాపి
శుభదంభవేత్ ॥ ౧౦ ॥ శుభేఽహనిశుభేదేశే కాలేవాదోషవజితే ।
శుక్లదంతనఖస్నాతః కృతపూర్వాహ్నికక్రియః ॥ ౧౧ ॥ అలంకృత్య
యుధాలంబైర్గంధమాల్యవిభూషణైః సోష్ణీషస్సోత్తరాసంగస్సర్వశుక్ల
స్సమాహితః ॥ ౧౨ ॥ దేవాలయేగృహేన్యస్మిన్ దేశేవాసుమనోహ
రే సుఖేనాభ్యస్తపూర్వేణ త్వాసనేనకృతాసనః ॥ ౧౩ ॥ తనుంకృత్వా

త్మనశ్చైవీం శివశాస్త్రోక్తవత్కనా । సంపూజ్యదేవదేవేశం నకులీశ్వర
 మీశ్వరం ॥ ౧౪ ॥ నివేద్యపాయసంతస్తై సమాప్యారాధనక్రమం । ప్ర
 ణిపత్యచతందేనం ప్రాప్తానుజ్ఞశ్చసన్ముఖాత్ ॥ ౧౫ ॥ కోటివారంతద
 డ్ధంవా తదర్థగవాజపేచ్ఛినం । లక్షవింశతికంవాపి దశలక్షమథాపివా ॥
 ౧౬ ॥ అహింసకక్షమిశాంతోదాంతశ్చై చ్చసదాభవేత్ । తతశ్చపా
 యసక్షారా లవణై కమితాశసః ॥ ౧౭ ॥ అలాభేపాయసశ్యాశ్చన్ ఫల
 మూలాదికానివా । విహితానిశివేనై వ విశిష్టాన్యుత్తరోత్తరం ॥ ౧౮ ॥
 చరుంభక్ష్యమథోసక్తు కణాన్యావకమేవచ । శాకంపయోదధిఘృతమ్మూ
 లంఫలమథోదకం ॥ ౧౯ ॥ అభిమంత్ర్యచమంత్రేణ భక్ష్యభోజ్యాదికాని
 చ । సాధనేఽస్మిన్విశేషేణ నిత్యంభుంజీతవాగ్యతః ॥ ౨౦ ॥ మంత్రాప్త
 శతపూతేన జలేనశుచినావ్రతీ । స్నాయాన్నదీనదోద్ధేన ప్రోక్షయేద్వా
 ధశక్తితః ॥ ౨౧ ॥ తర్పయేచ్ఛతథానిత్యం జహాయాచ్ఛశివానలే । స
 ప్రభిఃసంచభిర్ద్వైస్త్రీభిర్వాధఘృతేనవా ॥ ౨౨ ॥ ఇద్ధంభక్త్యాశివం
 శైవో యస్సాధయతిసాధకః । తస్యేహముతదుష్పాపం నకించిదిహవి
 ద్యతే ॥ ౩౩ ॥ అధవాహరహర్మంత్రం జపేదేకాగ్రమానసః । అనశ్చ
 న్నేనసాహస్రం వినామంత్రస్యసాధనం ॥ ౨౪ ॥ నతస్యదుల్భంభంకించి
 న్నతస్యాస్యశుభంక్వచిత్ । ఇహవిద్యాంశ్రియంసాఖ్యం లబ్ధ్వాముక్తించ
 వింశతి ॥ ౨౫ ॥ సాధనేవినియోగేచ నిత్యేనై మిత్తి కేతథా । జపేజ్జలై
 ర్భస్మనాచ స్నాత్వామంత్రేణ చక్రమాత్ ॥ ౨౬ ॥ శుచిర్బద్ధశిఖస్నూ
 త్రీ సపవిత్రకరస్తథా । కృతత్రిపుండ్రుద్రాక్షో విద్యాంపంచాక్షరీంజ
 పేత్ ॥ ౨౭ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా
 ముత్తరభాగే మంత్రసాధన ప్రకారోనామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౧౬*

ఉపమన్యురువాచ ॥ అధై వంసంస్కృతంశిష్యం కృతపాశుపత
 స్రతం । ఆచార్యత్వేఽభిషిం చేత తద్యోగ్యత్వేనచాస్యథా ॥ ౧ ॥ మండలం
 పూర్వవత్కృత్వా సంపూజ్యపరమేశ్వరం । స్థాపయేత్పంచకలశా విక్షు
 మధ్యేచపూర్వవత్ ॥ ౨ ॥ నివృత్తింపురతోన్యస్య ప్రతిష్ఠాంపశ్చిమేఘ
 తే । విద్యాండక్షిణతశ్శాంతి ముత్తరేమధ్యతఃపరాం ॥ ౩ ॥ కృత్వాది
 త్తాదికంతత బద్ధాముద్రాంచ ధైవవీం । అభిమంత్ర్యఘటాన్ హుత్వా

పూర్ణాంతంచయథాపురా ॥ ౪ ॥ ప్రవేశ్యమండలంశిష్య మనుష్ఠీశంచ
దేశికః । తర్పణాద్యంతమంత్రాణాం కుర్యాత్పూర్ణానసానకం ॥ ౫ ॥
తతస్సంపూజ్యదేవేశ మనుజ్ఞాప్యచ పూర్వవత్ । అభిషేకాయతంశిష్య
మాసనంత్యధిరోహయేత్ ॥ ౬ ॥ సకలాకృత్యతంపశ్చ త్కలాపంచక
రూపిణం । న్యస్తమంత్రతనుంబుధ్వా శివంశిష్యంసమర్చయేత్ ॥ ౭ ॥ త

—[అభిషేకాదిక్రియాకథసం—

తోనివృత్తికుంభాదినముధృత్యఘటాన్క్రమ్యమాత్ । మధ్యమీతంశివేనై
వశిష్యంతమభిషేచయేత్ ॥ ౮ ॥ శివహస్తంసమర్ప్యాధశి శోశ్చిరసిదేశికః
శివభావంసమాపన్న శ్శివాచార్యంతమాదిశేత్ ॥ ౯ ॥ అథాలంకృత్య
తందేవ మారాధ్యశివమండలే । శతమష్టోత్తరంహుత్వా ధద్యాత్పూర్ణా
హుతింతతః ॥ ౧౦ ॥ పునస్సంపూజ్యదేవేశం ప్రణమ్యభువిదండవత్ । శి
రస్యంజలిమాధాయ శివంవిజ్ఞాపయేద్గురుః ॥ ౧౧ ॥ ధగవంస్త్యత్ప్రసాదే
న దేశికోఽయంమయాకృతః । అనుగృహ్యత్వయాదేన దివ్యాజ్ఞా
స్తైప్రదీయతాం ॥ ౧౨ ॥ ఏవంవిజ్ఞాప్యశిష్యేణ సహభూయఃప్రణమ్యచ
శివంశివాగమందివ్యం పూజయేచ్ఛినవద్గురుః ॥ ౧౩ ॥ పునశ్శివమనుజ్ఞాప్య
శివజ్ఞానస్యపుస్తకం । ఉభాభ్యామధపాణిభ్యాం ధద్యాచ్ఛిష్యాయదేశికః
౧౪ ॥ సతాంమూర్ధిసమాధాయ విద్యాంవిద్యాసనోపరి । అధిరోప్యయ
థాన్యాయ మభివంద్యసమర్చయేత్ ॥ ౧౫ ॥ అథతస్త్వైగురుర్ధద్యా ద్రా
జోపకరణాన్యపి । ఆచార్యపదవీంప్రాప్తో రాజ్యంచాపియతోఽహతి
౧౬ ॥ అథానుశాసనంకుర్యాత్సార్వైరాచరితంయథా । యథాచశివ
శాస్త్రోక్తం యథాలోకేషుపూజ్యతే ॥ ౧౭ ॥ శిష్యాన్పరీక్ష్యయత్నేన శి
వశాస్త్రోక్తలక్షణైఃసంస్కృత్యచశివజ్ఞానం దాతుమర్హసినాన్యథా ॥ ౧౮ ॥
ప్రతిష్ఠాంచాపిదేవస్యవిధివత్కర్తుంర్హసిపరార్థమపిదేవస్య పూజాహూ
మాదిక్కురు ॥ ౧౯ ॥ అకార్పణ్యమనాయాసం శౌచంక్షౌఠిందయాం
తథా । అస్మిహమప్యనుయాంచ యత్నేనచవిభావయేత్ ॥ ౨౦ ॥ ఇ
ద్ధమాదిశ్యతాశిష్యం శివముద్వాస్యమండలాత్ । శివకుంభానలాదీంశ్చస
దస్యానపిపూజయేత్ ॥ ౨౧ ॥ యుగపద్వాధసంస్కారా న్కుర్వీతగుణి
నోగురుః । తత్రత్రయంద్వయంవాపి స్రయోగస్యోఽదిశ్యతే ॥ ౨౨ ॥

తదాదావేవకలశాన్క ల్పయేదధ్వశుద్ధివత్ | కృత్వాసమయసంస్కార
మభిషేకంవినాఖలం || ౨౩ || సమభ్యర్చ్యశివంభూయః కృత్వాచాధ్వవిశో
ధనం! తస్మిన్పరిసమాప్తేతు పునర్దేవంప్రపూజయేత్ || ౨౪ || హుత్వామం
త్రంతుసంతర్ప్య సందీప్యాశాన్యచేశ్వరం | సమర్ప్యమంత్రంశిష్యస్య పా
ణౌశేషంసమాపయేత్ || ౨౫ || అథవామంత్రంసంస్కారమనుచింత్యాఖలం
క్రమాత్ | అధ్వశుద్ధింగురుఃకుర్యా దభిషేకావసానికాం || ౨౬ || తత్ర
యశ్శాంత్యతీతాది కలాసువిహితోవిధిః | ససర్వోఽపివిధాతవ్య స్తత్త్వత్ర
యవిశోధనే || ౨౭ || శివవిద్యాత్మతత్త్వాఖ్యం తత్త్వత్రయముదాహృతం
శక్తాశివస్తతోవిద్యా తస్యాస్తాత్మాసముద్భభా || ౨౮ || శివేనశాంత్యతీ
తాధ్వ వ్యాప్తస్తదపరఃపరః | విద్యయాపరిశిష్టోఽధ్వా హ్యత్మనానిఖిలః
క్రమాత్ || ౨౯ || మలభంశాంభవంమత్వా మంత్రమూలంమనీషి
ణః | శాక్తంశంసంతిసంస్కారం శివశాస్త్రార్థపారగాః || ౩౦ || ఇతితేన
ర్వమాఖ్యాతం సంస్కారాఖ్యస్యకర్మణః | చాతుర్విధ్యమిదంకృష్ణ కి
భూయశ్శోతుమిచ్ఛసీ || ౩౧ || ఇతి ఓమైశైవే మహాపురాణే వాయవీ
యసంహితాయా ముత్తరభాగేఽభిషేకాది సంస్కృతిర్నామ సప్తద
శోఽధ్యాయః || ౧౭.

* * * * *

శ్రీకృష్ణఉవాచ | భగవన్ప్రభోతుమిచ్ఛామి శివాశ్రమనిశేవణం

—[నిత్యనైమిత్తికాదిక్రియావర్ణనం]—

శివశాస్త్రోదితంకర్మ నిత్యంనైమిత్తికంతథా || ౧ || ఉపమన్యురువాచ |
ప్రాతరుద్ధాయశయనాద్ధ్యా త్వాదేవంసహంబయా | విచార్యకార్యంని
గచ్ఛేద్దు హేదభ్యుదితేఽరుణే || ౨ || అబాధేవిజనేదేశే కుర్యాదావ
శ్యకంతతః | కృత్వాశౌచంవిధానేన దంతథావనమాచరేత్ || ౩ || అ
లాభేదంతకాష్ఠానా మష్టన్యూదిదినేషుచ | అపాంద్వాదిశగంఢూమైః కు
ర్యాదాస్యవిశోధనం || ౪ || ఆచమ్యవిధివత్పశ్చా ద్వారుణంస్నానమా
చరేత్ | సద్యాంవాదేఽఖాతేవ హృదేవాధగృహేఽపివా || ౫ || స్నా
నద్రవ్యాణిత త్తీరే స్థాపయిత్వాబహిర్మలం | వ్యపాహ్యమృక్షమాలిష్య
స్నాత్వాగోమయమాలిపేత్ || ౬ || స్నాత్వాపునఃపునర్వస్త్రం త్యక్త్వా
వాధవిశోధ్యవా | సుస్నాతోన్మృగవద్యాభయః శుద్ధంవాసోవసేత్తతః || ౭ ||

మలస్నానం సుగంధాభ్యై స్నానం దంతశోధనం । కుర్యాద్భహ్మచారీ
 చ తపస్వీవిధవతథా ॥ ౮ ॥ సోపవీతశ్చిఖాంబధ్వా ప్రవిశ్య చ జలాంతరం
 అవగాహ్య సమాచాంతో జలేన్యస్యేత్రిమండలం ॥ ౯ ॥ సౌమ్యే మగ్నః పు
 నర్మంత్రం జపేచ్ఛక్త్యాశివం స్మరన్ ॥ ఉద్ధాయాచమ్య తేనైవ స్వాత్మాన
 మభిషేచయేత్ ॥ ౧౦ ॥ గోశృంగేణ నదర్భేణ పాలాశేన దలేన వా । పా
 ద్యేన వా ధపాణిభ్యాం పంచకృత్వ స్త్రిరేవ వా ॥ ౧౧ ॥ ఉద్వానాదాగృ
 హేచ్ఛైవ వధన్యాకలశేన వా । అవగాహనకాలేఽద్భిర్మంత్రితైరభిషే
 చయేత్ ॥ ౧౨ ॥ అథ చేద్వారుణం కర్తు మశక్తశ్శుద్ధవాససా । ఆర్ద్రేణ
 శోధయేద్దేహ మాసాదతలమస్తకం ॥ ౧౩ ॥ ఆగ్నేయం వాధ వామాం
 త్రం కుర్యాత్స్నానం శివేన వే । శివచింతాపరం స్నానం యుక్తస్యాత్మీయ
 ముచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ స్వసూత్రోక్తవిధానేన మంత్రాచమః పూర్వకం । ఆ
 చరేద్బ్రహ్మయజ్ఞాంతం కృత్వా దేవాదితర్పణం ॥ ౧౫ ॥ మండలస్థం మహాదే
 వం ధ్యాత్వా భ్యర్చ్య యథావిధి । దద్యాద్ధర్మ్యంతతస్తస్మై శివాయాదిత్య
 రూపిణే ॥ ౧౬ ॥ అథ వైతత్స్వసూత్రోక్తం కృత్వా హస్తావిశోధయేత్ ।
 కరన్యాసంతతః కుర్యాత్సకలీకృతవిగ్రహః ॥ ౧౭ ॥ వామహస్తగతాం
 భోభిర్గంధసిద్ధాథకాన్న్వితైః । కుశపుంజేన వాఘృక్ష్య మూలమంత్రస
 మన్వితైః ॥ ౧౮ ॥ ఆపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైశ్చేషమాఘాయైవేజలం ।
 వామనాసాపుశ్చైవ దేహాం సంభావయేత్సితం ॥ ౧౯ ॥ అఘమాదాయ
 దేహస్థం సవ్యనాసాపుశ్చ నచ । కృష్ణవర్ణేన బాహ్యస్థం భావయేచ్ఛశిలా
 గతం ॥ ౨౦ ॥ తర్పయేదథ దేవేభ్యః ఋషిభ్యశ్చ విశేషతః । భూతేభ్యశ్చ
 పితృభ్యశ్చ దద్యాద్ధర్మ్యం యథావిధి ॥ ౨౧ ॥ రక్తచందనతోయేన హస్త
 మాశ్చ తేణ మండలం । సువృత్తం కల్పయేద్బాహూ రత్నచూడాఽద్యలంకృ
 తం ॥ ౨౨ ॥ తత్ర సంపూజయేద్బాహుం స్పర్శీయావర్ణైస్సహా । ఖిషో
 ల్కాయేతి మంత్రేణ సాంగతస్సుఖసిద్ధయే ॥ ౨౩ ॥ పునశ్చ మండలం కృ
 త్వా తదంత్రైః పరిపూజ్యచ । తత్ర స్థం హేమపాతాద్యం మాగధప్రస్థస
 మ్మితం ॥ ౨౪ ॥ పూరయేద్గంధతోయేన రక్తచందనయోగినా । రక్త
 పుష్పైస్త్రిలైశ్చైవ కుశాక్షిణసమన్వితైః ॥ ౨౫ ॥ దూర్వాపామాగ్నాగ్
 వైశ్చ కేన లేన జలేన వా । జానుభ్యాంధరణింగత్వా నత్వా దేవంచ మండ

లే || ౨౬ || కృత్వాశిరిసితత్వాత్రం దద్యావఘృణ్యంశివాయతత్ | అథ
వాంజలినాతోయం సదిర్భంమూలవిష్యయా || ౨౭ || ఉత్తిపేదంబరస్థాయ
శివాయాదిత్యమూతః యే | కృత్వాపునఃకరన్యాసం కరశోధనపూర్వకం
౨౮ || బుద్ధ్వేశానాదిసద్యాంతం పంచబ్రహ్మమయంశివం | గృహీత్వాథ

—(త్రిపుండ్ర రుద్రాక్ష ధారణాది క్రమకథనం.)—

సితంమంత్రైర్విమృద్యాంగానిసంస్మరేత్ || ౨౯ || యాదినాంతైశ్చ
రోవక్త్ర హృస్థుహ్యచరణక్రమాత్ | తతోమూలేనసర్వాంగ మాల
భ్యవసనాంతరం || ౩౦ || పరీధాయద్విరాచమ్య ప్రోత్యైకాదశమంత్ర
తైః | జలైరాచ్ఛాద్యవాసోఽన్య ద్విరాచమ్యశివంస్మరేత్ || ౩౧ || పు
నన్యక్తకరోమంత్రీ త్రిపుండ్రంభస్మనాలిఖేత్ | అవక్రమాయతంవ్య
క్తంలలాటేగంధవారిణా || ౩౨ || వృత్తంవాచతురశ్శివా బిందుమధ్యే
దుమేనవా | లలాటేయాదృశంపుండ్రం లిఖితంభస్మనాపునః || ౩౩ ||
తాదృశంభుజయోర్మూర్ధ్నిక్తనయోరంతరేలిఖేత్ | సర్వాంగోద్ధూల
నంచైవ నసమానంత్రిపుండ్రకైః || ౩౪ || తస్మాత్త్రిపుండ్రమేవేకం లిఖే
దుద్ధూలనంవినా | రుద్రాక్షాధారయేన్మూర్ధ్నిక్ కంఠేశోత్రేకచేతధా ||
౩౫ || సువణవణమచ్ఛిన్నంశుభంనాన్యద్భృతంశుభం | విప్రాదీనాం
క్రమాచ్ఛ్లేతం వీతంరక్తమధాసితం || ౩౬ || తదలభేయధాలాభం ధా
రణీయమదూషితం | తత్రాపినోత్తరంసీచైర్ధార్యంసీచమధోత్తరైః ||
౩౭ || నాశుచిర్ధారయేదక్షం సదాకాలేషుధారయేత్ ఇద్ధంత్రిసంధ్యామ
ధవాద్వి సంధ్యంసకృదేవవా || ౩౮ || కృత్వాస్నానాదికంశక్త్యా పూ
జయేత్పరమేశ్వరం | పూజాస్థానంసమాసాద్య బధ్వాగుచిరమాసనం ||
౩౯ || ధ్యాయేద్దేవంచదేవీంచ ప్రాజ్ఞుభోవాప్యృషజ్ఞుభిః | శ్వేతాడీన్
స్సకులీశాంతా నృశిష్యాప్రణమేద్గుహాన్ || ౪౦ || స్వగురుంచపునర్దేవం
తతోనామాప్తకంజపేత్ | శివోమహేశ్వరచైవ రుద్రోవిష్ణుఃపితా
మహాః || ౪౧ || సంసారవైద్యస్సర్వజ్ఞః పరమాత్మేతిచాప్తకం | అథవా
శివమేవైకంజ పిత్వైకాదశాధికం || ౪౨ || జహ్యగ్రేతేజసోరాశిం ధ్యా
త్వావ్యాధ్యాదిశాంతయే | ప్రత్యాశ్యచకరాపశ్చ త్కృత్వాచందనచ
... (కరన్యాస క్రమకథనం.) ...

ర్చితౌ ॥ ౪౩ ॥ ప్రకుర్వీతకరన్యాసం కరశోధనపూర్వకం । న్యాసస్తుతి
 విధఃప్రోక్తః స్థితుత్పత్తిలయక్రమాత్ ॥ ౪౪ ॥ స్థితిన్యాసోగృహస్థానా
 ముత్పత్తిర్బ్రహ్మచారిణాం । యతీనాంసంహృతిన్యాసో వనస్థానాంతే ధైవ
 చ ॥ ౪౫ ॥ సవీవభర్తృహీనా యాఃకుటుంబిన్యాఃస్థితిర్భవేత్ ॥ కన్యా
 యాఃపునరుత్పత్తిర్వక్ష్యేన్యాసస్యలక్షణం ॥ ౪౬ ॥ అంగుష్ఠాదికనిష్ఠా
 తం స్థితిన్యాసఉదాహృతః । దక్షిణాంగుష్ఠమారభ్యవామాంగుష్ఠాంతః
 వచ ॥ ౪౭ ॥ ఉత్పత్తిన్యాసఆఖ్యాతో విపరీతస్తుసంహృతిః । సబిందుకా
 న్నకారాదీ న్వర్ణాన్న్యస్తేదనుక్రమాత్ ॥ ౪౮ ॥ అంగులీషుశివంస్యస్య
 తలయోరప్యనామయోః । అస్త్రున్యాసంతతఃకృత్వా దశదిక్ష్వుస్త్రమం
 త్రతః ॥ ౪౯ ॥ నివృత్త్యాదికలాఃపంచ పంచభూతస్వయాఃకీః । పంచభూ
 తాధిపైసార్ధం తత్తచిహ్నసమన్వితాః ॥ ౫౦ ॥ హృత్కంఠతాలుభూ
 మధ్య బ్రహ్మరంధ్రసమాశ్రయాః । తత్తద్ద్విజేనసంగంధీ స్తత్తద్ద్విజేషు
 భావయేత్ ॥ ౫౧ ॥ తాసాంవిశోధనార్థాయ విద్యాంపంచాక్షరీంజపేత్ ।
 నిరుద్ధవాక్పాణవాయుర్గుణసంఖ్యానుసారతః ॥ ౫౨ ॥ భూతగ్రంథింత
 తఃశ్చింద్యా దస్త్రేణైవాస్త్రముద్రయా । నాడ్యాసుషుమ్నయాత్మానం
 ప్రేరితంప్రాణవాయునా ॥ ౫౩ ॥ నిర్గతంబ్రహ్మరంధ్రేణ యోజయేచ్ఛిన
 తేజసా । విశోష్యవాయునాపశ్చాద్దేహంకాలాగ్నినాదహేత్ ॥ ౫౪ ॥
 తతశ్చోపరిభావేన కలాసంహృత్యవానవా । దేహంసంహృత్యవేదగ్ధం
 కలాస్పృష్ట్యాసహాధిపం ॥ ౫౫ ॥ స్థావయిత్వామృతైర్దేహం యథాస్థానం
 నివేశయేత్ । అధసంహృత్యవేదగ్ధః కలాసగఙ్గాంవినైవత్ ॥ ౫౬ ॥ అ
 మృతస్థావనంకుర్యాద్భస్మీభూతస్యతస్యవై । తతోవిద్యామయేతస్మిన్
 దేహేదీపశిఖాకృతిం ॥ ౫౭ ॥ శివాన్నిర్గతమాత్మానం బ్రహ్మరంధ్రేణయో
 జయేత్ । దేహస్యాంతఃప్రవిష్టంతం ధ్యాత్వాహృదయపంకజే ॥ ౫౮ ॥ పు
 సశ్చామృతవర్షేణ సించేద్విద్యామయంనపు । పునఃకుర్యాత్కరన్యాసం
 కరశోధనపూర్వకం ॥ ౫౯ ॥ దేహన్యాసంతతఃపశ్చాద్దేహాత్మామృద
 యాచరేత్ । అంగన్యాసంతతఃకృత్వా శివ్రాక్తేనతువర్తనా ॥ ౬౦ ॥ వ
 ర్ణన్యాసంతతఃకుర్యాద్ధస్తపాదాదిసంధిషు । పడంగానితతోన్యస్యజా
 తిపట్కయతానిచ ॥ ౬౧ ॥ దిగ్బంధమాచరేత్పశ్చాద్దాజ్ఞేయాదియథా

కృమం । యద్వామూర్ధాదిపంచాంగం న్యాసమేవసమాచరేత్ ॥ ౬౨ ॥
తథాపడంగన్యాసంవా భూతశుభ్యాదికంవినా । ఏవంసమాసరూపేణ
కృత్వాదేహత్మకోధనం ॥ ౬౩ ॥ శివభావముపాగమ్య పూజయేత్పరమే
శ్వరం । ఆధయన్యాస్త్యవసరోనాస్తివామతివిభ్రమః ॥ ౬౪ ॥ సవిస్తీర్ణే
నకల్పేన న్యాసకర్మసమాచరేత్ । తత్రాద్యోమాతృకాన్యాసో బ్రహ్మ
న్యాసస్తతఃపరః ॥ ౬౫ ॥ తృతీయఃప్రణవన్యాసో హంసన్యాసస్తదుత్తరః
పంచమఃకథ్యతేసద్భి ర్న్యాసఃపంచాక్షరాత్మకః ॥ ౬౬ ॥ ఏతేష్వేకమనే
కంవా కుర్యాత్పూజాదికర్మసు । అకారోమూర్ధ్నివిన్యస్యహ్యకారోఽథల

—[అష్టత్రింశత్కలాన్యాసకథనం]—

లాటకే ॥ ౬౭ ॥ ఇతఃచనేత్రయోస్తద్వ దుడోశ్రవణయోస్తథా రురూకపోల
యోశ్చైచ్చవ బ్రువానాసాపుటద్వయే ॥ ౬౮ ॥ ఏవఃపద్వయేఒబేదంత
పంక్తిద్వయేకమాత్ । అంజస్వయామధోతాలు న్యఃప్రయోజ్యో
యధాక్రమం ॥ ౬౯ ॥ కవగఁందక్షిణేహస్తేన్యసేత్పంచ సుసంధిషు । చ
వగఁంచతథావామహస్త సంధిషువిన్యసేత్ ॥ ౭౦ ॥ టవగఁంచతవగఁ
చపాదయోరుభయోరపి పఫాతుపాశ్వయోఃపృష్ఠేనాభౌచాపిబభౌతతః
౭౧ ॥ న్యసేన్మకారంహృదయే త్వగాదిషుయధాక్రమం । యకారాదిస
కారాంతా న్సప్తసప్తసుధాతుషు ॥ ౭౨ ॥ హకారంహృదయస్యాంతః
క్షకారంఘ్రాయుగాంతరే । ఏవంవర్ణాన్ప్రవిన్యస్య పంచాశద్ద్వినవర్త
నా ॥ ౭౩ ॥ అంగవక్త్రకలాభేనాత్పంచబ్రహ్మణివిన్యసేత్ । కరన్యాసాద్వ
మపిత్తైః కృత్వావాధనవాకృమాత్ ॥ ౭౪ ॥ శిశోర్వదసహృద్గుహ్యపా
దేష్వేతానికల్పయేత్ । తతశ్చోర్ధ్వాదివక్త్రాని పశ్చిమాంతానికల్ప
యేత్ ॥ ౭౫ ॥ ఈశానస్యకలాఃపంచ పంచస్వేతేషుచత్కృమాత్ । తత
శ్చతుషువక్త్రేషు పురుషస్యకలాఅపి ॥ ౭౬ ॥ చతుస్త్రింశదిధాతవ్యాః
పూర్వాదిక్రమయోగతః హృత్కంఠాంశేషునాభౌచ కుక్షౌపృష్ఠేచవ
క్షుసి ॥ ౭౭ ॥ అఘోరస్యకలాశ్చాష్టే యోజనీయాయథాకృమం । పం
శ్చత్రయో దశకలాః పాయుమేధోర్గుజానుషు ॥ ౭౮ ॥
జంఘాస్థికక్రటిపార్శ్వేషు వామదేవస్యభావయేత్ । సద్యస్యాపికలాశ్చా
ష్టే పాదయోరపిహస్తయోః ॥ ౭౯ ॥ ధూనేశిరసిభావావాశ్చ కల్ప

యేత్కల్పవిత్తమః । అష్టత్రింశత్కలాన్యాస మేవంకృత్వానుపూర్వశః
 ౮౦ ॥ పశ్చాత్ప్రణవవిద్ధీమా న్ప్రణవన్యాసమాచరేత్ । బాహుద్వ
 యేకూర్పరయో స్తథాచమణిబంధయోః ॥ ౮౧ ॥ పార్శ్వోదరోరుజం
 ఘేషు పాదయోఃపృష్ఠతస్తథా । ఇద్ధంప్రణవవిన్యాసం కృత్వాన్యాసవిచ
 క్షణః ॥ ౮౨ ॥ హంసశిన్యాసంప్రకుర్వీత శివశాస్త్రేయధోదితం । బీజం
 విభజ్యహంసస్య నేత్రయోఃఘ్రాణయోరపి ॥ ౮౩ ॥ విభజ్యబాహునే
 త్రతస్య లలాటేఘ్రాణయోరపి । కక్షయోఃస్కంధయోశ్చైవ పార్శ్వ
 యోస్తనయోస్తథా ॥ ౮౪ ॥ కంట్యోఃపాణ్యోర్దుల్భయోశ్చ యద్వాపం
 చాంగవతక్మానా । హంసన్యాసమిమంకృత్వా న్యసేత్పంచాక్షరీంతతః ॥
 ౮౫ ॥ యథాపూర్వోక్తమాగేణ శివత్వమేనజాయతే । నాశివశ్శి
 వమభ్యసేన్మాశివశ్శివ మర్చయేత్ ॥ ౮౬ ॥ నాశివస్తుశివంధ్యామే
 న్మాశివశ్శివమాప్నుయాత్ ॥ తస్మాచైవీంతనుంకృత్వా త్యక్త్వాచపశుభా

—(పంచయజ్ఞ ఫలతారతమ్య కథనం.)—

వనాం ॥ ౮౭ ॥ శివోఽహమితిసంచింత్య శైవంకర్మసమాచరేత్ క
 ర్మయజ్ఞస్తపోయజ్ఞో జపయజ్ఞస్తదత్తరః ॥ ౮౮ ॥ ధ్యానయజ్ఞోజ్ఞానయ
 జ్ఞః పంచయజ్ఞఃప్రకీర్తితాః । కర్మయజ్ఞరతాఃకేచి త్తపోయజ్ఞరతాఃపరే
 ౮౯ ॥ జపయజ్ఞరతాశ్చాస్త్యే ధ్యానయజ్ఞరతాస్తథాజ్ఞానయజ్ఞరతాశ్చా
 స్త్యే విశిష్టాశ్చోత్తరోత్తరం ॥ ౯౦ ॥ కర్మయజ్ఞోద్విధాప్రోక్తః కామా
 కామవిభేదతః । కామాన్కామీతతోభుక్త్వా కామసక్తఃపునర్భవేత్ ।
 ౯౧ ॥ అకామోరుద్రభవనే బోగాన్భుక్త్వాతతశ్చుప్యతః । తపోయజ్ఞర
 తోభూత్వా జాయతేనాత్రసంశయః ॥ ౯౨ ॥ తపస్వీచపునస్తస్మిన్సోభ
 గాన్భుక్త్వా తతశ్చుప్యతః । జపధ్యానరతోభూత్వా జాయతేసువిమాన
 వః ॥ ౯౩ ॥ జపధ్యానరతోమతక్య స్తద్వైశిష్ట్యవశాదిహ । జ్ఞానంల
 బ్ధ్వాచిరాదేవ శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౯౪ ॥ తస్మాన్మూర్తోశివా
 జ్ఞప్తఃకర్మయజ్ఞోఽపిదేహీనాం । అకామఃకామసంయుక్తోబంధాయైవభవి
 ష్యతి ॥ ౯౫ ॥ తస్మాత్పంచసుయజ్ఞేషు ధ్యానజ్ఞానపరోధవేత్ । ధ్యా
 నంజ్ఞానంచయస్యాస్తి తీర్ణస్తేనభవాణకవః ॥ ౯౬ ॥ హింసాదిదోషనీ
 ర్ముక్తో విశుద్ధశ్చిత్తసాధనః । ధ్యానయజ్ఞఃపరస్తస్మా దపవగఃఫలప్ర

దః ॥ ౯౭ ॥ బహిఃకర్మకరాయస్వ న్నాతీవఫలభాగినః । దృష్టానరేంద్ర
భవనే తద్వదత్రాపికర్మణః ॥ ౯౮ ॥ ధ్యానినాంహివపుస్సూక్ష్మం భవే
త్ప్రత్యక్షమైశ్వరం । తథేహకర్మణాంస్థూలం మృత్యాష్టాద్యైః ప్రకల్పి
తం ॥ ౯౯ ॥ ధ్యానయజ్ఞరతాస్తస్మాద్దేవాన్పాషాణమృణ్మయాన్ ॥ నా
త్యంతంప్రతిపద్యంతే శివయాధాత్మ్యవేదనాత్ ॥ ౧౦౦ ॥ ఆత్మస్థాయశ్చ
వంత్యక్త్వా బహిరభ్యర్చయేన్నరః । హస్తస్థంఫలముత్సృజ్య లిహేత్కూ-

—(అంతర్యాగ ప్రశంస,)—

ర్పరమాత్మనః ॥ ౧౦౧ ॥ జ్ఞానాద్ధ్యానంభవేధ్యానాద్జ్ఞానంభూయః । పవ
తతే । తదుభావ్యాంభవేన్ముక్తి స్తస్మాద్ధ్యాన రతోభవేత్ ॥ ౧౦౨ ॥
ద్వాదశాంతేతథామూర్ఖీన్ లలాటేభూయగ్గాంతరే । నాసాగ్రేహత
థాస్యేవాకంధరే హృదయేతథా ॥ ౧౦౩ ॥ నాభావాశాశ్వతస్థానేశ్రద్ధా
విద్ధేనచేతసా । బహిర్యాగోపచారేణ దేవందేవీంచపూజయేత్ ॥ ౧౦౪ ॥
అధవాపూజయేన్నిత్యం లింగేవాకృతకేఽపివా । వస్తావాస్థంజితేవాధభ
క్త్యావితానుసారతః ॥ ౧౦౫ ॥ అధవాంతర్బహిశ్చైవపూజయేత్పరమేశ్వ
రం । అంతర్యాగరతఃపూజాం బహిఃకుర్వీతవానవా ॥ ౧౦౬ ॥ ఇతిశ్రీ
శైవే మహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే దీక్షా వి
ధానాది కథనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౭ ॥ * * *

—(ఉమామహేశ్వరయోగ స్వరూపవర్ణనం.)—

ఉపమన్యురువాచ ॥ వ్యాఖ్యాంపూజావిధానస్యప్రవదామిసమాస
తః ! శివశాస్త్రేషవేనైవ శివాయైకధితస్యతు ॥ ౧ ॥ అంగమభ్యంతరం
యాగ మగ్ని కార్యావసానకం । విధాయవానవాషశ్చా ద్బహిర్యాగం
సమాచరేత్ ॥ ౨ ॥ తత్రద్రవ్యాణిమనసా కల్పయిత్వావిశోధ్యచ । ధా
త్వావినాయకందేనం పూజయిత్వావిధానతః ॥ ౩ ॥ దక్షిణేచోత్తరే
చైవ నందీశంసుయశాంతథా । ఆరాధ్యమనసాసమ్యగ్గాసనంకల్పయేత్స
ధః ॥ ౪ ॥ ఆరాధనాదికై ర్యుక్త సింహ్వయోగాసనాదికం । పద్మాస
నంవావిమలంతత్వత్రయసమన్వితం ॥ ౫ ॥ తస్యోపరిశినంధ్యాయే త్సాం
బంసర్వమనూహరం । సర్వలక్షణసంపన్నం సర్వావయవశోభనం ॥ ౬ ॥
సర్వాతిశయసంయుక్తంసర్వాభరణభూషితం ॥ రక్తాన్యపాణిచరణం కుం

దమందస్మితాననం || ౭ || శుద్ధస్ఫటికసంకాశం పుల్లపద్మవిలోచనం । చే
తుభుజముదారాగం చారుచంద్రకలాధరం || ౮ || వరదాభయహస్తం
చ మృగటంకధరంహరం । భుజంగహారవలయం చారునీలగళాంతరం
|| ౯ || సర్వోపమానరహితం సానుగంసపరిచ్ఛదం । తతసంచితయేత్తస్య
వామభాగేమహేశ్వరీం || ౧౦ || ప్రపుల్లోత్పలపత్రాభాం విస్తీర్ణాయ
తలోచనాం । పూర్ణచంద్రాభవదనాంనీలకుంచిత
మూర్ధజాం || ౧౧ || నీలోత్పలదళప్రఖ్యాం చంద్రాధాకృతశేఖరాం
అతివృత్తఘనోత్తుంగస్నిగ్ధపీనపయోధరాం || ౧౨ || తనుమధ్యాంపుష్ప
శ్రోణీంపీతసూక్ష్మవరాంబరాం । సర్వాభరణసంపన్నాం లలాటతిలకో
జ్వలాం || ౧౩ || విచిత్రపుష్పసంకీర్ణ కేశపాశోపశోభితాం । సర్వ
తోఽనుగుణాకారాం కించిల్లజ్జయితాననాం || ౧౪ || హేమారవిందంవిక
సద్దధానాందక్షిణేకరే । దండవచ్ఛాపరంహస్తంనృస్యాసీనాం మహాస
నే || ౧౫ || పాశవిచ్ఛేదికాంసాక్షాత్సచ్చిదానందరూపిణీం ఏషంశేవం

—(శివమూర్తిధ్యాన క్రమనిరూపణం) —

చదేవీంచ ధ్యాత్వానన వరేశుభే || ౧౬ || సర్వోపచారవద్భక్త్యాభావపు
ష్పైస్సమర్పయేత్ । అధవాపరిక్తైస్త్వేవం మూర్తిమన్యతనూంవిభోః ||
|| ౧౭ || శైవీంసదాశివాఖ్యాంవా తథామాహేశ్వరీంపరాం । పద్మినిశకా
భిధానాంవా శ్రీకంఠాఖ్యామధాపివా || ౧౮ || మంత్రంన్యాసాదికంచా
పి కృత్వాస్వస్యాంతనౌయథా । అస్యాంమూర్తౌ మూర్తిమంతం శి
వస్సదసతఃపరం || ౧౯ || ధ్యాత్వాబాహ్యక్రమేణైవ పూజాంన్వితకయే
ద్ధియా । సమిదాజ్యాదిభిఃపశ్చాన్నాభాహూమంచభావయేత్ || ౨౦ ||
ఘ్రూమధ్యేచశివంధ్యాయే చ్చుద్ధదీపశిఖాకృతిం । ఇద్ధమంగేష్వతంత్రే
వా యోగేధ్యాన మయేశుభే || ౨౧ || అగ్నికార్యానసానంచ సర్వశై
వసమోవిధిః । అథచింతామయంసర్వం సమాప్త్యారాధనక్రమం || ౨౨ ||
లింగేచపూజయేద్దేవం స్థండిలేవానలేఽపివా ఇతిశ్రీ శైవేమహాపురా
ణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే ఏకోన వింశోఽధ్యాయః || ౧౯ ||

* * * * *

—(పూజాద్రవ్య నిరూపణం) —

ఉపన్యసాచ । ప్రోక్షయేన్ములమంత్రేణ పూజాస్థానంవిశు
ద్ధయే । గంధచందనతోయేన పుష్పంతత్రవినిక్షిపేత్ ॥ ౧ ॥ అస్త్రే
ణోత్సార్కవైః ఘ్నా సవకుంత్యచవర్మణా । అస్త్రుందిక్షుప్రవిన్యస్య కల్ప
యేదర్చనాభువం ॥ ౨ ॥ తత్రదర్భాన్పురిస్తీర్యతాశయేత్ప్రోక్షణాదిభిః ।
సంశోద్యసర్వపాత్రాణి ద్రవ్యశుద్ధింసమాచరేత్ ॥ ౩ ॥ ప్రోక్షణీమర్మ్యపా
త్రంచ పాద్యపాత్రమతఃపరం । తద్ధైవాచమనీయస్య పాత్రంచేతిచతుష్ట
యం ॥ ౪ ॥ ప్రక్షాళ్యప్రోక్ష్యవీక్ష్యాథ క్షిపేత్తేషుజలంశివం । పుణ్యా
ద్రవ్యాణిసర్వాణి యథాలాభంవినిక్షిపేత్ ॥ ౫ ॥ రత్నానిరజతంహేమ
గంధపుష్పాక్షతాదయః । ఫలపల్లవదర్భాశ్చ పుణ్యాద్రవ్యాణ్యనేకథా ॥
౬ ॥ స్నానోదకేసుగంధాది పానియ్యేచవిశేషతః । శీతలానిమనోజ్ఞాని
కుసుమాదీనినిక్షిపేత్ ॥ ౭ ॥ ఉశీరంచందనంచైవపాద్యేతుపరికల్పయేత్ ।
జాతికంకోలకర్పూర బహుమూలతమాలకాన్ ॥ ౮ ॥ క్షిపేదాచమనీ
యేచ చూర్ణాయిత్యావిశేషతః । ఏలాంసర్వేషుపాత్రేషు కర్పూరంచం
దనంతథా ॥ ౯ ॥ కుశాగ్రాణ్యక్షతాంచైవ యవవ్రీహితీలానపిఆజ్యసిద్ధా
ర్థపుష్పాణి భసితంచార్ఘ్యపాత్రకే ॥ ౧౦ ॥ కుశపుష్పయవవ్రీహి బహు
మూలతమాలకాన్ । ప్రక్షిపేత్ప్రోక్షణీపాత్రే భసితంచయథాక్రమం ॥
౧౧ ॥ సర్వత్రమంత్రంవిన్యస్య వర్మణావేష్ట్యబాహ్యతః । పశ్చాదస్త్రేణ
సంరక్ష్య ధేనుముద్రాంప్రదర్శయేత్ ॥ ౧౨ ॥ పూజాద్రవ్యాణిసర్వాణి
ప్రోక్షణీపాత్రవారిణా । సంప్రోక్ష్యమూలమంత్రేణ శోధయేద్విధివత్త
తః ॥ ౧౩ ॥ పాత్రాణాంప్రోక్షణీమేక మలాభేనర్వకర్మసు । సాధయేద
ఘృకమద్భిస్త త్సామాన్యంసాధకోత్తమః ॥ ౧౪ ॥ తతోవినాయకందేవం
భక్ష్యభోజ్యాదిభిఃక్రమాత్ పూజయిత్యావిధానేన ద్వారపార్శ్వేఽధదక్షి

—[సందికేశ్వరాదిపూజాకథనం]—

శే ॥ ౧౫ ॥ అంతఃపురాధిపంసాక్షాత్ సుందినంసన్యగర్చయేత్ । చామీ
కరాచలప్రఖ్యం సర్వాధరణభూషితం ॥ ౧౬ ॥ బాలేందుమకుటంసా
మ్యం త్రినేత్రంచచతుర్భుజం । దీప్తశూలమృగీటక తిగ్మవేత్రధరంప్ర
భుం ॥ ౧౭ ॥ చంద్రబింబాధవదనం హరివక్త్రమధాపివా । ఉత్తరేద్వా
రపార్శ్వస్య భార్యాంచమరుతాంసుతాం ॥ ౧౮ ॥ సుయశాంసునతామం

బా పాదమండనతత్పరాం । పూజయిత్వాప్రవిశ్యాంత ర్భవనంపరమేష్ఠి
 నః । ౧౯ ॥ సంపూజ్యలింగం తైఃత్రివిధైర్నిర్మాల్యమపనూదయేత్ ।
 ప్రక్షాళ్యపుష్పంశిరసిన్య సేత్తస్యవిశుద్ధయే ॥ ౨౦ ॥ పుష్పహస్తోజపేచ్ఛ
 క్త్యా మంత్రమంత్రవిశుద్ధయే । విశాన్యాంచండమారాధ్య నిర్మాల్యంత
 స్యదాపయేత్ ॥ ౨౧ ॥ కల్పయేదాసనంపశ్చా దాధారాదియధాక్రమం
 ఆధారశ క్తింకల్యాణీం శ్యామాంధ్యా యేదధోభువి ॥ ౨౨ ॥ తస్యాఃపురస్తా
 దుత్కంఠా మనంతంకుండలాకృతిం । ధవళంపంచఫణీనం లేలిహానమివాం

—[పద్మాసనస్వరూపకథనం]—

బరం ॥ ౨౩ ॥ తస్యోపర్యాసనంభద్రం కంఠీరవచతుష్పదం । ధర్మోజ్జానం
 చవైరాగ్యమైశ్వర్యం చపదానివై ॥ ౨౪ ॥ ఆజ్ఞేయాదిశ్వేతరక్తపీ త
 శ్యామానివణతః । అధర్మాదీనిపూర్వాది న్యుత్తరాంతాన్యనుక్రమాత్
 ౨౫ ॥ రాజావతఃమణిప్రఖ్యా న్యస్యగాత్రాణిభావయేత్ : అస్యోర్ధ్వా
 చ్చాదనంపద్మ మాసనంవిమలంసితం ॥ ౨౬ ॥ అష్టపత్రాణితస్యా హుర
 ణిమాదిగుణాష్టకం । కేసరాణిచవామాద్యా రుద్రావామాదిశక్తిభిః ॥
 ౨౭ ॥ బీజాన్యపిచతాయేవా శక్తయోఽస్తర్మనోన్మనీకణికాపర్వవైరా
 గ్యం నాలంజ్ఞానంశివాత్మకం ॥ ౨౮ ॥ కందంచశివధర్మాత్మా కణికాం
 తేత్రిమండలే । త్రిమండలోపర్యాత్మాది తత్త్వత్రితయమాసనం ॥ ౨౯
 సర్వాసనోపరిసుఖం విచిత్రాస్తరణాస్తృతం । ఆసనంకల్పయేద్దివ్యం శు
 ద్ధవిద్యాసముజ్వలం ॥ ౩౦ ॥ ఆవాహనంస్థాపనంచ సన్నిరోధంసీరీక్షణం ।
 సమస్కారంచకుర్వీత బద్ధాముద్రాంపుధక్ పృథక్ ॥ ౩౧ ॥ పాద్యమా
 చమనంచార్ఘ్యం గంధంపుష్పంతతఃపరం । ధూపందీపంచతాంబూలం
 దత్వాధస్నాపయేద్భివౌ ॥ ౩౨ ॥ అథవాపరికల్పేవ మాసనంమూర్తి
 మేవచ । సకలీకృత్యమూలేన బ్రహ్మభిశ్చాప్తైస్తథా ॥ ౩౩ ॥ ఆవా
 హయేత్తతోదేవ్యా శివంపరమకారణం । శుద్ధస్ఫటికసంకాశం దేవని
 శ్చలమక్షరం ॥ ౩౪ ॥ కారణంసర్వతోకానాం సర్వలోకమయంపరం ।
 అంతర్బహిస్థితంవ్యాప్య అణోరణుమహత్తరం ॥ ౩౫ ॥ భక్తానామప్రయ
 త్నేన దృశ్యమిశ్వరమన్యయం । బ్రహ్మాండవిష్ణురుద్రా ద్యైరపిదేవై
 ర్మనోచరం ॥ ౩౬ ॥ వేదసారంచవిద్వద్భి రగోచరమితిశుతం । ఆదిమ

ధ్యాంతరహితం భేషజంభవరోగిణాం ।

32 ॥ శివతత్త్వమితిఖ్యాతం శివాధాన్యగతిస్థితం । పంచోపచారవద్భక్త్యా
...ర్థ అభిషేకక్రమనిరూపణం ర్థ...

పూజయేల్లింగమూర్ధని । 3౩ ॥ లింగమూర్తిమహేశశశ్చ శివస్యప
రమాత్మనః । స్నానకాలేష్వకుర్వీత జయశబ్దాదిమంగలం ॥ 3౪ ॥ పం
చగవ్యఘృతక్షీరద ధిమధ్వాదిపూర్వకైః । ఫలైఃఫలానాంసారైశ్చ తిల
నపకపసక్తుభిః ॥ ౪౦ ॥ బీజైర్యవాదిభిశ్చస్తై శూచినైర్వామాదిసంభ
వైః । సంస్నాప్యాలిప్యపిష్టాద్యైః స్నాపయేదుష్ణవారిభిః ॥ ౪౧ ॥ ఘృషక
యేద్బిల్వపత్రాద్యైలేపగంధాపనుత్తయే । పునస్సంస్నాప్యసలితైశ్చ
క్రవతుక్యపచారతః ॥ ౪౨ ॥ సుగంధ్యామలకందద్వా ధ్ధరిద్రాంచ య
ధాక్రమంతతస్సంశోధ్యసలితై ర్లింగంబేరమథాపివా ॥ ౪౩ ॥ స్నాపయే
ద్గంధతోయేన కుశపుష్పదకేనచ । హిరణ్యరత్నతోయైశ్చ మంత్రసి
ద్ధీర్యథా క్రమం ॥ ౪౪ ॥ అసంభవేతుద్రవ్యాణాం యథాసంభవసం
భృతైః । కేవలైర్మంత్రతోయైర్వా స్నాపయేచ్ఛద్ధయాశివం ॥ ౪౫ ॥
కలశేనాధశంఖేన వధాన్యాపాణినాతథా । సకుశేనసపుష్పేణస్నాపయే
న్మంత్రపూర్వకం ॥ ౪౬ ॥ పవమానేనరుద్రేణ నీలేనత్వరితేనచ । లిం
గనూక్తాదిసూక్తైశ్చ శిరసాధర్వణేనచ ॥ ౪౭ ॥ ఋగ్విశ్చసామభి
శ్చైవై ర్భ్రహ్మభిశ్చాపి పంచభిః । స్నాపయేద్దేవదేవేశం శివేనప్రణవే
నచ ॥ ౪౮ ॥ యథాదేవస్యదేవ్యాశ్చ కుర్యాత్సాన్నినాదికంతథా । న
తుకశ్చిద్విశేషోఽస్తి తత్రతౌసదృశౌయతః ॥ ౪౯ ॥ ప్రథమందేవముద్దిశ్య
కృత్వా స్నాన్నినాదికాఃక్రియాః । ద్వేవ్యైశ్చాత్మకుర్వీత దేవదేవస్యశాస
నాత్ ॥ ౫౦ ॥ అర్థనారీశ్వరేపూజ్యే పార్వాపర్యంచవిద్యతే । తత్రతత్రో
పచారాణాం లింగేవాన్యత్రవాక్యచిత్ ॥ ౫౧ ॥ కృతాభిషేకంలింగాద్యం
శుచినాచసుగంధినా । సంయృజ్యవాససాదద్వా దంబరంచోపవీతకం ॥ ౫౨ ॥
పాద్యమాచమనంచార్ఘ్యం గంధపుష్పంచభూషణం । ధూపందీపంచ నై
వేద్యం పానీయముఖశోధనం ॥ ౫౩ ॥ పునశ్చాచమనీయంచ ముఖ
వాసంతతఃపరం । ముకుటంచశుభంభద్రంసర్వరత్నైరలంకృతం ॥ ౫౪ ॥
భూషణానివిచిత్రాణి మాల్యానివివిధానిచ । అంజనంచామరంఛత్రంతా

లవృంతంచదర్పణం || ౫౫ || దత్వానీరాజనంకుర్యా త్సర్వమంగలనిష్ఠ
 నైః | గీతనృత్యాదిభిశ్చైవజయశబ్దసమన్వితైః || ౫౬ || హేమేచరాజతే
 తామే పాత్రేవామృణ్మయేశుభే పద్మకైశ్శోభితైః | ఘృష్టై ర్బిజైర్దధ్య
 త్తతాదిభిః || ౫౭ || త్రిశూలశంఖయుగ్మాబ్జ సంద్యానరైఃకరీషజైః శ్రీ
 వత్సన్వస్తికాదర్శ వజ్రైర్వహ్నిద్యుదిచిహ్నితైః || ౫౮ || అష్టప్రదీపాన్స
 రితో విధాన్యైకంతుమధ్యతః | తేషువామాదికాశ్చింత్యాః పూజ్యాశ్చ
 నవశక్తయః || ౫౯ || కవచేనసమాచ్ఛాద్య సంరక్ష్యోస్తేణసర్వతః |
 ధేనుముద్రాంచసందశ్యేకపాణిభ్యాంపాత్రముద్ధరేత్ || ౬౦ || ఆధవారో
 పయేత్పాత్రే పంచదీపాన్యథాక్రమం | విదిత్యుపిచమధ్యేచ దీపమేకమ
 ధాపివా || ౬౧ || తతస్తత్పాత్రముద్భృత్య లింగాదేమపరిక్రమాత్ | త్రిః
 ప్రదక్షిణయోగేన భాషయేన్ములవిద్యయా || ౬౨ || దద్యాదర్ఘ్యం
 తతోమూర్ధ్నిఽభిసేతంచసుగంధితం | కృత్వాపుష్పాంజలింపశ్చాదు
 పహారాన్నివేదయేత్ || ౬౩ || పానీయంచతతోదద్యా ద్దత్వాచాచమనం
 పునః | పంచసాగంధికోపేతం తాంబూలంచనివేదయేత్ || ౬౪ || ప్రోక్షయే
 త్ప్రోక్షణీయానిగాననాట్యాదికారయేత్ | లింగాచాశివయోశ్చింతాంకృ
 త్యాశక్త్యాజపేచ్ఛినం || ౬౫ || ప్రదక్షిణంప్రమాణంచ స్తవంచాత్మసమ
 ర్పణం | విజ్ఞాపనంచకార్యాణాం కుర్యాద్విసయపూర్వకం || ౬౬ || అ
 ఘ్నంపుష్పాంజలిందత్వా బధ్వాముద్రాయథావిధి | పశ్చాత్తమాప
 యేద్దేవ ముద్వాస్యాత్మనిచింతయేత్ || ౬౭ || పాద్యాదిముఖవా
 సాంతమర్హ్యద్యంచాతీసంకటే | పుష్పనిక్షేపమాత్రంవా కుర్యాద్భా
 వపురస్సరం || ౬౮ || తావత్తైవపరోధర్మో భావేనసుకృతోభవేత్ | అ
 సంపూజ్యనభుంజీత శివమాప్రాణసంచరాత్ || ౬౯ || యదిపాపస్తుసుంజీ
 తస్త్వైరంతస్యననిషక్తుతిః | ప్రమాదేనతుభుక్తంచే త్తదుద్గీర్యప్రయ
 త్నతః || ౭౦ || స్నాత్వాద్విగుణమర్ఘ్యర్చ్యదేవందేవీ ముహూర్త్యచ | శివ
 స్థాయుతమభ్యస్త్యే ద్భ్రహ్మచర్యపురస్సరం || ౭౧ || పరేద్యుశ్శక్తితోద
 త్వా సువణాద్యంశివాయచ | శివభక్తాయవాక్యత్వా మహాపూజాం

—* ఆవరణదేనతా పూజాక్రమ కథనం *—

శుచిర్భవేత్ || ౭౨ || అనుక్తంచాత్రపూజాయాక్రమోపభయూదినా

యత్తదన్యత్ప్రసక్త్యైవ సమాసాన్నతువిస్తరాత్ ॥ 23 ॥ హవిర్ని వేద
నాత్పూర్వం దీపదానాదనంతరం । కుర్యాదావరణాభ్యర్చ్యం ప్రాప్తే
నీరాజనేఽథవా ॥ 24 ॥ తత్రేతానాదిసద్యాంతం హృదాద్యస్తాంతమేవచ
శిషన్యచశివాయాశ్చ ప్రథమావరణేయజేత్ ॥ 25 ॥ ఈశాన్యాంపూర్వ
భాగేచ దక్షిణేచోత్తరేతథా పశ్చిమేచతథాజ్ఞేయా మైశాన్యానియుతౌ
తతః ॥ 26 ॥ వాయువ్యాంపునరీశాన్యాం చతుర్దిక్కుతతఃపరం । గభాన్
వరణమాఖ్యాతం మంత్రసంఘాతమేవవా ॥ 27 ॥ హృదయాద్యస్త్ర
పర్యంత మధవాపిసమర్పయేత్ । తద్బహిఃపూర్వతశ్చక్రం యమందక్షి
ణతోయజేత్ ॥ 28 ॥ వరుణంవారుణేభాగే ధనదంచోత్తరేబుధః ।
ఈశమైశేఽనలంస్వీయే నైయుతేనియుతీయజేత్ ॥ 29 ॥ మారుతేమా
రుతంవిష్ణుం నైయుతేవిధిమైశ్వరే । బహిఃపద్మస్యవజ్రాదీన్యజ్ఞాంతాన్యా
యుధాన్యపి ॥ ౩౦ ॥ ప్రసిద్ధరూపాణ్యాశానులోకేశానాంక్రమాద్యజేత్
దేవందేవీంచసంప్రేక్ష్య సర్వావరణదేవతాః ॥ ౩౧ ॥ బద్ధాంజలిపుటా
ధ్యేయా స్స మాసీనంయథాసుఖం । సర్వావరణదేవా
నాం సావభిధానైర్నమోయతైః ॥ ౩౨ ॥
పుష్పైసంపూజనంకుర్యాన్నత్వాస్మృత్వా యథాక్రమం గర్భావరణమే

—[పూజాద్రవ్య ప్రసంసా.]—

వాపి యజేత్స్వావరణేనవా ॥ ౩౩ ॥ యోగేధ్యానేజపేహూమే బా
హ్యేవాభ్యంతరేఽపివా । బహిశ్చపక్షిధండేయంశుద్దముద్గాన్నమేవచ ॥
౩౪ ॥ పాయసందధిసంమిశ్రం గౌఢంచమధునాప్లుతం । ఏతేష్వేకమనే
కంవా నానావ్యంజనసంయుతం ॥ ౩౫ ॥ గుడఖండాన్వితందద్యాన్మధితం
దధిచోత్తమం । భక్ష్యాణ్యపూపముఖ్యాని స్వాదుమంతిఫలానిచ ॥ ౩౬ ॥
ఏలాచందనపుష్పాశ్శంపాసీయంచాతిశీతలం । మృదుతైలరసాక్తంచ
ఖండంపూగఫలస్యచ ॥ ౩౭ ॥ దలానినాగవల్యాశ్చ గౌరాణిచశివానిచ ।
శైలమేవసితంచూణం నాతిరూక్షంనదూషితం ॥ ౩౮ ॥ కర్పూరంచా
ధకంకోలం జాత్యాదిచనవంశుభం । ఆలేపనంచందనంస్యాన్మూలకా
ష్ఠరజోమయం ॥ ౩౯ ॥ కస్తూరికాకుంకుమంచ రసోమృగమదాత్మకః ।
పుష్పాణిసురభీణేవ పవిత్రాణిశుభానిచ ॥ ౪౦ ॥ దుర్గంధాన్యగ్రగంధా

ని దూషితామృషితానిచ । స్వయమేవవిశీర్ణాని నాదేయానిశివార్చనే ॥
 ౯౦ ॥ వాసాంసించమృదూన్యేవ నవానిచశుభానిచ । దుకూలపట్టదేవాం
 గ మయానిచసితానిచ ॥ ౯౧ ॥ నవరత్నచితాన్యేవ తపనీయమయానిచ
 విద్యుద్వలయకల్పాని భూషణానివిశేషతః ॥ ౯౨ ॥ సర్వాణ్యేతానికర్పూ
 ర నిర్యాసాగురుచందనైః । ప్రధూపితానిపుష్పేషై ర్వాసితానిసమంత
 తః ॥ ౯౩ ॥ చందనాగరుకర్పూర కుప్తగుగ్గులుచూర్ణకైః । ఘృతేనమ
 ధునాచైవ సిద్ధోధూపఃప్రశస్యతే ॥ ౯౪ ॥ కపిలాసంభవేనైవ ఘృతేనా
 పిసుగంధినా । నిత్యంప్రదీపితాదీపాః శస్త్రాఃకర్పూరసంయుతాః ॥ ౯౫ ॥
 పంచగవ్యంచమఘరం పయోదధిఘృతంతథా । కపిలాసంభవంశంభో రి
 ప్తంస్నానేచపానకే ॥ ౯౬ ॥ ఆసనానిచభద్రాణి గజదంతమయానిచ ।
 సువర్ణరత్నచిత్రాణి చిత్రాణ్యాస్తరణానిచ ॥ ౯౭ ॥ మృదూపథా
 నయుక్తాని సూక్ష్మతూలమయానిచ । ఉచ్చావచానిరమ్యాణి శయనాని
 సుఖానిచ ॥ ౯౮ ॥ నద్యాస్సముద్రగామిన్యా నదాద్వాంభస్సమా
 హృతః । వస్త్రపూతంచశీతంచ విశిష్టంస్నానపానయోః ॥ ౧౦౦ ॥ ఛ
 త్రంశశినిభంచారు ముక్తాదామవిరాజితం । నవరత్నచితందివ్యం హే
 మదండ్లమనోహరం ॥ ౧౦౧ ॥ చామరేచసితేనూత్నేచామీకరపరిష్కృతే ।
 రాజహంసద్వయాకారే రత్నదండోపశోభితే ॥ ౧౦౨ ॥ దర్పణంచాపిసు
 స్నిగ్ధం దివ్యగంధానులేపనం । సమంతాదత్నసంఛన్నం స్రగ్వరేశ్చా
 పిసూషితం ॥ ౧౦౩ ॥ గంభీరనినదశృంఖో హంసకుందేందుసన్నిభః । ఆ
 న్వప్తప్రాదిదేశేషు రత్నచామీకరాంచితః ॥ ౧౦౪ ॥ కాహలానిచర
 మ్యాణి నానానాదకరానిచ । సువర్ణనిర్మితాన్యేవ మాక్తికాలంకృతా
 నిచ ॥ ౧౦౫ ॥ భేరీమృదంగమురజ తిమిచ్ఛాపటహదయః । సముద్రక
 ల్పసన్నాదాః కల్పనీయాఃప్రయత్నతః ॥ ౧౦౬ ॥ భాండాన్యపిచరమ్యాణి
 పాత్రాణ్యపిచకృచ్ఛశః । తదాధారాణిసర్వాణి సౌవర్ణాన్యేవధార
 —[శివాలయ నిర్మాణకథనం]—

యేత్ ॥ ౧౦౭ ॥ ఆలయంచమహేశస్య శివస్యపరమాత్మనః । రాజావ
 నధవత్కల్ప్యం శిల్పశాస్త్రోక్తలక్షణం ॥ ౧౦౮ ॥ ఉచ్చప్రాకారసంభిన్న
 భూధరాకారగోళురం । అనేకరత్నసంచ్ఛన్నం హేమద్వారకవాటకం ॥

౧౦౯ । తప్తజాంబూనదమయం రత్నస్తంభశతావృతం । ముక్తాదామ
 వితానాఢ్యం విద్రుమద్వారతోగణం ॥ ౧౧౦ ॥ చామీకరమయైర్దివ్యై
 ర్మకుటైఃకుంభలక్షణైః । అలంకృతశిరోభాగ మస్త్రరాజేనచిహ్నితైః ॥
 ౧౧౧ ॥ రాజన్యాహానివాసైశ్చ రాజవీధ్యాదిశోభితైః । ప్రక్షిప్త
 ప్రాంశుశిఖరైఃప్రాసాదైశ్చసమంతతః ॥ ౧౧౨ ॥ ఆస్థానాస్థానైర్యైశ్చ
 స్థితైర్దిక్షువిదుక్షుచ । అత్యంతాలంకృతప్రాంత మంతరావరణైరివ ॥
 ౧౧౩ ॥ ఉత్తమస్త్రీసహస్రైశ్చ నృత్యగేయవిశారదైః వేణువీణావిదగ్ధై
 శ్చ పురుషైశ్చహుభిర్యుతం ॥ ౧౧౪ ॥ రక్షితంరక్షిభిర్ద్వైర్గజవాజర
 థాన్వితైః । అనేకపుష్పవాతీభి రన్తేకైశ్చసరోవరైః ॥ ౧౧౫ ॥ దీప్తి
 కాభిరనేకాభి ర్దిగ్విదిక్షువిరాజితం । వేదవేదాంగతత్వజ్ఞై శ్శివశాస్త్రప్ర
 రాయణైః ॥ ౧౧౬ ॥ శివాశ్రమరతైర్భక్తై శ్శివశాస్త్రోక్తలక్షణైః । శాం
 తైస్త్రితముఖైశ్చైవై స్సదాచారపరాయణైః ॥ ౧౧౭ ॥ శైవైర్మాహే
 శ్వైరైశ్చైవ శ్రీమద్భిస్సేవితంద్వితైః । ఏవమంతర్బహిర్వాధ యథా
 శక్తివినిర్మితే ॥ ౧౧౮ ॥ స్థానేశిలామయేదాంతే దారవచేష్టకామయే ।
 కేవలంమృణ్మయేవాపి పుణ్యరణ్యేపివాగిరౌ ॥ ౧౧౯ ॥ నద్యాంనేవాల
 యేన్యత్ర దేశేవాధశుభేగృహే । ఆఢ్యోవాధదరిద్రోవా స్వకాంశక్తిమ
 వంచయన్ ॥ ౧౨౦ ॥ ద్రవ్యైస్సోయాజితై రేవభక్త్యాదేవంసమర్చ
 యేత్ । అథాన్యాయాజితైఃశ్చాపి భక్త్యాచేచ్ఛివమర్చయేత్ ॥ ౧౨౧
 నతస్యప్రత్యవాయోస్తి భావవశ్యోయతఃప్రభుః । న్యాయాజితైఃపిద్ర
 వ్యైరభక్త్యాపూజయేద్యది ॥ ౧౨౨ ॥ నతత్ఫలమవాప్నోతి భక్తిరేవా
 త్రకారణం । భక్త్యావిత్రానుసారేణ శివముద్దిశ్యయత్కృతం ॥ ౧౨౩ ॥
 అల్పేమహతివాతుల్యం ఫలమాఢ్యదరిద్రయోః । భక్త్యాప్రహోదితఃకు
 ర్యా దల్పవిత్తోపిమానవః ॥ ౧౨౪ ॥ మహావిభవసారోపి నకుర్యాద్భక్తివ
 జితః । సర్వస్వమపియోదద్యా చ్చివేభక్తివివజితః ॥ ౧౨౫ ॥ నతే
 సఫలభాక్సస్యాద్భక్తిరేవాత్రకారణం । నతత్తపోభిరత్యుగ్రైర్నచస
 ర్వైర్మహామఖైః ॥ ౧౨౬ ॥ గచ్ఛేచ్ఛివపురందివ్యం ముక్త్యాభక్తింశివా
 త్మికాం । గుహ్యద్గుహ్యతరంకృష్ట సర్వత్రపరమేశ్వరే ॥ ౧౨౭ ॥ శివే
 భక్తిర్నసందేహః స్తయాయుక్తోవిముచ్యతే । శివమత్రంజపోధ్యాశం

హూమాయజస్తప్రశుతం ౧౨౫॥ దానమధ్యయనంసర్వం భావాధానం
 నాతసంశయః । భావహీనోనరస్సర్వంకృత్యాపినవిముచ్యతే ॥ ౧౨౬ ॥
 భావయుక్తఃపునస్సర్వ మకృత్యాపివిముచ్యతే । చాంద్రాయణనహస్యై
 శ్చప్రాజాపత్యశ్చైస్తథా ॥ ౧౩౦ ॥ మాసోపవాసేశ్చాన్యైశ్చ శివభక్త
 స్సకంఠలం । అభక్తామానవాశ్చాస్మి న్లోకేగిరిగుహాసుచ ॥ ౧౩౧ ॥ త
 పఃతిచాల్పభోగాధేభక్తోభావేనముచ్యతే । సాత్త్వికంముక్తిదంకర్మ
 సత్త్వేవైయోగినస్థితాః ॥ ౧౩౨ ॥ రాజసంసిద్ధిదంకుర్యః కర్మణోరజసా
 వృతాః । అసురారాక్షసాశ్చైవ తమోగుణసమన్వితాః ॥ ౧౩౩ ॥ వి
 హికాధానయజంతీశం నరాశ్చాన్యేపితాదృశాః । తామసంరాజసంవాపి
 సాత్త్వికంభావమేవవా ॥ ౧౩౪ ॥ ఆశ్రిత్యభక్త్యాపూజాద్యం కుర్వభద్రం
 సమశ్నుతే । యతఃపాపాణావాత్తాతుం భక్తిర్నారీవనిర్మితా ॥ ౧౩౫ ॥
 తస్మాద్భక్త్యుపపన్నస్య రజసాతమసాచకిం । అంత్యజోవాధమోవాపి
 మూఘోవాపతితోపివా ॥ ౧౩౬ ॥ శివంప్రపన్నశ్చేతకృష్ణ పూజ్యస్స
 ర్వసురాసురైః । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన భక్త్యైశశివమర్చయేత్ ॥
 ౧౩౭ ॥ అభక్తానాంక్వచిదపి ఫలంనాస్తియతస్తతః । నత్యాయతిరహస్యం
 తే శృణుకృష్ణవచోమమ ॥ ౧౩౮ ॥ వేదేశ్చాన్యైర్వేదవిద్భిర్విచార్యసు
 వినిశ్చితం । బ్రహ్మహ్నోవాసురాపోవాస్తేయీవాగురుతల్పగః ॥ ౧౩౯ ॥
 మాతృహాపిత్రహావాపి వీరహాభూతహాపివా । సంపూజ్యామంత్రకంభ
 క్త్యా శివంప్రమకారణం ॥ ౧౪౦ ॥ తైస్త్వేషాంపెర్విముచ్యేత వక్షే
 ద్వాదశభిఃక్రమాత్ । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పతితోపియజేచ్ఛిసం ॥
 ౧౪౧ ॥ భక్తశ్చేన్నాపరఃకశ్చిద్భిక్షాహారోజితేంద్రియః । కృత్యాపిసు
 మనాత్పాపం భక్త్యాపంచాక్షరేణతు ॥ ౧౪౨ ॥ పూజయేద్దదిదేవేశం
 తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే । అభ్యక్షావాయుభక్షాశ్చ యేచాన్యేప్ర
 తకర్మితాః ॥ ౧౪౩ ॥ తేషామేతైర్వైతైర్నాస్తి శివలోకసమాగమః ।
 భక్త్యాపంచాక్షరేణైవ యశ్శివంసకృదర్చయేత్ ॥ ౧౪౪ ॥ సోపిగచ్ఛేచ్ఛి
 వస్థానం శివమంత్రస్యగౌరవాత్ । తస్మాత్తపాసిన్విజ్ఞాశ్చ సర్వేసర్వ
 స్వదక్షిణాః ॥ ౧౪౫ ॥ శివమూర్త్యుర్చనస్యైతే కోట్యంశేనాపినోప
 మాః । బద్ధోవాప్యధముక్తోవాపాశాత్పంచాక్షరేణచేత్ ॥ ౧౪౬ ॥ పూ

జయేన్ముచ్యతేభక్తోనాత్రకార్యావిచారణా | అరుద్రోవాసరుద్రోవా సూ
క్తేనశివమచయేత్ || ౧౦౮ || యస్సకృత్పతితోవాపి మూఢోవాము
చ్యతేనరః | పడతు రేణవానిత్యం తథాపంచాక్షరేణవా || ౧౦౯ || సబ్ర
హ్మింగేనవాతేన సహంసేనవిముచ్యతే | తస్మానిత్యంశివంభక్త్యా సూక్త
మంత్రేణపూజయేత్ || ౧౧౦ || శివభక్తోజితక్రోధో హ్యలబ్ధోలబ్ధవ
నచ | అల బ్ధా ల్ల బ్ధ వ వా త్ర వి శిష్టో నా త్ర స ం శ యః ||
౧౧౧ || తస్మాల్లబ్ధైవదేవేశం సూక్తమంత్రేణపూజయేత్ | ఏకకాలం
ద్వికాలంవా త్రికాలంనిత్యమేవవా || ౧౧౨ || యేర్చయంతిమహాదేవం
విజ్ఞేయాంతేగణేశ్వరాః | జ్ఞానేనాత్మసహాయేన నార్చితోభగవాంచ్ఛినః |
౧౧౩ || సచిరంసంసరత్యస్మిన్సంసారేమఃఖసాగరే ! దుర్లభంప్రా
ప్త్యమానుష్యం మూఢోనార్చయతేశివం || ౧౧౪ || నిష్ఫలంతస్యయజ్ఞ
స్స మోక్షాయనభవేద్యతః | దుర్లభంప్రాప్త్యమానుష్యం యేర్చయం
తిషినాకినం || ౧౧౫ || తేహంహిసఫలంజన్మ కృతార్థాస్తేనరోత్తమాః |
భవభక్తివరాయేచ భవప్రణతచేతసః || ౧౧౬ || భవసంస్మరణోద్యు
క్తా నతేమఃఖస్యభాగినః | భవనానిమనోజ్ఞాని విభ్రమాభరణాస్త్రి
యః || ౧౧౭ || ధనంచాత్మప్తిపర్యంతం శివపూజావిధేఫలం | యేవాం
ఛాతిమహాభోగాన్ రాజ్యంచత్రిదశాలయే || ౧౧౮ || తేవాంచ్ఛంతిసదాకా
లం హరస్యచరణాంబుజం | సౌభాగ్యంకాంతిమద్రూపం సత్సంత్యాగార్థ
భావతా || ౧౧౯ || శౌర్యంచజగతిఖ్యాతి శ్శివమచయతోభవేత్ | త
స్మాత్సర్వంఽరిత్యజ్య శివై కాహితమాసనః || ౧౨౦ || శివపూజావిధింకుర్యా
ద్యదీచ్ఛేచ్ఛివమాత్మనః | త్వరితంజీవితంయాతి త్వరితంయాతియావనం
౧౨౧ || త్వరితంవ్యాధిరప్యేతి తస్మాత్పూజ్యఃపినాకధృక్ | యావన్నా
యాతిమరణం యావన్నాక్రమతేజరా || ౧౨౨ || యావన్నేద్రియనైక
ల్యం తావత్పూజయశంకరం | నశివార్చనతుల్యోస్తి ధర్మోఽన్యోధువస
త్రయే || ౧౨౩ || ఇతివిజ్ఞాయయత్సేన పూజనీయస్సదాశివః | ద్వారయా
గంచవనికాం పరివారబలిక్రియాం || ౧౨౪ || నిత్యోత్సవంచకుక్ష్వితప్రా
సాదేకుడిపూజయేత్ | హవిర్నివేదనాదూర్ధ్వం స్వయంచానుచరోఽపి
వా || ౧౨౫ || ప్రాసాదపరివారేభ్యో బలింధద్యాద్యభాక్రమం || ౧౨౬ ||

మృసహవాదితై స్తదాశాభిముఖస్థితః ॥ ౧౬౫ ॥ పుష్పంధూసంచదీపం
చ దద్యాదన్నంజలైస్సహా । తతోదద్యాన్నహాపీతేతిష్టన్ శృలముదజ్జు
ఖః ॥ ౧౬౬ ॥ తతోనివేదితందేవే యత్తదన్నాదికంపురా । తస్సర్వంసా
వశేషంవాచండాయవినివేదయేత్ ॥ ౧౬౭ ॥ హుత్వాచవిధివత్పశ్చాత్పూ
జాశేషంసమాపయేత్ । కృత్యాప్రయోగంవిధివ ద్ద్యాసన్నంత్రంజపం
తతః ॥ ౧౬౮ ॥ నిత్యోత్సవప్రకుర్వీత యథోక్తంశివశాసనే । విప్రలేతై
జసేపాత్రే రత్నపద్మోపశోభితే ॥ ౧౬౯ ॥ అస్త్రపాశుపతందివ్యం తత్రా
వాహ్యసమర్చయేత్ । శిరస్యారోప్యతత్పాత్రం ద్విజస్యాలంకృతస్యచ ॥
౧౭౦ ॥ నృస్తాస్త్రవపుషాతేన దీప్తయష్టిధరస్యచ । ప్రాసాదపరివారే
భ్యో బహిర్మండలనిస్సనైః ॥ ౧౭౧ ॥ నృత్యగేయాదిభిశ్చైవ సహదీప
ధ్వజాదిభిః । ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా సదృతంనవిలంబితం ॥ ౧౭౨ ॥ మ
హాపీఠంసమాహృత్య త్రిప్రదక్షిణయోగతః । పునఃప్రవిష్టోద్వారస్థోయ
జమానఃకృతాంజలిః ॥ ౧౭౩ ॥ ఆదాయాభ్యంతరంసీత్యా హ్యస్త్రము
ద్వాసయేత్తతః । ప్రదక్షిణాదికంకృత్వా యథాపూర్వోదితంక్రమాత్ ॥
౧౭౪ ॥ ప్రదాయచాప్తపుష్పాణి పూజామథసమాపయేత్ ॥ ౧౭౫ ॥ ఇతి
శ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయసంహితాయా ముత్తరభాగే శివపూ
జావిధిర్నామ వింశోధ్యాయః ॥ ౨౦. * * *

ఉపమన్యురువాచ । అథాగ్నికార్యంవత్సోమికుండేవాస్థండిలేవివా
వేద్యాంవాహ్యాయసేపాత్రే మృణ్మయేవానలేశుభే ॥ ౧ ॥ ఆధాయాజ్ఞం
విధానేన సంస్కృత్యచతతఃపరం । తత్రారాధ్యమహాదేవం హోమకర్మ
సమాచరేత్ ॥ ౨ ॥ కుండంద్విహస్తమానంవాహస్త
మాత్రమథాపివా । వృత్తంవాచతురస్రంవా
కుర్యాద్వేదీంచమండలం ॥ ౩ ॥ కుండంవిస్తారవన్నిమ్నం తన్నద్యేష్ట
దలాంబుజం ॥ చతురంగులముత్సేధం తస్యద్వ్యంగులమేవవా ॥ ౪ ॥ విత
స్తిద్విగుణోనత్యా నాభిమంత్రఃప్రచక్షతే । మధ్యంచమధ్యమాంగుళ్యా
మధ్యమోత్తమపర్వణోః ॥ ౫ ॥ అంగుళికధ్యదేసద్భిస్తచ్చతుర్వింశతికరః ।
మేఖలానాంత్రయంవాపి ద్వయమేకమథాపివా ॥ ౬ ॥ యథాశోభరిప్ర
కుర్వీత శిక్షుమిష్టంమృదాస్థిరం । అశ్వద్ధప్రవద్యోనిం గజాధరపదేవవా

౭॥ మేఖలామధ్యతఃకుర్యాత్సృశ్చిమేదక్షిణేఽపివా శోభనామగ్రతఃకించిన్ని

—(హేమామాగ్ని సంస్కారః)—

మ్నామున్నీలికాంశనైః । ౮ ॥ అగ్రేణకుండాభిముఖం కించిదుత్సృజ్య
మేఖలాం । నూత్యేధనియమోవేద్యా స్సామాదీవాధసైకతీ॥ ౯ ॥ మం
డలంగోశకృత్తయై ర్గానంపాత్రస్యనోదితం । కుంభంచమృణ్మయీంవేది
మాలిపేద్గోమయాంబునా ॥ ౧౦ ॥ ప్రత్యుశ్యతాపయేత్సాత్రం ప్రోక్షయే
దన్యదంధసా । స్వసూత్రోక్తప్రకారేణ కుండాదౌవిలిఖేత్తతః ॥ ౧౧ ॥
సంప్రోక్ష్యకల్పయేద్దర్భైః పుష్పైర్వావహ్నివిష్ఠరం । అర్చనాఘోష
హోమాధః సర్వద్రవ్యాణిసాధయేత్ ॥ ౧౨ ॥ ప్రత్యుశ్యతౌశనియ్యా
ని ప్రోక్షణ్యాప్రోక్ష్యశోధయేత్ । మణిజంకాప్టజంవాధ శోత్రియాగార
సంభవం । ౧౩ ॥ అన్యంవాగ్ద్వితంవహ్నిం తతస్సాధారమాసయేత్ ।
త్రిప్రదక్షిణమావృత్య కుండాదేరుపరిక్రమాత్ ॥ ౧౪ ॥ వహ్నిబీజంస
ముచ్చార్చ్య త్వాదధీతాగ్నిమాసనే । యోనిమార్గేణవాతద్వ దాత్మన
స్సంముఖేనవా ॥ ౧౫ ॥ యోనిప్రదేశగస్సర్వం కుండేకుర్యాద్విచక్షణః ।
స్వనాభ్యంతస్థితంవహ్నిం తద్రంధ్రాద్విస్ఫులింగవత్ ॥ ౧౬ ॥ నిగమ్య
పావకేబాహ్యేలీ నంబిబాకృతింస్మరేత్ । ఆజ్యసంస్కారపర్యంత మ
న్వాధానపురిస్సరం ॥ ౧౭ ॥ స్వసూత్రోక్తక్రమాత్కుర్యా న్మూలమం
త్రేణగుంత్రవిత్ । శివమూర్తింసమభర్చ్య తతోదక్షిణపార్శ్వతః ॥ ౧౮ ॥
న్యస్యమంత్రంఘృతేముద్రాం దర్శయేద్దేనుసంజ్ఞితాం । సృక్త్రువా
తైజసా గ్రాహ్యానకాంశ్యాయస సైసకాః ॥ ౧౯ ॥ యజ్ఞదారుమయా
వాపి స్మార్తావాశిల్పసమ్మతౌ । పర్ణేవాబ్రహ్మవృక్షాదేర చ్ఛిద్రేమధ్యఉ
ద్ధితే ॥ ౨౦ ॥ సంమృజ్యద్దర్భస్తావహ్నా సంతాప్యప్రోక్షయేత్పునః ।
పరిషిచ్యస్వసూత్రోక్త క్రమేణశివపూర్వకైః ॥ ౨౧ ॥ జహుయాద
ప్యభిర్భజై రగ్నిసంస్కారసిద్ధయే । భృంస్తుభృంశ్చుంక్రమేణైవ పుం
ద్రుంద్రుమిత్యతఃపరం ॥ ౨౨ ॥ బీజానిసప్తసప్తానాం జహ్వనామనుపూ
ర్వకః । త్రిశిఖామధ్యమాజహ్వ బహురూపసమాహ్వయా ॥ ౨౩ ॥ త
స్యాశ్చిత్రకాదక్షిణో జ్వలంతీవామతఃపరా హిరణ్యాప్రాగుదగ్జహ్వక
నకాపూర్వతస్థితా ॥ ౨౪ ॥ రక్తజ్వేయీ నైఋతీచ కృష్ణాన్యాసుప్రభామతా

అతిరక్తామరుజిహ్వో స్వనామానుగుణప్రభాః । ౨౫ । స్వబీజానంతరం
వాచ్యా స్వాహంతాశ్చయధాక్రమం । జిహ్వమంతైస్తుతైర్హుత్వా జి
హ్వస్వేకైకశఃక్రమాత్ ॥ ౨౬ ॥ రుంవహ్నయేచస్వాహేతి మధ్యేహు
త్వాహుతిత్రయం । సర్పిషావాసమిద్భిర్వా పరిషేచనమాచరేత్ ॥ ౨౭ ॥
ఏవంకృతేశివాగ్నిస్యాత్స్మరేత్తత్రశివాసనం । తత్రావాహ్యయజ్జేద్దేవమర్థ

—[హోమద్రవ్య నిరూపణం]—

నారీశ్వరంశివం । ౨౮ ॥ దీపాంతంపరిషిచ్యాథ సమిద్ధో మంసమాచ
రేత్ । తాఃపాలాశ్యాపరావాపి యజ్ఞేయాద్వాదశాంగులాః । ౨౯ ॥ అన
క్రావస్వయంశుమ్కా స్సత్వచోనిర్వణాస్సమాః । దశాంగులావావిహితాః
కినిష్టాంగులిసమ్మితాః । ౩౦ ॥ ప్రాదేశనూత్రావా౭లా భేహూత
వ్యాస్సకలాఅపి । దూర్వాప్రతంసమాకారాం చతురంగులమాయతాం
౩౧ ॥ దద్యాదాజ్యహుతింపశ్చా దన్నమక్షప్రమాణతః । లాజాంస్తథా
సపకపాంశ్చ యవాంశ్చైవతిలాంస్తథా । ౩౨ ॥ సర్పిషాక్తానిభస్మాని
లేహ్యాచోమ్యాణిసంభవే । ద్తశైవాహుతయస్తత్ర పంచవాతిస్సపవవా
౩౩ ॥ హూతవ్యాశ్శక్తితోదద్యా దేకామేవాధవాహుతిం । స్రువేణా
జ్యంసమితాన్యా స్రుచా౭శ్శేషాన్కురేణవా । ౩౪ ॥ తత్రదివ్యేనహూత
వ్యం తీర్థేనార్ధేనవాపిచ । ద్రవ్యేనైకేనవా౭లాభే జహుయాచ్ఛద్ధయా
పునః । ౩౫ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాయజహుయా స్మృతయిత్వాహుతిత్రయం
తతోహూమావశిష్టేన ఘృతేనాపూర్వవైస్రుచం । ౩౬ ॥ నిధాయ
పుష్పంతస్యాగ్రే స్రువేణాధోముఖేనతాం । సదర్భేణసమాచ్ఛాద్య ము
లేనాంజలినోద్ధితః । ౩౭ ॥ వాషడంతేనజహుయాద్ధా రాంతుయవసమ్మి
తాం । ఇద్ధంపూర్ణాహుతింకృత్వా పరిషిం చేచ్ఛపూర్వవత్ ॥ ౩౮ ॥
తతఉద్వాస్యదేవేశం గోపయేత్తుశ్చుతాశనం । తమప్యద్వాస్యవానా
భౌ యజేత్సంధాయనిత్యశః ॥ ౩౯ ॥ అథవావహ్నిమానీయ్య శివశా
స్త్రోక్తవత్కృత్వా వాగీశ్యోగార్భసంభూతంసంస్కృత్యవిధివద్య జేత్ ॥ ౪౦ ॥

...(హోమవిధికథనం)...

అన్వాధానంపురఃకృత్వా పరిధీన్ స్పరిధాయచ । పాత్రాణిద్వంద్వరూపే
ణ నిక్షిప్యేష్టాశివంతథా । ౪౧ ॥ సంశోధ్యప్రోక్షణీపాత్రం ప్రోక్ష్యా

న్యాయితదంభసా ప్రణీతాపాత్రమైశాన్య్యాంవిశ్యస్యాపూరితంజలైః । ౪౨
ఆద్యసంస్కారపర్యంతం కృత్వాసంశోధ్యస్సుక్ సునౌ । గర్భాధానంపుంస
వనం సీచుంతోన్నయనంతతః ॥ ౪౩ ॥ కృత్వాసృధక్ ఘ్నుచ్చృధత్వా
జాతమగ్నింవిచింతయేత్ । త్రిషాదంసప్తహస్తంచ చతుశ్చంగద్విశీషణ
కం ॥ ౪౪ ॥ మధుపింగత్రియనంస కపద్దేండుశేఖరం । రక్తంరక్తాంబ
రాలేప మాల్యసూషణభూషితం । ౪౫ ॥ సర్వలక్షణసంపన్నం సోపవీ
తంత్రిమేఖలం । శక్తిమన్నంసుక్ సుహౌ చదధానందక్షిణైఃకరైః ।
౪౬ ॥ తోమరంతాశస్పృంతంచ ఘృతపాత్రంతథేతరైః । జాతంధ్యాత్వై
వమాకారం జాతకర్మసమాచరేత్ ॥ ౪౭ ॥ నాథాపనయనంకృత్వాతత
స్సంశోధ్యసూతకం । శివాగ్నేరుచినామాస్య కృత్వాహుతిపురస్సరం
౪౮ ॥ పిత్రోద్విసజ్జనంకృత్వా చౌలోపనయనాదికం । ఆప్తోర్యమా
వసానాంతం కృత్వాసంస్కారమస్యతు ॥ ౪౯ ॥ ఇథ్థాఘూరాదిహే
మంచ కృత్వాస్విప్తకృతంతతః । రుమిత్యనేనబీజేన పరిషిం చేతతఃపరం ॥
౫౦ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివేశానాం లోకేశానాంతధైవచ । తదస్త్రాణాంచపరి
తః కృత్వాపూజాయథాక్రమం । ౫౧ ॥ ధూపదీపాదిసిద్ధ్యర్థంవహ్ని
ముద్ధృత్యకృత్యవిత్ । సాధయిత్వాజ్యపూర్వాణి ద్రవ్యాణిపునరేవచ ॥
౫౨ ॥ కల్పయిత్వాసనంవహ్న్నా తత్రావాహ్యాయథాపురా । సంపూ
జ్యదేవందేవీంచ తతఃపూర్ణాంతమాచరేత్ ॥ ౫౩ ॥ ఆథవాస్వాశ్రమో
క్తింతు వహ్నికర్మశివార్పణం । బుధ్వాశివాశ్రమీకుర్యాన్న చతత్రాప

...[భస్మగ్రహణనిత్యేపస్థాన నిరూపణం]...

రోవిధిః ॥ ౫౪ ॥ శివాగ్నేర్భస్మసంగ్రాహ్య మగ్నిహోత్రోద్భవంతువా
వైవాహగ్నిభవంచాపి పక్వంశుచిసుగంధిచ ॥ ౫౫ ॥ కపిలాయాశ్శక్చ
స్తం గృహీతంగగనేపతత్ । సక్లిన్నంనాతికఠినం నగుర్గంధంనశోషి
తం ॥ ౫౬ ॥ ఉపర్యధపరిత్యజ్య గృహ్ణీయాత్పతితంయది । పిండికృత్యశి
వాగ్న్యాదౌ తత్త్రిపేన్మూలమంత్రతః ॥ ౫౭ ॥ అపక్వమతిపక్వంచసంత్య
జ్యభసితంసితం । ఆదాయవాసమాలోద్య భస్మాధారేవినిక్షిపేత్ ॥ ౫౮
సుకృతేసుదృఢేశుద్ధే త్వాళితేప్రాక్షి తేశ్శుభే । విన్యస్తమంత్రే మం
త్రేణ సాత్రేభస్మవినిక్షిపేత్ ॥ ౫౯ ॥ తైజసందారవంవాపిమృణ్మయం

శైలమేవచ । అన్యద్వాశోభనంశుద్ధం భస్మాధారంప్రకల్పయేత్ ॥ ౬౦ ॥
 సమదేశేశుభేశుద్ధే ధనవద్భస్మనిక్షిపేత్ ॥ స్థితోభస్మగృహ్ణాయా తస్మి
 యంచాను చరోఽపివా ॥ ౬౧ ॥ సచాయుక్తకరేదద్యా నైవశుచితలే
 షిపేత్ ॥ నసంస్పృశేచ్ఛనీచాంగై ర్నోపేక్షేతనలంఘయేత్ ॥ ౬౨ ॥
 తస్మాద్భసితమాదాయ విసయుంజీతమంత్రతః । కాలేసూక్తేషు నాన్య
 త్ర నాయోగేధ్యఃప్రదాపయేత్ ॥ ౬౩ ॥ భస్మసంగ్రహణంకుర్యాద్దేవేఽ
 నుద్వాసితేసతి । ఉద్వాసనేకృతేయస్మా చండభస్మప్రణయేత్ ॥ ౬౪ ॥
 అగ్నికార్యేకృతేపశ్చాచ్ఛ్చివశాస్త్రోక్తమగతః । స్వసూత్రోక్తప్రకా
 రాద్వా బలికర్మసమాచరేత్ ॥ ౬౫ ॥ అధవిద్యాససంన్యస్యసు పలిపే
 తుమండలే । విద్యాకోశంప్రతిష్ఠాప్య యజేత్పుష్పాదిభి క్రమాత్ ॥ ౬౬ ॥
 విద్యాయాఃపురతఃకృత్వా గురోరపిచమండలం । తత్రాసనవరంకృత్వా
 పుష్పాద్యైర్గురు మర్చయేత్ ॥ ౬౭ ॥ తతోఽనుపూజయేత్పూజ్యా న్భోజ
 యేచ్ఛఽఘక్షి తాక్ ॥ తతస్వయంచఘంజీత శుద్ధమన్నంయథాసుఖం
 ౬౮ ॥ నివేదితంచ వాడేవే తచ్ఛేషంచాత్మశుద్ధయే । శ్రద్ధధానోవలో
 భేన సచండాయసమర్పితం ॥ ౬౯ ॥ గంధమాల్యాదియచ్ఛాన్య తత్రా
 ప్యేషసమోవిధిః । తత్రతత్రశివోఽస్మీతి బుద్ధింకుర్యాద్విచక్షణః ॥ ౭౦ ॥
 భుక్త్వాచమ్యశివంధ్యాత్వా హృదయేమూలముచ్ఛరేత్ । కాలశేషంస
 యేద్యోగైశ్శివశాస్త్రోక్తధాదిభిః ॥ ౭౧ ॥ రాత్రౌఽతీతేపూర్వాంశే కృ
 త్వాపూజాం మనూహరాం । శివయోశ్చయనంత్యేకం కల్పయేదతిశోధ
 నం ॥ ౭౨ ॥ భక్త్యుభోజ్యాంబరాలేప పుష్పమాలాదికంతథా । మనసాక
 ర్మణావాపికృత్వాసర్వంమనోహరం ॥ ౭౩ ॥ తతోదేవస్యదేవ్యాశ్చపా
 తమూలేశుచిస్వపేత్ ॥ గృహస్థోభార్యయాసార్ధం తదన్యోఽపితు కేవలః
 ౭౪ ॥ ప్రత్యూషసమయేబుధ్వా మంత్రమాద్యమిదీరయేత్ । ప్రణమ్య
 మనసాదేవం సాంబంసగణమవ్యయం ॥ ౭౫ ॥ దేశకాలోచితంకృత్వా
 శౌచాద్యమపిశక్తితః । శంఖాదినినదై దిశ్యైదేవందేవీంచబోధయేత్
 ౭౬ ॥ తతస్తత్సమయోన్నిదైః పుష్పైరతిసుగంధిభిః । నిర్వత్యశివ
 యోఃపూజాంప్రారభేతపురోదితం ॥ ౭౭ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే
 వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగేహిమామాదివిధి కథనంనా

మవకవింశోధ్యాయః ॥ ౨౧.

*

*

*

—[నైమిత్తిక విధిక్రమకథనం.]—

—*]అథ ద్వావింశోధ్యాయః.[*—

ఉపమన్యురువాచ ॥ అతః సరంప్రవత్సోమి శివాశ్రమనిషేవిణాం
శివశాస్త్రోక్తమాగేణ నైమిత్తికవిధిక్రమం ॥ ౧ ॥ సర్వేష్వపిచమా
సేషుపక్షయోరుభయోరపి । అష్టమ్యాంచచతుదశ్యాం తథాపర్వశిచ
క్రమాత్ ॥ ౨ ॥ అయనేవిషువేచైవ గ్రహణేషువిశేషతః । కతవ్యామ
హతీపూజా హ్యాధికావాపిశక్తితః ॥ ౩ ॥ మాసిమాసియథాన్యాయం
బ్రహ్మకూర్చంప్రసాద్యతు । స్నాపయిత్వాశివంతేన పిబేచ్ఛేషముపోషి
తః ॥ ౪ ॥ బ్రహ్మహత్యాదిదోషాణా మతీవమహతామపి । నిష్కృతిర్బ్ర
హ్మకూర్చస్య పానాన్నాన్యావిశిష్యతే ॥ ౫ ॥ పాషేతుపుష్పనక్షత్రే కు
ర్యాన్నీరాజనంవిభోః । మాఘేమఘాఘ్నేనక్షత్రే ప్రదద్యాద్ధృతకంబళం ॥
౬ ॥ ఫాల్గుణేచోత్తరాంతేవై ప్రారభేతమహూత్సవం । చైత్రేచిత్రా
పాణమాస్యాం డోలాంకుర్యాద్యధావిధి ॥ ౭ ॥ వైశాఖేఽపిచవైశాఖ్యాం
కుర్యాత్పుష్పమహాలయం । జ్యేష్ఠేమూలాఖ్యనక్షత్రే శీతకుంభంప్రదా
పయేత్ ॥ ౮ ॥ ఆషాఢేచోత్తరాషాఢే పవిత్రారోపణంతథా । శ్రావణే
ప్రాకృతాన్యాని మండలానిప్రకల్పయేత్ ॥ ౯ ॥ శ్రవిష్ఠాప్యేతునక్షత్రే
ప్రాప్తపద్యాంతతఃపరం । ప్రోక్షయేచ్ఛజలక్రీడాం పూర్వాషాఢాశ్రయే
దినే ॥ ౧౦ ॥ ఆశ్వయుజ్యాంతతోదద్యాత్పాయసంచసనోదనం । అగ్ని
కార్యంచ తేనైవ కుర్యాచ్ఛతభిషద్దినే ॥ ౧౧ ॥ కార్తిక్యాంకృత్తికాయో
గే దద్యాద్దీపసహస్రకం । మార్గశిరేతథాబ్రాహ్మయాం ఘృతేనస్నాప
యేచ్ఛినం ॥ ౧౨ ॥ అశక్తస్తేషుకాలేషు కుర్యాదుత్సవమేవవా । ఆస్థా
నంవామహాపూజా మధికంవాసమర్చనం ॥ ౧౩ ॥ ప్రవృత్తేఽపిచకళ్యాణే
ప్రశస్తేష్వపికర్మసు । దౌర్మనస్యేదురాచారే దుస్వప్నేదుష్టదర్శనే ॥
౧౪ ॥ ఉత్పాతేవాశుభేఽన్యస్మిన్ రోగేవాప్రబలేఽథవా ! స్నానపూజా
జపధ్యాన హోమదానాదికాఃక్రియాః ॥ ౧౫ ॥ నిమిత్తానుగుణాఃకా
ర్యాః పురశ్చరణపూర్వికాః । శివానలేచవిహతే పునస్సంధానమాచ
రేత్ ॥ ౧౬ ॥ యఏవంశివధర్మిణో వతఃతేనిత్యముద్యతః । తస్యైకజ

...[శివధర్మప్రశంసా]...

స్మనాముక్తిం ప్రయచ్ఛతిమహేశ్వరః॥ ౧౭ ॥ ఏతద్యధోత్తరంకుర్యాన్ని
త్యనైమిత్తికేషుయః । దివ్యంశ్రీకంఠనాథస్య స్థానమాద్యంసగచ్ఛతి ॥
౧౮ ॥ తత్రభుక్త్వామహాభోగాన్ కల్పకోటిశతంనరః । కాలాంతరేచ్యుత
తస్తస్మాదామంకౌమారమేవచ ॥ ౧౯ ॥ సంప్రాప్యవైష్ణవంబ్రాహ్మం
రుద్రలోకంవిశేషతః । తతోపిత్వాచిరంకాలం భుక్త్వాభోగాన్యధేఘ్ని
తాన్ ॥ ౨౦ ॥ పునశ్చోర్ద్వంగతస్తస్మాదతీత్యస్థానపంచకం । శ్రీకంఠ
జ్ఞానమాసాద్య పరంశివపురంప్రవేశేత్ ॥ ౨౧ ॥ అథచర్యాంతశ్చాసి
ద్విరావృత్యైవమేవతు । పశ్చాద్ధానంసమాసాద్య శివసాయుజ్యమాశ్ను
యాత్ ॥ ౨౨ ॥ అర్థాథచరితోయస్తు దేహీదేహాత్యయాత్పరం । అం
డాంతంబాద్ధమవ్యక్తమతీత్యభువనద్వయం ॥ ౨౩ ॥ సంప్రాప్యపౌరుషం
రాద్రం స్థానమద్రీంద్రజాపతేః । అనేకయుగసాహస్రం భుక్త్వాభోగాననే
కథా ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యక్షయేక్షీతింప్రాప్య కులేమహాతిజాయతే । తత్రాపిపూ
ర్వసంస్కారవశేనసమహాద్యుతిః ॥ ౨౫ ॥ పశుధర్మాన్పరిత్యజ్య శివధర్మరతో
భవేత్ । తద్ధర్మగౌరవాదేవ ధ్యాత్వాశివపురంప్రవేశేత్ ॥ ౨౬ ॥ భోగాంశ్చవి
విషధాన్భుక్త్వా విద్యేశ్వరపదంప్రవేశేత్ । తత్రవిద్యేశ్వరైస్సార్థం భు
క్త్వాభోగాన్బహూన్కమాత్ ॥ ౨౭ ॥ అండస్యాంతర్బహిర్వాధ సకృదా
వతఃతేపునః । తతోలబ్ధ్యాశివజ్ఞానం పరాంభక్తిమవాప్స్యచ ॥ ౨౮ ॥
శివసాధర్మ్యమాసాద్య నభూయోవినివతఃతే । యశ్చాతీనశివాసక్తో వి
షయాసక్తచిత్తవత్ ॥ ౨౯ ॥ శివధర్మానసాకుర్వన్నకుర్వన్వాపిముచ్య
తే । ఏకావృత్తోద్విరావృత్త ప్రైరావృత్తోనివతఃకః ॥ ౩౦ ॥ నపునశ్చ
క్రవృత్తస్యా చ్ఛివధర్మాధికారవాన్ । తస్మాచ్ఛివాశ్రితోభూత్వా యే
నకేనాపిహేతునా ॥ ౩౧ ॥ శివధర్మేషుతింకుర్యాచ్ఛేయసేచేత్కృతో
ద్యమః । నాత్రనిర్బంధయిష్యామో వయంకంచనకేనచిత్ ॥ ౩౨ ॥ ని
ర్బంధోఽప్యత్రపాపేభ్యః ప్రకృత్యైవనరోచతే । రోచతేవాపరేభ్యస్తు పు
ణ్యసంస్కారగౌరవాత్ ॥ ౩౩ ॥ సంసారకారణంహ్యేషాంనప్రరోధుమలం
భవేత్ । ప్రకృత్యనుగుణంతస్మాద్విముక్త్యైతదశేషతః ॥ ౩౪ ॥ శివధర్మేఽధి
కుర్వీత యదీచ్ఛేచ్ఛివమాత్మనః ॥ ౩౫ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే

వాయువీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే ద్వావింశోధ్యాయః ॥ ౨౨.

ఐక్యవృద్ధివాచ ॥ భగవంస్త్వన్నుఖాదేవ శ్రుతంశ్రుతీసమంమ
యా । స్వాశ్రితానాంశివప్రోక్తం నిత్యంనైమిత్తితంతథా ॥ ౧ ॥ ఇదా
నీంశ్రోతుమిచ్ఛామి శివధర్మాధికారిణాం । కామ్యమప్యస్తిచేత్కర్మవక్తు
మర్హసిసాంప్రతం ॥ ౨ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ అస్మైహికఫలంకించి దా
ముష్మికఫలంతథా । ఐహికాముష్మికంచాసి తచ్చసంచవిధంపునః ॥ ౩
కించిత్క్రియామయంకర్మ కించిత్కర్మతపోమయం । జపధ్యానమయం
కించిత్ కించిత్సర్వ మయంతథా ॥ ౪ ॥ క్రియామయంతథాభిన్నంహూ
మదానార్చనక్రమాత్ । సర్వంశక్తిమతామేవ నాన్యేషాంసఫలంభవేత్ ।
౫ ॥ శక్తిశ్చాజ్ఞానహేతవ్య శివస్యపరమాత్మనః । తస్మాత్కామ్యానిక
ర్మాణికుర్యాదాజ్ఞాధరోద్విజః ॥ ౬ ॥ ఆధవత్సామికామ్యానా మిహము
త్రఫలప్రదం । శైవైర్మాహేశ్వరైశ్చైవ కార్యమంతర్బహిఃక్రమాత్ ॥
౭ ॥ శివోమహేశ్వరశ్చైతి నాత్యంతమహాభిద్యుతే । యథాతథానభి
ద్యంతే శైవామాహేశ్వరాఽపి ॥ ౮ ॥ శివాశ్రితేషుతేశైవా జ్ఞాన
యజ్జరతానరాః । మాహేశ్వరాస్సమాఖ్యాతాః కర్మయజ్జరతాభువి
౯ ॥ తస్మాదభ్యంతరేకుర్యు శైవామాహేశ్వరాబహిః । నాతిప్రయోగే

—(శివస్వరూపవర్ణనం)—

భిద్యేత వక్ష్యమాణస్యకర్మణః ॥ ౧౦ ॥ పరీక్ష్యభూమిం విధివద్గంధవర్ణా
రసాధిభిః । మనోఽభిలషితే తత్ర వితానవితతాంబరే ॥ ౧౧ ॥ సుప్రలి
ప్తేచుహీప్యప్తే దర్శణోదరసన్నిభే । ప్రాచీముత్పాదయేత్పూర్వం శాస్త్ర
దృష్టేనవతక్మసా ॥ ౧౨ ॥ ఏకహస్తంద్విహస్తంవామండలం పరికల్పయేత్
ఆలిఖేద్ద్విమలంపద్మ మష్టపత్రంసకణికం ॥ ౧౩ ॥ రత్న హేమాదిభిశ్చాచ
ణై ర్యథాసంభవసంభృతైః । పంచావరణసంయుక్తం బహుశోభాస
మన్వితం ॥ ౧౪ ॥ దలేషుసిద్ధయఃకల్పాః కేసరేషుసశక్తికాః । రుద్రా
వామాదయస్త్వప్తౌ పూర్వాదిదశతఃక్రమాత్ ॥ ౧౫ ॥ కణికాయాంచనై
రాగ్యం బీశేషునవశక్తయః । కందేశివాత్మకోధర్మో నాశేజ్ఞానంశివాత్మ
కం ॥ ౧౬ ॥ కణికోపరివాహ్నాయం మండలంసౌరమమైందవంశివవిద్యా
త్మతత్త్వాఖ్యం తత్త్వత్రయమతఃసరం ॥ ౧౭ ॥ సర్వాసనోపరిసుఖం విచి

త్రకుసుమాన్వితం । వరప్ర్యామావకాశంచ వీర్యేయాతీవభాసురం ॥ ౧౮
 పరికల్ప్యాసనంమూర్తి మావాహ్యాపరమేశ్వరం । పంచావరణసంయుక్త
 పూజయేదంబయాసహ ॥ ౧౯ ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ప్రసన్నంశీలద్యు
 తిం । విద్యుద్వలయసంకాశంజటామకుటభూషితం ॥ ౨౦ ॥ శాదూల
 చర్మవసనం కించిత్స్మితముఖాంబుజం । రత్నపద్మదళప్రఖ్య ఫాదపాణితలా
 ధరం ॥ ౨౧ ॥ సర్వలక్షణసంపన్నం సర్వాభరణభూషితం । దివ్యాయు
 ధవరైర్యుక్తం దివ్యగంధానులేపనం ॥ ౨౨ ॥ పంచవక్త్రందశభుజం చం
 ద్రఖండశిఖామణిం । ఆస్యపూర్వముఖంసౌమ్యం బాలార్కసదృశప్ర
 భం ॥ ౨౩ ॥ త్రిలోచనారవిందాధ్యం కృతబాలేందుశేఖరం । దక్షిణం
 నీలజీమూత సమానరుచిరప్రభం ॥ ౨౪ ॥ భృకుటీకుటిలంఘోరం రక్త
 వృత్తేక్షణత్రయం । దంష్ట్రాకరాశందుధావణంస్ఫురితాధరపల్లవం ॥ ౨౫
 ఉత్తరంవిదృమప్రఖ్యం నిలాలకవిభూషితం । సవిలాసత్రినయనం చం
 ద్రాధరణశేఖరం ॥ ౨౬ ॥ పశ్చిమంపూర్ణాచంద్రాభం లోచనత్రిత
 యోజ్వలం । చంద్రరేఖాగరంసౌమ్యంమందస్మితమనోహరం ॥ ౨౭ ॥ పంచమం
 స్ఫటికప్రఖ్యమిందురేఖాసముజ్వలం । అతీవసౌమ్యముత్ఫుల్లలోచత్రితయో
 జ్వలం ॥ ౨౮ ॥ దక్షిణేశూలపరశు వజ్రఖడ్గానలోజ్వలం । సవ్యేచనాగ
 నారాచఘంటాపాశాంకుశోజ్వలం ॥ ౨౯ ॥ నివృత్యాజానుసంబంధ మానా
 భేశ్చప్రతిష్ఠయా । ఆకంఠంవిద్యయాతద్వ దాలలాటంతుశాంతయా ।
 ౩౦ ॥ తీచూర్ధ్వంశాంత్యతీతాఖ్య కలయాపరయాతథా । పంచాధ్వవ్యా
 పినంతస్మాత్కలాపంచకవిగ్రహం ॥ ౩౧ ॥ ఈశానమకుంటందేవం పురు
 షాస్యంపురాతనం । అఘోరహృదయంతద్వ ద్వామగుహ్యామహేశ్వ
 రం ॥ ౩౨ ॥ సద్యపాదంచతన్మూర్తి మష్టత్రింశత్కలామయం ॥ మా
 తృకామయమీశానం పంచబ్రహ్మమయంతథా ॥ ౩౩ ॥ ఓంకారాఖ్యమ
 యంచైవ హంసశక్త్యాసమన్వితం । పంచాక్షరమయందేవం షడక్షరమ
 యంతువా ॥ ౩౪ ॥ అంగషట్కమయంచైవ జాతిషట్కసమన్వితం । త
 థేచ్ఛాత్మికయాశక్త్యా సమారూఢాంకమండలం ॥ ౩౫ ॥ జ్ఞానాఖ్యయా
 దక్షిణతో వామతశ్చక్రియాఖ్యయా । తత్త్వత్రయమయంసాక్షా ద్విద్యా
 మూర్తింసదాశివం ॥ ౩౬ ॥ మూర్తిమూలేనసంకల్ప్య సకలీకృత్యచ

క్రమాత్ । సంపూజ్యచయధాన్యాయ మధ్యంతంమూలవిద్యయా ॥ ౩౨॥
 మూర్తికమంతంశివంసాత్ చ్చక్త్యాపరమయాసహా తత్రావాహ్యమహా
 దేవం సగనద్యక్తివజితం ॥ ౩౩ ॥ పంచాపకరణంకృత్వా పూజయే
 త్పరమేశ్వరం । బ్రహ్మభిశ్చపడంగైశ్చ తతోమాతృకయాసహా ॥ ౩౪॥
 ప్రణవేనశివేనైవ శక్తియుక్తేన చక్రమాత్ । సాంతేనచణధాన్యైశ్చ
 వేదమంత్రైశ్చ కృత్స్నశః ॥ ౪౦ ॥ పూజయేత్పరమందేవం కేవలేనశివే
 నవా । పాద్యోదిముఖవాసాంతం కృత్వాధన్నపనంవినా ॥ ౪౧ ॥ పంచా

—) ఆవరణదేవతాపూజాక్రమకథనం (—

వరణపూజాంతు ఆరభేతయథాక్రమం । తత్రాదాశివయోఃపార్శ్వే ద
 ష్టిణేవామతఃక్రమాత్ ॥ ౪౨ ॥ గంధాద్యైరర్చయేత్పూర్వం । దేవా
 హారంబహుభౌ । తతోబ్రహ్మణిపరిత ఈశానాదియథాక్రమం ॥
 ౪౩ ॥ సశక్తికానిసద్యాంతం ప్రథమావరణంయజేత్ । పడంగాన్యపిత
 తత్రైవ హృదయాదీన్యనుక్రమాత్ ॥ ౪౪ ॥ శివస్యచశివాయాశ్చనా
 హ్నాయాది సమర్చయేత్ । తత్రవామాదికాన్రుద్రా నష్టేవామాదిశక్తి
 భిః ॥ ౪౫॥ అర్చయేద్వానవాపశ్చా త్పూర్వాదిపరితఃక్రమాత్ ప్రథమావ
 రణంప్రోక్తం ద్వితీయావరణంశుణు ॥ ౪౬ ॥ అనంతంపూర్వదిక్షత్రే
 తచ్చక్తింతస్యవామతః । సూక్ష్మం దక్షిణదిక్షత్రే
 శక్త్యాసహసమర్చయేత్ ॥ ౪౭ ॥ తతఃపశ్చిమదిక్షత్రే సహశక్త్యాశివోత్త
 మం । తద్ధైవోత్తరదిక్షత్రే ఏకనేత్రంసమర్చయేత్ ॥ ౪౮ ॥ ఏకరుద్రం
 చతచ్చక్తిం పశ్చాదీశానద్విగ్ధే త్రిమూర్తికంతస్యశక్తించ పూజయేదగ్ని
 ద్విగ్ధే ॥ ౪౯ ॥ శ్రీకంఠంనైఋతేపత్రే తచ్చక్తింతస్యవామతః । తద్ధై
 వమారుతేపత్రే శిఖండిశంసమర్చయేత్ ॥ ౫౦ ॥ ద్వితీయావరణేచే
 జ్యాస్సర్వతశ్చక్రవర్తినః । తృతీయావరణేపూజ్యా శ్చక్తిభిశ్చాష్టమూ
 ర్తయః ॥ ౫౧ ॥ అష్టాసుక్రమశోదిక్షు పూర్వాదిపరితఃక్రమాత్ । భ
 వశ్శర్వస్తథేశానో రుద్రఃపశువతిస్తతః ॥ ౫౨ ॥ ఉగ్రోభీమోమహాదేవ
 ఇత్యష్టామూర్తయఃక్రమాత్ । అనంతరంతతశ్చైషాం మహాదేవాద
 యఃక్రమాత్ ॥ ౫౩ ॥ శక్తిభిస్సహసంపూజ్యాస్తత్రైకాదశ మూర్త
 యః । మహాదేవశ్చివ్రూరుద్ర శృంకరోనీలలోహితః ॥ ౫౪॥ ఈశానోవిజ

యోభీమోదేవదేవౌభవౌద్భవః । కపాలీశశ్చకద్యంతేతద్ధై కాదశ శక్త
 యః ॥ ౫౫ ॥ తత్రాఽష్టప్రథమంపూజ్యా వాగ్నేయాది యథాక్రమం ।
 దేవదేవఃపూర్వపత్ర ఈశాన్యామగ్నిగోచరే ॥ ౫౬ ॥ భవోద్భవస్త
 యోర్మధ్యేకపాలీశస్తతఃపరం । తస్మిన్నావరణేభూయో నృషేంద్రం
 పురతోయజేత్ ॥ ౫౭ ॥ నందినందక్షిణేతస్య మహాకాలంతథోత్తరే
 శాస్తారంవహ్నిదిక్పతే మాన్యాః క్షిణదిగ్దశే ॥ ౫౮ ॥ గజాస్యంనై
 ఋతేపతే పణ్డుఖంవారుణేపునః । జ్యేష్ఠావాయుదశేగౌరీముత్తరేచం
 డమైశ్వరే ॥ ౫౯ ॥ శాస్త్రనందీశయోర్మధ్యే ముసోంద్రంనృషభంయజే
 త్ । మహాకాలస్యోత్తరతః పింగలంతుననుర్చయేత్ । ౬౦ ॥ శాస్త్ర
 మాతృసమూహస్య మధ్యేభృంగీశ్వరంతతః । మాతృవిఘ్నేశమధ్యేతు
 వీరభద్రంసమర్చయేత్ । ౬౧ ॥ స్కందవిఘ్నేశయోర్మధ్యే యజేద్దేవీం
 సరస్వతీం । జ్యేష్ఠాకుమారయోర్మధ్యే శ్రియశివపదార్చికాం ॥ ౬౨ ॥
 జ్యేష్ఠాగణాంబయోర్మధ్యే మహామోటింసమర్చయేత్ । గణాంబాచండ
 యోర్మధ్యే దేవీంద్రాం ప్రపూజయేత్ ॥ ౬౩ ॥ అత్రైవావరణేభూ
 యశ్చివానుచరసంహతిం । రుద్రఃప్రమథభూతాఖ్యాం వివిధాంచసశక్తి
 కాం ॥ ౬౪ ॥ శివాయాశ్చనఖివగ్ం యజేద్ధ్యాత్వాసమాహితః । ఏ
 వంతృతీయ్యావరణే వితతేపూజితేనతి ॥ ౬౫ ॥ చతుర్థావరణం ధ్యాత్వా
 బహిస్తస్యసమర్చయేత్ । భానుఃపూర్వదశేపూజ్యో దక్షిణేచతురాన
 నః ॥ ౬౬ ॥ రుద్రోవరుణదిక్పతే విష్ణురుత్తరదిగ్దశే । చతుర్ణామపిదే
 వానాం పృథగావరణాన్యథ ॥ ౬౭ ॥ తత్పూజానంతరంకుర్యాత్తత్తచ్చక్తి
 ప్రకారతః అథవాభానుమభ్యర్చ్య ప్రథమావరణేయజేత్ ॥ ౬౮ ॥ త
 స్యాంగానిషడేవాదా దీప్తాద్యాభిశ్చశక్తిభిః । దీప్తాసూక్ష్మాజయాభద్రా
 విభూతిర్విమలాక్రమాత్ ॥ ౬౯ ॥ అమోఘావిద్యుతాచైత పూర్వాది
 పరితస్థితాః । ద్వితియ్యావరణేపూజ్యా శ్చత్రసోమూతః యక్రమాత్ ॥
 ౭౦ ॥ పూర్వాద్యుత్తరపర్యంతా శ్చక్తయశ్చతతఃపరం । ఆదిత్యో
 భాస్కరోభానూరవిశ్వేత్య నుపూర్వశః ॥ ౭౧ ॥ అర్కోబహ్మతధారు
 ద్రోవిష్ణుశ్చేతివివస్వతః । విస్తారాపూర్వదిగ్భాగే సుతరా షట్తేస్థితా
 ౭౨ ॥ బోధనీపశ్చమేభాగే ఆప్యాయిన్యుత్తరేపునః । ఉషాంప్రభాంతథా

ప్రజ్ఞాం సంధ్యామపితతఃపరం ॥ ౭౩ ॥ ఐశానాదిషుకోణేషు ద్వితీయావ
రణేయజేత్ | సోమమంగారకంచైవ బుధంబుద్ధిమతాంవరం ॥ ౭౪ ॥
బృహస్పతింబృహదృద్ధిం భాగవం తేజసానిధిం | శనైశ్వరంతథారా
హుంకేతుంధూమభయంకరం ॥ ౭౫ ॥ సమంతతోయ జేదేతాంస్తృతి
య్యావరణే క్రమాత్ | అధవాద్వాదశాదిత్యాన్ ద్వితీయావరణేయజేత్
౭౬ ॥ తృతియావరణే చైవ రాశీన్ద్వాదశపూజయేత్ | సప్తసప్తగణాం
శ్చైవ బహిస్తస్యసమంతతః ॥ ౭౭ ॥ ఋషీన్ దేవాంశ్చగంధర్వాన్ పన్నగా
నప్సరోగణాన్ | గ్రామణ్య శ్చ తథా య త్సా న్యా తు థానాం
స్తథా హయాన్ ॥ ౭౮ ॥ సప్తశ్చందోమయా శ్చైవ
వాలఖిల్యాంశ్చపూజయేత్ | ఏవంతృతియావరణే సమభ్యర్చ్యదివాక
రం ॥ ౭౯ ॥ బ్రహ్మణమర్చయేత్పశ్చాత్త్రిభిరావణైస్సహ | హిరణ్య
గర్భంపూర్వస్వాం విరాజందక్షిణేతతః ॥ ౮౦ ॥ కాలంపశ్చిమదిగ్భాగే
పురుషంచోత్తరేయజేత్ | హిరణ్యగర్భఃప్రథమో బ్రహ్మకమలసన్ని
భః ॥ ౮౧ ॥ కాలోజాత్యంజనఃప్రఖ్యః పురుషస్ఫటికోపమః | త్రిగుణో
రాసజ్శ్చైవ తామసస్సాత్వికస్తథా ॥ ౮౨ ॥ చత్వారపతేక్రమశః ప్రథ
మావరణేస్థితాః | ద్వితీయావరణేపూజ్యాః పూర్వాదిపరితఃక్రమాత్ ॥
౮౩ ॥ సనత్కుమారస్సనకస్స నందశ్చననాతనాః | తృతియావరణే
పశ్చాద్దర్శయేచ్ఛప్రజాపతీన్ ॥ ౮౪ ॥ అష్టేపూర్వాంశ్చపూర్వాదౌ
త్రీన్ ద్రాక్షపశ్చాదనుక్రమాత్ | దక్షోనుచిర్బృగుశ్చైవ మరీచిశ్చతథాం
గిరాః ॥ ౮౫ ॥ పులస్త్యఃపులహశ్చైవక్రతురత్రిశ్చకస్యః | వసిష్ఠశ్చేతి
విఖ్యాతాః ప్రజానాంపతయస్త్విమే ॥ ౮౬ ॥ తేషాంభార్యాశ్చైతేస్సా
ధికం పూజనీయాయథాక్రమం | ప్రసూతిశ్చతథాకూతిః ఖ్యాతిస్సం
భూతిరేవచ ॥ ౮౭ ॥ స్మృతిఃప్రీతిఃక్షమాచైవ సన్నతిశ్చానుసూయికా
దేవమాతాదుంధతీచ సర్వాఃఖలుపతివ్రతాః ॥ ౮౮ ॥ శివార్చనరతాని
త్యం శ్రీమత్యఃప్రియదర్శనాః | ప్రథమావరణేవేదాం శ్చతురోవాప్రపూ
జయేత్ ॥ ౮౯ ॥ ఇతిహాసపురాణాని ద్వితీయావరణేపునః | తృతి
యావరణేపశ్చాద్ధర్మశాస్త్రపురస్సరాః ॥ ౯౦ ॥ వైదికోసిఖిలా
విద్యాః పూజ్యాఏవసమంతతః | పూర్వాదిపురతోవేదాస్తదన్యేతుయథా

తుచి || ౯౧ || అష్టధావాచతుర్థావా శృత్యాపూజాంసమంతతః | ఏవం
 బ్రహ్మణమభ్యర్చ్య త్రిభిరావరణైర్ద్యుతం || ౯౨ || దక్షిణేపశ్చిమేపశ్చ
 ద్ద్వంద్రంసావరణంయజేత్ | తస్యబ్రహ్మషడంగాని ప్రథమావరణంస్మృ
 తం || ౯౩ || ద్వితియ్యావరణంచైవ విద్యేశ్వరమయంతథా | తృతీయ్యా
 వరణేభేదో విద్యతేసతుకధ్యతే || ౯౪ || చతస్రోమూర్తయస్తస్య పూ
 జ్యాః పూర్వాదితఃక్రమాత్ | త్రిగుణస్సకలోదేవః పురస్తాచ్ఛివసౌజ్ఞికః
 ౯౫ || రాజసోదక్షిణేబ్రహ్మ సృష్టికృత్పూజ్యతేభవః | తామసఃపశ్చిమే
 చాగ్నిః పూజ్యస్సంహారణోహరః || ౯౬ || సాత్వికస్సుఖకృత్సమో
 విష్ణుర్విశ్వపతిర్ముడః | ఏవంపశ్చిమదిగ్భాగే శంభోష్టద్విశకంశివం ||
 ౯౭ || సమభ్యర్చ్యోత్తరేపార్శ్వే తతోవైకుంఠమత్పయేత్ | వాసుదేవం
 పురస్తస్య ప్రథమావరణేయజేత్ || ౯౮ || అనిరుద్ధందక్షిణతః ప్రగ్భ్య
 మ్నంపశ్చిమేతతః | సౌమ్యసంకషణంపశ్చ ద్విత్యస్తావాయజేదిమా ||
 ౯౯ || ప్రథమావరణంప్రోక్తం ద్వితియ్యావరణంశృణు | మత్స్యఃకూ
 ర్మోవరాహశ్చ నారసింహాద్వాధవామనః || ౧౦౦ || రామశ్చాతమః
 కృష్ణో భవానశ్వముఖోఽపిచత్తృతియావరణంచక్రం పూర్వభాగేసమగ్న్
 యేత్ || ౧౦౧ || నారాయణాఖ్యంయాంమ్యేఽస్త్రంక్వచిదవ్యాహతంయ
 జేత్ | పశ్చిమేపాంచజన్యశ్చ శాఙ్గంధనురధోత్తరే || ౧౦౨ || ఏవం
 త్ర్యావరణంసాక్షా ద్విష్ణ్వైఖ్యంపరమంహరిం | మహావిష్ణుంపరావిష్ణు
 మూర్తీకృత్యసమచయేత్ || ౧౦౩ || ఇద్ధంవిష్ణూశ్చతుర్వ్యాపాం క్ర
 మాన్ముత్యాచతుష్టయం | పూజయిత్వాధతచ్ఛక్తి శ్చతస్రోపూజయే
 త్క్రమాత్ || ౧౦౪ || ప్రభామాగ్నేయ దిగ్భాగే నైఋతేతుసరస్వతీం
 గణాంబికాంచవాయవ్యే లక్ష్మీంరౌద్రేసమర్చయేత్ || ౧౦౫ || ఏవం
 బాహ్యది మూర్తీనాంతచ్ఛక్తీనామనంతరం | పూజాంవిధాయలోకేశాం
 స్తత్త్రివావరణేయజేత్ || ౧౦౬ || ఇంద్రమగ్నిం యమంచైవ నిఋతిం
 వరణంతథా | వాయుంసోమంకుబేరంచ పశ్చాదీశానమర్చయేత్ || ౧౦౭ ||
 ఏవంచతుర్థావరణం పూజయిత్వావిధానతః | ఆయుధానిమహేశస్యప
 శ్చాద్భాష్యేసమచయేత్ || ౧౦౮ || శ్రీమత్త్రిశూల మైశానేవజ్రంమా
 హేందదిజ్ముఖే | పరశుంవహ్నిదిగ్భాగే యామ్యేసాయకమర్చయేత్ ||

౧౦౯ || నైఋతేతుయజ్ఞేతద్గం పాశంవారుణగోచరే | అంకుశంమారుతే
భాగే సినాకంచోత్తరేయజ్ఞేత్ || ౧౧౦ || పశ్చిమాభిముఖంశ్రాదం తే
త్రపాలంసమచయేత్ | పంచమావరణంచైవ సంపూజ్యానంతరంబహిః
౧౧౧ || సర్వావరణదేవానాం బహిర్వాపంచమేఽధవా | పంచమేమా
తృభిస్సాధకం మహూక్షంపురతోయజ్ఞేత్ || ౧౧౨ || తతస్సమంతతః
పూజ్యా స్సర్వావేదేవయోనయః | భేదరాఋషయస్సిద్ధా దైత్యాయ
క్షాశ్చరాక్షసాః || ౧౧౩ || అనంతాద్యాశ్చనాగేంద్రా నాగైస్తత్తు
లోద్భవైః | డాకినీభూతబేతాళ ప్రేతభైరవనాయకాః || ౧౧౪ || పాతా
ళ వాసి న శ్చా న్యే నా నా యో ని షు సం భ వాః |
న ద్య స్స ము ద్రా గి ర యః కా న సా ని స రాం శి చ ||
౧౧౫ || పశవఃపక్షిణోవృక్షాః కీటాద్యాక్షుద్రయోనయః | నరాశ్చవివి
ధాకారా మృగాశ్చక్షుద్రయోనయః || ౧౧౬ || భువనాన్యంతరండస్య
తతోబ్రహ్మాండకోటయః | బహిరండాదసంఖ్యాని భువనానిసహస్రైః ||
౧౧౭ || బ్రహ్మాండ౨ధారకారుద్రాదశదిక్షువ్యవస్థితాః
యద్గాణంయచ్ఛమామేయం యద్వాశాక్తంతతఃపరం || ౧౧౮ || య
త్కించదస్తి శబ్దశ్య వాచ్యగచిదచిదాత్మకం | తత్సర్వంవివయోఃపార్శ్వే
బుధ్వాసామాన్యతోయజ్ఞేత్ || ౧౧౯ || కృతాంజలిపుటాస్సర్వే చింత్యా
స్మితముఖాస్తథా | ప్రీత్యాసంప్రేక్షమాణాశ్చ దేవందేవీంచసర్వదా ||
౧౨౦ || ఇద్ధమావరణాభ్యర్చ్యాం కృత్వావ్యాజేపశాంతయే | పునరభ్య
ర్చ్యదేవేశం పంచాక్షరముదీరయేత్ || ౧౨౧ || నివేదయేత్తతఃపశ్చా
చ్చివయోరమృతోపమం | సువ్యంజనసమాయుక్తం శుద్ధంచారుమహా
చరుం || ౧౨౨ || ద్వాత్రింశదాథ కైర్ముఖ్య మధమంత్యాథకావరం |
సాధయిత్వా యథాసంప చ్ఛద్ధయావినివేదయేత్ || ౧౨౩ || తతోనివే
ద్యపానీయం తాంబూలంచోపదంశకైః | నీరాజనాదికంకృత్వా పూజా
శేషంస్వమాచరేత్ || ౧౨౪ || యాగోపయోగద్రవ్యాణి విశిష్టాన్యేవసా
ధయేత్ | విత్తశాత్యంనకుర్వీత భక్తిమాన్విభవేసతి || ౧౨౫ || శతస్యా
పేక్షకస్యాపి వ్యంగం చైవానుతిష్ఠతః | నఫలంత్యేవకర్మాణి కామ్యాని

తిసతాంకధా ॥ ౧౨౬ ॥ తస్మాచ్ఛాత్యముపేయంచ త్యక్త్వాసర్వాంగయో
 గతః । కుర్యాత్కామ్యానికర్మాణి ఫలసిద్ధియదీచ్ఛతి ॥ ౧౨౭ ॥ ఇద్ధం
 పూజాంసమాప్యధ దేవందేవీంప్రణమ్యచ । భక్త్యామనస్సమాధాయ
 పశ్చాత్తోస్త్రముదీరయేత్ ॥ ౧౨౮ ॥ తతఃస్తోత్రజపస్యాంతే త్వష్టోత్తరశ
 తావరాం । జపేత్సంచారీంవిద్యాం సహస్రోత్తరముత్సుకః ॥ ౧౨౯ ॥ వి
 ద్యాపూజాంగురోఃపూజాం కృత్వాపశ్చాద్యధాక్రమం । యథోదయం
 యధాశ్రద్ధం సదస్యానపిపూజయేత్ ॥ ౧౩౦ ॥ తతఉద్వాస్యదేవేశం స
 ర్వైరావరణైస్సహ । మండలంగురవేదద్యా ద్యాగోపకర్మణైస్సహ ॥
 ౧౩౧ ॥ శివాశ్చితేభ్యోవాదద్యా త్వర్గమేవానుపూర్వశః । అధనాత
 చ్చివాయైవ శివక్షేత్రేసమర్పయేత్ ॥ ౧౩౨ ॥ శివాగ్నోవామజేదేవం
 హూమద్రవైశ్చసక్కుభిః । సమభ్యర్చయథాన్యాయం సర్వావరణదేవ
 తాః ॥ ౧౩౩ ॥ ఏషయోగేశ్వరోనామ త్రిషులోకేషువిశృతః । నతస్మా
 దధికఃకశ్చి ద్యోగ్యోఽస్తిభువనేక్వచిత్ ॥ ౧౩౪ ॥ నతదస్తిజగత్యస్మిన్నసా
 ధ్యంయదనేనతు । ఐహికంవాఫలంకించి దాముష్మికఫలంతువా ॥ ౧౩౫ ॥
 ఇదమస్యఫలంనేద మితి నైవనియమ్యతే । శ్రేయోరూపస్యకృతస్త్విస్య
 తదిదంశ్రేష్ఠసాధనం ॥ ౧౩౬ ॥ ఇదంతుశక్యతేనక్తుం పురుషేణయదర్థ్య
 తే । చింతామణిర్వివేతస్మాత్తతోనప్రాప్యతేఫలం ॥ ౧౩౭ ॥ తథాఽపిక్షు
 ద్రముద్దిశ్య ఫలంనైతత్ప్రియోజయేత్ । లఘుర్ధీమహతోయస్మా
 త్వయంలఘుతరోభవేత్ ॥ ౧౩౮ ॥ మహద్వాఫలమల్పంవా కృతంచే
 త్కర్మసిద్ధ్యతే । మహాదేవంసముద్దిశ్య కృతంకర్మప్రయుజ్యతాం ॥ ౧౩౯ ॥
 తస్మాదనన్యలభ్యేషు శతృమృత్యుజయాదిషు । ఫలేషుదృష్టాదృష్టేషు
 కుర్యాదేతద్విచక్షణః ॥ ౧౪౦ ॥ మహత్స్వపిచపాతేషు మహరోగభయా
 దిషు । దుర్భిక్షాదిషుశాంత్యర్థం శాంతింకుర్యాదనేనతు ॥ ౧౪౧ ॥ బ
 హునాకింప్రలాపేన మహదాపన్నివారకం । ఆత్మీయమస్త్రంశైవానా
 మిదమాహమహేశ్వరః ॥ ౧౪౨ ॥ తస్మాదితఃపరంనాస్తి పరిత్రాణమి
 హతమనః । ఇతిమత్వాప్రయుంజానః కర్మేదంశుభమశ్నుతే ॥ ౧౪౩ ॥
 స్తోత్రమాత్రంశుచిర్భుత్వా యఃపఠేత్సుసమాహితః । సోప్యభీష్టతమా
 దధాన్ దష్టాంశఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౧౪౪ ॥ అర్ధంతస్యానుసంధాయ

జపేద్యదీసమాహితః । అర్థాధంఫలమాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా
౧౮ ॥ అధార్థమనుసంధాయ పర్వణ్యనశనఃపతేత్ । ఆప్తమ్యాంవాచతు
దశ్యా మర్థంఫలమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౮ ॥ స్వర్థమనుసంధాయ పర్వా
దిషుతథావ్రతీ । మాసమేకంజపేత్థోస్త్రితం సకృత్స్నంఫలమాప్నుయాత్
౧౯ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్త
రభాగే పూజావ్రతవిధి కథనన్నామ త్రయోవింశోధ్యాయః ॥ ౨౩ ॥

...[అథచతుర్వింశోధ్యాయః]...

ఉపమన్యురువాచ ॥ స్తోత్రంవక్ష్యామి తేకృష్ణ పంచావరణమా
గతః । యోగేశ్వరమిదంపుణ్యం కర్మయేనసమాప్యతే ॥౧॥ వృ ॥ జయ

—[ఉమామహేశ్వరయో స్తుతికథనం.]—

జయజగదేశనాథశంభో ప్రకృతిమనోహరనిత్యచిత్స్వభావ । అతిగతకలు
షప్రపంచ వాచామపిమనసాం పదవీమతీతతత్త్వ ॥ ౧ ॥ స్వభావనిర్మలా
భోగ జయసుందరచేష్టిత । స్వాత్మతుల్యమహాశక్తే జయశుద్ధగుణాణాం
౩ ॥ అనంతకాంతినంపన్న జయాసదృశవిగ్రహ । అతర్క్యమహిమాధా
ర జయానాకులమంగళ ॥ ౪ ॥ నిరంజననిరాధార జయనిష్కారణోద
య । నిరంతరపరానంద జయనిర్వృతికారణ ॥ ౫ ॥ జయాతిపరమైశ్వ
ర్యజయాతి కరుణాస్పద । జయస్వతంత్రసర్వస్వ జయాసదృశవైభవ ॥
౬ ॥ జయావృతమహావిశ్వ జయానావృతకేనచిత్ । జయోత్తరసమస్త
స్వజయాత్యంతనిరుత్తర ॥ ౭ ॥ జయాద్భుతజయాత్సుద్ర జయాక్షత
జయావ్యయ । జయామేయజయామాయ జయాభయజయామల ॥ ౮
మహాభుజమహాసార మహాగుణమహాకథ । మహాబలమహానూయ మ
హారసమహారధ ॥ ౯ ॥ సమఃపరమదేవాయ నమఃపరమహేతవే ।
నమశ్శివాయశాంతాయ నమశ్శివతరాయతే ॥ ౧౦ ॥ త్వదధీనమిదంకృ
త్సంజగద్ధిససురాసురం । అతస్త్వద్ద్విహితామాజ్ఞాం క్షమతేతోఽతివర్తి
తుం ॥ ౧౧ ॥ అయంపునర్జనోనిత్యం భవదేశసమాశ్రయః । భవాన
తోఽనుగృహ్యస్మై ప్రార్థితంసంప్రయచ్ఛతు ॥౧౨॥ జయాంబికేజగన్నా
తజ్జయసర్వజగన్మయి । జయానవధికైశ్వర్యే జయానుపమవిగ్రహే ॥
౧౩ ॥ జయవాజ్మనసాతీతే జయాచిత్తద్వాంతభంజకే జయజన్మజరాహీ

నే జయకాంతోత్తరోత్తరే ॥ ౧౪ ॥ జయానేకవిధానస్థే జయానేకసుఖా
త్మికే ॥ జయానేకమహానత్వే జయానేకగుణోజితే ॥ ౧౫ ॥ జయవిశ్వా
ధికాత్మస్థే జయవిశ్వేశ్వరప్రియే । జయానేకగుణాత్మస్థే జయలోకమ
హేశ్వరి ॥ ౧౬ ॥ జయవిశ్వసురారాధ్యే జయవిశ్వవిజృంభిణీ । జయమం
గళదివ్యాంగి జయమంగళదీపికే ॥ ౧౭ ॥ జయమంగళచారిత్రే జయమం
గళదాయినీ । నమఃపరమకళ్యాణి గుణసంచయమూలకాయే ॥ ౧౮ ॥ న
మశ్శివామై విశ్వస్మా త్వరస్యైశివశక్తయే । త్వత్తఃఖటినముత్పన్నం
జగత్త్వయ్యేవలియ్యతే ॥ ౧౯ ॥ త్వద్వినాతఃఫలందాతు మీశ్వరోఽపి నశ
క్నుయాత్ । జన్మప్రభృతిదేవేశిజనోఽయంత్యదుపాశ్రితః ౨౦ ॥ అతోఽ
స్యతవభక్తస్యనిర్వతఃయమనోరథం । పంచవక్త్రోదశభుజః శుద్ధస్ఫటిక స
న్నిభః ॥ ౨౧ ॥ వర్ణబ్రహ్మకళాదేహి దేవస్సకలనిష్కళః । శివ
మూర్తిః సమారూఢ శాంత్యతీతస్సదాశివః ॥ ౨౨ ॥ భక్త్యామయార్చితో
మహ్యం ప్రాధికతం సంప్రయచ్ఛతు । సదాశివాంకమారూఢా శక్తిరి
చ్ఛాశివాహ్వయా ॥ ౨౩ ॥ జననీసర్వలోకానాం ప్రయచ్ఛతు మనోర
థం । శివయోదకయితౌపుత్రౌ దేవోహేరంబమణుఖౌ ॥ ౨౪ ॥ శివా
నుభావోచశివౌ శివజ్ఞానామృతాశినౌ । తృప్తాపరస్పరంస్నిగ్ధాశివాభ్యాం
నిత్యసంస్కృతౌ ॥ ౨౫ ॥ అరాధితౌ సదాదేవౌ బ్రహ్మద్యైస్త్రైదశైరపి ।
సర్వలోకపరిత్రాణం కతుః మభ్యుదితౌ సదా ॥ ౨౬ ॥ స్వేచ్ఛావతారం
కుర్వంతౌ స్వాంశభేదైరనేకశః । తావిమాశివయోఃపాశ్వే నిత్యమిద్ధం
...[శివవక్త్రస్మృతి కథనం]...

మయార్చితౌ ॥ ౨౭ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య ప్రాధికతం మే ప్రయ
చ్ఛతాం । శుద్ధస్ఫటికసంకాశ మీశానాఖ్యం సదాశివం ॥ ౨౮ ॥ మూ
ర్త్యాభిమానినీమూర్తిః శ్శివస్య పరమాత్మనః । శివార్చనరతం శాంతం
శాంత్యతీతం స్వమాంధితం ॥ ౨౯ ॥ పంచాక్షరాంతిమంబీడం కలాభిః పం
చభిర్యుతం । ప్రథమావరణేపూర్వం శక్త్యా సహ సమర్చితం ॥ ౩౦ ॥ పవి
త్రం పరమం బ్రహ్మ ప్రాధికతం మే ప్రయచ్ఛతు । బాలసూర్యప్రతీకాశం పు
రుషాఖ్యం పురాతనం ॥ ౩౧ ॥ పూర్వవక్త్రాభిమానంచ శివస్య పరమేష్ఠి
నః । శాంత్యాత్మకం మరుత్సంస్థం శంభోః పాదార్చనరతం ॥ ౩౨ ॥ తురీ

యంశివబీజేషు కలాసుచచతుష్కలం । పూర్వభాగేమయాధక్త్యాశక్త్యా
సహసమన్వితం ॥ ౩౩ ॥ పవిత్రంపరమంబ్రహ్మప్రాధికతంమేష్ప్రయచ్ఛ
తు । అంజనాద్రిప్రతీకాశమఘోరంఘోరవిగ్రహం ॥ ౩౪ ॥ దేవస్యదక్షి
ణంవక్త్రందేవదేవపదార్పకం । విద్యాపదంసమారూఢంవహ్నిమండలమ
ధ్యగం ॥ ౩౫ ॥ తృతీయంశివబీజేషుకలాస్వప్తకలాన్వితం । శంభోదక్ష
క్షిణదిగ్భాగే శక్త్యాసహ సమర్చితం ॥ ౩౬ ॥ పవిత్రం పరమంబ్రహ్మ
ప్రాధికతంమేష్ప్రయచ్ఛతు । కుంకుమక్షోదసంకాశం వామాఖ్యంవరవే
షధృక్ ॥ ౩౭ ॥ వక్త్రముత్తరమీశస్య ప్రతిష్ఠాయాంపతిస్థితం । వా
రిమండలమధ్యస్థం మహాదేవార్చనేరతం ॥ ౩౮ ॥ ద్వితీయంశివబీజేషు త్ర
యోదశకలాన్వితం । దేవేశోత్తరదిగ్భాగే శక్త్యాసహసమర్చితం ॥ ౩౯ ॥
పవిత్రంపరమంబ్రహ్మప్రాధికతంమేష్ప్రయచ్ఛతు । శంఖకుండేందుధవళం
సవ్యాఖ్యంసామ్యలక్షణం ॥ ౪౦ ॥ శివస్యపశ్చిమంవక్త్రం శివపాదార్చ
నేరతం । నివృత్తిపథనిష్ఠంచ పృథివ్యాంసమవస్థితం ॥ ౪౧ ॥ ప్రథమంశి
వబీజేషుకలాభిశ్చాప్త భిర్యుతం । దేవస్యపశ్చిమేభాగే శక్త్యాసహసమర్చి

—(ఆవరణదేవతా ప్రార్థన కథనం)—

తం ॥ ౪౨ ॥ పవిత్రంపరమంబ్రహ్మప్రాధికతంమేష్ప్రయచ్ఛతు । శివస్య
చశివాయాశ్చ హృన్మాతీశివభావితే ॥ ౪౩ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృ
త్యతేమేకామం ప్రయచ్ఛతు । శివస్యచశివాయాశ్చ శిరోమూతీ
శివాశితే ॥ ౪౪ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య తేమేకామంప్రయచ్ఛ
తాం । శివస్యచశివాయాశ్చ శిఖామూతీశివాశితే ॥ ౪౫ ॥ సత్కృ
త్యశివయోరాజ్ఞాం తేమేకామంప్రయచ్ఛతాం । శివస్యచశివాయాశ్చనేత్ర
మూతీ శివాశితే ॥ ౪౬ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం తేమేకామం
ప్రయచ్ఛతాం । శివస్యచశివాయాశ్చ వర్మణీశివభావితే ॥ ౪౭ ॥ స
త్కృత్యశివయోరాజ్ఞాంతే మేకామంప్రయచ్ఛతాం । అస్త్రమూతీచ
శివయో ర్నిత్యమర్చనతత్పరే ॥ ౪౮ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం తేమే
కామంప్రయచ్ఛతాం । వామోజ్యేష్ఠస్తధారుద్రః కాలోవికరణస్తథా ॥
౪౯ ॥ బలోవికరణశ్చైవబలప్రమథనఃపరః । సర్వభూతస్యదమనస్తా
దృశాశ్చాప్తశక్తయః ॥ ౫౦ ॥ ప్రాధికతంమేష్ప్రయచ్ఛంతుపరమేశస్యశా

సనాత్ అథానంతశ్చసూక్ష్మశ్చ శివశ్చాప్యేకనేత్రకః ॥ ౫౧ ॥ ఏకరుద్ర
 స్త్రిమూర్తిశ్చ శ్రీకంఠశ్చశిఖండకః । తథాష్టేశత్తయస్తేషాం ద్వితి
 య్యావరణేర్చితాః ॥ ౫౨ ॥ తేమేకామంప్రయచ్ఛంతు శివ యోరేవశాస
 నాత్ । భవాద్యామూతకయశ్చాష్టే తేషామపిచశక్తయః ॥ ౫౩ ॥ మ
 హాదేవాదయశ్చాన్యేతద్ధైకాదశ మూతకయః । శక్తిభిస్సహితాస్సర్వే
 తృతియ్యావరణేస్థితాః ॥ ౫౪ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాందిశంతుఫలమీ
 ప్సితం । వృషరాజోమహాతేజా మహామేఘసమస్వనః ॥ ౫౫ ॥ మేరుమం
 దరకైలాస హిమాద్రిశిఖరోపమః । శితాభశిఖరాకార కకుదాపరిశో
 భితః ॥ ౫౬ ॥ మహాభోగింద్రకల్పేన వాలేనచవిరాజితః । రక్తాస్యశ్శృం
 గచగణో రక్తప్రాయవిలోచనః ॥ ౫౭ ॥ పీవరోన్నతసర్వాంగ స్సంచారు
 గమనోజ్వలః । ప్రశస్తలక్షణశ్రీమాన్ ప్రజ్వలన్మణిభూషణః ॥ ౫౮
 శివప్రియశ్శివాసక్త శ్శివయోర్ద్వజవాహనః । తథాతచ్ఛరణన్యా సభా
 వితాఽపరవిగ్రహాః ॥ ౫౯ ॥ గోరాజపురుషశ్రీమాం చ్ఛ్రీమచ్ఛాలనరా
 యుధః । తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమేకామంప్రయచ్ఛంతు ॥ ౬౦ ॥
 సందీర్ఘరోమహాతేజా సగేంద్రతనయాశ్శుభః । సనారాయణకై నేకవై
 ర్నిత్యమభ్యచక్యేవందితః ॥ ౬౧ ॥ శర్వస్యాంతఃపురద్వారీ సార్థంపరిజన్తే
 స్థితః । సర్వేశ్వరసమప్రఖ్య స్సర్వాసురవినుర్దనః ॥ ౬౨ ॥ సర్వేషాంశి
 వధర్మాణా మధ్యక్షత్వేభిషేచితః । శివప్రియశ్శివాసక్తః శ్రీమచ్ఛాలన
 రాయుధః ॥ ౬౩ ॥ శివాశ్చితేషుసంసక్త స్త్వనురక్తశ్చతైరపి సత్కృత్య
 శివయోరాజ్ఞాం సమేకామంప్రయచ్ఛంతు ॥ ౬౪ ॥ మహాకాలోమహాబా
 హు ర్మహాదేవత్రవాసరః । మహాదేవశ్రితానాంతు నిత్యమేవాభిరక్షితః
 ॥ ౬౫ ॥ శివప్రియశ్శివాసక్త శ్శివయోరర్చకస్సదా । సత్కృత్యశివయోరా
 జ్ఞాం సమేదిశతుకాంక్షితం ॥ ౬౬ ॥ సర్వశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞ శ్శాస్త్రావిష్ణోః
 పరాతనుః । మహామోహతృతనయోమధుమాంసాసవప్రియః ॥ ౬౭ ॥
 తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమేకామంప్రయచ్ఛంతు । బ్రహ్మణీచైవ
 మాహేశీకౌమారీవైష్ణవీపరా ॥ ౬౮ ॥ వారాహీచైవమాహేంద్రీచా
 ముండాచండవిక్రమా । ఏతావై మాతరస్సప్తసర్వలోకస్యమాతరః ॥ ౬౯ ॥
 ప్రాధికతంమేప్రయచ్ఛంతు పరమేశ్వరశాసనాత్ । మత్తమాతంగవద

నో గంగోమాశంకరాత్మజః ॥ ౨౦ ॥ ఆకాశదేవూదిగ్భావో స్సోమసూ
 ర్యాగ్నిలోచనః । పిరావతాదిభిఃదివ్యైర్దిగ్గజైర్నిత్యమర్చితః ॥ ౨౧ ॥
 శివజ్ఞానమదోద్భిన్న మ్రిదశానామవిఘ్నకృత్ । విఘ్నకృచ్ఛా సురా
 దీనాం విఘ్నే శశ్వితభావితః ॥ ౨౨ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం సమేదిశ
 తుకాంక్షితం । మణ్ముఖశ్శివ సంఘాత శ్శక్తివజ్ర ధరఃప్రభుః ॥ ౨౩ ॥
 అగ్నే శ్చతనయోదేవ్రా హ్యపణాకతనయఃప్రభుః । గంగాయాశ్చగణాం
 బాయాః కృత్తికాయాస్తద్దేవచ ॥ ౨౪ ॥ విశాఖేనచశాఖేన నైగమేయేన
 చావృతః । ఇంద్రజిచ్ఛేంద్రసేసానీ స్తారకాసురజత్తధా ॥ ౨౫ ॥ శైలా
 నాంమేరుముఖ్యానాం వేధకశ్చస్వతేజసా । తప్తచామికరప్రఖ్య శ్శత
 ప్రతదళేతుణః ॥ ౨౬ ॥ కుమారస్సుకుమారాణాం రూపోదాహరణంమ
 హత్ । శివప్రియశ్శివాసక్త శ్శివపాదార్చకస్సదా ॥ ౨౭ ॥ సత్కృత్యశి
 వయోరాజ్ఞాం సమేదిశతుకాంక్షితం । జ్యేష్ఠావరిష్ఠావరదా శివయోఃపూ
 జనేరతా ॥ ౨౮ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య సామేదిశతుకాంక్షితం ।
 తైత్తిలోక్యనందితాసామౌ గుల్కాకారాగణాంబికా ॥ ౨౯ ॥ జగత్సృష్టి
 వివృధ్యర్థం బ్రహ్మణాభ్యర్చితాశివాత్ । శివాయాఃప్రవిభక్తాయా
 భ్యుపారంతరస్పృతా ॥ ౩౦ ॥ దామాయణీసతీమేనాత ధామైమవతీ
 హ్యుమా । కౌశికాయాశ్చజననీ భద్రకాల్యాస్తదేవచ ॥ ౩౧ ॥ అప
 స్తాయాశ్చజననీ పాటలాయాస్తద్దేవచ । శివార్చనరతానిత్యం రు
 ద్రాణీరుద్రవల్లభా ॥ ౩౨ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం సమేదిశతుకాం
 ష్ఠితం । చండసర్పగణేశాన శృంభోర్వదనసంభవః ॥ ౩౩ ॥ సత్కృత్యశి
 వయోరాజ్ఞాం సమేదిశతుకాంక్షితం । వృషభోనామగణవో వృషవా
 హపదాచకః ॥ ౩౪ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం సమేదిశతుకాంక్షి
 తం । పింగళోనామగణపశ్శి వాసక్తశ్శివప్రియః ॥ ౩౫ ॥ ఆజ్ఞయాశివ
 యోరేవ సమేకామప్రయచ్ఛతు । భృంగీశోనామగణప శ్శివారాధన
 తత్పరః ॥ ౩౬ ॥ ప్రయచతుసమేకామం పత్యురాజ్ఞాపురస్సరం । వీరభ
 ద్రోమహతేజా హిమకుందేందుసన్నిభః ॥ ౩౭ ॥ భద్రకాలీప్రియోని
 త్యం మాతృణాంచాభిరక్షితా । యజ్ఞస్యచశిరోహర్తా దక్షస్యచదురాత్మ
 నః ॥ ౩౮ ॥ ఉపేంద్రేంద్రయమాదీనాం దేవానామంగతక్షకః । శివస్యా

నుచరశ్రీమాం చ్చివశాసనపాలకః ॥౯౯॥ శివయోశ్శాసనాదేవ సమే
 దిశతుకాంక్షితం । సరస్వతీమహేశస్య వాక్సరోజసముద్భవా ॥ ౧౦౦ ॥
 శివయోఃపూజనేనిత్యం సామేదిశతుకాంక్షితం । విష్ణోర్విక్షిప్తతాలక్ష్మీ శ్చ
 వయోఃపూజనేరతా ॥ ౧౦౧ ॥ శివయోశ్శాసనాదేవ సామేదిశతుకాంక్షి
 తం । మహామోటీనుహదేవ్యాః పాదపూజాపరాయణా ॥ ౧౦౨ ॥ తస్య
 ఏవనియోగేన సామేదిశతుకాంక్షితం । కాశికీసింహమారూఢా పార్వ
 త్యాః పరమాసుతా ॥ ౧౦౩ ॥ విష్ణోర్నిద్రామహామాయా మ్మహామహిమ
 మదినీ । నిశుంభశుంభసంహత్రీ మధుమాంసాశనప్రియా ॥ ౧౦౪ ॥ స
 త్కృత్యశాసనమాతు సామేకామంప్రయథతు । రుద్రాదుద్రసమప్ర
 ఖ్యాః ప్రమథాః ప్రథితౌజసః ॥ ౧౦౫ ॥ భూతాఖ్యాశ్చమహావీర్యా మహా
 దేవసమప్రభాః । నిత్యముక్తానిరుపమాని ర్ద్వంద్వానిరుపస్థవాః ॥ ౧౦౬ ॥
 సశక్తయస్సానుచరా స్సర్వలోకనమస్కృతాః । సర్వేషామేవలోకానాం
 సృష్టిసంహరణక్షమాః ॥ ౧౦౭ ॥ పరస్పరానురక్తాశ్చ పరస్పరమనువ్రతాః
 పరస్పరమతిస్నేధాః పరస్పరనమస్కృతాః ॥ ౧౦౮ ॥ శివప్రియతమానిత్యం
 శివలక్షణలక్షితాః । సౌమ్యాఘోరాస్తథామిత్రాశ్చాంతరాశ్చద్వయా
 త్మికాః ॥ ౧౦౯ ॥ విరూపాశ్చసురూపాశ్చ నానారూపధరాస్తథా ।
 త్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం తేమేకామదిశంతువై ॥ ౧౧౦ ॥ దేవ్యాఃప్రియ
 సఖివర్గో దేవీలక్షలక్షితః । సహితోరుద్రకన్యాభి శ్చక్తిభిశ్చాచ్యనేకశః
 ౧౧౧ ॥ తృతియ్యావరణేశంభో ర్భక్త్యానిత్యంసమర్చితః । సత్కృత్యశివ
 యోరాజ్ఞాం సమేదిశతుమంగళం ॥ ౧౧౨ ॥ దివాకరోమహేశస్య మూ
 తికదీప్తసుమండలః । నిగుణోగుణసంకీర్ణ స్తదైవగుణకేవలః ॥
 ౧౧౩ ॥ అవికారాత్మకశ్చాచ్యస్తతస్సామాన్యవిక్రియః । అసాధారణక
 ర్మాచ సృష్టిస్థితిలయక్రమాత్ ॥ ౧౧౪ ॥ ఏవంతిథాచతుర్థాచ విధక్తః
 పంచథాపునః । చతుర్థావరణేశంభోః పూజితశ్చానుగైస్సహ ॥ ౧౧౫ ॥
 శివప్రియశ్శివాసక్త శ్శివపాదాచనేరతః । సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం స
 మేదేశతుమంగళం ॥ ౧౧౬ ॥ దివాకరష్టడంగాని ఆదిత్యాద్యాశ్చమూ
 తయః । ఆదిత్యోభాస్కరోభానూ రవిశ్చేత్యనుపూర్వశః ॥ ౧౧౭ ॥ అ
 రోక్తబహుతధారుద్రో విష్ణుశ్చాదిత్యమూతయః । సర్వేశివాచన

తా శ్శివసద్భావభావితాః ॥ ౧౦౮ ॥ విస్తారానుతరాభోధి న్యాప్యా
 యిన్యపరాపునః । ఉమాప్రభాతధాప్రజ్ఞా సంధ్యాచేత్యపిశ క్తయః ॥
 ౧౦౯ ॥ సోమాదికేతుపర్యంతా గ్రహశ్చశివభావితాః । శివయోరాజ్ఞా
 యాను న్నామంగళప్రదిశంతుమే ॥ ౧౧౦ ॥ అథవాద్వాదశాదిత్యాస్త
 థాద్వాదశరాశయః । ఋషయోదేవగంధర్వాః పన్నగాప్సరసాంగణాః
 ౧౧౧ ॥ గ్రామణ్యశ్చతథాయతా రాక్షసాశ్చాసురాస్తథా । సప్తసప్త
 గణాశ్చైతే సప్తచందోమయాహయాః । ౧౧౨ ॥ వాలఖిల్యగణాశ్చై
 వ సర్వేశివపదార్చకాః । సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం మంగళప్రదిశంతు
 మే ॥ ౧౧౩ ॥ బ్రహ్మధదేవదేవస్య మూర్తిర్భూమండలాధిపః । చతుష్ప
 థ్విగుణైశ్వర్యో బుద్ధితత్వేప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౧౪ ॥ నిర్గుణోగుణసంకీర్ణస్త
 ధైవంగుణకేవలః । అవికారాత్మకోదేవ స్తతస్సాధారణాపరః ॥ ౧౧౫ ॥
 అసాధారణకర్మాచసృష్టిస్థితిలయక్రమాత్ । ఏవంత్రిధాచతుర్థాచ విభక్తః
 పంచధాపునః ॥ ౧౧౬ ॥ చతుర్థావరణేశంభోః పూజితశ్చసహానుగైః
 శివప్రియశ్శివానక్త శ్శివపాదార్చనేతరః ॥ ౧౧౭ ॥ సత్కృత్యశివయోరా
 జ్ఞాం సమేదిశతుమంగళం । హిరణ్యగర్భోలోకేశో విరాట్కాలశ్చపూ
 రుషః ॥ ౧౧౮ ॥ సనత్కుమారస్సనకస్స నందశ్చసనాతనః । ప్రజా
 నాంపతయశ్చైవ దత్తాద్యాబ్రహ్మసూనవః ॥ ౧౧౯ ॥ ఏకాదశసపత్నీ
 కా ధర్మస్సంకల్పఏవచ । శివార్చనరతాశ్చైతే శివభక్తిపరాయణాః ॥
 ౧౨౦ ॥ శివాజ్ఞావశగాస్సర్వే క్షేమంకుర్వంతుసర్వదా । చత్వారశ్చతథా
 వేదా స్సేతిహాసపురాణకాః ॥ ౧౨౧ ॥ ధర్మశాస్త్రాదివిద్యాభి ర్వైదికీభి
 స్సమన్వితాః । పరస్పరవిరుద్ధాథా శ్శివైకప్రతిపాదకాః ॥ ౧౨౨ ॥ స
 త్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం మంగళప్రదిశంతుమే । అథరుద్రోమహాదేవ
 శ్శంభోర్మూర్తిర్గరియసీ ॥ ౧౨౩ ॥ వాహ్నయమండలాధీశః పౌరుషైశ్వ
 ర్యవాన్స్పృభుః । శివాభిమానసంపన్నో నిగుణస్త్రిగుణాత్మకః ॥ ౧౨౪
 కేవలంసాత్వికశ్చాపి రాజసశ్చైవతామసః । అవికారరతస్సర్వేతత
 స్తుసమవిక్రియః ॥ ౧౨౫ ॥ అసాధారణకర్మాచ సృష్ట్యాదికరణాత్పుథక్
 బ్రహ్మణోపిశిరశ్చేతా జనకస్తస్యతత్సుతః ॥ ౧౨౬ ॥ జనకస్తస్యయశ్చా
 పి విష్ణోరపినియామకః । బోధకశ్చతయోర్నిత్య మనుగ్రహకరప్రభుః ॥

౧౨౭ ॥ అండస్యాంతర్బహిర్వర్తీ రుద్రలోకద్వయాధికః । శివప్రియశ్శి
వాసక్త శ్శివపాదార్చనేరతః ॥ ౧౨౮ ॥ శివస్యాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమే
దిశతుమంగళం । తస్యబ్రహ్మపడంగాని విద్యేశానాంతధాప్తకం ॥ ౧౨౯
చత్వారోమూర్తిః భేదాశ్చ శివపూర్వాశ్శివార్చకాః । శివోభవోహర
శ్చైవ మృడశ్చైవతథాపరః ॥ ౧౩౦ ॥ శివస్యాజ్ఞాంపురస్కృత్య మంగళం
ప్రదిశంతుమే । అధవిష్ణుర్నహేశస్య శివస్యైవవరాతనుః ॥ ౧౩౧ ॥ వా
రితత్వాధిపస్సాక్షా దవ్యక్తపదసంస్థితః । నిర్గుణస్సత్వబహుళస్త దైవ
గుణకేవలః ॥ ౧౩౨ ॥ అవికారాభిమానీచ త్రీసాధారణవిక్రియః । అసా
ధారణకర్మాచ స్పష్ట్యాదికరణత్పృథక్ ॥ ౧౩౩ ॥ దక్షిణాంగధవేనాపి
స్పర్థమానస్వయంభువా । అద్యేనబ్రహ్మణాసాక్షాత్సృష్టస్సష్టాచత
స్యతు ॥ ౧౩౪ ॥ అండస్యాంతర్బహిర్వర్తీ విష్ణుగోకద్వయాధిపః । అ
సురాంతకరశ్చక్రీ శక్రస్యాపితధానుజః ॥ ౧౩౫ ॥ ప్రాదుర్భూతశ్చదశధా
భృగుశాపాచ్ఛలాదిహ । భూభారనిగ్రహార్ధాయ స్వేచ్ఛయానతరత్తి
తౌ ॥ ౧౩౬ ॥ అప్రమేయబలోమాయా మాయయామోహయాజగత్
మూర్తిఃకృత్యమహావిష్ణుం సదావిష్ణుమధాపివా ॥ ౧౩౭ ॥ వైష్ణవైష్ణ
జతోనిత్యం మూర్తిఃత్రయమయాసనే । శివప్రియశ్శివాసక్త శ్శివపాదా
ర్చనేరతః ॥ ౧౩౮ ॥ శివస్యాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమేదిశతుమంగళం । వా
సుదేవోనిరుద్ధశ్చ ప్రద్యుమ్నశ్చతతఃపరః ॥ ౧౩౯ ॥ సంకషణస్సమా
ఖ్యాత శ్చత్రసోమూతయోహరేః । మత్స్యఃకూర్మోనరాహశ్చ నార
సింహశ్చవామనః ॥ ౧౪౦ ॥ రామత్రయంతథాకృష్ణో విష్ణుస్తురగవక్త్ర
కః । చక్రంనారాయణస్యాస్త్రం పాంచజన్యంచశాఙ్గకం ॥ ౧౪౧ ॥ స
త్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం మంగళంప్రదిశంతుమే । ప్రభాసరస్వతీగారీ ల
క్ష్మీశ్చశివభావితా ॥ ౧౪౨ ॥ శివయోశ్శాసనాదేతా మంగళంప్రదిశంతు
మే । ఇంద్రోగ్ని శ్చ య మశ్చైవ నిఋతి ర్వరుణస్తథా ॥
౧౪౩ ॥ వాయుస్సోమఃకుబేరశ్చ తథేశానస్త్రిశూలధృక్ । సర్వేశివా
ర్చనరతా శ్శివసద్భావభావితాః ॥ ౧౪౪ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం మం
గళంప్రదిశంతుమే । త్రిశూలమధవజ్రంచ తథాపరశుసాయకా ॥ ౧౪౫ ॥
ఖడ్గపాశాంకుశాశ్చైవపినాకశ్చాయుధోత్తమః । దివ్యాయుధానిదేవస్యదే

- వ్యాశ్చైతాసినిత్యశః ॥ ౧౮౬ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం రక్షాంకుర్వం
తుమేసదా । వృషరూపధరోధర్మస్సారభేయోమహాబలః ॥ ౧౮౭ ॥ బౌ
డబాఖ్యానలస్పర్థీ పంచగోమాతృభిర్యుతః । వాహనత్వమనుప్రాప్తస్త
పసాఃరమేశయోః ॥ ౧౮౮ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమేకామం
ప్రయచ్ఛతు । నందాసుభద్రాసుభిస్సుశీలాసుమనాస్తథా ॥ ౧౮౯ ॥ పం
చగోమాతరస్త్యేతా శ్శివలోకేవ్యవస్థితాః । శివభక్తిపరానిత్యంశివార్చ
నపరాయణాః ॥ ౧౯౦ ॥ శివయోశ్శాసనాదేవ దిశంతుమమవాంఛితం
క్షేత్రపాలోమహాతేజా సీలజీమూతసన్నిభః ॥ ౧౯౧ ॥ ద. ప్రియకరాశవ
దన స్ఫురద్రక్తాధరోఽబలః । రక్తోధ్వమూఢజశ్శ్రీమాన్మృకుటీకుటితే
తుణః ॥ ౧౯౨ ॥ రక్తవృత్తతినయన శ్శశిపన్నగభూషణః । గగ్నత్రిశూల
పాశాసి కపాలోద్యుతపాణికః ॥ ౧౯౩ ॥ భైరవోభైరవైస్సిద్ధై ర్యోగి
సీభిఃసంవృతః । క్షేత్రేక్షేత్రేసమాసీనః స్థిరోయోరక్షకస్సతాం ॥ ౧౯౪ ॥
శివప్రణామపరమ శ్శివసద్భావభాషితః । శివాశ్రితాన్విశేషేణ రక్షన్
త్రానివౌరసాత్ ॥ ౧౯౫ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం
సమేదిశతుమంగళం । తాలజంఘాదయస్తస్య ప్రథమావరణేర్చితా ॥
౧౯౬ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం చత్వారస్సమవంతుమాం భైరవా
ద్యాశ్చయేచాన్యేసమంతాత్మస్య వేష్టితాః ॥ ౧౯౭ ॥ తేపిమామనుగృ
హ్ణంతుశివశాసనగౌరవాత్ । నారదాద్యాశ్చమునయో దివ్యాదేవై
శ్చపూజితాః ॥ ౧౯౮ ॥ సాధ్యాశ్చైవతుయేదేవా జనలోకనివాసినః । వి
నివృత్తాధికారాశ్చ మహలోకనివాసినః ॥ ౧౯౯ ॥ మహర్షయస్త
థాన్యేచ వైమానికగణైస్సహ । సర్వేశివార్చనరతా శ్శివాజ్ఞావశవతి
నః ॥ ౨౦౦ ॥ శివయోరాజ్ఞాయామహ్యం దిశంతుమమకాంక్షితం । గం
ధర్వాద్యాః పిశాచాంతాశ్చతస్రాదేవయోనయః ॥ ౨౦౧ ॥ సిద్ధావిద్యా
ధరాద్యాశ్చయేఽపిచాన్యేసథిశ్చరాః । అసురారాక్షసాశ్చైవపాతాళతల
వాసినః ॥ ౨౦౨ ॥ అనంతాద్యాశ్చనాగేంద్రావై సతేయాదయోద్విజాః ।
కూష్మాండాప్రేతభేతాశా గ్రహభూతగణాఃపరే ॥ ౨౦౩ ॥ డాకిన్యశ్చ
పియోగిన్య శ్శాకిన్యశ్చపితృదృశః । క్షేత్రారామగృహాదీని తీర్థాన్యా
యతనానిచ ॥ ౨౦౪ ॥ ద్వీపాస్సముద్రానద్యశ్చ తథాచాన్యేసకాంసిచ

వ్యాశ్చైతానిత్యశః ॥ ౧౮౬ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం రక్షాంకుర్వం
 తు మేసదా । వృషరూపధరోధర్మస్సారభేయోమహాబలః ॥ ౧౮౭ ॥ బా
 డబాఖ్యానలస్పర్థీ పంచగోమాతృభిర్యుతః । వాహనత్వమనుప్రాప్తస్త
 పసాఃరమేశయోః ॥ ౧౮౮ ॥ తయోరాజ్ఞాంపురస్కృత్య సమేకామం
 ప్రయచ్ఛతు । నందాసుభద్రాసుభిస్సుశీలాసుమనాస్తథా ॥ ౧౮౯ ॥ పం
 చగోమాతరస్త్యేతా శ్శివలోకేన్యవస్థితాః । శివభక్తిపరానిత్యంశివార్చ
 నపరాయణాః ॥ ౧౯౦ ॥ శివయోశ్శాసనాదేవ దిశంతుమమవాంఛితం
 తేత్రపాలోమహాతేజా సీలజీమూతసన్నిభః ॥ ౧౯౧ ॥ ద. ప్త్యైకరాశవ
 దన స్ఫురద్రక్తాధరోద్వలః । రక్తోధ్వమూధజశ్రీమం న్నృకుటీకుటిలే
 తుణః ॥ ౧౯౨ ॥ రక్తవృత్తత్రినయన శ్శశిపన్నగభూషణః । రగ్నత్రిశూల
 పాశాసి కపాలోద్యుతపాణికః ॥ ౧౯౩ ॥ భైరవోభైరవైస్సిద్ధై ర్యోగి
 సీభిఃసంసృతః । తేత్రేతేత్రేసమాసీనః స్థిరోయోరతుకస్సతాం ॥ ౧౯౪ ॥
 శివప్రణామపరమ శ్శివసద్భావభాషితః । శివాశ్రితాన్విశేషేణ రక్షన్
 త్రానివౌ ర సా త్ ॥ ౧౯౫ ॥ స త్కృ త్య శి వ యో రా జ్ఞాం
 సమేదిశతుమంగళం । తాలజంఘాదయస్తస్య ప్రథమావరణేచ్ఛితా ॥
 ౧౯౬ ॥ సత్కృత్యశివయోరాజ్ఞాం చత్వారస్సమవంతుమాం భైరవా
 ద్యాశ్చయేచాన్యేసమంతాత్మస్య వేష్టితాః ॥ ౧౯౭ ॥ తేపిమామనుగృ
 హ్ణంతుశివశాసనగౌరవాత్ । నారదాద్యాశ్చమునయో దివ్యాదేవై
 శ్చపూజితాః ॥ ౧౯౮ ॥ సాధ్యాశ్చైవతుయేదేవా జనలోకనివాసినః । ప
 నివృత్తాధికారాశ్చ మహలోకనివాసినః ॥ ౧౯౯ ॥ మహర్షయస్త
 ధాన్యేచ వైమానికగణైస్సహ । సర్వేశివార్చనరతా శ్శివాజ్ఞావశవతి
 నః ॥ ౨౦౦ ॥ శివయోరాజ్ఞాయామహ్యం దిశంతుమమకాంక్షితం । గం
 ధర్వాద్యాః పిశాచాంతాశ్చతస్రోదేవయోనయః ॥ ౨౦౧ ॥ సిద్ధావిద్యా
 ధరాద్యాశ్చయేఽపిచాన్యేనధిశ్చరాః । అసురారాక్షసాశ్చైవపాతాళతల
 వాసినః ॥ ౨౦౨ ॥ అనంతాద్యాశ్చనాగేంద్రావై సతేయాదయోద్విజాః ।
 కూష్మాండాప్రేతబేతాళా గ్రహభూతగణాఃపరే ॥ ౨౦౩ ॥ డాకిన్యశ్చా
 పియోగిన్య శ్శాకిన్యశ్చాపితాదృశః । తేత్రారామగృహాదీని తీర్థాన్యా
 యతనానిచ ॥ ౨౦౪ ॥ ద్వీపాస్సముద్రానద్యశ్చ తథాచాన్యేనరాంసిచ

స్తికాః ॥ ౧౮౨ ॥ సర్వేమామనుగృహ్లాంతు సంతశ్శంసంతుమంగళం ।
 నమశ్శివాయసాంబాయ ససుతాయాదిహేతవే ॥ ౧౮౩ ॥ పంచావరణ
 రూపేణ ప్రపంచేనావృతాయతే । ఇత్స్వక్త్వాదండవద్భూమౌ ప్రణిపత్య
 శివంశివాం ॥ ౧౮౪ ॥ జపేత్పంచాక్షరీంవిద్యా మష్టోత్తరశతంపరాం ।
 తద్దైవశక్తివిద్యాంచ జపిత్యాతత్సమర్పణం ॥ ౧౮౫ ॥ కృత్వాక్షమాప
 యిత్యేశం పూజాశేషంసమాపయేత్ ॥ ఏతత్పుణ్యతమస్తోత్రం శివ
 యోగ్హృదయంగమం ॥ ౧౮౬ ॥ సర్వాభీష్టప్రదంసాక్షౌ ద్భక్తిము
 క్త్యైకసాధనం । యద్యదంకీర్తయేన్నిత్యం శృణుయాద్వాసమాహితః ॥
 ౧౮౭ ॥ సవిధూయాశుపాపాని శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ గోఘ్న
 శ్చైవకృతఘ్నశ్చ వీరహాభూణహాపివా ॥ ౧౮౮ ॥ శరణాగతఘాతీచ
 మిత్రవిప్రసంభఘాతకః । దుష్టఃపాపసమాచారో మాతృహాపితృహాపివా ॥
 ౧౮౯ ॥ స్తవేనాయుతజప్నేన తత్తత్పాత్రముచ్యతే । దుస్వప్నాది
 మహానర్థ సూచకేషుభయేషుచ ॥ ౧౯౦ ॥ యదిసంకీర్తయేదేతన్నత
 తోఽనర్థవాగ్భవేత్ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం యచ్చాస్యదపివాంఛ
 తం ॥ ౧౯౧ ॥ స్తోత్రస్యాస్యజపేసత్త్వం తత్సర్వంలభతేనరః । అసంపూ
 జ్యశివంస్తోత్ర జపాత్ఫలముదాహృతం ॥ ౧౯౨ ॥ సంపూజ్యచజపేత్తస్య
 ఫలంవక్తుంనసశక్యతే । ఆస్తామియంఫలావాప్తి రేతస్మిక్కితి తేనతి ॥
 ౧౯౩ ॥ సార్థమంబికయాదేవః శృత్యేదందివితిష్ఠితి । తస్మాన్నభసిసంపూ
 జ్య దేవదేవంసహామయా ॥ ౧౯౪ ॥ కృతాంజలిపుటస్తి వ్యస్తోత్ర
 మేతదుదీరయేత్ ॥ ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితా
 యా ముత్తరభాగే చతుర్వింశోధ్యాయః ॥ ౨౪.

—(అథ పంచవింశోధ్యాయః) —

ఉపమన్యురువాచ ॥ ఏతత్తేకధితంకృష్ణ కర్మహాముత్రసిద్ధిదం ।
 క్రియాతపోజపధ్యాన సముచ్చయమయంపరం ॥ ౧ ॥ అథవత్స్యామ్మిశై

—[కృతికర్మణఃఫల ప్రాప్త్యై శుచిత్వ కథనం.] —

వానా మిహైవఫలదంనృణాం । పూజాహోమజపధ్యాన తపోదానమ
 యంమహాత్ ॥ ౨ ॥ తత్రసంసాధయేత్సూర్యం మంత్రమంత్రాధావిత్త
 మః । దృష్టశిద్ధికరంకర్మ నాన్యధాఫలదంయతః ॥ ౩ ॥ సిద్ధమంత్రోఽప్య

దృష్టేన ప్రబలేనతు కేనచిత్ । ప్రతిబంధఫలంకర్మ నకుర్యాత్సహసాఽఽ
 ధః ॥ ౪ ॥ తస్యతుప్రతిబంధస్య కర్తుంశక్యేహనిష్కృతిః । పరీక్ష్యశకునా
 ద్యైస్తు తదానిష్కృతిమాచరేత్ ॥ ౫ ॥ యోన్యధాకురుతేమోహః
 త్కర్మైహికఫలంనరః । నతేనఫలభాక్సస్యాత్ప్రాప్నుయాచ్ఛహస్య
 తాం ॥ ౬ ॥ అవిప్రభోనకుర్వీత కర్మదృష్టఫలంకర్వచిత్ । సఖిల్వశ్రద్ధధా
 న స్యాన్నాశ్రద్ధఃఫలమృచ్ఛతి ॥ ౭ ॥ నాపరాధోస్తిదేవస్య కర్మాణ్యపి
 తునిష్ఫలాః । యథోక్తకారిణాంపుంసా మిహైవఫలదర్శనాత్ ॥ ౮ ॥
 సాధకస్సిద్ధమంత్రశ్చ నిరస్తప్రతిబంధకః । విశ్వస్తశ్రద్ధధానశ్చ కుర్వ
 న్నాప్నోతితత్ఫలం ॥ ౯ ॥ అధవాతత్ఫలావాప్యై బ్రహ్మచర్యరతోభ
 వేత్ । రాత్రౌహవిష్యమశ్నీయా త్పాయసంవాఫలానివా ॥ ౧౦ ॥
 హింసాదియన్నిషిద్ధం స్యాన్నకుర్యాన్ననసాపితత్ । తథాభస్మానులిప్తా
 గ్నువేషశ్చశుచిర్భవేత్ ॥ ౧౧ ॥ ఇద్ధమాచారవాన్యుత్వా స్వానుకూ
 లేశుభేహని । పూర్వోక్తలక్షణేదేశే పుష్పదామాద్యలంకృతే ॥ ౧౨ ॥
 ఆలిప్యశక్రదాభూమిం హస్తమానావరాంతథా । విలిఖేత్కమలంభద్రం
 దీప్యమానంస్వతేజసా ॥ ౧౩ ॥ తప్తజాంబూనదమయ మష్టవ్రతంసకేస
 రం । మధ్యేకణికాయాయుక్తం సర్వరత్నైరలంకృతం ॥ ౧౪ ॥ న్యాయా
 రసదృశేనైవ నాశేనచసమన్వితం । తాదృశేస్వణానిర్మాణే కందేసమ్య
 క్ప్రతిష్ఠితం ॥ ౧౫ ॥ తత్రాణిమాదికంసర్వం సంకల్ప్యమనసాపునః । రత్న
 జంవాధసావణాం స్ఫాటికంవాసలక్షణం ॥ ౧౬ ॥ లింగంసవైదికంతత్ర
 స్థాపయిత్వావిధానతః । తత్రావాహ్యాయశేద్దేవం సాంబంసగణమవ్యయం
 ౧౭ ॥ తత్రమాహేశ్వరీకల్ప్యామూర్తిమూర్తిమతఃప్రభోః । చతుర్భుజా
 చతుర్వక్త్రా సర్వాభరణభూషితా ॥ ౧౮ ॥ శాదూలచర్మవసనాకించ
 ద్విహసితాననావరదాభయహస్తాచమృగటంకధరాతథా ॥ ౧౯ ॥ అధ
 వాష్టభుజాచింత్యా చింతకస్యయధారుచి । తథాత్రిశూలపరశుఖి డ్గవజ్రా
 ణిదక్షిణే ॥ ౨౦ ॥ వామేసాశాంకుశేశేతద్వత్థే టంనాగంచబిభ్రతీబాలా
 ర్కసదృశప్రఖ్యా ప్రతివక్త్రంతిలోచనం ॥ ౨౧ ॥ తస్యాఃపూర్వము
 ఖంసౌమ్యం స్వాకారసదృశప్రభం । దక్షిణంసీలజీమూత సదృశంఘో
 రదర్శనం ॥ ౨౨ ॥ ఉత్తరంవిద్రుమప్రఖ్యం నీలాలకవిభూషితం । పశ్చి

మంపూణాచంద్రాభం సామ్యమిందుకళాధరం ॥ ౨౩ ॥ తస్యాంకమండ
లారూఢా శ్చక్తిర్మాహేశ్వరీపరా మహాలక్ష్మీరితిఖ్యాతా శ్యామవణా
మనోహరా ॥ ౨౪ ॥ మూర్తిఃకృత్వైవమాకారా సకలీకృత్యచక్ర
మాత్ ॥ మూర్తిః మంత్రమథా వాహ్యాయ జేత్పరమకారణం ॥ ౨౫ ॥

స్నానార్థం కల్పయేత్తత్ర పంచగవ్యంతుకాపిలం । పంచామృతంచపూర్ణా
నిబీజానిచవిశేషతః ॥ ౨౬ ॥ పురస్తాన్మండలంకృత్వా రత్నచూర్ణాద్యలం

కృతం । క్షణికకాయాంప్రవిశ్యస్య ఈశానకలశంపునః । ౨౭ ॥ సద్యా

ది కల శా న్న శా చ త్ప రిత స్త స్య క ల్ప యే త్ । త
తో వి ద్యే శ క ల శా న స్టే పూ ర్వా ది తః క్ర మా త్ ॥ ౨౫ ॥

శ్రీ రాం బు పూ రి తాన్కృత్వా సూర్యేణా వేద్యపూర్వవత్ । పుణ్య

ద్రవ్యాణినిష్ఠ్య సకూర్చాసపిధానకం ॥ ౨౯ ॥ ముకూలాద్యేనవస్త్రేణ

సమాచారద్యసమంతతః । సర్వత్రమంత్రంవిన్యస్య తత్తన్మంత్రపురస్సరం

30 || స్నానకాలేతుసంప్రాప్తే సర్వమంగళనిస్వనైః । పంచగవ్యాదిభిశ్చైచ

వ స్నాపయేత్పరమేశ్వరం । ౩౧ । తతఃకుశోదకాద్భ్యాని స్వణారహ్న

దశాశ్వపి । గంధపుష్పాదిసిద్ధాని మంత్రసిద్ధానిచక్రమాత్ ॥ ౩౨ ॥ ఉ

ద్వితీయమంత్రేనైస్సాప్యమహేశ్వరం । గంధాదిభిశ్చదీక్షాం

తం పూజాకర్మసమాచరేత్ । 33 ॥ ఫలావరస్యాదాతేప ఏకాదశః

లోత్తరః । సువర్ణరత్నపుష్పాణి పుష్పాణిసురభీణిచ ॥ ౩౪ ॥ శ్లోత్త

లాన్యత్పలాని బిల్వప్రత్యాన్యనేకశః । కమలానిచరత్నాని శ్వేతాన్యజ్జి

చసంభవే । ౩౫ ॥ కృష్ణాగరుభవేద్దూపః సకర్పరాజ్యగుగులిః । కష్ఠే

లాఘుతనంసిద్ధా దీపాకర్పూరవతిజాః ॥ ౩౬ ॥ పంచబంహుషడం

గాని పూజానీత్యావరణానిచ । నివేద్యపయసాసిద్ధ స్సపదాజ్యోనుహాచ

రుః । 32 । పాటలోత్పలపద్మాద్యైః పానీయంచసుగంధితం । పంచసే

గంధికోపేతం । తాంబూలంచనుసంస్కృతం॥ ౩౮ ॥ సువణకరత్నసిద్ధ

ని భూషణానివిశేషతః । వాసాంసిచవిచిత్రాణి సూక్ష్మాణిచనవానిచ

౩౯ । దశనియ్యానిదేయాని గానవాద్యాదిభిస్సహ । జపశ్చమూల

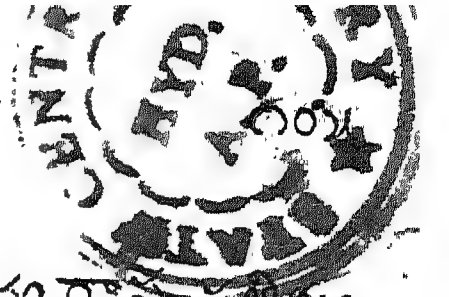
మంత్రస్య లక్ష్యపరమసంఖ్యయా । ౪౦ ॥ ఏకవారాత్మ్యత రాచ పు

జాఫలవశాదిహ । దశసంఖ్యావరోహామః ప్రతిద్రవ్యశతౌత్తర

మారూపశ్చివశ్చింత్యోమారణోచ్ఛాటనాదిషు । శివలింగేశివా

—[మారణాదిహామ క్రియాకథనం]—

గ్నాచ శాంతశ్శాంతికపాష్టికే ॥ ౪౨ ॥ ఆయసాస్సక్స్సవౌ కార్యా
మారణాదిషుకర్మసు । తదన్యత్రతుసౌవణా శాంతికాద్యేషుకృతస్స
శః ॥ ౪౩ ॥ దూర్వయాఘృతగోక్షీర మిశ్రయామధునాతథా । చరు
ణాసఘృతేనైవ కేవలంపయసాపివా ॥ ౪౪ ॥ జుహుయాన్స్పృత్యువిజయే
తి లైరోగోపశాంతయే । ఘృతేనపయసాచైవ కమలైర్వాధకేవలైః ॥
౪౫ ॥ సమృద్ధికామోజుహుయాన్మహాదారిద్ర్యశాంతయే । జాతిపు
ష్పేణవశ్యాధీ జుహుయాత్సఘృతేనతు ॥ ౪౬ ॥ ఘృతేనకరవీరైశ్చ
కుర్యాదాకషణంద్విజః । తైలేనోచ్ఛాటనంకుర్యాత్సంధనంమధునా
పునః ॥ ౪౭ ॥ స్తంభనంసపక్షపేనాపి లశునేనతుపాతనం । తాడనంరు
ధిరేణస్యాత్థరస్యాప్తస్యచోభయోః ॥ ౪౮ ॥ మారణోచ్ఛాటనే
కుర్యాద్దోహిబీజైస్థిలాన్వితైః । విద్యేషణంచతైలేన కుర్యాల్లాంగలక
స్యతు ॥ ౪౯ ॥ బంధనంరోహిబీజేన సేనాస్తంభనమేవచ । రక్తసపక్ష
పసమ్మితైర్హామద్రవ్యైరశేషతః ॥ ౫౦ ॥ హస్తయంత్రోద్భవైస్తై
లైర్జుహుయాదాభిచారికేకద్రూపతుపసంయుక్తైఃకార్యాసాస్తిభిరేవచ
౫౧ ॥ సపక్షపైస్తైలసమ్మితైర్జుహుయాదాభిచారికే జ్వరోపశాంతి
దంక్షీరంసౌభాగ్యఫలదంతథా ॥ ౫౨ ॥ సర్వసిద్ధికరోహామఃక్షౌద్రాజ్య
దధిభిర్యుతైః । క్షీరేణతండులైశ్చైవ చరుణాకేవలేనవా ॥ ౫౩ ॥ శాంతి
కంపాష్టికంవాపి స్సప్తభిస్సమిదాదిదిభిః । ద్రవ్యైర్విశేషతోహామేవశ్య
మాకషణంతథా ॥ ౫౪ ॥ వశ్యమాకషణంచైవశ్రీప్రదంచవిశేషతః
బిల్వపత్రైస్తుహవనం శత్రోర్విజయదంతథా ॥ ౫౫ ॥ సమిధశ్శాంతికార్యే
షు పాలాశఖదిరాదికాః । కరవీరార్కజాఃకూరాః కంటకిన్యస్తునిగ్రహే ॥
౫౬ ॥ ప్రశాంతశ్శాంతికంకుర్యాత్సౌప్తికంచవిశేషతః । నిఘ్నాణఃకృద్ధ
చిత్తస్తుప్రకుర్యాదాభిచారికం ॥ ౫౭ ॥ అతీవదురవస్థాయాం ప్రతీకారాంతరిం
నచేత్ । ఆతతాయినముద్దిశ్య నకుర్యాదాభిచారికం ॥ ౫౮ ॥ స్వరాష్ట్ర
పతిముద్దిశ్య నకుర్యాదాభిచారికం । యద్యాస్తికస్సుధర్మిష్టా మాన్యోవా
యోపికోపివా ॥ ౫౯ ॥ తముద్దిశ్యాపినోకుర్యా దాతతాయినమప్యతః ।

మనసాకర్మణావాచా యోషికోపిశివాశ్రితః । ౬౦ ॥ స్వరాష్ట్రము
ద్విశ్య శివాశ్రితమధాపివా । కృత్వాభిచారికంకర్మసద్యోవినిః శ్చేత్తురః ।
౬౧ ॥ స్వరాష్ట్రచాలకంతస్మా చ్చివభక్తంచకంచన । సహింస్యాదభిచా
రాద్యై ర్యదిచ్ఛేత్సుఖమాత్మనః ॥ ౬౨ ॥ అన్యంకమపిచోద్విశ్య కృత్వా
వై మారణాదికం । పశ్చాత్తాపేనసంయుక్తః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్
౬౩ ॥ బాణలింగేషివాకూర్యాన్నిర్ధనోధనవాసపి । స్వయంభూతేన
వాలింగైఃకేదేవికేపివా ॥ ౬౪ ॥ అభావేహేమరత్నా నామశక్తౌచ
తదాజనే । మనసైవాచరేదేత ద్రవ్యైర్వాప్తిరూపకైః ॥ ౬౫ ॥
క్వచిదంశేతుయశ్చక్త స్వశక్తఃక్వచిదంశకే । సోపిశక్త్యుపారేణకుర్యా
చ్ఛేత్ఫలమృచ్ఛతి ॥ ౬౬ ॥ కర్మణ్యనుష్టితేష్యస్మి శ్చలంయత్రనన్యశ్యతే ।

—(శివలింగపూజామాహాత్మ్యకథనం)—

ద్విత్రిత్వావతయే త్తత్రసర్వధాదృశ్యతేఫలం । ౬౭ ॥ పూజోపయుక్తం
యద్రవ్యం హేమరత్నాద్యనుత్తమం । తత్సర్వంగురవేదద్యా ద్దక్షిణాంచ
తతఃపృథక్ । ౬౮ ॥ సచేన్నేచ్ఛతితత్సర్వం శివాయవినివేదయేత్ । అ
ధవాశినభక్తేభ్యో నాన్యేభ్యస్తుప్రదాపయేత్ ॥ ౬౯ ॥ యస్వయంసా
ధయేచ్ఛక్త్యా గుర్వాదినిరపేక్షయా । సోప్యేవమాచరేదత్ర నగృహ్ణీయా
త్స్వయంపునః ॥ ౭౦ ॥ స్వయంగృహ్ణాతియోలోభా త్పుజాంగద్రవ్యము
త్తమం । కాంక్షితంనలభేన్నూఢో నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౭౧ ॥ అ
ర్చితంయత్తుతల్లింగం గృహ్ణీయాద్వానవాస్వయం । గృహ్ణీయాద్యదితన్ని
త్యం స్వయంవాన్యోపివార్చయేత్ ॥ ౭౨ ॥ యథోక్తమేవక్తౌర్మై తదా
చరేద్యోనపాయతః । ఫలంవ్యభిచరేన్నైవ మిత్యతఃకింప్రరోచకం । ౭౩
తథాప్యద్దేశతోవక్ష్యే కర్మణస్సిద్ధిముత్తమాం । అపిశతృభిరాక్రాంతో
వ్యాధిభిర్వాస్యనేకశః ॥ ౭౪ ॥ మృత్యోరాస్యగతశ్చాపి ముచ్యతేనిరపా
యతః । రాజాయతేతికృపణో రిక్తోవైశ్రవణాయతే । ౭౫ ॥ కామా
యతేవిరూపోఽపి పృథ్వోపితరుణాయతే । శతృర్మిత్రాయతేనద్యో విరోధః
కింకరాయతే ॥ ౭౬ ॥ విషాయతేతదమృతం విషమప్యమృతాయతే ।
స్థలాయతేనముద్రోపి స్థలమప్సర్ణవాయతే ॥ ౭౭ ॥ మహీధరాయతేశ్వ
భ్రం సచశ్వభాయతేగిరిః । పద్మాకరాయతేవహ్ని స్సరోవైశ్వానరా

యతే || ౭౮ || వనాయతేయదుద్యానం తమద్యానాయతేవనం । సిం
హాయతేమృగఃకుద్ర సింహఃక్రీడామృగాయతే || ౭౯ || స్త్రీయోభిసారి
కాయంతే లక్ష్మీస్సుచరితాయతే । స్వైరప్రేష్యాయతేవాణిఃకీర్తిఃస్తుగణి
కాయతే || ౮౦ || స్వైరాచారాయతేమేధా వ్రజసూచీయతేమనః ।
మహావాతాయతేశక్తి ర్బలంమత్తగజాయతే || ౮౧ || స్తంభాయతేను
హూద్యోగైశ్శత్రుపక్షేస్థితాక్రియా శత్రుపక్షాయతేరీణాం సర్వపవను
హృజ్జనః || ౮౨ || శత్రవఃకుణపాయంతే జీవంతోపినబంధవాః ।
ఆపన్నోపిగతార్తిప్తః స్వయంభుల్వమృతాయతే || ౮౩ || రసాయనాయ
తేనిత్య మపథ్యమపినేపితం । అనిశంక్రియమాణాపి రతిస్త్రీభిర్న వాయతే
౮౪ || అనాగతాదికంనీర్వం కరస్థామలకాయతే । యాదృచ్ఛికఫలా
యంతే సిద్ధయోప్యణిమాదయః || ౮౫ || బహునాతకిముక్తే సర్వ
కామాధఃసిద్ధిమ్ । అస్మిన్కర్మణినిర్వృత్తైర్వనవాప్యంనవిద్యతే || ౮౬ ||
ఇతిశ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగేకా
మ్యపూజాది కథనంనామ పంచవింశోధ్యాయః || ౨౫ ||

...(అథ పఞ్చింశో ధ్యాయః)...

ఉపమన్యురువాచ || అతఃపరంప్రవక్ష్యామి కేవలాముష్మికంవిధి
నై తేనసదృశంకించి త్కర్మాస్తిభవనత్రయే || ౧ || పుణ్యాతిశయసం
యుక్తస్సర్వదేవైరనుష్ఠితః । బ్రహ్మణావిష్ణునాచైవ రుద్రేణచవిశేషతః ||
౨ || ఇంద్రాదీలోకపాలైశ్చ సూర్యాద్యైర్నవభిగః || ౩ || విశ్వామిత్ర
వశిష్ఠాద్యైర్బ్రహ్మవిద్భిర్మహాషిఃభిః || ౪ || శ్వేతాగస్త్యదధీచాద్యైర
స్మాభిశ్చశివాశ్చితైః । నందీశ్వరమహాకాళ చండీశాద్యైర్గణేశ్వరైః || ౫ ||
పాతాళవాసిభిరైత్యేశ్వేషాద్యైశ్చమహూరిగైః || ౬ || ధైర్యక్షైశ్చ

—] శివలింగపూజామాహాత్మ్యకథనం [—

గంధర్వైః రక్షోభూతపిశాచకైః || ౭ || స్వంస్వంపదమనుప్రాప్తుం స
ర్వైరయమనుష్ఠితః । అనేనవిధినాసర్వే దేవాదేవత్వమాగతాః || ౮ || బ్ర
హ్మబ్రహ్మత్వమాపన్నో విష్ణుర్విష్ణుత్వమాగతః । రుద్రోరుద్రత్వమా
పన్న ఇంద్రశ్చేంద్రత్వమాగతః || ౯ || గణేశశ్చగణేశత్వ మనేనవిధినాగ
తః । సితచందనతోయేన లింగంసాన్నిప్యశివంశివాం || ౧౦ || శ్వేతైర్విక

సితైః పద్మైః స్సంపూజ్యప్రణిపత్యచ | తత్రపద్మాసనంరమ్యం కృత్వా
 లక్షణసంయుతం | ౯ | విభవేనతిహేమాద్యై ర్తాద్యైర్వాస్వశక్తి
 తః | మధ్యే కేశరజాలస్య స్థాస్యలంగంకనీయసః || ౧౦ || అంగుష్ఠప్రతిమం
 రమ్యంసర్వగంధమయంశుభం | దక్షిణేస్థాపయిత్వాతు బిల్వపత్రైఃస్సమ
 ర్చయేత్ || ౧౧ || అగురుందక్షిణేపార్శ్వేపశ్చిమేతుమనశ్శిలాం | ఉ
 త్తరేచందనందద్యా ద్ధరితాలంతుపూర్వతః | ౧౨ || సుగంధైఃకుసు
 మైరమ్యైర్వచితైః శ్చాపిపూజయేత్ | ధూపంకృష్ణాగురుందద్యాత్సమృ
 తంచసగుగ్గులుం || ౧౩ || వాసాంసిచాతీసూక్ష్మాణి వికాశానినివేద
 యేత్ | పాయసంఘృతసంమిశ్రం ఘృతదీపాంశ్చదాపయేత్ || ౧౪ ||
 సర్వంనివేద్యమంత్రేణ తతోగచ్ఛేత్ప్రసక్షిణం | ప్రణమ్యథక్త్యాదేవేశం
 స్తుత్వాచాంతేక్షమాపయేత్ || ౧౫ || సర్వోపహారసంమిశ్రం తతోలిం
 గంనివేదయేత్ | శివాయశినమంత్రేణ దక్షిణామూర్తిమాశ్రితః || ౧౬ ||
 ఏవం యోర్చయతేనిత్యం పంచగంధమయంశుభం | సర్వపాపవినిర్ముక్త
 శ్శినలోకేనుహీయతే || ౧౭ || ఏతద్వ్రతోత్తమంగుహ్యం శివలింగమహా
 ప్రతం | భక్తస్య తేనమాఖ్యాతం నదేయంయన్యకస్యచిత్ || ౧౮ ||
 దేయంచశివధిక్తేభ్య శివేనకధితంపురా | ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే
 వాయవీసంహితాయా ముత్తరభాగే శివపూజాకథనంనామ పద్వీంశో
 ధ్యాయః | ౨౬. * * * * *

—[అధనప్త వింశోధ్యాయః]—

ఉపమన్యురువాచ | నిత్యనైమిత్తికాత్కామ్యా ద్యాసిద్ధివిహితీ
 తా | సా సర్వాలభ్యతేనద్యో లింగ బేరప్రతిష్ఠయా || ౧ || సర్వోలింగ
 మయోలోక స్సర్వంలింగేప్రతిష్ఠితం | తస్మాత్ప్రతిష్ఠితేలింగే భవేత్సర్వం
 ప్రతిష్ఠితం || ౨ || బ్రహ్మణావిష్ణునావాపి రుద్రదేవాన్యేనకేనవా | లింగ
 ప్రతిష్ఠాముత్సృజ్య క్రియతేస్వపదస్థితిః || ౩ || కిమన్యదిహవక్తవ్యం ప్ర
 తిష్ఠాంప్రతికారణం | ప్రతిష్ఠితంశివేనాపి లింగంవిశ్వేశ్వరంయతః || ౪ ||
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పరత్రేహచశర్కణే | స్థాపయేత్పరమేశస్య లిం
 గంబేరమధాపినా || ౫ || * శ్రీకృష్ణఉవాచ * కిమిదంలింగమాఖ్యాతం
 కథంలింగేనుహేశ్వరః | కథంచలింగభావోన్యకస్మాదస్మిన్ శివప్రార్థ్యతే

౬॥ * ఉపమన్యురువాచ* అవ్యక్తలింగమాఖ్యాతం త్రిగుణప్రభవాప్య
యం ! అనాద్యనంతవిశ్వస్య యదుపాదానకారణం ॥ ౭ ॥ తదేవమూ
ప్రకృతి మాయాచగగనాత్మికా । తతప్రవసముత్పన్నం జగదేతచ్ఛరా
చరం ॥ ౮ ॥ అశుద్ధంచైవశుద్ధంయ చ్ఛుద్ధాశుద్ధంచతత్త్రిధా । తతశ్చివ్రా
మహేశశ్చ రుద్రోవిష్ణుఃపితామః ॥ ౯ ॥ భూతానిచేంద్రియైర్జాతాలీయం
తేత్రశివాజ్ఞయా । అతప్రవశివ్రాలింగీ లింగమాజ్ఞాపయేద్యతః ॥ ౧౦ ॥
యతోనతదనాజ్ఞాతం కార్యయ ప్రభవేత్స్వతః । తతోజా
తస్యవిశ్వస్య తత్రైవవిలయోయతః ॥ ౧౧ ॥ అనేనలింగతాతస్య భవే
న్నస్యేనకేనచిత్ । లింగంచశివయోర్దేహ స్తాభ్యాంయస్మాదధిష్ఠితం ॥
౧౨ ॥ అతస్తత్రశివస్సాంబో నిత్యమేవసమర్చ్యతే । లింగవేదీమహాదేవీ
లింగంసామౌన్నహేశ్వరః ॥ ౧౩ ॥ తయోస్సంపూజనాదేవ సచసాచసమ
ర్చితౌ । సతయోర్లింగదేహత్వం విద్యతేపరమార్థతః ॥ ౧౪ ॥ తతస్స్వ
తోవిశుద్ధాతౌ దేహస్తదుపచారతః తదేవపరమాశక్తిశ్చివస్య పరమాత్మ
నః ॥ ౧౫ ॥ శివశక్తిమదాజ్ఞాతం ప్రసూతేసచరాచరం । సతస్యమహి
* [శివమాయా మోహితయో బ్రహ్మ విష్ణోః పరస్పర ప్రశ్నః]*
మాశక్యో వక్తుంవషణశ్చైరపి ॥ ౧౬ ॥ యేనాదౌమోహితౌస్యాతాం
బ్రహ్మనారాయణావపి । పురాత్రిభువనస్యాస్య ప్రలయేనముపస్థితే ॥ ౧౭ ॥
వారిశయ్యాగతోవిష్ణు స్సుష్వాపానాకులస్సుఖం । యదృచ్ఛయాగతస్త
త్ర బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧౮ ॥ దదర్శపుండరీకాక్షం స్వపంతంత
మనాకులం । మాయయామోహితశ్శంభో ర్విష్ణుమాహపితామహః ॥
౧౯ ॥ కస్త్యంవదేత్యమర్షేణ ప్రహృతోద్ధౌప్యమాధవం । సతుహస్తప్ర
హరేణ త్రికేణాభినాతఃక్షణాత్ ॥ ౨౦ ॥ ప్రబుద్ధోద్ధాయశయనాద్దద
ర్శపరమేష్ఠినం । తమాహచాంతస్సంకృద్ధ స్వయంన్నకృద్ధవద్ధరిః ॥ ౨౧ ॥
కుతస్త్యమాగతోవత్స కస్మాత్త్వంవ్యాకులోవద । ఇతివిష్ణువచశ్శృత్వా
ప్రభుత్వగుణసూచకః ॥ ౨౨ ॥ రజసాబద్ధవైరస్థం బ్రహ్మపునరభావతః
వత్సేతిమాంకుతోబ్రూపేగురుశ్శిష్యమివాత్మనః ॥ ౨౩ ॥ మాంనజానాసి
కింసాధం ప్రపంచోయస్యమేకృతిః । త్రిధాత్మానంవిభజ్యేదం సృష్ట్యాధ
పరిపాల్యతే ॥ ౨౪ ॥ సంహరామినమేకశ్చి త్రస్త్వాజగతివిద్యతే । ఇత్యు

క్లేసతిసోప్యాహ బ్రహ్మణంవిష్ణురవ్యయః । ౨౫ । అహమేవాదిక
తాన్య హర్తాచపరిపాలకః । భవానపిమమైవాంగా దవతీణఃపురాన్య
యాత్ ॥ ౨౬ ॥ మన్నియోగాత్త్వమాత్మానం త్రిధాకృత్వాజగత్రయం
సృజన్యవసిచాంతేత త్పునఃప్రతిసృజన్యపి ॥ ౨౭ ॥ విస్మృతోసిజగన్నా
ధం నారాయణమనామయం । తవాపిజనకంసాక్షాత్ నామేవమవమన్య
సే ॥ ౨౮ ॥ తవాపరాధోనాస్యత్ర భ్రాంతోసిమమమాయాయ । మ
త్ప్రసాదాదియంభ్రాంతి రప్యేష్యతితవాచిరాత్ ॥ ౨౯ ॥ శ్రుణుసత్యంచ
తుర్వక్త్ర సర్వదేవేశ్వరోహ్యహం । కర్తాభర్తాచహర్తాచ నమమాస్తి
మేవిభుః ॥ ౩౦ ॥ ఏవమేవవివాదస్యా ద్బ్రహ్మవిష్ణోఃపరస్పరం । అభవ
చ్ఛమహాయుద్ధం ధైరవంరోమహామణం ॥ ౩౧ ॥ ముష్టిభిర్నిఘ్నతో
స్తీ వ్రంరజసాబద్ధవైరయోః । తయోర్ద్వర్పహారాయ ప్రబోధాయచ

[—శివలింగోత్పత్తికథనం—]

దేవయోః ॥ ౩౨ ॥ మధ్యేసమావిరథవల్లిం గమైశ్వరమద్భుతం । జ్వా
లామాలాసహస్రాధ్య మప్రమేయమనౌపమం ॥ ౩౩ ॥ క్షయవృద్ధివిని
ర్ముక్త మాదిమధ్యాంతవజ్రతం । తస్యజ్వాలాసహస్రేణ బ్రహ్మవిష్ణూ
విమోహితౌ ॥ ౩౪ ॥ విసృజ్యయుద్ధంకింత్యే తదిత్యచింతయతాంతదా ।
నతయోస్తస్యయాథాత్మ్యం ప్రబుద్ధమభవద్యథా ॥ ౩౫ ॥ తదాసముద్య
తౌస్యాంతాం తస్యాద్యంతంపరీక్షితుం । తత్రహంసాకృతిర్బ్రహ్మ విశ్వతః
పక్షసంయుతః ॥ ౩౬ ॥ మనోనిలజవోభూత్వాగ తస్తూర్ధ్వంప్రయత్నతః
నారాయణోపివిశ్వాత్మా నీలాంజనచయోపమం ॥ ౩౭ ॥ వారాహమమి
తంరూప మాస్థాయగతవానధః । ఏవంవమణసహస్రంతు త్వరస్వప్నారథో
గతః ॥ ౩౮ ॥ నాపశ్యదల్పమప్యస్య మూలంలింగస్యసూకరః । తావ
త్కాలంతతశోచ్చర్ధ్వం తస్యాంతంజ్ఞాతుమిచ్ఛయా ॥ ౩౯ ॥ శ్రాంతోఽ
త్యంతమదృష్ట్వాంతం పపాతాధః పితామహః । తద్దైవభగవాన్విష్ణు
శ్రాంతస్సం విగ్నలోచనః ॥ ౪౦ ॥ క్లేశేనమహాతాతూణా మధస్థామద్ధి
తోభవత్ । సమాగతావధాన్యోన్యం విస్మయస్మేరవీక్షణౌ ॥ ౪౧ ॥
మాయయామోహితౌశంభోః కృత్వాకృత్త్యంనజగ్ముతుః । వృష్టతఃపా
ర్శ్వతస్తస్య చాగ్రతశ్చస్థితావుభౌ ॥ ౪౨ ॥ ప్రణిపత్యకిమాత్మేదమి

త్యచింతయతాంతదా । అధావిరభవత్తత సనాదంశబ్దలక్షణం । ౪౩ ॥
 ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ బ్రహ్మణఃప్రతిపాదకం । తదవ్యవిదితంతా వద్రు
 హ్మణావిష్ణునాతథా ॥ ౪౪ ॥ రజసాతమసాచిత్తం తయోర్యస్మాత్తిరస్కృ
 తం । తథావిభక్తమభవ చ్చతుర్థైకంతదక్షరం ॥ ౪౫ ॥ అఉమేతిత్రి
 మాత్రాభిః పరస్తాచ్చార్థమాత్రయా । తత్రాకారశ్చిత్తోభాగే తదాలిం
 గస్యదక్షిణే ॥ ౪౬ ॥ ఉకారశ్చోత్తరేతద్వ స్మకారస్తస్యమధ్యతః । అ
 థమాత్రాత్మకోనాద శ్శూన్యతేలింగమూఢాని ॥ ౪౭ ॥ విభక్తోపిత
 ధాతస్మి న్నృణవేపరమాక్షరే । విభాగాధాంఛతౌదేవా సకించిదుపజగ్మ
 తుః ॥ ౪౮ ॥ వేదాత్మనాతదావ్యక్తః ప్రణవౌవికృతింగతః । తత్రా
 కారోరుగభవ దుకారోయజురవ్యయః ॥ ౪౯ ॥ మకారస్సామసంజాతో
 నాదస్తాధర్వణీశృతిః । ఋగుఃస్థాపయామాస సమాసాత్వధామాత్మనః
 ౫౦ ॥ రజోగుణేషుబ్రహ్మణం మూర్తిఃప్రహ్వద్యంక్రియాస్వపి । సృష్టిం
 కేషుపృథివీం తత్వేష్వాత్మానమవ్యయం ॥ ౫౧ ॥ కళాధ్వనినివృత్తించ సద్యం
 బ్రహ్మసుపంచసు । లింగభాగేష్వధోభాగం బీజాఖ్యంకారణత్రయే ॥
 ౫౨ ॥ చతుష్షష్టిగుణైశ్వర్యం బౌద్ధంయదణిమాదిషు ॥ తదిద్ధమధైర్ద
 శభిర్వాప్యం విశ్వమృచాజగత్ ॥ ౫౩ ॥ అధోపస్థాపయామాస స్వాధ్యం
 దశవిధంయజుః । సత్త్వంగుణేషువిష్ణుంచమూర్తిఃప్రహ్వద్యం క్రియాస్వపి ॥
 ౫౪ ॥ స్థితింకోకేష్వంతరిక్షం విద్యాంతత్వేషుచత్రిషు । కలాధ్వసుప్రతి
 స్థాంచ వామంబ్రహ్మసుపంచసు ॥ ౫౫ ॥ మధ్యంతులింగభాగేషుయో
 నించత్రిషుహేతుషు । ప్రాకృతంచతదైశ్వర్యం తస్మాద్విశ్వంయజుర్మ
 యం ॥ ౫౬ ॥ తతోప్రస్థాపయామాస సామాధాందశధాత్మనః । త
 మోగుణేష్వధోబుద్ధం మూర్తిఃప్రహ్వద్యంక్రియాసుచ ॥ ౫౭ ॥ సంహృ
 త్రిత్రిషుకోకేషు తత్వేషుశివముత్తమం । విద్యాకలాస్వఘోరంచ బ్ర
 హ్మబ్రహ్మసుపంచసు ॥ ౫౮ ॥ లింగభాగేషుపీతోర్ధ్వం బీజనంకారణత్ర
 యే । పౌరుషంచతదైశ్వర్య మిద్ధంసామ్నాతతంజగత్ ॥ ౫౯ ॥ అధా
 ధర్వాహ్మనైగుణ్య మధాంప్రథమమాత్మనః । తతోమహేశ్వరంసా
 త్మాన్మూర్తిఃప్రహ్వపిసదాశివం ॥ ౬౦ ॥ క్రియాసునిష్క్రియస్యాపి శివస్యపర
 మాత్మనః । భూతానుగ్రహణంచైవ ముచ్యంతేయేనజంతవః ॥ ౬౧ ॥

లోకేష్వపి యతోవాచో నివృత్తామనసాసహ । తదూర్ధ్వమున్ననా
 లోకా త్సోమలోకమతాకికం ॥ ౧౭ ॥ సోమస్సహామ యాయత్ర
 నిత్యంనివసతీశ్వరః । తదూర్ధ్వమున్ననాలోకా ద్యంప్రాప్తోననివతతే ॥
 ౧౮ ॥ శాంతింబశాంత్యతీతాంచ వ్యాపికాంచైకలాస్వపి । తత్పురుషం
 తథేశానం బ్రహ్మబ్రహ్మనుపంచసు ॥ ౧౯ ॥ మూర్ధానషపిలింగస్య నా
 దభాగేష్వనుత్తమం । యత్రావాహ్యసమారాధ్యః కేవలోనిష్కలశ్శివః ॥
 ౨౦ ॥ తత్తేష్వపితదాబిందో ర్నాదాచ్ఛక్తేస్తతఃపరాత్ । తత్త్వాదపిపరం
 తత్త్వను తత్త్వంపరమార్ధతః ॥ ౨౧ ॥ కరణేషుత్రయాతీతా న్మాయావిత్తో
 భకారణాత్ । అనంతాచ్ఛుద్ధవిద్యాయాః పరస్తాచ్ఛమపేశ్వరాత్ ॥
 ౨౨ ॥ సర్వవిద్యేశ్వరాధీశా న్నపరాచ్ఛసదాశివాత్ । సర్వమంత్రతనూ
 ద్వేవా చ్ఛక్తిత్రయసమన్వితాత్ ॥ ౨౩ ॥ పంచవక్త్రాద్దశభుజా త్సాక్షా
 త్సకలనిష్కలాత్ । తస్మాదపిపరాద్బిందో ర్ధేందోశ్చతతఃపరాత్ ॥ ౨౪ ॥
 తతఃపరాన్నిశాధీశా న్నాదాఖ్యాచ్ఛతతఃపరాత్ । తతఃపరాత్సుషుమ్నేశా
 బ్రహ్మరంధ్రేశ్వరాదపి ॥ ౨౫ ॥ తతఃపరస్యాశ్చక్తే శ్చపరస్తాచ్ఛివతత్త్వ
 తః । పరమంకారణంసాక్షా త్స్వయంనిష్కారణంశివం ॥ ౨౬ ॥ కారణా
 నాంచధాతారం ధ్యాతారంధ్యేయమవ్యయం । పరమాకాశమధ్యస్థం పర
 మాత్మోపరిస్థితం ॥ ౨౭ ॥ సర్వేశ్వర్యేణసంపన్నం సర్వేశ్వరమసీశ్వరం
 ఐశ్వర్యాచాపిమా యేయా దశుద్ధాన్నానుమాధికాత్ ॥ ౨౮ ॥ అపరాచ్ఛప
 రాత్యజ్యా దవిశుద్ధాధ్వగోచరాత్ । తత్పరాచ్ఛుద్ధవిద్యాద్యా దున్ననాం
 తాత్పరాత్పరాత్ ॥ ౨౯ ॥ పరమంపరమైశ్వర్య మున్ననాద్యమనాదిచ ।
 అపారమపరాధీనం నిస్సామ్యాతిశయంస్థిరం ॥ ౩౦ ॥ ఇద్ధమక్తేనశవిధై
 రియమాధర్వణీశుతిః । యస్మాద్ధరీయసీతస్మా ద్విశ్వంవ్యాప్తమధర్వణం
 ౩౧ ॥ ఋగ్వేదఃపునరాహేదం జాగ్రద్దూపంమయోచ్యతే । యేనా
 హమాత్మతత్త్వస్య నిత్యమస్మ్యభిధాయకః ॥ ౩౨ ॥ యజుర్వేదోవదత్తద్వ
 త్స్వస్నానస్థామయోచ్యతే । భోగ్యాత్మనాపరిణతా విద్యావేద్యా
 తోమయి ॥ ౩౩ ॥ సామచాహనుషుప్త్యాఖ్య మేవంసర్వంమయోచ్యతే ।
 మమార్థేనశివేనేదం తామసేనాభిధీయతే ॥ ౩౪ ॥ అధర్వాహతురీయా
 ఖ్యం తురీయాతీతమేవచ । మయాభిధీయతేతస్మా దధ్యాతీతపదోస్మ్య

హం ॥ ౮౦ ॥ అధ్వాత్మకంతుత్రిమలం శివవిద్యాత్మసంజ్ఞితం । తత్తే
 గుణ్యంత్రయీసాధ్యం సంశోధ్యంచపదైషిణాం ॥ ౮౧ ॥ అధ్వాతీతంతురీ
 యాఖ్యంనిర్వాణంపరమంపదం । తదతీతంచనైర్గుణ్యా దధ్వనోస్యవిశో
 ధ కం ॥ ౮౨ ॥ ద్వయోః ప్రమాపకోనాదో నాదాంతశ్చ
 మదాత్మకః । తస్మాన్మూర్ధస్వాతంత్ర్యా త్ప్రధానఃపరమేశ్వరః ॥ ౮౩ ॥
 యదస్త్రీవస్తుతత్సర్వం గుణప్రధాన్యయోగతః । సమస్తంవ్యస్తమపిచ
 ప్రణవార్థంప్రచక్షతే ॥ ౮౪ ॥ సర్వార్థవాచకంతస్మా దేకంబ్రహ్మైతదక్ష
 రం । తేనోమితిజగత్సర్వం కురుతేప్రథమంశివః ॥ ౮౫ ॥ శిష్యావాప్రణ
 వ్యాహేష ప్రణవోవాశివస్సృతః । వాచ్యవాచకయోగేభ్యో నాత్యం
 తంవిద్యతేయతః ॥ ౮౬ ॥ చింతయారహితోరుద్రో వాచోఽయంమనసా
 సహ । అప్రాప్యచనివతఃతే వాచ్యస్తేకాక్షరేణసః ॥ ౮౭ ॥ ఐకా
 క్షరాదకారాఖ్యా దాత్మాబ్రహ్మభిధీయతే । ఐకారాదుకారాఖ్యా ద్వి
 ద్యావిష్ణురుదీర్యతే ॥ ౮౮ ॥ ఐకాక్షరాన్మకారాఖ్యా చ్ఛివోరుద్రఉదా
 హృతః । దక్షిణాంగాన్మహేశస్య జాతోబ్రహ్మత్మసంజ్ఞితః ॥ ౮౯ ॥ వా
 మాంగాదభవద్విష్ణు స్తోవిద్యేతీసంజ్ఞితః । హృదయాన్నీలరుద్రోఽ
 భూ చ్ఛివస్యశివసంజ్ఞితః ॥ ౯౦ ॥ సృష్టేఃప్రవతఃకోబ్రహ్మ స్థితేర్విష్ణు
 ర్విమోహకః । సంహారస్యతథారుద్ర స్తయోర్నిత్యంనియామకః ॥ ౯౧ ॥
 తస్మాత్త్రయస్తేకధ్యంతే జగతఃకారణత్రయం । కారణత్రయహేతుశ్చ
 శివఃపరమకారణః ॥ ౯౨ ॥ అర్థమేతమవిజ్ఞాయ రజసాబద్ధవైరయోః
 యువయోఃప్రతిబోధాయ మధ్యేలింగముపస్థితం ॥ ౯౩ ॥ ఏవమోమితి
 మాంప్రాహు ర్యదిహమా క్తమధర్వణా । ఋచోయజూంషిసామాని శా
 ఖాశాన్చన్యాస్సహస్రశః ॥ ౯౪ ॥ వేదేష్వేవంస్వయంవక్త్రై ర్యక్తమిద్ధం
 వదత్యపి । స్వప్నానుభూతమి వతత్తాభ్యాంనాధ్యవసీయతే ॥ ౯౫ ॥
 తయోస్తత్ప్రబోధాయ తమోఽపనయనాయచ । లింగేపిముద్రితంస
 ర్వం యథావేదైరుదాహృతం ॥ ౯౬ ॥ తద్బ్రహ్మముద్రితంలింగే ప్ర
 సాదాల్లింగినస్తదా । ప్రశాంతతమసాదేవో ప్రబుద్ధాసంభభూవతుః ॥
 ౯౭ ॥ తతోలింగస్యలింగత్వం లింగినోఽపిచలింగితో । లింగేవిశ్వస్య
 జగతో విశేషాత్స్వాత్మనోరపి ॥ ౯౮ ॥ ఉత్పత్తింవిలయంచైవ యాధా

త్వంచపడధ్వనాం । తతఃపరతరంధామ ధామవంతంచపూరుషం ॥ ౯౯
 నిరుత్తరతరంబ్రహ్మ నిష్కళంశివమీశ్వరం । పశుపాశమయస్యాస్య ప్ర
 పంచస్యసదాపతిం ॥ ౧౦౦ ॥ అకుశోభయమత్యంత మవృద్ధిక్షయమవ్య
 యం । బాహ్యమాభ్యంతరంవ్యాప్తం బాహ్యభ్యంతరవజ్రతం ॥ ౧౦౧
 నిరస్తాతిశయంశశ్వ ద్విశ్వలోకవిలక్షణం । అలక్షణమనిర్దేశ్య మవాజ్ఞాన
 సగోచరం ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రకౌశైకరసంశాంతం ప్రసన్నంసతతోదితం । స
 ర్వకల్యాణనిలయం శక్త్యాతాదృశయాన్వితం ॥ ౧౦౩ ॥ జ్ఞాత్వాదేవంవి
 రూపాక్షం బ్రహ్మనారాణౌతదా । రచయిత్వాంజలింమూర్ధ్ని భీతౌ

— శివసన్నిధౌ బ్రహ్మ విష్ణోః విజ్ఞప్తికథనం శ్రి—

తౌవాచమూచతుః ॥ ౧౦౪ ॥ బ్రహ్మనాచ ॥ అజ్ఞోవాహమభిజ్ఞోవా
 త్వయాదాదేవనిర్మితః । ఈదృశీంభ్రాంతిమాపన్న ఇతికోఽత్రాపరాధ్యతి ॥
 ౧౦౫ ॥ ఆస్తాంమమేదమజ్ఞానం త్వయిసన్నిహితేప్రభో । నిర్భ
 యఃకోఽభిభాషేత కృత్యంస్వస్యపరస్యవా ॥ ౧౦౬ ॥ ఆవయోద్దేవదే
 వేశ వివాదోఽపిహిశోభనః । పాదప్రణామఫలదో నాథస్యభవతోయ
 తః ॥ ౧౦౭ ॥ విష్ణురువాచ ॥ స్తోతుందేవనవాగస్తీ మహిమ్నస్సదృశీతవ
 ప్రభోరగ్రేవిధేయానాం తూష్టింభావ్రావ్యతిక్రమః ॥ ౧౦౮ ॥ కిమత్రసం
 ఘటేత్కృత్య మిత్యేవావసరోచితం । అజానన్నపియత్కించి త్వలప్య
 త్వాంసకోఽన్యహం ॥ ౧౦౯ ॥ కారణత్వంత్యయాదత్తం విస్మృతంతవ
 మాయయా । మోహితోఽహంకృతశ్చాహం పునరేవాస్మిశాసితః ॥ ౧౧౦
 విజ్ఞాభి తేఃకింబహుభి ర్భ్యోఽస్మిభృశమీశ్వర । యతోఽహంపరిచ్ఛేద్యం
 త్వాంపరిచ్ఛేత్తుముద్యతః ॥ ౧౧౧ ॥ త్వాముశంతిమహాదేవం భీతానాం
 భీతినాశనం । అతోవ్యతిక్రమంమేఽద్య తుంతుమహాసిశంకర ॥ ౧౧౨
 ఇతివిజ్ఞాపితస్తాభ్యా మీశ్వరాభ్యాంమహేశ్వరః । ప్రీతోఽనుగృహ్యతౌ

—* శివాత్ బ్రహ్మ విష్ణోర్వరప్రాప్తిః *

దేవా స్మితపూర్వచుభాషత ॥ ౧౧౩ ॥ ఈశ్వరఉవాచ ॥ వత్సనత్సవిధే
 విష్ణో మాయయామమమోహితౌ । యువాంప్రభుత్వేఽహంకృత్యబద్ధ
 వైరాపరస్పరం ॥ ౧౧౪ ॥ వివాదంయుద్ధపర్యంతం కృత్వానౌపరతౌకి
 ల ॥ తేనోచ్ఛిన్నాప్రజాసృష్టి ర్జగత్కారణభూతయోః ॥ ౧౧౫ ॥ అజ్ఞా

సమానప్రభవాద్వై మత్యాద్యునయోరపి । తన్ని నతకయితుంయుష్మ
ద్దర్పమోహామయైవతు ॥ ౧౧౬ ॥ ఏవనివారితానన్య లింగావిర్భా
వలీలయా । తస్మాద్వయంవిషాదంచ ప్రీడాంచోత్సుజ్యక్తృత్వశః ॥ ౧౧౭
యథాస్వంకర్మకుర్యాతాం భవంతౌపితమత్సరౌ । పురామయాజ్ఞయా
స్థారం సమస్తాజ్ఞానసంహితాః ॥ ౧౧౮ ॥ యువాభ్యాంహిమయాదత్తాః
కారణత్వప్రసిద్ధయే । మంత్రరత్నంచసూత్రాఖ్యంపంచాక్షరమయంపరం
౧౧౯ ॥ మయోపదిష్టంసర్వంత ద్యువయోరద్యవిస్మృతం । దదామిచ
పునస్సర్వం యథాపూర్వంమమాజ్ఞయా ॥ ౧౨౦ ॥ యతోయవాంవినా
తేన నక్షమాస్పృష్టిరక్షణే । ఏవముక్త్యామహాదేవో నారాయణపితామ
హా ॥ ౧౨౧ ॥ మంత్రేణాజ్ఞాందదౌతాభ్యాం జ్ఞానసంహితయాసహ ।
తౌలభ్యామహతీంది వ్యా మాజ్ఞాంమాహేశ్వరీంపరాం ॥ ౧౨౨ ॥ మ
హార్ధంమంత్రరత్నంచ త్తదైవసకలాఃకలాః । దండవత్ప్రణతింకృత్వా దేవ
దేవస్యపాదయోః ॥ ౧౨౩ ॥ అతిష్ఠతాంవీతభయావానం దస్తిమితౌత
దా । ఏతస్మిన్ నంతరేచిత్ర మింద్రజాలవదైశ్వరం ॥ ౧౨౪ ॥ లింగంక్వా
పితిరోభూతం నతాభ్యాముషలభ్యతే । తతోవిలప్యహాహేతి నద్యఃప్రణ
యభంగతః ॥ ౧౨౫ ॥ కీమిదంకిమిదంవృత్త మితిచోక్త్యాపరస్పరం । అ
చింత్యవైభవంశంభో ర్విచింత్యచగతన్యథౌ ॥ ౧౨౬ ॥ అభ్యుపైత్యప
రాంమైత్రీం మాలింగ్యచపరస్పరం । జగద్వ్యాపారముద్దిశ్య జగ్గుతుర్దేవ
పుంగవౌ ॥ ౧౨౭ ॥ తతఃప్రభృతిశక్రాద్యా స్సర్వపవసురాసురాః ।
ఋషయశ్చనరానాగా సార్యశ్చాపివిధానతః ॥ ౧౨౮ ॥ లింగప్రతిష్ఠాం
కుర్వంతి లింగంతత్పూజయంతిచ ॥ ౧౨౯ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురా
ణే వాయవీయ సంహితాయాం ముత్తరభాగే లింగావిర్భావ కథనంనా
మ సప్తవింశోధ్యాయః ॥ ౨౭.

—(అథ అష్టావింశోధ్యాయః)—

శ్రీకృష్ణఃఉవాచ । భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి ప్రతిష్ఠావిధిముత్త
మం । లింగస్యాపిచ బేరస్య శివేనవిహితంతథా ॥ ౧ ॥ ఉపమన్యురువా
చ ॥ అనాత్మప్రతికూలేతు దివసేశుక్లపక్షకే । శివశాస్త్రోక్తమాగేణ
కుర్యాల్లింగప్రమాణవత్ ॥ ౨ ॥ స్వీకృత్యాధశుభంస్థానం భూపరీక్షాం

విధాయచ । దశోపచారాన్కుర్వీత లక్షణోద్ధారపూర్వకాన్ ॥ ౩ ॥ తే
షాందశోపచారాణాం పూర్వంపూజ్యవినాయకం । స్థానశుద్ధ్యాదికంక్య
త్వా లింగంస్నానాలయంనయేత్ ॥ ౪ ॥ శలాకయాకాంచనయా కుం
కుమాదిరసా క్తయా । లాంఛ్చితంలక్షణంశిల్ప శాస్త్రేణవిలిఖేత్తత్ ॥
౫ ॥ అష్టమృత్యులితైర్వాధ పంచామృతజలైస్తథా । లింగంపిండికయా

—[శవలింగప్రతిష్ఠాకథనం]—

సార్థం పంచగువ్యైశ్చశోధయేత్ ॥ ౬ ॥ నవేదికంసమభ్యర్చ్య దివ్యా
ద్వంతుజలాశయం సీత్యాఽధివాసయేత్తత్ర లింగంపిండికయాసహ ॥ ౭ ॥
అధివాసాలయేశుద్ధే సర్వశోభాసమన్వితే । సతోరణేసావరణే దర్శమా
లాసమావృతే ॥ ౮ ॥ దిగ్జాప్తకనంపన్నే దిక్పాలాష్టఘటాన్వితే । అ
ష్టమంగళకైర్యుక్తై కృతదిక్పాలకార్చితే ॥ ౯ ॥ తైజసందారవంనాపి
కృత్వాపద్మాననాంకితం । విశ్వసేన్మన్యతస్తత్ర విపులంపీఠికాద్వయం
॥ ౧౦ ॥ ద్వాంపాలాంతుమభ్యర్చ్యభద్రాదీంశ్చతురఃక్రమాత్ । సుభద్ర
శ్చవిభద్రశ్చ సునందశ్చవినందకః ॥ ౧౧ ॥ స్నాపయిత్వాసమభ్యర్చ్యలిం
గంవేదికయాసహ ॥ సకూర్చాభ్యాంతువస్త్రాభ్యాం సమావిష్ట్యసమంత
తః ॥ ౧౨ ॥ ప్రాపయ్యశస్తకైస్తోమం పీఠికోపరిశాయయేత్ । ప్రాక్చిర
స్కమధసూత్రం పిండికాంచాస్యపశ్చిమే ॥ ౧౩ ॥ సర్వమంగళసంయుక్తం
లింగంతత్రాధివాసయేత్ । పంచరాత్రంతిరాత్రంవా ప్యేకరాత్రమథా
పి ॥ ౧౪ ॥ విస్ఫుజ్యపూజితాంస్తత్ర లింగంచోద్వత్యపూర్వవత్ । సం
పూజ్యోత్సవమాగేణ శయనాలయమానయేత్ ॥ ౧౫ ॥ తత్రాపిశ
యనస్థానం కుర్యాన్మండలమధ్యతః । శుద్ధైజలైస్నాపయిత్వా లింగమ
భ్యర్చయేత్క్రమాత్ ॥ ౧౬ ॥ ఐశాన్యాంపద్మమాలిఖ్య శుద్ధలిప్తేనుషీ
తలే । శివకుంభంసాదయిత్వా తత్రావాహ్యాశివంయజేత్ ॥ ౧౭ ॥ వేది
మధ్యేశితంపద్మం పరికల్ప్యవిధానతః । తస్యపశ్చిమతశ్చాపి పిండికాపద్మ
మాలిఖేత్ ॥ ౧౮ ॥ తేనూద్యైర్వాహతేర్వస్త్రైః పుష్పైదక్షైర్భర
ధాపివా । ప్రకల్ప్యశయనంతస్మిన్ హేమఘృష్పంవినిక్షిపేత్ ॥ ౧౯ ॥
తత్రలింగంసమానీయ సర్వమంగళనిస్వనైః । రక్తేనవస్త్రయుగ్మేన వ
కూర్చేనసమంతతః ॥ ౨౦ ॥ సహపిండికయావేష్ట్య శాయయేచ్ఛయథా

పురా । పురస్తాత్పద్మమాలిఖ్య తద్దళేషుయథాక్రమం । ౨౧ ॥ విద్యేశ
 కలశాన్యస్యే న్మధ్యే శైవీంచవర్ధనీం । పరీత్యపద్మత్రితయం జహుయర్ద్వి
 జసత్తమాః ॥ ౨౨ ॥ తేచాప్తమూతకయఃకల్ప్యాః పూర్వాదిపరితస్థితాః
 చత్వారశ్చాధవాదితు స్త్వధ్యేతారస్సజాపకాః ॥ ౨౩ ॥ జహుయస్తేవి
 రించ్యాద్యా శ్చతస్రోమూతకయస్మృతాః । దేశికఃప్రథమంతేషా మైశా
 న్యాంసశ్చిమేఽధవా ॥ ౨౪ ॥ ప్రధానహూమంకుర్వీత సప్తద్రవ్యైర్య
 థాక్రమం । ఆచార్యాత్పాదమధఃంవా జహుయశ్చాపశేద్విజాః ॥ ౨౫ ॥
 ప్రధానమేకమేవాత్ర జహుయాదధవాగురుః । పూర్వంపూర్ణాహుతే
 ర్హుత్వా ఘృతేనాప్తోత్తరంశతం ॥ ౨౬ ॥ మూర్ధ్నమూలేనలింగస్య శివ
 హస్తంప్రవిన్యసేత్ ॥ శతమధఃంతదర్ధంవా క్రమాద్ద్రవ్యైశ్చసప్తభిః ॥
 ౨౭ ॥ హుత్వాహుత్వాస్పృశేల్లింగం వేదికాంచపునఃపునః । తతఃపూ
 ర్ణాహుతింహుత్వా క్రమాద్ద్రవ్యాచ్చదక్షిణాం ॥ ౨౮ ॥ ఆచార్యాత్పా
 దమర్ధంవా హోతృణాంస్థపతేరపి । తదర్ధందేయమన్నేభ్య స్సదస్సేభ్య
 శ్చశక్తితః ॥ ౨౯ ॥ తతశ్శ్వభేవుషంహేమం కూర్మంవాపినివేశ్యచ ।
 మృదంభసాపంచగవ్యైః పునశ్శుద్ధజలేనచ ॥ ౩౦ ॥ శోధితాంచందనాలి
 ప్తం శ్వభేబ్రహ్మశిలాంక్షిపేత్ । కరన్యాసంతతఃకృత్వా నవభిశ్శక్తి
 నామభిః ॥ ౩౧ ॥ హరితాలాదిధాతుంశ్చ బీజగంధాపధైరపి । శివశా
 స్త్రోక్తవిధినా క్షిపేద్బ్రహ్మశిలోపరి ॥ ౩౨ ॥ ప్రతిలింగంతుసంస్థాప్యక్షీ
 రవృక్షసముద్భవం । స్థితబుద్ధ్యాతముత్సృజ్య లింగంబ్రహ్మశిలామపి ॥ ౩౩ ॥
 ప్రాగుదక్ష్పవణంకించి త్థాపయేన్మూలవిద్యయా । పిండికాంచాధనం
 యోజ్య శాక్తంమూలమనుస్మరన్ ॥ ౩౪ ॥ బంధనంబంధకద్రవ్యైః కృ
 త్వాస్థానంవిశోధ్యచ । దత్వాచామ్యుఃచపుష్పాణి కుర్యుర్యవనికాంపు
 నః ॥ ౩౫ ॥ యథాయోగ్యంనిషేకాది లింగస్యపురతస్తదా । ఆనీయశయ
 నస్థానా త్కలశాన్విన్యసేత్క్రమాత్ ॥ ౩౬ ॥ మహాపూజామధారభ్య
 సంపూజ్యకలశాన్దశ । శివమంత్రమనుస్మృత్య శివకుంభజలాంతరే ॥
 ౩౭ ॥ అంగుష్ఠానామికాయోగా దాదాయతముదీరయేత్ । న్యసేదీశాన
 భాగస్య మధ్యేలింగస్యమంత్రవిత్ ॥ ౩౮ ॥ శక్తింన్యసేత్తథావిద్యాంవిద్యే
 శాంశ్చయథాక్రమం । లింగమూలేశివజ్జలై స్తతోలింగంనిషేచయేత్ ॥

౩౯ || వధన్యాపిండికాంలింగం విద్యేశకల శైపునః । అభిషిచ్యాసనం
 పశ్చా దాధారాద్యంప్రకల్పయేత్ ॥ ౪౦ || కృత్వాపంచకలాన్యాసం దీ
 ప్తంలింగమనుస్మరన్ ॥ ఆవాహయేచ్ఛివాసాక్షాత్ప్రాంజలిఃప్రాగుదజ్ముఖః॥
 ౪౧ || వృషాధిరాజమారుహ్యా విమానంవానభస్థలాత్ । అలంకృతం
 సమాయాంతం దేవ్యాదేవమనుస్మరన్ ॥ ౪౨ || సర్వాభరణశోభాధ్యం
 సర్వమంగళనిస్వనైః । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరైశ్శక్త్యాద్యైర్దేవదానవైః
 ౪౩ || ఆనందక్లిన్నసర్వాంగై ర్విన్యస్తాంజలిమస్తకైః । స్తువద్భిరేవనృ
 త్యద్భి ర్నమద్భిరభితోవృతం ॥ ౪౪ || తతఃపంచోపచారాణాం కృత్వాపూ
 జాంసమాపయేత్ । నాతఃపరతరఃకశ్చి ద్విధిఃపంచోపచారకాన్ ॥ ౪౫
 ప్రతిష్ఠాంలింగవత్కుర్యాత్ప్రతిమాస్వప్నిసర్వతః । లక్షణోద్ధారసమా
 యే కార్యంనయనమోచనం ॥ ౪౬ || జలాధివాసేశయనే శాయయే
 త్తాంత్యధోమఖం । కుంభోదరగతంమంత్రం హృదితాసానియోజయేత్ ॥
 ౪౭ || కృతాలయాంపరామాహుః ప్రతిష్ఠామకృతాలయాత్ । శక్తఃకృ
 తాలయంపశ్చాత్ప్రతిష్ఠావిధిమాచరేత్ ॥ ౪౮ || అశక్తశ్చేత్ప్రతిష్ఠా
 ప్య లింగంబేరమధాపివా । శక్తేరనుగుణంపశ్చాత్ప్రతిష్ఠావిధిమాలయం
 ౪౯ || గృహార్చాయాంపునర్వక్ష్యే ప్రతిష్ఠావిధిముత్తమం । కృత్వాకనీ
 యసంబేరం లింగంవాలక్షణాన్వితం ॥ ౫౦ || అయనేచోత్తరేప్రాప్తే శు
 క్లపక్షేశుభేదినే । వేదింకృత్వాశుభదేశే తత్రాజ్ఞంపూర్వవల్లిఖేత్ ॥ ౫౧
 వికీర్యప్రతపుష్పాదై ర్మధ్యేకుంభంనిధాయచ । పరితస్తస్యచతురః కల
 శాన్దిక్షువిన్యసేత్ ॥ ౫౨ || పంచబ్రహ్మణితద్భిజైః స్తేషుపంచసుపంచ
 భిః । న్యస్యసంపూజ్యముద్రాది దర్శయిత్వాభిరత్యచ ॥ ౫౩ || విశోధ్య
 లింగంబేరంవా మృత్తోయాద్యైర్యథాపురా । స్థాపయేత్పుష్పసంఘ
 న్న ముత్తరస్థేవరాసనే ॥ ౫౪ || నిధాయపుష్పంశిరసి ప్రోక్షయేత్ప్రోక్ష
 ణీజ్జలైః । సమభ్యర్చ్యపునఃపుష్పై జయశబ్దాదిపూర్వకం ॥ ౫౫ ||
 కుంభైరీశానవిద్యాంతై స్సాపయేన్ములవిద్యయా । తతఃపంచకలాన్యా
 సం కృత్వాపూజాంచపూర్వవత్ ॥ ౫౬ || నిత్యమారాధయేత్తత్ర దే
 వ్యాదేవంత్రితోచనం । ఏకమేవాధవాకుంభం మూర్తిమంత్రసమన్వి
 తం ॥ ౫౭ || న్యస్యపద్మాంతరేసర్వం శేషంపూర్వవదాచరేత్ । అత్యం

తోఽహతంలింగం విశ్వోధ్యస్తాపయేత్పునః ॥ ౫౮ ॥ సంప్రోక్షయేదుప
హతం మనాగుపహతంయజేత్ । లింగానిబాణసాజ్ఞాని స్థాపనియ్యాని
వానవా ॥ ౫౯ ॥ తానిపూర్వంశివేనైవ సంస్కృతానియతస్తతః । తా
హానిస్థాపనియ్యాని యానిదృష్టానిబాణవత్ ॥ ౬౦ ॥ స్వయముద్భూత
లింగేచ దివ్యేచ్ఛారేత దైవచ । ఆపీరేపీఠమావేశ్య కృత్వాసంప్రోక్షణేవిధిం
౬౧ ॥ యజేత్తత్రశివంతేషాం ప్రతిష్ఠానవిధియతే । దగ్ధంశ్చ ధంక్షతాంగం
చ క్షిపేల్లింగంజలాశయే ॥ ౬౨ ॥ సంధానయోగ్యంసంధామ ప్రతిష్ఠావి
ధిమాచరేత్ । బేరాద్వావికలాల్లింగా ద్వేవపూజాపురస్సరః ॥ ౬౩ ॥ ఉ
ద్వాస్యహృదిసంధానం త్యాగంవాయుక్తమాచరేత్ । ఏకాహపూజావి
హతౌ కుర్యాద్విగుణమర్చనం ॥ ౬౪ ॥ ద్విరాత్రేచమహాపూజాం తదా
సంప్రోక్షణంవిధిః । మాసాదుర్ధ్వమనేకాహం పూజాయదివిహస్యతే ॥
౬౫ ॥ ప్రతిష్ఠాచోచ్యతే కేశితైశ్చ త్సంప్రోక్షణకమః । సంప్రోక్షణేతు
లింగాదే ద్వేవముద్వాస్యపూర్వవత్ ॥ ౬౬ ॥ అష్టపంచక్రమేణైవ స్నాపయి
త్వామృదంభసా । గవాంరసైశ్చసంస్నాప్య దర్భతోయైర్విశోధ్యచ ॥ ౬౭
ప్రోక్షయేత్ప్రోక్షణేతోయై ర్మూలేనాష్టోత్తరంశతం । సపుష్పంసకుశంషా
ణిం న్యస్యలింగస్యమస్తకే ॥ ౬౮ ॥ పంచవారంజపేన్ముల మష్టోత్తరశ
తోత్తరం । తతోమూలేనమూర్ధాది పీఠాంతంసంస్పృశేదపి ॥ ౬౯ ॥
పూజాంచమహాతీంకుర్యా ద్వేవమావాహ్యపూర్వవత్ । అలబ్ధేనాపితేలిం
గే శివస్థానేజలేఽధవా ॥ ౭౦ ॥ వహ్నారనాతథావ్యామ్ని ధగవంతం
శివంయజేత్ ॥ ౭౧ ॥ ఇతి శ్రీశైవేమహాపురాణే వాయవీయ సంహితా
యా ముత్తరభాగే లింగబేరప్రతిష్ఠా సంప్రోక్షణాదివిధి కథనంనామ అ
ష్టావింశోధ్యాయః ॥ ౨౫ ॥

—♦ అధవకోనత్రింశోధ్యాయః ♦—

ఐక్యస్థ ఉవాచ ॥ జ్ఞానేక్రియాయాంచరాయాం సారముధృ
త్యసంగ్రహాత్ । ఉక్తంభగవతాసర్వం శృతంశ్రుతినమంమయా ॥ ౧ ॥
ఇదానీశ్రోతుమిచ్ఛామి యోగంపరమదుర్లభం । సాధికారంచసాంగంచ
సవిధింప్రయోజనం ॥ ౨ ॥ యద్యస్తిమరణంవైధం రోగాద్యనుపమర్ద
తః । సద్యస్సాధయితుంశక్యం యేనస్యాన్నాత్మహానరః ॥ ౩ ॥ తచ్ఛ్రుత

తామరణంచైవతత్కాలకరణానిచ । తద్భేదతారతమ్యంచ వక్తుమర్హసి తత్వతః ॥ ౪ ॥ ఉపమన్యురువాచ ॥ స్థానేపృష్ఠంత్యయాకృష్ణ సర్వప్రశ్నార్థ వేదినా । తతఃక్రమేణతత్సర్వం వక్ష్యేశృణుసమాహితః ॥ ౫ ॥ నిరుద్ధ

—(సాంగయోగ నిరూపణం.)—

వృత్త్యంతరస్య శివేచిత్తస్యనిశ్చలా । యావృత్తిస్సాసమాసేన యోగస్య
ఖలుపంచధా ॥ ౬ ॥ మంత్రయోగస్పర్శయోగో భావయోగస్తథాపరః ।
అభావయోగస్సర్వేభ్యో మహాయోగఃపరోమతః ॥ ౭ ॥ మంత్రాభ్యా
సవశేనైవ మంత్రవాచ్యార్థగోచరః । అవ్యాజేపామనోవృత్తి ర్మంత్ర
యోగఉదాహృతః ॥ ౮ ॥ ప్రాణాయామసఖ్యానైవ స్పర్శయోగోఽభిధీ
యతే । సమంతస్పర్శనిర్ముక్తో భావయోగఃప్రకీర్తితః ॥ ౯ ॥ విలీనావయ
వంవిశ్వం రూపంసంభావ్యతేయతః । అభావయోగస్సంప్రోక్తోఽనాభా
సాద్వస్తుసస్సతః ॥ ౧౦ ॥ శివస్వభావవైవేక శ్చింత్యతేనిరుపాధికః । య
థానైవమనోవృత్తి ర్మహాయోగఇహాచ్యతే ॥ ౧౧ ॥ దృష్టేతథా
నుశ్రవకేవి రక్తంవిషయేమనః । యస్యతస్యాధికారోఽస్తి యోగేనాన్య
స్యకస్యచిత్ ॥ ౧౨ ॥ విషయద్వయదోషాణాం గుణానామీశ్వరస్యచ ।
విమర్శాదేవసతతంవి రక్తంజాయతేమనః ॥ ౧౩ ॥ అష్టాంగోవాపడంగో
వా సర్వయోగస్సమాసతః । యమశ్చనియమశ్చైవ స్వస్తికాద్యంత
థాసనం ॥ ౧౪ ॥ ప్రాణాయామఃప్రత్యాహారో ధారణాధ్యానమేవచ । సమా
ధితియోగాంగా న్యష్టాచేతిప్రకీర్తితాః ॥ ౧౫ ॥ ఆసనంప్రాణసంరోధః
ప్రత్యాహరోఽధధారణ । ధ్యానంసమాధిర్యోగస్య పడంగానిసమా
సతః ॥ ౧౬ ॥ పృథగ్గుణమేతేషాం శివశాస్త్రే సమీరితం । శివాగమే
షుచాన్యేషు విశేషాత్కామికాదిషు ॥ ౧౭ ॥ యోగశాస్త్రేష్వపితథా
పురాణేష్వపికేషుచిత్ । తస్మాత్సమాసాత్సమాన్యా ద్వక్ష్యేయోగాంగ
లక్షణం ॥ ౧౮ ॥ అహింసాసత్యమస్తేయం బ్రహ్మచర్యపరిగ్రహా ।
యమఇత్యుచ్చతేసద్భిః పంచావరణయోగతః ॥ ౧౯ ॥ శౌచంతుష్టిస్త
పశ్చైవ జపఃప్రణిధిరేవచ । ఇతిపంచప్రభేదస్యాన్నియమస్సాంశభేదతః
౨౦ ॥ స్వస్తికంపద్మమద్ధేందు వీరయోగంప్రసాధితం । పర్యంకంచయథే
ష్టంచ ప్రాక్తమాసనమష్టధా ॥ ౨౧ ॥ ప్రాణస్వదేహజోవాయుస్తప్యాఽ

యామోనిరోధనం । తద్రేచకంపూరకంచ కుంభకంచత్రిధోచ్యతే ॥ ౨౨ ॥
 నాసికాపుటమంగుళ్యా పీడకమపరేణతు । ఔదరంరేచయేద్వాయుం
 తథాఽయంరేచకస్సృతః ॥ ౨౩ ॥ బాహ్యేనమరుతాదేహం ధృతివత్పరి
 పూరయేత్ । నాసాపుటేనాపరేణ పూరణాత్పూరకంమతం ॥ ౨౪ ॥ న
 ముంచతినగృహ్లాతి వాయుమంతర్బహిస్థితం । సంపూర్ణకుంభవత్తిష్ఠే
 దచలస్సతుకుంభకః ॥ ౨౫ ॥ రేచకాద్యంత్రయమిదం నదృతంనవిలంబి
 తం । ఉద్యతఃక్రమయోగేన త్వభ్యస్యేద్యోగసాధకః ॥ ౨౬ ॥ రేచకా
 దిత్రయాభ్యాసో నాడీశోధనపూర్వకః । స్వేచ్ఛోత్క్రమణవర్యంతః
 ప్రోక్తోయోగానుశాసనే ॥ ౨౭ ॥ కనీయాదిక్రమవశా త్ప్రాణాయామని
 రోధనం । తచ్ఛతుధోఽపదిష్టంస్యా న్మత్రాగుణవిభాగతః ॥ ౨౮ ॥ క
 నీయస్సకృదుద్భూత స్సచద్వాదశమాత్రకః । మధ్యమస్తుద్విరుద్భూత
 శ్చతుర్వింశతిమాత్రకః ॥ ౨౯ ॥ ఉత్తమస్తుత్తిరుద్భూత ప్రిత్యంశన్మాత్రి
 కఃపరః । స్వేదకంపాదిజనకః ప్రాణాయామస్తదుత్తరః ॥ ౩౦ ॥ ఆనందో
 ద్భవరోమాంచ నేత్రాశ్రుణాంవిమోచనం । జల్పభ్రమణమూర్ఛాద్యం
 జాయతేయోగినఃపరం ॥ ౩౧ ॥ జానుంప్రదక్షిణీకృత్య నదృతంనవిలంబి
 తం । ఆంగళీస్ఫుటనంకుర్యా త్సమాత్రేతిప్రకీర్తితా ॥ ౩౨ ॥ మా
 త్రాక్రమేణవిజ్ఞేయాచోద్భూతక్రమయోగతః । నాడీవిశుద్ధపూర్వంతుప్రా
 ణాయామంసమాచరేత్ ॥ ౩౩ ॥ అగర్భశ్చసగర్భశ్చ ప్రాణాయామోద్విధా
 మతః । జపధ్యానంవినాగర్భ సగర్భస్తత్సమన్వయాత్ ॥ ౩౪ ॥ అగర్భ
 ద్గర్భసంయుక్తః ప్రాణాయామశ్శతాధికః । తస్మాత్సగర్భంకుర్వంతి యో
 గినఃప్రాణసంయమం ॥ ౩౫ ॥ ప్రాణస్యవిజయాదేవ జీయంతేదశవాయ
 వః । ప్రాణోఽపానస్సమాసశ్చ ఉదానోవ్యానఏవచ ॥ ౩౬ ॥ నాగఃకూ
 ర్మశ్చకృకరో దేవదత్తోధనంజయః । ప్రయాణంకురుతేయస్మాత్తస్మాత్ప్రా
 ణోభిధీయతే ॥ ౩౭ ॥ అవాంసయత్యపానాభ్యో యదాహారాదిభుజ్యతే ।
 వ్యానోవ్యానశయత్యంగా న్యశేషాణివివర్ధయేన్ ॥ ౩౮ ॥ ఉద్వేజయ
 తిమర్మాణీత్యుదానోవాయురీరితః । సమంసయతిసర్వాంగం సమాసస్తేన
 గీయతే ॥ ౩౯ ॥ ఉద్గారేనాగఆఖ్యాతః కూర్మఉన్నీలనేస్థితః । కృకరః
 తువధాజ్ఞేయో దేవదత్తోవిజృంభణే ॥ ౪౦ ॥ నజహతిమృతంచాపి సర్వ

వ్యాపిధనంజయః । క్రమేణాభ్యస్యమానోయం ప్రాణాయామఃప్రమాణ
వాన్ ॥ ౪౧ ॥ నిర్దహత్యఖిలందోషం కర్తురేహంచరక్షతి । ప్రాణేతువి
జితేనమ్య క్తచ్ఛిహ్నన్యపలతుయేత్ ॥ ౪౨ ॥ విణ్మూతశ్చేష్మణాంతా
వ దల్పభావఃప్రజాయతే । బహుభోజనసామధ్యం చిరాదుచ్ఛ్వాసనంత
థా ॥ ౪౩ ॥ లఘుత్వంశీఘ్రగామిత్వ ముత్సాహస్త్విరసావృతం । సర్వ
రోగక్షయశ్చైవ బలంతేజస్సురూపతా ॥ ౪౪ ॥ ధృతిర్మేధాయువత్వంచ
స్థిరతాచప్రసన్నతా । తపాంసిపాపక్షయతా యజ్ఞదానవ్రతాదయః ॥ ౪౫ ॥
ప్రాణాయామస్యతస్యేతే కళాంనార్హంతిషోడశీం । ఇంద్రియాణిప్రసక్తాని
యథాస్వవిషయేష్విహ ॥ ౪౬ ॥ ఆహృత్యయన్నిగృహ్యతి సప్రత్యా
హరఉచ్యతే । మనఃపూర్వాణీంద్రియాణి స్వగ్ంనరకమేవచ ॥ ౪౭ ॥
నిగృహీతవిస్మృష్టాని స్వగ్ంయనరకాయచ । తస్మాత్సుఖార్థ మతిమాన్
జ్ఞానవైరాగ్యమాస్థితః ॥ ౪౮ ॥ ఇంద్రియాశ్వాన్నిగృహ్య శుస్వాత్మనా
త్మానముద్ధరేత్ । ధారణానామచిత్తస్య స్థానబంధస్సమాసతః ॥ ౪౯ ॥
స్థానంచశివవైకో నాన్యద్దోషాశ్రయంయతిః । కాలంకంచావధీకృ
తీ స్థానేఽవస్థాపితంమనః ॥ ౫౦ ॥ సతుప్రచ్యవతేలయ్యో ధారణాస్యాన్న
చాన్యథా । మనసఃప్రథమంధైర్యం ధారణాతఃప్రజాయతే ॥ ౫౧ ॥ త
స్మాద్ధీరంమనఃకుర్యా ధారణాభ్యాసయోగతః । ధ్యాచింతాయాంస్మృ
తోధాతు శ్చివచింతాముహుర్ముహుః ॥ ౫౨ ॥ అవ్యాక్తి ప్తేనమనసా
ధ్యానంనామతదుచ్యతే । ధ్యేయావస్థితచిత్తస్య సదృశఃప్రత్యయస్యయః
॥ ౫౩ ॥ ప్రత్యయాంతరనిర్ముక్త ప్రవాహోధ్యానముచ్యతే । సర్వమన్య
త్పరిత్యజ్య శివఏవశివంకరః ॥ ౫౪ ॥ పరోధ్యేయోఽధవేసేతి సమాప్తాధ
ర్వణీశుతిః । సర్వప్రభుశివోతస్మా త్సర్వగౌసర్వదోదితౌ ॥ ౫౫ ॥ స
ర్వజ్ఞాసతతంధ్యేయా నానారూపవిభేదతః । విముక్తిఃప్రత్యయఃపూర్వః ప్ర
త్యయశ్చాణిమాదికం ॥ ౫౬ ॥ ఇత్యేతద్వివిధంజ్ఞేయం ధ్యానస్యాస్యప్ర
యోజనం । ధ్యాతాధ్యానంతథాధ్యేయం యచ్యధ్యానప్రయోనం ॥ ౫౭ ॥
ఏతచ్ఛుత్యయంజ్ఞాత్వా యోగంయుంజీతయోగవిత్ । జ్ఞానవైరాగ్య
సంపన్న శ్రద్ధధానఃకుమాన్వితః ॥ ౫౮ ॥ నిర్మమశ్చసదోత్సాహీ ధ్యా
తేన్ద్రపురుషస్మృతః । జపచ్ఛాంతపునర్ధ్యామే ధ్యానాచ్ఛాంతపునర్జా

పేత్ ॥ ౫౯ ॥ జపధ్యానాభియుక్తస్య క్షిప్రంయోగఃప్రసిద్ధతిః । ధార
 ణాద్వాదశాయామా ధ్యానంద్వాదశధాణం ॥ ౬౦ ॥ ధ్యానద్వాదశకం
 యావత్సమాధిరభిధీయతే । సమాధిర్నామయోగాంగ మంత్రమంపరికీ
 తితం ॥ ౬౧ ॥ సమాదినాచసర్వత్ర ప్రజ్ఞాలోకప్రవతేతే । యదర్థ
 మాత్రనిర్భాసం స్తిమితోదధివత్స్థితం ॥ ౬౨ ॥ స్వరూపశూన్యవద్భాసం
 సమాధిరభిధీయతే । ధ్యేయేమనస్సమావేశస్య తిష్ఠేదపిచసుస్థిరం ॥ ౬౩ ॥
 నిర్వాణానలవద్యోగీ సమాధిస్థఃప్రగీయతే । నశ్యణోతినచాఘ్నాతి నరస్య
 తినపస్యతి ॥ ౬౪ ॥ నచస్పృశంవిజానాతీ నసంకల్పయతేమనః । నచాభి
 మన్యతేకించి న్నచబుద్ధ్యతికాస్తవత్ ॥ ౬౫ ॥ ఏవశివేవిలీనాత్మా స
 మాధిస్థితాహూయతే । యథాదీపోనివాతస్థ స్పృందతేనకదాచనా ।
 ౬౬ ॥ తథాసమాధినిష్ఠోఽపి తస్మాన్నవిచలేత్సుధీః । ఏనమభ్యస్యతశ్చా
 బ్దం యోగినోయోగముత్తమం ॥ ౬౭ ॥ తదంతరాయానస్యంతి విఘ్నా
 న్సర్వేశనైశ్శనైః । ఆలస్యంవ్యాధయస్తీవాః ప్రమాదిస్తానసంశయః ॥
 ౬౮ ॥ అనవస్థితచిత్తత్వ మశ్రద్ధాభ్రాంతిదర్శనం । దుఃఖాసిదౌర్మనస్యం
 చ విషయేషుచలోలతా ॥ ౬౯ ॥ దృశేతేయుంజతాంపుంసా మంతరా
 యాఃప్రకీర్తితాః । ఆలస్యమలసత్వంతు యోగినాందేహచేతనాః ॥ ౭౦ ॥
 ధాతువైషమ్యజాదోషా వ్యాధయఃకర్మదోషజాః । ప్రమాదోనామ
 యోగస్య సాధనానామభావతా ॥ ౭౧ ॥ ఇదంవేత్త్యుభయాలంబి జ్ఞా
 నంతస్థానసంశయః । అప్రతిష్ఠాహిమనన స్త్వనవస్థితిరుచ్యతే ॥ ౭౨ ॥ అ
 శ్రద్ధాభావరహితా వృత్తిర్వైయోగవర్తమాని । విపర్యస్తామతిర్యాసా
 భ్రాంతిరిత్యభిధీయతే ॥ ౭౩ ॥ దుష్టమజ్ఞానపంపుంసాం చేతస్యాధ్యాత్మి
 కంవిదుః । ఆధిభౌతికమంగోద్ధం యచ్చదుష్టంపురాకృతేః ॥ ౭౪ ॥ ఆధి
 దైవికమాఖ్యాతమం శన్యస్త్రవిషాదిజం । ఇచ్ఛావిఘాతజంక్షోభం దౌ
 ర్మనస్యంప్రచక్షతే ॥ ౭౫ ॥ విషయేషువిచిత్రేషు విభ్రమత్రస్తలోలతా
 శాంతేష్వేతేషువిఘ్నేషు యోగాసక్తస్యయోగినః ॥ ౭౬ ॥ ఉపసగాః
 ప్రవతంతే దివ్యాస్తేస్సిద్ధిసూచకాః । ప్రతిభాశ్రవణంవాతాః దర్శనా
 స్పృశవేదనాః ॥ ౭౭ ॥ ఉపసగాఃష్షడిత్యేతే వ్యయేయోగస్యసిద్ధయః ।
 సూక్ష్మేవ్యవస్థితేఽతీతే విప్రకృష్టేత్వనాగతే ॥ ౭౮ ॥ ప్రతిభాకథ్యతే

యోఽథే ప్రతిభాసోహికధ్యతే | శ్రవణంసర్వశబ్దానాం శ్రవణంతప్ర
 యత్నతః | ౭౯ | వార్తావార్తాసువిజ్ఞానం సర్వేషామేవదేహీనాం |
 దశానంనామదివ్యానాం దర్శనంచాప్రయత్నతః || ౮౦ || తథాస్వాద
 శ్చదివ్యేషు రసేష్వాస్వాదఉచ్యతే | స్పృశానాధిగమస్తద్వ ద్వేదనానామ
 విశృతా | ౮౧ || గంధాదీనాంచదివ్యానా మాబ్రంహ్మభువనాధిపాః |
 సంతిష్ఠంతేచరత్నాని ప్రయచ్ఛంతిబహూనిచ | ౮౨ || స్వచ్ఛందమధు
 రావాణీ వివిధాస్యాత్ప్రవతతే | రసాయనానిసర్వాణి దివ్యాశ్చైషధయ
 స్తథా | ౮౩ | సిద్ధ్యంతిప్రణిపత్యేనం దిశంతిసురయోషితః | యోగ
 సిద్ధ్యేకదేశేఽపి దృష్టేమోక్షేభవేన్మతిః | ౮౪ || దృష్టమేతన్మయా యద్వ
 త్తద్వన్మోక్షోభవేదితికృతాస్థూలతాబాల్యం వార్ధక్యంచైవయావనం
 ౮౫ || నానాజాతిస్వరూపత్వం చతుర్ణాం దేహధారణం | పాథివాంశం
 వినానిత్యం సురభిర్గంధసంగ్రహః || ౮౬ || ఏవమష్టగుణంప్రాహుః పై
 శాచంపార్థివంపదం జలేనివసనంచైవ భూమ్యామేవవినిగమః | ౮౭ || ఇ
 చేచ్ఛక్తస్వయంపాతుం సముద్రమపిచాతురః | యత్రేచ్ఛతిజగత్యస్మిన్
 తత్రైవజలదశానం || ౮౮ || వినాకుంభాదికంపాణౌ జలసంచయధారణం
 యద్వస్తువిరసంచాపి భోక్తుమిచ్ఛతితక్షణాత్ || ౮౯ || రసాదికంభవేచ్ఛా
 న్యత్రయాణాం దేహధారణం | నిర్వృణత్వంశరీరస్య పార్థివైశ్చసమన్వి
 తం || ౯౦ || తదిదంషోడశగుణ మాప్యమైశ్వర్యమద్భుతం | శరీరాదగ్ని
 నిర్మాణం తత్రాపభయవజానం || ౯౧ || శక్తిజ్జగదిదందగ్ధంయదీచ్ఛే
 దప్రయత్నతః | స్థాపనంవానలస్యాఘ్న పాణౌపావకధారణం || ౯౨ || ద
 ధేసర్గోయధాపూర్వం ముఖేచాన్నాదిపాచనం | ద్వాభ్యాందేహవిని
 ర్మాణ మాప్యైశ్వర్యసమన్వితం || ౯౩ || ఏతైశ్చతుర్వింశతిభా తైజ
 సంపరిచక్షతే | మనోజవత్వంభూతానాం క్షణాదంతఃప్రవేశనం || ౯౪
 పర్వతాదిమహాభార ధారణంచాప్రయత్నతః | గురుత్వంచలఘుత్వంచ
 పాణావనిలధారణం || ౯౫ || అంగుళ్యగ్రనిపాతాద్వై ర్భూమేరపిచకంప
 సం | ఏకేనదేహనిష్పత్తి ర్యుక్తంభోగైశ్చతైజసైః || ౯౬ || ద్వాత్రింశ
 ద్గుణమైశ్వర్యం మారుతంకవయోవిదుః | ఛాయాహీనవినిష్పత్తి రింద్రి
 యావామదర్శనం || ౯౭ || భేచరత్వంయథాకామ మింద్రియాజ్ఞైస్సమన్వ

యః । ఆకాశేలంఘనంచైవ స్వదేశేతన్నివేశనం ॥ ౯౮ ॥ ఆకాశపిండి
 కరణ మశరీరత్వమేవచ । అనితైశ్వర్యసంయుక్తం చత్వారింశద్గుణంమ
 హత్ ॥ ౯౯ ॥ ఐంద్రమైశ్వర్యమాఖ్యాత మాంబరంతత్ప్రచక్షతే యథా
 కామోపలబ్ధిశ్చ యథాకామవినిగ్రహః ॥ ౧౦౦ ॥ సర్వస్వాభిభవశ్చైవ
 సర్వగుహ్యార్థదర్శనం । కర్మానురూపనిర్మాణం వశిత్వంప్రియదశకనం ।
 ౧౦౧ ॥ సంసారదర్శనంచైవ భోగైరైద్రస్సనున్వితం । ఏతచ్ఛాండ్రమ
 సైశ్వర్యం మానసంగుణతోధికం । ౧౦౨ ॥ ఛేదనంతాడనంచైవ బం
 ధనంమోచనంతథా । గ్రహణంసర్వభూతానాం సంసారవశవతీనాం ।
 ౧౦౩ ॥ ప్రసాదశ్చాపిసర్వేషాం మృత్యుకాలజయస్తథా । ఆభిమానిక
 మైశ్వర్యం ప్రాజాపత్యంప్రచక్షతే ॥ ౧౦౪ ॥ ఏతచ్ఛాండ్రమసోభ్యైగై
 వత్పంచాశద్గుణంమహత్ । సగ్రస్సంకల్పమాత్రేణ త్రాణంసంహర
 ణంతథా ॥ ౧౦౫ ॥ స్వాధికారశ్చసర్వేషాం భూతచిత్తప్రవతీనం । అసా
 దృశ్యంచసర్వస్య నిర్మాణంజగతఃపృథక్ ॥ ౧౦౬ ॥ శుభాశుభస్యకరణం
 ప్రాజాపత్యైశ్చసంయుతం । చతుష్షష్టిగుణం బ్రహ్మ మైశ్వర్యంతత్ప్ర
 చక్షతే ॥ ౧౦౭ ॥ బౌద్ధాదస్మాత్పరంగాణ మైశ్వర్యంప్రాకృతంవిదుః । వై
 శ్ణవంతత్సమాఖ్యాతం తస్యైవభువనేస్థితం ॥ ౧౦౮ ॥ బ్రహ్మణైతద్గు
 ణంసర్వం వేత్తుమన్యైర్నశక్యతే । తత్సౌరుషంచగౌణంచ గాణేశంపదమై
 శ్వరం ॥ ౧౦౯ ॥ విష్ణునాతత్పదంకించి ద్వాతుమన్యైర్నశక్యతే । వి
 జ్ఞానసిద్ధయశ్చైవ సర్వాపవాపసగికాః ॥ ౧౧౦ ॥ నిరోద్ధవ్యాప్రయత్నేన
 వైరాగ్యేనపరేణతు । ప్రతిభాదిష్వశుద్ధేషు గణేష్వాసక్తచేతసః ॥ ౧౧౧
 ॥ నసిద్ధేత్పరమైశ్వర్య మవ్యయంసార్వకామికం । తస్మాద్గుణాంశ్చభోగాంశ్చ
 దేవాసురమహీభృతాం ॥ ౧౧౨ ॥ తృణవన్యస్త్యజేత్తస్య యోగసిద్ధిః
 పరాభవేత్ । అథవానుగ్రహేచ్ఛాయాం జగతోవిచరేన్మునిః ॥ ౧౧౩
 ॥ యథాకామంగుణాన్యోగా న్భక్త్యాముక్తింప్రయాశ్యతి । అథప్రయో
 గంయోగస్య వక్ష్యేశ్రుణుసమాహితః ॥ ౧౧౪ ॥ శుభేకాలేశుభేదేశే
 శివక్షేత్రాదికేచునః । విజనేజంతురహితే నిశ్శబ్దేభాధవర్జితే ॥ ౧౧౫ ॥
 సుప్రలిప్తేస్థలేసామ్యే గంధధూపాదివాసితే । ముక్తపుష్పసమాకీర్ణే వి
 తానాదివిచిత్రితే ॥ ౧౧౬ ॥ కుశపుష్పసమిత్యోయ ఫలమూలసమన్వితే

నాగ్న్యభ్యాశేడలాభ్యాశే శుష్కపణామయేఽపివా ॥ ౧౧౭ ॥ నదంశమశ
 కాకీర్ణే సర్పశ్యాపదసంకులే । నచదుష్టమృగాకీర్ణేనభయేమజ్జనావృతే
 ౧౧౮ ॥ శ్మశానేచైత్యవస్త్రికే జీణాగారేచతుష్పదే । నదీనదసము
 ద్రాణాంతీ రేరధ్యాంతరేఽపివా ॥ ౧౧౯ ॥ నజీణోద్యానగోష్ఠాదా నాని
 ష్టేనచనిందితే । నాజీణామృరనాద్ధారే నచవిణ్మాత్రదూషితే ॥ ౧౨౦ ॥
 సచ్ఛర్ద్యాంనాతినారేచ నాతిభుక్తశ్రమాన్వితః । సచాతిచింతాకులితో
 స చాతిక్షుత్పిపాసితః ॥ ౧౨౧ ॥ నాపిస్వగురుకర్మాదా ప్రసక్తోయోగ
 మాచరేత్ । యుక్తాహారవిహారశ్చ యుక్తచేష్టశ్చకర్మసు ॥ ౧౨౨ ॥
 యుక్తనిద్రావభోధశ్చ సర్వాయాసవివజితః । ఆసనంమృదులంరమ్యం
 విపులంసుసమంశుచి ॥ ౧౨౩ ॥ మృగచర్మపరీధానం మధ్వాద్యక్తంశుభం
 సుఖం । కల్పయిత్వాసమారుహ్యా సమంస్థిరసుఖంయథా ॥ ౧౨౪ ॥ ప
 ద్మకస్వస్తికాదీనా మభ్యసేదాసనేషుచ । అభివంద్యస్వగుర్వంతానభివా
 ద్యాననుక్రమాత్ ॥ ౧౨౫ ॥ ఋజుగ్రీవశిరోవత్ నాతిశ్లిష్టోష్ఠలోచనః
 కించిదున్నామితశిరో దంతైర్దంతాన్నసంస్పృశేత్ ॥ ౧౨౬ ॥ దంతాగ్ర
 సంస్థితాంజిహ్వ మచలాంసన్నివేశ్యచప్రాప్ణోభ్యాంవృషణౌరతుం స్తథా
 ప్రజననంపునః ॥ ౧౨౭ ॥ ఊర్వోరుపరిసంస్థాప్య బాహూతిర్యగయత్న
 తః । దక్షిణంకరపుష్పంతు న్యస్య నామతలోపరి ॥ ౧౨౮ ॥ ఉన్నామ్యశన
 కైఃపుష్ట మురోఽవష్టభ్యచాగ్రతః । సంప్రేక్ష్యనాసికాగ్రంస్వందిశశ్చాచన
 వలోకయత్ ॥ ౧౨౯ ॥ సంభృతప్రాణసంచారః సామాణ్యపనిశ్చలః । స్వ
 దేహాయతనస్యాంత ద్విచింత్యశివమంబయా ॥ ౧౩౦ ॥ హృత్పద్మపీఠికా
 మధ్యే ధ్యానయజ్ఞేనపూజయేత్ । మూలేనాసాగ్రతోనాభా కంఠేవాతా
 లురంధ్రయోః ॥ ౧౩౧ ॥ భూమధ్యేద్వాదశాంతేవా లలాటేమూర్ధ్నివా
 స్మరేత్ । పరికల్పయథాన్యాయం శివయోఃపరమాననం ॥ ౧౩౨ ॥
 తత్రసావరణంవాఽపినిరావరణమేవవా । ద్విదశేషోడశాదేవా ద్వాదశా
 రేయథావిధి ॥ ౧౩౩ ॥ డశారేవాపడప్రేవా చతురప్రేశిపంస్మరేత్ ।
 భృహారంతరతఃపద్మం ద్విదశంతటిమజ్వలం ॥ ౧౩౪ ॥ భూమధ్యస్థార
 వింద స్యక్రమాద్వైదత్తోత్తరే । విద్యుత్సమానవర్ణేచ పల్లవచ్ఛావసా
 నకే ॥ ౧౩౫ ॥ షోడశారస్యప్రతాని స్వరాష్టోడశతానివై । పూర్వాది

నిక్రమాదేత త్వద్మకందస్యమూలతః ॥ ౧౩౬ ॥ కకారాదిశకారాంతా
 వర్ణాఃపణ్ణస్యనుక్రమాత్ । భానువణ్ణస్యపద్మస్య ధేయంతద్భదయాంత
 రే ॥ ౧౩౭ ॥ పర్ణాఃపణ్ణనిపద్మస్య నాభేఃపరిపృష్ఠతః । గోక్షీరధవళస్యోక్తా
 డాదిపాంతాయథాక్రమం ॥ ౧౩౮ ॥ అధోదళస్యాంబుజస్య ఏతస్యచద
 శానిపట్ । విధూమాంగారవర్ణస్య వర్ణాబాద్యాశ్చలాంతిమాః ॥ ౧౩౯ ॥
 మూలాధారారవిందస్య హేమాభస్యయథాక్రమం । పకారాదిసకారాం
 తా వర్ణాఃపణ్ణమయాస్థితాః ॥ ౧౪౦ ॥ ఏతేష్వధారవిందేషు యత్రైవా
 భిరతమసః । తత్రైవదేవంజేపేంచ చింతయేద్ధీరయాధియా ॥ ౧౪౧ ॥
 అంగుష్ఠమాత్రమమలం దీప్యమానంసమంతతః । శుద్ధదీపశిఖాకారంస్వ
 శక్త్యాపూర్ణమండితం ॥ ౧౪౨ ॥ ఇందురేఖాసమాకారం తారాయాప
 మధాపివా । నీవారిశూకసదృశం బిససూతాభమేవవా ॥ ౧౪౩ ॥ క
 దంబగోళాకారంతు తుషారకణికోపమం । క్షీత్యాదితత్త్వపిజయం ధ్యా
 తాయద్యభివాంఛతి ॥ ౧౪౪ ॥ తత్తత్త్వాధిపామేవం మూర్తిఃస్థూలాం
 విచింతయేత్ । సదాశివాంతాబ్రహ్మద్యా భవాద్యాశ్చాష్టమూర్తా
 యః ॥ ౧౪౫ ॥ శివస్యమూర్తయస్థూలా శ్శివశాస్త్రేవినిశ్చితాః । ఘో
 రామిశ్రాఃప్రశాంతాశ్చ మూర్తయస్తామునీశ్వరైః ॥ ౧౪౬ ॥ ఫలాభిలా
 పసహితై శ్చింత్యాశ్చింతావిశాగదైః । ఘోరాశ్చేచ్ఛింతితాఃకుర్యుః
 పాపరోగపరిక్షయం ॥ ౧౪౭ ॥ సర్వసిద్ధిప్రదామిశ్రాః ప్రశాంతాశ్చాంతి
 దాయకాః । సిద్ధ్యంతిసిద్ధయశ్శీఘ్రం ఘోరేఃపుషేచింతితే ॥ ౧౪౮ ॥
 చిరేణమిశ్రేసామ్యేతు నసద్యోనచిరాదపి । సామ్యముక్తిర్విశేషేణ
 శాంతిఃప్రజ్ఞాప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౧౪౯ ॥ సిద్ధ్యంతిసిద్ధయశ్చాస్మాత్క్రమశోనా
 త్రసంశయః । శ్రీకంఠనాథంస్మరతాం సద్యస్సర్వాధఃసిద్ధయః ॥ ౧౫౦ ॥
 ప్రసిద్ధ్యంతీతిమత్ప్రేకే తంవైధ్యాయంతియోగినః । స్థిత్యధఃమునసఃకే
 చిత్స్థూలధ్యానంప్రకుర్వతే ॥ ౧౫౧ ॥ స్థూలేతునిశ్చలంచేతో భవే
 త్సాక్షేతుసుస్థితం । శివేతుచింతితేసాహ త్సర్వాసిద్ధ్యంతిసిద్ధయః ॥
 ౧౫౨ ॥ మూర్త్యం త రే షు ధ్యాతే షు శై వీ సిద్ధి ర్న సిద్ధ్య తి
 మూర్త్యంతరేషుధ్యాతేషుశివ రూ పం వి చింత యే త్ ॥ ౧౫౩ ॥
 రుచ్యభ్యాసాదినాయద్య చ్ఛివరూపంవిచింతయేత్ । లక్షయేన్ననశ్చై

ర్యం తత్తద్ధ్యాయేత్పునఃపునః ॥ ౧౫౪ ॥ ధ్యానమాదాసవిషయం త
తోనిర్విషయంజగుః । తత్రనిర్విషయధ్యానం నాస్తీత్యేవసతామతం
॥ ౧౫౫ ॥ బుద్ధేహి సంతతిఃకాచి ధ్యానమిత్యభిధీయతే । తేననిర్విష
యాబుద్ధిః కేవలేహప్రత్యతే ॥ ౧౫౬ ॥ తస్మాత్సవిషయంధ్యానం బా
లార్కకిరణాశ్రయం । సూక్ష్మాశ్రయంనిర్విషయంనాపరంపరమాధతః
౧౫౭ ॥ యద్వాసవిషయంధ్యానం తత్సాకారసమాశ్రయం । నిరాకా
రాత్మసంవిత్తి ధ్యానంనిర్విషయమతం ॥ ౧౫౮ ॥ నిర్బీజంచసబీజంచ
తదేవధ్యానముచ్యతే । నిరాకారాశ్రయత్వేన సాకారాశ్రయతస్తథా ॥
౧౫౯ ॥ తస్మాత్సవిషయంధ్యాన మాదాకృత్వాసబీజకం । అంతేనిర్వి
షయంకుర్యాన్నిర్బీజంసర్వసిద్ధయే ॥ ౧౬౦ ॥ ప్రాణాయామేనసిద్ధ్యంతిది
వ్యాశ్వాంత్యాదయఃక్రమాత్ । శాంతిఃప్రశాంతీర్దీప్తిశ్చ ప్రసాదశ్చతతః
పరం ॥ ౧౬౧ ॥ శమస్సర్వాపదాంచైవ శాంతిరిత్యభియధీయతే । తమ
సోఽంతర్బహిర్నాశః ప్రశాంతిఃపరిగీయతే ॥ ౧౬౨ ॥ బహిరంతఃప్రకాశో
యో దీప్తిరిత్యభిధీయతే । స్వస్థతాయాతుసాబుద్ధేః ప్రసాదఃపరికీర్తి
తః ॥ ౧౬౩ ॥ కారణానిచసర్వాణి సబాహ్యభ్యంతరాణిచ । బుద్ధేఃప్రసా
దతఃక్షీప్రప్రసన్నానిభవంతుత ॥ ౧౬౪ ॥ ధ్యాతాధ్యానంతథాధ్యే
యంయచ్చధ్యానప్రయోజనం ఏతచ్చతుష్టయంజ్ఞాత్వా ధ్యాతాధ్యానం
సమాచరేత్ ॥ ౧౬౫ ॥ జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నో నిత్యముద్యుక్తమాన
సః । శ్రద్ధధానఃప్రసన్నాత్మా ధ్యాతాసద్భిరుదాహృతః ॥ ౧౬౬ ॥ ద్వై
చింతాయాంస్మృతోధాతు శ్శివచింతాముహూర్ముహూః । అవ్యాక్షిప్తే
నమనసా ధ్యానమిత్యభిధీయతే ॥ ౧౬౭ ॥ బుద్ధిఃప్రవాహరూపస్య ధ్యాన
స్యాస్యావలంబిణం । ధ్యేయమిత్యుచ్యతేసద్భి స్తచ్చసాంబస్వయంశివః ॥
౧౬౮ ॥ విముక్తిప్రత్యయఃపూర్వ మైశ్వర్యంచాణిమాదికం । శివధ్యాన
స్యతస్యాస్యసా త్కృద్భుక్తంప్రయోజనం ॥ ౧౬౯ ॥ యస్మాత్సౌఖ్యంచ
మోక్షంచ ధ్యానాదుభయమాఘ్నయాత్ । తస్మాత్సర్వంపరిత్యజ్యధ్యా
నయక్తోభవేన్నరః ॥ ౧౭౦ ॥ నాస్తీధ్యానంవినాజ్ఞానం నాస్తీధ్యానమ
యోగినః । ధ్యానంజ్ఞానంచయస్యాస్తీ తీర్ణస్తేనభవాణవః ॥ ౧౭౧ ॥
జ్ఞానంప్రసన్న మేకాగ్ర మశేషోపాధివజ్జితం । యోగాభ్యాసేనయక్తస్య

—[శివయోగిమహిమానిరూపణం]—

యోగిన్ స్వైవసిద్ధ్యతి ॥ ౧౭౨ ॥ ప్రక్షిణాశేషపాపానాం జ్ఞానేధ్యానేభ
వేన్మతిః పాపోపమాతబుద్ధీనాం తద్వార్తాపిసుదులభా ॥ ౧౭౩ ॥ య
ధావహ్నిర్మహాదీప్త శ్శుష్కమార్ద్రంచనిర్దహేత్ । తథాశుభాశుభంక
ర్మజ్ఞానాగ్నిర్దహతేక్షణాత్ ॥ ౧౭౪ ॥ అత్యల్పౌపియథాదీపస్సుమహ
న్నాశయేత్తమః । యోగాభ్యాసస్తథాల్పౌపి మహాపాపంవినాశయేత్ ॥
౧౭౫ ॥ ధ్యాయతఃక్షణమాత్రంవా శ్రద్ధామూఢమేశ్వరం । యద్భవేత్సు
మహాచ్ఛేయస్తస్యాంతోనైవవిద్యతే ॥ ౧౭౬ ॥ నాస్తిధ్యానసమంతీధణం
నాస్తిధ్యానసమంతపః నాస్తిధ్యానసమోయజ్ఞః స్తస్మాద్ధ్యానంసమాచరేత్
౧౭౭ ॥ తీర్థానితోయపూర్ణాని దేవాన్పాషాణమృణ్మయాన్ । యో
గినోనప్రపద్యంతే స్వాత్మప్రత్యయకారణాత్ ॥ ౧౭౮ ॥ యోగినాంచవ
పుసూక్ష్మం భవేత్ప్రత్యక్షమైశ్వరం । యథాస్థూలమయుక్తానాం మృ
త్యాష్టాద్యైఃప్రకల్పితం ॥ ౧౭౯ ॥ యధేహంతశ్చరారాజః ప్రియాస్య
ర్నబహిశ్చరాః । తథాంతర్ధ్యాననిరతాః ప్రియాశ్శంభోర్కర్మిణః ॥
౧౮౦ ॥ బహిష్కారాయథాలోకే నాతీవఫలభాగినః । దృష్టానరేంద్రభ
వనే తద్వదత్రాపికర్మిణః ॥ ౧౮౧ ॥ యద్యంతరావిషద్యేత జ్ఞానయోగా
ర్థముద్యతః । యోగస్యోద్యోగమాత్రేణ రుద్రలోకంగమిష్యతి ॥ ౧౮౨ ॥
అనుభూయసుఖంతత్ర సంజాతోయోగినాఃకులే । జ్ఞానయోగంపునర్ల
భ్యా సంసారమతివతతే ॥ ౧౮౩ ॥ జ్ఞానురపియోగస్య యాంగతిం
లభతేసరః । సతాంగతిమవాప్నోతి స్వర్వైరపిమహామతైః ॥ ౧౮౪ ॥ ద్వి
జానాంవేదవిదుషాం కోటింసంపూజ్యయత్ఫలం । భిక్షామాత్రప్రదానేన
తత్ఫలంశివయోగినే ॥ ౧౮౫ ॥ యజ్ఞజ్ఞానామాత్రదానేషు తీర్థానామే
షుయత్ఫలం । యోగినామన్నదానేన తత్ఫలస్తంఫలంలభేత్ ॥ ౧౮౬ ॥
యేచాపవాదంకుర్వంతి విమూఢాశ్శివయోగినాం । శ్రోత్వాభిస్తేప్రప
ద్యంతే సరకేష్వామహీక్షయాత్ ॥ ౧౮౭ ॥ సతిశ్రోతిరివక్తాస్యా దపవా
దస్యయోగినాం । తస్మాచ్ఛోతాచపాపీయాం స్తద్దండస్సుమహానతః ॥
౧౮౮ ॥ యేషునస్సతతంభక్త్యా భజంతిశివయోగినః । విందంతి తేమహాభో
గా నంతేయోగంచశాంకరం ॥ ౧౮౯ ॥ భోగయోగధిభిస్తస్మాత్ఫలం

పూజ్యశ్శివయోగినః । ప్రతిశ్రయాన్నపానాద్యైశ్చ య్యాప్రావరణాది
 భిః ॥ ౧౯౦ ॥ యోగధర్మస్ససారత్వా దభేద్యః పాపముద్గరైః । వజ్రతండు
 లవజ్ఞేయం తథాపాపేనయోగినః ॥ ౧౯౧ ॥ నలిప్యంతేచతాపాద్యైః పద్మప
 త్రంయథాంభసా । యస్మిన్ ద్వేశేవసేనిత్యం శివయోగరతోమునిః ॥ ౧౯౨
 సోపిదేశోభవేత్పుత ససూత ఇతికింపునః । తస్మాత్సర్వంపరిత్యజ్య కృత్య
 మన్యద్విచక్షణః ॥ ౧౯౩ ॥ సర్వదాఃఖప్రహణాయశివయోగంసమభ్యసేత్
 సిద్ధయోగఫలోయోగీ లోకానాంహితకామ్యయా ॥ ౧౯౪ ॥ భోగా
 న్భుక్త్వా యథాకామం విహరేద్వాత్రవతఃతాం । అథవాక్షుద్ర ఇత్యేవ
 మత్వావైషయికంసుఖం ॥ ౧౯౫ ॥ త్యక్త్వావిరాగవేషేణ స్వేచ్ఛయా
 కర్మముచ్యతాం । యస్తాసన్నమృతీమర్మో దృష్ట్వారిష్టంచభూయ
 శః ॥ ౧౯౬ ॥ సయోగారంభనిరత శ్శివక్షేత్రంసమాశ్రయేత్ । సతత
 నివసన్నేవ యదధీరమనాతురః ॥ ౧౯౭ ॥ ప్రాణాన్వినాపిరోగద్యై
 స్స్వయమేవపరిత్యజేత్ । కృత్వాప్యశయనం చైవ హుత్వాచాంగంశివా
 — [శివభక్త ప్రశంసా]

నలే ॥ ౧౯౮ ॥ క్షిప్త్వావాశివతీర్థేషు స్వదేహమవగాహనాత్ । శివశా
 స్త్రోక్తవిధినాప్రాణాన్యస్తుపరిత్యజేత్ ॥ ౧౯౯ ॥ సద్యఏవవిముచ్యేత
 నచసావాత్మఘాతుకః । రోగాద్యైర్వాధవివశః శివక్షేత్రంసమాశ్రితః ॥
 ౨౦౦ ॥ మ్రియతేయదిసోప్యేనం ముచ్యతేనాత్రసంశయః । తథాహిమర
 ణంశక్త ముశంత్యనశనాదిభిః ॥ ౨౦౧ ॥ తథావిశిష్టంతతాపి మరణస్తూత
 రోత్తరం । నివృత్త్యాదివశాద్దేహా భూతేషుచవిలీయతే ॥ ౨౦౨ ॥ స్వే
 చ్ఛయోత్కమ్యమరణం శివక్షేత్రేవిశేషతః । ఉత్తమంసర్వమరణాదు
 న్మనాదపియోగదం ॥ ౨౦౩ ॥ శాస్త్రవిప్రసంభదీరేణ మనసాక్రియతేయ
 తః । యస్యజేద్దుస్యజానాత్ప్రాణాన్మనసభూయఃప్రజాయతే ॥ ౨౦౪ ॥
 శివనిందారతంహృతుమశక్తోయస్స్వయంమృతః । సద్యఏవవిముచ్యేత
 త్రిస్సప్తకులసంయుతః ॥ ౨౦౫ ॥ శివనిందారతంహత్వా పీడితస్వయమే
 వవా । యస్యజేద్దుస్యజాత్ప్రాణాన్మనసభూయఃప్రజాయతే ॥ ౨౦౬ ॥ శి
 వార్ధంయస్యజేత్ప్రాణాన్ శివభక్తార్థమేవవా । శివాచారార్థమథవా
 శివవిద్యాధిమేవవా ॥ ౨౦౭ ॥ నతేనసదృశశ్చిన్మక్తిమాగన్ధితో

నరః । తస్మాచ్ఛ్రుతరాము క్తి స్తస్యసంసారమండలాత్ ॥ ౨౦౮ ॥ ఏ
తేష్వన్యతమోపాయంకథమప్యవలంబ్యవా । పడధ్వశుద్ధింవిధివత్ప్రాప్నో
వామ్రయతేయది ॥ ౨౦౯ ॥ పశూనామివతస్సేహ సకుర్యాదార్థ్యదై
హికం । నైవాశౌచంప్రసజ్యేత తత్పుత్రాదేర్విశేషతః ॥ ౨౧౦ ॥ ఖనే
ద్వాభువితద్దేహం దహేద్వాశుచినాగ్నినా । క్షిపేద్వాపుశివాస్వేన
త్యజేద్వాకాష్ఠలోష్ఠవత్ ॥ ౨౧౧ ॥ అద్దై నమపిచోద్దిశ్య కర్మచేత్కర్తు
మిష్పితం । కళ్యాణమేవకుర్వీత శక్త్యాభక్తాంశ్చతర్పయేత్ ॥ ౨౧౨ ॥
ధనంతస్యభజేచ్ఛేనం శైవీచేదస్తిసంతతిః । నాస్తిచేత్తద్భివేదద్యాన్న
దద్యాత్పశుసంతతిః ॥ ౧౧౩ ॥ ఇతి శ్రీశైవే మహాపురాణే వాయవీయ
సంహితాయా ముత్తరభాగే సాంగయోగ నిరూపణ కథనంనా మైకోన
త్రింశోధ్యాయః ॥ ౨౯. * * * * *

—) అధర్మిణోధ్యాయః (—

శ్రీసూతఃఉవాచ ॥వృ॥ఇతిసవిజితమన్యో ర్యాదవేనోపమన్యో
రధిగతమభిధాయ జ్ఞానయోగంమునిభ్యః । ప్రణతిముపగ తేభ్యస్తే భ్యఉ
ద్భావితాత్మసపదివి యతివాయుస్సాయ మంతర్హితోభూత్ ॥ ౧ ॥ తతః
ప్రభాతసమయే నైమిశీయ్యాస్తపోధనాః । సత్రాంతేవభృథంకర్తుంస
ర్వపవసముద్యయుః ॥ ౨ ॥ తదాబ్రహ్మసమాదేశా ద్వేషసాక్షాత్సరస్వతీ ప్ర
సన్నాస్వానుసలిలాప్రా వతతనదీశుభా ॥ ౩ ॥ సరస్వతీంనదీందృష్ట్వా
మునయోహృష్టమానసాః । సమాప్యసత్రంప్రారబ్ధం చక్రుస్తత్రావగా
హనం ॥ ౪ ॥ అధసంతర్వ్యదేవాదీన్ తదియ్యోస్సలిలైశ్శివైః । స్మరంతః
పూర్వవృత్తాంతం యయుర్వారాణసీంప్రతి ॥ ౫ ॥ తదాతేహిమవత్పదా
త్పతంతీందక్షిణాముఖం । దృష్ట్వాభాగీరధీంతత్ర స్నాత్వాత త్తీరతాయ
యుః ॥ ౬ ॥ తతోవారాణసీంప్రాప్య ముదితాస్సర్వపవతే । తత్రోత్త

—[దివ్య తేజసి మునీనాంలీనతాకథనం.]—

రప్రవాహాయాం గంగాయామవగాహ్మచ ॥ ౭ ॥ అవిముక్తేశ్వరంలిం
గం దృష్ట్వాభ్యర్చవిధానతః । ప్రయాతుమున్యతాస్త త్రదదృశుర్దివి
భాస్వరం ॥ ౮ ॥ సూర్యకోటిప్రతికాశం తేజోదివ్యంమహద్భుతం । ఆత్మ
ప్రభావితానేన వ్యాప్తసర్వదిగంతరం ॥ ౯ ॥ అధపాశుపతాస్సిద్ధా భ

స్మసంజ్ఞాన్నవిగ్రహః । మునయోభ్యేత్యశతశో లీనాన్యుస్తతతేజసి ॥
 ౧౦ । తథావిలియ్యమానేషు తపస్విషుమహాత్మసు । సద్యస్తిరోదధేతే
 జస్తదగ్భుతమిహాభవత్ ॥ ౧౧ ॥ తద్దృష్వామహదాశ్చర్యం నైమి
 శీయ్యామహాపయః । కిమేతదిత్యజానంతో యయుర్బహ్మవనంప్రతి
 ౧౨ ॥ ప్రాగేవైషాంతుగమనా త్వవనోలోకపావనః । దర్శనంనైమిశీ
 యానాం సంవాదంతైస్సహాత్మనః ॥ ౧౩ ॥ శుద్ధాంబుద్ధింతతస్తేషాం
 సాంబేసానుచరేశివే । సమాప్తించాతిసత్రస్య దీఘఃపూర్వస్యసత్రిణాం
 ౧౪ । విజ్ఞాప్యజగతాంధాతే బ్రహ్మణేబ్రహ్మయోనయే । స్వకార్యే
 తదనుజ్ఞతో జగామస్వపురంప్రతి ॥ ౧౫ ॥ అధాస్థానంగతోబ్రహ్మ
 తుంబురోర్నారదస్యచ । పరస్పరంస్పథితయో ర్గానేవివదమాన
 యోః ॥ ౧౬ ॥ తదుద్భావితగానోద్ధ రసేమాధ్యస్థ్యమాచరత్ ॥ గంధ
 ర్వైంస్సరోభిశ్చ సుఖమాస్తేనిషేవితః ॥ ౧౭ ॥ తదానవసరాదేవ ద్వాన్ధే
 ర్ద్వారినివారితాః । మునయోబ్రహ్మభవనా ద్భూహిఃపార్శ్వముపావిశత్ ॥
 ౧౮ ॥ అథతుంబురుణాగానే సమతాంప్రాప్యనారదః । సాహచర్యేష్యమ
 జ్ఞతో బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా ॥ ౧౯ ॥ త్యక్త్వాపరస్పరస్సర్థాం మైత్రీంచ
 పరమాంగతః । సహతేనాస్సరోభిశ్చ గంధ ర్వైశ్చసమావృతః ॥ ౨౦ ॥
 ఉపవీణయితుండేవం లకులీశ్వరమీశ్వరం । భవనాన్నిర్యయాకాధాతు జ
 లనాదంశుమానివ ॥ ౨౧ ॥ తందృష్ట్వామట్కులీయాస్తే నారదంమునిగో
 వృషం । ప్రణమ్యావసరంశంభోః పప్రచ్ఛుఃపరమాదరాన్ ॥ ౨౨ ॥ సచా
 వసరమేవాయ మితోంతర్గమ్యతామితి । వదన్యయావన్యపరస్త్వరయా

—[మునిజనకృత బ్రహ్మసభా ప్రవేశకథనం,]—

పరయాయుతః ॥ ౨౩ ॥ తతోద్వారిస్థితాయేవై బ్రహ్మణేతాన్వ్యవేద
 యన్ । తతస్తేవివిశుర్వేష్మ పిండిభూయాండజన్మనః ॥ ౨౪ ॥ ప్రవిశ్య
 దూరతోదేవం ప్రణమ్యభువిదండవత్ । సమీపేతదనుజ్ఞాతాః పరివృ
 త్తోపతస్థిరే ॥ ౨౫ ॥ తాంస్తతోపస్థితాస్పృష్ట్వా కుశలంకమలాసనః
 వృత్తాంతంప్రొమయాజ్ఞాతం వాయురేవాహపూర్వతః ॥ ౨౬ ॥ భవద్భిః
 కింకృతంపశ్యా న్మారుతేంతర్హితేసతి । ఇత్యుక్తవతిదేవేశే మునయో
 వబృధాత్పరం ॥ ౨౭ ॥ గంగాతీరస్యగమనం యాత్రాంవారాణసీంప్రతి ।

దర్శనంతత్రలింగానాం స్థాపితానాంసురేశ్వరైః ॥ ౨౮ ॥ అవిముక్తేశ్వ
రస్యాపి లింగస్యాభ్యర్చనంసకృత్ । ఆకాశేషహతస్తస్య తేజోరాశేశ్చద
శఃనం ॥ ౨౯ ॥ మునీనాంవిలయంతత్ర నిరోధంతేజస్తతః । యాథా
త్వేవేదనంతస్య చింతితస్యాపిచాత్మభిః ॥ ౩౦ ॥ సర్వంసపస్తరంతస్తై ప్ర
ణమ్యాహుర్ముహుర్ముహుః । మునిభిఃకథితంశృత్వా విశ్వకర్మాచతుర్ము
ఖిః ॥ ౩౧ ॥ కంపయిత్వాశిరఃకించి త్రాహగంభీరయాగిరా । ప్రత్యాసీద
తియుష్మాకం సిద్ధిరాముష్మికీపరా ॥ ౩౨ ॥ భవద్భిదీః ఘోసత్రేణ చిర
మారాధితఃప్రభుః । ప్రసాదాభిముఖోభూత ఇతిభూతార్థసూచితం ॥ ౩౩ ॥
వారాణస్యాంతుయుష్మాభిర్య దృష్టందివిదీప్తిమత్ । తల్లింగసంజ్ఞితంసా
క్షా తేజోమాహేశ్వరంపరం ॥ ౩౪ ॥ తత్రలీనాశ్చమునయ శ్చైతాఃసా
శుపత్రవతాః । ముక్తాబధూవుస్వస్థాశ్చ నైష్ఠికాద్దగ్ధకిల్బిషాః ॥ ౩౫ ॥
ప్రాప్యానేనపథాముక్తి రచిరాద్భవతామపి । సచాయమర్థస్సాచ్యేత య
ష్టద్దృష్టేనతేజసా ॥ ౩౬ ॥ తత్రవఃకాలవైషమై వై వాచుపగతస్స్వయం
ప్రయాంతుదక్షిణంమేరో శ్శిఖరందేవసేవితం ॥ ౩౭ ॥ సనత్కుమారో
యత్రాస్తై మమపుత్రపరోమునిఃప్రతీత్యౌగమనంసాక్షా ద్భూతనాథస్య

[—సనత్కుమారస్య ఉప్రేత్యప్రాప్తికథనం.

నందినః ॥ ౩౮ ॥ పురాసనత్కుమారోపి దృష్ట్వాపిపరమేశ్వరం । అజ్ఞానా
త్సర్వయోగీంద్ర మానీవినయదూషితః ॥ ౩౯ ॥ ఆభ్యుద్ధానాదికంయుక్త
మకుర్వన్నాస్తినిర్భయః । తతోపరాధాత్కృద్దేన మహేష్ట్రానందినాకృతః ॥
౪౦ ॥ ఆధికాలేనమహతాత దర్ధేశోచతామయా । ఉపాస్యదేవందేవీంచ
నందినంచానునియ్యవై ॥ ౪౧ ॥ కథంచిదుప్రతాతస్య ప్రయత్నేననివా
రితా । ప్రాపితాచయధాపూర్వం సనత్పుర్వార్వాకుమారతా ॥ ౪౨ ॥
తదాహచమహాదేవ స్మయన్నివగణాధిపం । అవిజ్ఞాయహిమామామేష తథా
హంకృతేవాన్మునిః ॥ ౪౩ ॥ అతస్త్యమేవయాథాత్మ్యం మమాస్మైకథ
యానఘ । బ్రహ్మణఃపూర్వజఃపుత్రో మాభూన్నాన్మథఇతిస్మరన్ ॥ ౪౪ ॥
మయైషశిష్యస్తేదత్తో మమజ్ఞానప్రవతఃకః । ధర్మాధ్యక్షాభిషేకంచ త
వనిర్వృతఃకయిష్యతి ॥ ౪౫ ॥ సపవంవ్యాహృతోనందీ సర్వభూతగణాగ్రణేః
పత్యురాజ్ఞాపనంమూర్ధ్నా ప్రీతఃప్రతిగృహీతవాన్ ॥ ౪౬ ॥ తథానపత్కు

... (సనత్కుమారస్య ఉప్రత్యపాప్తి తన్ని వారణాది కథనం. (...
 మారోపి మేరౌమదనుశాసనాత్ । ప్రసాధాధృంగణేశస్య తపశ్చరతిదు
 శ్చరం ॥ ౪౭ ॥ ద్రష్టవ్యశ్చసయుష్మాభిః ప్రాగ్గణేశసమాగమాత్ । త
 త్రప్రసాదార్థమచిరాన్నం దీతత్రాగమిష్యతి ॥ ౪౮ ॥ ఇతిసత్వరమాదిశ్య ప్రే
 షితావిశ్వయోనినా । కుమారంశిఖరంమేరో ర్దక్షిణంమునయోయ
 యుః ॥ ౪౯ ॥ తత్రస్కందసరోనామ సరస్సాగరసన్నిభం । అమృతస్వా
 దుశిశిర స్వచ్ఛాగాధలఘూదకం ॥ ౫౦ ॥ సమంతతస్సంఘటితం స్ఫటికో
 పలసంచయైః । సర్వర్తుకుసుమైఃపులై శ్చాదితాఖలదిజ్ముఖం ॥ ౫౧ ॥ సా
 వన్తైరుత్పలైఃపద్మైః కుము దెస్తారకోపమైః । తరంగైరభసంకాశై రా
 తాశమివభూమిగం ॥ ౫౨ ॥ సుఖావతరణారోహై స్థూలనీలశిలామయైః
 సోపానమాన్తైరుచ్చైరై శ్శోభమానావ్యదిజ్ముఖం ॥ ౫౩ ॥ తత్రతత్రావతీ
 లైశ్చ తతోత్తీలైశ్చభూయశః । స్నాతెస్సితోపవీతైశ్చ శుక్ల
 కాపీనవల్కులైః ॥ ౫౪ ॥ జటాశిఖాయుతైర్ముండైః ప్రౌఠండ్రకృత
 మండ్లనైః । విరాగవిశదస్మేర ముఖైర్మునికుమారైః ॥ ౫౫ ॥ ఘటైః
 కమలినీపత్ర పుటైశ్చకలశైశ్చైవైః । కమండలుభిరంత్యైశ్చ తాదృశైఃక
 రకాదిభిః ॥ ౫౬ ॥ ఆత్మార్థంచపరార్థంచ దేవతార్థంవిశేషతః । ఆనీయ
 మానసలిలమా త్తపుష్పంచనిత్యశః ॥ ౫౭ ॥ అంతర్జలశిలాయాడై ర్నిచా
 నాంస్పర్శశంకయా । ఆచారవద్భిర్మునిభిః కృతభస్మాంగధూశనైః ॥ ౫౮ ॥
 ఇతస్తతోపుమజ్జద్భి రిప్తశిష్టైశ్శిలాగతైః । తిలైశ్చసాక్షతైఃపుష్పై స్త్య
 క్తదర్భపవిత్రైః ॥ ౫౯ ॥ దేవాద్యమృషిమధ్యంచ నిర్వర్త్యపితృతర్పణం
 నివేదయదభిజ్ఞేభ్యో నిత్యస్నానాగతాద్విజ్ఞా ॥ ౬౦ ॥ స్థానేస్థానేకృతా
 నేక బలిపుష్పంసమీరణైః । సారాఘ్యుపూర్వంకుర్వ ద్భిస్థండిలేభ్య
 ర్పనాదికం ॥ ౬౧ ॥ క్వచిన్నిమజ్జదుస్సజ్జ త్రృశస్త్రగజయూధపం । క్వచి
 చ్చృతృష్ణయాయాత మృగీమృగతురంగమం ॥ ౬౨ ॥ క్వచిత్పితజలోత్తీర్ణా
 మయూరవరవారణం । క్వచిత్కృతతటాఘాత వృషప్రతివృషోజ్వలం
 ॥ ౬౩ ॥ క్వచిత్కారండవరవైః క్వచిత్సారసకూజతైః । క్వచిచ్ఛకోకని
 న్దైః క్వచిద్భమరగీతిభిః ॥ ౬౪ ॥ స్నానపానాదికరణైస్య సంపదుపజీ
 విభిః । ప్రణయాత్పణిభిఃస్తైస్తై ర్భాషమాణమివాసకృత్ ॥ ౬౫ ॥

కూలశాఖశిఖాలీన కోకిలాకులకూజితైః । ఆతపోపహతాంతస్పర్వా నా

—*) సనత్కుమారస్య సన్నిధౌ మునీనామాగమన కథనం (*—
 మంత్రయదివానిశం ॥ ౬౬ ॥ ఉత్తరేతస్యసరస స్తీరేకల్పతరోరధః ।
 వేద్యాంవజ్రశిలామయ్యాం మృదులేమృగచర్మణి ॥ ౬౭ ॥ సనత్కుమార
 మాసీనంశశ్వద్బలవపుర్ధరం । తత్కాలమాత్రోపరతం సమాధేరచలా
 త్మనః ॥ ౬౮ ॥ ఉపాస్యమానం యోగీంద్రై ర్మునీంద్రైరపిపూజితం । ద
 దృశుర్నైమిషీయాస్తే ప్రణతాశ్చోపతస్తిరే ॥ ౬౯ ॥ యావత్పుష్పన
 తేతస్త్వై ప్రోచుస్వాగతకారణం । తుములశ్శుశ్రువేతావ ద్దివిదుంగుభిని
 స్వనః ॥ ౭౦ ॥ దదృశేతత్తేతస్మిన్విమానంభానుసన్నిభం । గణేశ్వరైర
 సంఖ్యేయై సంవృతంచనమంతతః ॥ ౭౧ ॥ అవ్వరోగణసంకీర్ణం రుద్రక
 న్యాభిరావృతం । మృదంగమురజోద్భూతం వేణువీణారవాన్వితం ॥ ౭౨
 చిత్రరత్నవితానాఢ్యం ముక్తాదామవిరాజితం । మునిభిస్సిద్ధగంధర్వైర్వ
 త్సుచారణకిన్నరైః ॥ ౭౩ ॥ సృత్యద్భిశ్చైవగాయద్భి ర్వాదయద్భిశ్చసం
 వృతం । వీరగోవుషచిహ్నేన దివ్యవిదృమయష్టినా ॥ ౭౪ ॥ కృతగోపు
 రసత్కారం కేతునామాన్యహేతునా । తస్యమధ్యేవిమానస్య చామర
 ద్వితయాంతరే ॥ ౭౫ ॥ ఛత్రస్యమణిదండస్య చంద్రస్యేవశుచేరధః ।
 దివ్యసింహాసనారూఢం దేవ్యాసుయశసాసహ ॥ ౭౬ ॥ శ్రియాచవపు
 షాచైవ త్రిభిశ్చాపివిలోచనైః । ప్రకారైరభికృత్యానాం స్రత్యభిజ్ఞాప
 కంప్రభోః ॥ ౭౭ ॥ అవిలంఘ్యజగత్కతుః రాజ్ఞాపసమివాగతం । స
 ర్వానుగ్రహణంశంభో స్సాక్షాదివపురస్థితం ॥ ౭౮ ॥ శిలాదతనయంసా
 త్మోచ్ఛ్రిమచ్ఛూలవరాయుధం । విశ్వేశ్వరంగణాధ్యక్షం విశ్వేశ్వరమి
 వాపరం ॥ ౭౯ ॥ విశ్వస్యాపివిధాత్మాణాం నిగ్రహానుగ్రహక్షమం । చ
 తుర్బాహుముదారాంగం చంద్రరేఖావిభూషితం ॥ ౮౦ ॥ కంఠమధ్యే
 చకాలేన కాలంకేనాప్యలంకృతం । సవిగ్రహమైశ్వర్యం సామర్థ్యమి
 వసత్క్రియం ॥ ౮౧ ॥ సమాప్తమివనిర్వాణం సర్వజ్ఞమివసంగతం । దృ
 ష్ట్వాప్రహృష్టవదనోబహుపుత్రస్సహషీభిః ॥ ౮౨ ॥ తస్థాప్రాంజలి
 రుద్ధాయ తస్యాత్మానమివార్పయన్ । అధాసన్నతరేతస్మిన్విమానే
 చావనింగతే ॥ ౮౩ ॥ ప్రణమ్యదండవద్దేవం స్తుత్వావ్యజ్ఞాపయన్మునిం ।

వట్కు లీయాణ మేదీఘం నై మిశేసత్రమాస్థితాః ఆగతాబహ్మణాదిష్టా
దేవసేవాభికాంక్షయా । ౮౪ ॥ వృ ॥ శృత్వావాక్యంబహ్మపుత్ర స్య
నందీచ్ఛిత్వాపాశాస్తుష్టిపాననసద్యః । శైవంధర్మం చైశ్వరం జ్ఞానయో
గందత్వాభూ యోదేవపార్శ్వంజగామ । ౮౫ ॥ ఊకృష్ణావాచ । ఉప
మన్యామహాభాగ సందినామునిపుంగవాః । ఉపదిష్టాఃకథంకింవా తన్నే

... (ధారణాహా లింగస్య పంచసూత్రఘటన కథనం) ...

బ్రూహిదయానిధే ॥ ౮౬ ॥ ఉపమన్యురువాచ । కృష్ణవక్ష్యేశ్రుణుము
దాః సందినోక్తంశివాత్మకం । లింగాంగసామరస్యంవై లింగధారణము

త్తమం । ౮౭ ॥ ధారణాహాస్యలింగస్య లక్షణంత్యథకథ్యతే । స్ఫూటికం

శైలజంవాపి చంద్రకాంతమయంతువా ॥ ౮౮ ॥ బాణంవాసూర్యకాం

తంవా లింగమేకంసమాహరేత్ । నాదేయంశైలసంభూతం పుణ్యక్షే

త్రసముద్భవం ॥ ౮౯ ॥ గంగోద్భవంసాగరజం లింగంతన్మమసంమతం । య

ద్దేవిశివనాభాఖ్యం లింగంతదహమేవహి । ౯౦ ॥ కామ్యాస్యన్యానిలిం

గాని తత్తదిష్టాథాదానిహి । శ్రీశైలజంమహాదేవి ఐహికాముష్మికప్ర

దం । ౯౧ ॥ సర్వోత్తమోత్తమంలింగం సర్వాభీష్టఫలప్రదం । యద్ద

త్తంగురుణాదేవి లింగంతదహమేవహి ॥ ౯౨ ॥ శ్వేతంరక్తంతథాపీతం

శృష్ణంచేతిచతుర్విధం । విప్రదీనాంచవణానా మిదంధార్యంయథాక్ర

మం ॥ ౯౩ ॥ లింగవృత్తసమంపీతం దైఘ్యంవిస్తారవచ । తదథాం

గోముఖంచైవ ప్రోక్తంలింగేస్యలక్షణం ॥ ౯౪ ॥ సపీతస్యతులింగస్య ల

క్షణంతుతదుచ్యతే । ఏకాదిత్ర్యంతమంగుల్యా శ్చరలింగస్యదైఘ్యంకం

౯౫ ॥ లింగస్యసదృశంపీతం ఫీతాథాంగోముఖంభవేత్ । లింగదైఘ్యం

చతుర్భాగం ద్విభాగంశక్తిసంయుతం ॥ ౯౬ ॥ ద్విభాగంచచతుర్భాగ

మేకభాగస్యబంధకం । అంగులంతుత్రిధాభజ్య తన్మానంవాసమాచరేత్

౯౭ ॥ లింగమస్తకవిస్తారం లింగోచ్చాయసమన్వితం । వేదభాగవతాన్మా

నం విస్తారంమస్తకస్యతు ॥ ౯౮ ॥ త్రిభాగంపరిణాహస్య తద్వత్ప్రేచవి

స్మృతిః । ఏకనాహంత్రిధాభజ్య భాగేనైకేనహీనకః ॥ ౯౯ ॥ నాహమే

కంప్రకతవ్యం ద్వినాహంవాసమాచరేత్ । లింగాధిక్యేభవేన్నృత్య

శ్చక్త్యాధిక్యేధనక్షయం ॥ ౧౦౦ ॥ లింగశక్త్యోస్సమత్వంహి భోగమోక్ష

ఫలప్రదం । హేమరాజితతామ్రాద్యై ర్విధినాకల్పితేనచ ॥ ౧౦౧ ॥ స
కూర్చేనసవస్త్రేణ తన్తునావేష్టితేనచ । తీర్థామ్బుపూరితేనైవ రత్నగ
ర్భేణసువ్రతా ॥ ౧౦౨ ॥ సంహితామన్త్రితేనైవ తుద్రాధ్యాయస్తుతేన
చ । పఞ్చబ్రహ్మమయేనాథ పఞ్చక్షరయుతేనచ ॥ ౧౦౩ ॥ సేచయేచ్ఛ
తతశ్శిష్యం శివభక్తంచధార్మికమ్ । శక్తిపాతంవిధాయాథ సమ్యజ్ఞానా

—] లింగధారణావిధికథనం. [—

భివృద్ధయే ॥ ౧౦౪ ॥ వీరస్థితేభిషిక్తేచ గన్ధపుష్పాదిపూజితే । జలాధివా
సనాద్యైశ్చ సంస్కారైఃప్రాక్కుసంస్కృతే ॥ ౧౦౫ ॥ అష్టత్రింశత్క
ళాన్యాసం లిజ్జేకృత్వావిధానతః । షడధ్యానాన్యసేత్పితే బ్రహ్మవిష్ణు
శివాత్మికే ॥ ౧౦౬ ॥ లిజ్జేప్రాణాంస్తుసంస్థాప్య అసునీతేతిమన్త్రితః । స్వ
స్వాగ్రేసంస్థితస్యాస్య దేశికఃకరుణాసథిః ॥ ౧౦౭ ॥ కుర్యాద్దీక్షాంమహాశై
వీం అవిద్యాపాశకృన్తనీమ్ । దీయతేలిజ్జసమ్బద్ధః క్షీయ్యతేవమలత్ర
యమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ ధీయతేక్షీయ్యతేతస్మా త్సాదీక్షేతినిగద్యతే । సాదీక్షా
పరమాదైవి త్రిధాభవతినిర్మలా ॥ ౧౦౯ ॥ ఏకావేదాత్మికాసాక్షా ద
న్యామన్త్రాత్మికామతా । క్రియాత్మికాపరాకాచి దేవమేవత్రిధాభవేత్ ॥
౧౧౦ ॥ హస్తమస్తకసంయోగా చ్చలాద్యేదేతిగీయతే । గురుణోదీరి
తాకణే యాసామన్త్రేతికథ్యతే ॥ ౧౧౧ ॥ శిష్యపాణితలేదత్తా యాదీ
క్షాసాక్రియోద్యతా । పాశానశేషాకతకార్యా ఛిత్వాలిజ్జంసమాది
శేత్ ॥ ౧౧౨ ॥ కతకీశివదీక్షాస్యా ద్యయాపాశాఞ్చినత్యసా । కృ
త్వాశైవీంపరాదీక్షాం తత్త్వవిద్యాంశివాత్మికామ్ ॥ ౧౧౩ ॥ ఛిత్వావి
ద్యామహఃకోశం కళాధ్యానంవిచిన్తయేత్ । యథాకళాతథాభావో
యథాభావస్తథామనః ॥ ౧౧౪ ॥ యథామనస్తథాదృష్టిః యథాదృష్టి
స్తథాస్థలమ్ । యాకళాపరమాసూక్ష్మా మన్త్రాణాంబోధనీపురా ॥ ౧౧౫
తామాకృప్యయథాన్యాయం లిజ్జసముపవేశయేత్ । తతస్తల్లిజ్జమస్యాజ్జే
శిష్యస్యామితతేజసా ॥ ౧౧౬ ॥ సంయోజనీయంగురుణా పూర్వోక్తేనై
వవత్సనా । తనుత్రయగతానాది మలత్రయమసాగురుః ॥ ౧౧౭ ॥ దీ
క్షాత్రయేణనిర్దగ్ధా లిజ్జత్రితయమాదిశేత్ । లిజ్జన్తుత్రివిధంప్రాక్తం
స్థూలంసూక్ష్మన్తుకారణమ్ ॥ ౧౧౮ ॥ ధారయన్తోనరాస్థూలం కారణంస

- మ్పయాన్తిహి । కుర్యాత్రిపుటిసన్ధానం శివసాయుజ్యకారణమ్ ॥
 ౧౧౯ ॥ వక్ష్యేత్రిపుటసన్ధాన లక్షణంశివయోగినామ్ । స్థూలలింగస్యదే
 హస్య నూత్నస్యమనసస్తథా ॥ ౧౨౦ ॥ కారణస్యాత్మనోనిత్యం కుర్యాదై
 క్యమతద్విితః । లిङ్గేనధారయేల్లిజ్జం ధ్యాయేచ్ఛితేనశఙ్కరమ్ ॥ ౧౨౧ ॥
 స్వాత్మనాభావయేత్పూర్ణా మైక్యభావేనసర్వతః । ఏతత్రిపుటిసన్ధానంల
 క్షణంపరికీర్తితమ్ ॥ ౧౨౨ ॥ కీటోభ్రమరయోగేన భ్రమరోభవతిధ్రు
 వమ్ । మానవశ్శివయోగేన శివోభవతనిశ్చయమ్ ॥ ౧౨౩ ॥ అనేన
 వత్కనాగచ్ఛక్ సజీవన్నేవశఙ్కరః । బ్రహ్మవిష్ణోదయోదేవ మున
 యోగోతమాదయః ॥ ౧౨౪ ॥ ధారయంతిసదాలిజ్జ ముత్తమాణ్డేవిశే
 షతః । వేదేషుశాస్త్రసంస్థేషు పురాణేష్వాగమేషుచ ॥ ౧౨౫ ॥ బ్రా
 హ్మణస్యనమాఖ్యాతం లిజ్జధారణముత్తమమ్ । బ్రహ్మేతిలిజ్జమాఖ్యాతం
 బ్రహ్మణఃపతిరీశ్వరః ॥ ౧౨౬ ॥ పవిత్రంతద్దివిఖ్యాతం తత్సమ్పర్కాత్తను
 త్శుచిః । ఋగిత్యాహపవిత్రస్తే వితతంబ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧౨౭ ॥ తస్మాత్ప
 విత్రంతల్లిజ్జం ధార్యం శైవమనామయమ్ । అతఃప్రతనురజ్ఞోవై హ్యఘ్నేనం
 సారలక్షణః ॥ ౧౨౮ ॥ దీక్షయారహితస్సాక్షో న్నాత్మయాలిజ్జముత్త
 మమ్ । యఃకరోతితపఃపూర్వం సతఃప్రతనురుచ్యతే ॥ ౧౨౯ ॥ పరిపక్వో
 విమోక్షాయ సోశ్ను తేలిజ్జధారణమ్ । నకరోతితపఃపూర్వం సోబ్రతద్ద
 మురుచ్యతే ॥ ౧౩౦ ॥ అథర్వోయంవిమోక్షాయ సోశ్ను తేలిజ్జధారణమ్
 యజురప్యాహసర్వం వై లిజ్జంస్థావయతీతిచ ॥ ౧౩౧ ॥ తస్మాద్ధార్యంమ
 హాలిజ్జం పాణిమంత్రేతిమంత్రితః । పాణాలిజ్జంవినిషీప్య దీక్షాకాలేగు
 రుశ్శివమ్ ॥ ౧౩౨ ॥ యేనస్తువతితన్నంత్రం పాణిమంత్రంవదన్తిహి । ప
 విత్రత్వాన్నహేళస్య శివస్యప్రతిపాదనాత్ ॥ ౧౩౩ ॥ పవిత్రకరణాత్పుం
 సాం పవిత్రమితికథ్యతే । అతస్సర్వేషుకాలేషు ధారయేల్లిజ్జముత్తమమ్
 ౧౩౪ ॥ గచ్ఛంస్త్రిష్టకస్వపకాగ్ర న్నున్నిపన్నిమిషన్నపి । శుచిర్వా
 ప్యశుచిర్వాపి లిజ్జంసర్వత్రధారయేత్ ॥ ౧౩౫ ॥ లిజ్జధారీసదాశుద్ధో
 నిజలిజ్జంమనూరమమ్ । అర్చయత్గన్ధపుష్పద్వైః కరవీరైస్సమాహితః
 ౧౩౬ ॥ నిత్యానికర్మబృన్దాని తథానైమిత్తికానిచ । శివార్పణరథియా
 కుర్యాత్సమ్యక్సాభివృద్ధయే ॥ ౧౩౭ ॥ కర్మణాజ్ఞానవాన్ముత్వా జ్ఞా

సేనానందమాశ్చ యాత్ । జ్ఞానాదేవతం కైవల్య మితి వేదవిదాంవరాః ॥
౧౩౮ ॥ అకృత్యావిహితంకర్మ నిషిద్ధంపరివజయేత్ । నిషిద్ధపరిహారే
ణ విహితేలభతేమతిమ్ ॥౧౩౯॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన విచారాభినతత్వ
రః । నిత్యం సమిత్తికంకృత్యా కామ్యంకర్మసదాత్మ్యజేత్ ॥ ౧౪౦ ॥ ఏ
వందీతాప్రకరణవ్యా యావజ్జీవంప్రతిజ్ఞయా । త్రికాలమేకకాలంవా
పూజయేత్పరమేశ్వరమ్ । అగ్ని హోమాత్రాశ్చపేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చబహు
దక్షిణాః ॥ ౧౪౧ ॥ విజలిక్ష్ణార్చనస్యైతే కోట్యంరేనాపినోదినాః । న
దాయజతియజ్ఞేన సదాదానంప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౪౨ ॥ సదానైవాయుధక్ష
శ్చ సకృదభ్యర్చయేద్భివమ్ । ఏకశాలంద్వికాలంవా త్రికాలంనిత్యమేవ
వా ॥ ౧౪౩ ॥ యేచకోదంబ్రిమహాదీతం తేరుద్రానాత్రసంశయః । నా
రుద్రస్తుస్పృశేద్రుద్రం నారుద్రోరుద్రమచాచయేత్ ॥ ౧౪౪ ॥ నారు
ద్రఃకీతకయేద్దుద్రం నారుద్రోరుద్రమాశ్చ యాత్ । లిజ్జంయన్యమనో
లీనం లిజ్జస్తుతిష్యేత్ ॥ ౧౪౫ ॥ లిక్ష్ణార్చనకరాచాస్తా సద్రోనా
త్రసంశయః । గోపాంకోటిప్రయత్నేన విధిద త్తేదయిత్ఫలమ్ ॥ ౧౪౬ ॥
లిజ్జన్యసైకపుష్పన్య సహస్రాంశంసభూయేత్ । ఏనంసత్త్వపత్యప్రోక్తో
హ్యధికారివిధిక్రమః । శివార్చనశ్చభర్తృభావంకామమోక్షఫలప్రదమ్
౧౪౭ ॥ పృత్యం । సనత్కుమారేణచతత్సమస్తం హ్యసాయినామౌద్ధు
రవే మమో క్తం । వ్యా సే న చో క్తం మహితే నమో హ్యం
మయా చ త ద్విఃక థి తం సమాసాత్ ॥ ౧౪౮ ॥ నావేదవిద్యన్యః
కథనీయమేత త్పురాణరత్నంపురణాననన్య । నాభ క్తశిష్యామననాస్తికే
భ్యో దత్తంహిమోహాన్నిరయందదాతి ॥౧౪౯॥ మాగణానవేదానుగతే
నయైస్త ద్దత్తంగృహీతంపరితంశ్చేతంవా । తేభ్యోముఖేధర్మముఖంత్రి
వగళం నివాళానమంతేనియతందదాతి ॥౧౫౦॥ పరస్పరస్యోపకృతంభ
వద్భి ర్మయాచపారాణికమాగళయాగాత్ । అప్రోగమిష్యేహమవాప్తకా
మః సమస్తమేవాస్తుశివంసదానః ॥ ౧౫౧ ॥ సూతేకృతాశిషికతెమువ
స్తువృత్తా యాగేచపర్యవసి తెమహితై పయాగే । కాలేకతాచవిషయైఃక
లుషాయమాణే వారాణసీపరిసరేవసతింవి తేనుః॥ ౧౫౨॥ అథచ తెపశుపా
తముముక్షయా ప్యకృతయాకృతపాశుపతప్రతాః । అధికతాభిలబోధవ

ఉత్తరభాగే త్రింశోధ్యాయః.

౧౩౪
౧౩౪

మాధయః పరమనిర్వృతిమాపురనిందితాః । ౧౫౩ । ఇతిశ్లోకైవేమ
హాపురాణే వాయవీయ సంహితాయా ముత్తరభాగే శ్రీకృష్ణోపమన్యు
పంవాదే త్రింశోధ్యాయః॥ ౩౦.

సమాప్తాయము త్తరభాగః.

శ్లోక వార్యణము.

